

การพัฒนากลยุทธ์การจัดการโปรแกรมนานาชาติของสถาบันอุดมศึกษาไทย

นาย ธเนศ จิตสุทธิภากร

สถาบันวิทยบริการ

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต
สาขาวิชาอุดมศึกษา ภาควิชานโยบาย การจัดการและความเป็นผู้นำทางการศึกษา

คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ปีการศึกษา 2547

ISBN 974-53-2202-4

ลิขสิทธิ์ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

THE DEVELOPMENT OF STRATEGIC MANAGEMENT FOR INTERNATIONAL PROGRAMS
OF THAI HIGHER EDUCATION INSTITUTIONS

Mr. Tanate Chitsuthipakorn

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
A Dissertation Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Doctor of Philosophy in Higher Education

Department of Education Policy, Management and Leadership

Faculty of Education

Chulalongkorn University

Academic year 2004

ISBN 974-53-2202-4

หัวข้อวิทยานิพนธ์	การพัฒนากลยุทธ์การจัดการโปรแกรมนานาชาติ ของสถาบันอุดมศึกษาไทย
โดย	นายธเนศ จิตสุทธิภากร
สาขาวิชา	อุดมศึกษา
อาจารย์ที่ปรึกษา	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุชาติ ตันธนะเดชา
อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม	รองศาสตราจารย์ ดร.วราภรณ์ บวรศิริ

คณะกรรมการจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้หัวข้อวิทยานิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาดุษฎีบัณฑิต

.....คณบดีคณะครุศาสตร์
(รองศาสตราจารย์ ดร. พุทธิ ศิริบรรณพิทักษ์)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

.....ประธานกรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. พันธุ์ศักดิ์ พลสารัมย์)

..... อาจารย์ที่ปรึกษา
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. สุชาติ ตันธนะเดชา)

..... อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม
(รองศาสตราจารย์ ดร. วราภรณ์ บวรศิริ)

..... กรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร. สุกัญญา โสมวิไลกุล)

..... กรรมการ
(ดร. ผดุงชาติ สุวรรณวงศ์)

..... กรรมการ
(นางสาวพรทิพย์ กาญจนนียต)

ชเนศ จิตสุทธิภากร: การพัฒนากลยุทธ์การจัดการโปรแกรมนานาชาติของสถาบันอุดมศึกษาไทย (THE DEVELOPMENT OF STATEGIC MANAGEMENT FOR INTERNATIONAL PROGRAMS OF THAI HIGHER EDUCATION INSTITUTIONS) อาจารย์ที่ปรึกษา : ผศ.ดร. สุชาติ ตันธนะเดชา, อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม: รศ.ดร. วราภรณ์ บวรศิริ, 374 หน้า, ISBN 974-53-2202-4

การวิจัยมีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาวิเคราะห์สภาพปัจจุบันและปัญหาการจัดการโปรแกรมนานาชาติของสถาบันอุดมศึกษาไทย 2) ศึกษาวิเคราะห์รูปแบบการจัดการโปรแกรมนานาชาติของสถาบันอุดมศึกษาไทย 3) ศึกษาเชิงเปรียบเทียบปัจจัยแห่งความสำเร็จการจัดการโปรแกรมนานาชาติในแต่ละรูปแบบ และ 4) เพื่อนำเสนอกลยุทธ์ในการจัดการโปรแกรมนานาชาติตามประเภทรูปแบบของการจัดการโปรแกรมนานาชาติของสถาบันอุดมศึกษาไทย

ผลการวิจัยพบว่า องค์ประกอบของโปรแกรมนานาชาติเพื่อสู่ความเป็นสากลมีองค์ประกอบด้วยกัน 6 ด้าน ประกอบด้วย นักศึกษา อาจารย์ กิจกรรมนานาชาติ ทรัพยากรสนับสนุนในการเรียนค้นคว้าหาข้อมูล การบริหารจัดการ และ หลักสูตรนานาชาติ

ปี 2547 มีโปรแกรมนานาชาติที่เปิดสอนอยู่ 520 หลักสูตร ในปี 2546 มีนักศึกษาต่างชาติ จำนวน 4,170 คน เป็นนักศึกษาจากประเทศจีนมากที่สุดคือเป็นร้อยละ 28.44 ของนักศึกษาต่างชาติทั้งหมด และนักศึกษาส่วนมากใช้ทุนส่วนตัวคิดเป็นร้อยละ 67.53 การจัดโปรแกรมนานาชาติมีการจัดอยู่ใน 4 รูปแบบคือ รูปแบบที่ 1 สถาบันอุดมศึกษาไทยจัดเอง รูปแบบที่ 2 สถาบันอุดมศึกษาไทยร่วมมือกันระหว่างสถาบันในประเทศ รูปแบบที่ 3 สถาบันอุดมศึกษาไทยร่วมมือกับต่างประเทศ รูปแบบที่ 4 สถาบันอุดมศึกษาไทยร่วมมือกับต่างประเทศ จัดเป็นสถาบันนานาชาติ โปรแกรมนานาชาติอยู่ในรูปแบบที่ 1 มีมากที่สุด รองลงมาคือรูปแบบที่ 3 ส่วนรูปแบบที่ 2 และรูปแบบที่ 4 มีเท่ากัน ปัญหาของการจัดโปรแกรมนานาชาติส่วนมากคือจำนวนนักศึกษาต่างชาติน้อย และไม่มี ความหลากหลายขณะที่การจัดกิจกรรมนานาชาติมีน้อยเนื่องจากขาดแคลนงบประมาณ

โปรแกรมนานาชาติ ประกอบด้วย 2 ส่วน คือหลักสูตรที่เป็นสากลและสภาพแวดล้อมที่เป็นนานาชาติ โครงสร้างการบริหารโปรแกรมนานาชาติมีอยู่ใน 2 ลักษณะคือ เป็นหน่วยงานเทียบเท่าภาควิชาภายใต้คณะหรือเป็นหน่วยงานเทียบเท่าคณะในรูปแบบของวิทยาลัยนานาชาติ

ปัจจัยแห่งความสำเร็จของการจัดการโปรแกรมนานาชาติประกอบด้วย 13 ปัจจัยคือ วิทยาลัยที่ภาวะความเป็นผู้นำ ความคล่องตัวในการบริหาร คุณภาพอาจารย์ หลักสูตรทันสมัย เว็บไซต์ทันสมัย การสื่อสารดี ประชาสัมพันธ์เชิงรุก ใช้ทรัพยากรร่วมกันให้เกิดประโยชน์สูงสุด มีแหล่งเงินทุนสนับสนุนภายนอก ความมีชื่อเสียงของสถาบัน ความสนใจร่วมกัน และการบอกต่อของศิษย์เก่า โดยใน 8 ปัจจัยแห่งความสำเร็จแรกมีอยู่ร่วมกันทุกโปรแกรมนานาชาติ ทั้ง 4 รูปแบบ

กลยุทธ์ในการจัดการโปรแกรมนานาชาติประกอบด้วย 2 ส่วน คือ 1) กลยุทธ์ในการพัฒนาสู่ความเป็นนานาชาติ ประกอบด้วย กลยุทธ์ในการเพิ่มความหลากหลายของนักศึกษา กลยุทธ์การเพิ่มความหลากหลายของคณาจารย์ กลยุทธ์ในการพัฒนากิจกรรมนานาชาติ กลยุทธ์ในการจัดสรรทรัพยากรที่เอื้ออำนวยความสะดวกต่อผู้เรียนในการค้นคว้าหาข้อมูล กลยุทธ์ในการพัฒนาหลักสูตรให้มีความเป็นสากล และกลยุทธ์ในการบริหารจัดการโปรแกรมนานาชาติ 2) กลยุทธ์ในการเพิ่มศักยภาพทางการแข่งขันให้มีความได้เปรียบทางการแข่งขัน ประกอบด้วยกลยุทธ์ในการสร้างความร่วมมือและกลยุทธ์ในการสร้างความเป็นเอกลักษณ์ของเนื้อหาหลักสูตร

ภาควิชา นโยบาย การจัดการและความเป็นผู้นำทางการศึกษา ลายมือชื่อนิสิต.....
สาขาวิชา อุดมศึกษา ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา.....
ปีการศึกษา 2547 ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม.....

##4384618127 : MAJOR HIGHER EDUCATION

KEY WORD: INTERNATIONAL PROGRAM/ STRATEGIC MANAGEMENT

TANATE CHITSUTHIPAKORN: THE DEVELOPMENT OF STRATEGIC MANAGEMENT FOR
INTERNATIONAL PROGRAMS OF THAI HIGHER EDUCATION INSTITUTIONS

THESIS ADVISOR: ASST.PROF. SUCHART TANTANADAECHA, PH.D. THESIS CO-ADVISOR:
ASSO.PROF. VARAPORN BOVORNSIRI, PH.D., 374 pp. ISBN 974-53-2202-4

The purposes of this research are 1) to study present situation and analyze problem of international program management for Thai higher education institutions at present situation 2) to analyze administration model for international program in Thailand 3) to analyze and compare "Key Success Factors" for international program in Thailand 4) to introduce strategies for managing international programs in each model of Thai higher education institutions.

The components of the international program in Thailand consist of the following: Student Diversity, Teacher Diversity, International Activities, Resources, Management and Curriculum.

In year 2004, there are 520 international programs in Thailand. In year 2003, there are 4,170 foreign students, most of them from China, 28.44%. Most of the foreign students use personal funds, 67.53% of total foreign students.

International programs classified into 4 models. Model 1 is offering by one Thai university, Model 2 is collaboration among Thai universities, Model 3 is collaboration between Thai and foreign universities, and Model 4 is collaboration of Thai and foreign universities by creating a new international institution. Most of international programs in Thailand fall into model 1, followed by model 3. Model 2 and model 4 are equal numbers of ranges

The component of international program is divided into 2 parts: Part 1 is international curriculum and Part 2 is international environment. There are two management structures of international program, 1) international programs under faculty 2) international programs under international college.

The results of the research showed 13 key success factors for international programs: Vision, Leadership, Agility Organization, Quality of Teaching, Modern Curriculum, Attractive Website, Effective Communication, Proactive Promotion, Maximum Utilization Resources, External Sources of Fund, Reputation Name, Mutual Benefit and Word of Mouth. All 4 models shared the same first eight key success factors

It was found that the main strategies to be more successful and more internationalization for Thai higher education institutions were 1) components of strategic management to be international consist of: diversify students, diversify teachers, development of international activities, efficient used of resource management, development of curriculum to be more international and international management. 2) the components of strategic management consist of: collaboration and uniqueness.

Department:	Education Policy, Management and Leadership	Student's signature
Field of study	Higher Education	Advisor's signature
Academic year	2004	Co-advisor's signature

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงด้วยดี จากความกรุณาอย่างสูงยิ่งของ ผศ.ดร.สุชาติ ตันธนะเดชา อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ และ รศ.ดร.วราภรณ์ บวรศิริ อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม ที่ได้ให้คำปรึกษา ข้อเสนอแนะ ข้อคิดในการวิเคราะห์ สังเคราะห์และบูรณาการความรู้ เพื่อใช้ในการดำเนินการวิจัยในทุก ๆ ขั้นตอน จนกระทั่งงานวิจัยลุล่วงไปด้วยดี และให้ประสบการณ์และโอกาสดี ๆ เกิดขึ้นแก่ผู้วิจัยในช่วงเวลาที่เรียนตลอดมา ผู้วิจัยจึงขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูง

ขอกราบขอบพระคุณ ผศ.ดร. พันธุ์ศักดิ์ พลสารัมย์ ประธานกรรมการสอบ รศ.ดร.สุกัญญา ไชวโกลกุล กรรมการสอบ ศาสตราจารย์ ดร.วัลลภา เทพหัสดิน ณ.อยุธยา ศาสตราจารย์ ดร.ปทีป เมธาคุณวุฒิ รศ.ดร.ไพฑูรย์ สินลารัตน์ ผศ.ดร.ธิดารัตน์ บุญนุช รศ.ดร.พรชูลี อาชวอำรุง ที่ได้ประสิทธิประสาทให้ความรู้ศาสตร์ทางด้านอุดมศึกษา หลักการคิดวิเคราะห์ สังเคราะห์ และการบูรณาการองค์ความรู้ให้เกิดผล

ขอขอบพระคุณ ดร.ผดุงชาติ สุวรรณวงศ์ ผู้อำนวยการศูนย์ SEAMEO RIHED คุณพรทิพย์ กาญจนนินิต ผู้อำนวยการบริหารมูลนิธิการศึกษาไทย-อเมริกัน (ฟูลไบรท์) ที่ได้กรุณาเป็นกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ และได้ให้ข้อคิดและความช่วยเหลือเรื่องข้อมูล และการติดต่อประสานงานแหล่งข้อมูลให้ผู้วิจัยมาด้วยดีตลอดมา ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณยิ่งและรู้สึกซาบซึ้งในความกรุณาของท่านเป็นอย่างยิ่ง

ขอขอบพระคุณ ผู้ทรงคุณวุฒิ 18 ท่าน ในการสอบถามองค์ประกอบของโปรแกรมนานาชาติ ผู้ทรงคุณวุฒิ 20 ท่าน ในการประชุมสัมมนาผู้ทรงคุณวุฒิ ผู้บริหารโปรแกรมนานาชาติ 12 ท่าน ในการสัมภาษณ์ และผู้บริหารโปรแกรม 182 ท่าน ที่กรุณาตอบแบบสอบถามเรื่องสภาพปัจจุบันของโปรแกรมนานาชาติ ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณทุกท่านที่กรุณาให้เกียรติ เวลา และความร่วมมือในการวิจัยครั้งนี้เป็นอย่างดี

ขอขอบพระคุณ สำนักยุทธศาสตร์อุดมศึกษาต่างประเทศ สำนักงานคณะกรรมการอุดมศึกษาในการเอื้อเฟื้อข้อมูลสถิติของนักศึกษาต่างชาติและโปรแกรมนานาชาติ และคุณลักขณา ดอกเขียว นักวิชาการ สำนักยุทธศาสตร์ อุดมศึกษาต่างประเทศ ที่ช่วยติดต่อประสานงานค้นหาข้อมูล

ผู้วิจัยขอน้อมรำลึกถึงพระคุณ ครู อาจารย์ ผู้ทรงคุณวุฒิ ผู้อาวุโส ทุกท่านที่ทำให้ผู้วิจัยได้เรียนรู้ทั้งวิชาการและประสบการณ์ทั้งในระบบและนอกระบบตลอดชีวิตการศึกษาที่ผ่านตั้งแต่เด็ก ทำให้ผู้วิจัยได้เกิดการเรียนรู้ วิเคราะห์และนำมาปรับใช้ให้เกิดประโยชน์ ขอขอบพระคุณโรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาที่ให้เรียนรู้สังคมของการใฝ่รู้ ใฝ่ศึกษามหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ที่ได้สิทธิ์ประสาทวิชาแก่ผู้วิจัยในระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยเทคโนโลยี โอไฮโอ ประเทศสหรัฐอเมริกา ระดับปริญญาโท และจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย สถานศึกษาในระดับปริญญาเอกที่ให้ผู้วิจัย ได้เรียนรู้ การคิด วิเคราะห์ สังเคราะห์ วิจัย และการบูรณาการความรู้ ท่ามกลางประสบการณ์ที่พบ ความสุขที่ได้รับและโอกาสดี ๆ ที่เกิดขึ้นมากมายในชีวิตตลอดเวลาที่ศึกษาอยู่ ณ สถาบันแห่งนี้

ผู้วิจัยขอขอบคุณค่าและเกียรติจากผลการศึกษาวิจัยครั้งนี้แต่ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย คุณพ่อเดชชัย คุณแม่ไต้ตัว จิตสุทธิภากร พี่ทั้ง 6 คน และสมาชิกทุกคนในครอบครัวจิตสุทธิภากร ที่ได้ให้ความรัก ความห่วงใย โอกาสทางการศึกษา และสนับสนุนค่าเล่าเรียนและค่าใช้จ่ายในการศึกษาแก่ผู้วิจัยมาตลอดชีวิต จึงทำให้มีวันนี้ได้

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ	ฉ
สารบัญ.....	ช
สารบัญแผนภูมิ.....	ฎ
สารบัญตาราง.....	ฏ
สารบัญแผนภาพ.....	ฑ
บทที่	
1 บทนำ.....	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย	5
คำถามของการวิจัย.....	5
ขอบเขตของการวิจัย.....	5
คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย.....	6
กรอบแนวคิดในการวิจัย.....	8
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	18
2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	21
ตอนที่ 1 ความสำคัญและนโยบายเกี่ยวกับความเป็นนานาชาติ.....	21
การเจรจาเปิดตลาดการค้าบริการด้านการศึกษายาใต้องค์กร	
การค้าโลก (WTO).....	34
ตอนที่ 2 แนวคิดโปรแกรมนานาชาติ.....	45
ตอนที่ 3 แนวคิดทฤษฎีการพัฒนานักศึกษาจากสภาพแวดล้อม	
ของสถาบันอุดมศึกษา.....	77
ตอนที่ 4 ทฤษฎีและแนวคิดเกี่ยวกับหลักสูตร.....	85
ตอนที่ 5 แนวคิดเกี่ยวกับกลยุทธ์.....	91

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
ตอนที่ 6 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	107
ตอนที่ 7 เทคนิคการวิจัย.....	113
3 วิธีดำเนินการวิจัย.....	119
ขั้นตอนการวิจัย	119
แผนภูมิกรอบขั้นตอนการวิจัย	121
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	123
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	124
วิธีการสร้างเครื่องมือ และตรวจสอบ	125
ตรวจสอบเครื่องมือ.....	128
การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	129
วิเคราะห์ข้อมูล	129
สรุปตารางแสดงรายละเอียด 7 ด้านในแต่ละขั้นตอนการวิจัย.....	130
1. วัตถุประสงค์ 2. ขั้นตอนการดำเนินการวิจัย	
3. ตัวแปร 4. แหล่งข้อมูล/กลุ่มตัวอย่าง	
5. เครื่องมือในการวิจัย 6. วิเคราะห์ผล 7. ผลที่ได้รับ	
4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	133
ตอนที่ 1 สรุปผลการวิเคราะห์องค์ประกอบของโปรแกรมนานาชาติ.....	133
ตอนที่ 2 ศึกษาวิเคราะห์สภาพปัจจุบันและปัญหาของความเป็นสากล ของการจัดการโปรแกรมนานาชาติของสถาบันอุดมศึกษาไทย สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา.....	151
ตอนที่ 3 รูปแบบการจัดโปรแกรมนานาชาติของสถาบันอุดมศึกษาไทย.....	170
รูปแบบที่1 สถาบันอุดมศึกษาไทยจัดเอง.....	175
รูปแบบที่2 สถาบันอุดมศึกษาไทยร่วมมือกับสถาบันในประเทศ.....	178

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
รูปแบบที่3 สถาบันอุดมศึกษาไทยร่วมมือกับต่างประเทศ.....	180
รูปแบบที่4 สถาบันอุดมศึกษาไทยร่วมมือกับต่างประเทศจัดตั้ง ในลักษณะเป็นสถาบันอุดมศึกษานานาชาติ.....	183
ตอนที่ 4 ศึกษาเชิงเปรียบเทียบปัจจัยแห่งความสำเร็จในการจัดการ โปรแกรมนานาชาติในแต่ 4 รูปแบบ.....	188
ตอนที่ 5 กลยุทธ์ในการจัดการโปรแกรมนานาชาติตามประเภทรูปแบบ ของการจัดการโปรแกรมนานาชาติของสถาบันอุดมศึกษาไทย.....	207
กลยุทธ์ชุดที่ 1 สำหรับโปรแกรมนานาชาติรูปแบบที่.....	247
กลยุทธ์ชุดที่ 2 สำหรับโปรแกรมนานาชาติรูปแบบที่2.....	256
กลยุทธ์ชุดที่ 3 สำหรับโปรแกรมนานาชาติรูปแบบที่3.....	265
กลยุทธ์ชุดที่ 4 สำหรับโปรแกรมนานาชาติรูปแบบที่4.....	274
5 สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ.....	293
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง.....	293
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	294
วิธีดำเนินการวิจัย.....	294
สรุปผลการวิจัย.....	295
อภิปรายผลการวิจัย.....	319
ข้อเสนอแนะ.....	332
รายการอ้างอิง.....	339
ภาคผนวก	
ก รายนามผู้ทรงคุณวุฒิ ผู้เชี่ยวชาญ.....	347
รายนามผู้ทรงคุณวุฒิ ตอบแบบสอบถามองค์ประกอบโปรแกรมนานาชาติ.....	348
รายนามผู้บริหารโปรแกรมนานาชาติที่ให้สัมภาษณ์ จำนวน 11 ท่าน	348
รายนามผู้ทรงคุณวุฒิเข้าร่วมสัมมนากลุ่มจำนวน 20 ท่าน.....	351

สารบัญ (ต่อ)

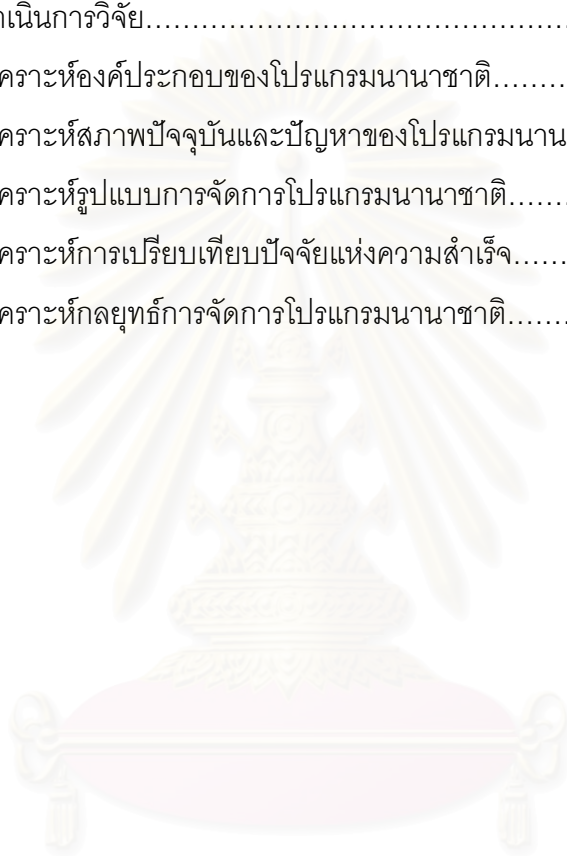
	หน้า
กำหนดการสัมมนา.....	352
ข แบบสอบถาม.....	353
แบบสอบถามเรื่ององค์ประกอบโปรแกรมนานาชาติ.....	354
แบบสอบถามสภาพปัจจุบันและปัญหาของการจัดการโปรแกรมนานาชาติ..	360
แบบสัมภาษณ์ผู้บริหารโปรแกรมนานาชาติ.....	366
ประวัติผู้เขียนวิทยานิพนธ์.....	374

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สารบัญแผนภูมิ

แผนภูมิที่	หน้า
1. กรอบแนวคิดในการวิจัย.....	8
2. ขั้นตอนการดำเนินการวิจัย.....	121
3. ขั้นตอนการวิเคราะห์องค์ประกอบของโปรแกรมนานาชาติ.....	133
4. ขั้นตอนการวิเคราะห์สภาพปัจจุบันและปัญหาของโปรแกรมนานาชาติ.....	151
5. ขั้นตอนการวิเคราะห์รูปแบบการจัดการโปรแกรมนานาชาติ.....	170
6. ขั้นตอนการวิเคราะห์การเปรียบเทียบปัจจัยแห่งความสำเร็จ.....	188
7. ขั้นตอนการวิเคราะห์กลยุทธ์การจัดการโปรแกรมนานาชาติ.....	208

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
1. ตารางแสดงรายละเอียด 7 ด้านในแต่ละขั้นการวิจัย.....	131
2. ตารางแสดงการวิเคราะห์สาระองค์ประกอบโปรแกรมนานาชาติ.....	136
3. รูปแบบการจัดโปรแกรมนานาชาติของสถาบันอุดมศึกษาไทยรูปแบบที่ 1.....	177
4. รูปแบบการจัดโปรแกรมนานาชาติของสถาบันอุดมศึกษาไทยรูปแบบที่ 2.....	179
5. รูปแบบการจัดโปรแกรมนานาชาติของสถาบันอุดมศึกษาไทยรูปแบบที่ 3.....	182
6. รูปแบบการจัดโปรแกรมนานาชาติของสถาบันอุดมศึกษาไทยรูปแบบที่ 4.....	184
7. สรุปผลการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ รูปแบบที่ 1.....	191
8. สรุปผลการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ รูปแบบที่ 2,3,4.....	194
9. สรุปผลการสัมภาษณ์ผู้บริหาร รูปแบบที่ 1 (โอกาสและอุปสรรค)	210
10. สรุปผลการสัมภาษณ์ผู้บริหาร รูปแบบที่ 2,3,4	213
11. โอกาสและอุปสรรคของโปรแกรมนานาชาติในประเทศไทย.....	220
12. สรุปผลการสัมภาษณ์จุดแข็ง,จุดอ่อนของโปรแกรมนานาชาติจากผู้บริหารรูปแบบที่1.....	222
13. สรุปผลการสัมภาษณ์จุดแข็ง,จุดอ่อนของโปรแกรมนานาชาติ จากผู้บริหารรูปแบบที่ 2,3,4.....	224
14. จุดแข็ง,จุดอ่อนของโปรแกรมนานาชาติรูปแบบที่ 1	227
15. จุดแข็ง,จุดอ่อนของโปรแกรมนานาชาติรูปแบบที่ 2.....	228
16. จุดแข็ง,จุดอ่อนของโปรแกรมนานาชาติรูปแบบที่ 3.....	228
17. จุดแข็ง,จุดอ่อนของโปรแกรมนานาชาติรูปแบบที่ 4.....	229
18. มิติสัมพันธ์ 4 ด้านการเปรียบเทียบจุดแข็ง,จุดอ่อนของการจัดการ โปรแกรมนานาชาติทั้ง 4 รูปแบบ.....	230
19. TOWS Matrix ของรูปแบบที่ 1.....	237
20. TOWS Matrix ของรูปแบบที่ 2.....	238
21. TOWS Matrix ของรูปแบบที่ 3.....	239
22. TOWS Matrix ของรูปแบบที่ 4.....	240
23. มิติสัมพันธ์ 4 ด้านการเปรียบเทียบการใช้กลยุทธ์ในการจัด โปรแกรมนานาชาติทั้ง 4 รูปแบบ.....	245

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่	หน้า
24. กลยุทธ์ในการพัฒนาโปรแกรมสู่ความเป็นสากลโปรแกรมนานาชาติรูปแบบที่ 1.....	249
25. กลยุทธ์ในการพัฒนาโปรแกรมสู่ความเป็นสากลโปรแกรมนานาชาติรูปแบบที่ 2.....	258
26. กลยุทธ์ในการพัฒนาโปรแกรมสู่ความเป็นสากลโปรแกรมนานาชาติรูปแบบที่ 3.....	267
27. กลยุทธ์ในการพัฒนาโปรแกรมสู่ความเป็นสากลโปรแกรมนานาชาติรูปแบบที่ 4.....	276

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สารบัญแผนภาพ

แผนภาพที่	หน้า
1. องค์ประกอบโปรแกรมนานาชาติ.....	138
2. องค์ประกอบโปรแกรมนานาชาติ M.C.S.T.A.R. Model ก่อนประชุมผู้ทรงคุณวุฒิ.....	145
3. องค์ประกอบโปรแกรมนานาชาติ M.C.S.T.A.R. Model.....	146
4. จำนวนโปรแกรมนานาชาติในสถาบันอุดมศึกษาไทยระหว่างปีการศึกษา 2544-2546...	153
5. ส่วนประกอบ 2 ส่วนของโปรแกรมนานาชาติ.....	171
6. ความแตกต่างระหว่างโปรแกรมนานาชาติกับหลักสูตรนานาชาติ.....	173
7. หลักสูตรนานาชาติบริหารภายในคณะ.....	174
8. รูปแบบการจัดการโปรแกรมนานาชาติภายใต้วิทยาลัยนานาชาติ.....	175
9. สถาบันอุดมการณ์ศึกษาไทยจัดเอง.....	176
10. สถาบันอุดมศึกษาไทยร่วมมือกันระหว่างสถาบันในประเทศ.....	178
11. สถาบันอุดมศึกษาไทยร่วมมือกับสถาบันอุดมศึกษาต่างประเทศ นักศึกษาเรียนที่เมืองไทยและเมืองนอก.....	180
12. สถาบันอุดมศึกษาไทยร่วมมือกับสถาบันอุดมศึกษาต่างประเทศนักศึกษาเรียน ที่เมืองไทย.....	180
13. สถาบันอุดมศึกษาไทยร่วมมือกับสถาบันอุดมศึกษาต่างประเทศ จัดตั้งในลักษณะเป็นสถาบันอุดมศึกษานานาชาติ.....	183
14. ปัจจัยแห่งความสำเร็จของการจัดโปรแกรมนานาชาติรูปแบบที่ 1.....	198
15. ปัจจัยแห่งความสำเร็จของการจัดโปรแกรมนานาชาติรูปแบบที่ 2.....	200
16. ปัจจัยแห่งความสำเร็จของการจัดโปรแกรมนานาชาติรูปแบบที่ 3.....	202
17. ปัจจัยแห่งความสำเร็จของการจัดโปรแกรมนานาชาติรูปแบบที่ 4.....	204
18. ภาพรวมเปรียบเทียบปัจจัยแห่งความสำเร็จของการจัดการโปรแกรมนานาชาติ ทั้ง 4 รูปแบบ.....	206
19. ภาพรวมการใช้กลยุทธ์สู่ความเป็นสากลของโปรแกรมนานาชาติรูปแบบที่ 1 โปรแกรมนานาชาติจัดโดยสถาบันอุดมศึกษาไทย.....	248
20. ภาพรวมการใช้กลยุทธ์สู่ความเป็นสากลของโปรแกรมนานาชาติรูปแบบที่ 2 สถาบันอุดมศึกษาไทยร่วมกันระหว่างสถาบันในประเทศ.....	257

สารบัญแผนภาพ (ต่อ)

แผนภาพที่	หน้า
21. ภาพรวมการใช้กลยุทธ์สู่ความเป็นสากลของโปรแกรมนานาชาติรูปแบบที่ 3 โปรแกรมนานาชาติของสถาบันอุดมศึกษาไทยร่วมมือกับสถาบันต่างประเทศ.....	266
22. ภาพรวมการใช้กลยุทธ์สู่ความเป็นสากลของโปรแกรมนานาชาติรูปแบบที่ 4 โปรแกรมนานาชาติของสถาบันอุดมศึกษาไทยร่วมมือกับต่างประเทศจัดตั้งใน ลักษณะเป็นสถาบันอุดมศึกษานานาชาติ.....	275
23. กลยุทธ์ในการสร้างรายได้เปรียบทางการแข่งขันของโปรแกรมนานาชาติ ของสถาบันอุดมศึกษาไทย.....	284
24. ภาพแสดงระดับความร่วมมือและระดับความเป็นเอกลักษณ์ของโปรแกรมที่จัดขึ้น.....	285
25. ภาพการใช้กลยุทธ์การจัดการโปรแกรมนานาชาติสู่ระดับ 5 ดาว.....	291
26. ภาพมิติสัมพันธ์ 3 ด้านของเส้นทางการพัฒนาโปรแกรมนานาชาติสู่ความสำเร็จ.....	326
27. เส้นทางการพัฒนาโปรแกรมนานาชาติเส้นทางที่ 1 พัฒนาจากภายในสู่ภายนอก.....	328
28. เส้นทางการพัฒนาโปรแกรมนานาชาติเส้นทางที่ 2 พัฒนาจากภายนอกสู่ภายใน.....	329
29. เส้นทางการพัฒนาโปรแกรมนานาชาติเส้นทางที่ 3 พัฒนาทั้งภายในและภายนอก พร้อมกัน.....	330
30. เส้นทางการต่อยอดสู่ความเป็นเอกลักษณ์ของโปรแกรมนานาชาติ.....	330
31. กลยุทธ์ในการพัฒนาโปรแกรมนานาชาติสู่ความสำเร็จ.....	331

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ความรุดหน้าของเทคโนโลยี และการปฏิวัติทางสารสนเทศ ทำให้โลกกำลังเปลี่ยนเข้าไปสู่ยุคใหม่ที่ต้องอาศัยฐานความรู้ (knowledge-based economy) และทุนทางปัญญา (intellectual capital) ถือว่าความรู้เป็นปัจจัยในการผลิตอย่างหนึ่งตามแนวความคิดของนักเศรษฐศาสตร์ในยุคปัจจุบัน การเรียนการสอนต้องเป็นลักษณะที่ช่วยให้เกิดการขยายความคิดและเปิดโลกทัศน์ (Policy Paper For Change and Development in Higher Education, UNESCO, 1995 อ้างใน สุชาติา ชินะจิตร, 2540: 202)

แผนพัฒนาการศึกษาระดับอุดมศึกษาฉบับที่ 8 ได้กำหนดนโยบายความเป็นสากลของอุดมศึกษาไทยและการเปิดสู่ภูมิภาค (Internationalization - Regionalization) โดยมุ่งยกระดับมาตรฐานสากลทั้งในเชิงวิชาการบริหาร รวมทั้งสนับสนุนการสร้างความสัมพันธ์ให้สถาบันอุดมศึกษาเข้าไปมีบทบาทวิชาการในเวทีนานาชาติ และการสร้างเสริมให้อาจารย์ และบัณฑิตไทยมีสมรรถนะสากล เจตคติ โลกทัศน์ที่เหมาะสมกับสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลง ตลอดจนสามารถจัดการเรียนการสอนหลักสูตรที่เป็นมาตรฐานสากลอย่างมีคุณภาพให้กับนักศึกษาจากต่างประเทศได้ นอกจากนี้ยังมุ่งส่งเสริมสนับสนุนให้สถาบันอุดมศึกษาไทยเข้าไปมีบทบาทในการพัฒนาระดับภูมิภาค เนื่องจากกระแสการพัฒนาในอนาคตจะมีการรวมกลุ่มประเทศในลักษณะภูมิภาคมากขึ้น อุดมศึกษาไทยจะต้องเข้าไปมีบทบาทเป็นผู้นำในระดับภูมิภาคได้และสามารถสร้างองค์ความรู้อันเกี่ยวเนื่องกับประเทศต่างๆในภูมิภาคได้ ในขณะเดียวกัน ยังสามารถสร้างความเข้มแข็งในศิลปวัฒนธรรมไทยได้ด้วย (สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา, 2542)

นโยบายของแผนอุดมศึกษาระยะยาว สถาบันอุดมศึกษาไทยควรมีความเป็นสากลในลักษณะ 4 ประการ (สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา. 2533) คือ

- ประการแรก การผลิตบัณฑิตให้มีโลกทัศน์กว้างไกล(Global Perspective) จะต้องมีความเป็นพลโลกที่เข้าใจด้วยตนเองที่เปลี่ยนแปลงไป
- ประการที่สอง การผลิตบัณฑิตให้มีทักษะทางด้านภาษา อย่างน้อยจะต้องพูดได้ 2 ภาษา (bilingual) คือภาษาสากลและภาษาไทย

ประการที่สาม เปิดสอนสาขาที่จำเป็นต่อการก้าวสู่ประชาคม เช่น กฎหมายระหว่างประเทศ (International Law) วิชาธุรกิจระหว่างประเทศ (International Business) และอาณาบริเวณศึกษา (area study)

ประการที่สี่ มหาวิทยาลัยจะต้องมีความเป็นสากลมากขึ้นมีการเปลี่ยนแปลงทางด้านวิชาการ อาจารย์ นักศึกษาและนักวิจัยมีเครือข่ายความร่วมมือ (Networking) กับสถาบันวิชาการต่างประเทศและในประเทศเพื่อให้มีการแลกเปลี่ยนประสบการณ์อันเป็นประโยชน์ร่วมกัน

เป้าหมายร่วมของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 9 แผนพัฒนาการศึกษาระดับอุดมศึกษาฉบับที่ 9 และยุทธศาสตร์การพัฒนาระดับอุดมศึกษา คือความเป็นสากลของการอุดมศึกษา การสร้างขีดความสามารถในการแข่งขัน การสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้ การพึ่งพาตนเองได้ในระยะยาวโดยอาศัยภูมิปัญญาไทย (สำนักยุทธศาสตร์อุดมศึกษาต่างประเทศ สำนักงานคณะกรรมการอุดมศึกษา, 2547)

ความสำคัญของโปรแกรมนานาชาติของสถาบันอุดมศึกษาไทย โปรแกรมนานาชาติช่วยส่งเสริมความเป็นนานาชาติความเป็นสากลของสถาบันอุดมศึกษาและช่วยผลิตบัณฑิตให้มีทักษะทางด้านภาษาอย่างน้อย 2 ภาษา มีโลกทัศน์ที่กว้างไกลทันสมัยกับสังคมโลกที่มีการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา และได้เรียนรู้วัฒนธรรมนานาชาติจากอาจารย์และนักศึกษาที่มาจากนานาชาติ นอกจากนี้ยังช่วยสนับสนุนส่งเสริมการยกระดับบุคลากรและวิชาการของสถาบันอุดมศึกษาไทย ให้ได้รับการยอมรับจากนานาชาติ นอกจากนี้ยังเป็นแนวทางหนึ่งที่ช่วยลดอัตราคนไทยไปศึกษาต่อต่างประเทศอันเป็นการประหยัดค่าใช้จ่ายให้กับประเทศชาติและจะก่อให้เกิดประโยชน์หลายประการให้เกิดขึ้นในประเทศดังนี้ (1).มีการแลกเปลี่ยนความรู้จากต่างประเทศเพื่อพัฒนาองค์ความรู้ของไทยให้มีความเป็นสากลมากขึ้นโดยยังคงดำรงอยู่บนพื้นฐานของสังคม และวัฒนธรรมไทย (2).มีการพัฒนาหลักสูตรมากขึ้น โดยความร่วมมือในการเปิดหลักสูตรร่วมกันระหว่างมหาวิทยาลัยในต่างประเทศกับมหาวิทยาลัยของไทยจะเพิ่มขึ้น และมีความหลากหลายโปรแกรมเพื่อตอบสนองตลาดแรงงานในอนาคต (3).สามารถบรรลุเป้าหมายความเป็นนานาชาติ ตามวัตถุประสงค์ที่ 5 เพื่อพัฒนาความเป็นสากลของอุดมศึกษาไทยและการเปิดสู่ภูมิภาคที่ระบุไว้ในวัตถุประสงค์และเป้าหมายของแผนพัฒนาการศึกษาระดับอุดมศึกษาฉบับที่ 8 (พ.ศ. 2540-2544) โดยอาศัยศักยภาพและความร่วมมือที่เกิดจากคู่พันธมิตร (4).ประหยัดต้นทุนในการบริหารสินทรัพย์ ประเภทอุปกรณ์ เครื่องมือรวมถึงอาจารย์ผู้สอนที่มีความเชี่ยวชาญในแต่ละศาสตร์สาขา (5).เงินตราไม่รั่วไหลออกต่างประเทศอย่างมากมาย แต่ก่อให้เกิดการพัฒนาผลตอบแทนต่อสังคมในประเทศตามหลักการทางเศรษฐศาสตร์

จากความสำคัญและประโยชน์ดังกล่าวของการจัดโปรแกรมนานาชาติของสถาบันอุดมศึกษาไทย ทำให้เกิดประโยชน์แก่ 3 ฝ่ายคือ (1) ประเทศชาติและสังคมโดยรวม โปรแกรมนานาชาติช่วยพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ของประเทศให้มีคุณภาพมากขึ้นในระดับนานาชาติ มีโลกทัศน์กว้างไกล มีการแลกเปลี่ยนทางวัฒนธรรมระหว่างประเทศทำให้สังคมมีความเข้าใจและยอมรับถึงความแตกต่างทางวัฒนธรรมและแนวคิดมากขึ้นและอยู่ร่วมกันอย่างสงบสุขในสังคม (2) สถาบันอุดมศึกษา โปรแกรมนานาชาติทำให้สถาบันอุดมศึกษาไทยมีความเป็นสากลมากขึ้นเนื่องจากมีนักศึกษาต่างชาติเข้ามาศึกษา มีอาจารย์ต่างประเทศ และมีการพัฒนาบัณฑิตให้มีคุณภาพระดับนานาชาติเพื่อตอบสนองต่อตลาดแรงงานที่เปลี่ยนแปลงไป (2) ผู้ปกครองและนักศึกษา โปรแกรมนานาชาติที่จัดโดยสถาบันอุดมศึกษาไทยช่วยส่งเสริมให้นักศึกษาสามารถใช้ภาษา 2 ภาษา (Bilingual) มีคุณภาพระดับสากล มีเจตคติและโลกทัศน์ที่เหมาะสมกับสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลง สามารถเข้าสู่ตลาดแรงงานระดับนานาชาติได้ และช่วยประหยัดค่าใช้จ่ายให้กับผู้ปกครองเมื่อเปรียบเทียบกับการไปศึกษาต่างประเทศ

จากประโยชน์ดังกล่าวที่ได้รับทั้ง 3 ฝ่ายร่วมกัน (win – win Situation) ทำให้ในปัจจุบันสถาบันอุดมศึกษาไทยสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษาได้เปิดโปรแกรมนานาชาติมากขึ้นเพื่อให้สอดคล้องกับนโยบายของรัฐบาลในการมุ่งพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ของประเทศสู่ระดับสากล และความต้องการของผู้ปกครองและนักศึกษาที่มีสูงมากขึ้น รวมไปถึงสถาบันอุดมศึกษาที่ต้องการจะพัฒนาสถาบันของตนให้มีความเป็นนานาชาติมากขึ้น จะเห็นได้จากจำนวนโปรแกรมนานาชาติที่มีการขยายตัวอย่างมากในช่วง 1-2 ปีที่ผ่านมาสถาบันอุดมศึกษาไทยทั้งของรัฐและเอกชนในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา พบว่าในปี 2544 มีจำนวน 387 หลักสูตร ปี 2545 มีจำนวน 465 หลักสูตร และปี 2546 มีจำนวน 520 หลักสูตร ซึ่งเท่ากับว่าเพิ่มขึ้นประมาณปีละ 10-14% (สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา:2547)

โปรแกรมนานาชาติมีความสำคัญและก่อประโยชน์อย่างยิ่งต่อสถาบันอุดมศึกษาไทยในการไปสู่ความเป็นสากลและเป็นการประหยัดเงินตราให้กับประเทศชาติ แต่เนื่องจากปัจจุบันมีสถาบันอุดมศึกษาไทยในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษาได้ดำเนินการเปิดหลักสูตรนานาชาติเพิ่มขึ้นอย่างมากมาย แต่ปัญหาที่ตามคือคุณภาพและปรัชญาไม่เป็นไปตามแนวคิดทางการจัดโปรแกรมนานาชาติ ที่มุ่งพัฒนาบัณฑิตให้เป็นบัณฑิตที่มีโลกทัศน์กว้างไกล มีความเป็นสากล เรียนรู้วัฒนธรรมนานาชาติสามารถสื่อสารได้ 2 ภาษา ในขณะที่บางโปรแกรมเป็นเพียงโปรแกรมที่ใช้ภาษาอังกฤษเป็นสื่อในการสอนเท่านั้น หรือที่อาจจะเรียกได้ว่าเป็นหลักสูตรนานาชาติภาคภาษาอังกฤษเท่านั้น ไม่ใช่โปรแกรมนานาชาติ

ปัญหาของโปรแกรมนานาชาติที่จัดโดยสถาบันอุดมศึกษาไทยในปัจจุบันมีปัญหาหลักคือ

- 1) ไม่มีความสามารถที่จะบรรลุเป้าหมายของการจัดโปรแกรมนานาชาติที่ต้องการสร้างบัณฑิตที่พึงประสงค์ที่มีโลกทัศน์ที่กว้างไกล มีแนวคิดที่มีความเป็นสากล มีการเรียนรู้วัฒนธรรมจากนานาประเทศ มีความรับผิดชอบ กล้าแสดงออกในเวทีนานาชาติ และ 2) โปรแกรมนานาชาติไม่มีศักยภาพในการแข่งขันกับต่างประเทศในการดึงดูดผู้เรียนชาวต่างชาติเข้ามาศึกษาต่อในประเทศไทย ปัญหาเหล่านี้จะทวีความรุนแรงมากขึ้นในอนาคตเนื่องจากสถาบันอุดมศึกษาไทยได้เปิดหลักสูตรนานาชาติเพิ่มขึ้นเรื่อยๆ ในอัตราที่สูงขึ้นเมื่อเทียบกับในอดีตเพื่อตอบสนองความต้องการของสังคม เศรษฐกิจ และตลาดแรงงานที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างมากในปัจจุบันและอนาคต ปัจจุบันได้มีรูปแบบการจัดการโปรแกรมนานาชาติที่หลากหลายรูปแบบเช่น สถาบันอุดมศึกษาในประเทศจัดเอง สถาบันอุดมศึกษาในประเทศร่วมมือกับต่างประเทศ และสถาบันจากต่างประเทศมาร่วมจัดตั้งในลักษณะเป็นสถาบันอุดมศึกษานานาชาติ รูปแบบเหล่านี้มีความแตกต่างในเรื่องของการจัดการและมีการพัฒนาไปตลอดเวลา แต่ยังไม่มีการศึกษาในแต่ละรูปแบบอย่างเป็นรูปธรรมรวมไปถึงแนวทางในการบริหารและพัฒนาโปรแกรมนานาชาติให้มีคุณภาพและประสบผลสำเร็จสามารถบรรลุตามปรัชญาและแนวคิดของโปรแกรมนานาชาติได้

จากความเป็นมา ความสำคัญและปัญหาที่เกิดขึ้นดังกล่าวข้างต้น ประกอบกับยังไม่มีการวิจัยเกี่ยวกับกลยุทธ์ของโปรแกรมนานาชาติที่จัดโดยสถาบันอุดมศึกษาไทยในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา ผู้วิจัยจึงเห็นว่าควรที่จะมีการศึกษาในเรื่อง **“การพัฒนากลยุทธ์การจัดการโปรแกรมนานาชาติของสถาบันอุดมศึกษาไทย”** เพื่อเป็นแนวทางให้กับสถาบันอุดมศึกษาไทยทราบถึงรูปแบบของการจัดการโปรแกรมนานาชาติและทราบถึงกลยุทธ์ในการจัดการโปรแกรมนานาชาติ

ในการวิจัยครั้งนี้มุ่งเน้นกลยุทธ์การจัดการโปรแกรมนานาชาติในแต่ละประเภทของรูปแบบการจัดการ โดยการสังเคราะห์รูปแบบจากสภาพในปัจจุบันและศึกษาปัจจัยแห่งความสำเร็จในการจัดการโปรแกรมนานาชาติในแต่ละรูปแบบเพื่อนำไปสู่การวางแผนกลยุทธ์ในการจัดการในแต่ละรูปแบบของการจัดการ

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ

1. ศึกษาวิเคราะห์สภาพปัจจุบันและปัญหาการจัดการโปรแกรมนานาชาติของสถาบันอุดมศึกษาไทย
2. ศึกษาวิเคราะห์รูปแบบการจัดการโปรแกรมนานาชาติของสถาบันอุดมศึกษาไทย
3. ศึกษาเชิงเปรียบเทียบปัจจัยแห่งความสำเร็จในการจัดการโปรแกรมนานาชาติในแต่ละรูปแบบ
4. เพื่อนำเสนอกลยุทธ์ในการจัดการโปรแกรมนานาชาติตามประเภทรูปแบบของการจัดการโปรแกรมนานาชาติ ของสถาบันอุดมศึกษาไทย

คำถามในการวิจัย

ในการวิจัยในครั้งนี้มีคำถามในการวิจัยดังนี้

1. สภาพปัจจุบันและปัญหาของการจัดการโปรแกรมนานาชาติของสถาบันอุดมศึกษาไทยในปัจจุบันเป็นอย่างไร
2. รูปแบบการจัดการโปรแกรมนานาชาติในประเทศไทยมีกี่รูปแบบ และมีปัจจัยแห่งความสำเร็จอะไรที่ทำให้โปรแกรมนานาชาติประสบผลสำเร็จในสภาวะแวดล้อมปัจจุบัน
3. สภาพแวดล้อมของการจัดการโปรแกรมนานาชาติเพื่อความเป็นสากลในแต่ละรูปแบบมีจุดอ่อน จุดแข็ง โอกาส และอุปสรรคอย่างไร
4. ควรมีกลยุทธ์ในการจัดการโปรแกรมนานาชาติอย่างไรในแต่ละรูปแบบเพื่อให้บรรลุเป้าหมายของการจัดโปรแกรมนานาชาติและประสบผลสำเร็จ

ขอบเขตของการวิจัย

การศึกษาวิจัยครั้งนี้มีขอบเขตการวิจัย ในประเด็นดังต่อไปนี้

1. การศึกษาโปรแกรมนานาชาติของสถาบันอุดมศึกษาไทยในครั้งนี้ครอบคลุมเฉพาะสถาบันอุดมศึกษาไทยที่เป็นของรัฐและเอกชนที่เคยสังกัดทบวงมหาวิทยาลัยมาก่อนที่ทบวงมหาวิทยาลัยจะเปลี่ยนมาเป็นสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา
2. การศึกษาครั้งนี้ครอบคลุมเฉพาะสถาบันอุดมศึกษาไทยของรัฐและเอกชนที่เปิดสอนโปรแกรมนานาชาติมาแล้วอย่างน้อย 1 ปี

คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย

รูปแบบ หมายถึง การจัดการโปรแกรมนานาชาติของสถาบันอุดมศึกษาไทยสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษาโดยใช้ความร่วมมือกันและการอภิปรายปรึกษาเป็นเกณฑ์โดยแบ่งออกเป็น 4 รูปแบบ คือ

1. สถาบันอุดมศึกษาไทยจัดเอง
2. สถาบันอุดมศึกษาไทยร่วมมือกันระหว่างสถาบันในประเทศ
3. สถาบันอุดมศึกษาไทยร่วมมือกับต่างประเทศ
4. สถาบันอุดมศึกษาไทยร่วมมือกับต่างประเทศจัดตั้งในลักษณะเป็น

สถาบันอุดมศึกษานานาชาติ

การจัดการ: หมายถึง กระบวนการดำเนินงานเพื่อให้โปรแกรมนานาชาติสอดคล้องกับความเป็นสากล ประกอบด้วย หลักสูตร ผู้เรียน ผู้สอน กิจกรรม ทรัพยากรสนับสนุนการเรียนการสอน และการบริหารงาน

โปรแกรมนานาชาติ หมายถึง การจัดการเรียนการสอนระดับปริญญาตรี ปริญญาโท ประกาศนียบัตรบัณฑิตชั้นสูง และปริญญาเอก ที่ได้รับความเห็นชอบจากสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษาให้เป็นหลักสูตรนานาชาติและได้เปิดสอนแล้ว โดยมีองค์ประกอบสำคัญคือ

ภาษา : ใช้ภาษาสากลเป็นสื่อในการเรียนการสอน

ผู้เรียนผู้สอน : มีทั้งชาวไทยและชาวต่างประเทศ

เนื้อหา : เนื้อหาสามารถปรับใช้ได้ในระดับนานาชาติ

กลยุทธ์การจัดการโปรแกรมนานาชาติ หมายถึง แนวทางในการดำเนินการจัดการโปรแกรมนานาชาติให้มีความเป็นสากลเพื่อสร้างบัณฑิตที่พึงประสงค์ตามเป้าหมายของการจัดการโปรแกรมนานาชาติ และเพื่อเพิ่มศักยภาพของการแข่งขันและการยอมรับของโปรแกรมนานาชาติในระดับนานาชาติ โดยมีความสอดคล้องกับบริบทของประเทศไทย ตาม พ.ร.บ. การศึกษา 2542

ความเป็นสากลของโปรแกรมนานาชาติ หมายถึง หลักสูตรหรือองค์ความรู้ที่มีมาตรฐานเป็นที่ยอมรับทั่วไปในระดับนานาชาติ มีสภาพแวดล้อมของการเรียนการสอนที่เป็นนานาชาติเพื่อการพัฒนาให้นักศึกษาให้มีโลกทัศน์กว้างไกลและมีการเชื่อมโยงเครือข่ายและความร่วมมือในระดับนานาชาติโดยไม่มีข้อจำกัดในเรื่องของถิ่นฐาน ประเทศ และทวีป

ความเป็นนานาชาติของโปรแกรมนานาชาติ หมายถึง สภาพแวดล้อมองค์ประกอบของโปรแกรม ที่มีนักศึกษา อาจารย์ กิจกรรม ที่มีความหลากหลายประเทศ หลากหลายวัฒนธรรม

และความรู้ มีเนื้อหาหลักสูตรสากลที่เป็นที่ยอมรับทั่วไป และมีทรัพยากรสนับสนุนการเรียนให้เกิดการค้นคว้าและเข้าถึงแหล่งความรู้โดยไม่มีข้อจำกัดเรื่องขอบเขตของประเทศ

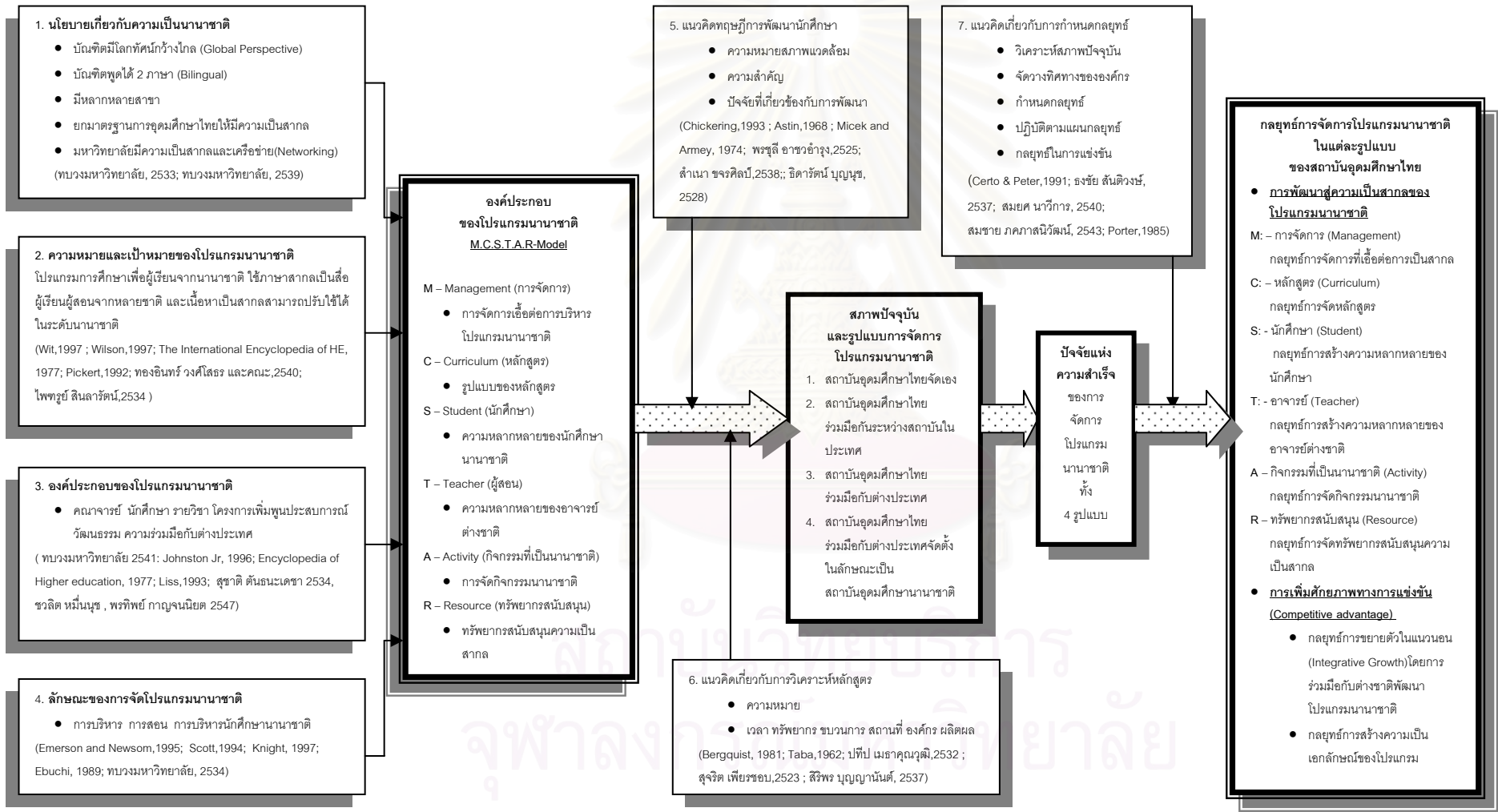
กรอบแนวคิดในการวิจัย

จากการศึกษาแนวคิดทฤษฎีและผลงานการวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการจัดการโปรแกรมนานาชาติในระดับอุดมศึกษาทั้งของไทยและต่างประเทศ สามารถวิเคราะห์และสังเคราะห์ออกมาเป็นกรอบแนวคิดของการวิจัย“การพัฒนากลยุทธ์การจัดการโปรแกรมนานาชาติของสถาบันอุดมศึกษาไทย” ดังแผนภูมิที่ 1

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

แผนภูมิที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัยเรื่อง การพัฒนากลยุทธ์การจัดการโปรแกรมนานาชาติของสถาบันอุดมศึกษาไทย

จากแผนภูมิที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัยมีประเด็นสำคัญซึ่งสามารถสรุปได้ดังนี้

นโยบายเกี่ยวกับความเป็นนานาชาติ

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ศึกษาถึงนโยบายของรัฐบาลที่เกี่ยวข้องกับความเป็นนานาชาติของประเทศไทยทางด้านอุดมศึกษา โดยศึกษาจากแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมฉบับที่ 7 แผนพัฒนาอุดมศึกษาระยะยาว นโยบายความเป็นนานาชาติในช่วงแผนพัฒนาการศึกษา ระดับอุดมศึกษาฉบับที่ 8 และการส่งเสริมให้ประเทศไทยเป็นศูนย์กลางการศึกษาในกลุ่มประเทศเพื่อนบ้านตั้งแต่แผนพัฒนาการศึกษา ระยะยาว 15 ปี (พ.ศ.2533-2548) ซึ่งได้มีการกำหนดเป็นมาตรการในเรื่องความเป็นศูนย์กลางการศึกษานานาชาติ ตลอดจนถึงแผนพัฒนาการศึกษา ระดับอุดมศึกษาฉบับที่ 9 (พ.ศ. 2545-2549)

ความสำคัญของความเป็นสากลของการอุดมศึกษามีปรากฏชัดเจนในนโยบายความเป็นนานาชาติของอุดมศึกษาในไทย ได้เริ่มต้นอย่างชัดเจนในช่วงการวางแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 7 ขึ้น โดยมีการเตรียมการที่จะพัฒนาความเป็นสากลของอุดมศึกษาไทย ทั้งการกำหนดในแผนพัฒนาอุดมศึกษาระยะยาว (พ.ศ. 2533-2547) การกำหนดในแผนพัฒนาการศึกษาระดับอุดมศึกษาฉบับที่ 7 และการสร้างความเข้าใจผ่านการประชุมสัมมนา ระดับชาติ ด้วยในเวลาเดียวกัน

นโยบายความเป็นนานาชาติในช่วงแผนพัฒนาการศึกษาระดับอุดมศึกษาฉบับที่ 8 ในช่วงของการพัฒนาการจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษาของชาติ ที่อาศัยแนวทางการจากแผนพัฒนาการศึกษาระดับอุดมศึกษา ฉบับที่ 8 (พ.ศ. 2540-2544) ของทบวงมหาวิทยาลัยนั้นเป็นช่วงเดียวกับที่มีการระดมความคิดเพื่อกำหนดวิสัยทัศน์ระยะยาว เรื่องความเป็นสากลของอุดมศึกษาไทย และแนวทางการพัฒนาเพื่อความเป็นสากลเช่นกัน ซึ่งได้ข้อสรุปดังนี้ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ สำนักนายกรัฐมนตรี, 2541: 370)

วิสัยทัศน์ ค.ศ.2020 ในปีคริสตศักราช 2020 (พ.ศ.2563) การอุดมศึกษาไทยในฐานะที่เป็นส่วนหนึ่งของประชาคมโลก จะมีลักษณะดังนี้

- 1) จำนวนนักศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาของไทย ทั้งของรัฐและเอกชนทั้งในกระทรวงศึกษาธิการ และกระทรวงอื่น ๆ จะมีนักศึกษาทั้งหมดประมาณร้อยละ 40 ของประชากร
- 2) นิสิตนักศึกษาไทยมีโลกทัศน์กว้างไกล เข้าใจและเห็นคุณค่าของความหลากหลายทางวัฒนธรรม
- 3) บัณฑิตไทยมีบทบาทสำคัญทั้งในฐานะผู้นำและผู้ตามในการอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรม สิ่งแวดล้อม การพัฒนา ความเข้าใจอันดีงาม ความมั่งคั่ง ความมั่นคงและสันติภาพในภูมิภาคและโลก
- 4) บัณฑิตไทยมีสมรรถภาพสากล (global competence) มีความคิดสร้างสรรค์ ความรับผิดชอบ

ความสามารถในการปรับตัว มีทักษะการใช้คอมพิวเตอร์และภาษาต่างประเทศบัณฑิตสามารถพูดภาษาต่างประเทศได้อย่างน้อย 2 ภาษา คือ ภาษาระหว่างประเทศ เช่น อังกฤษ จีน ฝรั่งเศส และภาษาในภูมิภาค เช่น ภาษาเวียดนาม ลาว เขมร มาเลย์ 5) มหาวิทยาลัยเปิดของไทยมีนักศึกษาจากประเทศเพื่อนบ้านเข้าเรียนมากยิ่งขึ้น 6) คณาจารย์ในสถาบันอุดมศึกษาของไทย มีความสนใจใฝ่รู้และติดตามความก้าวหน้าทางวิชาการในระดับนานาชาติ 7) คณาจารย์ในสถาบันอุดมศึกษาของไทย มีบทบาทสำคัญในการสร้างผลงานทางวิชาการจากภูมิปัญญาท้องถิ่นและภูมิภาค 8) คณาจารย์สถาบันอุดมศึกษาของไทยมีผลงานทางวิชาการตีพิมพ์เผยแพร่ในวารสารต่างประเทศ คณาจารย์ของไทยได้รับการยกย่องในวงวิชาการระดับนานาชาติ 9) บัณฑิตศึกษาของไทยมีความเป็นเลิศทางวิชาการ มีขีดความสามารถสูงในการศึกษาค้นคว้าวิจัย และการผลิตกำลังคนระดับสูงเพื่อตอบสนองความต้องการของประเทศและภูมิภาคบัณฑิตของไทยมีศักยภาพในการเอื้ออำนวยการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ต่างประเทศเพื่อนบ้าน 10) สถาบันอุดมศึกษาไทยเปิดสอนหลักสูตรภูมิภาคศึกษา และจัดตั้งศูนย์ศึกษาเกี่ยวกับประเทศเพื่อนบ้าน 11) สถาบันอุดมศึกษาไทยร่วมมือกับสถาบันอุดมศึกษาต่างประเทศในการจัดตั้งศูนย์ไทยศึกษา หรือศูนย์การสอนภาษาไทยในต่างประเทศ มีการแลกเปลี่ยนนักวิชาการและนักศึกษาระหว่างไทยและสถาบันที่ร่วมมือ อาจารย์สอนภาษาและศิลปวัฒนธรรมไทยมีโอกาสเผยแพร่ความรู้ทางศิลปวัฒนธรรมมากขึ้น 12) ประเทศไทยเป็นศูนย์การศึกษาและฝึกอบรมในภูมิภาค ความต้องการในการพัฒนาเศรษฐกิจสังคมและเทคโนโลยี 13) ไทยเป็นศูนย์ข้อมูลทางการอุดมศึกษาในภูมิภาค ประเทศต่าง ๆ ทั่วโลกสามารถที่จะหาข้อมูลเกี่ยวกับอุดมศึกษาในภูมิภาคนี้โดยการค้นคว้าจากประเทศไทยผ่านเครือข่ายคอมพิวเตอร์

สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษาได้เล็งเห็นความสำคัญของความเป็นสากลของการอุดมศึกษา จึงได้กำหนดนโยบายด้านการพัฒนาความเป็นสากลของอุดมศึกษาไทยและเปิดสู่ภูมิภาค (Internationalization-Regionalization) ซึ่งมุ่งยกระดับมาตรฐานและสมรรถนะของสถาบันอุดมศึกษาให้มีมาตรฐานสากลทั้งในเชิงวิชาการและการบริหาร รวมทั้งสนับสนุนการสร้างสัมพันธภาพให้สถาบัน อุดมศึกษาเข้าไปมีบทบาททางวิชาการในเวทีนานาชาติ ตลอดจนสามารถจัดการเรียนการสอนหลักสูตรที่เป็นมาตรฐานสากลอย่างมีคุณภาพให้กับนักศึกษาจากต่างประเทศได้

การส่งเสริมให้ประเทศไทยเป็นศูนย์กลางการศึกษาในกลุ่มประเทศเพื่อนบ้านตั้งแต่แผนพัฒนาการศึกษาระยะยาว 15 ปี (พ.ศ.2533-2548) แผนพัฒนาการศึกษาฉบับที่ 7 และฉบับที่ 8 เรื่อยมา ซึ่งได้มีการกำหนดเป็นมาตรการในเรื่องความเป็นศูนย์กลางการศึกษานานาชาติ ตลอดจนถึงแผนพัฒนาการศึกษาระดับอุดมศึกษาฉบับที่ 9 (พ.ศ. 2545-2549) ก็ยังคงให้

ความสำคัญในเรื่องดังกล่าว โดยในวิสัยทัศน์ วัตถุประสงค์ และยุทธศาสตร์ ได้มีการตั้งเป้าหมายของการพัฒนาอุดมศึกษาไว้หลายประการด้วยกัน แต่หากเราจะพิจารณาในเรื่องที่เกี่ยวกับการส่งเสริมให้ประเทศไทยเป็นศูนย์กลางการศึกษาในกลุ่มประเทศเพื่อนบ้าน สามารถสรุปได้ดังนี้

ยุทธศาสตร์: สร้างเสริมขีดความสามารถของสถาบันอุดมศึกษาให้มีคุณภาพระดับสากลที่สามารถพึ่งพาตนเองได้จากรากฐานภูมิปัญญาไทย ตลอดจนการปฏิรูปการบริหารและการจัดการอุดมศึกษาเพื่อยกระดับคุณภาพและประสิทธิภาพ รวมทั้งการปรับปรุงระบบการเจรจาและความร่วมมือในเวทีระหว่างประเทศ

วัตถุประสงค์หลัก: สร้างคนไทยให้มีคุณภาพทั้งในด้านวิชาการและวิชาชีพ เพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศ โดยการสร้างรากฐานการพึ่งพาตนเองให้กับชุมชน ตลอดจนส่งเสริมให้ประเทศไทยเป็นศูนย์กลางการศึกษาในกลุ่มประเทศเพื่อนบ้าน โดยผ่านกระบวนการจัดการเรียนการสอนและระบบบริหารจัดการของสถาบันที่มีความอิสระคล่องตัว เกิดประสิทธิภาพและคุณภาพทันต่อการเปลี่ยนแปลงสถานการณ์ของโลก

ความหมายของความเป็นสากลและโปรแกรมนานาชาติ

ความร่วมมือระหว่างประเทศมีความหมายกว้างขวาง ครอบคลุมภารกิจหลักของสถาบันอุดมศึกษาอันได้แก่ การสอน การวิจัย การบริการทางวิชาการแก่สังคม รวมทั้งการถ่ายทอด เทคโนโลยีด้วย ดังจะเห็นได้จากคำจำกัดความของเดวิส (Davies, 1992 : 177) ซึ่งได้กล่าวถึงความเป็นสากลในลักษณะความพยายามระหว่างประเทศ (international effort) ความหมายของคำนี้รวมความถึงความพยายามในการจัดการศึกษาระดับปริญญาตรีและหลังปริญญาตรี การวิจัยการให้คำปรึกษา การถ่ายทอดเทคโนโลยี และการศึกษาต่อเนื่อง การให้คำจำกัดความโดยยึดภารกิจหลักของสถาบันอุดมศึกษานี้ได้รับการยอมรับกันมาก โยเฮนสัน (Henson, 1990 : 3) ได้ให้ความหมายของความเป็นสากลของการอุดมศึกษาว่าเป็นบูรณาการความเป็นสากลเข้าไปในเนื้อหาสาระ วัสดุอุปกรณ์ กิจกรรม และความรู้ความเข้าใจไว้ในการสอน การวิจัย และการบริการทางวิชาการของมหาวิทยาลัย เพื่อเพิ่มขีดความสามารถของสถาบันในการตอบสนองความต้องการในโลกแห่งการพึ่งพาอาศัยกัน

ในสารานุกรมเกี่ยวกับอุดมศึกษา (International Encyclopedia of Higher Education, 1997 : 4229) ความเป็นสากลของการอุดมศึกษา หมายถึงการนำแนวคิดเกี่ยวกับเรื่องสากลศึกษา (international education) ไปปฏิบัติโดยวิทยาลัย มหาวิทยาลัย สถาบันการศึกษา รัฐบาล นักวิชาการและนักศึกษา ความหมายของสากลศึกษาก็คือ (1) การศึกษานานาชาติ(international studies) (2) การแลกเปลี่ยนระหว่างประเทศทางด้านการศึกษา (international educational

exchange) และ (3) โครงการความร่วมมือทางด้านวิชาการ (technical cooperation)(Arum and Van De Water, 1992 : 195 - 197)

จากการศึกษาความหมายของความเป็นสากลได้ให้ความหมายในลักษณะที่กว้าง โดยเน้นความหมายสำคัญสองประการคือ ประการแรกเน้นความร่วมมือตามภารกิจหลักของสถาบันอุดมศึกษาอันได้แก่ การสอน การวิจัย การบริการทางวิชาการแก่สังคม และการทะนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม ประการที่สอง สถาบันอุดมศึกษาดำเนินการพัฒนาความเป็นสากลในฐานะที่เป็นส่วนหนึ่งของประชาคมโลก ความเป็นสากลของการอุดมศึกษาจึงหมายถึง "ความพยายามของสถาบันอุดมศึกษาในการร่วมมือกับหน่วยงานหรือสถาบันอุดมศึกษาในต่างประเทศ ในการดำเนินการสอน การวิจัย การบริการทางด้านวิชาการ และการทะนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม ในฐานะที่สถาบันอุดมศึกษาเป็นส่วนหนึ่งของประชาคมโลก"

โปรแกรมนานาชาติ ไม่ใช่เพียงการสอนภาษาอังกฤษ การได้รับความช่วยเหลือจากต่างประเทศ การมีผู้เชี่ยวชาญต่างประเทศมาพูดเรื่องของต่างประเทศให้คนในประเทศฟังเท่านั้น แต่โปรแกรมนานาชาติที่แท้จริงคือการเรียนรู้เพื่อเปรียบเทียบ แลกเปลี่ยน และอยู่ร่วมกันอย่างเท่าเทียมและมีศักดิ์ศรีเสมอกัน (ไพฑูริย์ สินลาร์รัตน์, 2534 : 26) นอกจากนี้โปรแกรมนานาชาติควรมีเนื้อหาสาระกิจกรรมครอบคลุมถึงการศึกษาค้นคว้าเกี่ยวกับวัฒนธรรม เศรษฐกิจ การเมืองของประเทศต่าง ๆ ซึ่งอาจศึกษาในลักษณะอาณาบริเวณศึกษา (area studies) เพื่อสร้างความสัมพันธ์ และความเข้าใจอันดี (common understanding) การพึ่งพาซึ่งกันและกัน (interdependent world) การขยายโลกทัศน์ให้กว้าง (global perspective) สู่การเป็นประชาคมโลกที่ต้องการมีการค้าขาย แข่งขันทางเศรษฐกิจระหว่างประเทศ การถ่ายทอดความรู้ทางเทคโนโลยี (technology transfer) หลักสูตรนานาชาติคือกระบวนการจัดการศึกษาสำหรับผู้เรียนจากประเทศต่างๆ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้ผู้เรียนได้เรียนรู้วัฒนธรรม เศรษฐกิจสังคม และการเมืองของนานาชาติประเทศ ซึ่งจะนำไปสู่การพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกัน การร่วมกันรักษาทรัพยากร และสิ่งแวดล้อมเพื่อความอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข ทั้งนี้โดยหลักสูตรนานาชาติจะมีองค์ประกอบสำคัญคือภาษาต่างประเทศ (ภาษาอังกฤษ) ผู้เรียนจากนานาชาติและเนื้อหาสาระของหลักสูตรเป็นนานาชาติ วรรณธรรณ อภิชัย (2535 : 238)

โปรแกรมนานาชาติ (international programs) หรือมักเรียกกันว่าหลักสูตรนานาชาติเป็นคำที่มีความหมายใกล้เคียงกับคำว่าการศึกษานานาชาติ (international education) หรืออีกหลายคำที่อยู่ในขอบข่ายของการศึกษาเกี่ยวกับนานาชาติ เช่น โปรแกรมการศึกษานานาชาติ (international education programs หรือ international studies) การศึกษาเปรียบเทียบ (comparative education) เป็นต้น แต่ไม่ว่าจะเรียกอย่างไรก็ถือว่าอยู่ในขอบข่ายเดียวกันคือ

โปรแกรมที่ศึกษาสิ่งที่เกี่ยวข้องกับประเทศต่าง ๆ ในโลก ไม่ว่าจะเป็นเรื่องเศรษฐกิจ การเมือง สังคม ภาษาและวัฒนธรรม อาณาบริเวณศึกษา (area studies) การศึกษาเปรียบเทียบ การศึกษา สิ่งแวดล้อม หรือสันติศึกษา

ดังนั้นความหมายของโปรแกรมนานาชาติของไทยกับของต่างประเทศอาจเห็นความแตกต่างกันในเรื่องภาษาและสื่อในการเรียนการสอนซึ่งของไทยได้ระบุไว้ชัดเจนว่าสื่อในการเรียนการสอนต้องเป็นภาษาสากล และผู้เรียนผู้สอนมาจากนานาชาติ ส่วนของต่างประเทศนั้น เพียงแต่บอกว่าเป็นการศึกษาเรื่องต่าง ๆ ของนานาชาติ อาจเป็นเพราะว่าในสถาบันอุดมศึกษาต่างประเทศ ที่เลือกเรียนที่สถาบันนั้น ๆ ก็ต้องใช้ภาษาอังกฤษ หรือแม้กระทั่งการเรียนการสอนที่ใช้ภาษาอื่น ๆ เช่น ฝรั่งเศส สเปน ก็มีให้นักศึกษาเลือกเรียนได้ตามความถนัด แต่จุดเน้นของโปรแกรมนานาชาติของสถาบันอุดมศึกษาต่างประเทศน่าจะอยู่ตรงที่เนื้อหาของโปรแกรมได้สอดแทรกความเป็นนานาชาติไว้ ซึ่งจุดเน้นนี้จะเป็นข้อแตกต่างจากจุดเน้นของการจัดโปรแกรมนานาชาติในสถาบันอุดมศึกษาไทยที่เห็นได้ชัด เพราะสถาบันอุดมศึกษาไทยมักให้ความสำคัญในเรื่องการใช้ภาษาสากลในการสอนโดยเฉพาะอย่างยิ่งภาษาอังกฤษ ฉะนั้น โปรแกรมนานาชาติในความหมายของคนไทยจึงอาจจะแตกต่างจากโปรแกรมนานาชาติของสถาบันอุดมศึกษาต่างประเทศ โดยเฉพาะอย่างยิ่งประเทศในซีกโลกตะวันตก เช่น อเมริกา และยุโรป

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยเลือกใช้คำว่า โปรแกรมนานาชาติ (International program) เพื่อให้สอดคล้องกับความหมายในภาษาอังกฤษ และกำหนดโปรแกรมนานาชาติ ให้มีความหมายที่กว้างกว่าคำว่า หลักสูตรนานาชาติ โดยโปรแกรมนานาชาติรวมถึง ไม่เพียงแต่มีเนื้อหาหลักสูตรที่เป็นนานาชาติ แต่ยังรวมถึงมีกิจกรรมที่เป็นนานาชาติ มีการจัดการที่เป็นนานาชาติ โดยใช้ภาษาสากลเช่นภาษาอังกฤษเป็นสื่อในการเรียนการสอน

จุดมุ่งหมายในการจัดโปรแกรมนานาชาติ

จุดมุ่งหมายสำคัญของสถาบันอุดมศึกษาของรัฐในการจัดหลักสูตรนานาชาติเรียงลำดับ ดังนี้ (ทองอินทร์ วงศ์โสธร, ไพฑูริย์ สิ้นลารัตน์ และ วรรณภา โพธิ์น้อย, 2540 : 26)

1. การผลิตบัณฑิตที่สามารถทำงานในหน่วยงานของประเทศที่ลักษณะงานเกี่ยวข้องกับต่างประเทศ
2. การพัฒนาคณาจารย์ของสถาบัน
3. การเตรียมคนไทยให้มีบทบาทในเวทีโลก
4. เพื่อผลิตบัณฑิตที่สามารถทำงานในหน่วยงานต่างประเทศ

5. เพื่อเพิ่มความเข้าใจเกี่ยวกับประเทศและกลุ่มประเทศที่มีความสำคัญทางเศรษฐกิจและการเมืองต่อประเทศไทย
6. เพื่อให้ชาวต่างชาติมีความรู้เกี่ยวกับประเทศไทยและมีโอกาสเรียนรู้วิถีชีวิตคนไทยมากขึ้น

จากการศึกษาจุดมุ่งหมายหรือเป้าหมายของการจัดโปรแกรมนานาชาติ จุดมุ่งหมายของโปรแกรมนานาชาตินั้นมาจากพื้นฐานของสภาพสังคมเศรษฐกิจในปัจจุบันยุคโลกาภิวัตน์ ที่มีการเคลื่อนย้ายข้อมูลและตลาดแรงงานโดยเสรี โปรแกรมนานาชาติจึงเกิดขึ้นเพื่อตอบสนองและพัฒนาบัณฑิตให้เป็นผู้ที่มีศักยภาพและพร้อมต่อสภาพแวดล้อมสังคมนานาชาติที่เปลี่ยนแปลงไป ดังนั้นจุดมุ่งหมายหรือเป้าหมายของโปรแกรมนานาชาติจึงมุ่งเน้นไปที่ การพัฒนาศักยภาพของบัณฑิตให้มีวิสัยทัศน์ที่กว้างไกล มีศักยภาพในการแข่งขันในเวทีนานาชาติ รวมไปถึงการเรียนรู้และแลกเปลี่ยนวัฒนธรรมระหว่างประเทศ

ความสำคัญของสภาพแวดล้อมที่มีต่อนักศึกษา

สถาบันการศึกษาใดๆ ก็ตาม นักศึกษาจะเป็นกลุ่ม บุคคลที่มีความสำคัญ และมีจำนวนมากที่สุดในสถาบัน ดังนั้นสภาพแวดล้อมของสถาบันจึงมุ่งเน้นในส่วนที่เกี่ยวข้องกับนักศึกษาเป็นสิ่งสำคัญ ทั้งการเอื้ออำนวยต่อการเรียนรู้ ความสะดวกสบายในความเป็นอยู่ ตลอดจนพัฒนาการทุกด้านของนักศึกษา เมื่อสภาพแวดล้อมภายในสถาบันมีความสำคัญต่อการพัฒนานักศึกษาและถ้าสถาบันการศึกษาสามารถจัดสภาพแวดล้อมได้อย่างเหมาะสมต่อการเรียนรู้และพัฒนาการของนักศึกษาได้นั้น นับเป็นการช่วยให้นักศึกษาเป็นผู้ที่มีความรับผิดชอบและเป็นสมาชิกที่ดีของสังคม (วิจิตร ศรีสอาน, 2518: 44-45) ซึ่งสอดคล้องกับ สิปพนนท์ เกตุทัต ที่ว่าสถาบันการศึกษาที่เหมาะสมกับการสร้างบัณฑิตควรเป็นสถาบันที่รวบรวมวิทยาการแขนงต่างๆ มีบรรยากาศที่ส่งเสริมการเรียนรู้ มีอาจารย์ที่มีบุคลิกภาพที่เหมาะสม ส่งเสริมการบริการห้องสมุด (เอกสารอัดสำเนา)

นอกจากนั้น อรพันธุ์ ประดิษฐ์รัตน์ (2533 : 9-10) ได้กล่าวว่า สภาพแวดล้อมภายในสถาบันเป็นเรื่องสำคัญเรื่องหนึ่งที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมของบุคคล โดยเฉพาะอย่างยิ่งพฤติกรรมที่เปลี่ยนแปลงจนเป็นการเรียนรู้ ตามหลักทฤษฎีทางด้านจิตวิทยาที่มีการศึกษาเรื่องพันธุกรรมและสิ่งแวดล้อม ทำให้ทราบว่า นอกเหนือจากลักษณะต่างๆ ที่คนได้รับการถ่ายทอดมาจากพันธุกรรมทำให้คนแตกต่างกันแล้ว ยังมีอิทธิพลอื่นๆ อีก โดยเฉพาะอย่างยิ่งที่สำคัญ ได้แก่ สภาพแวดล้อม การอบรมเลี้ยงดู การคบเพื่อน การสังคม การสมาคม ประเพณี วัฒนธรรม ศาสนา ดินฟ้าอากาศ ที่อยู่อาศัย อาหาร เป็นต้น ในด้านที่เกี่ยวกับการเรียนรู้ และประสบการณ์ของแต่ละ

คนนั้น จะแตกต่างกันตามสภาพแวดล้อมของแต่ละคน ประสบการณ์และการเรียนรู้มีความสัมพันธ์กันอย่างใกล้ชิด ประสบการณ์เป็นเครื่องมือหรือวิธีการที่ทำให้เกิดการเรียนรู้และขณะเดียวกัน ผลจากการเรียนรู้ทำให้คนมีความรู้ ทักษะ เจตคติ แต่ต้องอาศัยการจัดประสบการณ์ที่ดีพอ จึงทำให้คนได้เรียนรู้เป็นผลสำเร็จ ดังนั้น การจัดสภาพแวดล้อมทางการเรียน จึงนับว่าเป็นสิ่งสำคัญที่จะช่วยผู้เรียนให้มีสัมฤทธิ์ผลทางการเรียนที่ดี (วิลโลว์ ดิงทัตสวาลด์, 2536 : 11)

จากทัศนะดังกล่าวสรุปได้ว่า สภาพแวดล้อมภายในสถาบันเป็นองค์ประกอบสำคัญที่มีอิทธิพลต่อการพัฒนานักศึกษา ถ้าสถาบันการศึกษาสามารถจัดสภาพแวดล้อมได้อย่างเหมาะสมต่อการเรียนรู้และพัฒนาการของนักศึกษาดังนั้น นับเป็นการช่วยให้นักศึกษาเป็นผู้ที่มีความรู้ความสามารถ เป็นคนที่สมบูรณ์ มีความรับผิดชอบ เป็นสมาชิกที่ดีต่อสังคม เพื่อรับรองการเจริญเติบโตและการเปลี่ยนแปลงต่อสังคมต่อไป (อรุณี โคตรสมบัติ, 2542)

แนวคิดและการวิเคราะห์หลักสูตรตามหลักการของเบอร์ควิส (H.W. Berg Quist)

สถาบันอุดมศึกษาแต่ละสถาบันจะเลือกรูปแบบการจัดหลักสูตรตามความเหมาะสมและความพร้อมของสถาบันการศึกษานั้นๆ และการที่จะบริหารหลักสูตรให้ประสบผลสำเร็จย่อมขึ้นอยู่กับการจัดระบบภายในของหลักสูตร ปทีป เมธาคุณวุฒิ (2532) ได้สรุปแนวคิดการวิเคราะห์หลักสูตรของเบอร์ควิส (H.W. Berg Quist) ที่วางหลักการวิเคราะห์หลักสูตรไว้อันประกอบด้วยบริบท 6 ด้าน คือ

1. เวลา (Time) แบ่งออกเป็นกำหนดเวลาเรียนหรือปฏิทินการศึกษาและตารางเวลาของหลักสูตร
2. สถานที่ (Space) แบ่งออกเป็นการจัดหลักสูตรที่มีการสอนภายในสถาบันหรือภายนอกสถาบัน
3. ทรัพยากร (Resource) หมายถึงการใช้บุคลากรและวัสดุอุปกรณ์เครื่องมือเครื่องใช้ต่างๆ
4. องค์กร (Organization) แบ่งออกเป็น 2 ประเภท คือจัดองค์กรของหลักสูตรและการจัดองค์กรในการบริหารงานทางด้านวิชาการ
5. ขบวนการ (Procedures) ขบวนการของหลักสูตร ประกอบด้วยการวางแผนจัดทำหลักสูตร การที่นักศึกษาจะสำเร็จการศึกษา การสอนและการประเมินผลการเรียนของนักศึกษา
6. ผลผลิต (Outcome) หมายถึงวิธีการกำหนดจุดมุ่งหมายของหลักสูตร จุดเน้นของหลักสูตรและการประเมินเพื่อให้นักศึกษาสำเร็จการศึกษา

องค์ประกอบของโปรแกรมนานาชาติ

องค์ประกอบของความเป็นสากลของการอุดมศึกษาไทยออกเป็น 3 ลักษณะใหญ่ ๆ คือ (1) การจัดหลักสูตรให้เป็นสากล (2) การจัดกิจกรรมให้เป็นสากล และ (3) การจัดสถาบันให้เป็นสากล (ไพฑูริย์ สีนลารัตน์, 2534 : 18) โดยการจัดสถาบันให้เป็นสากลนั้นจะศึกษาเฉพาะการจัดหน่วยงานภายในสถาบันอุดมศึกษาเพื่อสนับสนุนและส่งเสริมความเป็นสากลของการอุดมศึกษา ทบวงมหาวิทยาลัยได้ให้ข้อสังเกตเกี่ยวกับการจัดทำหลักสูตรนานาชาติไว้ ดังนี้ (ศรีเรือน โกศลวัฒน์ และศิริพร สิริไพโรจน์, 2541 : 24)

1. เป็นหลักสูตรที่สอนด้วยภาษาอังกฤษ
2. เป็นหลักสูตรที่เปิดโอกาสให้ทั้งชาวไทยและชาวต่างประเทศเข้าศึกษา
3. อาจารย์ผู้สอนหลักสูตรจะต้องมีความรู้ภาษาอังกฤษอยู่ในเกณฑ์ดีมาก
4. เนื้อหาสาระของหลักสูตรจะต้องมีความเป็นนานาชาติ
5. เป็นหลักสูตรที่มีกิจกรรมการเรียนการสอนเพื่อส่งเสริมความเป็นนานาชาติ เช่น กิจกรรมแลกเปลี่ยนทางการศึกษา (ได้แก่ การแลกเปลี่ยนนักศึกษาและนักวิชาการ ระหว่างประเทศ การมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างวัฒนธรรมและระหว่างชาติต่าง ๆ เป็นต้น)

ในประเทศไทยก็ได้มีการศึกษาเกี่ยวกับหลักสูตรนานาชาติ ผลการศึกษาความคิดเห็นของผู้บริหารและอาจารย์ในสถาบันอุดมศึกษาเกี่ยวกับการจัดหลักสูตรนานาชาติ (วรพรรณ อภิชัย, 2535: 235) ซึ่งให้เห็นว่า องค์ประกอบสำคัญของหลักสูตรนานาชาติในอนาคตคือ (1) การใช้ภาษาสากลในการเรียนการสอน (2) ผู้เรียนและผู้สอนมาจากชาติต่าง ๆ (3) เป็นหลักสูตรที่มีมาตรฐานได้รับการยอมรับระดับโลก และ (4) เนื้อหาสาระของหลักสูตรส่งเสริมให้คนมีความรู้เกี่ยวกับปัญหาของโลก มีโลกทัศน์ที่กว้างและมีทักษะในการติดต่อระหว่างประเทศ

ดังนั้น องค์ประกอบของโปรแกรมนานาชาติที่ต่างประเทศเห็นว่าเป็นสิ่งสำคัญอันดับต้น ๆ คือ เนื้อหาของหลักสูตรต้องมีความเป็นนานาชาติ มีกิจกรรมการเรียนการสอนที่เป็นนานาชาติ เช่น มีความร่วมมือทางวิชาการกับต่างประเทศ โดยต้องมีการศึกษาในต่างประเทศเป็นหลัก แต่เป็นที่น่าสังเกตว่าองค์ประกอบของโปรแกรมไม่ได้กล่าวถึงภาษาที่เป็นสื่อการเรียนการสอนมากนัก ซึ่งสอดคล้องกับข้อสรุปในเรื่องความหมายของขอบข่ายของโปรแกรมนานาชาติของต่างประเทศ ซึ่งใช้ภาษาต่างประเทศอยู่แล้ว โดยส่วนใหญ่ใช้ภาษาอังกฤษ จึงไม่ได้ให้ความสำคัญมากเท่ากับ องค์ประกอบโปรแกรมนานาชาติของไทย

การกำหนดกลยุทธ์

กลยุทธ์นับเป็นส่วนหนึ่งของแผน ลักษณะสำคัญของกลยุทธ์คือ เป็นจุดสุดท้าย จุดมุ่งหมาย(purpose) ภารกิจ (mission) เป้าหมาย (goals) วัตถุประสงค์ (objective) และวิธีการ บรรลุเป้าหมายนั้น กลยุทธ์จึงเป็นการพิจารณาจุดมุ่งหมาย ภารกิจ วัตถุประสงค์พื้นฐานระยะยาว ขององค์การ การยอมรับการปฏิบัติและการจัดสรรทรัพยากรให้บรรลุเป้าหมาย

หน้าที่สำคัญของกลยุทธ์คือการกำหนดทิศทางสำหรับแผนเพื่อให้องค์กรพยายามที่จะไปถึงเป้าหมาย กลยุทธ์จะช่วยผู้บริหารในการวางแผน โดยแนะแนวทางในการตัดสินใจในการ ปฏิบัติการ ดังนั้นกลยุทธ์จะต้องมีลักษณะที่สามารถเข้าใจได้อย่างชัดเจน และสามารถปฏิบัติตาม ได้มีความสอดคล้องต้องกันและมีประสิทธิผล เพื่อให้กลยุทธ์สามารถปฏิบัติได้ การเพิ่ม รายละเอียดสามารถกำหนดการปฏิบัติการได้แก่ ยุทธวิธี (Tactics) ซึ่งหมายถึงวิธีการปฏิบัติตาม แผนกลยุทธ์บรรลุจุดมุ่งหมายเชิงยุทธวิธี ซึ่งจะพัฒนาโดยฝ่ายบริหารระดับกลางเพื่อให้ข้อเสนอแนะ แก่ฝ่ายบริหารระดับต้น (ศิริวรรณ เสรีรัตน์ และคณะ, 2540)

สมยศ นาวิการ(2539) ได้กล่าวว่าโดยทั่วไปบริษัทที่มีหน่วยธุรกิจหลายหน่วยจะมีระดับ กลยุทธ์อยู่ 3 ระดับ คือ บริษัท ธุรกิจ และหน้าที่

1. กลยุทธ์ระดับบริษัท (Corporate Strategy)
2. กลยุทธ์ระดับธุรกิจ (Business Strategy)
3. กลยุทธ์ระดับหน้าที่ (Functional Strategy)

จากการศึกษานโยบายเกี่ยวกับความเป็นนานาชาติ ความหมายและเป้าหมายของ โปรแกรมนานาชาติ องค์ประกอบของโปรแกรมนานาชาติ ลักษณะของการจัดการโปรแกรม นานาชาติ ทำให้เห็นความสอดคล้องกันในแต่ละประเด็นโดยองค์ประกอบของโปรแกรมนานาชาติ เป็นตัวเริ่มต้นจากการศึกษาพบว่าองค์ประกอบโปรแกรมนานาชาติเป็นพื้นฐานสำคัญที่จะทำให้ บรรลุตามนโยบายและเป้าหมายของโปรแกรมนานาชาติที่ตั้งไว้ โดยองค์ประกอบหลักของ องค์ประกอบโปรแกรมนานาชาติคือ นักศึกษา ผู้สอน กิจกรรมนานาชาติ ทรัพยากรสนับสนุน การ จัดการที่เอื้อต่อการบริหารงาน และหลักสูตรที่มีความทันสมัยและเป็นที่ยอมรับในระดับนานาชาติ เมื่อได้องค์ประกอบของโปรแกรมนานาชาติแล้ว ผู้วิจัยได้นำแนวคิดในเรื่องของการบริหารเชิงกล ยุทธ์มาใช้ในการบริหารจัดการโปรแกรมนานาชาติในสภาพปัจจุบันที่มีอยู่ในประเทศไทยเพื่อให้ บรรลุตามเป้าหมายและวัตถุประสงค์ของโปรแกรมนานาชาติและมีศักยภาพในการแข่งขันกับ ต่างประเทศได้ สอดคล้องตามนโยบายของรัฐบาลด้านความเป็นนานาชาติของสถาบันอุดมศึกษา ไทย

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

ผลการวิจัยครั้งนี้จะก่อให้เกิดประโยชน์ทั้งในเชิงวิชาการนโยบาย แผนกลยุทธ์และในการนำผลที่ได้จากการวิจัยไปประยุกต์ใช้ดังนี้คือ

1. ด้านวิชาการ ผลการวิจัยจะเป็นการรวบรวมองค์ความรู้ที่เกี่ยวข้องกับโปรแกรมนานาชาติ ทั้งเชิงนโยบายของรัฐบาลและข้อมูลสถิติที่เกี่ยวข้องกับโปรแกรมนานาชาติในสภาพปัจจุบันของประเทศไทย

2. การนำผลที่ได้จากการวิจัยไปประยุกต์ใช้ ผู้บริหารหรือบุคคลที่เกี่ยวข้องกับการจัดการโปรแกรมนานาชาติจะเห็นความสำคัญและความจำเป็นในการจัดโปรแกรมนานาชาติเพื่อสร้างความเป็นสากลของสถาบันเพื่อพัฒนาบัณฑิตสู่ยุคโลกาภิวัตน์ และได้ทราบถึงปัญหา เป้าหมาย และรูปแบบของการจัดการโปรแกรมนานาชาติเพื่อนำไปใช้ประโยชน์ในการกำหนดนโยบายและกำหนดรูปแบบของการจัดการโปรแกรมนานาชาติของตนเอง

3. ได้ทราบถึงปัจจัยแห่งความสำเร็จ (key success factors) ของการจัดการโปรแกรมนานาชาติในแต่ละรูปแบบของการจัดการโปรแกรมนานาชาติเพื่อที่ผู้บริหารโปรแกรมนานาชาติจะได้นำไปประยุกต์ใช้ในการบริหารจัดการโปรแกรมนานาชาติที่ทางสถาบันจัดขึ้นให้ประสบผลสำเร็จ

4. ผู้บริหารหรือบุคคลที่เกี่ยวข้องสามารถนำความรู้ที่ได้จากการวิจัยในเรื่องของกลยุทธ์การจัดการโปรแกรมนานาชาติไปกำหนดและพัฒนานโยบายของโปรแกรมนานาชาติของตนเองสู่การปฏิบัติได้

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการวิจัยเรื่อง การพัฒนากลยุทธ์การจัดการโปรแกรมนานาชาติของสถาบันอุดมศึกษาไทย สังกัดทบวงมหาวิทยาลัย ผู้วิจัยได้ศึกษานโยบาย แนวคิด และทฤษฎีที่เกี่ยวกับโปรแกรมนานาชาติ ทั้งของนักการศึกษาไทยและต่างประเทศ โดยนำเสนอในประเด็นสำคัญแบ่งเป็น 7 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ความสำคัญและนโยบายเกี่ยวกับความเป็นนานาชาติ

- 1.1 ความสำคัญของความเป็นสากลของอุดมศึกษา
- 1.2 นโยบายความเป็นนานาชาติในช่วงแผนพัฒนา การศึกษาระดับอุดมศึกษาฉบับที่ 7
- 1.3 นโยบายความเป็นนานาชาติในช่วงแผนพัฒนา การศึกษาระดับอุดมศึกษาฉบับที่ 8
- 1.4 วัตถุประสงค์และมาตรการด่วนความเป็นนานาชาติในแผนพัฒนาการศึกษาฉบับที่ 8
- 1.5 นโยบายการส่งเสริมให้ประเทศไทยเป็นศูนย์กลางการศึกษาในกลุ่มประเทศเพื่อนบ้าน
- 1.6 การเจรจาเปิดตลาดการค้าบริการด้านการศึกษายาภายใต้องค์การการค้าโลกข้อเท็จจริง

ตอนที่ 2 แนวคิดโปรแกรมนานาชาติ

- 2.1 ความหมายของความเป็นสากล
- 2.2 ความหมาย และจุดมุ่งหมายของโปรแกรมนานาชาติ
- 2.3 องค์ประกอบความเป็นสากลของอุดมศึกษา
- 2.4 องค์ประกอบของโปรแกรมนานาชาติ
- 2.5 แนวทางในการดำเนินการ และการประยุกต์การพัฒนาโปรแกรมนานาชาติ
- 2.6 กลยุทธ์การจัดการโปรแกรมนานาชาติ
- 2.7 ยุทธศาสตร์ความร่วมมือด้านอุดมศึกษากับต่างประเทศ
- 2.8 ธุรกิจการศึกษา

ตอนที่ 3 แนวคิดทฤษฎีการพัฒนานักศึกษาจากสภาพแวดล้อมของสถาบันอุดมศึกษา

- 3.1 ความหมายสภาพแวดล้อมของสถาบันอุดมศึกษา
- 3.2 ความสำคัญของสภาพแวดล้อมที่มีผลต่อนักศึกษา
- 3.3 การพัฒนานักศึกษาและปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนานักศึกษา

ตอนที่ 4 ทฤษฎีและแนวคิดเกี่ยวกับหลักสูตร

- 4.1 ความหมายของหลักสูตร
- 4.2 องค์ประกอบหลักสูตร
- 4.3 การวิเคราะห์หลักสูตร
- 4.4 แนวคิดวิเคราะห์หลักสูตรตามหลักการของเบอรัควิส

ตอนที่ 5 แนวคิดเกี่ยวกับกลยุทธ์

- 5.1 ความหมายของกลยุทธ์
- 5.2 ลำดับของกลยุทธ์
- 5.3 การวางแผนกลยุทธ์ และการจัดการกลยุทธ์
- 5.4 กระบวนการวางแผนกลยุทธ์ และการจัดการกลยุทธ์
- 5.5 การวิเคราะห์ SWOT
- 5.6 สภาพแวดล้อมทางการแข่งขัน 5 Forces

ตอนที่ 6 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

- 6.1 งานวิจัยในประเทศที่
- 6.2 งานวิจัยต่างประเทศ

ตอนที่ 7 เทคนิคการวิจัย

- 7.1 การวิจัยเชิงคุณภาพ
- 7.2 รูปแบบวิธีการประเมินโดยผู้ทรงคุณวุฒิ

ตอนที่ 1 ความสำคัญและนโยบายเกี่ยวกับความเป็นนานาชาติ

1.1 ความสำคัญของความเป็นสากลของอุดมศึกษา

ในยุคโลกาภิวัตน์ความเป็นสากลของอุดมศึกษามีความสำคัญอย่างยิ่ง เนื่องจากปัจจุบันเป็นสังคมแห่งการเชื่อมโยงระหว่างประเทศมากขึ้น ความเป็นสากลของการอุดมศึกษา ได้รับการยอมรับว่ามีความสำคัญเป็นอย่างมากอิทธิพลของมหาวิทยาลัยแห่งหนึ่งในสหรัฐอเมริกากล่าว

อาจมีมหาวิทยาลัยที่ยิ่งใหญ่โดยปราศจากคณะนิติศาสตร์

อาจมีมหาวิทยาลัยที่ยิ่งใหญ่โดยปราศจากคณะแพทยศาสตร์

ยิ่งไปกว่านั้น อาจมีมหาวิทยาลัยที่ยิ่งใหญ่โดยปราศจากทีมฟุตบอล

แต่จะมีมหาวิทยาลัยที่ยิ่งใหญ่ไม่ได้เลย ถ้าปราศจากมิติแห่งความเป็นสากล

(Klasek, 1992:อ้างใน ทองอินทร์ วงศ์โสธร และคณะ 2540)

ความเป็นสากลของการอุดมศึกษามีความสำคัญต่อการพัฒนาการของนักศึกษาเป็นอย่างมาก ดังจะเห็นได้จากวัตถุประสงค์ของการศึกษาเกี่ยวกับโลก (Global education) ที่มุ่งให้นักศึกษารู้จักกาลและเทศะ (time and place) ให้เข้าใจในความสลับซับซ้อนของปัญหา ซึ่งมีผลกระทบต่อความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ เตรียมนักศึกษาเพื่อความเปลี่ยนแปลง ให้มีความคิดพินิจพิจารณา ลดความเป็นท้องถิ่นนิยม ให้นักศึกษาเข้าใจอย่างถูกต้องว่าความสัมพันธ์ต่าง ๆ ไม่ได้คงที่แต่หมุนเวียนเปลี่ยนแปลงอยู่เสมอ (Scott, 1994:73. อ้างใน ทองอินทร์ วงศ์โสธร และคณะ 2540)

ปัจจัยที่เป็นตัวเร่งของความเป็นสากลของการอุดมศึกษาในสหรัฐอเมริกามีหลายประการ ได้แก่

- (1) ความเปลี่ยนแปลงทางด้านเศรษฐกิจของโลก
- (2) การกำหนดให้บรรจุความเป็นสากลของการศึกษาไว้ในเกณฑ์มาตรฐานของการรับรองวิทยฐานะของหลักสูตรทางด้านบริหารธุรกิจและการฝึกหัดครู
- (3) แรงกระตุ้นจากสมาคมต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการอุดมศึกษา
- (4) ความเป็นสากลของวิทยาการแขนงต่าง ๆ
- (5) บุคคลฝ่ายต่าง ๆ ได้แก่ ผู้นำ อาจารย์ นักศึกษา ซึ่งมีโลกทัศน์สากล

(Grovaning, 1987: 12. อ้างใน ทองอินทร์ วงศ์โสธร และคณะ 2540)

ความเป็นสากลของการอุดมศึกษากำลังเป็นนโยบายที่ได้รับการสนับสนุนอย่างแพร่หลายในสหรัฐอเมริกา วิทยาลัยที่เปิดสอนหลักสูตรปริญญาตรี 4 ปี (four-year college) จำนวนสองใน

สาม มีโครงการให้นักศึกษาไปดูงานในต่างประเทศด้วยการสนับสนุนของวิทยาลัยเองอย่างน้อยหนึ่งโครงการ ในแต่ละปีมีนักศึกษาชาวต่างประเทศศึกษาอยู่ในสถาบันอุดมศึกษาของสหรัฐอเมริกาประมาณ 400,000 คน (Scott, 1994 : 72) สภาการศึกษาของอเมริกาได้เรียกร้องให้มหาวิทยาลัยและวิทยาลัยทุกแห่ง กำหนดเป้าหมายให้นักศึกษามีสมรรถภาพในการใช้ภาษาต่างประเทศภายในปี ค.ศ. 2000 (American Council on Education, 1989 : 3) สมาคมผู้ว่าการแห่งชาติ (National Governors' Association) ได้เรียกร้องให้บัณฑิตของวิทยาลัยและมหาวิทยาลัยต่าง ๆ มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับโลกที่กว้างขวางและมีความสามารถในการใช้ภาษาอื่น (National Governors' Association, 1989 : vii)

นอกจากสหรัฐอเมริกาแล้วประเทศอื่น ๆ และภูมิภาคอื่นของโลกก็ให้ความสนใจเรื่องความเป็นสากลของการอุดมศึกษาเป็นอย่างมาก ในปี ค.ศ. 2000 ญี่ปุ่น คาดว่าจะมีนักศึกษาจากต่างประเทศศึกษาอยู่ในสถาบันอุดมศึกษาของญี่ปุ่นประมาณ 100,000 คน (Lincicome, 1993 : 132) สหภาพยุโรป มีโครงการ ERASMUS (European Action Scheme for Mobility of European Students) ปัจจุบันเป็น ERASMUS World โดยมีการถ่ายโอนหน่วยกิตภายใต้ ECTS (Europe Credit Transfer Scheme) เป้าหมายโครงการนี้คือการเพิ่มนักศึกษายุโรป ซึ่งศึกษาอยู่ในอีกประเทศหนึ่งให้ได้ร้อยละ 10 ของจำนวนนักศึกษา ในภูมิภาคเอเชียและแปซิฟิกก็ได้มีโครงการความร่วมมือภายใต้ชื่อ UMAP (University Mobility in Asia and the Pacific) แลกเปลี่ยนนักศึกษาในภูมิภาค รวมทั้งได้จัดทำ UCTS (UMAP Credit Transfer Scheme) เพื่ออำนวยความสะดวกในการถ่ายโอนหน่วยกิตระหว่างกันซึ่งรับมาจากรูปแบบและวิธีที่ใช้ใน ECTS (Europe Credit Transfer Scheme)

เนื่องจากความเป็นสากลของอุดมศึกษามีความสำคัญมาก คณะกรรมาธิการระหว่างประเทศเพื่อการศึกษาในศตวรรษที่ 21 ขององค์การยูเนสโก ซึ่งมีนายจาક્ส์ เดอลอร์ส (Jacques Delors) เป็นประธานกรรมาธิการ จึงได้กำหนดความร่วมมือระหว่างประเทศเป็นบทบาทสำคัญ บทบาทหนึ่งของมหาวิทยาลัย รายงานฉบับนี้กำหนดบทบาทของมหาวิทยาลัยศตวรรษที่ 21 ไว้สี่บทบาทหลักคือ

- (1) เตรียมนักศึกษาเพื่อการสอนและการวิจัย
- (2) ให้การฝึกอบรมขั้นสูงเพื่อตอบสนองความต้องการของชีวิตทั้งทางด้านเศรษฐกิจ และสังคม
- (3) เปิดโอกาสแก่ทุกคนเพื่อตอบสนองความต้องการการศึกษาตลอดชีวิตอย่างกว้างขวาง
- (4) ให้ความร่วมมือระหว่างประเทศ

(Delors : 39อ้างใน ทองอินทร์ วงศ์โสธร และคณะ 2540)

ประเทศสหรัฐอเมริกาเริ่มต้นตัวมากขึ้นในเรื่องของการพัฒนาการศึกษานานาชาติ หลังจากเกิดเหตุการณ์ตึกเวิลด์เทรดถล่มเมือง 11 กันยายน 2544 ส่งผลให้รัฐบาลของสหรัฐอเมริกาให้ความสนใจในเรื่องการศึกษานานาชาติมากขึ้นเนื่องจากการศึกษานานาชาติมิใช่เพียงเพื่อเข้าใจการดำเนินธุรกิจของต่างชาติเท่านั้นแต่ในปัจจุบันรวมไปถึงการเข้าใจวัฒนธรรมของต่างชาติ ความเป็นอยู่ของต่างชาติ เศรษฐกิจ และการใช้ชีวิตในวัฒนธรรมที่แตกต่างกัน การเข้าใจและเรียนรู้ในสิ่งเหล่านี้นำมาซึ่งความสงบสุขโดยอยู่บนพื้นฐานของความเข้าใจซึ่งกันและกัน ในวัฒนธรรมที่แตกต่างกัน ทางสมาคมการศึกษาของอเมริกาจึงได้ออกนโยบายเกี่ยวกับการส่งเสริมศึกษานานาชาติขึ้น เมื่อปี 2545 (American Council on Education, 2002)

จากการศึกษาเอกสารและบทความต่างๆสรุปได้ว่าความสำคัญของความเป็นสากลของอุดมศึกษามีบทบาทมากขึ้นในปัจจุบันอันเนื่องมาจากการเปลี่ยนแปลงตามกระแสโลกาภิวัตน์ ที่มีการเคลื่อนย้ายข้อมูลข่าวสารและธุรกิจที่มีความสะดวกมากยิ่งขึ้นและไม่มีข้อจำกัดในเรื่องของพรมแดนระหว่างประเทศ โดยเฉพาะอย่างยิ่งปัจจุบันมิได้หมายถึงเฉพาะการศึกษาวิชาการเท่านั้นแต่ยังหมายรวมถึงการเข้าใจวัฒนธรรมและการใช้ชีวิตในสังคมที่แตกต่างกันเพื่อความผาสุกของประชาชนในสังคม ดังนั้นสถาบันอุดมศึกษาที่จัดว่าเป็นแหล่งผลิตผู้มีความรู้เพื่อตอบสนองต่อสังคมจึงเริ่มให้ความสำคัญต่อบทบาทของความเป็นนานาชาติมากขึ้นโดยผ่านทางโปรแกรมนานาชาติ เพื่อที่จะผลิตบัณฑิตที่มีคุณภาพและสอดคล้องต่อสภาพของสังคมในยุคโลกาภิวัตน์

1.2 นโยบายความเป็นนานาชาติของอุดมศึกษาไทยในช่วงแผนการศึกษาระดับอุดมศึกษาฉบับที่ 7

ประเทศไทยนั้น ความสำคัญของความเป็นสากลของการอุดมศึกษามีปรากฏชัดเจนในนโยบายความเป็นนานาชาติของอุดมศึกษาในไทยนั้น เริ่มต้นอย่างชัดเจนในช่วงการร่างแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 7 ขึ้น โดยมีการเตรียมการที่จะพัฒนาความเป็นสากลของอุดมศึกษาไทย ทั้งการกำหนดในแผนพัฒนาอุดมศึกษาระยะยาว (พ.ศ. 2533-2542) การกำหนดในแผนพัฒนาการศึกษาระดับอุดมศึกษาฉบับที่ 7 และการสร้างความเข้าใจผ่านการประชุมสัมมนาในระดับชาติด้วยในเวลาเดียวกัน

จากแผนพัฒนาอุดมศึกษาระยะยาว (พ.ศ. 2533-2542) นั้น มีการกำหนดแนวทางการพัฒนาความเป็นสากลไว้ดังนี้คือ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ สำนักนายกรัฐมนตรี, 2541:340-343)

- 1) .ในด้านการสอน กำหนดแนวทางส่งเสริมหลักสูตรนานาชาติ หลักสูตรไทยศึกษา การเรียนการสอนภาษา การพัฒนาทักษะสากล เช่น ทักษะด้านคอมพิวเตอร์ และภาษา เป็นต้น
- 2) ในด้านการวิจัย กำหนดให้พัฒนาวิชาการไปสู่ความเป็นเลิศในระดับชาติ ระดับภูมิภาค และระดับนานาชาติ
- 3) ในด้านการบริการวิชาการ กำหนดให้พัฒนารากฐานความร่วมมือด้านการบริการกับต่างประเทศ เช่น การตั้งองค์การบริการวิชาการบางประเภทร่วมกับบริษัทนานาชาติ การร่วมมือกับประเทศที่กำลังพัฒนาในฐานะผู้ให้บริการ เป็นต้น
- 4) ในด้านการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมได้กำหนดแนวทางให้ส่งเสริมการสงวนความแตกต่างทางวัฒนธรรม เพื่ออยู่ร่วมกับประชาคมโลกอย่างมีศักดิ์ศรีและสันติสุข

จากแผนพัฒนาการศึกษาระดับอุดมศึกษาฉบับที่ 7 (พ.ศ. 2535-2539) ได้กล่าวถึงนโยบายการส่งเสริมความเป็นสากลและมาตรการต่าง ๆ สามารถสรุปได้ดังนี้ (ศรัณย์ เลิศวัชรพงษ์ มงคล, 2543 : 403-404)

- 1) ปรับปรุงระบบอุดมศึกษาไทยให้สามารถส่งเสริมบทบาทของประเทศที่เพิ่มขึ้นทั้งทางด้านการเมืองและเศรษฐกิจในประชาคมโลก

จากนโยบายดังกล่าวรัฐฯ จึงกำหนดให้มีมาตรการต่าง ๆ เข้ามารองรับ เช่น การสนับสนุนการจัดการศึกษาเพื่อเพิ่มความเข้าใจเกี่ยวกับประเทศที่มีความสำคัญทางเศรษฐกิจและการเมือง ทั้งประเทศในภูมิภาคอินโดจีน ในกลุ่มอาเซียน ประชาคมเอเชียและแปซิฟิก ประชาคมยุโรป จนถึงยุโรปตะวันออก ซึ่งครอบคลุมถึงการส่งเสริมความร่วมมือระหว่างประเทศในด้านไทยคดีศึกษาการจัดหลักสูตรนานาชาติที่ให้โอกาสคนต่างชาติต่างวัฒนธรรมเข้ามาศึกษา การขยายเครือข่ายความร่วมมือในการผลิตบัณฑิต การวิจัย การฝึกอบรม การแลกเปลี่ยนนักศึกษา และนักวิชาการขณะเดียวกันมีการมุ่งเน้นให้มีการส่งเสริมบทบาทของสถาบันอุดมศึกษาเพื่อให้สามารถในการช่วยเหลือประเทศต่าง ๆ ในเรื่องการส่งคนผู้แทนไปเจรจาความร่วมมือการให้ทุนการศึกษาและฝึกอบรม การสนับสนุนบุคคลากรอุดมศึกษาให้ไปเป็นผู้เชี่ยวชาญต่างประเทศ ตลอดจนการสร้างบุคลากรดังกล่าวให้มีศักยภาพในการปฏิบัติงานในองค์กรระหว่างประเทศ

- 2) ให้ปรับปรุงสาระและรูปแบบการจัดการศึกษา เพื่อให้บัณฑิตมีความเป็นมนุษย์มีโลกทัศน์ที่กว้างมีความเข้าใจในมรดกและวัฒนธรรมไทยสามารถวิเคราะห์ด้วยเหตุผลและทักษะใหม่ที่จำเป็นยุคสารสนเทศ และการเพิ่มบทบาทของประเทศในประชาคมโลก

จากนโยบายนี้ รัฐฯจึงได้กำหนดมาตรการหลักไว้หลายประการเช่น เน้นให้มีการพัฒนาหลักสูตรชุดการเรียน หลักสูตรวิชาการศึกษาทั่วไปให้มีลักษณะของการเรียนด้วยตนเอง หรือการ

เรียนภายใต้คำแนะนำมากขึ้น การเน้นทักษะที่สำคัญด้านภาษาและการสื่อความหมาย การใช้คอมพิวเตอร์และระบบสารสนเทศและการจัดการ

จากข้อเสนอแนะจากการประชุมสัมมนาเรื่อง ความเป็นสากลของการอุดมศึกษาไทยที่จัดขึ้นโดยทบวงมหาวิทยาลัย ในระหว่าง 28-30 มกราคม พ.ศ.2543 ได้รวบรวมข้อเสนอแนะจากกรณีดังกล่าวไว้หลายประการ ซึ่งสอดคล้องกับแผนข้างต้น สามารถสรุปได้ดังนี้ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ สำนักงานนายกรัฐมนตรี, 2541:343)

1. มหาวิทยาลัยไทยควรเป็นผู้นำไปสู่ความเปลี่ยนแปลงเพื่อพัฒนาความเป็นสากลในไทย

2. การพัฒนาความเป็นสากลของอุดมศึกษาควรเน้นที่การแลกเปลี่ยนทางวิชาการ การแลกเปลี่ยนอาจารย์และนักศึกษา การปฏิรูปเนื้อหาสาระและรูปแบบหลักสูตร การสนับสนุนทางด้านงบประมาณ เพื่อสร้างโครงสร้างและปัจจัยพื้นฐานในมหาวิทยาลัย และสนับสนุนกิจการความร่วมมือในการแลกเปลี่ยนต่าง ๆ

3. ในระยะยาวควรเปิดโอกาสให้นักศึกษาไทย โดยเฉพาะนักศึกษาทางด้านภาษาและสังคมมีโอกาสไปศึกษาระยะสั้นในต่างประเทศและเปิดโอกาสให้นักศึกษาต่างประเทศเข้ามาเรียนในประเทศไทยมากขึ้น

4. ควรมีการพัฒนามาตรฐานทางวิชาการระหว่างประเทศ การพัฒนาหลักสูตรที่มีการเรียนวิชาที่มีความเป็นสากลอย่างสม่ำเสมอ

5. ควรมีการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานในมหาวิทยาลัย เช่น หน่วยงานประสานงานด้านการศึกษานานาชาติ และระบบข้อมูลด้านการศึกษานานาชาติ

6. ควรทำความเข้าใจในระหว่างบุคคลากรของมหาวิทยาลัยให้เห็นความสำคัญและการยอมรับเป็นสากลของการอุดมศึกษา

1.3 นโยบายความเป็นนานาชาติในช่วงแผนพัฒนาการศึกษาระดับอุดมศึกษา ฉบับที่ 8

ในช่วงของการพัฒนาการจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษาของชาติ ที่อาศัยแนวทางการจากแผนพัฒนาการศึกษาระดับอุดมศึกษา ฉบับที่ 8 (พ.ศ. 2540-2544) ของทบวงมหาวิทยาลัยนั้นเป็นช่วงเดียวกับที่มีการระดมความคิดเพื่อกำหนดวิสัยทัศน์ระยะยาว เรื่องความเป็นสากลของอุดมศึกษาไทย และแนวทางการพัฒนาเพื่อความเป็นสากลเช่นกัน ซึ่งได้ข้อสรุปดังนี้ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ สำนักงานนายกรัฐมนตรี, 2541: 370)

วิสัยทัศน์ ค.ศ.2020 ในปีคริสต์ศักราช 2020 (พ.ศ.2563) การอุดมศึกษาไทยในฐานะที่เป็นส่วนหนึ่งของประชาคมโลก จะมีลักษณะดังนี้

1) จำนวนนักศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาของไทย ทั้งของรัฐและเอกชนทั้งในสังกัดทบวงมหาวิทยาลัย กระทรวงศึกษาธิการ และกระทรวงอื่น ๆ จะมีนักศึกษาทั้งหมดประมาณร้อยละ 40 ของประชากร วัยเรียนระดับอุดมศึกษา จำนวนนักศึกษานานาชาติจะมีอยู่ในสถาบันอุดมศึกษาทุกประเภทรวมทั้งสถาบันอุดมศึกษาของสงฆ์ประมาณ 10,000 คนต่อปี

2) นิสิตนักศึกษาไทยมีโลกทัศน์กว้างไกล เข้าใจและเห็นคุณค่าของความหลากหลายทางวัฒนธรรม โดยเฉพาะศิลปวัฒนธรรมของประเทศเพื่อนบ้าน มีความเคารพในสิทธิเสรีภาพเอกราชและประชาธิปไตยของประเทศอื่น

3) บัณฑิตไทยมีบทบาทสำคัญทั้งในฐานะผู้นำและผู้ตามในการอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรม สิ่งแวดล้อม การพัฒนา ความเข้าใจอันดีงาม ความมั่งคั่ง ความมั่นคงและสันติภาพในภูมิภาคและโลก

4) บัณฑิตไทยมีสมรรถภาพสากล (global competence) มีความคิดสร้างสรรค์ ความรับผิดชอบ ความสามารถในการปรับตัว มีทักษะการใช้คอมพิวเตอร์และภาษาต่างประเทศ บัณฑิตสามารถพูดภาษาต่างประเทศได้อย่างน้อย 2 ภาษา คือ ภาษาระหว่างประเทศ เช่น อังกฤษ จีน ฝรั่งเศส และภาษาในภูมิภาค เช่น ภาษาเวียดนาม ลาว เขมร มาเลย์

5) มหาวิทยาลัยเปิดของไทยมีนักศึกษาจากประเทศเพื่อนบ้านเข้าเรียนมากยิ่งขึ้น มหาวิทยาลัยเปิดเป็นแหล่งให้การศึกษาดลอดชีวิตที่สำคัญแก่เจ้าหน้าที่และแรงงานของไทยในต่างประเทศ

6) คณาจารย์ในสถาบันอุดมศึกษาของไทย มีความสนใจ ใฝ่รู้และติดตามความก้าวหน้าทางวิชาการในระดับนานาชาติ สามารถใช้เครื่องมือสื่อสารที่ทันสมัย เช่น Internet ในการติดต่อสื่อสารแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารและผลการค้นคว้าวิจัยกับนักวิชาการในต่างประเทศ คณาจารย์ไทยเข้าร่วมประชุมสัมมนาวิชาการในแขนงวิชาของตนในระดับชาติปีละครั้ง ในระดับภูมิภาค 2 ปีต่อครั้ง และระดับนานาชาติ 3 ปีต่อครั้งเป็นอย่างน้อย

7) คณาจารย์ในสถาบันอุดมศึกษาของไทย มีบทบาทสำคัญในการสร้างผลงานทางวิชาการจากภูมิปัญญาท้องถิ่นและภูมิภาค มีบทบาทสำคัญในการจัดตั้งสมาคมเครือข่าย และชุมชนวิชาการและวิชาชีพในภูมิภาค

8) คณาจารย์สถาบันอุดมศึกษาของไทยมีผลงานทางวิชาการตีพิมพ์เผยแพร่ในวารสารต่างประเทศ คณาจารย์ของไทยได้รับการยกย่องในวงวิชาการระดับนานาชาติ

9) บัณฑิตศึกษาของไทยมีความเป็นเลิศทางวิชาการ มีขีดความสามารถสูงในการศึกษาค้นคว้าวิจัย และการผลิตกำลังคนระดับสูงเพื่อตอบสนองความต้องการของประเทศและภูมิภาคบัณฑิตของไทยมีศักยภาพในการเชื่อมอันวยการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ต่างประเทศเพื่อนบ้าน

10) สถาบันอุดมศึกษาไทยเปิดสอนหลักสูตรภูมิภาคศึกษา และจัดตั้งศูนย์ศึกษาเกี่ยวกับประเทศเพื่อนบ้าน เช่น ศูนย์พม่าศึกษา เวียดนามศึกษา มีการแบ่งงานและร่วมงานกันเพื่อสร้างเอกลักษณ์และศักยภาพในการพัฒนาความชำนาญการเฉพาะทาง มีการเชิญนักวิชาการที่มีความรู้ความชำนาญการจากต่างประเทศเพื่อนบ้านและต่างประเทศมาประจำเป็นระยะ มีการแลกเปลี่ยนนักศึกษาระหว่างไทยและประเทศเพื่อนบ้าน

11) สถาบันอุดมศึกษาไทยร่วมมือกับสถาบันอุดมศึกษาต่างประเทศในการจัดตั้งศูนย์ไทยศึกษา หรือศูนย์การสอนภาษาไทยในต่างประเทศ มีการแลกเปลี่ยนนักวิชาการและนักศึกษาระหว่างไทยและสถาบันที่ร่วมมือ อาจารย์สอนภาษาและศิลปวัฒนธรรมไทยมีโอกาสเผยแพร่ความรู้ทางศิลปวัฒนธรรมมากขึ้น

12) ประเทศไทยเป็นศูนย์การศึกษาและฝึกอบรมในภูมิภาค ความต้องการในการพัฒนาเศรษฐกิจสังคมและเทคโนโลยี ทำให้ประเทศเพื่อนบ้านต้องมีการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์อย่างรีบเร่งดอยให้การศึกษาและฝึกอบรม ประเทศไทยตั้งอยู่ในจุดศูนย์กลางของประเทศเพื่อนบ้านสถาบันอุดมศึกษาไทยมีศักยภาพสูงในการบริการการศึกษาและฝึกอบรม การคมนาคมสะดวก มีการเปิดถนนและสะพานมิตรภาพเชื่อมทางเหนือกับจีน ทางตะวันตกกับพม่า ทางตะวันออกกับลาว กัมพูชาและเวียดนาม ปัจจัยเหล่านี้เอื้ออำนวยต่อการเป็นศูนย์กลางการฝึกอบรมและการเป็นศูนย์กลางการฝึกอบรม และศูนย์การประชุมสัมมนาในภูมิภาค

13) ไทยเป็นศูนย์ข้อมูลทางการอุดมศึกษาในภูมิภาค ประเทศต่าง ๆ ทั่วโลกสามารถที่จะหาข้อมูลเกี่ยวกับอุดมศึกษาในภูมิภาคนี้โดยการค้นคว้าจากประเทศไทยผ่านเครือข่ายคอมพิวเตอร์

แผนพัฒนาการศึกษาระดับอุดมศึกษา ฉบับที่ 8 ถือเป็นแผนหรือแนวทางที่รัฐฯ โดยทบวงมหาวิทยาลัยจัดทำขึ้นเพื่อใช้พัฒนาการศึกษาระดับอุดมศึกษาให้สอดคล้องกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ใช้อยู่ในปัจจุบันเพื่อให้สามารถตอบสนองต่อความต้องการในการพัฒนาเศรษฐกิจ สังคม และเทคโนโลยีซึ่งเกิดการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วจากช่วงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 7 (พ.ศ. 2535 - 2539) เป็นต้นมา โดยที่แผนพัฒนาการศึกษาระดับอุดมศึกษาฉบับที่ 8 นี้ได้กำหนดยุทธศาสตร์หลักที่เกี่ยวข้องกับความเป็นนานาชาติไว้ 6 ประการ ด้วยกันคือ (สำนักงานปลัดทบวงมหาวิทยาลัย ทบวงมหาวิทยาลัย, 2540:8-9)

- 1) การพัฒนาคุณภาพมาตรฐานการศึกษาและความเป็นเลิศทางวิชาการ (Quality and Excellence)
- 2) การขยายโอกาสเข้าสู่การศึกษาระดับอุดมศึกษา และความเท่าเทียมกันของโอกาสทางการศึกษาระดับอุดมศึกษา (Access and Equity)
- 3) การเสริมสร้างประสิทธิภาพการบริหารอุดมศึกษา และระบบการตรวจสอบ (Efficiency and Accountability)
- 4) ความสอดคล้องของผลผลิตของอุดมศึกษากับความต้องการของสังคมทั้งด้านปริมาณและคุณภาพและทันการ (Relevance and Deliver)
- 5) การพัฒนาความเป็นสากลของอุดมศึกษาไทยและการเปิดสู่ภูมิภาค (Internationalization and Regionalization)
- 6) ส่งเสริมภาคเอกชนให้มีส่วนร่วมในการจัดการอุดมศึกษาและการใช้การจัดการแบบเอกชนในสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ (Privatization and Corporatization)

1.4 วัตถุประสงค์และมาตรการด้านความเป็นนานาชาติในแผนพัฒนาการศึกษาฉบับที่ 8

ในแผนพัฒนาการศึกษาระดับอุดมศึกษา ฉบับที่ 8 (พ.ศ. 2540-2544) ได้กำหนดวัตถุประสงค์ในการพัฒนาไว้ 6 ประการ เช่นเดียวกับที่มีการกำหนดเป้าหมายและมาตรการรองรับไว้ 6 ประการด้วย เพื่อความสอดคล้องในการนำแผนไปปฏิบัติ วัตถุประสงค์ด้านความเป็นนานาชาติหรือความเป็นสากลนั้นถูกกำหนดไว้เป็นข้อที่ 5 ดังมีรายละเอียดกล่าวไว้ดังนี้ คือ (สำนักงานปลัดทบวงมหาวิทยาลัย ทบวงมหาวิทยาลัย, 2540:16-17)

วัตถุประสงค์ที่ 5 เพื่อพัฒนาความเป็นสากลของอุดมศึกษาไทยและการเปิดสู่ภูมิภาค (Internationalization Regionalization)

1. มุ่งยกระดับมาตรฐานและความสามารถของของมหาวิทยาลัย/สถาบันให้มีมาตรฐานสากลทั้งในเชิงวิชาการและการบริหารมหาวิทยาลัย รวมทั้งสนับสนุนการสร้างความสัมพันธ์ให้มหาวิทยาลัย/สถาบันเข้าไปมีบทบาททางวิชาการและการบริหารมหาวิทยาลัย รวมทั้งสนับสนุนการสร้างสัมพันธ์ให้มหาวิทยาลัย/สถาบันเข้าไปมีบทบาททางวิชาการในเวทีนานาชาติ และการสร้างเสริมให้อาจารย์และบัณฑิตไทยมีสมรรถนะสากล เจตคติ โลกทัศน์และชีวทัศน์ที่เหมาะสมกับสถานการณ์

ที่เปลี่ยนแปลง ตลอดจนสามารถจัดการเรียนการสอน หลักสูตรที่เป็นมาตรฐานสากล อย่างมีคุณภาพให้กับนักศึกษาจากต่างประเทศไทย

2. มุ่งส่งเสริมสนับสนุนให้มหาวิทยาลัย/สถาบันไทยเข้าไปมีบทบาทในการพัฒนาระดับ ภูมิภาคมากขึ้น อุดมศึกษาไทยจะต้องเข้าไปมีบทบาทเป็นผู้นำระดับภูมิภาคได้และ สามารถสร้างองค์ความรู้อันเกี่ยวเนื่องกับประเทศต่าง ๆ ในภูมิภาคได้ ใน ขณะเดียวกันก็สร้างความเข้มแข็งในศิลปวัฒนธรรมไทยและวัฒนธรรมไทย

มาตรการด้านความเป็นนานาชาติที่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ในแผนพัฒนา

จากวัตถุประสงค์ข้างต้น ได้มีการกำหนดวัตถุประสงค์และมาตรการย่อยที่สอดคล้องกัน เพื่อความสามารถในการนำไปปฏิบัติต่อไปนี้ คือ (สำนักงานปลัดทบวงมหาวิทยาลัย ทบวงมหาวิทยาลัย, 2541: 26-28)

วัตถุประสงค์ 5.1 ยกมาตรฐานการอุดมศึกษาไทยให้มีความเป็นสากล

- กลยุทธ์ 1 พัฒนาบุคลากรของประเทศไทยให้มีภูมิความรู้และเทคโนโลยีเพื่อ เป็นฐานสำหรับการแข่งขันในประชาคมโลก
- กลยุทธ์ 2 ให้มีการปรับปรุงคุณภาพการศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาให้ได้ มาตรฐานเทียบเคียงกับต่างประเทศ
- กลยุทธ์ 3 พัฒนาโครงสร้างพื้นฐานทางการศึกษาโดยเฉพาะเทคโนโลยี สารสนเทศและภาษาต่างประเทศให้สามารถรองรับการพัฒนาไปสู่ ความเป็นสากล

วัตถุประสงค์ 5.2 พัฒนากำลังคน ของประเทศไทยมีวิสัยทัศน์กว้างไกลและมีศักยภาพ เพียงพอที่จะดำรงชีวิตอยู่และแข่งขันได้ในประชาคมโลก

- กลยุทธ์ 1 จัดการเรียนการสอนให้เอื้อต่อความเป็นสากล
- กลยุทธ์ 2 ส่งเสริมความร่วมมือและเครือข่ายการเรียนรู้จากต่างประเทศเพื่อให้ เป็นอาจารย์ได้พัฒนาตนเองให้ทันกับความก้าวหน้าทางวิชาการ
- กลยุทธ์ 3 สร้างความตระหนักให้แก่นักศึกษาและบุคลากรถึงคุณค่าวัฒนธรรม ไทย และให้มีโลกทัศน์สากลเกี่ยวกับวัฒนธรรมต่างชาติ ต่างภาษา เพื่อให้มีความสัมพันธ์ที่เหมาะสมกับนานาชาติประเทศ

กลยุทธ์ 4 สนับสนุนภาวะผู้นำของผู้บริหารระดับสูงของมหาวิทยาลัยให้สามารถพัฒนาระบบการบริหารมหาวิทยาลัยและการบริหารวิชาการในระดับมาตรฐานสากล

วัตถุประสงค์ 5.3 ริเริ่มบทบาทของความเป็นผู้นำในประชาคมภูมิภาคด้วยความเป็นเลิศแห่งองค์ความรู้ทางวิชาการ

กลยุทธ์ 1 พัฒนาองค์ความรู้ที่ประเทศไทยมีแต่ประเทศอื่นไม่มีให้มีความเป็นเลิศนี้เป็นประโยชน์แก่ประชาคมโลก

กลยุทธ์ 2 สนับสนุนมหาวิทยาลัย/สถาบัน ให้สร้างความเป็นเลิศทางวิชาการในเรื่องที่มหาวิทยาลัย/สถาบันนั้น ๆ สนใจ/สำนึก และมีศักยภาพเพียงพอ และพัฒนาความเป็นเลิศนั้นให้อยู่ในระดับผู้นำของโลก

กลยุทธ์ 3 สนับสนุนการศึกษาและพัฒนาองค์ความรู้ใหม่ ๆ ที่แตกต่างไปจากองค์ความรู้เดิมที่มีอยู่ในปัจจุบันเพื่อแสวงหาทิศทาง แนวทาง แนวความคิดใหม่ ๆ ที่จะช่วยแก้ไขปัญหามหาของสังคมโลก

1.5 นโยบายการส่งเสริมให้ประเทศไทยเป็นศูนย์กลางการศึกษาในกลุ่มประเทศเพื่อนบ้าน

วรเดช จันทรศร, 2546, เลขาธิการคณะกรรมการการอุดมศึกษา ได้กล่าวในเรื่องการส่งเสริมให้ประเทศไทยเป็นศูนย์กลางการศึกษาในกลุ่มประเทศเพื่อนบ้านว่า สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษาได้มุ่งเน้นความสำคัญของความเป็นสากลของการอุดมศึกษา จึงได้กำหนดนโยบายด้านการพัฒนาความเป็นสากลของอุดมศึกษาไทยและเปิดสู่ภูมิภาค (Internationalization-Regionalization) โดยมุ่งยกระดับมาตรฐานและสมรรถนะของสถาบันอุดมศึกษาให้มีมาตรฐานสากลทั้งในเชิงวิชาการและการบริหาร รวมทั้งสนับสนุนการสร้างสัมพันธภาพให้สถาบัน อุดมศึกษาเข้าไปมีบทบาททางวิชาการในเวทีนานาชาติ ตลอดจนสามารถจัดการเรียนการสอนหลักสูตรที่เป็นมาตรฐานสากลอย่างมีคุณภาพให้กับนักศึกษาจากต่างประเทศได้

การส่งเสริมให้ประเทศไทยเป็นศูนย์กลางการศึกษาในกลุ่มประเทศเพื่อนบ้านตั้งแต่แผนพัฒนาการศึกษาระยะยาว 15 ปี (พ.ศ.2533-2548) แผนพัฒนาการศึกษาฉบับที่ 7 และฉบับที่ 8 เรื่อยมา โดยมีการกำหนดเป็นมาตรการในเรื่องความเป็นศูนย์กลางการศึกษานานาชาติ

ตลอดจนถึงแผนพัฒนาการศึกษาระดับอุดมศึกษาฉบับที่ 9 (พ.ศ. 2545-2549) ก็ยังคงให้ความสำคัญในเรื่องดังกล่าว วิทยาลัยฯ วัตถุประสงค์ และยุทธศาสตร์ ได้มีการตั้งเป้าหมายของการพัฒนาอุดมศึกษาไว้หลายประการด้วยกัน สามารถสรุปได้ดังนี้ในเรื่องของการให้ประเทศไทยเป็นศูนย์กลางการศึกษาในกลุ่มประเทศเพื่อนบ้าน

ยุทธศาสตร์: สร้างเสริมขีดความสามารถของสถาบันอุดมศึกษาให้มีคุณภาพระดับสากลที่สามารถพึ่งพาตนเองได้จากรากฐานภูมิปัญญาไทย ตลอดจนการปฏิรูปการบริหารและการจัดการอุดมศึกษาเพื่อยกระดับคุณภาพและประสิทธิภาพ รวมทั้งการปรับปรุงระบบการเจรจาและความร่วมมือในเวทีระหว่างประเทศ

วัตถุประสงค์หลัก: สร้างคนไทยให้มีคุณภาพทั้งในด้านวิชาการและวิชาชีพ เพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศ โดยการสร้างรากฐานการพึ่งพาตนเองให้กับชุมชน ตลอดจนส่งเสริมให้ประเทศไทยเป็นศูนย์กลางการศึกษาในกลุ่มประเทศเพื่อนบ้าน โดยผ่านกระบวนการจัดการเรียนการสอนและระบบบริหารจัดการของสถาบันที่มีความอิสระคล่องตัว เกิดประสิทธิภาพและคุณภาพทันต่อการเปลี่ยนแปลงสถานการณ์ของโลก

เป้าหมาย: ในช่วงแผนพัฒนา ฉบับที่ 9 สถาบันอุดมศึกษาทุกสังกัด มีเป้าหมายการรับนักศึกษาเข้าใหม่ทุกระดับการศึกษารวม 5 ปี (2545-2549) เข้าศึกษาในระดับอุดมศึกษาไม่น้อยกว่าร้อยละ 65 ของประชากรวัย 18-24 ปี หรือจำนวนประมาณ 3,913,743 คน

แนวทางการดำเนินการส่งเสริมการศึกษานานาชาติ

สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษาได้กำหนดมาตรการในการส่งเสริมการศึกษานานาชาติในประเทศไทย โดยส่งเสริมให้สถาบันอุดมศึกษาไทยมีบทบาทในเวทีภูมิภาคและนานาชาติ ดังนี้

1. ส่งเสริมการเปิดสอนหลักสูตรนานาชาติที่มีคุณภาพ
2. ส่งเสริมสนับสนุนให้สถาบันอุดมศึกษาต่างประเทศที่มีคุณภาพมาจัดการศึกษาในประเทศไทย
3. ส่งเสริมให้สถาบันอุดมศึกษาไทยเป็นศูนย์กลางในการแลกเปลี่ยนอาจารย์ นักศึกษา และบุคลากร ในระดับอุดมศึกษา
4. สนับสนุนให้สถาบันอุดมศึกษาไทยเป็นเจ้าภาพในการจัดประชุม สัมมนา และฝึกอบรมนานาชาติ
5. สนับสนุนให้ประเทศไทยเป็นศูนย์กลางการฝึกอบรมและวิจัยด้านการค้าและการพัฒนาระหว่างประเทศในภูมิภาคเอเชีย

ผลผลิตของการส่งเสริมการศึกษานานาชาติในประเทศไทย

1. สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษามีนโยบายสนับสนุนให้สถาบันอุดมศึกษาจัดการเรียนการสอนหลักสูตรนานาชาติเพิ่มขึ้น โดยในช่วยปี 2544-2546 สถาบันอุดมศึกษาไทยได้เปิดหลักสูตรนานาชาติเพิ่มขึ้นเป็นลำดับ ดังนี้

ปีการศึกษา	2544	2545	2546
1. จำนวนหลักสูตรนานาชาติทั้งหมด	425	465	520
▪ ปริญญาตรี	143	153	176
▪ ปริญญาโท	205	203	217
▪ ปริญญาเอก	77	209	127
2. จำนวนสถาบันที่เปิดสอน			
▪ ปริญญาตรี	27	29	31
▪ ปริญญาโท	27	28	29
▪ ปริญญาเอก	12	18	18

ข้อมูลดังกล่าวไม่ได้นับรวมสถาบันราชภัฏ ราชชมงคล และสถาบันอุดมศึกษาในสังกัด

2 สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษาได้ริเริ่มโครงการแลกเปลี่ยนคณาจารย์และนักศึกษาไทยกับต่างประเทศ โดยได้ดำเนินโครงการแลกเปลี่ยนคณาจารย์ นักศึกษา และบุคลากรระหว่างไทยกับต่างประเทศ จำนวน 2 โครงการ คือ

2.1 โครงการแลกเปลี่ยนคณาจารย์และนักศึกษาไทยกับประเทศอนุภูมิภาคกลุ่มแม่น้ำโขง (GMS) ได้แก่ พม่า ลาว กัมพูชา เวียดนาม และสาธารณรัฐประชาชนจีนเฉพาะมณฑลยูนนาน ในด้านการสอน การศึกษา การวิจัยร่วม การพัฒนาหลักสูตร การเรียนการสอน และการสร้างเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการ โดยมีระยะเวลาในการเข้าร่วมโครงการอย่างน้อย 1 เดือน แต่ไม่เกิน 4 เดือน ผลการดำเนินงานปรากฏ ดังนี้

ปีงบประมาณ	คณาจารย์		นักศึกษา		รวม
	ไทย	GMS	ไทย	GMS	
2543	13	46	11	5	75
2544	21	79	12	23	135
2546	อยู่ในระหว่างการดำเนินโครงการ				42
รวม					252

2.2 โครงการแลกเปลี่ยนนักศึกษาและบุคลากรของสถาบันอุดมศึกษาไทยกับต่างประเทศ (University Mobility in Asia and the Pacific: UMAP) โดยอาศัยความร่วมมือทางวิชาการและความร่วมมือทางวิชาการและความสัมพันธ์ในระดับมหาวิทยาลัย/สถาบันในต่างประเทศ เพื่อส่งเสริมให้นักศึกษา อาจารย์ และบุคลากรสามารถพัฒนาขีดความสามารถของตนเองในสาขาวิชาต่าง ๆ นอกจากนี้สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษายังได้เข้าร่วมโครงการถ่ายโอนหน่วยกิตภายใต้ UMAP (UMAP Credit Transfer Scheme : UCTS) ซึ่งก่อให้เกิดการรับรองคุณวุฒิการศึกษาในระดับอุดมศึกษาของไทยในระดับสากลระยะยาว ผลการดำเนินงานปรากฏ ดังนี้

	2541	2542	2543	2544	2545	2546	รวม
นักศึกษา	30	43	69	64	25	32	263
อาจารย์	11	6	21	24	14	29	105
บุคลากร	3	2	6	3	1	5	20
รวม	44	51	96	91	40	66	388

3. สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษาได้เป็นเจ้าภาพจัดประชุมสัมมนา เรื่อง การพัฒนาเครือข่ายความร่วมมือด้านอุดมศึกษาในอนุภูมิภาคลุ่มแม่น้ำโขง เมื่อเดือนมกราคม 2545 โดยมีผู้แทนจากสถาบันอุดมศึกษาไทยและองค์กรระหว่างประเทศ จากประเทศพม่า ลาว กัมพูชา เวียดนาม และจีน เข้าร่วมการประชุม ซึ่งที่ประชุมมีมติให้มีความร่วมมือในการพัฒนาอุดมศึกษาของสมาชิกในอนุภูมิภาคลุ่มแม่น้ำโขง ดังนี้

3.1 การพัฒนาการประกันคุณภาพการอุดมศึกษา

3.2 ความร่วมมือในด้านการบริหารการศึกษาระดับอุดมศึกษา

3.2 ความร่วมมือในสาขาเทคโนโลยีสารสนเทศ

3.3 ความร่วมมือด้านการท่องเที่ยวผ่านสี่มหาวิทาลัยเสมือน

4. การจัดสัมมนาและนิทรรศการการอุดมศึกษาไทยในต่างประเทศ เช่น ณ มณฑลยูนนาน สาธารณรัฐประชาชนจีน รวมทั้งกรุงฮานอย และนครโฮจิมินห์ ประเทศเวียดนาม ตลอดจนการร่วมงานนิทรรศการของกรมส่งเสริมการส่งออก ณ กรุงปักกิ่ง และนครเซี่ยงไฮ้ สาธารณรัฐประชาชนจีน ณ กรุงเวียงจันทน์ สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว และ ณ นครโจฮันเนสเบิร์ก สาธารณรัฐแอฟริกา

5. การแลกเปลี่ยนการเยือนของผู้บริหารระดับสูงของสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษากับประเทศเพื่อนบ้าน เช่น สาธารณรัฐประชาชนจีน สหภาพพม่า ราชอาณาจักรกัมพูชา สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว

6. การสัมมนาวิชาการ เรื่อง ความเป็นสากลของการอุดมศึกษาไทย ผู้ความเป็นศูนย์กลางการศึกษานานาชาติ

7. การจัดประชุมหารือ ร่วมกันระหว่างสถาบันอุดมศึกษาและหน่วยราชการที่เกี่ยวข้อง เพื่อแก้ไขปัญหา และอุปสรรคในการส่งเสริมให้นักศึกษาและอาจารย์ชาวต่างประเทศมาศึกษา และทำการสอนในสถาบันอุดมศึกษาไทย

8. การแต่งตั้งคณะทำงานเพื่อส่งเสริมให้ประเทศไทยเป็นศูนย์กลางการศึกษาในกลุ่มประเทศเพื่อนบ้าน

9. โครงการที่ทางสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษาดำเนินการเพื่อรองรับนโยบายรัฐบาลต่อประเทศต่าง ๆ ได้แก่

9.1 โครงการ University Mobility in Asia and the Pacific (UMAP)

9.2 โครงการ University Mobility in the Indian Ocean Region (UMIOR)

9.3 การดำเนินงานเครือข่ายมหาวิทยาลัยอาเซียน (ASEAN University Network-AUN)

9.4 การจัดตั้งสถาบันระหว่างประเทศเพื่อการค้าและการพัฒนา (International Institute for Trade and Development: ITD)

9.5 การส่งเสริมสถาบันอุดมศึกษาไทยให้เป็นเจ้าภาพในการจัดประชุม สัมมนา และฝึกอบรมนานาชาติ โดยในปี 2545-2546 สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา ได้ดำเนินการโครงการดังกล่าว จำนวน 23 โครงการ ในวงเงิน 5 ล้านบาท

1.6 การเจรจาเปิดตลาดการค้าบริการด้านการศึกษาภายใต้องค์การการค้าโลก

1. บริการที่มีการซื้อขายระหว่างประเทศ

ตามที่องค์การการค้าโลกจำแนกไว้ ประกอบด้วย 12 สาขา ได้แก่ บริการด้านธุรกิจ สื่อสารคมนาคม การก่อสร้าง การจัดจำหน่าย การศึกษา สิ่งแวดล้อม การเงิน (ประกอบด้วย ประกันภัย ธนาคาร เงินทุน และหลักทรัพย์) สุขภาพ การท่องเที่ยว มหรสพ และกีฬา การขนส่ง และบริการอื่น ๆ ซึ่งแต่ละสาขาจะประกอบด้วยธุรกิจบริการอย่าง ๆ จำนวนมาก

2. รูปแบบการค้าบริการระหว่างประเทศ

การค้าบริการระหว่างประเทศกระทำได้ 4 รูปแบบคือ

1. การซื้อขายข้ามพรมแดน (cross-border supply) เป็นการซื้อขายบริการระหว่างประเทศที่อาศัยเทคโนโลยีการสื่อสารเป็นสื่อ โดยทั้งผู้ซื้อและผู้ขายไม่ต้องเคลื่อนย้ายตัวเองออกนอกประเทศ เช่น การซื้อประกันภัยจากต่างประเทศ การศึกษาทางไกล เป็นต้น
2. การบริโภคบริการในต่างประเทศ (consumption abroad) ผู้ซื้อบริการเดินทางออกไปใช้บริการในต่างประเทศ เช่น การศึกษาในต่างประเทศ การท่องเที่ยว รวมถึงการนำทรัพย์สินออกไปใช้บริการในต่างประเทศ เช่น การนำเครื่องบินไปซ่อมในต่างประเทศ
3. การจัดตั้งธุรกิจเพื่อให้บริการ (commercial presence) ผู้ขายบริการเข้ามาลงทุนประกอบธุรกิจบริการในประเทศลูกค้า เช่น ธนาคารต่างชาติเข้าเปิดสาขาในประเทศไทย เป็นต้น ซึ่งการค้าบริการในรูปแบบนี้ มีปัญหาอุปสรรคในการเข้าสู่ตลาดมากที่สุด
4. การเข้ามาทำงานของคนต่างชาติ (presence of natural persons) เป็นการการค้าบริการโดยบุคคลธรรมดาที่เป็นคนต่างชาติเข้ามาให้บริการแก่ลูกค้า เช่น นักกฎหมาย นักบัญชี ผู้บริการ เป็นต้น

เนื่องจากบริการเป็นสิ่งที่จับต้องไม่ได้ ดังนั้น อุปสรรคของการซื้อขายบริการคือกฎระเบียบข้อบังคับและมาตรการต่าง ๆ ของรัฐบาล ที่เป็นการจำกัดการเข้ามาค้าขายบริการของต่างชาติ การเจรจาเปิดตลาดคือการเจรจาเพื่อให้ประเทศนั้น ลด/ยกเลิก กฎระเบียบที่เป็นอุปสรรคต่อการค้าบริการในทุกรูปแบบของการให้บริการ คือ

- การจำกัดไม่ให้มีการซื้อขายบริการผ่านสื่อต่าง ๆ เช่น ทางสื่อโปรเซสส์ สื่ออิเล็กทรอนิกส์
- การจำกัดสิทธิคนในชาติเดินทางออกไปซื้อบริการนอกประเทศ
- การจำกัดการเข้ามาลงทุนประกอบธุรกิจของต่างชาติ โดยการห้ามไม่ให้ต่างชาติถือหุ้นข้างมากหรือเป็นเจ้าของธุรกิจในประเทศได้
- การจำกัดการเข้ามาทำงานของคนต่างชาติ

3. การเจรจาเปิดตลาดการค้าบริการในเวทีโลก

การค้าบริการระหว่างประเทศมีบทบาทต่อการค้าโลกมากขึ้นเป็นลำดับ โดยในช่วง 20 ปีที่ผ่านมา(พ.ศ.2523-2543) มูลค่าการค้าบริการของโลกมีการขยายตัวเป็น 4 เท่า ขณะที่การค้าสินค้าขยายตัวเป็น 3.3 เท่า ดังนั้นการเจรจาการค้าพหุภาคีรอบอุรุกวัย ประเทศสมาชิก WTO จึง

ได้รวมการค้าบริการเป็นอีกเรื่องหนึ่งที่ต้องนำมาเจรจาเปิดตลาดนอกเหนือจากเรื่องสินค้า หลังจากนั้น การเจรจาทั้งในกรอบภูมิภาค และกรอบ FTA ก็รวมภาคบริการเป็นส่วนหนึ่งที่ต้องนำมาเจรจาเปิดเสรีระหว่างกันด้วย และขณะนี้ไทยได้เจรจาจัดทำเขตการค้าเสรีกับหลายประเทศ ทั้งในระดับสองฝ่าย และหลายฝ่าย เช่น ไทย-ออสเตรเลีย ไทย-อินเดีย ไทย-สหรัฐฯ ไทย-ญี่ปุ่น ไทย-บาห์เรน ไทย-เปรู อาเซียน-จีน อาเซียน-ญี่ปุ่น เอเชีย-อินเดีย และอาเซียน-ออสเตรเลียและนิวซีแลนด์ (CER) ทั้งนี้ modality ของการเจรจาแต่ละกรอบจะมีความแตกต่างกัน ดังนี้

กรอบ WTO

เจรจาโดยใช้กรอบความตกลงทั่วไปว่าด้วยการค้าบริการ (General Agreement on Trade in Services: GATS) ซึ่งกำหนดให้สมาชิกต้องเจรจาทุก ๆ 5 ปี เพื่อลด/เลิกมาตรการที่เป็นอุปสรรคต่อการเข้ามาขายบริการของต่างชาติ

- การเปิดตลาดของแต่ละประเทศเปิดมากขึ้นเพียงใดขึ้นกับการเจรจาต่อรอง
- ต้องให้การปฏิบัติต่อสมาชิก WTO อย่างเท่าเทียมกัน (MFN)

กรอบอาเซียน

- เจรจาโดยใช้กรอบความตกลง AFAS (ASEAN Framework Agreement on Services) ซึ่งกำหนดให้สมาชิกต้องเจรจาทุก ๆ 3 ปี และผลการเจรจาต้องกว้างและลึกกว่า (GATS Plus)

- มีกรอบเวลาในการเจรจาเพื่อให้บรรลุเป้าหมาย การลด/เลิกมาตรการที่เป็นอุปสรรคต่อการค้าขายระหว่างกันทั้งหมดในปี 2020

กรอบทวิภาคี

- การเจรจาต้องสอดคล้องกับกติกาของ WTO และต้องครอบคลุมสาขาบริการที่มาเพียงพอจึงเปิดเสรีได้ โดยไม่ผิดหลักการ WTO

- ผลการเจรจาต้องลึกกว่าใน WTO และเป็นลักษณะต่างตอบแทน ไม่ต้องขยายผลให้ประเทศอื่นๆ ยกเว้นธุรกิจที่มีกฎหมายเฉพาะ

4. สภาพของกฎหมายไทยและการบังคับใช้กฎหมายที่จำกัดการให้บริการของต่างชาติ

- กฎหมายที่จำกัดสัดส่วนการถือหุ้นของต่างชาติ

- พ.ร.บ.การประกอบธุรกิจของคนต่างด้าว พ.ศ. 2542 ซึ่งใช้กับธุรกิจบริการทุกสาขา ยกเว้นธุรกิจที่มีกฎหมายเฉพาะ

- กฎหมายเฉพาะ เช่น พ.ร.บ.ประกันชีวิตประกันวินาศภัย (อนุญาตให้คนต่างด้าวถือหุ้นได้ไม่เกินร้อยละ 25) พ.ร.บ.การธนาคารพาณิชย์ (อนุญาตให้คนต่างชาติถือหุ้นได้ไม่เกินร้อยละ 25) พ.ร.บ.กิจการโทรคมนาคม (อนุญาตให้คนต่างชาติถือหุ้นได้ไม่เกินกึ่งหนึ่ง) เป็นต้น

- กฎหมายจำกัดการเข้ามาทำงานของคนต่างชาติ ได้แก่ พ.ร.บ.การทำงานของคนต่างด้าว ซึ่งกำหนดอาชีพอิสระไว้สำหรับคนไทยเท่านั้น จำนวน 39 อาชีพ

สนธิสัญญาทางไมตรีระหว่างไทย-สหรัฐฯ (ลงนาม เมื่อวันที่ 29 พฤษภาคม 2509) ทำให้คนอเมริกันสามารถเข้ามาประกอบธุรกิจบริการในประเทศไทย โดยถือหุ้นได้ 100% เท่าคนไทย ยกเว้นธุรกิจบริการ 6 ประเภท คือ การสื่อสารคมนาคม การขนส่ง การรับดูแลทรัพย์สินเพื่อประโยชน์ของผู้อื่น (Fiduciary Function) การธนาคารที่เกี่ยวกับการรับฝากเงิน การหาประโยชน์จากที่ดินหรือทรัพยากรธรรมชาติ และการค้าสินค้าเกษตรพื้นเมืองในประเทศ ทั้งนี้ ไม่รวมถึงการประกอบอาชีพสงวนตาม พ.ร.บ. การทำงานของคนต่างด้าว

กฎหมายไทยที่เกี่ยวข้องกับการบริการด้านการศึกษา ซึ่งกระทรวงศึกษาธิการเป็นผู้ดูแล มีดังนี้

- พระราชบัญญัติประถมศึกษา พ.ศ.2523
- พระราชบัญญัติครู พ.ศ.2548
- พระราชบัญญัติโรงเรียนเอกชน พ.ศ.2525
- พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542
- พระราชบัญญัติสถาบันอุดมศึกษาเอกชน พ.ศ.2542
- พระราชบัญญัติคณะกรรมการการประถมศึกษา (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2535
- ระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยการคุ้มครองการทำงานขอครูใหญ่และครูโรงเรียนเอกชน พ.ศ.2542
- หลักเกณฑ์การจัดตั้งและดำเนินกิจการโรงเรียนนานาชาติ

5. การเปิดตลาดการค้าบริการด้านการศึกษาภายใต้องค์การการค้าโลก

องค์การการค้าโลกได้จำแนกประเภทของการค้าบริการด้านการศึกษาออกเป็น 5 สาขาย่อยดังต่อไปนี้

- (1) บริการการศึกษาระดับประถม (CPC 921) ประกอบด้วย

- บริการการศึกษาในระดับเตรียมประถม (CPC 92110) แต่ไม่รวมถึงบริการรับเลี้ยงเด็ก ซึ่งจัดอยู่ในบริการสังคม
 - บริการศึกษาระดับประถมอื่น ๆ (CPC 92190) แต่ไม่รวมถึงบริการหลักสูตรสอนอ่านหนังสือสำหรับผู้ใหญ่ซึ่งเป็นสาขาย่อยภายใต้บริการศึกษาผู้ใหญ่
- (2) บริการศึกษาระดับมัธยม (CPC 922) ประกอบด้วย
- บริการการศึกษาระดับมัธยมทั่วไป (CPC 92210)
 - บริการการศึกษาระดับมัธยมระดับสูง (CPC 92220)
 - บริการการศึกษาเทคนิคและวิชาชีพ (CPC 92230)
 - บริการการศึกษาเทคนิคและวิชาชีพสำหรับคนพิการ (CPC 92240)
- (3) บริการศึกษาระดับอุดมศึกษา (CPC 923) ประกอบด้วย
- บริการการศึกษาเทคนิคและวิชาชีพชั้นสูง (CPC 92310) ซึ่งหมายถึงการศึกษาในระดับอนุปริญญา
 - บริการการศึกษาระดับอุดมศึกษาอื่น ๆ (CPC 92390) ซึ่งหมายถึงการศึกษาในระดับปริญญาหรือเทียบเท่า
- (4) บริการการศึกษาผู้ใหญ่ (CPC 924) ครอบคลุมการศึกษานอกระบบสำหรับผู้ใหญ่
- (5) บริการศึกษาผู้ใหญ่ (CPC 929) ครอบคลุมบริการด้านการศึกษาอื่น ๆ ทั้งหมด ได้แก่ โรงเรียนสอนภาษา โรงเรียนสอนศิลปะและดนตรี การทดสอบความสามารถทางภาษาและความรู้ แต่ไม่รวมถึงบริการการศึกษาที่เกี่ยวข้องกับการกีฬา เช่น โรงเรียนสอนการกีฬา

6. ข้อผูกพันของไทยด้านการศึกษา

กิจกรรมในสาขาบริการด้านการศึกษาที่ไทยผูกพันไว้ใน WTO รอบอุรุกวัย มีดังนี้

(1) บริการการศึกษาระดับประถม ซึ่งประกอบด้วยบริการการศึกษาระดับประถมอื่น ๆ (CPC 9219) แต่ไม่รวมถึงบริการหลักสูตรสอนอ่านหนังสือสำหรับผู้ใหญ่ซึ่งเป็นสาขาย่อยภายใต้บริการการศึกษาผู้ใหญ่

(2) บริการการศึกษาระดับมัธยม ประกอบด้วย บริการการศึกษาระดับมัธยมทั่วไป (CPC 92210) บริการการศึกษาระดับมัธยมระดับสูง (CPC 92220) บริการการศึกษาเทคนิคและวิชาชีพ (CPC 92230) บริการการศึกษาเทคนิคและวิชาชีพสำหรับคนพิการ (CPC 92240)

(3) บริการการศึกษาผู้ใหญ่ เฉพาะการศึกษานอกระบบสำหรับผู้ใหญ่ (CPC 92400)

โดยมีเงื่อนไขในการเปิดเสรีด้านการศึกษาคือ

- ไทยไม่ได้ผูกพันการเปิดเสรีในรูปแบบการให้บริการข้ามพรมแดน (Cross-border supply) เช่น การเรียนการสอนผ่าน Internet ยกเว้นการศึกษาเทคนิคและวิชาชีพ (CPC 92230 และ 92240) หมายความว่าแม้ว่าในขณะนี้ไทยไม่มีข้อจำกัดในการให้บริการของต่างชาติ แต่ในอนาคตไทยอาจจะออกกฎระเบียบใด ๆ ที่เป็นข้อจำกัดการเข้าสู่ตลาด (market access) หรือการปฏิบัติเยี่ยง คนชาติ (national treatment) ได้
 - อนุญาตให้คนไทยไปศึกษาต่อต่างประเทศได้โดยไม่มีข้อจำกัดใด ๆ
 - อนุญาตให้ต่างชาติเข้ามาจัดตั้งสถาบันการศึกษาในประเทศไทยได้ แต่ต้องกระทำในรูปแบบบริษัทจำกัด ถือหุ้นร่วมกับคนไทย โดยต่างชาติมีสิทธิถือหุ้นได้ไม่เกินร้อยละ 49 และมีจำนวนผู้ถือหุ้นต่างชาติได้ไม่เกินกึ่งหนึ่งของจำนวนผู้ถือหุ้นทั้งหมด
 - ไม่ได้ผูกพันการเข้ามาประกอบวิชาชีพของบุคลากรด้านการศึกษาที่เป็นคนต่างชาติ หมายความว่าแม้ว่าในขณะนี้ไทยไม่มีข้อจำกัดในการให้บริการของต่างชาติแต่ในอนาคตไทยอาจจะออกกฎระเบียบใด ๆ ที่เป็นข้อจำกัดการเข้ามาทำงานของคนต่างชาติหรือไม่ให้การปฏิบัติเยี่ยงคนชาติได้

หมายเหตุ สำหรับบริการด้านการศึกษาระดับอุดมศึกษา (CPC 923) และบริการด้านการศึกษาอื่น ๆ (CPC 929) ไทยยังไม่ได้ผูกพัน(ไทยได้ยื่นข้อเสนอผูกพัน (Initial offer) ต่อ WTO แล้วเมื่อวันที่ 29 ส.ค. 46)

7. การเจรจาการค้าบริการรอบใหม่ขององค์การการค้าโลก

การเจรจาการค้าบริการรอบใหม่ได้เริ่มขึ้นแล้ว ตั้งแต่ปี 2543 โดยปฏิญญารัฐมนตรีองค์การการค้าโลกครั้งที่ 4 ได้กำหนดกรอบเวลาสำหรับการเจรจาเปิดตลาดไว้คือ

- ตั้งแต่เดือนมิถุนายน 2545 เป็นต้นไป สมาชิก WTO เริ่มยื่นข้อเรียกร้องเบื้องต้น (initial request) ต่อประเทศที่ตนต้องการเจรจา เพื่อขอให้เปิดตลาดบริการสาขาที่ตนสนใจ
 - ภายในเดือนมีนาคม 2546 สมาชิก WTO ทุกประเทศต้องยื่นข้อเสนอเบื้องต้น (initial offer) เพื่อแจ้งความพร้อมที่จะเปิดตลาดบริการสาขาใด
 - การเจรจาลิ้นสุดภายในเดือนธันวาคม 2547

8. ประเทศที่ยื่นข้อเรียกร้องให้ไทยเปิดตลาดบริการทางการศึกษา

ขณะนี้ประเทศไทยมีประเทศที่ยื่นข้อเรียกร้องให้ไทยเปิดตลาดบริการทางการศึกษา 6 ประเทศ คือ (1) ญี่ปุ่น (2) สาธารณรัฐเกาหลี (3) จีน (4) นิวซีแลนด์ (5) สหรัฐอเมริกา และ (6) ออสเตรเลีย

(1) ญี่ปุ่น

ขอให้ไทยผูกพันในการค้าบริการรูปแบบที่ 1 2 และ 3 ทั้งด้าน market access และ national treatment อย่างไม่มีข้อจำกัดใด ๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในการค้าบริการรูปแบบที่ 1 และ 2 ใน 3 สาขาย่อยคือ บริการทางการศึกษาระดับอุดมศึกษา (CPC 923) การบริการทางการศึกษาผู้ใหญ่ (CPC 924) และบริการทางการศึกษาอื่น ๆ (CPC 929)

ขอให้กฎระเบียบและมาตรการต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาของไทยมีความโปร่งใสคาดหวังให้ไทยเปิดเสรีในการบริการทางการศึกษาผู้ใหญ่และบริการทางการศึกษาอื่น ๆ ใน 3 ระดับที่สูงกว่าบริการศึกษาระดับอุดมศึกษา

(2) เกาหลี

บริการทางการศึกษาระดับอุดมศึกษา (CPC 923) ขอให้ไทยผูกพันในสาขานี้โดยอนุญาตให้หลักสูตรร่วม (joint programs) สามารถออกปริญญาและได้รับการรับรองวิทยฐานะ รวมถึงให้สามารถแลกเปลี่ยนนักเรียนระหว่างสถาบันได้ ทั้งนี้ ขอให้ไทยผูกพันในการค้าบริการรูปแบบที่ 1 และ 2 อย่างไม่มีข้อจำกัดใด ๆ และผูกพันการค้าบริการรูปแบบที่ 3 โดยอนุญาตให้ต่างชาติถือหุ้นข้างมากหรือทั้งหมดในสถาบันอุดมศึกษาได้

บริการทางการศึกษาผู้ใหญ่ (CPC 924) ขอให้ไทยผูกพันในการค้าบริการรูปแบบที่ 3 ทั้งด้าน market access และ national treatment อย่างไม่มีข้อจำกัดใด ๆ

บริการทางการศึกษาอื่น ๆ (CPC 929) ขอให้ไทยผูกพันในการค้าบริการรูปแบบที่ 3 ทั้งด้าน market access และ national treatment อย่างไม่มีข้อจำกัดใด ๆ ในการบริการสอนภาษา ศิลปะและกีฬา และอาชีวศึกษา

(3) จีน

บริการทางการศึกษาอื่น ๆ (CPC 929) รวมถึงบริการสอนภาษา ขอให้ไทยผูกพันในการค้าบริการรูปแบบที่ 2 และ 3 ทั้งด้าน market access และ national treatment (เฉพาะในรูปแบบที่ 2) อย่างไม่มีข้อจำกัดใด ๆ และผูกพันในการค้าบริการรูปแบบที่ 4 โดยอนุญาตให้ชาวต่างชาติที่ได้รับเชิญหรือว่าจ้างจากสถาบันการศึกษาของไทยหรืออื่น ๆ สามารถเข้ามาทำงานในไทยได้

(4) นิวซีแลนด์

บริการด้านการศึกษาทั้งหมด (CPC 921,922,923,924,929 รวมถึง การศึกษาชุมชนและบริการนายหน้าทางการศึกษา) ขอให้ไทยผูกพันทั้งด้าน market access และ national treatment ในการค้าบริการรูปแบบที่ 1 2 และ 3 อย่างไม่มีข้อจำกัดใด ๆ และผูกพัน ในการค้าบริการรูปแบบที่ 4 ตาม horizontal commitments

(5) สหรัฐอเมริกา

ขอให้ไทยผูกพันในการค้าบริการรูปแบบที่ 1 2 และ 3 ทั้งด้าน market access และ national treatment อย่างไม่มีข้อจำกัดใด ๆ ใน 3 สาขาย่อยคือ บริการด้านการศึกษาระดับอุดมศึกษา (CPC 923) การบริการด้านการศึกษาผู้ใหญ่ (CPC 924) และบริการ ด้านการศึกษาอื่น ๆ (CPC 929) รวมถึงการฝึกสอนพนักงาน การทดสอบความสามารถทางภาษา และความรูปล

(6) ออสเตรเลีย

ขอให้ไทยผูกพันในการค้าบริการรูปแบบที่ 1 2 3 และ 4 ทั้งด้าน market access และ national treatment ใน 3 สาขาย่อย คือ บริการด้านการศึกษาระดับอุดมศึกษา (CPC 929) เฉพาะในส่วนของการศึกษาระดับอุดมศึกษาเอกชน

9. ตัวอย่างข้อจำกัดของประเทศต่าง ๆ ในสาขาบริการด้านการศึกษา

เพื่อประโยชน์ต่อการใช้ประกอบการพิจารณาจัดทำข้อมูลเสนอผูกพันของไทยในการ เปิดตลาดบริการด้านการศึกษา กรมเจรจาการค้าระหว่างประเทศจึงได้รวบรวมตัวอย่างเงื่อนไข การเปิดตลาดของบางประเทศ หรือข้อจำกัดในสาขาบริการด้านการศึกษา ซึ่งระบุไว้ในข้อผูกพันที่ ยื่นเมื่อรอบอุรุกวัย ได้แก่

- ผู้ผูกพันเฉพาะการให้บริการศึกษาโดยภาคเอกชน (บัลแกเรีย จีน สาธารณ รับเชก Liechtenstein นิวซีแลนด์ สโลวาเนีย สวิตเซอร์แลนด์)
- การจัดตั้งสถาบันการศึกษาต้องได้รับอนุญาตจากหน่วยงานรัฐที่ดูแล การศึกษา (บัลแกเรีย Costa Rica สาธารณรัฐเชก ฝรั่งเศส ฮังการี จาไมกา Liechtenstein เม็กซิโก นอร์เวย์ ปานามา Slovak Republic ตุรกี)
- ผู้ผูกพันเฉพาะบางส่วนของกิจกรรม (part of total CPC)
 - ผู้ผูกพันเฉพาะบริการการศึกษาด้านงานฝีมือ (Mail)
 - ผู้ผูกพันเฉพาะการสอนภาษา การศึกษาพิเศษ การฝึกอบรม เชิงพาณิชย์ (เม็กซิโก)

- ผู้กีดกันเฉพาะศูนย์การฝึกสอนผู้ใหญ่ในชนบท (ไลติ)
- Negative list: ระบุกิจกรรมที่ไม่ผู้กีดกัน เช่น การฝึกสอน บังคับเครื่องบิน (สหรัฐอเมริกา)
- ผู้กีดกันเฉพาะการให้บริการทางการศึกษาโดยองค์กรไม่แสวงหากำไร (ญี่ปุ่น)
- จำกัดสัดส่วนหุ้นของผู้ถือหุ้นชาวต่างชาติ (สาธารณรัฐเช็ก กรีซ เม็กซิโก Slivak Republic สโลเวเนีย ได้หวัน ไทย ตุรกี)
- Economic needs test: การอนุญาตให้จัดตั้งสถาบันการศึกษาขึ้นอยู่กับอุปสงค์และอุปทานของตลาดการศึกษา ว่ามีจำนวนสถาบันการศึกษาเพียงพอแล้วหรือไม่ (สเปน อิตาลี)
- สถาบันการศึกษาที่มีต่างชาติเป็นหุ้นส่วนสามารถให้บริการต่อชาวต่างชาติเท่านั้น (ตุรกี)
- ทุนการศึกษา อาจไม่ให้ทุนการศึกษาแก่นักศึกษาชาวต่างชาติ (สหรัฐอเมริกา)

ข้อจำกัดการทำงานของคนต่างชาติ (การให้บริการรูปแบบที่4)

- Qualification requirement: อนุญาตให้ครู อาจารย์ชาวต่างชาติเข้ามาทำงานได้ แต่จะต้องมีการศึกษาขั้นต่ำในระดับปริญญาตรีและมีประสบการณ์การทำงานไม่น้อยกว่า 2 ปี (จีน Sierra Leone)
- อนุญาตให้ครู อาจารย์ชาวต่างชาติเฉพาะที่ได้รับเชิญหรือว่าจ้างจากสถาบันการศึกษาในประเทศสามารถเข้ามาทำงานได้ (จีน)
- Nationality Requirement: ผู้ให้บริการต้องเป็นคนชาติ (Costa Rica ฝรั่งเศส อิตาลี กรีซ ปานามา)
- Residency requirement: ผู้ให้บริการต้องมีสิทธิพำนักอยู่ในประเทศ (Costa Rica)
- Economic needs test: ต้องไม่มีคนชาติที่จะสามารถให้บริการในงานนั้นได้ จึงจะอนุญาตให้ชาวต่างชาติเข้ามาทำงาน (Costa Rica)

10. ตารางข้อเสนอผูกพันของไทยในการค้าบริการด้านการศึกษา

สืบเนื่องจากองค์การการค้าโลกได้กำหนดให้ประเทศสมาชิกยื่นข้อเสนอผูกพัน (Initial Offers) ด้านการค้าบริการภายในวันที่ 31 มีนาคม 2546 และการเจรจาเขตการค้าเสรีระหว่างไทยกับประเทศต่าง ๆ อยู่ในขั้นตอนการเจรจาการเปิดเสรีการค้าบริการสาขาต่าง ๆ รวมถึงสาขาการศึกษา กรมเจรจาการค้าระหว่างประเทศจึงได้จัดประชุมเพื่อหารือกับกระทรวงศึกษาธิการ ทบวงมหาวิทยาลัย (ปัจจุบันคือสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา) ตลอดจนสมาคมต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง เพื่อจัดทำตารางข้อเสนอผูกพันของไทยในการค้าบริการด้านการศึกษาเพื่อยื่นต่อประเทศสมาชิกองค์การการค้าโลกและประเทศคู่เจรจาภายใต้กรอบทวิภาคี

เมื่อวันที่ 29 สิงหาคม 2546 ไทยจึงได้ยื่นข้อเสนอผูกพันต่อองค์การการค้าโลกโดยได้เพิ่มเติมข้อผูกพันในส่วนของการบริการด้านการศึกษา ดังนี้

- ระดับอุดมศึกษา เสนอผูกพันให้นักศึกษาเดินทางไปศึกษาต่อในต่างประเทศได้ และผูกพันให้ครู อาจารย์ต่างชาติเข้ามาสอนในไทยได้ ในกรณีที่ได้รับเชิญหรือว่าจ้างจากสถาบันการศึกษาในไทย และมีคุณสมบัติ ประสบการณ์ ตลอดจนคุณสมบัติอื่น ๆ ตามกฎหมายของกระทรวงศึกษาธิการ
- การศึกษาต่ออื่น ๆ เสนอผูกพันเฉพาะโรงเรียนสอนภาษาต่างชาติ โดยให้นักเรียนไทยเดินทางไป

ศึกษาต่อในต่างประเทศได้ ให้ชาวต่างชาติเข้ามาจัดโรงเรียนสอนภาษาในไทยได้โดยถือหุ้ไม่เกินร้อยละ 49 และให้ครู อาจารย์ต่างชาติเข้ามาสอนในไทยได้ ในกรณีที่ได้รับเชิญหรือว่าจ้างจากสถาบันการศึกษาในไทย และมีคุณสมบัติ ประสบการณ์ ตลอดจนคุณสมบัติอื่น ๆ ตามกฎหมายกระทรวงศึกษาธิการ

นอกจากนี้ ยังได้เพิ่มเติมข้อเสนอผูกพันในการศึกษาระดับต่าง ๆ ให้ครู อาจารย์ต่างชาติเข้ามาสอนในไทยได้ ในกรณีที่ได้รับเชิญหรือว่าจ้างจากสถาบันการศึกษาในไทย และมีคุณสมบัติ ประสบการณ์ ตลอดจนคุณสมบัติอื่น ๆ ตามกฎหมายของกระทรวงศึกษาธิการ ทั้งนี้ ข้อเสนอผูกพันของไทยในสาขาการศึกษาได้รับความเห็นชอบแล้วจากและได้รับความเห็นชอบจากกระทรวงศึกษาธิการ และทบวงมหาวิทยาลัยในขณะนั้น อย่างไรก็ตาม ข้อเสนอผูกพันนี้ยังไม่มีผลผูกพันจนกว่าการเจรจาฉบับปัจจุบันจะสิ้นสุด ซึ่งตามกำหนดเวลาที่ได้ตกลงไว้ในการประชุมรอบโตฮา จะต้องสิ้นสุดภายในสิ้นปี 2547

การเปิดการเจรจาการค้าบริการภายใต้เขตการค้าเสรี (Free Trade Area: FTA) ของประเทศไทยถือเป็นนโยบายของรัฐบาลที่เพิ่งเริ่มต้นมาได้ไม่นาน แต่เกิดผลเร็วมาก และในอีก 2 ปี

ข้างหน้าจึงจะมีการผูกพันกัน ประเทศไทยได้เริ่มเจรจาแบบทวิภาคีเป็นคู่ ๆ กับประเทศต่าง ๆ ซึ่งการเจรจาตกลงกับนานาประเทศ และประเทศที่เจรจาเสร็จสิ้นแล้ว ได้แก่ ประเทศออสเตรเลีย และประเทศต่อไป ได้แก่ สหรัฐอเมริกา อินเดีย เป็นต้น การเจรจากับประเทศออสเตรเลียในระดับอุดมศึกษา ซึ่งจะทำให้การปฏิบัติต่อประเทศออสเตรเลียมากกว่าประเทศอื่น ๆ โดยประเทศออสเตรเลียสามารถถือหุ้นข้างมากในการลงทุนเปิดสถาบันอุดมศึกษาในไทยได้ถึง 60 % เริ่มต้นในปี 2548 (เดิมต่างชาติถือหุ้นได้ไม่เกิน 49%) และมีเงื่อนไขในการเข้ามาจัดตั้งสถาบันในด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี รวมถึง life science, biotechnology และ nanotechnology และมีเงื่อนไขในการจัดตั้งสถาบันอุดมศึกษาได้เฉพาะจังหวัดที่อยู่นอกกรุงเทพฯ และกรรมการกึ่งหนึ่งต้องมีสัญชาติไทย นอกจากนี้ไม่ผูกพันการให้บริการข้ามพรมแดน (รูปแบบที่ 1)

จากการศึกษานโยบายแผนนโยบายการศึกษาระดับอุดมศึกษาและการเจรจาเปิดตลาดการค้าบริการด้านการศึกษายาใต้องค์การการค้าโลก (WTO) สรุปได้ว่านโยบายของรัฐบาลเริ่มให้ความสำคัญกับความเป็นนานาชาติอย่างเด่นชัดตั้งแต่ช่วงร่างแผนพัฒนาการศึกษาระดับอุดมศึกษาฉบับที่ 7 (พ.ศ. 2535-2539) โดยกล่าวถึงนโยบายส่งเสริมความเป็นสากลและมาตรการต่างๆ จากแผน 7 ความเป็นนานาชาติยิ่งเด่นชัดมากขึ้นในแผน 8 (พ.ศ. 2540-2544) และแผนพัฒนาการศึกษาระดับอุดมศึกษาฉบับที่ 9 โดยเฉพาะอย่างยิ่งในยุคปัจจุบันการเปิดการค้าเสรีทางการศึกษากลายเป็นตัวเร่งให้ไทยต้องรีบปรับตัวเองให้พร้อมและเร็วขึ้นกับการเปิดเสรีทางการศึกษาที่เข้ามาเรื่อยๆ โดยรัฐบาลมุ่งการส่งเสริมให้ประเทศไทยเป็นศูนย์กลางการศึกษาในกลุ่มประเทศเพื่อนบ้าน โดยกำหนดไปถึงการออกมาตรการในการพัฒนาความเป็นนานาชาติ

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตอนที่ 2 แนวคิดโปรแกรมนานาชาติ

2.1 ความหมายของความเป็นสากล

นักวิชาการได้ให้ความหมายไว้หลายประการ บางคนก็ให้ข้อคิดว่า การอุดมศึกษา หมายความว่า ความเป็นสากลอยู่แล้ว ไม่จำเป็นต้องกล่าวถึงความเป็นสากลของการอุดมศึกษา อีกดังเช่น เบอร์ก (Berg, 1991 : 26. อ้างใน ทองอินทร์ วงศ์โสธร และคณะ 2540) ตั้งคำถามว่า ความเป็นสากลของการอุดมศึกษาหมายความว่าอะไร การอุดมศึกษา โดยคำจำกัดความไม่ได้ หมายความว่า ความเป็นสากลหรืออย่างไร เคอร์ (Kerr, 1991 : 18) ให้ข้อคิดว่า มหาวิทยาลัยโดยธรรมชาติแห่งการแสวงหาองค์ความรู้อันเป็นสากล ย่อมเป็นสถาบันสากลอย่างแน่นอน เป็นเพียงว่ามหาวิทยาลัยนี้เจริญเติบโตขึ้นมาในชุมชนระดับชาติ จึงมีลักษณะเป็นสถาบันชาติหรือ สถาบันท้องถิ่น คำถามก็คือ จะหาความพอดีที่จุดใด ระหว่างความเป็นสากลและความเป็นชาติ หรือท้องถิ่น นักวิชาการบางคนถือว่าความเป็นสากลโดยโครงสร้างแนวคิดเกี่ยวกับสังคมและการเมือง ซึ่งอาจจะได้ศึกษาได้แบบมนุษยวิทยาศึกษา "ความรัก" หรือ "เสรีภาพ" (McConnell, 1991 : 8. อ้างใน ทองอินทร์ วงศ์โสธร และคณะ 2540)

นักวิชาการชาวญี่ปุ่น ชื่อโกบายาชิ (Kobayashi, 1986.อ้างใน ทองอินทร์ วงศ์โสธร และคณะ 2540) ได้ให้ความหมาย ความเป็นสากลของการอุดมศึกษาว่าหมายถึงแนวโน้มในการร่วมมือระหว่างประเทศทางการศึกษาข้อคิดสำคัญของโกบายาชิ ก็คือปัจจัยที่นำไปสู่ความร่วมมือซึ่งมีอยู่สองปัจจัย ได้แก่ ปัจจัยเชิงอุดมคติ และปัจจัยเชิงความเป็นจริง การสร้างความเป็นสากลจะต้องคำนึงถึงปัจจัยสองประการนี้

ความร่วมมือระหว่างประเทศมีความหมายกว้างขวาง ครอบคลุมภารกิจหลักของสถาบันอุดมศึกษาอันได้แก่ การสอน การวิจัย การบริการทางวิชาการแก่สังคม รวมทั้งการถ่ายทอด เทคโนโลยีด้วย ดังจะเห็นได้จากคำจำกัดความของเดวิส (Davies, 1992 : 177) ซึ่งได้กล่าวถึงความเป็นสากลในลักษณะความพยายามระหว่างประเทศ (international effort) ความหมายของคำนี้รวมความถึงความพยายามในการจัดการศึกษาระดับปริญญาตรีและหลังปริญญาตรี การวิจัยการให้คำปรึกษา การถ่ายทอดเทคโนโลยี และการศึกษาต่อเนื่อง การให้คำจำกัดความโดยยึดภารกิจหลักของสถาบันอุดมศึกษานี้ได้รับการยอมรับกันมาก โยเฮนสัน (Henson, 1990 : 3. อ้างใน ทองอินทร์ วงศ์โสธร และคณะ 2540) ได้ให้ความหมายของความเป็นสากลของการอุดมศึกษาว่าเป็นบูรณาการความเป็นสากลเข้าไปในเนื้อหาสาระ วัสดุอุปกรณ์ กิจกรรม และความรู้ความเข้าใจไว้ในการสอน การวิจัย และการบริการทางวิชาการของ

มหาวิทยาลัย เพื่อเพิ่มขีดความสามารถของสถาบันในการตอบสนองความต้องการในโลกแห่งการพึ่งพาอาศัยกัน

ความหมายของความเป็นสากลอาจดูได้จากคำจำกัดความในพจนานุกรมและสารานุกรมลาเอสเวร์ตา (Laesirta, 1994 : 14. อ้างใน ทองอินทร์ วงศ์โสธร และคณะ 2540) ได้ยึดความทางความเป็นสากลจากคำอยู่สองคำคือ การทำให้เป็นสากลหรือนานาชาติ (internationalism) ซึ่งหมายถึง (1) สภาพหรือคุณลักษณะของความเป็นสากลในด้านนิสัย หลักการ หรือทัศนคติ และ (2) นโยบายหรือปฏิบัติในการร่วมมือระหว่างประเทศโดยเฉพาะทางด้านการเมืองและเศรษฐกิจ ความหมายอย่างใดอย่างหนึ่ง หรือทั้งหมดรวมกันตามที่อ้างถึงนี้คือ ความหมายของความเป็นสากล

ในสารานุกรมเกี่ยวกับอุดมศึกษา (International Encyclopedia of Higher Education, 1997 : 4229) ความเป็นสากลของการอุดมศึกษา หมายถึงการนำแนวคิดเกี่ยวกับเรื่องสากลศึกษา (international education) ไปปฏิบัติโดยวิทยาลัย มหาวิทยาลัย สถาบันการศึกษา รัฐบาล นักวิชาการและนักศึกษา ความหมายของสากลศึกษาก็คือ (1) การศึกษานานาชาติ(international studies) (2) การแลกเปลี่ยนระหว่างประเทศทางด้านการศึกษา (international educational exchange) และ (3) โครงการความร่วมมือทางด้านวิชาการ (technical cooperation)(Arum and Van De Water, 1992 : 195 - 197)

ความเป็นสากลของการอุดมศึกษาจึงหมายถึง "ความพยายามของสถาบันอุดมศึกษาในการร่วมมือกับหน่วยงานหรือสถาบันอุดมศึกษาในต่างประเทศ ในการดำเนินด้านการสอน การวิจัย การบริการทางด้านวิชาการ และการทุนบำรุงศิลปวัฒนธรรม ในฐานะที่สถาบันอุดมศึกษาเป็นส่วนหนึ่งของประชาคมโลก" (ทองอินทร์ วงศ์โสธร และคณะ ,2540 : 11)

จากการศึกษาความหมายของความเป็นสากลได้มีผู้ให้ความหมายในลักษณะที่กว้าง โดยเน้นความหมายสำคัญสองประการคือ ประการแรกเน้นความร่วมมือตามภารกิจหลักของสถาบันอุดมศึกษาอันได้แก่ การสอน การวิจัย การบริการทางวิชาการแก่สังคม และการทุนบำรุงศิลปวัฒนธรรม ประการที่สองจากการที่สถาบันอุดมศึกษาดำเนินการพัฒนาความเป็นสากลในฐานะที่เป็นส่วนหนึ่งของประชาคมโลก ดังนั้นความเป็นสากลของการอุดมศึกษาหมายถึงสถาบันอุดมศึกษามีความร่วมมือ กับหน่วยงานหรือสถาบันอุดมศึกษาในต่างประเทศในการสร้าง ความองค์ความรู้ร่วมกันบนพื้นฐานของความหลากหลายและแตกต่างกันของสังคมและวัฒนธรรมข้ามชาติ โดยครอบคลุมภารกิจหลักของสถาบันอุดมศึกษาได้แก่ งาน สอน วิจัย บริการวิชาการสู่สังคมและทุนบำรุงส่งเสริมความหลากหลายของวัฒนธรรมอันดีงาม (ทองอินทร์ วงศ์โสธร และคณะ, 2540)

2.2 ความหมายและจุดมุ่งหมายของโปรแกรมนานาชาติ

โปรแกรมนานาชาติหรือที่เรียกว่าหลักสูตรนานาชาติ ในคำภาษาอังกฤษใช้คำว่า “International Programs” ได้มีนักวิชาการให้ความหมายไว้หลายประการ ดังนี้

โปรแกรมนานาชาติ หรือหลักสูตรนานาชาติ (International Programs) หมายถึง หลักสูตรที่เปิดทำการสอนเป็นภาษาต่างประเทศสำหรับนักศึกษาไทยและนักศึกษาจากต่างประเทศ (ทองอินทร์ วงศ์โสธร และคณะ, 2540 : 5)

โปรแกรมนานาชาติ ไม่ใช่เพียงการสอนภาษาอังกฤษ การได้รับความช่วยเหลือจากต่างประเทศ การมีผู้เชี่ยวชาญต่างประเทศมาพูดเรื่องของต่างประเทศให้คนในประเทศฟังเท่านั้น แต่โปรแกรมนานาชาติที่แท้จริงคือการเรียนรู้เพื่อเปรียบเทียบ แลกเปลี่ยน และอยู่ร่วมกันอย่างเท่าเทียมและมีศักดิ์ศรีเสมอกัน (ไพฑูริย์ สีนลารัตน์, 2534 : 26) นอกจากนี้โปรแกรมนานาชาติควรมีเนื้อหาสาระกิจกรรมครอบคลุมถึงการศึกษาค้นคว้าเกี่ยวกับวัฒนธรรม เศรษฐกิจ การเมืองของประเทศต่าง ๆ ซึ่งอาจศึกษาในลักษณะอาณาบริเวณศึกษา (Area Studies) เพื่อสร้างความสัมพันธ์ และความเข้าใจอันดี (Common Understanding) การพึ่งพาซึ่งกันและกัน (Interdependent World) การขยายโลกทัศน์ให้กว้าง (Global Perspective) สู่การเป็นประชาคมโลกที่ต้องการมีการค้าขาย แข่งขันทางเศรษฐกิจระหว่างประเทศ การถ่ายทอดความรู้ทางเทคโนโลยี (Technology Transfer)

วิท (Wit ,1997 : 3) กล่าวว่าการศึกษาที่เกี่ยวข้องกับนานาชาติ มีคำที่หลากหลายมาก เช่น การศึกษานานาชาติ (international education) ความเคลื่อนไหวทางวิชาการ (academic mobility) ความร่วมมือกับนานาชาติ (international cooperation) การศึกษาในต่างประเทศ (study abroad) การศึกษาพหุวัฒนธรรม (multicultural education) การศึกษาข้ามวัฒนธรรม (cross-cultural education) การแลกเปลี่ยนนานาชาติ (international exchange) การศึกษาเปรียบเทียบ (comparative education) อาณาบริเวณศึกษา (area studies) เป็นต้น ซึ่งการใช้คำต่าง ๆ ขึ้นอยู่กับจุดเน้นของการศึกษา แต่คำที่มักใช้กันทั่วไป คือ การศึกษานานาชาติ (international education) และการศึกษาเปรียบเทียบ (comparative education)

วิลสัน (Wilson ใน Hans de Wit ,1997 : 25) กล่าวถึงความหมายของการศึกษานานาชาติ ซึ่งมีผู้ให้ความหมายไว้มากมาย เช่น หมายถึงการแลกเปลี่ยนคณาจารย์ การรับนักศึกษาต่างชาติหรือเป็นความพยายามของสถาบันในประเทศหนึ่งที่จะสร้างความร่วมมือทางวิชาการในระดับสถาบันกับสถาบันการศึกษาอื่น ๆ เช่น การศึกษา การวิจัย และการสอน เป็นต้น

ใน The International Encyclopedia of Higher Education (1997 : 2293) กล่าวถึงคำว่าการศึกษานานาชาติ (International Studies) โปรแกรมนานาชาติ (International Programs) โปรแกรมการศึกษาข้ามวัฒนธรรม (Intercultural Programs) ว่าคำเหล่านี้ใช้อย่างกว้างขวาง และในบางกรณีจะเปลี่ยนไปตามสถานที่ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในยุโรปและอเมริกาเหนือ คำว่า อาณาบริเวณศึกษา (Foreign Area Studies) การศึกษาเรื่องที่ไม่ใช่เป็นตะวันตก (Non-Western Studies) และแม้แต่คำว่าความสัมพันธ์นานาชาติ (International Relations) เหล่านี้มักใช้อธิบายส่วนหนึ่งหรือทั้งหมดของขอบข่ายของความเป็นนานาชาติของการอุดมศึกษา

พิกเคิร์ต (Pickert, 1992 : 2) ให้ความหมายและขอบข่ายของการศึกษานานาชาติในระดับอุดมศึกษา (International Higher Education) ว่าเป็นการศึกษาที่แสดงถึงความเป็นนานาชาติในรูปแบบต่าง ได้แก่ การศึกษาสิ่งที่เกี่ยวข้องกับประเทศต่าง ๆ ในโลก อาณาบริเวณศึกษา (Area Studies) การศึกษาภาษาและวัฒนธรรม การศึกษาเปรียบเทียบ การศึกษาสิ่งแวดล้อม หรือสันติศึกษา เป็นต้น ซึ่งการศึกษาดังกล่าวจะต้องเป็นการศึกษาในเรื่องของชาติต่าง ๆ มากกว่าหนึ่งชาติ

วรพรรณ อภิชาติ (2535 : 238) กล่าวว่า หลักสูตรนานาชาติคือกระบวนการจัดการศึกษาสำหรับผู้เรียนจากประเทศต่างๆ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้ผู้เรียนได้เรียนรู้วัฒนธรรม เศรษฐกิจ สังคม และการเมืองของนานาประเทศ ซึ่งจะนำไปสู่การพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกัน การร่วมกันรักษาทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมเพื่อความอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข ทั้งนี้โดยหลักสูตรนานาชาติจะมีองค์ประกอบสำคัญคือภาษาต่างประเทศ (ภาษาอังกฤษ) ผู้เรียนจากนานาประเทศและเนื้อหาสาระของหลักสูตรเป็นนานาชาติ

จากเอกสารดังกล่าวสรุปได้ว่าโปรแกรมนานาชาติ (International Programs) หรือมักเรียกกันว่าหลักสูตรนานาชาติเป็นคำที่มีความหมายใกล้เคียงกับคำว่าการศึกษานานาชาติ (International Education) หรืออีกหลายคำที่อยู่ในขอบข่ายของการศึกษาเกี่ยวกับนานาชาติ เช่น โปรแกรมการศึกษานานาชาติ (International Education Programs หรือ International Studies) การศึกษาเปรียบเทียบ (comparative education) เป็นต้น แต่ไม่ว่าจะเรียกอย่างไรก็ถือว่าอยู่ในขอบข่ายเดียวกันคือโปรแกรมที่ศึกษาสิ่งที่เกี่ยวข้องกับประเทศต่าง ๆ ในโลก ไม่ว่าจะเป็นเรื่อง เศรษฐกิจ การเมือง สังคม ภาษาและวัฒนธรรม อาณาบริเวณศึกษา (Area Studies) การศึกษาเปรียบเทียบ การศึกษาสิ่งแวดล้อม หรือสันติศึกษา

ความหมายของโปรแกรมนานาชาติของไทยกับของต่างประเทศอาจจะเห็นความแตกต่างกันในเรื่องภาษาและสื่อในการเรียนการสอนซึ่งของไทยได้ระบุไว้ชัดเจนว่าสื่อในการเรียนการสอนต้องเป็นภาษาสากล และผู้เรียนผู้สอนมาจากนานาชาติ ส่วนของต่างประเทศนั้น เพียงแต่บอกว่า

เป็นการศึกษาเรื่องต่าง ๆ ของนานาชาติ อาจเป็นเพราะว่าในสถาบันอุดมศึกษาต่างประเทศ ที่เลือกเรียนที่สถาบันนั้น ๆ ก็ต้องใช้ภาษาอังกฤษ หรือแม้กระทั่งการเรียนการสอนที่ใช้ภาษาอื่น ๆ เช่น ฝรั่งเศส สเปน ก็มีให้นักศึกษาเลือกเรียนได้ตามความถนัด แต่จุดเน้นของโปรแกรมนานาชาติของสถาบันอุดมศึกษาต่างประเทศน่าจะอยู่ตรงที่เนื้อหาของโปรแกรมได้สอดแทรกความเป็นนานาชาติไว้ ซึ่งจุดเน้นนี้จะเป็นข้อแตกต่างจากจุดเน้นของการจัดโปรแกรมนานาชาติในสถาบันอุดมศึกษาไทยที่เห็นได้ชัด เพราะสถาบันอุดมศึกษาไทยมักให้ความสำคัญในเรื่องการใช้ภาษาสากลในการสอนโดยเฉพาะอย่างยิ่งภาษาอังกฤษ ฉะนั้น โปรแกรมนานาชาติในความหมายของคนไทยจึงอาจจะแตกต่างจากโปรแกรมนานาชาติของสถาบันอุดมศึกษาต่างประเทศ โดยเฉพาะอย่างยิ่งประเทศในซีกโลกตะวันตก เช่น อเมริกา และยุโรป

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยเลือกใช้คำว่า โปรแกรมนานาชาติ (International Program) เพื่อให้สอดคล้องกับความหมายในภาษาอังกฤษ และกำหนดโปรแกรมนานาชาติ ให้มีความหมายที่กว้างกว่าคำว่า หลักสูตรนานาชาติ โดยโปรแกรมนานาชาติ จะประกอบด้วย 2 ส่วนหลักคือ เนื้อหาหลักสูตรที่เป็นนานาชาติ และสภาพแวดล้อมที่เป็นนานาชาติ หลากหลายวัฒนธรรม โดยใช้ภาษาสากลเช่นภาษาอังกฤษเป็นสื่อในการเรียนการสอน

จุดมุ่งหมายในการจัดโปรแกรมนานาชาติ

จุดมุ่งหมายสำคัญของสถาบันอุดมศึกษาของรัฐในการจัดหลักสูตรนานาชาติเรียงลำดับ ดังนี้ (ทองอินทร์ วงศ์โสธร ไพฑูรย์ สีนลารัตน์ และวรรณภา โพธิ์น้อย ,2540: 26)

1. การผลิตบัณฑิตที่สามารถทำงานในหน่วยงานของประเทศที่ลักษณะงานเกี่ยวข้องกับต่างประเทศ
2. การพัฒนาคุณภาพของสถาบัน
3. การเตรียมคนไทยให้มีบทบาทในเวทีโลก
4. เพื่อผลิตบัณฑิตที่สามารถทำงานในหน่วยงานต่างประเทศ
5. เพื่อเพิ่มความเข้าใจเกี่ยวกับประเทศและกลุ่มประเทศที่มีความสำคัญทางเศรษฐกิจ และการเมืองต่อประเทศไทย
6. เพื่อให้ชาวต่างชาติมีความรู้เกี่ยวกับประเทศไทยและมีโอกาสเรียนรู้วิถีชีวิตคนไทยมากขึ้น

สำหรับสถาบันอุดมศึกษาเอกชนมีวัตถุประสงค์ในการจัดหลักสูตรนานาชาติเรียงตามลำดับ ดังนี้

1. เพื่อผลิตบัณฑิตที่สามารถทำงานในหน่วยงานต่างประเทศ

2. การเตรียมคนไทยให้มีบทบาทในเวทีโลก
3. การผลิตบัณฑิตที่สามารถทำงานในหน่วยงานของประเทศไทยที่ลักษณะงานที่เกี่ยวข้องกับต่างประเทศ
4. การพัฒนาคุณภาพของสถาบัน
5. เพื่อเพิ่มความเข้าใจเกี่ยวกับประเทศและกลุ่มประเทศที่มีความสำคัญทางเศรษฐกิจและการเมืองต่อประเทศไทย
6. เพื่อให้ชาวต่างชาติมีความรู้เกี่ยวกับประเทศไทยและมีโอกาสเรียนรู้วิถีชีวิตคนไทยมากขึ้น

จากการศึกษาจุดมุ่งหมายหรือเป้าหมายของการจัดโปรแกรมนานาชาติ สรุปได้ว่าจุดมุ่งหมายของโปรแกรมนานาชาตินั้นมาจากพื้นฐานของสภาพสังคมเศรษฐกิจในปัจจุบันยุคโลกาภิวัตน์ ที่มีการเคลื่อนย้ายข้อมูลและตลาดแรงงานโดยเสรีบนพื้นฐานของความแตกต่างทางสังคมวัฒนธรรม และเชื้อชาติ โปรแกรมนานาชาติจึงเกิดขึ้นเพื่อตอบสนองและพัฒนาบัณฑิตให้เป็นผู้ที่มีศักยภาพและพร้อมต่อสภาพแวดล้อมสังคมนานาชาติที่เปลี่ยนแปลงไป ดังนั้นจุดมุ่งหมายหรือเป้าหมายของโปรแกรมนานาชาติจึงมุ่งเน้นไปที่ การพัฒนาศักยภาพของบัณฑิตให้มีวิสัยทัศน์ที่กว้างไกล มีศักยภาพในการแข่งขันในเวทีนานาชาติ รวมไปถึงการเรียนรู้และแลกเปลี่ยนวัฒนธรรมระหว่างประเทศเพื่อผลิตบัณฑิตที่มีคุณภาพและสอดคล้องต่อสภาพของสังคมในยุคโลกาภิวัตน์

2.3 องค์ประกอบความเป็นสากลของการอุดมศึกษา

องค์ประกอบความเป็นสากลของการอุดมศึกษาที่สำคัญคือ หลักสูตรนานาชาติ หลักสูตรภาษาต่างประเทศ หลักสูตรความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ จำนวนนักศึกษาจากต่างประเทศ จำนวนอาจารย์ในโครงการแลกเปลี่ยนระหว่างประเทศนอกจากนั้น ความเป็นสากลของการอุดมศึกษายังรวมถึงการเข้าเป็นสมาชิกของสมาคมที่เกี่ยวข้องกับการศึกษานานาชาติ เช่น การเป็นสมาชิกสมาคมนักการศึกษานานาชาติ การเป็นสมาชิกในสถาบันการศึกษานานาชาติ และการเป็นนักวิชาการฟูลไทม์ เป็นต้น

นักวิชาการที่พยายามวิเคราะห์องค์ประกอบของความเป็นสากลของการอุดมศึกษาคือ รัทเธอร์ (Ruther, 1994) ซึ่งได้ใช้แนวคิดของอฟอนโซ (Afonso, 1990) และ เฮนสัน (Henson, 1990) เป็นหลักในการวิเคราะห์องค์ประกอบความเป็นสากลตามความคิดของ รัทเธอร์ มีอยู่ 5 ประการคือ (1) ภาวะผู้นำและการจัดการ (2) โครงสร้างองค์การ (3) โครงการและกิจกรรม (4) ทรัพยากร และ (5) สภาวะแวดล้อมภายนอก ภาวะผู้นำและการบริหารหมายถึง การสนับสนุนของ

ผู้บริหาร นโยบายและการปฏิบัติยุทธศาสตร์ในการดำเนินงานและการจัดทรัพยากรสนับสนุนโครงสร้างขององค์การหมายถึง การประสานงาน การเชื่อมโยงเครือข่ายภายในสถาบัน องค์ประกอบที่สามเป็นเรื่องที่เกี่ยวกับโครงการและกิจกรรมต่าง ๆ เช่น หลักสูตรนานาชาติ การแลกเปลี่ยนนักศึกษา การแลกเปลี่ยนอาจารย์ การฝึกอบรมและการวิจัยระดับสูงเกี่ยวกับนานาชาติ เป็นต้น องค์ประกอบที่สี่หมายถึง ความสามารถและความสนใจของคณาจารย์ แหล่งทุน การสนับสนุนของผู้บริหารระดับต่าง ๆ แรงจูงใจและการให้ความดีความชอบแก่ผู้ทำงานเกี่ยวกับความเป็นสากลของการอุดมศึกษา องค์ประกอบสุดท้ายหมายถึง การตระหนักในโลกภายนอก แรงกระตุ้นจากผู้ที่มิบทบาทสำคัญในการพัฒนาสถาบันอุดมศึกษา เช่น ศิษย์เก่าและผู้บริจาคผลประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ และแหล่งทุนจากภายนอก องค์ประกอบทั้งห้าประการนี้ทำให้วิเคราะห์ได้ว่าสถาบันอุดมศึกษามีความเป็นสากลมากน้อยเพียงใด

Benda J. Ellingboe (อ้างใน พรทิพย์ กาญจนนิต, 2547: 2) ได้กล่าวถึงองค์ประกอบสำคัญของความเป็นสากลของอุดมศึกษามี 6 ประการ ประกอบด้วย ภาวะผู้นำและการบริหารจัดการความเป็นสากลทั่วทั้งสถาบันความเป็นสากลของหลักสูตร การมีคณาจารย์ที่มีประสบการณ์ด้านการสอนและวิจัยในเวทีนานาชาติจำนวนของผู้เรียนในการศึกษาและวิจัยในต่างประเทศ การประสมประสานคณาจารย์และนักศึกษานานาชาติเป็นส่วนหนึ่งของชีวิตในสถาบันอุดมศึกษา การพัฒนาหน่วยที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมนิสิตนักศึกษาให้มีความเป็นนานาชาติ

Dr. Jack Van de Water คณบดีโปรแกรมนานาชาติ มหาวิทยาลัยโอเรกอนสเตต ประเทศสหรัฐอเมริกา (อ้างใน พรทิพย์ กาญจนนิต, 2547) นำเสนอองค์ประกอบพื้นฐานด้วยหลักฐานที่สถาบันอุดมศึกษาแต่ละแห่งได้พิจารณาตนเองอย่างง่าย ๆ ดังนี้

2.1 Mission Statement ของสถาบันอุดมศึกษาได้แสดงถึงพันธานที่จะพิจารณาความเป็นนานาชาติหรือไม่

2.2 ในการจัดการเรียนการสอนภายใต้หมวดศึกษาทั่วไป (General Education) ได้มีการเปิดสอนวิชาที่เน้นสู่ความเป็นสากลของนักศึกษามากน้อยเพียงใด มีการจัดและเป็นไปตาม Mission Statement หรือไม่

2.3 สถาบันอุดมศึกษาได้มีการวางระบบการให้ความดีความชอบและการตอบแทนคณาจารย์ในระดับนานาชาติหรือไม่ ในระดับใด เช่น การให้ความสำคัญต่องานวิจัย การสอน และการบริหารวิชาการในระดับนานาชาติ

และได้ให้ความหมายสำคัญต่อบัจจัยพื้นฐานต่าง ๆ ที่เป็นความท้าทายสถาบันอุดมศึกษาในการนำไปสู่ความเป็นสากล ใน 3 ด้าน คือด้านหลักสูตรการเรียนการสอน ด้านผู้เรียน และด้านคณาจารย์และบุคลากร

ในเรื่องของหลักสูตรนั้น สถาบันต้องจัดให้มีวิชาศึกษาทั่วไปเพื่อเป็นการปูพื้นฐานให้ผู้เรียนได้มีความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับวัฒนธรรมและความหลากหลายในมิติต่าง ๆ รวมถึง การพัฒนาหลักสูตร ที่จะบ่งบอกถึงเป้าหมายของสถาบันว่าได้มีการตอบสนองต่อความต้องการของสถาบัน ในการมุ่งสู่สากล ทั้งยังเป็นปัจจัยที่สำคัญยิ่งที่สามารถพัฒนาให้สถาบันอุดมศึกษาเพิ่ม ประสิทธิภาพและเสริมสร้างความเข้มแข็งที่จะมีผลกระทบต่อตรงต่อนักศึกษาส่วนใหญ่

ในด้านของผู้เรียนนั้น จำเป็นต้องมีการเตรียมตัวเกี่ยวกับการเรียนรู้ด้านภาษาที่สอง เพื่อให้พร้อมต่อการเข้าร่วมโครงการแลกเปลี่ยนในลักษณะต่าง ๆ ที่สถาบันได้จัดไว้ ซึ่งถือเป็น ประเด็นสำคัญอย่างยิ่งในการพัฒนาความเป็นสากล มหาวิทยาลัยในสหรัฐอเมริกาต้องกระตุ้นให้ นักศึกษาได้เห็นประโยชน์กับการเรียนภาษาอื่น ๆ ที่ไม่ใช่ภาษาอังกฤษ ด้วยความที่นักศึกษามี ความเคยชินที่จะใช้ภาษาอังกฤษได้โดยสะดวกใจ จึงนับเป็นเรื่องที่ท้าทายมากเรื่องหนึ่ง

เรื่องการพิจารณาแนวทางการให้ขวัญกำลังใจแก่คณาจารย์และบุคลากร การสื่อสาร เพื่อให้เกิดความเข้าใจที่ตรงกันและแนวปฏิบัติเดียวกันในด้านการพัฒนาไปสู่ความเป็นสากล ถือเป็น พื้นฐานที่สำคัญในการสร้างแรงจูงใจให้มีความร่วมมือในการทำงานมากขึ้นที่เป็นอีกประเด็นที่ มีความท้าทายต่อการดำเนินงานด้านความเป็นสากลของสถาบันอุดมศึกษาในสหรัฐฯเช่นกัน

ในสหรัฐอเมริกาได้มีความพยายามในการสร้างดัชนีเพื่อวัดความเป็นสากลของการ อุดมศึกษา ดัชนีดังกล่าวคือดัชนีวัดมิติความเป็นของสถาบันอุดมศึกษา (International Dimension Index-IDI) องค์ประกอบสำคัญของดัชนีคือ (Afonso, 1990)

- (1) จำนวนหลักสูตรภาษาต่างประเทศ
- (2) จำนวนหลักสูตรนานาชาติ ซึ่งเป็นหลักสูตรที่ศึกษาเกี่ยวกับวัฒนธรรมที่ แตกต่าง ภูมิภาคศึกษา และความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ
- (3) การศึกษาและการดูงานในต่างประเทศของนักศึกษา
- (4) จำนวนนักศึกษาจากต่างประเทศ
- (5) จำนวนคณาจารย์ในโครงการแลกเปลี่ยนระหว่างประเทศ
- (6) จำนวนเงินอุดหนุนที่ได้รับเพื่อการดำเนินการกิจกรรมนานาชาติ และ
- (7) การวิจัยและการฝึกอบรมระดับสูง

ในระดับวิทยาลัยก็มีความพยายามที่จะสร้างดัชนีวัดความเป็นสากลของวิทยาลัยบาง ประเภทเป็นการเฉพาะดังเช่น การพัฒนาดัชนีความเป็นสากลของวิทยาลัยศิลปศาสตร์ (Ruther, 1994) ในการศึกษาเรื่องนี้ ได้มีการกำหนดดัชนี 11 ตัวคือ

- (1) จำนวนภาษาต่างประเทศที่เปิดสอน
- (2) จำนวนผู้สำเร็จหลักสูตรปริญญาตรีเกี่ยวกับชนกลุ่มน้อยหรือภูมิภาคศึกษา

- (3) จำนวนผู้ศึกษาที่ลงทะเบียนเรียนภาษาต่างประเทศ
- (4) จำนวนนักศึกษาที่ลงทะเบียนเรียนภาษาต่างประเทศ
- (5) จำนวนนักศึกษาที่ไปศึกษาหาประสบการณ์ในต่างประเทศ
- (6) จำนวนสมาชิกของสมาคมนักการศึกษานานาชาติ (Association of International Educators)
- (7) จำนวนนักวิชาการอาคันตุกะฟูลไบรท์
- (8) การเป็นสมาชิกในสถาบันศึกษานานาชาติ (Institute of International Education)
- (9) จำนวนผู้สำเร็จหลักสูตรปริญญาในด้านความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ
- (10) จำนวนนักศึกษานานาชาติที่ลงทะเบียนเรียน
- (11) จำนวนนักวิชาการอเมริกันที่ได้รับทุนเป็นนักวิชาการฟูลไบรท์

ดัชนีทั้งหลายเหล่านี้อาจจัดสังเคราะห์ตามลักษณะของการจัดได้ 3 ลักษณะใหญ่ ๆ คือ (1) การจัดหลักสูตรให้เป็นสากล (2) การจัดกิจกรรมให้เป็นสากล และ (3) การจัดสถาบันให้เป็นสากล (ไพฑูริย์ ลินลารัตน์, 2534) การจัดหลักสูตรให้เป็นสากลคือ การปรับปรุงหลักสูตรให้เป็นไปตามเกณฑ์และมาตรฐานซึ่งเป็นที่ยอมรับในต่างประเทศ หลักสูตรนานาชาติ การจัดกิจกรรมให้เป็นสากลมีจัดกันแพร่หลาย กิจกรรมเหล่านี้จัดขึ้นเพื่อสนับสนุนการสอน การวิจัย การบริการวิชาการ และการบริหาร เช่น การแลกเปลี่ยนคณาจารย์ และนักศึกษา เป็นต้น ส่วนการจัดสถาบันให้เป็นสากลหมายถึง การจัดระบบบริหารและการจัดการให้ได้มาตรฐานสากล ตลอดจนถึงการจัดหน่วยงานขึ้นมารองรับการดำเนินงานเพื่อพัฒนาความเป็นสากลของการอุดมศึกษา

การดำเนินงานเพื่อพัฒนาความเป็นสากลของการอุดมศึกษาอาจจำแนกได้เป็น 3 ประการคือ

- (1) สถาบันอุดมศึกษาในประเทศจัดเอง
- (2) สถาบันอุดมศึกษาในประเทศร่วมมือกับต่างประเทศ และ
- (3) สถาบันจากต่างประเทศมาร่วมจัดตั้งในลักษณะเป็นสถาบันอุดมศึกษานานาชาติ

เมื่อรวมแนวคิดทั้งสองประการเข้าด้วยกันก็จะได้กรอบการวิจัยความเป็นสากลของการอุดมศึกษาของไทยดังนี้

หลักสูตรนานาชาติ

กิจกรรมที่เป็นสากล

การบริหารและดำเนินงาน

สถาบันในประเทศ ดำเนินการโดย สถาบันจากต่าง
ดำเนินการเอง ความร่วมมือ ประเทศเป็นผู้ดำเนินการ

ในระดับหลักสูตร ได้มีการศึกษาหลักสูตรนานาชาติทางด้านการบริหารธุรกิจในระดับปริญญาโท ลิน (Lin,1993) ได้จำแนกองค์ประกอบของความ เป็นสากลของหลักสูตรออกเป็น 4 ประการ คือ (1) คณาจารย์ (2) นักศึกษา (3) รายวิชา และ (4) โครงการเพิ่มพูนประสบการณ์ทางด้านวัฒนธรรม องค์ประกอบแรกเกี่ยวกับคณาจารย์ ลักษณะสำคัญก็คือ (ก) มีอาจารย์จากต่างประเทศ (ข) คณาจารย์มีประสบการณ์ในการสอนและการวิจัยในต่างประเทศและ (ค) คณาจารย์มีโอกาสเพิ่มพูนประสบการณ์ในต่างประเทศ องค์ประกอบที่สองคือ นักศึกษา ลักษณะสำคัญคือ (ก) มีนักศึกษานานาชาติ (ข) มีปฏิสัมพันธ์ระหว่างนักศึกษาต่างวัฒนธรรมในการเรียนการสอน องค์ประกอบที่สามคือ รายวิชา ลักษณะสำคัญคือ (ก) เป็นรายวิชาที่ยึดปัญหาเป็นศูนย์กลาง (problem-centered) (ข) มีการเรียนภาษาต่างประเทศ และ (ค) บางหลักสูตรเป็นโครงการร่วมที่ผู้เรียนสามารถเรียนเพื่อรับปริญญาที่เกี่ยวข้องสัมพันธ์ได้อีกปริญญาหนึ่ง องค์ประกอบที่สี่ คือ โครงการเพิ่มพูนประสบการณ์ทางวัฒนธรรม องค์ประกอบนี้ประกอบด้วย (ก) กิจกรรมภายใน เช่น เชิญวิทยากรจากต่างประเทศมาบรรยาย และ (ข) โครงการภายนอก เช่น การส่งนักศึกษาไปฝึกงานในต่างประเทศ

องค์ประกอบที่เป็นหลักของความเป็นสากลของการอุดมศึกษาก็คือโครงการและกิจกรรม ซึ่งเป็นเนื้อแท้ของความเป็นสากล องค์ประกอบอื่น เป็นองค์ประกอบสนับสนุนที่ช่วยเหลือถึงความ เป็นสากลให้เจริญงอกงามตามวัตถุประสงค์กิจกรรมและโครงการต่าง ๆ สามารถจำแนกเป็นประเภทใหญ่ ๆ ได้ 3 ประเภท ดังที่กล่าวถึงแล้วคือ (1) การศึกษานานาชาติ (international studies) (2) การแลกเปลี่ยนระหว่างประเทศทางการศึกษา (international educational exchange) และ (3) โครงการความร่วมมือทางด้านวิชาการ (technical cooperation)

2.4 องค์ประกอบของโปรแกรมนานาชาติ

ในประเทศไทยก็ได้มีการศึกษาเกี่ยวกับหลักสูตรนานาชาติ ผลการศึกษาความคิดเห็นของผู้บริหารและอาจารย์ในสถาบันอุดมศึกษาเกี่ยวกับการจัดหลักสูตรนานาชาติ (วรพรรณ อภิชัย, 2535 : 235) ซึ่งให้เห็นว่า องค์ประกอบสำคัญของหลักสูตรนานาชาติในอนาคตคือ (1) การใช้ภาษาสากลในการเรียนการสอน (2) ผู้เรียนและผู้สอนมาจากชาติต่าง ๆ (3) เป็นหลักสูตรที่มีมาตรฐานได้รับการยอมรับระดับโลก และ (4) เนื้อหาสาระของหลักสูตรส่งเสริมให้คนมีความรู้เกี่ยวกับปัญหาของโลก มีโลกทัศน์ที่กว้างและมีทักษะในการติดต่อระหว่างประเทศ

องค์ประกอบของความเป็นสากลของการอุดมศึกษาไทยแบ่งออกเป็น 3 ลักษณะใหญ่ ๆ คือ (1) การจัดหลักสูตรให้เป็นสากล (2) การจัดกิจกรรมให้เป็นสากล และ (3) การจัดสถาบันให้เป็นสากล (ไพฑูริย์ สีนลาวัณย์, 2534 : 18) โดยการจัดสถาบันให้เป็นสากลนั้นจะศึกษาเฉพาะการจัดหน่วยงานภายในสถาบันอุดมศึกษาเพื่อสนับสนุนและส่งเสริมความเป็นสากลของการอุดมศึกษา

ทบวงมหาวิทยาลัยได้ให้ข้อสังเกตเกี่ยวกับการจัดทำหลักสูตรนานาชาติไว้ ดังนี้ (ศรีเรือน โกศลวัฒน์ และศิริพร สิริไพโรจน์, 2541 : 24)

1. เป็นหลักสูตรที่สอนด้วยภาษาอังกฤษ
2. เป็นหลักสูตรที่เปิดโอกาสให้ทั้งชาวไทยและชาวต่างประเทศเข้าศึกษา
3. อาจารย์ผู้สอนหลักสูตรจะต้องมีความรู้ภาษาอังกฤษอยู่ในเกณฑ์ดีมาก
4. เนื้อหาสาระของหลักสูตรจะต้องมีความเป็นนานาชาติ
5. เป็นหลักสูตรที่มีกิจกรรมการเรียนการสอนเพื่อส่งเสริมความเป็นนานาชาติ เช่น กิจกรรมแลกเปลี่ยนทางการศึกษา (ได้แก่ การแลกเปลี่ยนนักศึกษาและนักวิชาการระหว่างประเทศ การมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างวัฒนธรรมและระหว่างชาติต่าง ๆ เป็นต้น)

องค์ประกอบสำคัญของหลักสูตรนานาชาติ

การจัดการศึกษานานาชาติในระดับอุดมศึกษา ควรจะพิจารณาจากองค์ประกอบต่อไปนี้ (ประพันธ์พงศ์ เวชชาชีวะ , 2545 อ้างใน พรทิพย์ กาญจนนียต 2545: 6)

1. การบริหารวิชาการ
 - 1.1 หลักสูตร หลักสูตรที่สอนให้สถาบันนานาชาติ ต้องเป็นหลักสูตรที่ได้รับการยอมรับจากสถาบันต่างประเทศ
 - 1.2 นักศึกษา วิธีการรับนักศึกษา การกำหนดมาตรฐานความรู้ การพัฒนานักศึกษาทั้งในระนอกชั้นเรียนเป็นสิ่งที่สำคัญ

1.3 อาจารย์ มีคุณสมบัติทางวิชาการและมีประสบการณ์ มีความสามารถในการ ทำวิจัย

นอกจากนี้ ควรมีการแลกเปลี่ยนนักศึกษา กับมหาวิทยาลัยชั้นนำในต่างประเทศ เพื่อสร้าง
มาตรฐานเทียบเคียงกับมหาวิทยาลัยต่างประเทศ

2. การบริหารองค์กร

- 2.1 มีการจัดองค์กรบริหารแบบธุรกิจ มีกฎระเบียบที่แตกต่างจากมหาวิทยาลัย
ของรัฐเพื่อความคล่องตัว
- 2.2 มีการตรวจสอบระบบ Post Audit
- 2.3 ผลประโยชน์ของบุคลากรเท่าเทียมกับเอกชน
- 2.4 บริหารบุคลากรตามมาตรฐานขององค์กรธุรกิจ

3. การบริหารการเงินและงบประมาณ

เนื่องจากการบริหารจัดการศึกษานานาชาติแตกต่างจากการบริหารงานปกติของ
มหาวิทยาลัย ฉะนั้น การบริหารการเงินจึงต้องมีอิสระ โดยแหล่งที่มาของเงินทุนมาจาก

- 3.1 ค่าเล่าเรียนจากโครงการปกติ
- 3.2 ค่าฝึกอบรมจากโครงการพิเศษ
- 3.3 การจัดบรรยายทางวิชาการ
- 3.4 การจัดทำวิจัยและการเป็นที่ปรึกษา
- 3.5 การรับบริจาค
- 3.6 กองทุน ฯลฯ

ทั้งนี้ หัวใจของการบริหารอยู่ที่ผู้นำสถาบันและคณะผู้บริหาร การสร้างความสัมพันธ์
ของผู้บริหารกับสถาบันคู่มิตรจากต่างประเทศ การแลกเปลี่ยนนักศึกษาก็มีความสำคัญยิ่ง รวมถึง
ความสัมพันธ์ระหว่างสถาบันกับหน่วยงานภายนอกที่เกี่ยวข้องด้วย

ประจวบ ไชยสาส์น (2541: 3 อ้างใน วิลาวัลย์ จารุอริยานนท์, 2542: 34) ได้กล่าวถึง
องค์ประกอบการพัฒนาความเป็นนานาชาติในการบรรยายพิเศษเรื่องมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
กับการพัฒนาหลักสูตรนานาชาติ เพื่อเป็นศูนย์กลางการศึกษาในภูมิภาค เมื่อวันที่ 18 ธันวาคม
2541 สรุปได้ดังนี้

1. การบริหารและการจัดการ ต้องมีหน่วยงานรับผิดชอบด้านต่าง ๆ
2. หลักสูตรการเรียนการสอน มีเนื้อหาสาระของรายวิชาที่เป็นสากล
3. ภาษาที่ใช้ในการเรียน ต้องเป็นภาษาที่เป็นสากล เช่น ภาษาอังกฤษ

4. อาจารย์ผู้สอน ต้องพัฒนาบุคลากรด้านนี้ให้มีศักยภาพเหมาะสมกับการเรียนการสอน หลักสูตรนานาชาติ

การศึกษาโปรแกรมนานาชาติทางด้านบริหารธุรกิจในระดับปริญญาโท ลิน (Lin, 1993) อ้างถึงใน ทองอินทร์ วงศ์โสธร และคณะ, 2540: 12) ได้จำแนกองค์ประกอบของโปรแกรมนานาชาติออกเป็น 4 ประการ คือ

1. คณาจารย์ ลักษณะสำคัญ ได้แก่
 - 1.1 มีอาจารย์จากต่างประเทศ
 - 1.2 คณาจารย์มีประสบการณ์ในการสอนและการวิจัยในต่างประเทศ
 - 1.3 คณาจารย์มีโอกาสเพิ่มพูนประสบการณ์ในต่างประเทศ
2. นักศึกษา ลักษณะสำคัญ ได้แก่
 - 2.1 มีนักศึกษานานาชาติ
 - 2.2 มีปฏิสัมพันธ์ระหว่างนักศึกษาต่างวัฒนธรรมในการเรียนการสอน
3. รายวิชา ลักษณะสำคัญ ได้แก่
 - 3.1 เป็นรายวิชาที่ยึดปัญหาเป็นศูนย์กลาง (problem-centered)
 - 3.2 มีการเรียนภาษาต่างประเทศ
 - 3.3 บางหลักสูตรเป็นโครงการร่วมที่ผู้เรียนสามารถเรียนเพื่อรับปริญญาที่เกี่ยวข้องสัมพันธ์ได้อีกปริญญาหนึ่ง
4. โครงการเพิ่มพูนประสบการณ์ทางวัฒนธรรม ลักษณะสำคัญ ได้แก่
 - 4.1 กิจกรรมภายใน เช่น เชิญวิทยากรจากต่างประเทศมาบรรยาย
 - 4.2 โครงการภายนอก เช่น การส่งนักศึกษาไปฝึกงานในต่างประเทศ

สุชาติ ตันธนะเดชา (2534:10) กล่าวถึง ความเป็นนานาชาติของมหาวิทยาลัยว่าน่าจะพิจารณาจากองค์ประกอบ 5 ส่วน คือ หลักสูตร ผู้เรียน ผู้สอน รูปแบบและเจ้าของ ด้านหลักสูตร ควรมีเนื้อหา สาระ กิจกรรมที่ครอบคลุมการศึกษาค้นคว้าเกี่ยวกับวัฒนธรรม เศรษฐกิจ และการเมืองของประเทศต่าง ๆ ที่นำไปสู่การสร้างความสัมพันธ์ และความเข้าใจอันดีสู่มิติใหม่ของโลกที่ต้องพึ่งพาอาศัยกัน การให้ความรู้ที่ขยายทัศนะและโลกกว้างสู่การเป็นประชาคมโลก แลกเปลี่ยนความรู้ทางเทคโนโลยีในโลกของสังคมยุคข่าวสาร ภาษาที่เป็นสื่อถ่ายทอด อาจเป็นภาษาไทยหรือภาษาสากลก็ได้ ด้านผู้เรียน ผู้สอน มาจากนานาชาติ มีกิจกรรมแลกเปลี่ยนวัฒนธรรมระหว่างผู้เรียน คณาจารย์มาจากประเทศต่าง ๆ ทั้งอาจารย์ประจำและพิเศษ ใช้ภาษาที่ผู้เรียนและผู้สอนสื่อสารกันเข้าใจ ซึ่งเกี่ยวกันกันไปถึงเรื่องของหลักสูตรและ

การกำหนดพื้นฐานความรู้ของผู้เรียนด้านรูปแบบมีทั้งการขอความช่วยเหลือจากต่างประเทศในรูปแบบของการพัฒนาหลักสูตร การส่งผู้เชี่ยวชาญมาสอน การแลกเปลี่ยนคณาจารย์ นักศึกษา การเทียบโอนหน่วยกิต การให้ปริญญาร่วมกัน การประสานความร่วมมือกับสถาบันต่างประเทศ ด้านเจ้าของ รวมถึงเงินทุนดำเนินการ อาจดำเนินการภายใต้มูลนิธิการกุศล มูลนิธิทางศาสนาระหว่างประเทศ หรือสถาบันขององค์กรนานาชาติ

ผดุงชาติ สุวรรณวงศ์ และไพฑูรย์ สีนลารัตน์ (2542) ได้กล่าวถึงธรรมชาติและความสำคัญของความเป็นนานาชาติไว้ว่า การเติบโตของความเป็นนานาชาติของการอุดมศึกษานั้นเป็นผลมาจากการจัดการเรียนการสอน และการวิจัยที่มีลักษณะสากลมากขึ้น สภาพแวดล้อมที่เป็นสากลนี้เกิดจากกระบวนการร่วมมือกันในทางเศรษฐกิจและการเมือง ความต้องการที่เพิ่มขึ้นในการสร้างความเข้าใจอันดีระหว่างวัฒนธรรมและการสื่อสาร รสนิยมและนิสัยของคนที่มีความเป็นสากลขึ้น ตลอดจนการเกิดขึ้นของตลาดบริโภคสากล นอกไปจากนั้นการขยายตัวอย่างกว้างขวาง

สำหรับ จอห์นสัน จูเนียร์ (Johnston Jr., 1996 : 1) กล่าวว่าองค์ประกอบพื้นฐานของการศึกษานานาชาติมี 3 ประการ ได้แก่

1. ภาษาต่างประเทศ (Foreign Language)
2. การศึกษาในต่างประเทศ (Study Abroad)
3. เนื้อหาของหลักสูตรมีความเป็นสากล (global content of the curriculum as a whole)

นอกจากนี้ใน The International Encyclopedia of Higher Education (1977: 2293) ได้กล่าวถึงองค์ประกอบหลักของการศึกษานานาชาติ 3 ประการ ได้แก่

1. เนื้อหาของหลักสูตร
2. การให้ทุนแก่นักศึกษาในการฝึกอบรมและการวิจัย
3. การจัดระบบการศึกษาที่ผูกพันกับความช่วยเหลือและความร่วมมือทางวิชาการ

โดยสรุป องค์ประกอบของโปรแกรมนานาชาติที่ต่างประเทศเห็นว่าเป็นสิ่งสำคัญอันดับต้น ๆ คือ เนื้อหาของหลักสูตรต้องมีความเป็นนานาชาติ มีกิจกรรมการเรียนการสอนที่เป็นนานาชาติ เช่น มีความร่วมมือทางวิชาการกับต่างประเทศ โดยต้องมีการศึกษาในต่างประเทศเป็นหลัก แต่เป็นที่น่าสังเกตว่าองค์ประกอบของโปรแกรมไม่ได้กล่าวถึงภาษาที่เป็นสื่อการเรียนการสอนมากนัก ซึ่งสอดคล้องกับข้อสรุปในเรื่องความหมายของขอบข่ายของโปรแกรมนานาชาติของต่างประเทศ ซึ่งใช้ภาษาต่างประเทศอยู่แล้ว โดยส่วนใหญ่ใช้ภาษาอังกฤษ จึงไม่ได้ให้ความสำคัญมากเท่ากับองค์ประกอบโปรแกรมนานาชาติของไทย

2.5 แนวทางในการดำเนินงานเพื่อพัฒนาความเป็นสากลของการอุดมศึกษา

มีกลยุทธ์หลายประการในการพัฒนาความเป็นสากลของการอุดมศึกษา เช่น การจัดหลักสูตรนานาชาติ หรือหลักสูตรที่มีความเป็นสากล การแลกเปลี่ยนอาจารย์ และนักศึกษา การร่วมมือทางด้านวิชาการและการวิจัยตลอดถึงการพัฒนาระบบการบริหารและดำเนินการของสถาบัน

การพัฒนาความเป็นสากลของหลักสูตรอาจทำได้ดังนี้

- (1) จัดหลักสูตรในแต่ละแขนงวิชาให้มีความเป็นสากล
- (2) ใช้วิธีการศึกษาเปรียบเทียบ
- (3) จัดการศึกษาแบบยึดปัญหาเป็นหลัก และแบบสหวิทยาการ
- (4) จัดให้มีการสอนอาณาบริเวณศึกษา (area studies)
- (5) จัดให้มีการศึกษานานาชาติ และพหุวัฒนธรรม
- (6) จัดให้มีการเรียนศึกษาดูงานระหว่างประเทศ
- (7) จัดให้ใช้ภาษาต่างประเทศเป็นส่วนหนึ่งของหลักสูตรระดับปริญญาตรี
- (8) พัฒนาหลักสูตรวิชาชีพ และเตรียมวิชาชีพให้มีความเป็นสากล
- (9) จัดการพัฒนาคณาจารย์ และการวิจัยให้เกี่ยวเนื่องกับนานาชาติ
- (10) จัดให้มีเครือข่ายนานาชาติระหว่างสถานอุดมศึกษา และนักวิชาการ
- (11) เสริมสร้างการปฏิสัมพันธ์ระหว่างนักศึกษาที่ได้ไปศึกษาในต่างประเทศกับนักศึกษาต่างประเทศที่กำลังศึกษาอยู่ในสถาบันอุดมศึกษานั้น ๆ
- (12) จัดให้มีการฝึกปฏิบัติงานและการวิจัยในองค์การและบริษัทต่างประเทศทั้งภายในและภายนอกประเทศ

(Harari, 19923 : 59)

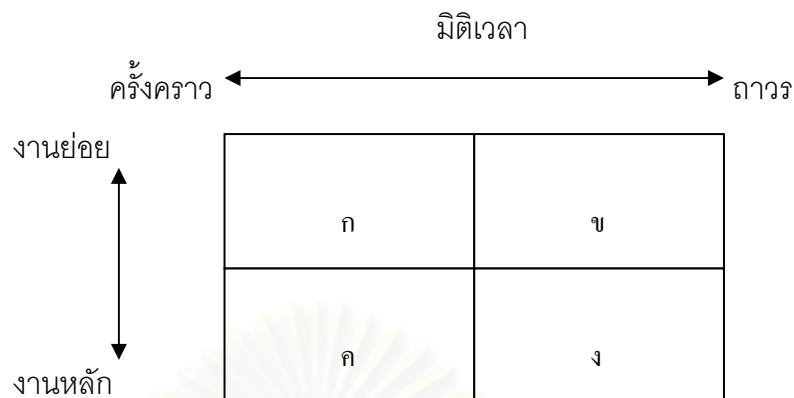
สำหรับการพัฒนาคณาจารย์เพื่อให้พร้อมที่จะพัฒนาความเป็นสากลของการอุดมศึกษานั้น ก็อาจทำได้โดยวิธีต่าง ๆ ต่อไปนี้ (1) จัดหางบประมาณประจำปีเพื่อสนับสนุนอาจารย์ให้ไปเสนอผลงานวิชาการในต่างประเทศ (2) อนุญาตให้อาจารย์มีเวลา (released time) ในการพัฒนาสาระวิชาที่เกี่ยวกับความเป็นสากล (3) จัดให้มีโครงการแลกเปลี่ยนคณาจารย์ (4) จัดให้คณาจารย์มีโอกาสพบปะและร่วมมือกับนักวิชาการอาคันตุกะที่มาประจำในมหาวิทยาลัย (5) จัดให้มีการประชุมสัมมนาเพื่อกระตุ้นให้คณาจารย์มีความสนใจในการร่วมมือกับต่างประเทศ (6) สนับสนุนให้คณาจารย์เข้าร่วมในโครงการฟูลไบรท์ และ (7) ให้คณาจารย์มีบทบาทในโครงการศึกษาและดูงานในต่างประเทศ (Carter, 1992)

สถาบันอุดมศึกษาควรมีวัตถุประสงค์ชัดเจนในการรับนักศึกษาจากต่างประเทศจะต้องมีคณาจารย์และเจ้าหน้าที่ที่มีประสบการณ์ในการให้บริการช่วยเหลือ จะต้องมีความสมดุลในการจัดกิจกรรมสำหรับนักศึกษาและคณาจารย์ ซึ่งมีความแตกต่างหลากหลายทางวัฒนธรรม สถาบันอุดมศึกษาพึงถือว่าอาจารย์และนักศึกษาจากต่างประเทศ คือทรัพยากรสำคัญในสถาบัน (Kuhlman, 1992: 22)

ในด้านการจัดกิจกรรมและโครงการ กลยุทธ์สำคัญอย่างหนึ่งก็คือการจัดแบบบูรณาการหลักสำคัญก็คือ (1) เน้นทั้งการศึกษานานาชาติและการศึกษาพหุวัฒนธรรม (2) จัดให้ทั่วถึงทุกหลักสูตรไม่ใช่เฉพาะวิชาเอกใดเอกหนึ่ง (3) จัดให้ครอบคลุมทุกกิจกรรม ทั้งกิจกรรมในหลักสูตรและนอกหลักสูตร (4) จัดให้ครอบคลุมทั้งการวิจัย การฝึกอบรม และการสอนระดับปริญญาตรี และ (5) จัดโดยให้มีส่วนร่วมทั้งจากหน่วยงานภายใน และหน่วยงานภายนอก (Scott 1994: 74 - 75)

ในด้านความร่วมมือทางวิชาการ สถาบันอุดมศึกษาสามารถร่วมมือกันข้ามพรมแดน ได้หลายเรื่องที่เป็นประโยชน์ต่อภูมิภาคและต่อโลก เช่น การร่วมมือกันพัฒนาหลักสูตรและการเรียนการสอน โดยเฉพาะหลักสูตรที่เกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม การร่วมมือพัฒนาเครือข่ายสารสนเทศระหว่างมหาวิทยาลัย การร่วมมือกันสร้างห้องทดลองทางวิทยาศาสตร์ การร่วมมือในการพิมพ์เผยแพร่ผลงานทางวิชาการ

ในการดำเนินงานระดับสถาบันนั้น สิ่งที่จะต้องคำนึงถึง คือ ปัจจัยภายในและปัจจัยภายนอก ปัจจัยภายในของสถาบันได้แก่ (1) ปฏิธาน (2) จุดแข็งและจุดอ่อน โดยเฉพาะอย่างยิ่งของโปรแกรมการศึกษา บุคลากร และการเงิน และ (3) โครงสร้างขององค์การ ปัจจัยภายนอกของสถาบันได้แก่ (1) ภาพลักษณ์ของสถาบันมองจากภายนอก (2) แนวโน้มและโอกาส และ (3) ความสามารถในการแข่งขัน เมื่อพิจารณาเช่นนี้แล้ว การพัฒนาความเป็นสากลของอุดมศึกษาอาจจะมองได้ในสองมิติคือมิติความสำคัญ และมิติของเวลา มิติความสำคัญก็คือ การพัฒนาความเป็นสากลของมหาวิทยาลัยถือเป็นประเภทงานหลักหรืองานย่อย มิติเวลาคือ สภาพการจัดกิจกรรมถือเป็นครั้งคราวหรือเป็นการถาวร หากพิจารณาตามกรอบนี้จะได้สถาบันอุดมศึกษา 4 ประเภท ตามระดับพัฒนาการความเป็นสากลดังนี้

จากภาพข้างบนนี้จะเห็นว่า สถาบันกลุ่ม ก. เป็นสถาบันประเภทเริ่มต้นการพัฒนาความเป็นสากล สถาบันถือเป็นงานย่อย และจัดกิจกรรมเป็นครึ่งคร่าว ถ้าปัจจัยภายนอกมีอิทธิพลมากแต่การเงินไม่แน่นอน สถาบันหลายแห่งอาจพัฒนาไปสู่จุด ค. แต่ถ้าปัจจัยภายนอกไม่มีอิทธิพลมาก สถาบันอาจพัฒนาไปสู่จุด ข. จุด ง. เป็นจุดที่มีการพัฒนาความเป็นสากลของการอุดมศึกษาสูงสุด (Davies, 1992: 189)

ในการดำเนินงานเพื่อสร้างความร่วมมือทางด้านวิชาการข้ามพรมแดนนี้ สถาบันอุดมศึกษามักจะมีการลงนามกันไว้เป็นหลักฐานในหนังสือบันทึกข้อตกลงความเข้าใจระหว่างกัน (Memorandum of Understanding) หรือ เรียกกันสั้น ๆ ว่า MOU หนังสือบันทึกเพื่อความเข้าใจนี้สามารถจำแนกได้เป็น 5 ประเภท ตามวัตถุประสงค์ของความร่วมมือคือ (1) เพื่อการแลกเปลี่ยนนักศึกษาอย่างเดียว (2) เพื่อแลกเปลี่ยนคณาจารย์สำหรับการสอน (3) เพื่อแลกเปลี่ยนนักศึกษาและคณาจารย์ (4) เพื่อการวิจัยร่วมกัน และ (5) เพื่อการพัฒนาและการช่วยเหลือทางวิชาการ (Klasek, 1992 : 109 - 110)

ในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ได้มีการประชุมเกี่ยวกับการปรับระบบอุดมศึกษาเพื่อศตวรรษที่ 21 ที่ปีนัง ประเทศมาเลเซีย ที่ประชุมได้เสนอให้ใช้กลยุทธ์ 7 ประการ ในการพัฒนาความเป็นสากลของการอุดมศึกษาดังนี้

- (1) พัฒนาหลักสูตรให้มีเนื้อหาสาระเกี่ยวกับความเป็นสากล
- (2) สนับสนุนให้มีการย้ายโอนนักศึกษาโดยการเทียบโอนหน่วยกิต
- (3) สนับสนุนให้มีการเปิดหลักสูตรร่วมกัน
- (4) จัดให้มีการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการติดต่อสื่อสาร
- (5) องค์การภูมิภาคและองค์การระหว่างประเทศ มีบทบาทสำคัญในการสร้าง ฐานข้อมูลเผยแพร่ข่าวสาร
- (6) ส่งเสริมให้มีการแลกเปลี่ยนนักศึกษา คณาจารย์ และผู้บริหาร

(7) ส่งเสริมให้มีการใช้ทรัพยากรร่วมกัน เช่น การใช้ห้องทดลองขั้นสูงทางด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี เป็นต้น

(Final Report, 1996)

ในประเทศไทยสถาบันอุดมศึกษาหลายแห่งได้เปิดหลักสูตรนานาชาติทั้งในระดับปริญญาตรี โท และเอก โดยในปี พ.ศ. 2538 มีสถาบันอุดมศึกษาทั้งของรัฐและเอกชน 11 แห่ง เปิดสอนระดับปริญญาตรี 15 แห่ง เปิดสอนระดับปริญญาโท 7 แห่ง (Ministry of University Affairs, 1995) แนวโน้มในการเปิดหลักสูตรนานาชาติของมหาวิทยาลัยไทยตามความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิและผู้บริหาร คือมหาวิทยาลัยควรเปิดหลักสูตรนานาชาติในสาขาวิชาสังคมศาสตร์ พฤติกรรมศาสตร์ และมนุษยศาสตร์ รองลงมาคือ วิศวกรรมศาสตร์และบริหารธุรกิจ ผู้ทรงคุณวุฒิและผู้บริหารส่วนมากเห็นว่าหลักสูตรที่เปิดสอนควรเป็นระดับปริญญาโท ภาษาที่ใช้สำหรับการเรียนการสอนควรเป็นภาษาอังกฤษ ควรมีหน่วยงานจัดการศึกษานานาชาติ โดยเฉพาะในมหาวิทยาลัย และมีกรอบการประสานงานกับคณะต่าง ๆ (วรพวรรณ อภิรัชย์, 2535 : 235 - 237)

พรทิพย์ กาญจนนิตย์(2547) ผู้อำนวยการบริหารมูลนิธิการศึกษาไทย-อเมริกัน (ฟูลไบรท์) กล่าวว่า การแสดงถึงความเป็นนานาชาติจริง ๆ ของสถาบันอุดมศึกษา จำเป็นต้องมองทั้งองค์กรในเรื่องการจัดการเรียนการสอนและการบริหาร ดังนั้น การที่คณะวิชาใดคณะวิชาหนึ่งแสดงให้เห็นว่าได้มีกิจกรรมแลกเปลี่ยนคณาจารย์และนิสิตนักศึกษายังไม่สามารถระบุได้ว่าคณะวิชาดังกล่าวมีความเป็นสากล จนกว่า คณะวิชานั้นสามารถแสดงให้เห็นได้ว่าสิ่งที่ดำเนินการนั้นสะท้อนให้เห็นชัดเจนถึงการดำเนินงานที่มีทิศทางเดียวกันในระดับคณะวิชาโดยรวมหรือมุ่งเน้นแนวทางเดียวกับสถาบันอุดมศึกษาของตน

ภาพรวมของการสร้างความเป็นนานาชาติของสถาบันจะต้องมีการประสานภาพรวมและรวมพลังในระดับสถาบันมากกว่าต่างคนต่างทำในระดับภาค/คณะวิชา ข้อสำคัญคือการวางระบบการประสานการดำเนินงานที่ยังคงให้อิสระแก่ภาค/คณะวิชาในการคิดริเริ่มและดำเนินการของตนได้ โดยส่วนกลางสามารถจะชี้แนะและสอดแทรกความเป็นนานาชาติตามลำดับความสำคัญของสถาบันให้ภาค/คณะวิชาได้มีส่วนร่วมดำเนินการพร้อม ๆ กันไป

ในระดับสถาบัน สถาบันอุดมศึกษาอาจจะมีการจัดตั้งสำนักกิจการนานาชาติ (International Office) ที่จะเป็นผู้นำและสนับสนุนใน 3 เรื่องหลัก ๆ คือ การพัฒนาความคิด การสนับสนุนงบประมาณ และการให้บริการ

ในส่วนของนักศึกษา ในส่วนของนิสิตนักศึกษา: ความคาดหวังที่จะพัฒนางานให้มีความเป็นนานาชาตินอกจากจะมีความพยายามพัฒนาความเป็นสากลของทั้งองค์กรด้วยการประสาน

ความคิดและการลงมือปฏิบัติของคณาจารย์และบุคลากรที่เกี่ยวข้องแล้ว สถาบันอุดมศึกษาจะต้องสื่อสารชัดเจนให้นิสิตนักศึกษาคาดหวังว่าตนเองจะมีการพัฒนาความเป็นนานาชาติจากการเข้าศึกษาต่อในสถาบันอุดมศึกษานั้น ๆ ในลักษณะใด ทั้งในการเตรียมตัวเองให้พร้อมที่จะเคลื่อนย้ายภายใต้โครงการแลกเปลี่ยนลักษณะต่าง ๆ ที่สถาบันฯ จัดเตรียมให้ การเตรียมเรียนภาษาที่สองหรือสามเพื่อศึกษาวิจัยในต่างประเทศด้วย

เว็บไซต์ของสถาบันอุดมศึกษาต่าง ๆ ควรจะสื่อเรื่องความคาดหวังของนิสิตนักศึกษาอย่างชัดเจนและไม่ควรนำเสนอข้อมูลที่จะเชิญชวนให้ผู้สนใจได้เข้าศึกษาในสถาบันของตนตลอดระยะเวลาที่กำหนด เพราะไม่สะท้อนถึงความมุ่งมั่นของสถาบันที่มีความเป็นนานาชาติ ข้อมูลที่มีจึงควรรวมถึงโอกาสในการศึกษาต่อหรือไปแลกเปลี่ยนในต่างประเทศและบริการต่าง ๆ ที่ให้กับนักศึกษาด้วย

การจัดการศึกษานานาชาติระดับบัณฑิตศึกษาถือว่าเป็นหัวใจที่จะทำให้เป้าหมายของการพัฒนาประเทศร่วมกับประเทศเพื่อนบ้านในอินโดจีนประสบความสำเร็จ แนวทางหนึ่งที่จะพัฒนาหลักสูตรบัณฑิตศึกษาสำหรับประเทศเพื่อนบ้านให้มีคุณภาพสูง คือการร่วมมือแบบพหุภาคีกับประเทศที่มีความก้าวหน้าทางด้านนี้ นอกจากนั้นทบวงมหาวิทยาลัยยังมีนโยบายที่สนับสนุนให้เกิดศูนย์การศึกษาของประเทศเพื่อนบ้านขึ้น ศูนย์การศึกษาเหล่านี้ควรมีทั้งสาขามนุษยศาสตร์ สังคมศาสตร์ ศึกษาศาสตร์และเทคโนโลยี (กนก วงศ์ตระหง่าน, 2538)

การศึกษาเฉพาะภูมิภาค หรือบริเวณซึ่งเรียกกันว่า ภูมิภาคศึกษา (regional studies) หรืออาณาบริเวณศึกษา (area studies) เป็นความพยายามที่สำคัญอีกอย่างหนึ่งในการพัฒนาความเป็นสากลของการอุดมศึกษาของไทย แนวทางในการพัฒนา คือ (1) ส่งเสริมศูนย์เอกสารหรือ ข้อมูลประกอบการเรียนการสอน และการวิจัย (3) ส่งเสริมการวิจัยเกี่ยวกับภูมิภาค (4) พัฒนาคุณภาพนักวิชาการด้านภูมิภาคศึกษาโดยการส่งเสริมสถาบันพี่น้องในต่างประเทศเพื่อแลกเปลี่ยนนักวิชาการ (5) ส่งเสริมนิสิตนักศึกษาให้มีความสนใจในภูมิภาคการศึกษา ในสภาพปัจจุบันภายใต้เงื่อนไขที่มีอยู่ คณาจารย์ควรจะ (1) รวมกันแบบหลวม ๆ จัดตั้งสมาคมภูมิภาคศึกษา (2) แบ่งงานกันทำและประสานงานกัน (3) ในอนาคตควรเปิดโครงการภูมิภาคศึกษาเป็นสาขาวิชาเอกหนึ่งแห่งในประเทศไทยและ (4) ควรมีการพัฒนางานวิจัยให้มีระดับดีขึ้นประเทศไทยควรมีศูนย์ข้อมูลประเทศต่าง ๆ ที่สมบูรณ์แบบสักหนึ่งศูนย์ และที่นั่นควรมีพิพิธภัณฑ์นานาชาติด้วย (เชียน ธีระวิทย์, 2538)

นโยบายช่วยเหลือประเทศเพื่อนบ้านเป็นนโยบายที่รัฐบาลให้ความสำคัญสืบเนื่องตลอดมา ปัจจุบันเศรษฐกิจของประเทศไทยอยู่ในระดับที่สามารถช่วยเหลือประเทศเพื่อนบ้านได้ กระทรวงต่างประเทศมีนโยบายที่จะช่วยเหลือประเทศเพื่อนบ้านและประเทศที่กำลังพัฒนาทั้งใน

เอเชีย และแอฟริกา ด้านการศึกษาให้มีมหาวิทยาลัยขอนแก่นเป็นศูนย์กลางความร่วมมือกับ สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ร่วมมือกับพม่า มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ร่วมมือกับมาเลเซีย และมหาวิทยาลัยในส่วนกลางด้วย (ประพาส ลิมปะพันธ์, 2538 : 8) รูปแบบในการให้ความร่วมมือช่วยเหลือด้านการศึกษา การวิจัย และการ ฝึกอบรม ได้แก่

- (1) การแลกเปลี่ยนและฝึกอบรมทางวิชาการ
- (2) การเยี่ยมเยียนทางวิชาการระยะสั้น
- (3) การจัดตั้งศูนย์ศึกษาวิจัยประเทศเพื่อนบ้านในอินโดจีน
- (4) อาสาสมัครเพื่อพัฒนา
- (5) การแลกเปลี่ยนเยาวชนหรือนักธุรกิจ
- (6) การเชื่อมโยงเครือข่ายองค์กรพัฒนาเอกชน

(ประพาส ลิมปะพันธ์, 2538 : 10)

ทบวงมหาวิทยาลัยมีบทบาทสำคัญในการเสริมสร้างความเป็นสากลของการอุดมศึกษา ไทย โดยจัดโครงการสนับสนุนทั้งแบบทวิภาคีและพหุภาคี รวมทั้งโครงการให้ความช่วยเหลือแก่ ประเทศเพื่อนบ้านในปี 2538 ทบวงมหาวิทยาลัยมีโครงการดำเนินงานด้านความเป็นสากลของ การอุดมศึกษาดังนี้

- (1) โครงการความร่วมมือเพื่อพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ระหว่างประเทศไทยและแคนาดา
- (2) โครงการความร่วมมือทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีระหว่างประเทศไทยกับ ออสเตรเลีย
- (3) โครงการความร่วมมือทางวิชาการระหว่างประเทศไทยกับออสเตรเลีย
- (4) โครงการความร่วมมือทางวิชาการระหว่างประเทศไทยกับอิสราเอล
- (5) โครงการความร่วมมือทางวิชาการในลักษณะพหุภาคี ภายใต้กรอบอาเซียนและ เอเชียแปซิฟิก
- (6) โครงการความร่วมมือกับประเทศเพื่อนบ้าน
- (7) โครงการความร่วมมือแบบทวิภาคีกับประเทศรัสเซียและอังกฤษ

(ทบวงมหาวิทยาลัย, 2538)

แนวทางในการดำเนินงานเพื่อพัฒนาความเป็นสากลของการอุดมศึกษานี้ได้วิเคราะห์เป็น ลักษณะของการดำเนินงานเพื่อพัฒนาความเป็นสากลของสถาบันอุดมศึกษาไทย 4 ลักษณะคือ

(1) การจัดหลักสูตรนานาชาติ (2) การจัดกิจกรรมที่เป็นสากล (3) การทำข้อตกลงร่วมมือกับต่างประเทศ และ (4) การจัดดำเนินงานเพื่อบริหารความเป็นสากลของการศึกษาภายในสถาบัน

จอห์น (John, 1985) ได้เสนอแนวทางการปรับปรุงระบบอุดมศึกษาปัจจุบันให้มีความเป็นนานาชาติไว้ 5 ประการ คือ

1. การฝึกหัดด้านภาษา (Language Training)
2. การวางแผนหลักสูตร (Curriculum Planning)
3. การแลกเปลี่ยนระหว่างประเทศ (International Exchange)
4. การรับรู้และทัศนคติ (Perceptions and Attitude)

จากคำกล่าวของ ดร.เกลนไชร์ ผู้อำนวยการของ International Council on Education/China ที่กล่าวไว้ว่าการสัมมนาระดับชาติเรื่องความเป็นสากลของการอุดมศึกษาไทย เมื่อวันที่ 28-30 มกราคม 2543 (7) ความว่า

"หัวใจสำคัญที่ต้องคำนึงถึงในกระบวนการพัฒนาความเป็นสากลของการอุดมศึกษาในอเมริกา ได้แก่ ความสามารถในการแข่งขัน การลดบทบาท การบริหารจากส่วนกลางเพื่อส่งเสริมความเป็นสากล ทัศนคติของผู้ให้การสนับสนุนทางการเงินที่มีต่อการลงทุนในการอุดมศึกษา ความหลากหลายในพื้นที่ฐานทางวัฒนธรรมและเชื้อชาติของผู้เขียนจำนวนผู้เข้าศึกษาที่ลดน้อยลง เนื่องจากความเปลี่ยนแปลงองค์ประกอบของจำนวนประชากร การประเมินความสามารถในวิชาชีพ...ความต้องการของชาวอเมริกันที่จะไปศึกษาต่อต่างประเทศ และการปฏิบัติทางเทคโนโลยี"

แนวคิดด้านความเป็นนานาชาติของประเทศอื่น ๆ เช่น ประเทศญี่ปุ่นนั้นได้มีการกล่าวถึงไว้ในการสัมมนาครั้งเดียวกัน.ความตอนหนึ่งว่า

".ความเป็นสากลของการอุดมศึกษาได้เพิ่มความสำคัญอย่างเห็นได้ชัดเมื่อมีการก่อตั้ง Tokyo Imperial University ใน พ.ศ.2421 โดยได้ว่าจ้างอาจารย์จำนวน 20 คน จากอเมริกาและยุโรปมาทำการสอน....อย่างไรก็ตามการพัฒนาความเป็นสากลของการศึกษาก็ยังอยู่ในวงจำกัดเฉพาะกลุ่มชนชั้นสูงเท่านั้น ในปัจจุบันเหตุการณ์ต่าง ๆ เหล่านี้ได้เปลี่ยนแปลงไปแล้ว ประสบการณ์ในเรื่องระหว่างประเทศไม่จำกัดอยู่ที่คนบางกลุ่มอีกต่อไป แต่ได้เปิดโอกาสและกระตุ้นให้ชาวญี่ปุ่น นักศึกษาและผู้ที่ทำงานแล้วให้ไปศึกษาในต่างประเทศในขณะเดียวกันประเทศญี่ปุ่นก็ต้องรับนักศึกษาชาวต่างชาติจากเอเชียและภูมิภาคอื่น ๆ ที่เพิ่มมากขึ้นเช่นกัน การไหลเวียนของนักศึกษาต่างชาตินำไปสู่รูปแบบใหม่ของความเป็นสากลของสถาบันอุดมศึกษา เช่น ความร่วมมือระหว่างสถาบันการจัดตั้งวิทยาเขตสาขาของมหาวิทยาลัย การจัดหลักสูตรนานาชาติสำหรับนักศึกษา

ต่างชาติเพื่อตอบสนองต่อความต้องการของผู้บริหารระดับกลาง นายธนาคาร นักธุรกิจ และ นักวิชาการศึกษา ทั้งในเอเชีย และ ญี่ปุ่น ยิ่งกว่านั้นยังได้จัดทำโครงการวิจัยร่วมด้วย.." (Yoshiya Abac, 2538:6)

อีบุชิ (Ebuchi, 1989:50-52) ได้กล่าวถึงมิติของความเป็นนานาชาติไว้ดังนี้

1. ปรับปรุงโปรแกรมการศึกษาให้มีความหลากหลายมากยิ่งขึ้น
2. การสร้างความเชื่อถือต่อสถาบัน
3. การสร้างความสอดคล้องของความเป็นนานาชาติในด้านการบริหารสถาบันอุดมศึกษา
4. การส่งเสริมความเข้าใจต่อกิจกรรมความร่วมมือทั้งในและนอกมหาวิทยาลัยด้วยการแลกเปลี่ยนวัฒนธรรมและการพัฒนาบรรทัดฐานในด้านต่าง ๆ ที่จำเป็น
5. เพิ่มโอกาสให้แก่นักวิชาการในการทำโครงการวิจัยระหว่างประเทศ

ในการบรรยายพิเศษเรื่องมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์กับการพัฒนาหลักสูตรนานาชาติ เพื่อเป็นศูนย์กลางการศึกษาในภูมิภาค เมื่อวันที่ 18 ธันวาคม 2541 ประจวบ ไชยสาส์น (2541: 1-2) ได้กล่าวถึงการสร้างความเป็นเลิศทางวิชาการในภูมิภาคเพื่อมุ่งสู่ความเป็นสากล สรุปได้ดังนี้

1. ควรสนใจอย่างแท้จริงต่อคุณภาพและมาตรฐานการเรียนการสอน
2. เน้นการศึกษาตลอดชีพ เพิ่มพูนความใฝ่รู้ และความเข้าใจของแต่ละบุคคล ที่มี ความแตกต่างทางวัฒนธรรมของแต่ละประเทศ
3. การสร้างความเป็นสากลต้องเริ่มจากสร้างความรู้ความเข้าใจและความตระหนัก ให้แก่นักวิชาการ ผู้บริหาร อาจารย์ ตลอดจนนักศึกษา ถึงความสำคัญของการพัฒนาสู่ความเป็นสากล เพื่อนำไปสู่การดำเนินงานที่แท้จริง
4. เน้นการฝึกอบรมอาจารย์ประจำการ ตลอดจนจัดให้มีการประเมินผลการเรียนการสอนและหลักสูตร เพื่อเพิ่มคุณภาพการเรียนการสอน และยกระดับมาตรฐานทางวิชาการให้สูงขึ้น
5. ต้องจัดกิจกรรมต่างที่สนับสนุนความเป็นสากล เช่นโครงการแลกเปลี่ยนอาจารย์หรือนักศึกษาระหว่างประเทศ การร่วมประชุมนานาชาติ เป็นต้น
6. หัวใจของความเป็นสากลของการอุดมศึกษา ต้องมีความสามารถในการแข่งขัน การสร้างองค์ความรู้ใหม่ ๆ การสร้างเครือข่ายการเรียนรู้
7. ต้องคำนึงความหลากหลายในพื้นที่ฐานทางวัฒนธรรม และเชื้อชาติของผู้เรียน โดยใช้กลไกการจัดการให้เหมาะสม

8. ต้องเปลี่ยนแปลงเรื่อง แนวนโยบาย กฎหมาย และข้อบังคับให้สอดคล้องกับความเป็นสากลที่นานาชาติได้ดำเนินการและเป็นผลสำเร็จ
9. ต้องพัฒนาความสามารถในการใช้ภาษา คอมพิวเตอร์ และคำนึงถึงความหลากหลายของหลักสูตร เพื่อรองรับความสนใจของผู้เรียน
10. ต้องทราบดีความสามารถและข้อจำกัดต่าง ๆ ของสถาบันอุดมศึกษา
11. ต้องตั้งเครือข่ายทางวิชาการทั้งในระดับชาติและระดับนานาชาติ
12. ตั้งสถาบันไทยคดีศึกษาหรือศูนย์วัฒนธรรมไทยในสถาบันอุดมศึกษาต่างประเทศ
13. ต้องมีการผสมผสานวิทยาการจากแหล่งภายนอก เพื่อให้เข้ากับภูมิปัญญาไทยได้อย่างกลมกลืน

นอกจากนี้ ประจวบ ไชยสาส์น ยังได้กล่าวถึงแนวทางการดำเนินงานเพื่อสนับสนุนการพัฒนาความเป็นนานาชาติ ดังนี้

1. การส่งเสริมการพัฒนางานวิจันต่าง ๆ
2. การบริการทางวิชาการต้องเอื้ออำนวย และสนับสนุนการพัฒนาสู่ความเป็นนานาชาติ เช่น การฝึกอบรม การประชุมสัมมนาในระดับนานาชาติ
3. จัดกิจกรรมเสริมหลักสูตร โดยสอดแทรกศิลปวัฒนธรรมไทย
4. การให้สถาบันอุดมศึกษาของเอกชนเข้ามามีส่วนร่วมด้วย
5. ขอความร่วมมือจากสถานทูตไทยในต่างประเทศในการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับหลักสูตรนานาชาติไทย
6. จัดให้มีการประกันคุณภาพการศึกษาในหลักสูตรนานาชาติ และเผยแพร่ทั้งในและนอกประเทศ

สำหรับแนวทางในการพัฒนาโปรแกรมการศึกษาเฉพาะภูมิภาคหรือบริเวณซึ่งเรียกกันว่า ภูมิภาคการศึกษา (Regional studies) หรืออาณาบริเวณศึกษา (area studies) (เขียน ธีระวิทย์, 2536 : 6) ได้เสนอแนวทางในการพัฒนา ดังนี้

1. ส่งเสริมการเรียนการสอนในมหาวิทยาลัย โดยปรับปรุงหลักสูตรที่เกี่ยวกับประเทศที่อยู่ในภูมิภาค
2. ส่งเสริมศูนย์เอกสารหรือข้อมูลประกอบการเรียนการสอน และการวิจัย
3. ส่งเสริมการวิจัยเกี่ยวกับภูมิภาค
4. พัฒนาคุณภาพนักวิชาการด้านภูมิภาคศึกษาโดยการส่งเสริมสถาบันพี่น้องในต่างประเทศเพื่อแลกเปลี่ยนนักวิชาการ

5. ส่งเสริมนิสิตนักศึกษาให้มีความสนใจในภูมิภาคศึกษาในสภาพปัจจุบันภายใต้เงื่อนไขที่มีอยู่ โดยคณาจารย์ควรจะ
 - 5.1 รวมกันแบบหลวม ๆ จัดตั้งสมาคมภูมิภาคศึกษา
 - 5.2 แบ่งงานกันทำและประสานงานกัน
 - 5.3 ในอนาคตควรเปิดโครงการภูมิภาคศึกษาเป็นสาขาวิชาเอกหนึ่งแห่งในไทย
 - 5.4 ควรมีการพัฒนางานวิจัยให้มีระบบดีขึ้น ประเทศไทยควรมีศูนย์ข้อมูลประเทศต่าง ๆ ที่สมบูรณ์แบบอย่างน้อยหนึ่งศูนย์ และที่นั่นควรมีพิพิธภัณฑ์นานาชาติด้วย

ทั้งนี้ โปรแกรมนานาชาติที่เปิดสอนต้องมีความสอดคล้องความต้องการของนักศึกษาและประเทศของนักศึกษาด้วย จำเป็นต้องมีการแนะแนวเป็นพิเศษสำหรับนักศึกษาต่างชาติเพื่อให้สามารถปรับตัวเข้ากับสิ่งแวดล้อมใหม่ ๆ ได้ดี และสามารถจะเรียนรู้และศึกษาสิ่งใหม่ ๆ ได้เต็มที่ (แรมซิง, 2534 :12) นอกจากนี้ การจัดโปรแกรมนานาชาติต้องให้ความสำคัญและพิจารณาอย่างจริงจังถึงเรื่องการเทียบโอนหน่วยกิต ความพร้อมของนักศึกษาต่างชาติและหลักสูตรที่พัฒนาโดยเน้นวัฒนธรรมของตนเป็นหลัก (แมคคินนอน, 2534 :5) ควรมีการสอนให้ผู้เรียนมีความเข้าใจพื้นฐานและตระหนักถึงความแตกต่างระหว่างประเทศและสังคมต่าง ๆ ซึ่งถือเป็นระดับปัญญา ส่วนในระดับปฏิบัติการคือฝึกให้ผู้เรียนมีความสามารถที่จะนำไปสู่ความเป็นนานาชาติ อาทิ เช่น ภาษา การใช้คอมพิวเตอร์ (ปัญญา สมบูรณ์ศิลป์, 2534 :4) ทั้งนี้ วิทยาลัยและมหาวิทยาลัยในอเมริกาพยายามสอนนักศึกษาทุกคนในสถาบันให้มีความรู้ในเรื่องต่าง ๆ และวัฒนธรรมของประเทศอื่น ๆ แต่ภาษาก็ยังคงมีความสำคัญมาก ในเกณฑ์ทั่ว ๆ ไปของสถาบันการศึกษาควรปรับปรุงหลักสูตรการศึกษาทั่วไป (General Education Subjects) ให้มีลักษณะดังนี้ คือ ประวัติและอารยธรรมของประเทศอื่น ๆ ที่ไม่ใช่ประเทศตะวันตก ทั้งนี้ความลึกและความกว้างของหลักสูตรแตกต่างกันไป ขึ้นอยู่กับระยะเวลาของแต่ละโปรแกรม นอกจากโปรแกรมแล้ว การจัดการศึกษา ต้องจัดให้มีวัสดุอุปกรณ์ที่มาจากประเทศอื่น ๆ เช่น หนังสือ ฟิล์ม วิดีโอ ดนตรี หนังสือพิมพ์ หรือแม้กระทั่งการถ่ายทอดผ่านดาวเทียม เป็นต้น (Pickert, 1992 : 3)

การจัดโปรแกรมนานาชาตินอกจากจะต้องให้ความสำคัญต่อเนื้อหาโปรแกรมแล้ว การจัดระบบบริหารให้เอื้อต่อการดำเนินงานสำหรับโปรแกรมนานาชาตินับเป็นสิ่งสำคัญยิ่งที่จะเป็นแรงกระตุ้นให้เกิดกิจกรรมเพื่อความสมบูรณ์เต็มที่ ลักษณะการบริหารที่เอื้อต่อการดำเนินงานในเชิงนานาชาติ ตามที่ไพฑูริย์ สีนลาร์ตัน (2534 : 16) ได้เสนอไว้ มีดังนี้

1. การจัดระบบบริหารที่ยืดหยุ่น คล่องตัว รวดเร็ว
2. การสนับสนุนกว้างขวาง และหลากหลาย ให้อาจารย์ได้มีโอกาสไปศึกษาดูงานในต่างประเทศเพื่อการพัฒนาวิชาการด้านนี้
3. มีทรัพยากรสนับสนุนอย่างเพียงพอ เช่น การเงิน
4. การมีระบบสนับสนุนที่พร้อม เพียงพอ และเหมาะสม เช่น ที่พัก ที่ทำงาน ที่วิจัยค้นคว้า
5. มีแหล่งข้อมูลนานาชาติที่ดีเพียงพอ
6. มีผู้บริหารและอาจารย์ที่สนใจและตั้งใจ
7. มีหน่วยประสานงาน และดำเนินการกิจการนานาชาติ ซึ่งอาจเป็นกรรมกรร หน่วย ศูนย์ หรือสำนัก ครอบคลุมพร้อมของสถาบัน

จากผลการสัมมนาในระดับชาติเรื่องความเป็นสากลของการอุดมศึกษาไทยได้แนวคิดเกี่ยวกับการจัดโปรแกรมนานาชาติ ดังนี้ (ทบวงมหาวิทยาลัย, 2534 :13)

1. การบริหารและการจัดการ ควรพัฒนาให้มีหน่วยงานหรือองค์กรที่รับผิดชอบโดยตรงเกี่ยวกับการพัฒนางานวิชาการด้านต่าง ๆ ของสถาบันให้มีความเป็นสากลมากขึ้น โดยจัดสรรงบประมาณและบุคลากรให้พอเพียงต่อการดำเนินงาน โดยอาศัยแหล่งทุนทั้งภายในและภายนอกประเทศ นอกจากนี้ควรพัฒนาบุคลากรให้มีขีดความสามารถด้านการบริหารและการจัดการในระดับสูง และควรมีการพัฒนาขีดความสามารถของหน่วยงานวิเทศสัมพันธ์ในสถาบันอุดมศึกษาให้สูงขึ้นตามไปด้วย

2. หลักสูตร ควรปรับปรุงเนื้อหาสาระและวิธีการสอนให้มีมาตรฐานเป็นที่ยอมรับของนานาชาติ สามารถเทียบโอนหน่วยกิจได้กับสถาบันการศึกษาของต่างประเทศ รูปแบบการศึกษาควรมีความยืดหยุ่นเพียงพอเพื่อให้สอดคล้องกับสภาพสังคม การเมือง วัฒนธรรม และลักษณะความสัมพันธ์ระหว่างประเทศทั้งในปัจจุบันและอนาคต นอกจากนี้จะต้องมีการปรับปรุงการศึกษาระดับก่อนอุดมศึกษาให้มีความสัมพันธ์สอดคล้องในทิศทางเดียวกัน โดยเฉพาะการเรียนการสอนวิชาพื้นฐานที่จะเสริมสร้างทักษะที่จำเป็นบางด้าน เช่น ทักษะการสื่อสาร เป็นต้น สำหรับวิชาเฉพาะนั้นควรปรับปรุงเนื้อหาสาระให้สะท้อนสภาพปัญหาและความต้องการทั้งในระดับประเทศและระดับนานาชาติให้มากขึ้น รวมทั้งควรส่งเสริมให้มีการพัฒนาหลักสูตรอราบริเวณศึกษาหรือภูมิภาค (Area Studies or Regional Studies) ให้มากขึ้นด้วย

3. ภาษา ควรจะมีการนำภาษาอังกฤษหรือภาษาอื่น ๆ ที่นิยมใช้กันอย่างแพร่หลายมาเป็นภาษาที่ใช้ในการเรียนการสอน นักศึกษาจึงควรมีการพัฒนาทักษะการใช้ภาษาต่างประเทศ

และควรจะมีการปรับปรุงหลักสูตรและระบบการสอนภาษาต่างประเทศขึ้นอย่างจริงจัง ตั้งแต่ระดับประถมศึกษาจนถึงอุดมศึกษา ในขณะที่เดียวกันควรจะคำนึงถึงความสำคัญของการสงวนรักษาภาษาไทยและวัฒนธรรมไทยด้วย

4. ผู้สอน บุคลากรที่เกี่ยวข้องนอกจากจำเป็นจะต้องมีความรู้เฉพาะสาขาและทักษะทางภาษาที่ดีแล้ว จะต้องมีความตั้งใจที่ถูกต้องต่อการพัฒนาความเป็นสากลของการอุดมศึกษา เนื่องจากจะเป็นผู้ถ่ายทอดมโนทัศน์เกี่ยวกับความเป็นสากลไปยังนักศึกษา

ประจวบ ไชยสาส์น (2541:2-3) ได้กล่าวถึงหลักการที่สำคัญในการจัดหลักสูตรนานาชาติ เพื่อสร้างความเป็นเลิศทางวิชาการ ในการบรรยายพิเศษเรื่องมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์กับการพัฒนาหลักสูตรนานาชาติเพื่อเป็นศูนย์กลางการศึกษาในภูมิภาค เมื่อวันที่ 18 ธันวาคม 2541 ดังนี้

1. เพื่อให้คนไทยด้วยกันเองเชื่อมั่นในคุณภาพและประสิทธิภาพของหลักสูตรนานาชาติ เชื่อมั่นในศักยภาพทางวิชาการของมหาวิทยาลัยไทย โดย

1.1 ส่งบุตรหลานเข้าศึกษาต่อในประเทศ หรือโอนย้ายหน่วยกิตจากต่างประเทศมา เรียนในสถาบันอุดมศึกษาไทย เพื่อลดดุลยทางการศึกษา

1.2 ให้ความสนับสนุนในการวิจัยและพัฒนาของนักวิชาการไทย ทั้งจากภาครัฐและเอกชน หรือองค์กรต่างประเทศ ซึ่งสถาบันอุดมศึกษาไทยต้องสร้างความมั่นใจในผลงานวิชาการว่ามีคุณภาพในระดับนานาชาติ

2. เพื่อร่วมมืออย่างสร้างสรรค์กับประเทศเพื่อนบ้าน ในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์และพัฒนาทางวิชาการร่วมกัน ทั้งนี้ สถาบันอุดมศึกษาไทยต้องเร่งพัฒนาหลักสูตร สร้างโปรแกรมการเรียนรู้อะหลาหลาย ให้เป็นศูนย์กลางการเรียนรู้ และการประชาสัมพันธ์สู่นานาชาติต่อไป โดยขอความร่วมมือจากกระทรวงการต่างประเทศ

นอกจากนี้ ประจวบ ไชยสาส์น (2541: 3-4) ยังได้กล่าวถึงสิ่งที่ต้องคำนึงถึงในการพัฒนาการอุดมศึกษาให้เป็นนานาชาติ ดังนี้

1. ความพร้อมของระบบ

1.1 นโยบายจากระดับสูงของมหาวิทยาลัย ต้องสนับสนุนอย่างจริงจัง

1.2 ความคล่องตัวในการจัดการภายใน

1.3 การประสานงาน ระบบแนะแนวให้คำปรึกษา

2. ความพร้อมของสถาบัน

2.1 ด้านหลักสูตร หอสมุด

2.2 ด้านบุคลากรผู้สอนและผู้บริหาร

2.3 อุปกรณ์การเรียนการสอน

3. ความพร้อมของตัวบุคคล

- 3.1 ด้านความเข้าใจในเนื้อหาหลักสูตร
- 3.2 วิธีการสอนที่ทันสมัย ใช้สื่อ IT เสริมการเรียนการสอน
- 3.3 ด้านพื้นฐานการใช้ภาษาคอมพิวเตอร์

2.6 กลยุทธ์การจัดการโปรแกรมนานาชาติ

อีเมอร์สัน และ นิวซอม (Emerson and Newsom, 1995 : 36) ได้เสนอลักษณะการจัดโปรแกรมนานาชาติในด้านการบริหารและการจัดการศึกษาไว้ ดังนี้

1. การบริหาร (Administration) การบริหารช่วยกำหนดทิศทางในการจัดโปรแกรมและกิจกรรมเกี่ยวกับความเป็นนานาชาติโดยการกำหนดพันธกิจ (Mission) วิสัยทัศน์ นโยบาย และวิธีปฏิบัติของสถาบัน นอกจากนี้ยังรวมถึงการกำหนดหน่วยงานเพื่อการบริหาร คณะกรรมการบริหารและการจัดการด้านการเงิน
2. การสอน (Instruction) ประกอบด้วย การพัฒนาอาจารย์ การจัดโปรแกรมการศึกษานานาชาติ
3. การบริการนัศึกษานานาชาติ เช่น การฝึกอบรมด้านภาษา บริการให้คำปรึกษา สโมสรนานาชาติ สโมสรภาษาต่างประเทศ สัมมนานานาชาติ การช่วยเหลือทางด้านเทคโนโลยี การศึกษาทางไกล เป็นต้น

นอกจากแนวคิดเกี่ยวกับลักษณะการจัดการโปรแกรมนานาชาติแล้ว นักการศึกษาต่างประเทศได้เสนอกกลยุทธ์ที่เกี่ยวข้องกับการจัดโปรแกรมนานาชาติที่น่าสนใจ ดังเช่นกลยุทธ์การจัดโปรแกรมนานาชาติตามแนวคิดของสก๊อต (Scott, 1994 : 74-75) ได้แก่

1. เน้นทั้งการศึกษานานาชาติและการศึกษาพหุวัฒนธรรม
2. จัดให้ทั่วถึงทุกหลักสูตร ไม่ใช่เฉพาะวิชาเอกใดเอกหนึ่ง
3. จัดให้ครอบคลุมทุกกิจกรรม ทั้งกิจกรรมในหลักสูตรและนอกเหนือหลักสูตร
4. จัดให้ครอบคลุมทั้งการวิจัย การฝึกอบรม และการสอนระดับปริญญาตรี
5. จัดโดยให้มีส่วนร่วมทั้งจากหน่วยงานภายใน และหน่วยงานภายนอก

ไนท์ (Knight, 1997 : 50) ได้เสนอกกลยุทธ์ด้านโปรแกรม (Program Strategies) ไว้ดังนี้

1. โปรแกรมวิชาการ (Academic Programs) เป็นการผสมผสานมิตินานาชาติ นานาวัฒนธรรม ในเนื้อหาหลักสูตร และกระบวนการเรียนการสอน
2. ความร่วมมือด้านการวิจัยและวิชาการ

3. กิจกรรมนอกเหนือสูตร

4. การบริการและความสัมพันธ์ภายนอกทั้งในและต่างประเทศ

นอกจากนี้ การจัดโปรแกรมนานาชาติควรจัดให้มีความหลากหลายขึ้น เช่น การส่งเสริมการแลกเปลี่ยนด้านวิชาการระหว่างประเทศ ซึ่งนอกจากจะช่วยให้โปรแกรมนานาชาติมีความหลากหลายแล้ว ยังช่วยยกระดับการวิจัยด้วย นักศึกษานานาชาติจะเป็นแหล่งทรัพยากรบุคคลที่ให้ข้อมูลด้านภาษาและวัฒนธรรม กระตุ้นให้อาจารย์และนักศึกษาขยายขอบข่ายเนื้อหาของโปรแกรม (Ebuchi, 1989 : 28) ทั้งนี้ สถาบันอุดมศึกษาควรมีวัตถุประสงค์ชัดเจนในการรับนักศึกษาจากต่างประเทศ จะต้องมีความจำเป็นและเจ้าหน้าที่นักศึกษาและคณาจารย์ ซึ่งมีความแตกต่างหลากหลายทางด้านวัฒนธรรม สถาบันอุดมศึกษาพึงถือว่าอาจารย์และนักศึกษาจากต่างประเทศคือทรัพยากรสำคัญในสถาบัน (Kuhlman, 1992 : 22)

2.7 ยุทธศาสตร์ความร่วมมือด้านอุดมศึกษากับต่างประเทศ

สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา(2546:40) ได้จัดเสวนาเกี่ยวกับยุทธศาสตร์ความร่วมมือด้านอุดมศึกษากับต่างประเทศ ได้ยุทธศาสตร์ความร่วมมือด้านอุดมศึกษากับต่างประเทศ 6 ประเด็นหลักดังต่อไปนี้

1. การกำหนดยุทธศาสตร์ความร่วมมือด้านอุดมศึกษากับต่างประเทศจำเป็นต้องพิจารณาถึงเป้าหมายของประเทศ คือ การยกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชน สันติสุข และความเจริญรุ่งเรืองของประเทศเป็นหลัก ประเด็นที่สำคัญคือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการอุดมศึกษาจำเป็นต้องเปิดใจให้กว้างและต้องมุ่งเน้นการเรียนรู้ร่วมกันกับประเทศต่าง ๆ

2. การอุดมศึกษาไทยจำเป็นต้องปรับตัวให้สามารถพร้อมรับความท้าทายที่มาจากแรงกดดัน จากสถานการณ์โลกในปัจจุบัน ไม่ว่าจะเป็นแรงกดดันจากเงื่อนไขขององค์การการค้าโลก เรื่องการเปิดเสรีการค้าบริการ การทำความตกลงเขตการค้าเสรีของประเทศต่าง ๆ หรือยุทธศาสตร์ระดับภาคของประเทศต่าง ๆ โดยจำเป็นต้องผลักดันให้มีการปรับกฎหมาย และระเบียบต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง การกำหนดมาตรฐานทางวิชาการ/วิชาชีพ และการยอมรับคุณวุฒิการศึกษาของสถาบันอุดมศึกษาไทยในระดับสากล

3. นอกจากความร่วมมือระดับทวิภาคีกับประเทศต่าง ๆ แล้ว กรอบความร่วมมือระดับภูมิภาคที่ไทยให้ความสำคัญ ได้แก่ กรอบประเทศอนุภูมิภาคแม่น้ำโขง (Greater Mekong Sub region :GMS) อาเซียน เอเปก และสหภาพยุโรป ทั้งนี้ ประเทศไทยควรให้ความสำคัญกับกลุ่มประเทศ GMS เป็นอันดับแรก เนื่องจากเป็นกลุ่มประเทศที่มีความใกล้ชิดกับ

ประเทศไทย อีกทั้งประเทศไทยมีศักยภาพที่จะเป็นผู้นำและผู้ประสานงานความร่วมมือ/การสนับสนุนเพื่อพัฒนาอุดมศึกษาแก่กลุ่มประเทศดังกล่าว

4. ในการกำหนดยุทธศาสตร์ความร่วมมือกับต่างประเทศ จำเป็นอย่างยิ่งที่เราจะต้องมีนโยบายที่ชัดเจนในเรื่องประเทศกลุ่มเป้าหมายและมีความเข้าใจยุทธศาสตร์ของกลุ่มประเทศเป้าหมาย และอาณานิคมศึกษาในทุกมิติ ตลอดจนมีการเชื่อมโยงนโยบายทั้งภายในประเทศและต่างประเทศ

5. การสร้างเครือข่ายความร่วมมือ การวิจัย การศึกษาระดับปริญญาตรี และบัณฑิตศึกษา จะเป็นปัจจัยในการเสริมสร้างทุนทางปัญญา ทุนทางวัฒนธรรมและทุนทางสังคมของประเทศในการสร้างความเป็นเลิศทางวิชาการและขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศในเวทีโลก

6. เพื่อให้บรรลุเป้าหมายในการเป็นศูนย์กลางการศึกษาของประเทศเพื่อนบ้าน การยุทธศาสตร์ความร่วมมือกับกลุ่มประเทศดังกล่าวจะต้องคำนึงถึงดุลยภาพทางเศรษฐกิจควบคู่ไปกับดุลยภาพทางวิชาการด้วย โดยการกำหนดยุทธศาสตร์กับประเทศเพื่อนบ้าน ดังนี้

6.1 การเรียนรู้ร่วมกันของฝ่ายไทย จำเป็นต้องอาศัยการแบ่งปันและการจัดการความรู้อย่างมีประสิทธิภาพและเป็นระบบ บนฐานความรู้ความเข้าใจในด้านสังคม วัฒนธรรมและการเมืองของกลุ่มประเทศเป้าหมาย และองค์ความรู้ที่มีอยู่ในการอุดมศึกษาที่ได้จากความร่วมมือทางวิชาการ

6.2 การเตรียมความพร้อมเพื่อให้สามารถดำเนินการได้เท่ากับประเทศคู่แข่ง สถาบันอุดมศึกษาจะต้องเตรียมความพร้อมในด้าน

- ภาษาอังกฤษและภาษาท้องถิ่นของประเทศเพื่อนบ้าน
- การเปิดหลักสูตรในประเทศไทยโดยใช้ภาษาเพื่อนบ้านเป็นสื่อในการเรียนการสอน
- การพัฒนาความเข้มแข็งของการศึกษาหลักสูตรต่าง ๆ ในระดับปริญญาตรีให้มีความเป็นสากล
- การปรับปรุงการศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาให้มุ่งเน้นสู่ความเป็นเลิศในสาขาที่ประเทศไทยมีความเชี่ยวชาญ
- การส่งเสริมโครงการวิจัยร่วมกับประเทศเพื่อนบ้าน และการส่งเสริมให้มีผู้ร่วมวิจัยในลักษณะ Research Associate โดยการให้ทุนนักวิจัยจากประเทศเพื่อนบ้านมาทำวิจัยในประเทศไทย

- การใช้ประโยชน์จากการศึกษานอกระบบ และภูมิปัญญาชาวบ้านให้มากขึ้นเพื่อเสริมสร้างเอกลักษณ์การศึกษาของไทยให้มีความแตกต่างหรือโดดเด่น

6.3 การวางแผนจุดเชื่อมโยงที่แสดงถึงภาพรวมของการพัฒนาประเทศและภูมิภาคในมิติ/ภาคเศรษฐกิจต่าง ๆ เพื่อพัฒนาศักยภาพและความพร้อมของประเทศในทุกๆ ด้านอย่างประสานสัมพันธ์กันเป็นปัจจัยสำคัญอีกประการหนึ่งที่จะเสริมให้การดำเนินงานตามยุทธศาสตร์ความร่วมมือกับประเทศเพื่อนบ้านของไทย บรรลุเป้าหมาย โดยต้องมีการเตรียมสาธารณูปโภคขั้นพื้นฐาน เช่น เส้นทางคมนาคม และการพัฒนาเศรษฐกิจ เช่น การท่องเที่ยว การพัฒนาฝีมือแรงงาน เป็นต้น

เพื่อให้การดำเนินการส่งเสริมให้ประเทศไทยเป็นศูนย์กลางการศึกษาในกลุ่มประเทศเพื่อนบ้านบรรลุเป้าหมายตามแผนพัฒนาการศึกษาระดับอุดมศึกษา ฉบับที่ 9 (พ.ศ.2545-2549) รวมทั้งสอดคล้องกับยุทธศาสตร์ความร่วมมือกับต่างประเทศของสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษาที่ได้กล่าวมาแล้วนั้น หากสถาบันอุดมศึกษาไทยตระหนักถึงบทบาทและหน้าที่ของการพัฒนาอุดมศึกษาทั้งระบบโดยการยกระดับสถาบันการศึกษาให้มีคุณภาพ สามารถผลิตและพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ในระดับกลางและระดับสูงให้มีมาตรฐานและคุณภาพทัดเทียมนานาชาติ เป็นแหล่งรวมของผู้ทรงคุณวุฒิ รวมทั้งมีหลักสูตรและสาขาวิชาที่หลากหลายเพียงพอที่จะรองรับนักศึกษาหรืออาจารย์ชาวต่างชาติ ที่จะเข้ามาศึกษาต่อหรือทำการสอนในสถาบันอุดมศึกษาไทย การเตรียมความพร้อมเป็นศูนย์กลางการศึกษาที่มีมาตรฐานสากล และก้าวทันกระแสการเปลี่ยนแปลงและการแข่งขันในเวทีนานาชาติได้

สถาบันอุดมศึกษาจะต้องหา “จุดพอดี” ของการพัฒนาความเป็นสากล โดยให้มีความสมดุลระหว่างความต้องการของท้องถิ่นที่สถาบันอุดมศึกษาตั้งอยู่บวกกับความต้องการของประเทศในการพัฒนาความกินดีอยู่ดีของประชาชนกับทิศทางและแนวโน้มของโลกที่จำเป็นต้องให้มีบุคลากรที่มีความเป็นสากล เหนือสิ่งอื่นใด สถาบันอุดมศึกษาต้อง “รู้จักตน” ว่าศักยภาพของสถาบันอยู่ตรงไหนและต้องการจะไปถึงจุดใด ไม่ใช่เพียงวิ่งตามกระแสความเคลื่อนไหวของประเทศ ภูมิภาคและโลก โดยทอดทิ้งการพัฒนาความเข้มแข็งของฐานราก ในที่สุดจะทำให้ฐานที่มีอยู่ยวบยาบ และอ่อนแอซึ่งจะต้องอาศัยเวลาอีกนานกว่าจะฟื้นฟูและพัฒนาให้ทันกับสถาบันที่รู้จักตนและปรับเปลี่ยนตนเองให้ทันสมัยตลอดเวลา และถึงตอนนั้นแล้วอาจไม่มีเวลาพอให้แก้ไขอีกต่อไป

โดยมีประเด็นในการพัฒนาความเป็นสากลของสถาบันอุดมศึกษาดังนี้

- ทุกสถาบันเลี่ยงการเปลี่ยนแปลงไม่ได้
- การปรับเปลี่ยนให้มีความเป็นนานาชาติต้องอาศัยเวลาทำไปทีละขั้นอย่างมียุทธวิธี
- มีการกระตุ้นเพื่อเร่งให้เกิดการเปลี่ยนแปลง
- กำหนดผู้ทำหน้าที่กระตุ้นให้เกิดการเปลี่ยนแปลง
- มี “ใจ” จะทำจริง (พรทิพย์ กาญจนนิตย์, 2547)

2.8 ธุรกิจการศึกษา

จุดเน้นสู่ความเป็นสากลของหลักสูตรนานาชาติที่จะสามารถดึงดูดให้นักศึกษาต่างชาติเข้ามาเรียน ได้นั้นประกอบด้วย การเน้นการสื่อสารข้ามวัฒนธรรม เน้นการจัดการระหว่างวัฒนธรรมมีการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ที่เป็นสากล ดำเนินงานเชิงตลาดเป็นสากลและการใช้ภาษาต่างประเทศมากกว่า 1 ภาษา (พรทิพย์ กาญจนนิตย์, 2545: 6)

ทั้งนี้ในกลุ่มผู้นำทางธุรกิจอย่างเช่นประเทศแคนาดา ออสเตรเลียและอังกฤษหรือกลุ่มเรื่อนำทางธุรกิจ เช่น ประเทศญี่ปุ่น จีนและมาเลเซีย ต่างก็มีกลยุทธ์ในการจัดการการศึกษานานาชาติให้สามารถเชิญชวนนักศึกษาต่างชาติเข้ามาศึกษาในประเทศของตนได้ ซึ่งนับเป็นการแข่งขันทางธุรกิจการศึกษาอย่างแท้จริง

ประเทศแคนาดามีความพยายามศึกษาตัวเองซึ่งหลักๆ ของประเทศคู่แข่ง เช่นเรื่องวีซ่าระยะเวลาที่ใช้ในการขอ ค่าธรรมเนียม การตรวจสุขภาพและโอกาสในการทำงานของผู้เรียนและคู่สมรส เพื่อนำมาพัฒนานโยบายและกระบวนการจัดการของประเทศให้ดีขึ้น(Association of Universities and Colleges of Canada and CEC Network, June 2000 อ้างใน พรทิพย์ กาญจนนิตย์, 2545)

ประเทศออสเตรเลีย (รายได้จากธุรกิจการศึกษาคิดเป็นเงิน 945 ล้านดอลลาร์ออสเตรเลียหรือประมาณ 2 หมื่นล้านบาทในปี 2544) มีนโยบายรัฐบาลชัดเจนที่มองการศึกษาเป็นสินค้าส่งออกของประเทศ โดยเห็นว่าการศึกษาเป็นภาระหน้าที่ของรัฐบาลทั้งหมดซึ่งมีส่วนร่วมกับการอุตสาหกรรม/การค้า โดยเห็นว่าการศึกษาเป็นภาระหน้าที่ของรัฐบาลทั้งหมดซึ่งมีส่วนร่วมกับการอุตสาหกรรม/การค้า รวมทั้งมีการเก็บข้อมูลเชิงลึกจากประเทศอื่น ๆ ที่เป็นคู่แข่งในการส่งออกการศึกษา และการศึกษาวิเคราะห์ตัวเองซึ่งทางการตลาดและแนวโน้มซึ่งนำมาซึ่งการคาดการณ์อันถูกต้องในอนาคตของทิศทางการพัฒนาธุรกิจการศึกษาของประเทศ (Australian Education International, 2002 อ้างใน พรทิพย์ กาญจนนิตย์, 2545)

ประเทศญี่ปุ่นมีการกำหนดการอุดมศึกษาเป็นนโยบายหลักของรัฐบาลโดยมีเป้าหมายรับนักศึกษาต่างชาติจำนวน 100,000 คน ภายในปี พ.ศ. 2543 และเพื่อตอบสนองเป้าหมายดังกล่าวมีการปรับปรุงระบบโครงสร้างภายใน เช่น การลงทุนงบประมาณแลกเปลี่ยนระบบการให้คำปรึกษาแก่นักศึกษาต่างชาติ เพิ่มงบประมาณเรื่องทุนการศึกษา ให้โอกาสแก่นักศึกษาในการเข้ารับการฝึกอบรมและทำงานและนำมาเทียบโอนหน่วยกิตได้ ตลอดจนดูแลในเรื่องของค่ารักษาพยาบาลและค่าประกันสุขภาพของนักศึกษาต่างชาติ (Association of international Education, 2002 อ้างใน พรทิพย์ กาญจนนิตย์, 2545) อย่างไรก็ตาม ประเทศญี่ปุ่นสามารถรับนักศึกษาได้ประมาณ 64,000 คนเท่านั้น

สำหรับประเทศมาเลเซียมีการกำหนดนโยบายของรัฐบาลอย่างชัดเจนในเรื่องการพัฒนาประเทศให้เป็นประเทศอุตสาหกรรมภายในปี 2563 รวมทั้งการเป็นศูนย์กลางการศึกษาระดับภูมิภาคและศูนย์กลางแห่งความเป็นเลิศ ตลอดจนการมุ่งหวัง “ชาย” การศึกษาให้กับทวีปเอเชียและยุโรป นอกตานั้นจะเป็นได้ว่าการเปิดโอกาสให้กับมหาวิทยาลัยที่มีชื่อเสียงของต่างประเทศไปเปิดสาขาในมาเลเซีย เนื่องจากมาเลเซียมีการสนับสนุนโดยลดภาษีให้กับมหาวิทยาลัยต่างชาติเหล่านั้น ซึ่งเห็นได้ว่าเป็นวิธีที่เปิดสู่ความเป็นสากลอย่างมีวิสัยทัศน์และเป็นระบบ (Ministry of Education, Malaysia, 2002 อ้างใน พรทิพย์ กาญจนนิตย์, 2545)

พรทิพย์ กาญจนนิตย์ (2545) กล่าวว่า ธุรกิจการศึกษาจะต้องประกอบด้วยนโยบายบริหารที่มองการศึกษาเป็นธุรกิจเต็มรูปแบบและพัฒนาคุณภาพการศึกษาภายในให้มีมาตรฐานสากลเป็นที่เชื่อถือได้ สิ่งสำคัญที่ละเลยไม่ได้คือ การบริการและสิ่งอำนวยความสะดวกด้านการศึกษาที่จะเป็นปัจจัยเสริมในการดึงนักศึกษาต่างชาติเข้ามาได้ด้วย

ผลการสำรวจเรื่องปัจจัยที่ทำให้นักศึกษาเลือกเรียนในประเทศต่าง ๆ ซึ่ง บริษัท JWT Education ประเทศสหรัฐอเมริกาได้จัดทำหลังจากการก่อการร้ายด้วยการระเบิดตึกเวิลด์เทรดเซ็นเตอร์ที่ประเทศสหรัฐอเมริกา เมื่อวันที่ 11 กันยายน 2544 ผลสำรวจชี้ชัดว่า แม้จะมีเหตุการณ์ดังกล่าวที่จะส่งผลต่อการเพิ่มความสำคัญของความปลอดภัยของประเทศที่ผู้เรียนสนใจจะสมัครไปศึกษาต่อ ผลการสำรวจชี้ให้เห็นว่านักศึกษาส่วนใหญ่ยังคงเน้นคุณภาพเป็นอันดับหนึ่ง ตามด้วยชื่อเสียงของประเทศ หลักสูตรที่ต้องการ ก่อนจะถึงเรื่องความปลอดภัย ปัจจัยรองลงมาก็คือความต้องการไปเรียนในต่างประเทศ ประเทศที่มีการก่อการร้ายน้อย ค่าเล่าเรียนและค่ากินอยู่ถูก ประเทศที่มีประเด็นการเมืองระหว่างประเทศน้อย ประเทศที่มีญาติพี่น้อง/เพื่อนฝูงอยู่ด้วย ภูมิอากาศ และความใกล้กับประเทศของตน (Allison Doorbar in IIE Networker, 2002 อ้างใน พรทิพย์ กาญจนนิตย์, 2545)

ตอนที่3 แนวคิดทฤษฎีการพัฒนานักศึกษาจากสภาพแวดล้อมของสถาบัน อุดมศึกษา

3.1 ความหมายของสภาพแวดล้อม

สภาพแวดล้อมมีผู้ให้ความหมายกันแตกต่างกันออกไปดังนี้

สภาพแวดล้อม (Environment) ตามความหมายของพจนานุกรม (Webster's new Collegiate Dictionary, 1958: 223) หมายถึง การรวมตัวของสภาพภายนอกที่มีอิทธิพลต่อชีวิตและพัฒนาการของมนุษย์

ฮาโรลด์ (Harold, 1964: 233) ได้ให้ความหมายไว้ว่า สภาพแวดล้อมทางการศึกษา หมายถึง ระบบการศึกษา ระบบการปกครอง และกิจกรรมต่างๆ ที่จะทำให้นักศึกษาได้รับประสบการณ์ต่างๆ เกิดการพัฒนาและเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม ทักษะ และความสนใจของตนเอง

ซิคเกอร์ริง และ แบลคเบอร์น (Chickering and Blackburn, 1970 อ้างถึงใน สงวน สหวงศ์, 2526) ได้ให้ความหมายไว้ว่า สภาพแวดล้อมทางการศึกษา หมายถึง หลักสูตรการเรียนการสอน ความสัมพันธ์ระหว่างอาจารย์กับนักศึกษา แนวนโยบายของสถานศึกษา กิจกรรมเสริมหลักสูตร และบรรยากาศทางวิชาการ

แอสติน (Astin, 1993: อ้างใน อรุณี โคตรสมบัติ, 2542) ได้ให้ความหมายไว้ว่า สภาพแวดล้อมในสถาบันอุดมศึกษา หมายถึง ปัจจัยต่างๆ ของสถาบัน ที่มีผลต่อการพัฒนา นักศึกษา เช่น นโยบายของสถาบัน โปรแกรมวิชา กลุ่มเพื่อน เป็นต้น

สุวรรณ สุขสมภักดิ์ (2530) ได้ให้ความหมายไว้ว่า สภาพแวดล้อมวิทยาลัย หมายถึง สิ่งเร้าที่มีศักยภาพ อันได้แก่บุคคล สิ่งของ วัตถุ สภาพการณ์ทั้งที่เป็นรูปธรรม แนวความคิด ความรู้สึก บรรยากาศ ระบบการศึกษา การปกครอง กิจกรรม ลักษณะของบริเวณอาคารสถานที่ และสิ่งต่างๆทั่วไป ซึ่งที่อิทธิพลต่อชีวิตความเป็นอยู่และการพัฒนาทุกด้านของนักศึกษาในสถานศึกษา

สำเนาวิ ขจรศิลป์ (2538: 70) ได้ให้ความหมายไว้ว่า สภาพแวดล้อมในสถาบันอุดมศึกษา หมายถึง สิ่งที่มีชีวิตได้แก่ อาคารสถานที่ รวมถึงสิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆ ส่วนสภาพการณ์ที่บุคคลสร้างขึ้น เช่น กฎระเบียบ บรรยากาศ สังคมและวัฒนธรรม

สรุปได้ว่า สภาพแวดล้อมหมายถึง องค์ประกอบต่างๆ ที่อยู่ภายในสถาบันอุดมศึกษา ที่จะส่งเสริม และเอื้ออำนวยต่อการศึกษา และพัฒนาการทุกด้านของนักศึกษา ได้แก่ การเรียนการสอน การบริหาร การบริหารหลักสูตร ความสัมพันธ์ระหว่างอาจารย์และนักศึกษา และอาคารสถานที่ ที่กระตุ้นส่งเสริมและพัฒนาการของนักศึกษาในทุกๆด้าน เพื่อให้ นักศึกษาสามารถพัฒนาตนเองไปสู่จุดหมายของสถาบัน (อรุณี โคตรสมบัติ, 2542)

3.2 ความสำคัญของสภาพแวดล้อมที่มีต่อนักศึกษา

สถาบันการศึกษาใดๆ ก็ตาม นักศึกษาจะเป็นกลุ่ม บุคคลที่มีความสำคัญ และมีจำนวนมากที่สุดในสถาบัน ดังนั้นสภาพแวดล้อมของสถาบันจึงมุ่งเน้นในส่วนที่เกี่ยวข้องกับนักศึกษาเป็นสำคัญ ทั้งการเอื้ออำนวยต่อการเรียนรู้ ความสะดวกสบายในความเป็นอยู่ ตลอดจนพัฒนาการทุกด้านของนักศึกษา เมื่อสภาพแวดล้อมภายในสถาบันมีความสำคัญต่อการพัฒนานักศึกษาและถ้าสถาบันการศึกษาสามารถจัดสภาพแวดล้อมได้อย่างเหมาะสมต่อการเรียนรู้และพัฒนาการของนักศึกษาได้นั้น นับเป็นการช่วยให้นักศึกษาเป็นผู้ที่มีความรับผิดชอบและเป็นสมาชิกที่ดีของสังคม (วิจิตร ศรีสอาน, 2518: 44-45) ซึ่งสอดคล้องกับ สิปปนนท์ เกตุทัต ที่ว่าสถาบันการศึกษาที่เหมาะสมกับการสร้างบัณฑิตควรเป็นสถาบันที่รวบรวมวิทยาการแขนงต่างๆ มีบรรยากาศที่ส่งเสริมการเรียนรู้ มีอาจารย์ที่มีบุคลิกภาพที่เหมาะสม ส่งเสริมการบริการห้องสมุด (เอกสารอัดสำเนา)

นอกจากนั้น อรพันธุ์ ประสิทธิ์รัตน์ (2533: 9-10) ได้กล่าวว่า สภาพแวดล้อมภายในสถาบันเป็นเรื่องสำคัญเรื่องหนึ่งที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมของบุคคล โดยเฉพาะอย่างยิ่งพฤติกรรมที่เปลี่ยนแปลงจนเป็นการเรียนรู้ ตามหลักทฤษฎีทางด้านจิตวิทยาที่มีการศึกษาเรื่องพันธุกรรมและสิ่งแวดล้อม ทำให้ทราบว่า นอกเหนือจากลักษณะต่างๆ ที่คนได้รับการถ่ายทอดมาจากพันธุกรรมทำให้คนแตกต่างกันแล้ว ยังมีอิทธิพลอื่นๆ อีก โดยเฉพาะอย่างยิ่งที่สำคัญ ได้แก่ สภาพแวดล้อม การอบรมเลี้ยงดู การคบเพื่อน การสังคม การสมาคม ประเพณี วัฒนธรรม ศาสนา ดินฟ้าอากาศ ที่อยู่อาศัย อาหาร เป็นต้น ในด้านที่เกี่ยวข้องกับการเรียนรู้ และประสบการณ์ของแต่ละคนนั้น จะแตกต่างกันตามสภาพแวดล้อมของแต่ละคน ประสบการณ์และการเรียนรู้มีความสัมพันธ์กันอย่างใกล้ชิด ประสบการณ์เป็นเครื่องมือหรือวิธีการที่ทำให้เกิดการเรียนรู้และขณะเดียวกัน ผลจากการเรียนรู้ทำให้คนมีความรู้ ทักษะ เจตคติ แต่ต้องอาศัยการจัดประสบการณ์ที่ดีพอ จึงทำให้คนได้เรียนรู้เป็นผลสำเร็จ ดังนั้น การจัดสภาพแวดล้อมทางการเรียน จึงนับว่าเป็นสิ่งสำคัญที่จะช่วยผู้เรียนให้มีสัมฤทธิ์ผลทางการเรียนที่ดี (วิไล ตังทตสวัสด์, 2536 : 11)

จากทัศนะดังกล่าวสรุปได้ว่า สภาพแวดล้อมภายในสถาบันเป็นองค์ประกอบสำคัญที่มีอิทธิพลต่อการพัฒนานักศึกษา ถ้าสถาบันการศึกษาสามารถจัดสภาพแวดล้อมได้อย่างเหมาะสมต่อการเรียนรู้และพัฒนาการของนักศึกษาดังนั้น นับเป็นการช่วยให้นักศึกษาเป็นผู้ที่มีความรู้ความสามารถ เป็นคนที่สมบูรณ์ มีความรับผิดชอบ เป็นสมาชิกที่ดีต่อสังคม เพื่อรับรองการเจริญเติบโตและการเปลี่ยนแปลงต่อสังคมต่อไป (อรุณี โคตรสมบัติ, 2542)

องค์ประกอบของสภาพแวดล้อม

สถาบันอุดมศึกษาแต่ละแห่งย่อมมีความแตกต่างกัน ทั้งในด้านโครงสร้างบรรยากาศ และสภาพแวดล้อม แอสติน (Astin ,1993 :33-34) กล่าวถึงองค์ประกอบของสภาพแวดล้อมที่มีผลต่อประสบการณ์ของนักศึกษา ทั้งด้านคุณลักษณะ ความรู้ ความสามารถ และอารมณ์ ดังนี้

1. ลักษณะของสถาบัน (Institution Characteristics) สถาบันอุดมศึกษา สามารถจำแนกโดยพิจารณาจาก

- 1.1 รูปแบบของสถาบัน หมายถึง หลักสูตรที่เปิดสอน เช่น เป็นมหาวิทยาลัย หรือวิทยาลัยที่เปิดสอนหลักสูตร 4 ปี
- 1.2 สังกัดของสถาบัน หมายถึง สถาบันนั้น ๆ อยู่ภายใต้การดูแลของหน่วยงานหรือองค์กรใด เช่นรัฐบาล หรือ เอกชน
- 1.3 ขนาดของสถาบัน หมายถึง จำนวนของนักศึกษาทั้งที่ศึกษาในระดับปริญญาตรี และระดับบัณฑิตศึกษา

2. หลักสูตร (Curricular) หมายถึง รูปแบบของการจัดหลักสูตรวิชาศึกษาทั่วไป

- 2.1 วิชาบังคับ (required course) เป็นวิชาที่นักศึกษาทุกคนต้องเรียน
- 2.2 เน้นวิชาเอก (major-dominated) เป็นลักษณะที่วิชาศึกษาทั่วไปสนับสนุน หรือ เสริมวิชาเอก
- 2.3 หมวดยวิชา (distribution) เป็นลักษณะที่คัดเลือกวิชามาจากหลาย ๆ ศาสตร์ แล้วมาจัดเป็นหมวดยวิชาศึกษาทั่วไป
- 2.4 รายวิชาที่สอดคล้องกับพัฒนาการของสังคม (progressive offering) เป็นลักษณะวิชาที่เกี่ยวกับสภาพสังคมปัจจุบัน
- 2.5 เน้นเอกัตบุคคล (progressive offering) เป็นลักษณะวิชาที่เกี่ยวข้องกับการศึกษารายกรณี หรือหัวข้อวิจัยของแต่ละคน
- 2.6 บูรณาการ (integrative of interdisciplinary) เป็นลักษณะวิชาที่รวมหลายวิชาไว้ด้วยกัน

3. อาจารย์ (The Faculty Environment) เกี่ยวข้องกับ

- 3.1 การทำวิจัยของอาจารย์ พิจารณาในด้านการใช้เวลาทำวิจัยของอาจารย์ ผลงานวิจัยที่จัดพิมพ์
- 3.2 ประสิทธิภาพของการสอน พิจารณาในด้านการใช้รูปแบบของการสอนที่ทำให้ผู้เรียนเกิดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

- 3.3 บรรยากาศในการทำงานของอาจารย์ พิจารณาในด้านความมีอิสระการบริหารงาน การมีมนุษยสัมพันธ์ และสัดส่วนของเวลาที่ปฏิบัติงาน
- 3.4 ภาระงานที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนานักศึกษา พิจารณาในด้านการให้เวลากับนักศึกษา การให้คำปรึกษา แนะนำนักศึกษาในด้านต่าง ๆ
4. **กลุ่มเพื่อน** เพื่อนเป็นปัจจัยสำคัญที่มีอิทธิพลกับนักศึกษา เช่นการเข้ากลุ่มเพื่อน การปรับตัวเข้ากับเพื่อน ลักษณะของเพื่อน จะมีผลต่อบุคลิกลักษณะของนักศึกษา

ไมแคก และ อาร์เนย์ (Micek and Arney 1974 ,อ้างใน อรุณี โคตรสมบัติ, 2542) ได้แบ่งองค์ประกอบของสภาพแวดล้อมในสถาบันอุดมศึกษา ที่มีผลต่อการเรียนของนักศึกษา ดังนี้

1. สภาพแวดล้อมด้านการเรียนการสอน (instructional environment) หมายถึง บรรยากาศการเรียนการสอน วิธีสอน หลักสูตร กิจกรรมต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับการเรียนการสอน
2. สภาพแวดล้อมทางสังคม (social environment) หมายถึง รูปแบบความสัมพันธ์ระหว่างอาจารย์และนักศึกษา ความสัมพันธ์กลุ่มเพื่อน
3. สภาพแวดล้อมทางการเงิน (fiscal environment) หมายถึง สถานภาพทางการเงิน การจัดสรรเงินช่วยเหลือให้กับนักศึกษา
4. สภาพแวดล้อมขององค์กร (organization environment) หมายถึง นโยบายและการดำเนินงานของสถาบันที่มีผลต่อการเรียนของนักศึกษา
5. สภาพแวดล้อมทางกายภาพ (physical environment) หมายถึงสภาพทั่วไป เช่น อาคารสถานที่ ภูมิทัศน์ต่าง ๆ โดยอุปกรณ์ต่าง ๆ ภายในห้องเรียน

ดังนั้น จึงสรุปได้ว่า สภาพแวดล้อมของสถาบันอุดมศึกษามีองค์ประกอบที่เกี่ยวข้องกับลักษณะของสถาบัน คือ หลักสูตร การเรียนการสอน การบริหาร อาจารย์ การเงิน ความสัมพันธ์ระหว่างอาจารย์และกลุ่มเพื่อน ใต้อุปกรณ์ต่าง ๆ และอาคารสถานที่ เป็นต้น และสภาพแวดล้อมในสถาบันอุดมศึกษา มีความสำคัญและมีอิทธิพลต่อการพัฒนานักศึกษา เพราะเมื่อนักศึกษาเข้ามาสู่สถาบันอุดมศึกษา นักศึกษาย่อมมีการเปลี่ยนแปลง ซึ่งนักจิตวิทยาากลุ่มพฤติกรรมนิยมที่สนใจเกี่ยวกับอิทธิพลของสภาพแวดล้อม มีความเชื่อว่าพฤติกรรมของนักศึกษามีส่วนสัมพันธ์กับสภาพแวดล้อมของสถาบันอุดมศึกษามาก และการสร้างสภาพแวดล้อมนั้นจะต้องประกอบไปด้วยสภาพแวดล้อมภายนอกและสภาพแวดล้อมภายในสถาบัน สภาพแวดล้อมภายนอกจะเป็นตัวกำหนดว่าสถาบันควรจะเป็นอย่างไรและต้องมุ่งหน้าไปในทิศทางใด ส่วนสภาพแวดล้อมภายใน

ได้แก่ นโยบายสถาบัน การเรียนการสอน สังคมกลุ่มเพื่อน การเงิน อาคารสถานที่ นับว่ามีส่วนสำคัญอย่างยิ่งต่อการพัฒนาโดยตรง (อรุณี โคตรสมบัติ, 2542)

3.3 การพัฒนานักศึกษาและปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนานักศึกษา

นักศึกษาคือทรัพยากรที่สำคัญอย่างยิ่ง ในกระบวนการผลิตบัณฑิตของสถาบันอุดมศึกษา จากความเจริญของศาสตร์ทางอุดมศึกษาทำให้เห็นความสำคัญของนักศึกษา ดังนั้นแนวคิดต่าง ๆ เกี่ยวกับการพัฒนานักศึกษาในปัจจุบันได้พัฒนาไปเป็นอันมาก ดังนั้น จึงเป็นหน้าที่ของสถาบันอุดมศึกษาในการที่จะพัฒนาคนเหล่านั้นให้เป็นคนที่สมบูรณ์ จากการศึกษาวัตถุประสงค์ของสถาบันอุดมศึกษาหลาย ๆ แห่งจะพบว่าสถาบันอุดมศึกษาส่วนใหญ่มีวัตถุประสงค์ที่จะพัฒนานักศึกษา โดยส่งเสริมให้นักศึกษาเป็นผู้ที่คิดอย่างมีวิจารณญาณ ส่งเสริมให้เป็นพลเมืองดี เข้าใจตนเองและเข้ากับผู้อื่นรวมทั้งสามารถประกอบอาชีพได้ในอนาคต (ฉัตรรัตน์ บุญนุช ,2528 อ้างใน อรุณี โคตรสมบัติ, 2542)

การพัฒนาในด้านต่าง ๆ ของนักศึกษาจะเกิดขึ้นได้ต้องขึ้นอยู่กับสถาบันอุดมศึกษาซึ่งจะต้องเสริมสร้างบรรยากาศ และสภาพแวดล้อม และสภาพแวดล้อมที่ดี โดยให้สอดคล้องกับปรัชญาและนโยบายของสถาบัน เพื่อที่จะช่วยส่งเสริมปลูกฝังนักศึกษาให้เป็นบุคคลที่ถึงพร้อมด้วยความรู้ ความสามารถ ความเจริญทั้งร่างกาย และจิตใจ หรือเกิดการเปลี่ยนแปลงให้เป็นคนที่สมบูรณ์ยิ่งขึ้น (พรชูลี อาชวอรุณ ,2525 อ้างใน อรุณี โคตรสมบัติ, 2542) การพัฒนานักศึกษาย่อมมีปัจจัยหลายประการ และปัจจัยที่มีผลต่อการพัฒนาของนักศึกษาให้สู่เป้าหมายที่สถาบันอุดมศึกษากำหนดไว้มีหลายประการด้วยกัน แต่เนื่องจากการพัฒนานักศึกษาเป็นการที่ซับซ้อน และต้องเกี่ยวข้องกับบุคลากรหลายฝ่าย ทั้งผู้บริหาร อาจารย์ และตัวนักศึกษา สำเนาวัชรศิลป์ (2538) กล่าวว่า การพัฒนานักศึกษามีปัจจัยสำคัญ 8 ประการ ดังนี้

1. ด้านบริหาร ได้แก่ ระเบียบข้อบังคับ ระบบการบริหาร นโยบายและบรรยากาศที่ส่งเสริมต่อการพัฒนานักศึกษา
2. ด้านวิชาการ ได้แก่ หลักสูตรที่ช่วยให้นักศึกษามีความรู้ความสามารถในวิชาชีพ
3. ด้านกิจกรรมนักศึกษา ได้แก่ การจัดบริการเพื่อช่วยแก้ปัญหาของนักศึกษาและช่วยให้นักศึกษามีความพร้อมในการเรียน และการจัดกิจกรรมและบริการที่มีคุณภาพ
4. ด้านบุคลากร ได้แก่ จำนวนบุคลากร ความรู้ความสามารถของบุคลากร ขวัญและกำลังใจในการทำงานของบุคลากร ซึ่งมีหน้าที่ในการพัฒนานักศึกษาโดยตรง

5. ด้านทรัพยากรและสภาพแวดล้อม ได้แก่ การสนับสนุนงบประมาณ และอาคารสถานที่ที่เพียงพอต่อการพัฒนานักศึกษา มีสภาพแวดล้อมของอาคารที่สะอาด สวยงาม
6. ด้านกลุ่มเพื่อน ได้แก่ กลุ่มนักศึกษาและการปฏิสัมพันธ์ระหว่างนักศึกษาซึ่งเป็นการพัฒนานักศึกษาทางด้านสังคม
7. ด้านตัวนักศึกษา ได้แก่ สติปัญญา บุคลิกภาพ ทัศนคติ ของนักศึกษาแต่ละคนที่มีความแตกต่างกันด้านสภาพแวดล้อมภายนอกสถาบัน ได้แก่ สภาพเศรษฐกิจสังคม และการเมือง

สุมน อมรวิวัฒน์ (2529) ได้กล่าวถึงการพัฒนานักศึกษาว่าขึ้นอยู่กับสิ่งสำคัญ 4 ประการ คือ ผู้สอนต้องมีศาสตร์และศิลป์ สถาบันต้องจัดสภาพแวดล้อม สถานการณ์และสิ่งเร้าที่ดีที่ส่งเสริม ให้เรียนรู้ด้วยตนเอง และเปิดโอกาสให้แสดงความคิดเห็น

ชิกเกอร์ริง (Chickering ,1993) ได้เสนอทฤษฎีทิศทางการพัฒนานักศึกษาว่า นักศึกษาเมื่อได้เข้ามาในสถาบันอุดมศึกษาจะมีพัฒนาการ 7 ด้าน ได้แก่

1. การพัฒนาความสามารถทางสติปัญญา
2. การควบคุมอารมณ์
3. การพัฒนาความเป็นตัวของตัวเอง
4. การพัฒนาการติดต่อสัมพันธ์ระหว่างบุคคล
5. การเสริมสร้างเอกลักษณ์ของตนเอง
6. การพัฒนาเป้าหมายชีวิตของตนเอง
7. การพัฒนาบูรณาการ

นอกจากนั้นชิกเกอร์ริงได้เสนอตัวแปรที่เชื่อว่ามีอิทธิพลต่อการพัฒนา นักศึกษา 7 ประการ ดังนี้

1. เป้าหมายของสถาบัน ทุกสถาบันต่างมีวัตถุประสงค์ แต่อาจจะปฏิบัติอย่างเคร่งครัดไม่เหมือนกัน อิทธิพลของเป้าหมายสถาบันต่อนักศึกษาจะมีมากขึ้น เมื่อสถาบันมีวัตถุประสงค์ชัดเจนและได้ปฏิบัติเคร่งครัด การปฏิบัติอย่างเคร่งครัดจะทำให้มีการจัดโปรแกรมต่าง ๆ ได้อย่างเหมาะสม เป้าหมายของสถาบันจะมีอิทธิพลต่อการพัฒนานักศึกษาในด้านการพัฒนาความสามารถทางสติปัญญา สังคม อารมณ์ ร่างกาย และจิตใจ ด้านการพัฒนาความเป็นตัวของตัวเองและด้านการพัฒนาเป้าหมายของชีวิต

2. ขนาดของสถาบัน ชีวเกอริงพบว่าสถาบันขนาดใหญ่มีอิทธิพลทางลบต่อการพัฒนา นักศึกษาในด้านการพัฒนาสติปัญญา ร่างกาย อารมณ์ และสังคม ด้านการติดต่อสัมพันธ์ระหว่าง บุคคล ด้านการเสริมสร้างเอกลักษณ์ของตนเอง และด้านการพัฒนาบุรณการอิทธิพลต่าง ๆ จะเป็นไปในทางบวกถ้าขนาดของสถาบันลดลง

3. ความสัมพันธ์ระหว่างอาจารย์กับนักศึกษา ถ้าความสัมพันธ์ระหว่างอาจารย์กับ นักศึกษาเกิดขึ้นบ่อยอย่างเป็นมิตร และเกิดขึ้นในหลาย ๆ สถานการณ์ จะมีอิทธิพลต่อการพัฒนา นักศึกษาในด้านความสามารถทางสติปัญญา สมรรถนะในการรับรู้ ด้านการเสริมสร้างเอกลักษณ์ แห่งตน ด้านการพัฒนาเป้าหมายของชีวิต และด้านการพัฒนาบุรณภาพ

4. หลักสูตร หลักสูตรที่ดีจะต้องมีความเหมาะสมทั้งด้านเนื้อหา และกระบวนการ มีความสัมพันธ์กับภูมิหลังของนักศึกษาแต่ละคนที่มีความแตกต่างกัน กระตุ้นให้เกิดการแสวงหา ความรู้ เกิดค่านิยมโดยการบุรณการจากเนื้อหา และกิจกรรม หลักสูตรจะมีอิทธิพลต่อนักศึกษา ในด้านการพัฒนาสติปัญญา สมรรถภาพในการรับรู้ ด้านการเสริมสร้างเอกลักษณ์ของตนเอง ด้าน การพัฒนาเป้าหมายของชีวิต

5. การสอน การเรียนการสอนที่กระตุ้นให้ผู้เรียนเรียนรู้ด้วยตนเอง จะก่อให้เกิดความ สัมพันธ์ระหว่างอาจารย์และนักศึกษา มีการร่วมมือกันในหมู่นักศึกษา การให้การประเมินผลกลับ โดยทันที จะทำให้นักศึกษาใช้เวลาในการเรียนมากขึ้น สิ่งต่าง ๆ เหล่านี้มีอิทธิพลต่อการพัฒนาใน ด้านสติปัญญา สมรรถภาพในการรับรู้ ด้านการติดต่อสัมพันธ์ระหว่างบุคคล ด้านการพัฒนาตน การเป็นตัวของตัวเอง ด้านการเสริมสร้างเอกลักษณ์แห่งตน และด้านการพัฒนาเป้าหมายของชีวิต

6. สัมพันธ์ภาพระหว่างเพื่อนและชุมชนของนักศึกษา ชุมชนที่นักศึกษาอยู่มีตั้งแต่ใน ห้องเรียน ในหอพัก ในสโมสร กลุ่มเพื่อนสนิทหรือคู่รัก นักศึกษาจะเรียนรู้สิ่งต่าง ๆ จากเพื่อนใน ชุมชนเหล่านี้มากกว่าที่เรียนรู้จากอาจารย์ สัมพันธ์ภาพที่เกิดขึ้นนี้มีอิทธิพลต่อการพัฒนานักศึกษา ใหม่ทุก ๆ ด้าน

7. โปรแกรมการพัฒนานักศึกษา และสวัสดิการต่าง ๆ ของสถาบัน ซึ่งการจัดโปรแกรม การพัฒนานักศึกษานี้ เป็นหน้าที่ของบุคลากรนักศึกษา ร่วมกับอาจารย์ที่จะจัดให้มีขึ้น ซึ่งสามารถ จัดให้มีผลต่อการพัฒนานักศึกษาในด้านใดก็ได้ตามความต้องการ

ดังที่ได้กล่าวมาแล้วว่าการพัฒนาต่าง ๆ จะเกิดขึ้นได้ย่อมขึ้นอยู่กับสถาบันที่จะต้อง เสริมสร้างบรรยากาศและสภาพแวดล้อมที่ดี โดยเฉพาะอย่างยิ่งสภาพแวดล้อมภายในที่นับว่ามี ส่วนที่สำคัญอย่างยิ่งต่อการพัฒนานักศึกษาโดยตรง ซึ่งสถาบันต้องจัดให้เหมาะสม ให้สอดคล้อง กับปรัชญาและนโยบายของสถาบัน เพื่อที่จะพัฒนานักศึกษาให้เป็นคนที่สมบูรณ์ทุก ๆ ด้าน

จากการศึกษาข้างต้น พอสรุปได้ว่า การศึกษาสภาพแวดล้อมวิทยาลัยหรือมหาวิทยาลัย โดยส่วนใหญ่เกี่ยวข้องกับสภาพแวดล้อม 4 ด้าน ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของแอสติน (Astin, 1968) ได้แก่สภาพแวดล้อมด้านอาคารสถานที่ สภาพแวดล้อมด้านการเรียนการสอน สภาพแวดล้อมด้านการบริหาร สภาพแวดล้อมด้านกลุ่มเพื่อน และความประทับใจต่อมหาวิทยาลัย (อรุณี โคตรสมบัติ, 2542)

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตอนที่ 4. ทฤษฎีและแนวคิดที่เกี่ยวกับหลักสูตร

คำว่าหลักสูตรในภาษาอังกฤษมีใช้ 2 คำ คือ “Syllabus” และ “Curriculum” คำว่า “Syllabus” เป็นภาษาลาตินสมัยกลาง ที่มาจากคำศัพท์ภาษากรีกว่า Syllabu ซึ่งมีความหมายว่า “หัวข้อโดยย่อของใจความสำคัญของเนื้อหาสาระหรือหัวข้อโดยย่อของรายวิชาต่างๆ” ส่วนคำว่า Curriculum เป็นภาษาลาตินสมัยใหม่ ที่มาจากรากศัพท์ในภาษาลาตินที่ว่า Currere แปลว่า “กระบวนวิชา” (course) ดังนั้นคำว่า curriculum จึงหมายถึง “ กระบวนวิชาทั้งหมดที่จัดโดยสถาบันการศึกษา” (Morris 1973 อ้างใน วรพรรณ กิรานนท์,2540)

4.1 ความหมายของหลักสูตร

ความหมายของหลักสูตรในขอบเขตของระบบการทำงานที่เกี่ยวข้องกับหลักสูตร

มีนักการศึกษาชาวไทย และชาวต่างประเทศได้ให้คำนิยามของคำว่า “หลักสูตร” ไว้มากมายดังได้รวบรวมเสนอเป็นแนวคิด ต่อไปนี้

“หลักสูตร” หมายความว่า ประสิทธิภาพทั้งหมดที่จัดขึ้น เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ ดังนั้นหลักสูตรจึงหมายถึงส่วนที่เป็น ข้อกำหนดรายการสอนและส่วนที่เป็นกระบวนการทั้งปวง เพื่อให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ตามข้อกำหนดนั้น (สิริพร บุญญานันต์,2529)

สุมิตร คุณานุกร(2523) ได้ให้ความหมายของหลักสูตรไว้ 2 ระดับ คือ หลักสูตรระดับชาติ หมายถึง โครงการให้การศึกษาเพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีความรู้ความสามารถ คุณลักษณะสอดคล้องกับความมุ่งหมายทางการศึกษาที่กำหนดไว้และหลักสูตรระดับโรงเรียน หมายถึง โครงการที่ประมวลความรู้และประสบการณ์ทั้งหลายที่โรงเรียนจัดให้นักเรียน ไม่ว่าจะป็นภายในหรือภายนอกโรงเรียนก็ตาม เพื่อให้นักเรียนพัฒนาไปตามความมุ่งหมายที่กำหนดไว้

นักการศึกษาที่เชี่ยวชาญด้านหลักสูตรให้ความหมายหลักสูตรว่า คือ แผนซึ่งได้ออกแบบจัดทำขึ้น เพื่อแสดงถึงจุดหมาย การจัดเนื้อหาสาระ กิจกรรม และประมวลประสบการณ์ในแต่ละโปรแกรมการศึกษา เพื่อให้ผู้เรียนมีการพัฒนาการในด้านต่างๆ ตามจุดมุ่งหมายที่ได้กำหนดไว้ (อึ้ง บั้วศรี,2531) ความหมายที่สอดคล้องกันนั้น ปทีป เมธาคุณวุฒิ (2532) กล่าวถึงความหมายของหลักสูตรไว้ว่าหลักสูตร คือ แผนของการเรียนการสอน ซึ่งประกอบด้วยจุดมุ่งหมายของการศึกษา วิธีการเพื่อบรรลุจุดมุ่งหมาย ซึ่งหมายถึง การพิจารณา คัดเลือก จัดรวบรวมและเรียบเรียงเนื้อหาวิชาและประสบการณ์ตลอดจนการประเมินผล

หลักสูตรเป็นหัวใจของการจัดการอุดมศึกษา หลักสูตรอุดมศึกษามีความหมายที่แตกต่างจากหลักสูตรประถม และมัธยมศึกษา หลักสูตรหรือนัยหนึ่ง ตัวแทนของโปรแกรมการศึกษาจะ

เป็นตัวชี้ให้เห็นถึงสภาพการดำเนินการของแต่ละสถาบันที่มีความแตกต่างกันได้ ดังที่ได้ทราบไว้ก่อนแล้ว สถาบันอุดมศึกษาจะมีความหลากหลายได้นั้น หลักสูตรหรือโปรแกรมการศึกษาเป็นองค์ประกอบสำคัญประการหนึ่ง

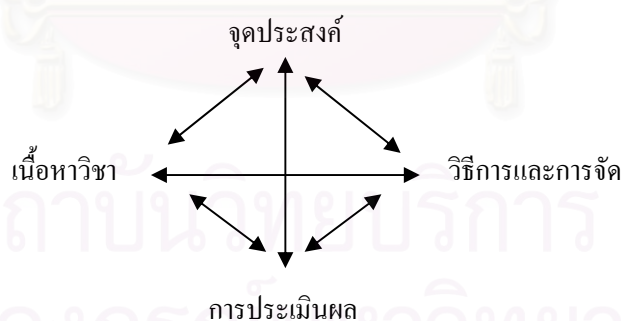
วิชัย วงษ์ใหญ่ (2536) อธิบายความหมายของหลักสูตรว่า หมายถึง การวางแผนเกี่ยวกับกิจกรรมการเรียนการสอน เป็นแนวทางสำหรับปฏิบัติในอนาคต

ทาบา(Taba,1962) ให้ความหมายว่า หลักสูตร คือ แผนการเรียนรู้ที่ประกอบขึ้นด้วยจุดประสงค์และจุดมุ่งหมายเฉพาะ การเลือกและการจัดเนื้อหา วิธีการจัดการเรียนการสอนและการประเมินผล

จากความหมายของหลักสูตรที่กล่าวมาข้างต้น พอสรุปได้ว่าหลักสูตร คือแผนการจัดประสบการณ์ต่างๆ ที่ทางสถาบันกำหนดให้ผู้เรียน เรียนรู้เพื่อให้บรรลุเป้าหมายตามระดับของการศึกษาที่สถาบันต้องการ โดยมีจุดประสงค์ เนื้อหาสาระ วิธีการจัดประสบการณ์ การเรียนการสอนและการประเมินผล เป็นองค์ประกอบสำคัญ

4.2 องค์ประกอบของหลักสูตร

เฮอริค และไทเลอร์ (Herrick and tyler 1950 อ้างใน วรพรรณ กีรานนท์, 2540) ได้ให้แนวคิดเกี่ยวกับองค์ประกอบของหลักสูตร โดยเสนอเป็นแผนภูมิแสดงความสัมพันธ์ขององค์ประกอบของหลักสูตร ดังนี้

ทาบา(Taba 1962) ได้กล่าวถึง องค์ประกอบของหลักสูตรว่าควรประกอบด้วย

1. จุดมุ่งหมายทั่วไปและจุดมุ่งหมายเฉพาะ
2. เนื้อหาสาระและประสบการณ์การเรียนรู้
3. การประเมินผล

โบซอม (Beauchamp 1975) ได้กล่าวถึงองค์ประกอบของหลักสูตร ซึ่งจะต้องเขียนไว้ในหลักสูตร 4 ประการ คือ

1. เนื้อหาสาระและวิธีการจัด
2. จุดมุ่งหมายทั่วไปและจุดมุ่งหมายเฉพาะ
3. แนวการนำหลักสูตรไปใช้สอน
4. การประเมินผล

สุมิตร คุณากร (2520) ได้กล่าวถึงหลักสูตรในรูปขององค์ประกอบว่ามี 4 องค์ประกอบ เช่นเดียวกัน คือ ความมุ่งหมายของหลักสูตร เนื้อหาหลักสูตร การนำหลักสูตรไปใช้ และการประเมินผล

สุจิต เพียรชอบ(2523 อ่างใน วรพรรณ กีรานนท์, 2540) กล่าวถึง กระบวนการต่างๆที่จะทำหลักสูตรขึ้นมาโดยมีคณะกรรมการร่วมสร้างขึ้นซึ่งสามารถสรุปเป็นองค์ประกอบของหลักสูตรได้ดังนี้

1. จุดหมาย
2. โครงสร้าง
3. เนื้อหาวิชา
4. กิจกรรมและประสบการณ์การเรียนรู้ต่างๆ
5. การประเมินผลหลักสูตร

นอกจากนี้ ปทีป เมธาคุณวุฒิ (2532) ได้กล่าวถึงองค์ประกอบของหลักสูตรว่า องค์ประกอบของหลักสูตรแต่ละส่วนมีบทบาทในการกำหนดจุดมุ่งหมายและเนื้อหาวิชาในหลักสูตรองค์ประกอบของหลักสูตรในระดับอุดมศึกษามี 4 หมวด คือ

1. การศึกษาทั่วไป(General Education)
2. การศึกษาวิชาเฉพาะ(Specialized Education)
3. วิชาเลือกตามที่สนใจ(Exploratory Education)
4. วิชาที่ช่วยเสริมประสบการณ์ด้านอื่นๆ ให้แก่ผู้เรียน(Enrichment Education)

สำหรับการจัดสัดส่วนของหลักสูตรนั้นจากการเรียนการสอนในระดับอุดมศึกษามุ่งเน้นการผลิตบัณฑิตให้เป็นผู้ที่มีความสามารถทางวิชาชีพมากขึ้นและในขณะเดียวกันก็เน้นให้เห็นถึงความสำคัญของวิชาการศึกษาทั่วไปด้วย

จากแนวคิดดังกล่าวสรุปได้ว่า องค์ประกอบของหลักสูตร ควรจะประกอบด้วย จุดมุ่งหมาย เนื้อหาสาระ และประสบการณ์การเรียนรู้ กิจกรรมการเรียนการสอน และการประเมินผล

4.3 การวิเคราะห์หลักสูตร

การวิเคราะห์หลักสูตร หมายถึง กระบวนการในการศึกษาส่วนประกอบต่าง ๆ ของหลักสูตร เช่น หลักการ จุดมุ่งหมาย โครงสร้าง จุดประสงค์ของการเรียนรู้ เนื้อหาวิชา สื่อการเรียน วิธีสอน เป็นต้น (สิริพร บุญญานันต์ อ่างใน งามจิตร จารุพันธ์ ,2537) นักการศึกษาหลายคนได้กล่าวถึงการวิเคราะห์หลักสูตรไว้หลายรูปแบบเช่น

1. รูปแบบการวิเคราะห์หลักสูตรของโกว์ (Doris T. Gow Intrinsic Analysis Model) ซึ่งจะแบ่งกระบวนการในการวิเคราะห์หลักสูตรเป็น 2 ขั้นตอน

1.1 การวิเคราะห์หลักสูตร จะพิจารณาองค์ประกอบของหลักสูตร 4 ด้านคือ

1.1.1 โอกาสการเรียนรู้(Opportunity) จะเป็นการพิจารณาในเรื่องเนื้อหาสาระทักษะ มโนทัศน์ ที่ได้จัดไว้ให้ผู้เรียน ตลอดจนโอกาสที่ผู้เรียนจะเรียนรู้ได้มากที่สุดตามความรู้ความสามารถที่แตกต่างกัน

1.1.2 สิ่งเร้า(Motivators) ซึ่งจะพิจารณา 3 ด้าน คือการยั่วยุ การเสริมแรงและการจัดรูปแบบวิธีการและเทคนิคที่หลากหลาย

1.1.3 โครงสร้างของหลักสูตร(Structure) ซึ่งจะพิจารณาองค์ประกอบของหลักสูตร 5 ด้านคือ ความสอดคล้องระหว่างจุดประสงค์ของหลักสูตรกับลักษณะนิสัยและความต้องการของผู้เรียน ความสอดคล้องระหว่างจุดประสงค์กับบทเรียน ความสอดคล้องระหว่างข้อสอบกับจุดประสงค์และบทเรียน ความเหมาะสมการกำหนดและจัดลำดับจุดประสงค์และความเหมาะสมของแนวทางต่างๆ ที่ผู้สอนจะใช้เพื่อวินิจฉัยและสอนซ่อมเสริมให้ผู้เรียน

1.1.4 สภาพการเรียนการสอน(Introduction Events) ซึ่งจะพิจารณาเกี่ยวกับความเหมาะสมของคู่มือครู ความเหมาะสมและชัดเจนของตำราเรียน ความสะดวกในการเลือกรูปแบบการสอน และความเหมาะสมสอดคล้องระหว่างกลวิธีสอนกับลักษณะของผู้เรียน

1.2 การตัดสินคุณภาพของหลักสูตร จะเป็นการนำผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั้ง 4 ส่วน มาพิจารณาเปรียบเทียบกับหลักการและทฤษฎีทางการศึกษาและทางจิตวิทยา ว่ามีความสอดคล้องกันหรือไม่(นิศารัตน์ ศิลปเดช,2536)

2.รูปแบบของไทเลอร์ (The Tyler Model) ไทเลอร์ (Ralph W. Tyler) ได้ให้หลักในการประเมินผลสัมฤทธิ์ของหลักสูตรโดยพิจารณาตัดสินจากการบรรลุผลสำเร็จของจุดหมายทาง

การศึกษาที่ตั้งไว้โดยอาศัยความสัมพันธ์ที่เป็นเหตุเป็นผลขององค์ประกอบ 3 ส่วน คือจุดมุ่งหมายทางการศึกษา ประสบการณ์การเรียนรู้และสัมฤทธิ์ผลของการเรียน (นิศารัตน์ ศิลปเดช, 2536)

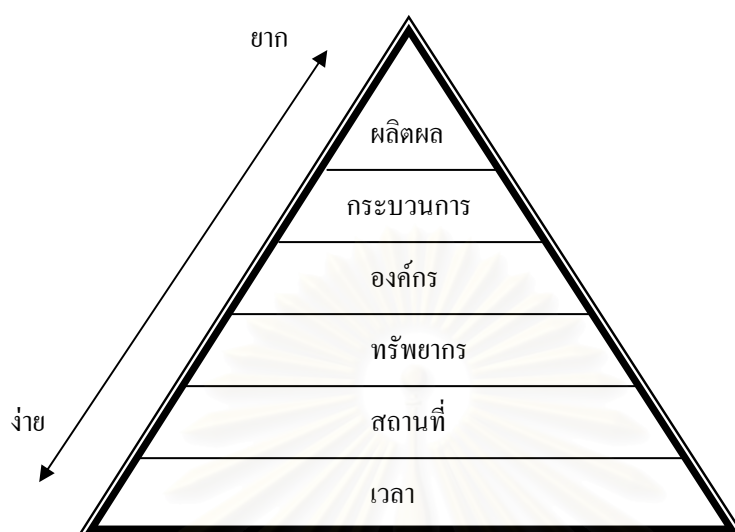
ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยต้องการวิเคราะห์หลักสูตรและการจัดการเรียนการสอนวิชาการศึกษาทั่วไปตามรูปแบบการวิเคราะห์หลักสูตรของ เบอร์กวิส (H.W.BergQuist, 1981) ที่พิจารณารูปแบบการวิเคราะห์หลักสูตรตามหลักการจัดแบ่งหลักสูตร (Curricular Taxonomy) ซึ่งจะเป็นการพิจารณาโครงสร้างของหลักสูตรและเนื้อหาที่จัดการเรียนการสอน (Institutional Structural Curriculum Studies)

4.4 แนวคิดและการวิเคราะห์หลักสูตรตามหลักการของเบอร์กวิส(H.W.BergQuist)

สถาบันอุดมศึกษาแต่ละสถาบันจะเลือกรูปแบบการจัดหลักสูตรตามความเหมาะสมและความพร้อมของสถาบันการศึกษานั้นๆ และการที่จะบริหารหลักสูตรให้ประสบผลสำเร็จขึ้นอยู่กับการจัดระบบภายในของหลักสูตร ปทีป เมธาคุณวุฒิ (2532) ได้สรุปแนวคิดการวิเคราะห์หลักสูตรของเบอร์กวิส (H.W.BergQuist) ที่วางหลักการวิเคราะห์หลักสูตรไว้อันประกอบด้วยบริบท 6 ด้าน คือ

1. เวลา (Time) แบ่งออกเป็นกำหนดเวลาเรียนหรือปฏิทินการศึกษาและตารางเวลาของหลักสูตร
2. สถานที่ (Space) แบ่งออกเป็นการจัดหลักสูตรที่มีการสอนภายในสถาบันหรือภายนอกสถาบัน
3. ทรัพยากร (Resource) หมายถึงการใช้บุคลากรและวัสดุอุปกรณ์เครื่องมือเครื่องใช้ต่างๆ
4. องค์การ (Organization) แบ่งออกเป็น 2 ประเภท คือจัดองค์กรของหลักสูตรและการจัดองค์กรในการบริหารงานทางด้านวิชาการ
5. ขบวนการ (Procedures) ขบวนการของหลักสูตร ประกอบด้วยการวางแผนจัดทำหลักสูตร การที่นักศึกษาจะสำเร็จการศึกษา การสอนและการประเมินผลการเรียนของนักศึกษา
6. ผลผลิต (Outcome) หมายถึงวิธีการกำหนดจุดมุ่งหมายของหลักสูตร จุดเน้นของหลักสูตรและการประเมินเพื่อให้นักศึกษาสำเร็จการศึกษา

จากบริบท 6 ด้าน ดังกล่าวจะมีความยากง่าย(Hierarchy) ในการดำเนินงานเรียงลำดับได้ตามรูปต่อไปนี้

สถาบันการศึกษาจะเน้นการจัดหลักสูตรในลักษณะใดก็ได้พิจารณาได้จากตัวเลือกในแต่ละด้านให้สอดคล้องกัน

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตอนที่ 5 แนวคิดเกี่ยวกับกลยุทธ์

การศึกษาวิจัยครั้งนี้มีจุดมุ่งหมายในการนำเสนอกลยุทธ์ในการจัดการโปรแกรมนานาชาติของสถาบันอุดมศึกษาไทย สังกัดทบวงมหาวิทยาลัย ผู้วิจัยจึงได้ศึกษาแนวคิดเกี่ยวกับกลยุทธ์ในประเด็นต่างๆ ดังนี้

5.1 ความหมายของกลยุทธ์ (Strategies)

Ceto and Peter (1991) ให้นิยามคำว่า กลยุทธ์ หมายถึงวิธีการดำเนินงานที่คาดว่าจะนำไปสู่ความสำเร็จตามวัตถุประสงค์ขององค์กร

David (1995) ให้ความหมายว่า กลยุทธ์ เป็นวิถีทาง(Means) เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ในระยะยาว(long-term Objective)

Wright และคณะ(1992) กลยุทธ์หมายถึง แผนของผู้บริหารระดับสูงที่จะนำไปสู่ผลลัพธ์ต่างๆ ที่สอดคล้องกับภารกิจและเป้าหมายขององค์กร

จากความหมายข้างต้นสามารถสรุปความหมายของกลยุทธ์ได้ว่า เป็นแนวทางการดำเนินการเพื่อให้องค์กรสามารถบรรลุวัตถุประสงค์ตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ในระยะยาว

5.2 ลำดับของกลยุทธ์ (Hierarchy of Strategy)

กลยุทธ์นับเป็นส่วนหนึ่งของแผน ลักษณะสำคัญของกลยุทธ์คือ เป็นจุดสุดท้าย จุดมุ่งหมาย(Purpose) ภารกิจ (Mission) เป้าหมาย (Goals) วัตถุประสงค์ (Objective) และวิธีการบรรลุเป้าหมายนั้น กลยุทธ์จึงเป็นการพิจารณาจุดมุ่งหมาย ภารกิจ วัตถุประสงค์พื้นฐาน ระยะยาวขององค์กร การยอมรับการปฏิบัติและการจัดสรรทรัพยากรให้บรรลุเป้าหมาย

หน้าที่สำคัญของกลยุทธ์คือการกำหนดทิศทางสำหรับแผนเพื่อให้องค์กรพยายามที่จะไปถึงเป้าหมาย กลยุทธ์จะช่วยผู้บริหารในการวางแผน โดยแนะแนวทางในการตัดสินใจในการปฏิบัติการ ดังนั้นกลยุทธ์จะต้องมีลักษณะที่สามารถเข้าใจได้อย่างชัดเจน และสามารถปฏิบัติตามได้มีความสอดคล้องต้องกันและมีประสิทธิผล เพื่อให้กลยุทธ์สามารถปฏิบัติได้ การเพิ่มรายละเอียดสามารถกำหนดการปฏิบัติการได้แก่ ยุทธวิธี (Tactics) ซึ่งหมายถึงวิธีการปฏิบัติตามแผนกลยุทธ์บรรลุจุดมุ่งหมายเชิงยุทธวิธี ซึ่งจะพัฒนาโดยฝ่ายบริหารระดับกลางเพื่อให้ข้อเสนอแนะแก่ฝ่ายบริหารระดับต้น (ศิริวรรณ เสรีรัตน์ และคณะ, 2540)

สมยศ นาวิการ(2539) ได้กล่าวว่าโดยทั่วไปบริษัทที่มีหน่วยธุรกิจหลายหน่วยจะมีระดับกลยุทธ์อยู่ 3 ระดับ คือ บริษัท ธุรกิจ และหน้าที่

1.กลยุทธ์ระดับบริษัท (Corporate Strategy) จะมุ่งการพัฒนาของกลุ่มธุรกิจของบริษัทที่เข้มแข็งขึ้นมาด้วยการพิจารณาว่าบริษัทควรจะดำเนินธุรกิจอะไรบ้าง และบริษัทควรจะจัดสรรทรัพยากรไปยังธุรกิจแต่ละอย่างอย่างไร กลยุทธ์ระดับบริษัทอาจจะเป็น 1.การอยู่คงที่ 2.การเจริญเติบโต 3. การตัดทอน

2.กลยุทธ์ระดับธุรกิจ (Business Strategy) จะมุ่งการปรับปรุงฐานะการแข่งขันของผลิตภัณท์ของบริษัทภายในอุตสาหกรรมให้สูงขึ้น บริษัทจะรวมกลุ่มผลิตภัณท์ที่คล้ายคลึงกันไว้ภายในหน่วยธุรกิจเชิงกลยุทธ์ SBU เดียวกัน โดยทั่วไป SBUของบริษัทจะเป็นหน่วยงานกึ่งอิสระ SBU สามารถพัฒนากลยุทธ์ของพวกเขาเองขึ้นมาได้ภายใต้เป้าหมายและกลยุทธ์ระดับบริษัท กลยุทธ์ระดับธุรกิจของSBUจะมุ่งการเพิ่มกำไรของการผลิตและการจัดจำหน่ายผลิตภัณท์ของพวกเขาให้สูงขึ้น บางครั้งเราจะเรียกกลยุทธ์ระดับธุรกิจนี้ว่ากลยุทธ์การแข่งขัน(Competitive Strategy) กลยุทธ์ระดับธุรกิจโดยทั่วไปจะมีอยู่ 3 อย่างคือ 1. การเป็นผู้นำทางต้นทุน 2. การสร้างความแตกต่าง 3. การมุ่งเน้นเฉพาะ

3.กลยุทธ์ระดับหน้าที่(Functional Strategy) จะมุ่งการใช้ทรัพยากรของบริษัทให้มีประสิทธิภาพสูงสุดแผนงานตามหน้าที่จะพัฒนากลยุทธ์ของพวกเขาเองขึ้นมา(ภายใต้ข้อจำกัดของกลยุทธ์ระดับบริษัทและหน่วยธุรกิจ) ตัวอย่างเช่น กลยุทธ์อย่างหนึ่งของแผนการตลาดคือการพัฒนาตลาด พวกเขาจะพัฒนาวิธีการเพิ่มยอดขายของปีนี้ให้สูงกว่าปีที่ผ่านมา ด้วยการจัดจำหน่ายผลิตภัณท์เดิมไปยังกลุ่มลูกค้าใหม่ ภายในตลาดพื้นที่ใหม่ หรือกลุ่มลูกค้าใหม่ภายในตลาดพื้นที่ใหม่ ตัวอย่างของกลยุทธ์ อาร์ท แอนด์ ดี คือการเป็นผู้ตามเทคโนโลยี (การลอกเลียนแบบผลิตภัณท์ของบริษัทอื่น) และการเป็นผู้นำทางเทคโนโลยี(ผู้บุกเบิกการคิดค้นสิ่งใหม่)

กลยุทธ์ทั้ง 3 ระดับนี้ บริษัท ธุรกิจ และหน้าที่จะประกอบกันขึ้นเป็นลำดับของกลยุทธ์ภายในบริษัทที่มีหน่วยธุรกิจหลายหน่วยกลยุทธ์เหล่านี้จะมีผลกระทบระหว่างกันและต้องถูกประสานเข้าด้วยกันเป็นอย่างดี เพื่อการบรรลุเป้าหมายโดยส่วนรวมของบริษัท

ถ้าจะเปรียบเทียบกลยุทธ์ขององค์กรธุรกิจทั้ง 3 ระดับนี้ กับทางอุดมศึกษาแล้ว

- กลยุทธ์ระดับบริษัทจะเท่ากับระดับของสถาบันการศึกษา มหาวิทยาลัย
- กลยุทธ์ระดับธุรกิจจะเท่ากับระดับของคณะ ภาควิชา โครงการหลักสูตร (เช่นหลักสูตร MBA)

- กลยุทธ์ระดับหน้าที่จะเท่ากับระดับหน่วยงานตามหน้าที่ภายในคณะ
ภาควิชา โครงการ หลักสูตร

5.3 การวางแผนกลยุทธ์ (Strategic Planning) และการจัดการกลยุทธ์ (Strategic Management)

Goodstein and others (1993) กล่าวว่า การวางแผนกลยุทธ์ (Strategic Planning) เป็น การตอบคำถามพื้นฐานที่สำคัญ 3 ประการขององค์กร คือ

- องค์กรจะก้าวไปทางใด (What are you going?)
- สภาพแวดล้อมขององค์กรมีอะไรบ้าง (What is the environment?)
- องค์กรจะต้องทำอย่างไรบ้างจึงจะไปถึงเป้าหมายได้ (How do you get there?)

และสรุปว่าการวางแผนกลยุทธ์ ก็คือแบบจำลองของการบริหารกลยุทธ์ (Strategic Management) นั่นเอง

การวางแผนกลยุทธ์ เป็นเครื่องมือที่สำคัญของผู้บริหารในการปรับเปลี่ยนองค์กรให้สอดคล้องกับ การเปลี่ยนแปลงในสภาพแวดล้อม เพื่อช่วยให้องค์กรสามารถอยู่รอดและเจริญเติบโตต่อไป โดยเฉพาะในยุคโลกาภิวัตน์ (ทศพร ศิริสัมพันธ์, 2539) การวางแผนกลยุทธ์เป็นประโยชน์หลาย ประการต่อการบริหารงานในองค์กรต่างๆ ซึ่งสามารถนำมาสรุปได้ดังนี้

- ช่วยทำให้บริหารของแต่ละหน่วยงานหันมาให้ความสนใจอย่างแท้จริงในเรื่องของ องค์กรมากขึ้น
- กระตุ้นให้ผู้บริหารทราบถึงปัญหาอุปสรรคตลาดจนการเปลี่ยนแปลงต่างๆ ที่อาจจะ เกิดขึ้นและเตรียมหามาตรการรองรับไว้ล่วงหน้าอันเป็นการลดความเสี่ยงและความ เสี่ยงภัยที่จะเกิดขึ้นต่อองค์กร
- ช่วยทำให้ผู้บริหารเกิดความเข้าใจในธรรมชาติของการดำเนินงานอย่างชัดเจนขึ้นและ มองเห็นภาพของการพัฒนางานในอนาคต
- ช่วยระบุถึงในโอกาสและช่องทางในการดำเนินงานในอนาคตให้การปรับเปลี่ยนทิศทาง และภารกิจงานขององค์กรเป็นไปอย่างถูกต้องเหมาะสม
- ช่วยทำให้การกำหนดวัตถุประสงค์ แผนงาน/โครงการ และการใช้ทรัพยากรของ องค์กรเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล
- ช่วยสร้างความเข้าใจที่ถูกต้องร่วมกันระหว่างสมาชิกขององค์กรและทุกฝ่ายที่ เกี่ยวข้องเกี่ยวกับทิศทางและการดำเนินงาน ตลอดจนความคาดหวังต่างๆ

- ช่วยก่อให้เกิดการประสานงานและบูรณาการทางด้านความคิดการดำเนินงานกิจกรรมต่างๆ อันเป็นผลนึ่งกำลังภายในองค์กร

การวางแผนกลยุทธ์ (Strategic Planning) และการจัดการกลยุทธ์ (Strategic Management) มีขอบเขตของเรื่องที่เกี่ยวข้องกับการบริหารเหมือนกัน กล่าวคือจะมีขอบเขตเกี่ยวกับการวางแผน การจัดโครงสร้างองค์กร และการปฏิบัติ ซึ่งเป็นกระบวนการบริหารเหมือนกัน จะแตกต่างกันตรงที่การวางแผนกลยุทธ์จะมีน้ำหนักเนื้อหาและความลึกมากกว่า เพราะการวางแผนกลยุทธ์เป็นงานทางด้านการคิดวิเคราะห์เพื่อวางแผนก่อนจะลงมือทำ (ธงชัย สันติวงศ์, 2537) หรืออาจจะกล่าวได้ว่ากรรวมแผนกลยุทธ์(Strategic Planning) เป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการบริหารกลยุทธ์หรือการจัดการกลยุทธ์(Strategic Management)

สุชาติ ตันธนะเดชา (2542) เสนอแผนกลยุทธ์และการจัดการ (Strategic Planning and Management.) ในการกำหนดวิสัยทัศน์อุดมศึกษา ซึ่งสรุปจาก Bikas C. Sanyal ดังนี้

1. สภาพแวดล้อมที่เปลี่ยนไป
 - 1.1 Changes in Geopolitical Order
 - 1.2 Social Domain
 - 1.3 Global Economics
2. ผลกระทบกับอุดมศึกษาที่ตามมา
 - 2.1 ผลิตภัณฑ์ใหม่ที่หลากหลาย สมองตลาดแรงงานที่เปลี่ยนไป
 - 2.2 มีการเชื่อมโยงกับภาคอุตสาหกรรมมากขึ้น
 - 2.3 ขยายโอกาสทางการศึกษาด้วยระบบศึกษาทางไกล
3. ผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นในอุดมศึกษา
 - 3.1 การเปลี่ยนแปลงที่สำคัญ
 - 3.2 นโยบายรัฐบาลต่อการอุดมศึกษา
 - Self-Regulation
 - Block Grant
 - Accountability
 - Quality Assurance

3.3 กลไกโครงสร้างการบริหารสถาบัน

ลักษณะเฉพาะ	เก่า	ใหม่
กลยุทธ์	เห็นความเป็นนักวางแผน	เน้นความเป็นเจ้าของกิจการ
โครงสร้าง	ปกครองแบบเจ้าขุนมูลนาย	ปกครองแบบกระจายเครือข่าย
ระบบ	ถาวร/ ไม่เปลี่ยนแปลง	ยืดหยุ่น
บุคลากร	เน้นยศและชั้นตำแหน่ง	เน้นความสามารถ
รูปแบบ	ชอบแก้ปัญหาค	ปรับตัวให้ทันต่อเหตุการณ์
ทักษะ	เน้นการแข่งขัน	เน้นการสร้างสรรคงาน
คุณค่า	ดีกว่าหรือเสมอตัวกับงานที่ตั้งเป้า	งานที่ความหมายและแตกต่าง
จุดเน้น	ระบบ/สถาบัน	สถาบัน/ตัวบุคคล
จุดแข็งของสถาบัน	ความมั่นคง	ความเปลี่ยนแปลง
ความเป็นผู้นำ	เชื่อในความคิดตน	การกระตุ้นให้เกิดความคิดใหม่ๆ

5.4 กระบวนการวางแผนกลยุทธ์ และการจัดการกลยุทธ์

Certo and Peter (1991) ได้เสนอกระบวนการ การจัดการกลยุทธ์ ประกอบด้วย 5 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นที่ 1 การวิเคราะห์สภาพแวดล้อม (Environment Analysis)

การวิเคราะห์สภาพแวดล้อม พิจารณาจุดแข็ง จุดอ่อน ภายในองค์กร และโอกาส อุปสรรค จากภายนอกองค์กร ซึ่งเป็นปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการบรรลุความสำเร็จตามวัตถุประสงค์ขององค์กร

ขั้นที่ 2 การจัดวางทิศทางขององค์กร (Establishing Organization Direction)

ตัวชี้วัดทิศทางขององค์กรมี 2 ตัว คือ ภารกิจ(Mission) ขององค์กร ซึ่งเน้นเหตุผลในการมีองค์กรและวัตถุประสงค์(Objective) ขององค์กร ซึ่งเน้นประโยชน์ที่ได้รับจากองค์กร

ขั้นที่ 3 การกำหนดกลยุทธ์ (Strategic Formulation)

ในการกำหนดกลยุทธ์ เป็นกระบวนการออกแบบและเลือกกลยุทธ์ที่เหมาะสมนำไปสู่การบรรลุวัตถุประสงค์ จากการวิเคราะห์ทางเลือกด้วยเทคนิคต่างๆ เช่น การวิเคราะห์คำถามวิกฤตติ(Critical Question Analysis) การวิเคราะห์จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส อุปสรรค (SWOT Analysis)

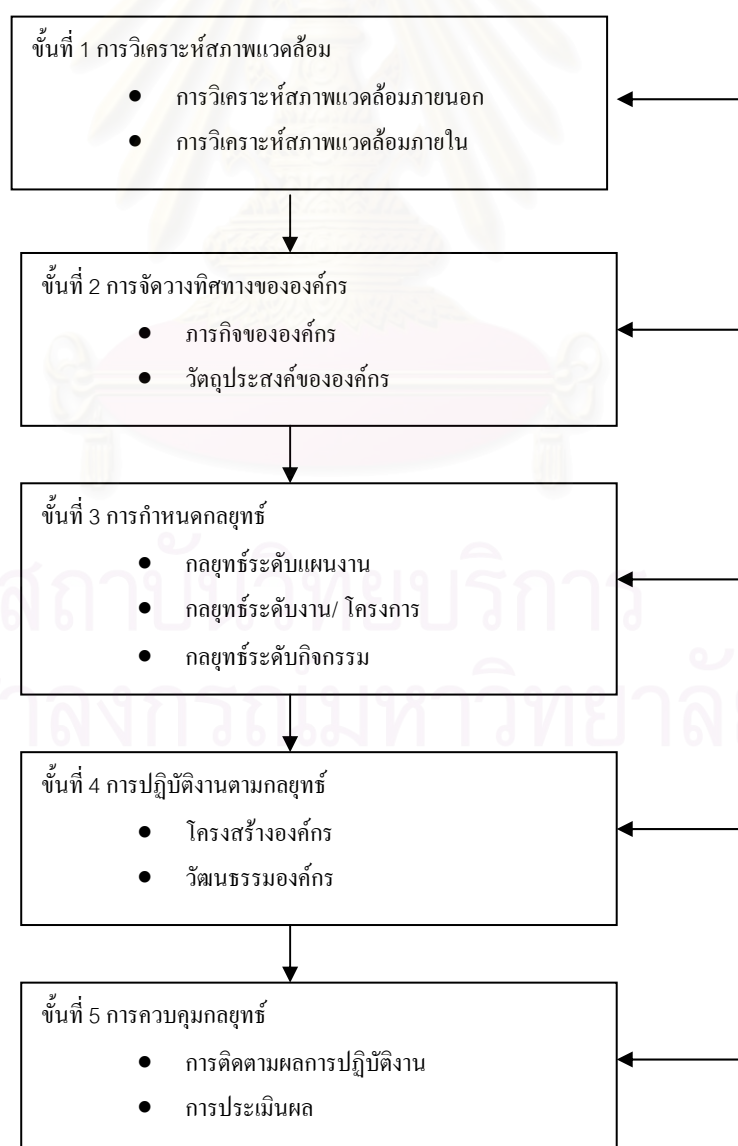
วิธีเมตริกซ์ของกลุ่ม (Boston Consulting Group Growth-Share Matrix) และวิธีเมตริกซ์ภาพฉายหลายองค์ประกอบของ GE (General Electric's Multifactor Portfolio Matrix)

ขั้นที่ 4 การปฏิบัติงานตามกลยุทธ์ (Strategic Implementation)

เป็นการนำกลยุทธ์ไปสู่การปฏิบัติ โดยคำนึงถึงโครงสร้างขององค์กรและวัฒนธรรมขององค์กรเพื่อนำไปสู่ความสำเร็จตามที่พึงประสงค์

ขั้นที่ 5 การควบคุมเชิงกลยุทธ์ (Strategic Control)

เป็นการติดตามผลการปฏิบัติงาน ประเมินผลกระบวนการประเมินผลสำเร็จขององค์กร โดยแสดงผังแผนภูมิกระบวนการจัดการเชิงกลยุทธ์ในหน้าถัดไป
แผนภูมิกระบวนการจัดการเชิงกลยุทธ์ของ Ceto and Peter

Kotler and Murphy (1981) ได้นำแนวคิดเกี่ยวกับการวางแผนกลยุทธ์มาใช้ในวงการอุดมศึกษา จากเอกสาร Strategic Planning for Higher Education สรุปว่าการวางแผนกลยุทธ์ หมายถึง การวางแผนรวมขององค์กรที่คำนึงถึงองค์ประกอบด้านสภาพแวดล้อมภายนอกและได้แบ่งกระบวนการวางแผนกลยุทธ์ออกเป็น 5 ขั้นตอน คือ

1. การวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายนอก (Environment Analysis)
2. การตั้งเป้าประสงค์ (Goal Formulation)
3. การทำแผนกลยุทธ์ (Strategic Formulation)
4. การออกแบบองค์กร (Organization Design)
5. การออกแบบแนวปฏิบัติงาน (System Design)

ขั้นตอนที่ 1 การวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายในและภายนอกองค์กร

องค์ประกอบที่ควรวิเคราะห์ (Keller, 1983) มีดังนี้

1. ธรรมชาติของสถาบัน คุณค่า ความคาดหวัง และปณิธานของสถาบันควรจะต้องคิดวิเคราะห์ว่า 10 ปีข้างหน้า สถาบันควรจะเป็นอย่างไร สิ่งเหล่านี้เปลี่ยนแปลงได้ตามความเหมาะสมตามกาลเวลาที่เปลี่ยนแปลงไป
2. วิเคราะห์จุดแข็งจุดอ่อนของสถาบัน ประกอบด้วย
 - 2.1 บุคลากรในองค์กร ได้แก่ คณาจารย์ ผู้บริหาร และเจ้าหน้าที่อื่นๆ จะต้องวิเคราะห์ว่าในอนาคตทุกประเภทจะเป็นอย่างไร ทั้งในแง่ปริมาณและศักยภาพในการปฏิบัติงาน ลักษณะผู้นำเป็นอย่างไร
 - 2.2 งบประมาณ สถานะทางการเงินปัจจุบันเป็นอย่างไร ในอนาคตจะเป็นอย่างไร แหล่งงบประมาณที่จะได้ การใช้จ่ายในอนาคต ค่าธรรมเนียมการศึกษา ระบบค่าตอบแทน
 - 2.3 สิ่งอำนวยความสะดวกจะมีผลกระทบต่อการทำงานของสถาบันอย่างไร
 - 2.4 หลักสูตร จะขยายหรือเพิ่มหลักสูตรหรือปิดหลักสูตร
 - 2.5 ลักษณะทางกายภาพ ในอนาคตจะพัฒนาอย่างไร
3. วิเคราะห์ความสามารถของผู้นำ

การวางแผนกลยุทธ์ต้องเป็นความคิดเชิงกลยุทธ์ (Strategic Thinking) ของผู้นำในแต่ละระดับ

4. การวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายนอก

การวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายนอก เป็นการคาดการณ์หรือทำนายการเปลี่ยนแปลงในอนาคต จะต้องวิเคราะห์ถึงผลกระทบต่อองค์กรใน 4 ด้าน

- 4.1 ด้านสังคมและวัฒนธรรม (Social)
- 4.2 ด้านเทคโนโลยี (Technology)
- 4.3 ด้านเศรษฐกิจ (Economic)
- 4.4 ด้านการเมืองและกฎหมาย (Political)

ในการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายนอก ในสถาบันอุดมศึกษาควรมุ่งหาคำตอบจากคำถาม 6 ข้อ (Morris, 1987 อ้างใน สุนทราวดี เรียมพิเชษฐ, 2535)

1. สภาพแวดล้อมในปัจจุบันเป็นอย่างไร (Monitoring)
2. ในอนาคตสิ่งแวดล้อมต่างๆ จะเปลี่ยนแปลงอย่างไรบ้าง (Forecasting)
3. มหาวิทยาลัยมีเป้าหมายหรือต้องการที่จะบรรลุวัตถุประสงค์อะไรบ้าง
4. มหาวิทยาลัยควรจะทำอย่างไร ควรเปลี่ยนแปลงอะไรบ้างเพื่อให้บรรลุเป้าหมาย
5. การวิเคราะห์ความต้องการของตลาดเพื่อทราบทิศทางการผลิตบัณฑิต
6. การวิเคราะห์สภาพการแข่งขันของสถาบันอุดมศึกษา

ขั้นตอนที่ 2 การกำหนดเป้าหมาย (Goal Formulation)

เมื่อประเมินจากการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายในและภายนอกแล้ว จะทราบว่าเรามีทำอะไรบ้างในอนาคต โดยกำหนดภารกิจ(Mission) เป้าหมาย(Goal) และวัตถุประสงค์(Objectives) ให้ชัดเจน

ขั้นตอนที่ 3 การจัดทำแผนกลยุทธ์ (Strategy Formulation)

จากการประเมินสภาพแวดล้อมภายในและภายนอก ทำให้มองเห็นภาพอนาคตภาพของมหาวิทยาลัยในอนาคตที่ตั้งเป้าหมายควรเป็นอย่างไร โดยใช้เทคนิควิธีต่างๆในการดำเนินการเพื่อให้ได้แผนซึ่งเป็นข้อความที่บอกชัดเจนว่าจะต้องทำอะไร

ขั้นตอนที่ 4 การออกแบบองค์กร (Organization Design)

เมื่อมีภารกิจและวัตถุประสงค์ใหม่ จะต้องมีการจัดองค์กรให้เชื่อมต่อกับภารกิจ เกี่ยวกับการจัดองค์กร บุคลากร และวัฒนธรรมในองค์กร

ขั้นตอนที่ 5 การออกแบบระบบการปฏิบัติงาน (Systems Design)

เมื่อทราบเป้าหมายของการดำเนินงานและทราบถึงกลยุทธ์ที่จะใช้ในการปฏิบัติเพื่อให้สำเร็จ ล่วงไปได้นั้นต้องอาศัยการออกแบบระบบการปฏิบัติงานเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ตามที่ตั้งไว้

5.5 การวิเคราะห์ SWOT (SWOT Analysis)

การวิเคราะห์ SWOT เป็นการประเมินวิเคราะห์สภาพแวดล้อมขององค์กรเพื่อประเมินจุดแข็ง (Strength) จุดอ่อน(Weakness) โอกาส(Opportunity) และอุปสรรค(Threat) การวิเคราะห์ SWOT จะถูกใช้เป็นรากฐานของการกำหนดกลยุทธ์ เพื่อบรรลุภารกิจและวัตถุประสงค์ขององค์กร ข้อมูลที่รวบรวมได้จากการวิเคราะห์ SWOT อาจจะเสนอแนะว่าองค์กรควรจะเปลี่ยนแปลงภารกิจ วัตถุประสงค์ นโยบาย หรือกลยุทธ์ขององค์กร(สมยศ นาวิการ, 2539) คำว่า SWOT เป็นคำย่อ การวิเคราะห์จะมีประโยชน์อย่างยิ่ง เพราะเป็นการประเมินว่าองค์กรอยู่ในสภาวะอย่างไร เพื่อทำ ข้อมูลการวิเคราะห์องค์กรไปดำเนินการวางแผนกลยุทธ์ต่อไป

วัฒนา วงศ์เกียรติรัตน์ (2542) ได้เสนอการกำหนดกลยุทธ์ โดยการวิเคราะห์ SWOT ดังต่อไปนี้

1. การวิเคราะห์ตำแหน่งสถานภาพขององค์กร

ประเมินสถานภาพขององค์กรในปัจจุบันว่าอยู่ในตำแหน่งที่มีความโน้มเอียงไปในทางที่พึงประสงค์หรือไม่เพียงใดจากการสังเคราะห์สภาพแวดล้อมภายนอกขององค์กรและ การสังเคราะห์สภาพแวดล้อมภายในองค์กรพร้อมกับสรุปลักษณะเด่นเชิงโอกาสและลักษณะด้อยเชิงอุปสรรคแล้วชั่งน้ำหนักว่าโน้มเอียงไปในทาง "เอื้อ" หรือ "ไม่เอื้อ" มากน้อยเพียงใด ในขณะเดียวกัน ก็สรุปจุดแข็งและจุดอ่อนเชิงทรัพยากร แล้วชั่งน้ำหนักว่าโน้มเอียงไปในทาง "จุดแข็ง" หรือ "จุดอ่อน" มากน้อยเพียงใด จากนั้นจึงทำการกำหนดตำแหน่งในตาราง 2x2 ว่าอยู่ในตำแหน่งใด

SWOT

จุดแข็ง	จุดอ่อน
โอกาส	อุปสรรค

2. พิจารณาทางเลือกกลยุทธ์ในระดับขององค์กรเช่นเลือกกลยุทธ์การรักษาเสถียรภาพ(Stability Strategy) โดยดำเนินงานเฉพาะแผนงานที่มีความรู้ความชำนาญเพียงชนิดเดียว และจะไม่ขยายไปทำแผนงานอื่น หรือเลือกกลยุทธ์การสร้างเติบโต(Growth

Strategies) โดยขยายงานด้วยการทำแผนงานอื่น ๆ เพิ่มเติมนอกเหนือไปจากแผนเดิม หรือเพิ่มงาน / โครงการใหม่ที่หน่วยงานมีสมรรถนะเพียงพอที่จะจัดทำ หรือเพิ่มกิจกรรมใหม่ที่จะช่วยให้งาน / โครงการเดิมมีความสมบูรณ์มากขึ้น หรือส่งเสริมโครงการที่สนับสนุนให้ภาคธุรกิจเอกชนเข้ามา มีส่วนร่วม โดยการจ้างเหมา หรือเลือกกลยุทธ์การตัดทอน (Retrenchment Strategies) โดยยกเลิก แผนทั้งหมดความจำเป็นออกไป หรือยกเลิกแผนงานประเภทที่มีหน่วยงานอื่นทำได้ ดีกว่า หรือตัดงาน / โครงการทั้งหมดความจำเป็นออกไป หรือยกเลิกงาน / โครงการประเภทที่มีหน่วยงานอื่นทำได้ดีกว่า หรือลดกิจกรรมบางประเภทในงาน / โครงการที่ยังคงต้องทำอยู่ หรือโอนงานให้เอกชนไปทำในลักษณะ Privatization

3. **การวิเคราะห์ตำแหน่งของสถานภาพของแผนงาน** ประเมินสถานภาพของแผนงาน ประเมินสถานภาพของแผนงานขององค์กรที่เลือกจะจัดทำว่า อยู่ในตำแหน่งที่มีความโน้มเอียงไปในทางที่พึงประสงค์หรือไม่พึงประสงค์หรือไม่เพียงใดพร้อมกับสรุปลักษณะเด่นเชิงโอกาสและลักษณะด้อยเชิงภัยอุปสรรค แล้วชี้แจงน้ำหนักว่าโน้มเอียงไปในทาง "เอื้อ" หรือ "ไม่เอื้อ" มากน้อยเพียงใด ในขณะเดียวกัน ก็สรุปจุดแข็งและจุดอ่อนเชิงทรัพยากร แล้วชี้แจงน้ำหนักว่าโน้มเอียงไปในทาง "จุดแข็ง" หรือ "จุดอ่อน" มากน้อยเพียงใด จากนั้นจึงทำการกำหนดตำแหน่งในตาราง 2x2 ว่าอยู่ในตำแหน่งที่ "เอื้อและแข็ง" "ไม่เอื้อแต่อ่อน" "ไม่เอื้อแต่แข็ง" และ "ไม่เอื้อและอ่อน"

4. **พิจารณาทางเลือกกลยุทธ์ในระดับของแผนงาน** เช่น เพิ่มประสิทธิผลและประสิทธิภาพในการผลิตและการให้บริการ ปรับปรุงระบบการวางแผน การติดตาม ผลการปฏิบัติงานและการประเมิน / โครงการส่งเสริมการประสานงาน / โครงการภายใต้แผนงานเดียวกัน สลับสับเปลี่ยนผู้บริหารระดับกองและระดับฝ่าย เพื่อให้มีประสบการณ์ในงานขององค์กรอย่างกว้างขวางสร้างขวัญและแรงจูงใจของบุคลากรในการดำเนินงาน / โครงการ สนับสนุนการมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินกิจกรรมของงาน / โครงการ ศึกษาทัศนคติและพฤติกรรมของผู้รับบริการคั่นคว้าหาวิธีลดต้นทุนในการดำเนินงาน / โครงการและระดมเงินทุนจากเงินนอกงบประมาณแผ่นดิน

5. **การวิเคราะห์ตำแหน่งของสถานภาพของงาน** / โครงการประเมินสถานภาพของงาน / โครงการขององค์กรที่เลือกจะจัดทำว่าอยู่ในตำแหน่งที่มีความโน้มเอียงไปในทางที่พึงประสงค์หรือไม่พึงประสงค์หรือไม่เพียงใด พร้อมกับสรุปลักษณะเด่นเชิงโอกาสและลักษณะด้อยในเชิงภัยอุปสรรคแล้วชี้แจงน้ำหนักว่าโน้มเอียงไปในทาง "เอื้อ" หรือ "ไม่เอื้อ" มากน้อยเพียงใด ในขณะเดียวกัน ก็สรุปจุดแข็งและจุดอ่อนเชิงทรัพยากร แล้วชี้แจงน้ำหนักว่าโน้มเอียงไปในทาง "จุดแข็ง"

หรือ "จุดอ่อน" มากน้อยเพียงใด จากนั้นจึงทำการกำหนดตำแหน่งในตาราง 2x2 ว่าอยู่ในตำแหน่งที่ "แข็งและแข็ง" "ไม่แข็งแต่แข็ง" และ "ไม่แข็งและอ่อน"

6. **พิจารณาทางเลือกกลยุทธ์ในระดับของกิจกรรมภายใต้งาน / โครงการ** เช่น ปรับปรุงรูปแบบของการผลิตและการให้บริการ ส่งเสริมการประสานกิจกรรมภายใต้งาน / โครงการ เดียวกันศึกษาความเหมาะสมของค่าใช้จ่ายในการดำเนินกิจกรรม พัฒนาบุคลากรทั้งในด้านความรู้และทักษะในการทำงาน และส่งเสริมความรู้แก่ประชาชนผ่านการฝึกอบรม

การวิเคราะห์ SWOT จะเป็นประโยชน์ต่อการวางแผนกลยุทธ์ 3 ประการ (สมยศ นาวิกการ 2539)

1. วิเคราะห์ SWOT จะให้ขอบเขตที่มีเหตุผลเพื่อการประเมินฐานะปัจจุบันและอนาคตขององค์กรแก่ผู้บริหาร
2. ผู้บริหารสามารถกำหนดกลยุทธ์ทางเลือกขององค์กรที่เหมาะสมกับสถานการณ์บนรากฐานของการวิเคราะห์ SWOT ได้เป็นอย่างดี
3. การวิเคราะห์ SWOT เป็นระยะจะช่วยให้ผู้บริหารรู้การเปลี่ยนแปลงสภาพแวดล้อมภายนอกและสภาพแวดล้อมภายในองค์กรอยู่ตลอดเวลา

5.6 สภาพแวดล้อมทางการแข่งขัน

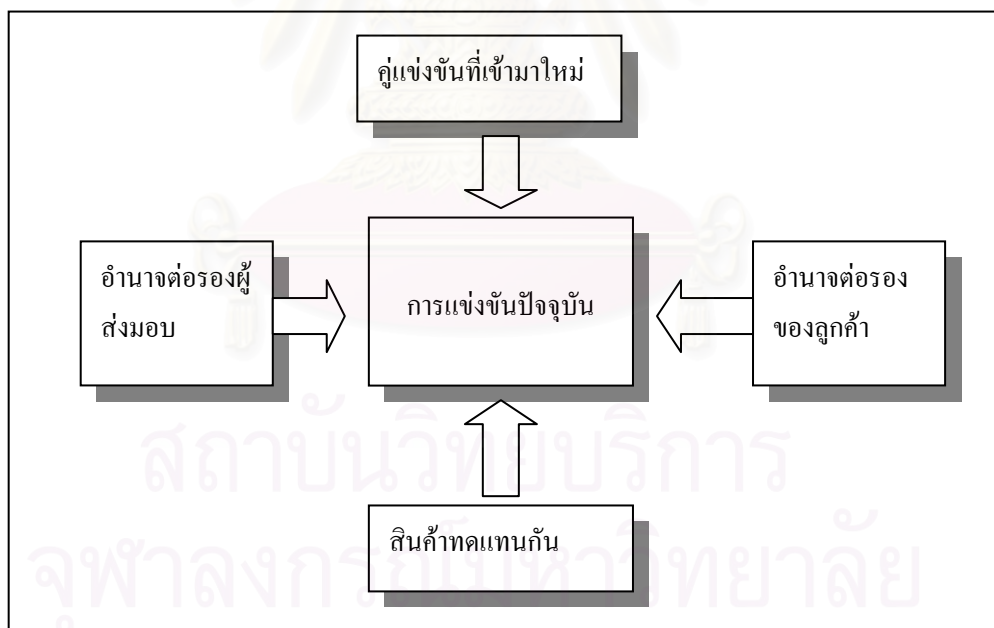
สภาพแวดล้อมทางการแข่งขัน (The competitive environment) ประกอบด้วยสภาพแวดล้อมเกี่ยวกับงานอุตสาหกรรม (Task or industry environment) ความสามารถในการสร้างกำไรของธุรกิจและลักษณะของการแข่งขันในอุตสาหกรรมมีทิศทางโดยตรงต่อการพัฒนาสภาพแวดล้อมทางการแข่งขันประกอบด้วย ปัจจัยที่มีความสำคัญต่อกลยุทธ์ของธุรกิจ ประกอบด้วยคู่แข่ง (ที่มีอยู่เดิมและที่มีศักยภาพ) ลูกค้า และผู้ขายปัจจัยการผลิต ตัวอย่างประกอบด้วยความคิดในการสมประสานไปข้างหน้า (Forward integration) เช่น ผู้ผลิตอุตสาหกรรมรถยนต์ต้องการขยายตัวโดยขยายสาขาจำหน่ายรถยนต์หรือบริษัทที่ให้เช่ารถยนต์หรือธุรกิจที่แตกต่างกันในอุตสาหกรรมอย่างสิ้นเชิงในการแนะนำผลิตภัณฑ์ที่คล้ายคลึงกันซึ่งใช้เทคโนโลยีที่มีประสิทธิภาพมากขึ้น

โมเดลแรงกดดัน 5 ประการจากการแข่งขันในอุตสาหกรรม (Five forces model of industry competition) Michael E. Porter ได้พัฒนาเครื่องในการวิเคราะห์ที่มีประโยชน์ในการสำรวจสภาพแวดล้อมทางการแข่งขัน โดยอธิบายถึงสภาพแวดล้อมในการแข่งขันในรูปของแรงกดดันพื้นฐานทางการแข่งขัน 5 ประการ คือ

1. อุปสรรคจากคู่แข่งที่เข้ามาใหม่ในตลาด (The threat of new entrants to the market)
2. อำนาจการต่อรองของผู้ขายปัจจัยการผลิต (The bargaining power of the firm's suppliers)
3. อำนาจการต่อรองของผู้ซื้อ (The bargaining power of the firm's buyers)
4. อุปสรรคของผลิตภัณฑ์ที่ทดแทนกันได้ (The threat of substitute products)
5. การเพิ่มขึ้นของการแข่งขันระหว่างธุรกิจที่มีความรุนแรงมากขึ้น (The intensity of rivalry among competing firms)

อิทธิพลเหล่านี้จะพิจารณาถึงลักษณะและขอบเขตในการแข่งขัน เช่น ศักยภาพ การสร้างกำไรของอุตสาหกรรม ดังรูปที่ 2.3 แสดงถึงโมเดลผลกระทบจากแรงกดดัน 5 ประการต่อสภาพแวดล้อมทางการแข่งขันของอุตสาหกรรมของธุรกิจ

การวิเคราะห์สภาวะการแข่งขัน PORTER'S 5 FORCES

1. อุปสรรคจากคู่แข่งที่เข้ามาใหม่ในตลาด (The threat of new entrants to the market)

คู่แข่งใหม่ในอุตสาหกรรม จะเป็นอุปสรรคทางการแข่งขันสำหรับธุรกิจเดิม การเพิ่มขึ้นของสมรรถภาพ และศักยภาพที่จะแย่งส่วนการตลาดของคู่แข่งเดิม คู่แข่งใหม่จะทำให้เกิดการใช้ทรัพยากรมากขึ้น เช่น งบประมาณการโฆษณาและการวิจัยซึ่งในอดีตอาจจะไม่จำเป็นที่

ต้องใช้ เพื่อลดอุปสรรคในการแข่งขันผู้บริหารจำเป็นจะต้องแก้ปัญหาที่เป็นอุปสรรค แก่ปัญหาการเข้ามาของอุตสาหกรรมใหม่ อุปสรรคที่สำคัญมีดังนี้

1.1 การประหยัดจากขนาดการผลิต (Economies of scale) การลดลงของภาระต้นทุนในการผลิตจำนวนมาก

1.2 ความแตกต่างด้านผลิตภัณฑ์ (Product differentiation) เป็นลักษณะการแตกต่างด้านศักยภาพและการรับรู้ ซึ่งจะทำให้ผลิตภัณฑ์ที่มีเอกลักษณ์ในสายตาของผู้บริโภค

1.3 ความต้องการเงินทุน (Capital requirements) จำนวนของการลงทุนที่ต้องใช้ในการเข้าสู่อุตสาหกรรม ประกอบด้วย โรงงานและเครื่องมือต่าง ๆ ตลอดจนถึงเงินทุนเวียน

1.4 การเปลี่ยนแปลงต้นทุน (Switching costs) ต้นทุนซึ่งเกิดโดยผู้ใช้จะเปลี่ยนแปลงจากผู้ขายปัจจัยการผลิตหนึ่งไปยังอีกฝ่ายหนึ่ง สิ่งนี้จะประกอบด้วยต้นทุนด้านจิตวิทยา และต้นทุนด้านจำนวนเงิน

1.5 การประเมินช่องทางทางการจัดจำหน่าย (Access to distribution channels) ต้นทุนจะเกี่ยวกับการพัฒนาวิธีการที่จะกระจายผลิตภัณฑ์หรือบริการ

1.6 ข้อเสียเปรียบด้านต้นทุนจากขนาดธุรกิจที่แตกต่างกัน (Cost disadvantages Independent of scale)

ปัจจัยที่สร้างข้อได้เปรียบสำหรับคู่แข่งเดิม แม้ว่าอุตสาหกรรมใหม่จะประหยัดจากขนาดการผลิตก็ตามปัจจัยจะทำให้เกิดผลิตภัณฑ์ที่เหมาะสม การประเมิน การใช้วัตถุดิบที่พึงพอใจ ทำเลที่ตั้งที่ดีและการช่วยเหลือของรัฐบาล

ปัจจัยซึ่งเป็นอุปสรรคต่อการเข้ามาของธุรกิจใหม่ ซึ่งมีลักษณะเฉพาะเฉพาะอย่างของอุตสาหกรรม ตัวอย่างอุตสาหกรรมรถยนต์ซึ่งมีความแตกต่างกันด้านผลิตภัณฑ์ (Product differentiation) และการประหยัดจากขนาดการผลิต (Economies of scale) เป็นอุปสรรคที่สำคัญที่เข้าสู่ธุรกิจใหม่ อุตสาหกรรมการผลิตที่เข้าสู่ธุรกิจนี้จะเป็นอุปสรรคจากความต้องการด้านการลงทุนเงินจำนวนมาก (Capital requirements) โดยทั่วไปผู้ผลิตสหรัฐอเมริกาจะมีความล้มเหลวจากการประเมินช่องทางทางการจัดจำหน่าย (Access to distribution channels)

2. อำนาจการต่อรองของผู้ส่งมอบปัจจัยการผลิต (The bargaining power of the firm's suppliers) วิธีซึ่งผู้ส่งมอบปัจจัยการผลิตจะมีผลกระทบต่อศักยภาพด้านกำไรของอุตสาหกรรม ทำให้ราคาปัจจัยการผลิตและราคาสินค้าสูงขึ้น หรือลดคุณภาพสินค้า และลดบริการลักษณะกลุ่มผู้ขายปัจจัยการผลิตซึ่งมีอำนาจมีดังนี้

- 2.1 ความเด่นของผู้ขายปัจจุบันการผลิตจำนวนน้อย (Dominance by a few suppliers)
- 2.2 การมุ่งที่อุตสาหกรรมเฉพาะกลุ่มมากกว่าการมุ่งที่อุตสาหกรรมผู้ซื้อ (Greater concentration than the buyer industry)
- 2.3 ความไม่สามารถในการหาสินค้าทดแทนได้ (Non-available of substitute products)
- 2.4 การขาดความสำคัญของผู้ซื้อที่เกี่ยวข้องกับกลุ่มผู้ขายปัจจุบันการผลิต (Relative lack of importance of the buyer to the supplier group)
- 2.5 ความสำคัญของผลิตภัณฑ์หรือบริการของผู้ขายปัจจุบันการผลิตต่อผู้ซื้อ (Importance of the supplier's product or service to the buyer)
- 2.6 ความแตกต่างกันมากในผู้ขายปัจจุบันการผลิต (High differentiation by the supplier)
- 2.7 การเปลี่ยนแปลงต้นทุนสำหรับผู้ซื้อที่สูงขึ้น (High switching costs for the buyer)
- 2.8 อุปสรรคด้านสินเชื่อกของการประสมประสานกันไปข้างหน้าโดยผู้ขายปัจจุบันการผลิต (Credible threat of forward integration by suppliers) การประสมประสานไปข้างหน้า (Forward integration) จะเกี่ยวข้องกับการขยายตัว และการเคลื่อนย้ายของผู้ขายปัจจุบันการผลิตในสภาพของกระบวนการ ผลิตเป็นการจัดจำหน่าย

ในอดีตผู้ขายปัจจุบันการผลิตจะมีอำนาจในอุตสาหกรรม เช่น การมุ่งที่อุตสาหกรรมเครื่องดีม ระบบ อารุกที่มีความสลับซับซ้อนขนาดใหญ่ เช่น คอมพิวเตอร์ขนาดใหญ่ (Mainframe computers) ในแต่ละตลาดเหล่านี้มีผู้ขายปัจจุบันการผลิตจำนวนน้อยซึ่งผลิตภัณฑ์มีความสำคัญสำหรับผู้ซื้อและมีการเปลี่ยนแปลง จากผู้ขายปัจจุบันการผลิตรายหนึ่งไปยังอีกรายหนึ่งซึ่งทำให้เกิดปัญหาและสิ้นเปลืองค่าใช้จ่าย

3. อำนาจต่อรองของผู้ซื้อ (The bargaining power of buyers) ผู้ซื้อผลิตภัณฑ์ของอุตสาหกรรมจะสร้างอำนาจการต่อรองด้านราคา หรือต้องการคุณภาพที่ดีขึ้นสำหรับราคาเดิม ปัจจุบันจะนำไปสู่อำนาจการซื้อที่ดีขึ้น ดังนี้

- 3.1 การมุ่งความสำคัญที่มากกว่ากลุ่มขายปัจจุบันการผลิต (Greater concentration than the supplier group)

3.2 การซื้อในปริมาณที่มาก (Large volume purchases)

3.3 ผลิตภัณฑ์หรือบริการที่มีมาตรฐานเดียวกันหรือไม่แตกต่างกัน (Undifferentiated or standard products or service of the suppliers)

3.4 อุปสรรคที่เชื่อถือได้จากการประสมประสานย้อนหลังโดยผู้ซื้อ (Credible threat of backward integration by buyers) การประสมประสานแบบย้อนหลังจะเกี่ยวข้องกับ การเคลื่อนย้ายผู้ซื้อเป็นผู้ซื้อขั้นตอนของผู้ผลิตหรือผู้จัดจำหน่าย

3.5 มีข้อมูลที่ถูกต้องเกี่ยวกับโครงสร้างต้นทุนของผู้ขายปัจจุบันการผลิต (Accurate information about the cost structure of the supplier)

ดังนั้นความอ่อนไหวของราคาที่สูงขึ้นของผู้ซื้อทำให้มีศักยภาพกำไรที่ลดลงของ อุตสาหกรรมปัจจุบันของการผลิตอุตสาหกรรมผู้ซื้อจะมีความอ่อนไหวต่อราคามากขึ้นถ้ามีการ ประยุกต์ใช้ดังประเด็นต่อไปนี้ (1) ผลิตภัณฑ์มีความสำคัญในต้นทุนรวมของผู้ซื้อ (The product represent a significant fraction of the buyer's total cost) (2) มีกำไรต่ำ (It earns low profits) (3) ผลิตภัณฑ์ของผู้ส่งมอบปัจจุบันการผลิตไม่มี ความสำคัญต่อคุณภาพของผลิตภัณฑ์ของ ผลิตภัณฑ์ขั้นสุดท้ายของผู้ซื้อ (The supplier's product is unimportant to the quality of the buyer's final product) (4) ผลิตภัณฑ์ของผู้ขายปัจจุบันการผลิตนำไปสู่การเก็บออกสำหรับผู้ซื้อ เพิ่มเติม (The supplier's product may lead to only marginal saving for the buyer)

อุตสาหกรรมรถยนต์ของสหรัฐอเมริกาที่มีความยิ่งใหญ่ 3 บริษัท (Big Three) สามารถที่จะทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงด้านราคาที่สูงขึ้นสำหรับปัจจุบันผู้ขายการผลิต เพราะมีการซื้อใน ปริมาณมาก การประสมประสานแบบย้อนหลังและมุ่งความสำคัญของผู้ซื้อในระดับสูง โดยทั่วไป บริษัทก่อสร้างในท้องถิ่นจะพิจารณาถึงอำนาจการต่อรองเกี่ยวกับผู้ขายปัจจุบันการผลิต เช่น ผู้ผลิต รถแทรกเตอร์จะมีอำนาจเหนือผู้ขายปัจจุบันการผลิต

4. อุปสรรคจากผลิตภัณฑ์ที่ทดแทนกันได้ (The threat of substitute products)

ความสามารถในการหาผลิตภัณฑ์ที่ทดแทนกัน จะทำให้เกิดข้อจำกัดด้านราคาของ ผลิตภัณฑ์ในอุตสาหกรรมเมื่อราคาของผลิตภัณฑ์ที่มีอยู่สูงขึ้นเนื่องจากผลิตภัณฑ์ที่ทดแทนกันได้ ลูกค้าน่าจะเปลี่ยนแปลงไปใช้สินค้าทดแทนกันได้นั้น ธุรกิจที่มีการแข่งขันที่ทดแทนกันได้ต้อง พยายามสร้างความแตกต่างทางการแข่งขันทางเลือกก็คือธุรกิจที่ต้องการเพิ่มต้นทุนของผู้ซื้อของ การเปลี่ยนระหว่างผลิตภัณฑ์ของบริษัทของคุณแข่งขันซึ่งผลิตภัณฑ์ที่ทดแทนกันได้ เราจะต้อง ติดตามอย่างใกล้ชิด ประกอบด้วยลักษณะการพัฒนารูปแบบการผลิตในรูปแบบของการบริหาร และการลดราคา

5. การเพิ่มขึ้นของการแข่งขันที่รุนแรงขึ้น (The intensity of rivalry among competitors)

อุตสาหกรรมจำนวนมากในระบบเศรษฐกิจเสรีนิยมมีระดับการแข่งขันที่รุนแรงมากขึ้น การแข่งขันนี้โดยทั่วไปสามารถเพิ่มการแข่งขันด้านราคา ความแตกต่างด้านผลิตภัณฑ์และนวัตกรรมด้านผลิตภัณฑ์ ผู้บริหารจะต้องระลึกว่าธุรกิจในรูปแบบของการแข่งขันเหล่านี้จะไม่สามารถแยกจากกันได้ การแข่งขันที่รุนแรงเหล่านี้ทำให้เกิดผลกระทบในปัจจัยต่อไปนี้

5.1 การแข่งขันที่เท่าเทียมกันและรุนแรง (Numerous of equally balanced competitors)

5.2 การเจริญเติบโตของอุตสาหกรรมลดลง (Slow industry growth)

5.3 ต้นทุนคงที่หรือต้นทุนในการเก็บรักษาสูง (High fixed or storage cost)

5.4 การขาดการสร้างความแตกต่างหรือการเปลี่ยนของต้นทุน (Lack of differentiation or Switching costs)

5.5 สมรรถภาพในการผลิตเพิ่มขึ้นเฉพาะธุรกิจขนาดใหญ่เท่านั้น (Manufacturing capacity increases possible only in large increments) ความต้องการขนาดการผลิตที่มีประสิทธิภาพในหลายอุตสาหกรรมซึ่งจะเพิ่มสมรรถภาพในการผลิตให้มากที่สุดเท่าที่จะเป็นไปได้สำหรับธุรกิจใหญ่ สิ่งนี้จะนำไปสู่การเสนอขายและการลดราคาส่วนเกินในระยะสั้นคู่แข่งซึ่งมีกลยุทธ์ที่หลากหลายมีจุดเริ่มต้นและบุคลิกภาพที่แตกต่างกัน (Competitors with diverse strategies, and personalities)

5.6 ผลประโยชน์เชิงกลยุทธ์ในระดับสูง (High strategic stakes) ความสำเร็จในตลาดระดับสูงเกิดจากการยอมรับผลิตภัณฑ์ของลูกค้า

5.7 อุปสรรคด้านเศรษฐกิจ กลยุทธ์ หรือเหตุผลด้านอารมณ์จากการเข้าสู่ธุรกิจระดับสูง (High exit barriers for economic, strategic, or emotional reasons)

การแข่งขันที่เข้มข้นระหว่างคู่แข่งโดยอุตสาหกรรมสามารถมีได้ 3 รูปแบบ คือ (1) การแข่งขันด้านราคา (Price competition) (2) นวัตกรรมผลิตภัณฑ์ (Product innovation) (3) ความแตกต่างด้านการแข่งขัน (Product differentiation)

ตอนที่ 6 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ผู้วิจัยได้ศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับโปรแกรมนานาชาติเพื่อประกอบการวิจัย ดังนี้

6.1 งานวิจัยในประเทศ

วรพรรณ อภิชัย (2535) ได้ศึกษาความคิดเห็นของผู้บริหารและอาจารย์เกี่ยวกับสภาพปัจจุบันและปัญหาของการจัดหลักสูตรนานาชาติในสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ 4 แห่ง ได้แก่ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ และมหาวิทยาลัยมหิดล ผลการวิจัยพบว่า มีการจัดหลักสูตรนานาชาติในสถาบันอุดมศึกษา รวมทั้งสิ้นจำนวน 19 หลักสูตรเป็นระดับปริญญาตรีจำนวน 7 หลักสูตร ปริญญาโทจำนวน 11 หลักสูตร และระดับปริญญาเอกจำนวน 1 หลักสูตร ความคิดเห็นของอาจารย์ผู้สอนเกี่ยวกับสภาพการจัดหลักสูตรนานาชาติเห็นว่าหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอนมีความเหมาะสมระดับมาก ส่วนความคิดเห็นด้านปัญหา ได้แก่ ผู้สอน และผู้เรียนขาดความสามารถในการใช้ภาษาต่างประเทศ จำนวนตำราเรียนหรือเอกสารประกอบการสอนไม่เพียงพอ และผู้เรียนมีพื้นฐานความรู้ต่างกัน นอกจากนี้ยังได้ข้อสรุปเกี่ยวกับแนวโน้มการจัดหลักสูตรนานาชาติในอนาคต 10 ปีข้างหน้าว่ามีองค์ประกอบของหลักสูตรนานาชาติในอนาคตคือ การใช้ภาษาสากล ผู้เรียนและผู้สอนมาจากชาติต่าง ๆ และเนื้อหาสาระของหลักสูตรมีมาตรฐานระดับโลก ควรมีการเน้นการใช้ภาษาต่างประเทศ สาขาวิชาที่ควรขยาย ได้แก่ มนุษยศาสตร์ ศาสนาและเทววิทยา สังคมศาสตร์ และพฤติกรรมศาสตร์ ควรเปิดระดับปริญญาโทขึ้นไป ควรเน้นภาษาอังกฤษเป็นอันดับหนึ่ง และควรตั้งเป็นหน่วยงานจัดการศึกษานานาชาติโดยเฉพาะในมหาวิทยาลัย

อาภรณ์ แก่นวงศ์ (2535) ได้วิจัยเรื่อง การศึกษาความร่วมมือทางวิชาการระหว่างสถาบันอุดมศึกษาของรัฐในสังกัดทบวงมหาวิทยาลัยกับสถาบันอุดมศึกษาต่างประเทศ จากการวิจัยพบว่า (1) สถาบันอุดมศึกษาของรัฐสังกัดทบวงมหาวิทยาลัยเกือบทุกแห่งมีปัญหาเรื่องเงินทุนไม่เพียงพอสำหรับการดำเนินกิจกรรมร่วมมือตามข้อตกลง (2) สถาบันอุดมศึกษายังขาดข้อมูลในการแสวงหา ส่งเสริมการดำเนินการร่วมมือทางวิชาการกับสถาบันอุดมศึกษาต่างประเทศ (3) สถาบันอุดมศึกษาของไทยไม่ค่อยมีการประเมินผลโครงการร่วมมือทางวิชาการกับต่างประเทศ (4) กฎระเบียบเชื้ออำนาจในการส่งเสริมความร่วมมือระหว่างประเทศ (5) ปัญหาเรื่องวัฒนธรรมนำไปสู่ปัญหาส่วนบุคคลเป็นผลเสียต่อโครงการ (6) สถาบันอุดมศึกษาไทยยังมีความเหลื่อมล้ำในการที่จะสร้างความร่วมมือกับสถาบันต่างประเทศ (7) การปรับเปลี่ยนนโยบายของผู้บริหารไม่ต่อเนื่อง (8) การจัดการเรียนการสอนมุ่งเน้นไปที่นักศึกษาไทยและความต้องการของสังคมไทยเป็นหลัก (9) การบริหารความร่วมมือให้ประสบผลสำเร็จจะต้องมีการวางแผนในระยะยาว

อำนาจ บัวศิริ (2539) ได้วิจัยเรื่องการพัฒนา รูปแบบมหาวิทยาลัยสงฆ์นานาชาติ โดยได้กำหนดกรอบแนวคิดในส่วนของโปรแกรมว่าต้องมีความหลากหลายในรูปแบบการพัฒนา ตามวัฒนธรรมระหว่างประเทศ การศึกษาด้วยโลกทัศน์ที่กว้างไกล เน้นความสัมพันธ์ระหว่าง ประเทศโดยใช้เนื้อหาของศาสนาเป็นสื่อในการเปรียบเทียบ ส่วนการจัดการเรียนการสอนให้มี ทางเลือกในรูปแบบการเรียนที่หลากหลาย สามารถเลือกเรียนได้ตามเวลาที่ผู้เรียนผู้สอนสามารถ จัดร่วมกันได้ มีการเรียนการสอนในแบบการวิเคราะห์วิจารณ์ร่วมกัน โดยใช้ภาษาสากล เช่น ภาษาอังกฤษ ภาษาจีน ภาษาญี่ปุ่น เป็นต้น

ทองอินทร์ วงศ์โสธร และคณะ (2540) ได้วิจัยเรื่องความเป็นสากลของการ อุดมศึกษาไทยพบว่าการจัดหลักสูตรนานาชาติจำนวนมากทั้งในสถาบันอุดมศึกษาของรัฐและ เอกชน หลักสูตรที่เปิดสอนส่วนมากเป็นระดับปริญญาตรี และปริญญาโท ในระดับปริญญาตรี นักศึกษาส่วนใหญ่เป็นนักศึกษาไทย ส่วนในระดับบัณฑิตศึกษามีนักศึกษาต่างชาติในสัดส่วนที่สูง หลักสูตรนานาชาติส่วนใหญ่เป็นหลักสูตรเชิงวิชาชีพ วัตถุประสงค์ในการจัดหลักสูตรนานาชาติ ของสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ อันดับแรกเพื่อผลิตบัณฑิตที่สามารถทำงานในหน่วยงานของ ประเทศไทยที่มีลักษณะเกี่ยวข้องกับต่างประเทศ แตกต่างจากสถาบันอุดมศึกษาของเอกชนซึ่งมี วัตถุประสงค์เพื่อผลิตบัณฑิตที่สามารถทำงานในหน่วยงานต่างประเทศ ส่วนด้านปัญหาและ อุปสรรคสถาบันอุดมศึกษาของรัฐและเอกชนมีความเห็นแตกต่างโดยสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ เห็นว่าปัญหาสำคัญอันดับแรกได้แก่ การขาดเงินสนับสนุนนักศึกษาต่างชาติ รองลงมาคือขาด แคลนงบประมาณ ลำดับถัดไปคือ การขาดแคลนผู้สอนชาวต่างประเทศและชาวไทย สำหรับ สถาบันอุดมศึกษาของเอกชนปัญหาอันดับแรก คือความรู้ภาษาต่างประเทศของนักศึกษายังไม่ได้ มาตรฐาน รองลงมาคือการขาดแคลนผู้สอนชาวต่างประเทศ และปัญหาลำดับที่สามคือการขาด แคลนผู้สอนชาวไทย

วิลาวัลย์ จารุอริยานนท์(2542) ได้วิจัยเรื่อง แนวโน้มการจัดโปรแกรมนานาชาติระดับ บัณฑิตศึกษาในสถาบันอุดมศึกษา สังกัดทบวงมหาวิทยาลัยในทศวรรษหน้า พ.ศ. 2543-2552 ผลการวิจัยพบว่า แนวโน้มของการจัดในทศวรรษหน้า พ.ศ. 2543-2552 ดังนี้ (1) ด้านแนวคิด มุ่งเน้นคุณภาพมาตรฐานเป็นที่ยอมรับของนานาชาติ (2) จุดมุ่งหมาย มุ่งพัฒนาระดับบุคลากร ของสถาบันอุดมศึกษาไทยให้สู่มาตรฐานสากล ให้ผู้เรียนมีความสามารถในเชิงวิชาการเทียบเคียงกับ นานาชาติ เปิดสู่ความเป็นสากล (3) ด้านองค์ประกอบ ได้แก่ ผู้เรียน ผู้สอนจากนานาชาติ หลักสูตรมีมาตรฐานสากล ใช้ภาษาต่างประเทศเป็นสื่อในการเรียนการสอน กิจกรรม บรรยายภาค และการจัดการเป็นนานาชาติ (4) ด้านการจัดการศึกษา หลักสูตรมีการพัฒนาอย่างสม่ำเสมอ สนองต่อความต้องการของผู้เรียนมีลักษณะสหวิทยาการ การสอนมีหลากหลายรูปแบบ เป็นต้น (5)

การบริหารงานด้านงบประมาณ บุคลากร และอาคารสถานที่ เน้นการใช้ทรัพยากรที่มีอยู่ในสถาบันอย่างมีประสิทธิภาพที่สุด มีความยืดหยุ่นและคล่องตัว (6) คุณภาพของบัณฑิต มีความรู้เชิงวิชาการเทียบเท่านานาชาติ โลกทัศน์กว้าง ทำงานระดับนานาชาติได้

ศรัณย์ เลิศรักษัสมงคล (2543) ได้วิจัยเรื่อง แนวคิดเรื่องความเป็นนานาชาติของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ตั้งแต่ปีพุทธศักราช 2459-2543 และแนวทางเพื่อการก้าวสู่ความเป็นมหาวิทยาลัยระดับนานาชาติ ตามการรับรู้ของผู้บริหารจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย จากการวิจัยพบว่า แนวทางในการพัฒนาจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เพื่อก้าวสู่ความเป็นมหาวิทยาลัยระดับนานาชาตินั้น พบว่าผู้บริหารของจุฬาลงกรณ์ส่วนใหญ่เห็นว่า มหาวิทยาลัยต้องสร้างความยอมรับให้เกิดขึ้นในประชาคมมหาวิทยาลัยนานาชาติ โดเน้นการพัฒนาคุณภาพทางวิชาการ ด้านวิจัย ศักยภาพของบุคลากร การส่งเสริมบรรยากาศของการสร้างความรู้ และการเรียนรู้ทุกระดับภายใต้ความเข้าใจเกี่ยวกับความเป็นนานาชาติที่ชัดเจนขึ้น

6.2 งานวิจัยต่างประเทศ

แซนบอร์น (Sanborn, 1990) ได้ศึกษาการจัดโปรแกรมนานาชาติในรูปแบบที่มุ่งให้นักศึกษาได้มีโอกาสประกอบอาชีพในระดับนานาชาติของศูนย์บริการวิชาชีพในมหาวิทยาลัยไรส์ (Rice University)'s Career Services Center) โดยเปิดโอกาสให้นักศึกษาได้หางานเกี่ยวกับการเดินทางและการมีปฏิสัมพันธ์กับวัฒนธรรมของชาติอื่น ๆ มหาวิทยาลัยพยายามจัดหาทิศทางสู่ความเป็นนานาชาติให้นักศึกษาโดยผ่านโปรแกรมนี้ มีกิจกรรมการเรียนการสอนเกี่ยวกับนานาชาติ ซึ่งเน้นเรื่องการอาชีพ เช่น การให้คำปรึกษาเรื่องอาชีพ การฝึกงาน การจัดสถานที่ห้องสมุด ทั้งนี้ มหาวิทยาลัยได้แทรกมิติของความเป็นนานาชาติลงในกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อให้ นักศึกษามีประสบการณ์ในเรื่องนานาชาติหรือในเรื่องอาชีพ พบว่ารูปแบบของศูนย์บริการวิชาชีพของมหาวิทยาลัยไรส์นี้ ทำให้นักศึกษามีโอกาสที่จะหาทิศทางและมีความเป็นไปได้สูงในการมีอาชีพในระดับนานาชาติ

หวัง (Wang, 1993) ได้ศึกษาผลกระทบของสำนักงานโปรแกรมนานาชาติ (Office Of International Programs/OPI)ต่อการจัดโปรแกรมนานาชาติในสถาบันแลนด์แกรนท์ (Land Grant Institutions) โดยทำการศึกษาจาก 3 องค์ประกอบ คือ 1. ปัจจัยนำเข้า (Input) ได้แก่ คนและการเงิน 2. กระบวนการ (Process) ได้แก่ โปรแกรม และกิจกรรม และ 3. ผลผลิต (Output) ได้แก่ จำนวนโปรแกรม วิชาเอก วิชาโท ฯลฯ โดยการสำรวจและสัมภาษณ์ผู้บริหาร พบว่าผลกระทบของสำนักงานโปรแกรมนานาชาติ ที่มีต่อการจัดโปรแกรมนานาชาติอยู่ในระดับมาก

ปัจจัยนำเข้าที่มีอิทธิพลต่อกระบวนการ ได้แก่ อำนาจของผู้บริหาร จำนวนเจ้าหน้าที่ จำนวนเงิน และพันธกิจตลอดจนการสนับสนุนของสถาบัน

จอห์นสตัน (Johnston, 1993) ได้เสนอคู่มือการศึกษานานาชาติในมหาวิทยาลัยของแคนาดา (Guide to International Studies at Canadian Universities) ซึ่งคู่มือนี้จะเสนอรายชื่อมหาวิทยาลัย/วิทยาลัยในแคนาดา จำนวน 65 แห่ง ซึ่งเปิดโปรแกรมนานาชาติ (International Studies) และพื้นเมืองศึกษา (Native Studies) ทั้งนี้โปรแกรมนานาชาติจะประกอบด้วยอาณาบริเวณศึกษา (Area Studies) การพัฒนานาชาติ (International Development) ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ (International Relations) ธุรกิจนานาชาติ (International Business) กฎหมายระหว่างประเทศ (International Law) การเกษตรระหว่างประเทศ (International Agriculture) และ การศึกษานานาชาติและการศึกษาเปรียบเทียบ (International and Comparative Education) รวมทั้งโปรแกรมการศึกษาเกี่ยวกับพื้นเมือง ได้แก่ สิ่งแวดล้อมศึกษา (Environmental Studies) และการวางผังเมืองและชนบท (Urban and Rural Planning)

ฟาโรว์ (Farrow, 1994) ได้ศึกษารวบรวมข้อมูลพื้นฐานในการเตรียมตัวเพื่อการเป็นนักกายภาพบำบัดสำหรับการปฏิบัติงานระหว่างประเทศ (baseline information on preparation of occupational therapists to practice internationally) ของวิทยาลัยพยาบาลในมหาวิทยาลัยรัสส์ (College of Nursing, Rush University) โดยวิธีการสำรวจ ใช้การส่งแบบสอบถามซึ่งสุ่มแบบเจาะจงโปรแกรมวิชาชีปกายภาพบำบัด พบว่านักศึกษา เนื้อหาหลักสูตรอาจารย์ ความรู้เบื้องต้นของวิชาชีปกายภาพบำบัดซึ่งแต่ละองค์ประกอบล้วนแต่ต้องมีความเป็นนานาชาติ ผลการศึกษาพบว่าไม่มีนัยสำคัญที่แตกต่างระหว่างโปรแกรมของสหรัฐอเมริกาและโปรแกรม นานาชาติที่ดำเนินการด้วยมิติความเป็นนานาชาติ มิติต่าง ๆ ได้แก่ การรับนักศึกษานานาชาติ ประสบการณ์ของนักศึกษานานาชาติ และโอกาสในการเชิญอาจารย์จากประเทศอื่นมาสอน อุปสรรคของการจัดโปรแกรมให้มีการดำเนินงานให้เป็นนานาชาติ คือ เวลาและการเงินที่จำกัด ผลการวิจัยสรุปได้ว่าไม่มีทัศนะของความเป็นนานาชาติในสาขาวิชา ถึงแม้ว่าร้อยละ 72 ของกลุ่มตัวอย่างรายงานว่าความรู้ในเรื่องวัฒนธรรมเป็นสิ่งสำคัญที่สุดเมื่อสมัครเข้าทำงานเป็นนักกายภาพบำบัดระหว่างประเทศ

บาเคอร์ (Baker, 1994) ได้ศึกษาความเป็นนานาชาติของวิทยาลัยซีเนียร์ (Senior Colleges) และโรงเรียนแพทย์ หลักสูตร 4 ปี จำนวน 56 แห่ง โดยใช้รูปแบบของ อีเมอร์สันและนิวซอม (Emerson and Newsom) ผลการวิจัยพบว่าน้อยกว่าครึ่งรายงานว่ามีกำหนดพันธกิจหรือเขียนนโยบายด้านนี้ไว้ ประมาณครึ่งหนึ่ง (ร้อยละ 50.9) รายงานว่ามีหน่วยงานโดยเฉพาะที่ทำหน้าที่บริหารหลักสูตรนานาชาติ ร้อยละ 56.4 บอกว่ามีคณะกรรมการดำเนินงาน ร้อยละ 70.4

เป็นสมาชิกสมาคมการศึกษานานาชาติ มี 8 แห่ง เท่านั้นที่ไม่มีการศึกษานานาชาติ (Global Studies) และ 30 สถาบันบอกว่าการส่งนักศึกษาไปเรียนต่างประเทศ การบริการวิชาการมีทั้ง การให้บริการในและนอกประเทศ เช่น ส่งวิทยากรไปบรรยาย การให้ความช่วยเหลือทางด้าน เทคโนโลยี การศึกษาทางไกลมีน้อย

บรอกเซาสท์ (Broucqsault, 1995) ได้ศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการเลือกศึกษา โปรแกรมนานาชาติของนักศึกษาในมหาวิทยาลัยแคลิฟอร์เนียสเตท (California State University) พบว่าปัจจัยที่มีอิทธิพล ได้แก่ 1. ประสบการณ์เกี่ยวกับต่างประเทศ 2. ข้อมูลจากการเขียน และการพูดต่อ ๆ กัน 3. ข้อมูลที่แสดงว่าอาจารย์และผู้บริหารพิจารณาว่าเวลาที่นักศึกษาเรียน โปรแกรมนานาชาติดีกว่าการไปเรียนที่ต่างประเทศ

ไนท์ (Knight, 1995) ได้เสนอรายงานการสำรวจในปี ค.ศ. 1993 ของสมาคม มหาวิทยาลัยและวิทยาลัยของแคนาดา ซึ่งครอบคลุมกิจกรรมการศึกษานานาชาติของ มหาวิทยาลัย / วิทยาลัยในแคนาดา การศึกษาได้ออกแบบเพื่ออธิบายความเป็นมาของการ บริหารงานและเหตุผลของการจัดลำดับความเป็นนานาชาติเป็นอันดับแรก ปัจจัยขององค์กรที่ เกี่ยวข้องกับการศึกษานานาชาติอยู่ในทิศทางกิจกรรมของมหาวิทยาลัยและตรวจสอบแนวโน้ม ความพยายามและการริเริ่มสู่ความเป็นนานาชาติ การศึกษาใช้การเก็บแบบสอบถามจาก 58 สถาบัน จากทั้งหมด 89 สถาบัน ที่เป็นสมาชิก โดยมีคำถามดังนี้ (1) เหตุผลและความเป็นมาของ ความเป็นนานาชาติของสถาบันอุดมศึกษา (2) เป้าหมายความเป็นนานาชาติของสถาบัน (3) บุคลากรความเป็นนานาชาติในโครงสร้างการบริหารงานของสถาบัน (4) ปัจจัยขององค์กร (5) ความต้องการในการเป็นผู้นำ (6) ความพยายามและกิจกรรมต่าง ๆ ในความเป็นนานาชาติ (9) การศึกษาเปรียบเทียบจากปัจจุบันกับการศึกษาในปี ค.ศ.1991 (10) ประเด็นในอนาคต

วาร์ซ (Warzyn, 1997) ศึกษาการจัดหลักสูตรให้เป็นนานาชาติ : กรณีศึกษาสาขา ธุรกิจของวิทยาลัยเทคนิควิสคอนซินในเขตวอลล์เกสสา (Wisconsin's Waukesha County Technical College) พบว่าการจัดหลักสูตรธุรกิจให้มีความเป็นนานาชาติ หมายถึงการบูรณาการ กระบวนการของวัฒนธรรมนานาชาติเข้าไปสู่การจัดการศึกษาเพื่อให้นักศึกษามีความรอบรู้ใน เรื่องธุรกิจของโลกของวัฒนธรรมนานาชาติเข้าไปสู่การจัดการศึกษาเพื่อให้นักศึกษามีความรู้ใน เรื่องธุรกิจของโลก

ดิจค์ และไมเจอร์ (Dijk and Meijer, 1997) ได้ศึกษาเกี่ยวกับการเรียนของดัตช์ ที่ เกี่ยวข้องกับความเป็นนานาชาติของการอุดมศึกษา รูปแบบเพื่อการวิเคราะห์กระบวนการภายใน ของสถาบัน เพื่อการตัดสินใจ องค์กรและการปฏิบัติการเกี่ยวกับกิจกรรมนานาชาติ ทั้งนี้ รูปแบบ

ของสถาบันดังกล่าว มี 3 มิติ ได้แก่ (1) นโยบาย (จุดประสงค์ความเป็นนานาชาติเป็นสิ่งสำคัญ) (2) การสนับสนุนกิจกรรมนานาชาติ (การมีปฏิสัมพันธ์ / แต่ละบุคคล) (3) วิธีการปฏิบัติ

จากการศึกษาเอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการจัดโปรแกรมนานาชาติของไทยและต่างประเทศ สรุปได้ว่ามีลักษณะและกลยุทธ์ที่หลากหลาย โดยส่วนใหญ่เน้นที่หลักสูตร อาจารย์ กิจกรรมต่าง ๆ ที่ส่งเสริมความเป็นนานาชาติ รวมทั้งการบริการจัดการ โดยสถาบันอุดมศึกษาที่จัดโปรแกรมนานาชาติควรมีความพร้อมในทุก ๆ ด้าน ในแนวคิดของนักการศึกษาต่างประเทศให้ความสำคัญกับนักศึกษาต่างชาติมาก โดยมีการกล่าวถึงการบริการนักศึกษาจากนานาชาติในด้านต่าง ๆ และให้ความสำคัญกับการโอนหน่วยกิต รวมทั้งความพร้อมของนักศึกษาต่างชาติและหลักสูตรที่ต้องพัฒนาโดยเน้นวัฒนธรรม และกิจกรรมที่เป็นนานาชาติ เป็นต้น ส่วนแนวคิดของนักอุดมศึกษาไทยให้ความสำคัญกับหลักสูตรมากที่สุด รวมทั้งความพร้อมของสถาบันที่จะจัดโปรแกรมนานาชาติ โดยอาจารย์ที่สอนต้องมีความเชี่ยวชาญในสาขาวิชา และความพร้อมของสถาบันด้านอื่น ๆ เช่น งบประมาณ วัสดุอุปกรณ์ และการบริหารการจัดการ ทั้งนี้ ในส่วนที่แตกต่างกันระหว่างแนวคิดของนักการศึกษาไทยและต่างประเทศที่เห็นได้ชัด คือ ภาษาอังกฤษ ที่นักการศึกษาไทยให้ความสำคัญในการจัดโปรแกรมนานาชาติ แต่สำหรับแนวคิดของต่างประเทศไม่ได้กล่าวถึงมากนัก แต่จะเน้นเรื่องการศึกษาในต่างประเทศมากกว่า

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตอนที่ 7 เทคนิคการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ เพื่อพัฒนากลยุทธ์ในการจัดการโปรแกรม นานาชาติของสถาบันอุดมศึกษาไทย สังกัดทบวงมหาวิทยาลัย ผู้วิจัยได้นำเทคนิคในการวิจัยที่ เกี่ยวข้องมาประมวลไว้เพื่อให้เกิดความเข้าใจชัดเจนยิ่งขึ้น

7.1 การวิจัยเชิงคุณภาพ

การวิจัยเชิงคุณภาพคือการแสวงหาความรู้โดยการพิจารณาปรากฏการณ์สังคมจาก สภาพแวดล้อมที่เป็นจริงในทุกมิติ (สุภาวงศ์ จันทวนิช 2540 : 18)

ลักษณะสำคัญของการวิจัยเชิงคุณภาพอยู่ที่ลักษณะของข้อมูลและวิธีการวิเคราะห์ที่วิจัย กล่าวคือข้อมูลที่ใช้ในการวิจัยเชิงคุณภาพจะมีลักษณะเป็นข้อมูลเชิงคุณภาพ เช่น พฤติกรรม ความรู้สึกนึกคิด ขนบธรรมเนียมประเพณีของสังคม เป็นต้น ซึ่งในบางลักษณะไม่สามารถวัดในเชิงปริมาณได้ หรือวัดได้แต่สื่อความหมายไม่ชัดเจนเพียงพอ ส่วนวิธีการวิเคราะห์ที่วิจัยนั้น จะเป็นการรวบรวมข้อมูลด้วยการสังเกต หรือการสัมภาษณ์แบบไม่มีโครงสร้างแน่นอน เมื่อต้องการศึกษาปัญหาใดก็สังเกต หรือสัมภาษณ์ผู้เกี่ยวข้องกับปัญหานั้น โดยสังเกตหรือ สัมภาษณ์ปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นตามธรรมชาติอย่างละเอียดทุกแง่มุม และนำผลมาวิเคราะห์ วิจัยเพื่อหาข้อสรุป โดยใช้ภาษาเป็นหลัก (บุญธรรม กิจปรีดาบริสุทธิ์, 2534)

1. การวิจัยเชิงคุณภาพที่ใช้ในงานวิจัย

ลักษณะการวิจัยเชิงคุณภาพ มีสาระสำคัญดังนี้ (อุทุมพร จามรมาร, 2539 อ้างใน ประจวบ สุขสมบุญ 2543: 35)

1.1 การสัมภาษณ์แบบไม่มีโครงสร้าง (Unstructured Interview) เพียงแต่มีโครงการ ของคำถามสำหรับเป็นแนวทางในการสัมภาษณ์ให้ตรงกับวัตถุประสงค์การวิจัย

1.2 การอภิปรายกลุ่มเฉพาะ (Focus Group Discussion) หรือการระดมความคิด ได้แก่ การนำผู้ให้ข้อมูลมารวมกันเป็นกลุ่มเล็ก ๆ แล้วถามคำถามเพื่อให้กลุ่มให้ข้อมูลโดยการ อภิปราย

1.3 การสังเกตพฤติกรรมหรือวิธีการหรือวิธีการปฏิบัติการ เป็นวิธีเก็บข้อมูลเพื่อการ เสาะแสวงหาข้อมูลจากกลุ่มเล็ก เทคนิคนี้ต้องใช้ผู้ชำนาญในการสังเกตวิเคราะห์และมีความ อดทนในการสังเกตที่ใช้เวลา

1.4 การวิเคราะห์เนื้อหาสาระจากเอกสาร เป็นวิธีหนึ่งที่ใช้ร่วมกับวิธีรวบรวมข้อมูลแบบอื่น โดยเฉพาะในการอ่านเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการวิจัย ผลจากการอ่านจะช่วยให้ผู้วิจัยสามารถออกแบบการวิจัยได้เหมาะสม เลือกเทคนิควิเคราะห์ เขียนรายงาน และอภิปรายผลได้กว้างขวางลึกซึ้ง

การวิจัยเชิงคุณภาพไม่จำเป็นต้องใช้สาระสำคัญครบทั้ง 4 ประการ จะเลือกอย่างหนึ่งอย่างใดก็ได้

2. การสัมภาษณ์

การสัมภาษณ์เป็นวิธีการศึกษาค้นคว้าที่ใช้กันโดยทั่วไปในวิชาสังคมศาสตร์ เป็นรูปแบบของปฏิสัมพันธ์ผู้สอบถามและผู้ตอบ ภายใต้กฎเกณฑ์ที่มีวัตถุประสงค์เพื่อรวบรวมข้อมูลเป็นการสนทนาอย่างมีจุดมุ่งหมายเป็นหลัก มีความยืดหยุ่น ผู้สัมภาษณ์มีโอกาสอธิบายขยายความหรือซักถามเพิ่มเติมติดต่อกันเพื่อให้ผู้ตอบเข้าใจจุดประสงค์ของผู้สัมภาษณ์ ทั้งยังสามารถเปลี่ยนสถานการณ์หรือหาทางวกกลับเมื่อผู้พูดตอบไม่ตรงคำถาม การสัมภาษณ์เพื่อการวิจัยแบ่งออกเป็น 2 ประเภท (สุภางค์ จันทวานิช 2537 : 75-103 อ้างถึงใน เสน่ห์ จัยโต 2542)

2.1 แบบของการสัมภาษณ์ แบบการสัมภาษณ์แบ่งได้เป็น 2 ประเภท ดังนี้

2.1.2 การสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง หรือการสัมภาษณ์แบบเป็นทางการ (Structured Interview or Formal Interview) มีลักษณะคล้ายแบบสอบถาม เพราะคำถามถูกกำหนดไว้ล่วงหน้า การสัมภาษณ์แบบนี้มีคำถามและข้อกำหนดตายตัว จะสัมภาษณ์ผู้ใดก็ใช้คำถามแบบเดียวกันมีลำดับขั้นตอนเรียงเหมือนกัน โดยปกตินักวิจัยเชิงคุณภาพมักจะไม่ใช้วิธีนี้เป็นวิธีการหลัก เพราะไม่ช่วยให้ได้ข้อมูลที่ลึกซึ้งและครอบคลุมเพียงพอ โดยเฉพาะในแง่วัฒนธรรม ความหมายและความรู้สึกนึกคิด

2.1.2 การสัมภาษณ์แบบไม่เป็นทางการ (Informal Interview) เป็นแบบที่มักจะควบคู่กับการสังเกตแบบมีส่วนร่วม มักจะใช้กับวิธีการวิจัยทางชาติพันธุ์วรรณา ซึ่งต้องการข้อมูลที่ละเอียดลึกซึ้งเกี่ยวกับวัฒนธรรมของกลุ่มชน และข้อมูลดังกล่าวเป็นข้อมูลที่ยังไม่มีผู้รวบรวมมาก่อน ข้อมูลที่ได้ถูกนำมาศึกษาวิเคราะห์เพื่อให้เห็นภาพและเข้าใจปรากฏการณ์ทางวัฒนธรรม ในการสัมภาษณ์แบบนี้ตัวผู้วิจัยมักจะสัมภาษณ์เอง จึงจะรู้ว่าต้องการข้อมูลแบบใดเพื่อวัตถุประสงค์ใด โดยอาจเตรียมแนวคำถามกว้าง ๆ มาล่วงหน้า การสัมภาษณ์แบบนี้แบ่งออกเป็น 4 แบบย่อยคือ

2.1.2.1 แบบแรก เป็นการสัมภาษณ์โดยเปิดกว้างไม่จำกัดคำตอบเพื่อให้ผู้ถูกสัมภาษณ์มีอิสระที่จะอธิบายแนวความคิดของตนเองไปเรื่อย ๆ จึงเหมาะที่จะใช้กับผู้วิจัยที่ยังไม่มีแนวคิดเฉพาะเจาะจงสำหรับข้อมูลที่ได้รับ หากแต่แนวคิดด้านทฤษฎีในเรื่องนั้น ๆ ชัดเจนคืออยู่แล้ว

2.1.2.2 แบบที่สองการสัมภาษณ์แบบไม่มีจุดสนใจเฉพาะ (Focus Interview) หรือการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก (In depth Interview) ผู้สัมภาษณ์มีจุดสนใจอยู่แล้วจึงพยายามหันความสนใจของผู้ถูกสัมภาษณ์ให้เข้าสู่จุดที่สนใจ ผู้วิจัยต้องรู้จักรวบรวมหรือตัดบทโดยไม่ให้ผู้ถูกสัมภาษณ์เกิดความรู้สึกไม่สบายใจและไม่อยากให้ความร่วมมือ

2.1.2.3 แบบที่สามเป็นการสัมภาษณ์แบบตะล่อมกล่อมเกลา (Probe) โดยการซักถามที่ล้วงเอาส่วนลึกของความคิดออกมา ต้องใช้วาทศิลป์เพื่อให้ผู้ตอบเล่าเรื่องทั้งหมด ส่วนใหญ่เจ้าหน้าที่ตำรวจหรือทนายความมักนิยมใช้กัน

2.1.2.4 แบบที่สี่เป็นการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informant Interview) โดยการกำหนดตัวผู้ตอบบางคนเป็นการเฉพาะเจาะจง เพราะผู้ตอบนั้นมีข้อมูลที่ลึกซึ้งกว้างขวางเป็นพิเศษเหมาะสมกับความต้องการของผู้วิจัย เราเรียกบุคคลประเภทนี้ว่า ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ คุณค่าของผู้ให้ข้อมูลสำคัญอยู่ที่แง่มุมการมองปรากฏการณ์แบบคนใน (Emit) ของเขา ผู้วิจัยจึงไม่ควรเอาความคิดตนเองไปใส่ในระบบความคิดของผู้ให้ข้อมูลสำคัญจนเขาสูญเสียทัศนะแบบคนใน

2.2 ขั้นตอนการสัมภาษณ์ การสัมภาษณ์มีขั้นตอนในการดำเนินการดังนี้

2.2.1 ขั้นเตรียมการสัมภาษณ์ โดยการเลือกกลุ่มบุคคลที่จะไปสัมภาษณ์ ศึกษาว่าเขาใครใคร เตรียมรายละเอียดต่าง ๆ วางแผนการสัมภาษณ์ และซักซ้อมการสัมภาษณ์กับผู้อื่นก่อน

2.2.2 ขั้นเริ่มการสัมภาษณ์ ประกอบด้วยแนะนำตัวเอง สร้างบรรยากาศที่เป็นกันเอง บอกวัตถุประสงค์ พูดคุยอุ่นเครื่องก่อนการสัมภาษณ์จริง กรณีที่จะมีการบันทึกหรือใช้เครื่องบันทึกเสียงต้องแจ้งให้ผู้ถูกสัมภาษณ์ทราบด้วย

2.2.3 ขั้นสัมภาษณ์ ใช้คำถามที่เตรียมไว้ล่วงหน้า เป็นนักฟังที่ดี รู้จักป้อนคำถามให้เหมาะสม ใช้ภาษาที่สุภาพเข้าใจง่าย

2.2.4 ขั้นบันทึกข้อมูล และสิ้นสุดการสัมภาษณ์ ประกอบด้วย การจดบันทึกข้อมูลตามความเป็นจริงจะเฉพาะใจความสำคัญ รีบทำการบันทึกการสัมภาษณ์ให้แนบไว้กับบันทึกการสัมภาษณ์นั้นด้วย

2.3 การบันทึกคำตอบ สำหรับการบันทึกคำตอบ จากการสัมภาษณ์ ผู้วิจัยมีโอกาสเลือกได้ 3 วิธี คือ

2.3.1 ใช้แถบบันทึกเสียงช่วย ซึ่งอาจจะทำให้สิ้นเปลืองและเป็นทางการมากเกินไป

2.3.2 บันทึกการสัมภาษณ์ในขณะที่สัมภาษณ์และเขียนรายละเอียดภายหลัง

2.4 หลักการบันทึกคำตอบ ในการบันทึกคำตอบ ครอบคลุมข้อมูลดังต่อไปนี้

2.4.1 ทศนคติของผู้ให้สัมภาษณ์และต่อการสำรวจ

2.4.2 ลักษณะปกปิดของผู้ให้สัมภาษณ์ ที่อยู่อาศัยหรือองค์ประกอบอื่น ๆ ในชีวิตของผู้ให้สัมภาษณ์

2.4.3 องค์ประกอบใด ๆ ที่มีอิทธิพลต่อการสัมภาษณ์ เช่น การขัดจังหวะ ความยุ่งยากเกี่ยวกับภาษา ผู้ให้สัมภาษณ์ไม่ตอบคำถามบางข้อ

2.4.4 ข้อมูลอื่น ๆ นอกเหนือจากคำตอบจากการสัมภาษณ์

7.2.รูปแบบวิธีการประเมินโดยผู้ทรงคุณวุฒิ

ในการนำเสนอแนวคิดและกระบวนการดำเนินงานใหม่ ๆ หากไม่สามารถนำเสนอแนวคิดและสิ่งที่น่าสนใจใหม่นั้นไปทดลองหรือปฏิบัติจริงเพื่อประเมินความถูกต้องเหมาะสมได้ การประเมินตรวจสอบความเหมาะสม ความเป็นไปได้โดยผู้ทรงคุณวุฒินี้ ถือว่าเป็นวิธีการประเมินทางการศึกษาที่เรียกว่า วิพากษ์วิจารณ์ทางการศึกษา การวิพากษ์วิจารณ์ต้องอาศัยผู้ทรงคุณวุฒิที่ซื่อสัตย์และเชื่อถือได้เพราะถือว่าการตัดสินหรือการวิพากษ์วิจารณ์โดยกลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความรู้ในศาสตร์สาขานั้นหรือวิชาชีพนั้นๆ เป็นสิ่งที่ยอมรับได้ (Conrad and Wilson, 1985 อ้างถึง อุไรพรรณ เจนวานิชยานนท์, 2537)

ความสำคัญของวิธีการวิจัยนี้คือ “จุดการวิพากษ์วิจารณ์” ได้แก่ ค่านิยม และมโนทัศน์ที่ได้จากประเพณีหรือพิธี การทำงานประจำ และจากทฤษฎีโดยตรงและโดยอ้อมเกี่ยวกับธรรมชาติของมาตรฐานในการประเมินค่าและคุณภาพต่างๆ จุดการวิพากษ์วิจารณ์เหล่านี้สะสมอยู่ในตัวผู้ทรงคุณวุฒิ รวมทั้งพื้นฐานการศึกษาและการฝึกฝนของผู้ทรงคุณวุฒิเหล่านี้ด้วยในลักษณะดังที่กล่าวนี้ ผู้ทรงคุณวุฒิก็คือ “เครื่องมือ” ในการวิจัยตามรูปแบบนั่นเอง การวิจัยแบบนี้ อาจใช้เทคนิคเดลฟายคือ การสอบถามผู้ทรงคุณวุฒิกลุ่มหนึ่งและรายงานผลในลักษณะข้อมูลย้อนกลับและถามว่าจะเปลี่ยนแปลงความคิดเห็นเดิมหรือไม่ กลับไปกลับมาหลายครั้งจนกว่าจะเกิดความเห็นพ้องต้องกันเป็นเอกฉันท์ในปัญหาการวิจัยที่สอบถาม แล้วผู้วิจัยจึงรวบรวมข้อเสนอแนะ ข้อเสนอสรุป(ถ้ามี) และอาจเขียนรายงานด้วยก็ได้ (พรชูลี อาชวอำรุง, 2528 อ้างถึงใน อุไรพรรณ เจนวานิชยานนท์, 2537)

วิธีการประเมินโดยผู้ทรงคุณวุฒิตามแนวคิดของไอส์เนอร์ (Eisner) เป็นรูปแบบการวิจัยอีกรูปแบบหนึ่งที่มีลักษณะแตกต่างจากรูปแบบการประเมินอื่น ๆ โดยไอส์เนอร์ (อ้างใน พรชูลี อาชวบ่า รุง 2528) ผู้พัฒนาแนวความคิดนี้ได้ชี้ถึงปัญหาที่การวิจัยการศึกษามักจะถูกครอบงำด้วยกระบวนการหาความรู้ทางวิทยาศาสตร์หรือวิธีการปริมาณมากเกินไป ทั้ง ๆ ที่เรื่องราวทางการศึกษาหลายเรื่องเป็นปัญหาที่ละเอียดอ่อนและซับซ้อน ทั้งไอส์เนอร์เชื่อว่าการรับรู้สิ่งใด ก็ตามด้วยความเท่าเทียมกัน เป็นคุณลักษณะพื้นฐานของความเป็นผู้รู้ (Connoisseurship) ด้วยเหตุนี้แนวทางการประเมินผลทางการศึกษาตามแนวคิดของไอส์เนอร์จึงมีลักษณะพื้นฐานต่างจากแนวทางอื่น ๆ ดังนี้

1 เป็นรูปแบบที่มีได้เน้นสัมฤทธิ์ผลของวัตถุประสงค์จากรูปแบบการประเมินแบบอิงเป้าหมาย (Goal 3 Based Model) การตอบสนองปัญหาและความต้องการของผู้เกี่ยวข้องตามรูปแบบการประเมินแบบสนองตอบ (Responsive Model) หรือการรองรับกระบวนการตัดสินใจตามรูปแบบการประเมินแบบอิงการตัดสินใจ (Decision Making Model) อย่างใดอย่างหนึ่งแต่การประเมินโดยผู้รู้หรือผู้ทรงคุณวุฒิจะเน้นการวิเคราะห์หิวจรณ์อย่างลึกซึ้งเฉพาะในประเด็นที่ถุกนำขึ้นมาพิจารณา ซึ่งไม่จำเป็นต้องเกี่ยวข้องกับวัตถุประสงค์หรือผู้ที่เกี่ยวข้องหรือกับกระบวนการตัดสินใจเสมอไป แต่อาจผสมผสานปัจจัยในการพิจารณาต่าง ๆ เข้าด้วยกันตามวิจจรณ์ญาณของผู้ทรงคุณวุฒิ เพื่อให้ได้ข้อสรุปเกี่ยวกับคุณภาพ ประสิทธิภาพ หรือความเหมาะสมที่ทำการประเมิน

2 เป็นรูปแบบการประเมินที่เน้นความเฉพาะทาง (Specialization) ในเรื่องที่ประเมินโดยพัฒนามาจากการวิจจรณ์ของผู้ทรงคุณวุฒิเท่านั้น ต่อมาได้มีการนำมาประยุกต์ใช้กับการศึกษาระดับสูงในสาขาเฉพาะที่ต้องอาศัยผู้รู้ ผู้เล่นในเรื่องนั้นจริง ๆ มาเป็นผู้ประเมินผลรูปแบบนี้จึงเป็นที่นิยมในการนำมาใช้ประเมินผลในวงการอุดมศึกษาที่ต้องการความเชี่ยวชาญเฉพาะทางสูง

3 เป็นรูปแบบการประเมินผลที่ใช้ตัวบุคคลผู้ทรงคุณวุฒินั้นเองเป็นเครื่องมือการประเมินผลโดยเน้นความเชื่อถือว่าผู้ทรงคุณวุฒินั้นจะเที่ยงธรรมและมีวิจจรณ์ญาณที่ดี ทั้งนี้มาตรฐานและเกณฑ์พิจารณาต่าง ๆ นั้น จะเกิดขึ้นจากประสบการณ์และความชำนาญการของผู้ทรงคุณวุฒิ

4 เป็นรูปแบบที่ยอมให้มีความยืดหยุ่นในกระบวนการทำงานของผู้ทำงานของผู้ทรงคุณวุฒิตามอัธยาศัยและความถนัดของแต่ละคน นับตั้งแต่การกำหนดประเด็นที่จะพิจารณาการบ่งชี้ ข้อมูลที่ต้องการ การเก็บรวบรวม ประมวล และวินิจฉัยข้อมูล ตลอดจนการนำเสนอ

ทั้งนี้การเลือกผู้ทรงคุณวุฒิจะเน้นที่สถานภาพทางวิชาชีพ ประสบการณ์และการเป็นที่เชื่อถือ(High Credibility) ของวิชาชีพนั้นเป็นสิ่งสำคัญ

สำหรับการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้เลือกสาระสำคัญของการวิจัยเชิงคุณภาพจากการวิเคราะห์สาระ (Content Analysis) และการสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้างในแนวลึก (In-depth structured Interview) เป็นส่วนประกอบ

สถาบันวิจัยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงบรรยาย (Descriptive Research) เพื่อการพัฒนากลยุทธ์การจัดการโปรแกรมนานาชาติของสถาบันอุดมศึกษาไทย ข้อมูลการวิจัยที่ได้จากการวิเคราะห์สาร (Content Analysis) จากแนวคิด ทฤษฎี เอกสาร สัมภาษณ์ และ งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อเป็นข้อมูลในการพัฒนาแผนกลยุทธ์การจัดการโปรแกรมนานาชาติ

1. ขั้นตอนการดำเนินการวิจัย แบ่งเป็น 6 ขั้นตอนดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาองค์ประกอบของโปรแกรมนานาชาติ

ผู้วิจัยดำเนินการดังนี้

- 1.1 ศึกษาวิเคราะห์บริบทของการบริหารจัดการโปรแกรมนานาชาติโดยการวิเคราะห์เอกสาร
- 1.2 ศึกษาวิเคราะห์เกณฑ์ความเป็นสากลของโปรแกรมนานาชาติ
- 1.3 กำหนดองค์ประกอบของโปรแกรมนานาชาติและตัวบ่งชี้
- 1.4 ส่งแบบสอบถามให้ผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 18 ท่านแสดงความคิดเห็นองค์ประกอบโปรแกรมนานาชาติ

ขั้นตอนที่ 2 ศึกษาข้อมูลและวิเคราะห์สภาพปัจจุบันและปัญหาความเป็นสากลของการจัดการโปรแกรมนานาชาติ ของสถาบันอุดมศึกษาไทยในโดยศึกษาทั้ง 3 กลุ่ม คือกลุ่มมหาวิทยาลัยของรัฐบาล มหาวิทยาลัยในกำกับของรัฐบาล และมหาวิทยาลัยเอกชน และจำนวนทั้งหมด 182 โปรแกรม

ขั้นตอนที่ 3 วิเคราะห์และสังเคราะห์รูปแบบของการจัดการโปรแกรมนานาชาติของสถาบันอุดมศึกษาไทย การวิเคราะห์หารูปแบบโปรแกรมชาติที่ปรากฏอยู่ในสภาพปัจจุบัน ผู้วิจัยดำเนินการดังนี้

- 3.1 สังเคราะห์รูปแบบของการจัดการโปรแกรมนานาชาติในภาพของการบริหารจัดการโปรแกรม
- 3.2 วิเคราะห์เปรียบเทียบรูปแบบการจัดการโปรแกรมชาติในแต่ละรูปแบบ โดยใช้ ทำการวิเคราะห์โดยใช้มิติ 6 ด้านตามแนวคิดทฤษฎีของเบอร์ควิส (1981) คือ เวลา สถานที่ ทรัพยากร องค์กร ขบวนการ และเป้าหมาย

ขั้นตอนที่ 4 วิเคราะห์ปัจจัยแห่งความสำเร็จ (Key Success Factors) ของแต่ละรูปแบบการจัดการโปรแกรม โดยการวิเคราะห์จากการสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างผู้บริหารโปรแกรมนานาชาติที่ประสบผลสำเร็จในแต่ละรูปแบบ รวมจำนวน 12 ท่าน

ขั้นตอนที่ 5 การจัดทำกลยุทธ์การจัดการโปรแกรมนานาชาติของสถาบันอุดมศึกษาไทย ในขั้นตอนนี้เป็นการศึกษาและจัดทำร่างกลยุทธ์การบริหารโปรแกรมนานาชาติของสถาบันอุดมศึกษาไทยของแต่ละรูปแบบ

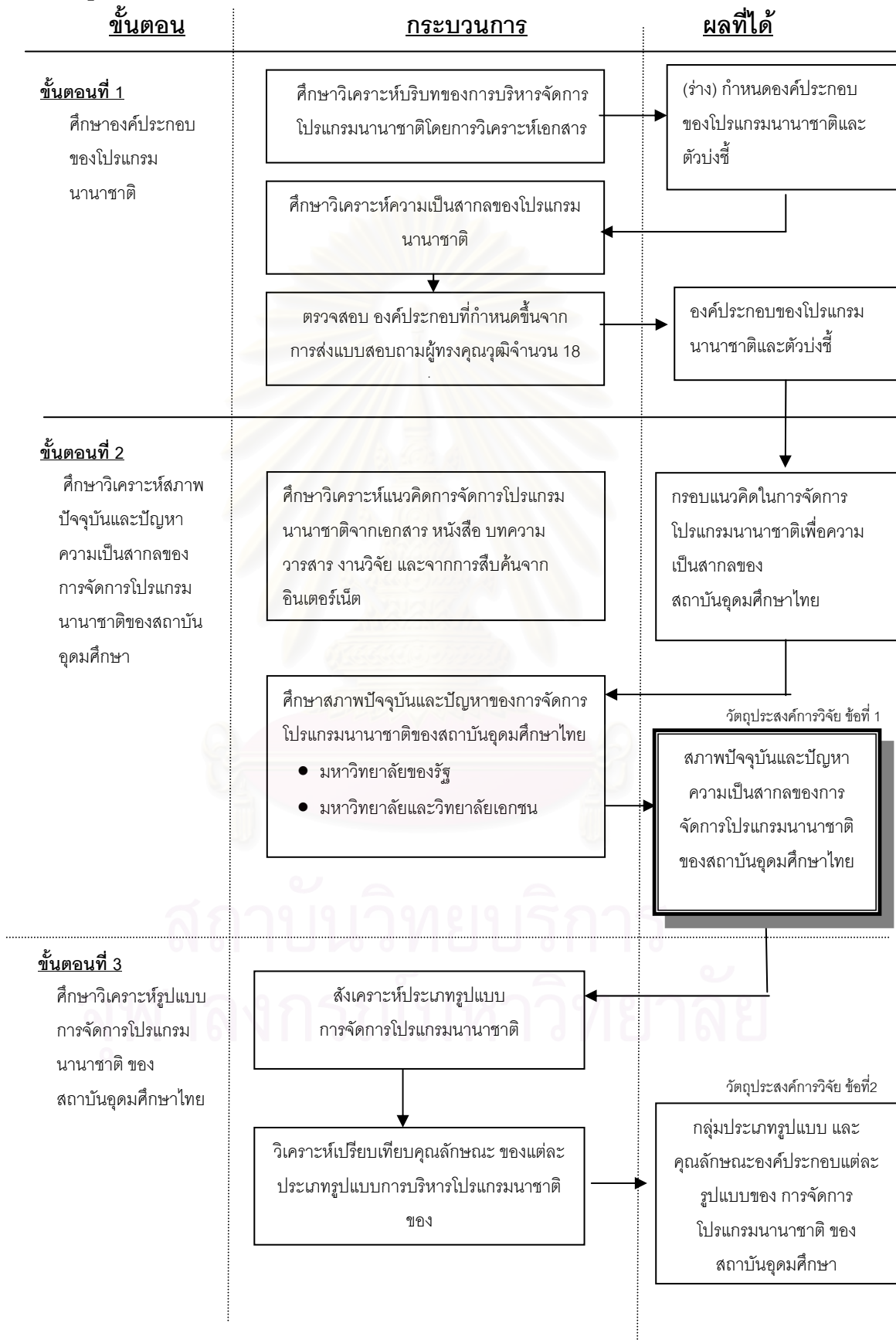
- ร่างกลยุทธ์
- ตรวจสอบกลยุทธ์

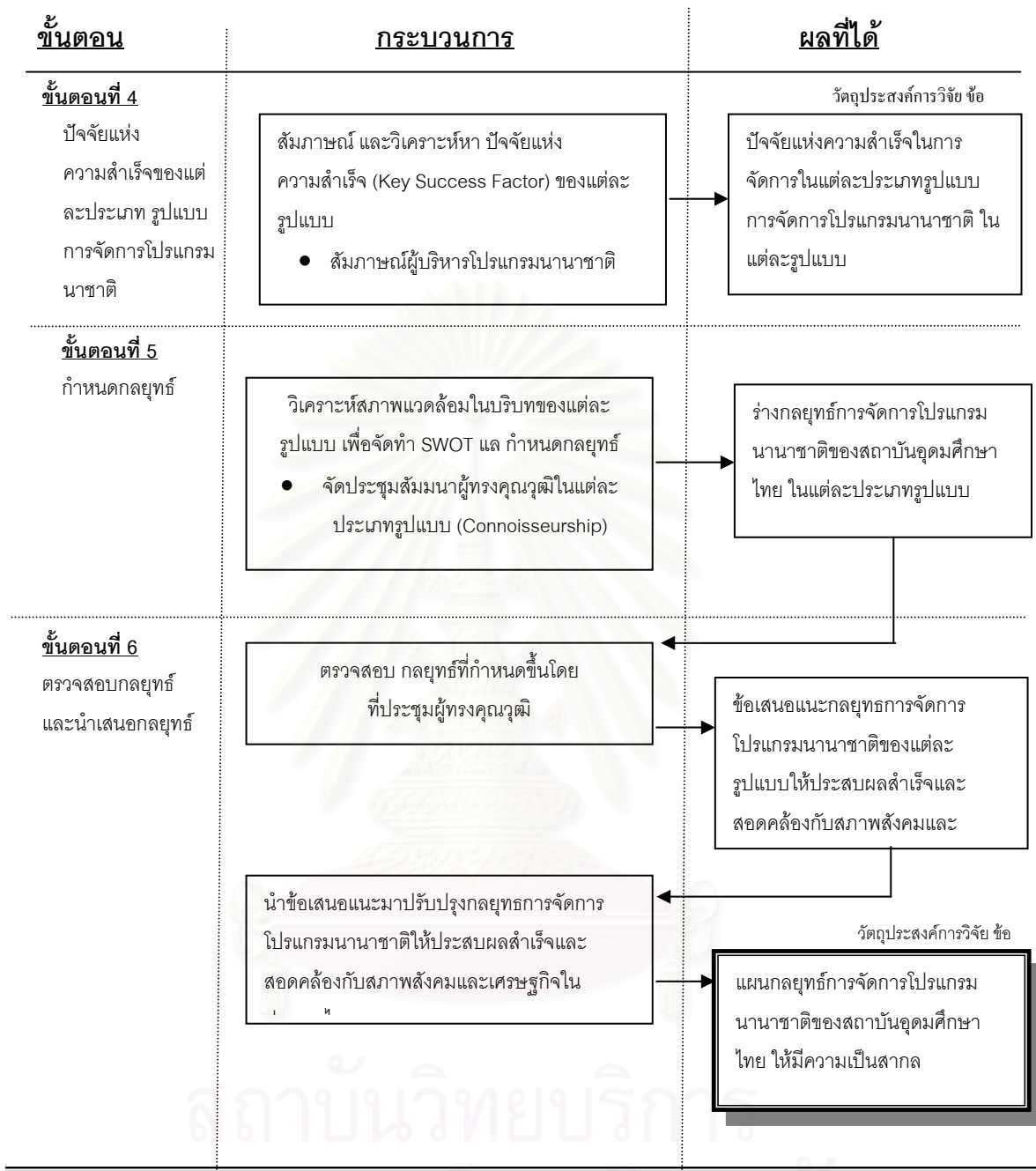
ขั้นตอนที่ 6 วิเคราะห์สรุปนำเสนอรูปแบบและกลยุทธ์การบริหารโปรแกรมนานาชาติในแต่ละรูปแบบ โดยการจัดการประชุมผู้ทรงคุณวุฒิ (Connoisseurship)

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

แผนภูมิที่ 2 ขั้นตอนการดำเนินการวิจัย

2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยนี้ประกอบด้วย

1.กลุ่มข้อมูลเอกสาร ได้แก่

1.1 ข้อมูลพื้นฐาน

พระราชบัญญัติการศึกษา 2542 แผนพัฒนาการศึกษาระดับอุดมศึกษา ฉบับที่ 7-8 และ 9

ข้อมูลสถิติการเปิดหลักสูตรนานาชาติในประเทศไทย รายงานประจำปีของ สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา จำนวนนักศึกษาที่กำลังศึกษาในหลักสูตรนานาชาติในประเทศไทย

ข้อมูลการเปิดเสรีการค้าบริการการศึกษา ของสำนักงานเจรจาการค้าบริการ กรมเจรจาการค้าระหว่างประเทศ กระทรวงพาณิชย์

1.2 แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัย

นโยบายเกี่ยวกับความเป็นนานาชาติ ความหมายและเป้าหมายของ โปรแกรมนานาชาติ ลักษณะของการจัดโปรแกรมนานาชาติ องค์ประกอบของโปรแกรมนานาชาติ งานวิจัยแนวโน้มการจัดโปรแกรมนานาชาติระดับบัณฑิตศึกษาในสถาบันอุดมศึกษา ในทศวรรษหน้า 2543-2552 งานวิจัย ความคิดเห็นของผู้บริหารและอาจารย์ในสถาบันอุดมศึกษาเกี่ยวกับการจัดการหลักสูตรนานาชาติ

1.3 โปรแกรมนานาชาติปี 2547 ที่เปิดสอนมีอยู่ 520 หลักสูตร โดยแบ่งออกเป็น 3 ระดับ 1).ระดับปริญญาตรี 176 หลักสูตร 2).ระดับปริญญาโท 217 หลักสูตร 3).ระดับปริญญาเอก 127 หลักสูตร

2. กลุ่มข้อมูลจากบุคคล

ผู้อำนวยการหรือผู้บริหารโครงการโปรแกรมนานาชาติของสถาบันอุดมศึกษาไทยทั้ง ของรัฐบาลและเอกชน

กลุ่มตัวอย่าง

1. กลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิในการแสดงความเห็นเกี่ยวกับองค์ประกอบโปรแกรม นานาชาติ จำนวน 18 คน

2. กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิเคราะห์สภาพปัจจุบันและปัญหาการจัดการโปรแกรม จำนวน 182 โปรแกรม

3. กลุ่มตัวอย่างโปรแกรมนานาชาติที่ใช้ ในการวิเคราะห์หาปัจจัยแห่งความสำเร็จ (Key Success Factor) ในการวิจัยครั้งนี้ เลือกในลักษณะการแบ่งชั้น (Stratified Sampling) ซึ่งเป็นการเลือกกลุ่มตัวอย่างจากการแบ่งการกลุ่มประเภทของรูปแบบการจัดการโปรแกรมนานาชาติ ก่อน แล้วจากนั้นทำการเลือกกลุ่มตัวอย่างที่ประสบผลสำเร็จจากแต่ละประเภทรูปแบบ

ประเภทรูปแบบ	จำนวนกลุ่มตัวอย่าง
1. สถาบันอุดมศึกษาไทยจัดเอง	6 ตัวอย่าง
2. สถาบันอุดมศึกษาไทย ร่วมมือกันระหว่างสถาบันในประเทศ	1 ตัวอย่าง
3. สถาบันอุดมศึกษาไทย ร่วมมือกับต่างประเทศ	3 ตัวอย่าง
4. สถาบันอุดมศึกษาไทยร่วมมือกับต่างประเทศ จัดตั้งในลักษณะเป็นสถาบันอุดมศึกษา	1 ตัวอย่าง
รวม	11 ตัวอย่าง

4. ผู้ทรงคุณวุฒิร่วมประชุม Connoisseurship เพื่อตรวจสอบกลยุทธ์ จำนวน 20 คน

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นจากฐานแนวคิดทฤษฎี งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง โดยมีรายละเอียดดังนี้

1. แบบสอบถาม (Questionnaires) สำหรับผู้บริหารโปรแกรมนานาชาติในปัจจุบัน เพื่อศึกษาความเห็นเกี่ยวกับสภาพปัจจุบันและปัญหาความเป็นสากลของโปรแกรมนานาชาติ ทั้ง 3 แบบสอบถามเป็นแบบชนิดประมาณค่า (Rating Scale) แบบสอบถามชนิดปลายเปิด

2. แบบสัมภาษณ์ ผู้วิจัยสร้างขึ้นเพื่อสัมภาษณ์ผู้อำนวยการโปรแกรมนานาชาติ เกี่ยวกับรูปแบบ ปัจจัยแห่งความสำเร็จ (Key Success Factors) และปัญหาในการจัดการโปรแกรมนานาชาติ

3. การประชุมผู้ทรงคุณวุฒิ (Connoisseurship) การประชุมผู้ทรงคุณวุฒิ เป็นเครื่องมือในการตรวจสอบ กลยุทธ์ โดยการนัดประชุมสัมมนากลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิ ทางด้านการอุดมศึกษา การบริหารมหาวิทยาลัยและการจัดการโปรแกรมนานาชาติ

4. วิธีการสร้างเครื่องมือ และการตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ

ผู้วิจัยได้สร้างเครื่องมือเพื่อใช้ในการวิจัยได้แก่แบบสอบถาม และแบบสัมภาษณ์ตามลำดับดังนี้

4.1 การจัดทำแบบสอบถาม องค์ประกอบของโปรแกรมนานาชาติ

1. ศึกษากรอบแนวคิดที่เกี่ยวกับโปรแกรมนานาชาติ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

- วรพรรณ อภิษฐ์ (2535) “ความคิดเห็นของผู้บริหารและอาจารย์ในสถาบันอุดมศึกษาเกี่ยวกับการจัดการหลักสูตรนานาชาติ”
- อภรณ์ แก่นวงศ์ (2535) “ การศึกษาความร่วมมือทางวิชาการระหว่างสถาบันอุดมศึกษาของรัฐในสังกัดทบวงมหาวิทยาลัยกับสถาบันอุดมศึกษาต่างประเทศ
- ทองอินทร์ วงศ์ไธธร และคณะ (2540) “ความเป็นสากลของการอุดมศึกษาไทย”

2. ศึกษาแบบสอบถามจากงานวิจัยของ วิลาวัลย์ จารุอรียานนท์ (2535: 207-219) เรื่อง “แนวโน้มการจัดโปรแกรมนานาชาติระดับบัณฑิตศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาสังกัดทบวงมหาวิทยาลัยในทศวรรษหน้า (พ.ศ. 2543-2552)

3. สร้างแบบสอบถามโดยอาศัยกรอบแนวคิดเกี่ยวกับโปรแกรมนานาชาติ งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

4. ขอความอนุเคราะห์อาจารย์ที่ปรึกษาตรวจสอบแบบสอบถาม

5. ปรับแก้ไขแบบสอบถามตามข้อเสนอแนะของอาจารย์ที่ปรึกษา

6. นำแบบสอบถามส่งไปยังผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 25 ท่าน ได้รับแบบสอบถามกลับมา 18 ท่าน

เกณฑ์ที่ใช้ในการคัดเลือกกลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิแบ่งออกตามกลุ่มของสถาบัน และเป็นผู้ทรงคุณวุฒิที่เกี่ยวข้องกับโปรแกรมนานาชาติ ตั้งแต่ระดับ ผู้อำนวยการโปรแกรมนานาชาติ วิทยาลัยนานาชาติ และรองอธิการบดีฝ่ายวิชาการ

- ผู้ทรงคุณวุฒิที่เกี่ยวข้องด้านโปรแกรมนานาชาติจากสถาบันอุดมศึกษา
รัฐบาล จำนวน 13 ท่าน ได้รับการตอบแบบสอบถามกลับจำนวน 9 ท่าน
 - ผู้ทรงคุณวุฒิที่เกี่ยวข้องด้านโปรแกรมนานาชาติจากสถาบันอุดมศึกษา
เอกชน จำนวน 7 ท่าน ได้รับการตอบแบบสอบถามกลับจำนวน 6 ท่าน
 - ผู้ทรงคุณวุฒิที่เกี่ยวข้องด้านโปรแกรมนานาชาติจาก สำนักงาน
คณะกรรมการการอุดมศึกษาและองค์การระหว่างประเทศที่เกี่ยวข้องกับ
อุดมศึกษาจำนวน 4 ท่าน ได้รับการตอบแบบสอบถามกลับจำนวน 3 ท่าน
- รายนามผู้ทรงคุณวุฒิตามภาคผนวก ก (หน้า 339-340)

4.2 การจัดทำแบบสอบถาม รูปแบบและสภาพปัจจุบันของโปรแกรม นานาชาติ

1. ศึกษากรอบแนวคิดที่เกี่ยวกับโปรแกรมนานาชาติ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
วรพรรณ อภิชัย (2535) “ความคิดเห็นของผู้บริหารและอาจารย์ในสถาบัน
อุดมศึกษาเกี่ยวกับการจัดการหลักสูตรนานาชาติ” อภรณ์ แก่นวงศ์ (2535) “การศึกษาความ
ร่วมมือทางวิชาการระหว่างสถาบันอุดมศึกษาของรัฐในสังกัดทบวงมหาวิทยาลัยกับ
สถาบันอุดมศึกษาต่างประเทศ” วิลาวัณย์ จารุธอริยานนท์ (2535) เรื่อง “ แนวโน้มการจัด
โปรแกรมนานาชาติระดับบัณฑิตศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาสังกัดทบวงมหาวิทยาลัยในทศวรรษ
หน้า (พ.ศ. 2543-2552)
2. ศึกษาแบบสอบถามจากงานวิจัยของ ทองอินทร์ วงศ์ไสธร และคณะ (3540 :
หน้า 94-102) “ความเป็นสากลของการอุดมศึกษาไทย”
3. สร้างแบบสอบถามโดยอาศัยกรอบแนวคิดเกี่ยวกับโปรแกรมนานาชาติ งานวิจัย
ที่เกี่ยวข้อง
4. ขอความอนุเคราะห์ผู้ทรงคุณวุฒิ 4 ท่าน ตรวจสอบแบบสอบถาม
 1. ดร.ผดุงชาติ สุวรรณวงศ์ ผู้อำนวยการศูนย์ SEAMEO RIHED
 2. คุณ พรทิพย์ กาญจนนิตย์ ผู้อำนวยการบริหารมูลนิธิการศึกษาไทย-
อเมริกัน (ฟลูไบรท)
 3. ผศ.ดร. ปิยพร ณ.นคร รองผู้อำนวยการ สำนักงานรับรองมาตรฐาน
และประเมินคุณภาพการศึกษา
 4. ผศ.ดร. สุชาติ ตันธนะเดชา อาจารย์ที่ปรึกษางานวิจัย

5. ปรับแก้ไขแบบสอบถามตามข้อเสนอแนะจากผู้ทรงคุณวุฒิ

6. นำแบบสอบถามส่งไปยังกลุ่มประชากรผู้บริหารโปรแกรมนานาชาติทั้งหมด 520 โปรแกรมโดยอาศัยฐานข้อมูลโปรแกรมที่เปิดสอนของสถาบันอุดมศึกษาที่เปิดสอนในไทย ตามหนังสือ“Study in Thailand 2004-5” จัดพิมพ์โดย สำนักยุทธศาสตร์อุดมศึกษาต่างประเทศ สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา 2004

7. ได้รับแบบสอบถามกลับมาที่สมบูรณ์จากกลุ่มประชากรมาเป็นกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 182 โปรแกรม

หมายเหตุ กลุ่มประชากรที่ปรากฏในหนังสือ “Study in Thailand 2004-2005 “บางโปรแกรมผู้บริหารไม่มีนโยบายระดับประเทศที่จัดเป็นโปรแกรมนานาชาติ กล่าวคือโปรแกรมนานาชาติที่ปรากฏในหนังสือแจ้งกลับว่าโปรแกรมของตนไม่ได้เป็นโปรแกรมนานาชาติ

4.3 การจัดทำแบบสัมภาษณ์

การจัดทำแบบสัมภาษณ์มีขั้นตอนดังต่อไปนี้

1. ศึกษากรอบแนวคิดที่เกี่ยวกับโปรแกรมนานาชาติ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
2. ศึกษากรอบแนวคิดเกี่ยวกับการจัดทำแผนกลยุทธ์
3. สร้างแบบสัมภาษณ์โดยอาศัยกรอบแนวคิดเกี่ยวกับโปรแกรมนานาชาติ และการวางแผนเชิงกลยุทธ์ ในเรื่องของ โอกาส อุปสรรค จุดแข็ง จุดอ่อน วิสัยทัศน์
4. ขอความอนุเคราะห์จากอาจารย์ที่ปรึกษาตรวจแบบสัมภาษณ์
5. ปรับแก้ไขแบบสอบถามตามข้อเสนอแนะจากผู้ทรงคุณวุฒิ
6. ทำการสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง โดยใช้คำถามปลายเปิด
7. กลุ่มตัวอย่างผู้บริหารโปรแกรมนานาชาติ ติดต่อกันได้ 16 ท่าน ได้รับการตอบรับพร้อมให้สัมภาษณ์จำนวน 12 ท่าน

เกณฑ์ในการคัดเลือกกลุ่มตัวอย่าง

1. แบ่งกลุ่มตัวอย่างออกเป็น 4 กลุ่มตามรูปแบบของการจัดการโปรแกรมนานาชาติที่ได้
2. ในแต่ละกลุ่มตัวอย่างแยกออกเป็นสถาบันของรัฐและเอกชน ยกเว้นรูปแบบที่ 2 และ 4 นั้น มีประชากรโปรแกรมนานาชาติในรูปแบบนี้อยู่เพียงอย่างละ 1 โปรแกรมเท่านั้น ดังนั้นการสัมภาษณ์การจัดการรูปแบบนี้จึงใช้กลุ่มประชากรที่มีอยู่อย่างละ 1 โปรแกรม

3. เลือกตัวอย่างที่เป็นที่ประสบผลสำเร็จในการจัดการโปรแกรมนานาชาติ และเป็นที่ยอมรับโดยทั่วไป

4. ผู้ให้สัมภาษณ์เป็นผู้บริหารโปรแกรมนานาชาติ ตั้งแต่รองผู้อำนวยการ โปรแกรมนานาชาติขึ้นไป

รายนามผู้บริหารโปรแกรมนานาชาติที่ให้สัมภาษณ์ตามภาคผนวก ก (หน้า 358-365)

4.4 การจัดประชุมผู้ทรงคุณวุฒิ (Connoisseurship)

เกณฑ์ในการคัดเลือกกลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิ

1. แบ่งกลุ่มตัวอย่างออกเป็น 5 กลุ่ม โดย 4 แรกแบ่งตามรูปแบบของการจัดการโปรแกรมนานาชาติใน 4 รูปแบบและ อีก 1 กลุ่มเป็นองค์กรที่เกี่ยวข้องกับโปรแกรม นานาชาติ คือสำนักคณะกรรมการการอุดมศึกษา, SEMEO RIHED, ฟลูไบรท์

2. ใน 4 กลุ่มแรกที่เป็นสถาบันอุดมศึกษาแยกออกเป็นสถาบันของรัฐและ เอกชน ยกเว้นรูปแบบที่ 2 และ 4 นั้น ไม่มีการแยกย่อยเนื่องจากมีประชากรโปรแกรมนานาชาติใน รูปแบบนี้อยู่เพียงอย่างละ 1 โปรแกรมเท่านั้น

3. ผู้ทรงคุณวุฒิเป็นผู้บริหารโปรแกรมนานาชาติ ตั้งแต่รองผู้อำนวยการ โปรแกรมนานาชาติขึ้นไป

4. ในช่วงแรกของการสัมภาษณ์บรรยายสภาพแวดล้อมปัจจุบันของโปรแกรม นานาชาติเพื่อให้ผู้ทรงคุณวุฒิเห็นภาพรวมในปัจจุบันโดยผู้ทรงคุณวุฒิ (รายละเอียดกำหนดการ ตามเอกสารภาคผนวก ก หน้า 344)

รายนามผู้บริหารโปรแกรมนานาชาติที่ให้สัมภาษณ์ตามภาคผนวก ก (หน้า 358-365)

5. การตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ

ก่อนนำเครื่องมือที่สร้างขึ้นไปใช้ในการวิจัย ผู้วิจัยได้ดำเนินการตรวจสอบคุณภาพ เครื่องมือดังนี้

1. นำเสนออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ตรวจสอบและผู้วิจัยนำไปปรับปรุงแก้ไข
2. แบบสัมภาษณ์และแบบสอบถาม ดำเนินการตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือดังนี้

2.1 ตรวจสอบความเป็นปรนัย(Objectivity) ของเครื่องมือโดยผู้เชี่ยวชาญ ด้านอุดมศึกษา หรือผู้เชี่ยวชาญด้านโปรแกรมนานาชาติจำนวน 5 คน ทำการตรวจสอบว่าคำถาม มีการแจ้งชัดเจนนัยเฉพาะ เมื่ออ่านแล้วมีความเข้าใจตรงกันว่าคำถามนั้นถามเกี่ยวกับอะไร

2.2 ความตรงตามเนื้อหา(Content Validity) โดยให้ผู้เชี่ยวชาญด้านอุดมศึกษาหรือผู้เชี่ยวชาญด้านการจัดการโปรแกรมนานาชาติ จำนวน 4 คน ทำการตรวจสอบข้อคำถามเปรียบเทียบกับวัตถุประสงค์ที่ต้องการศึกษาว่ามีความครบถ้วนและตรงกันหรือไม่ ตรวจสอบประเด็นคำถามข้อย่อยว่าสอดคล้องกับประเด็นหลักและวัตถุประสงค์รวมหรือไม่ และคะแนนผลการตัดสิน และนำไปหาค่าความตรงตามเนื้อหา

3. ปรับปรุงเครื่องมือเพื่อนำไปเก็บรวบรวมข้อมูลต่อไป

6. การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยวางแผนเก็บรวบรวมข้อมูลดังนี้

1. ข้อมูลจากการวิเคราะห์เอกสาร

ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลของสถาบันอุดมศึกษาไทย ทั้งของรัฐและเอกชน

2. แบบสัมภาษณ์

ผู้วิจัยทำการสัมภาษณ์กลุ่มผู้อำนวยการโปรแกรมนานาชาติด้วยตนเอง โดยขอให้ผู้อำนวยการจัดการโปรแกรมนานาชาติ แสดงแนวคิดเกี่ยวกับรูปแบบและปัญหาของการจัดการโปรแกรมนานาชาติ เพื่อให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย ขณะสัมภาษณ์ผู้วิจัยจะถามเพิ่มเติมในบางประเด็นและผู้วิจัยสรุปเป็นช่วงๆตามประเด็นที่สัมภาษณ์ โดยจดบันทึก และได้มีการทบทวนให้ผู้เชี่ยวชาญฟัง ซึ่งผู้เชี่ยวชาญสามารถแก้ไขเพิ่มเติมได้ตลอดเวลา ซึ่งเป็นเทคนิคในการสัมภาษณ์แบบสรุปสะสม (Cumulative Summarization) และเป็นการสัมภาษณ์แบบเปิด กระบวนการสัมภาษณ์ดังกล่าวจะทำให้ได้ข้อมูลที่มีความน่าเชื่อถือ ทั้งความตรง (Validity) และความเที่ยง (Reliability)

3. แบบสอบถามสภาพปัจจุบันของการจัดการโปรแกรมนานาชาติ

แบบสอบถาม ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยการส่งแบบสอบถามทางไปรษณีย์

4. การสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ

การตรวจสอบรูปแบบ และแผนกลยุทธ์ ผู้วิจัยได้เชิญผู้ทรงคุณวุฒิมาร่วมประชุมสัมมนาเพื่อเสนอความคิดเห็นเกี่ยวกับรูปแบบและแผนกลยุทธ์ในการจัดการการโปรแกรมนานาชาติ

7. การวิเคราะห์ข้อมูล

1. ข้อมูลเชิงปริมาณ (Quantitative data) จากแบบสอบถามจะใช้การวิเคราะห์โดยสถิติ หาค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน โดยใช้วิธีการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรม

Statistical Package for the Social Science (SPSS) จากแบบวิเคราะห์และสังเคราะห์เนื้อหา จากเอกสาร จะใช้การวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis)

2. ข้อมูลเชิงคุณภาพ (Qualitative data) จากการสัมภาษณ์ โดยการสัมภาษณ์แบบ เจาะลึก (In-dept interview) จะใช้การวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) และการสังเคราะห์เชิง ระบบ (Systematic Synthesis)

3. การวิเคราะห์-สังเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณและข้อมูลเชิงคุณภาพข้างต้น เพื่อ พัฒนารูปแบบการจัดการโปรแกรมนานาชาติของสถาบันอุดมศึกษา โดยมีขั้นตอนดังต่อไปนี้

3.1 นำผลของการวิเคราะห์-สังเคราะห์ ข้อมูลเชิงปริมาณและข้อมูลเชิง คุณภาพทุกส่วนมาบูรณาการเชิงระบบ

3.2 กำหนดกรอบความคิดและองค์ประกอบของรูปแบบการจัดการ โปรแกรมนานาชาติของสถาบันอุดมศึกษา

4. การตรวจสอบและประเมินกลยุทธ์ การจัดการโปรแกรมนานาชาติของสถาบัน อุดมศึกษาไทย มีวิธีการและขั้นตอน ดังนี้

4.1 ตรวจสอบโดยผู้เชี่ยวชาญ

4.2 ปรับปรุงแก้ไขร่างกลยุทธ์การจัดการโปรแกรมนานาชาติของสถาบัน อุดมศึกษาไทย ตามผลการตรวจสอบและการประเมินของผู้เชี่ยวชาญ

4.3 นำเสนอกกลยุทธ์การจัดการโปรแกรมนานาชาติของสถาบันอุดมศึกษา ไทย

8. สรุปขั้นตอนการดำเนินการวิจัย

รายละเอียดในเรื่อง 7 ด้านดังต่อไปนี้

1. วัตถุประสงค์	2. ขั้นตอนการดำเนินการวิจัย
3. ตัวแปร	4. แหล่งข้อมูล/ กลุ่มตัวอย่าง
5. เครื่องมือในการวิจัย	6. วิเคราะห์ผล
7. ผลที่ได้รับ	

ทั้ง 7 ด้านที่กล่าวมา สรุปได้ตามตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 1 แสดงรายละเอียด 7 ด้านในแต่ละขั้นตอนการวิจัย

วัตถุประสงค์	ขั้นตอนการดำเนินการวิจัย	ตัวแปร	แหล่งข้อมูลประชากร/กลุ่มตัวอย่าง	เครื่องมือ	วิเคราะห์ผล	ผลที่ได้รับ
1. ศึกษาวิเคราะห์องค์ประกอบที่สำคัญของโปรแกรมนานาชาติ	1. ศึกษาองค์ประกอบของโปรแกรมนานาชาติ	1. องค์ประกอบของโปรแกรมนานาชาติ	1. ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 18 คน	1. แบบสอบถามองค์ประกอบโปรแกรมนานาชาติ	2. การวิเคราะห์สาระ <ul style="list-style-type: none"> • แจกแจงสาระสำคัญ • สรุปและจัดกลุ่มตามความสอดคล้อง • SPSS 	1. ได้องค์ประกอบของโปรแกรมนานาชาติ
2. ศึกษาวิเคราะห์สภาพปัจจุบันและปัญหาความเป็นสากลของการจัดการโปรแกรมนานาชาติของสถาบันอุดมศึกษาไทย	2. ศึกษาสภาพปัจจุบันและปัญหาความเป็นสากลของการจัดการโปรแกรมนานาชาติของสถาบันอุดมศึกษาไทย	2. สภาพปัจจุบันและปัญหาของการจัดการโปรแกรมนานาชาติของสถาบันอุดมศึกษาไทย	2. กลุ่มตัวอย่างผู้บริหารโปรแกรมนานาชาติ จำนวน 182 หลักสูตร	2. แบบสอบถามปัจจุบันและปัญหาของโปรแกรมนานาชาติ	2. การวิเคราะห์สาระ <ul style="list-style-type: none"> • แจกแจงสาระสำคัญ • สรุปและจัดกลุ่มตามความสอดคล้อง • SPSS 	2. ได้สภาพปัจจุบันและปัญหาความเป็นสากลของการจัดการโปรแกรมนานาชาติของสถาบันอุดมศึกษา
3. ศึกษาวิเคราะห์รูปแบบการจัดการโปรแกรมนานาชาติของสถาบันอุดมศึกษาไทย	2. วิเคราะห์รูปแบบการจัดการโปรแกรมนานาชาติ	2. รูปแบบของการจัดการโปรแกรมนานาชาติ	2 นำข้อมูลที่ค้นพบจากวัตถุประสงค์ที่ 1 มาประมวลวิเคราะห์รูปแบบ	2. แบบวิเคราะห์ข้อมูล	2. การวิเคราะห์สาระ <ul style="list-style-type: none"> • แจกแจงสาระสำคัญ • สรุปและจัดกลุ่มตามความสอดคล้อง 	2. รูปแบบการจัดการโปรแกรมนานาชาติของสถาบันอุดมศึกษาไทย
4. ศึกษาเชิงเปรียบเทียบปัจจัยแห่งความสำเร็จการจัดการโปรแกรมนานาชาติในแต่ละรูปแบบ	3. ศึกษาวิเคราะห์ปัจจัยแห่งความสำเร็จของแต่ละประเภทรูปแบบการจัดการโปรแกรมนานาชาติ	3. ปัจจัยแห่งความสำเร็จ (Key Success Factor)	3. ผู้บริหาร ผู้อำนวยการ โปรแกรมนานาชาติ ของสถาบันอุดมศึกษา จำนวน 12 คน	3. แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง (Interviews)	3. แจกแจงสาระสำคัญ <ul style="list-style-type: none"> • สรุปและจัดกลุ่มตามความสอดคล้อง 	3. ปัจจัยแห่งความสำเร็จของแต่ละประเภทรูปแบบการบริหารโปรแกรมนานาชาติฯ
5. นำเสนอกลยุทธ์ในการจัดการโปรแกรมนานาชาติเพื่อความเป็นสากลตามประเภทรูปแบบของการจัดการโปรแกรมนานาชาติของสถาบันอุดมศึกษาไทย	4.1 จัดทำร่างกลยุทธ์ในการจัดการโปรแกรมนานาชาติของสถาบันอุดมศึกษาไทย	4.1 จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และอุปสรรค ของการจัดการโปรแกรมนานาชาติ	4.1 ผู้บริหาร ผู้อำนวยการ โปรแกรมนานาชาติระดับบัณฑิตศึกษาของ สถาบันอุดมศึกษาไทย	4.1 การวิเคราะห์สภาพแวดล้อม (Environment Analysis, SWOT)	4.1 การวิเคราะห์สาระ	4.1 ผลการประเมินโอกาส และอุปสรรค จุดอ่อน จุดแข็ง ในแต่ละประเภทรูปแบบ ของโปรแกรมนานาชาติฯ
	4.2 กำหนดทิศทางกลยุทธ์ของการจัดการโปรแกรมนานาชาติของสถาบันอุดมศึกษาไทย	4.2 กลยุทธ์ในการจัดการโปรแกรมนานาชาติของสถาบันอุดมศึกษาไทยในแต่ละประเภทรูปแบบ	4.2 กลุ่มเดียวกับข้อ 3.1	4.2 การจัดประชุมสัมมนาผู้บริหาร (Connoisseurship)	4.2 การวิเคราะห์สาระ	4.2 กลยุทธ์ในการจัดการโปรแกรมนานาชาติในแต่ละประเภทรูปแบบการจัดการโปรแกรมนานาชาติ ของสถาบันอุดมศึกษาไทย

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยเรื่อง “การพัฒนากลยุทธ์การจัดการโปรแกรมนานาชาติของสถาบันอุดมศึกษาไทย” ใช้ระเบียบวิธีเชิงบรรยาย (descriptive research) ในการวิจัยครั้งนี้มุ่งเน้นองค์ประกอบของโปรแกรมนานาชาติและกลยุทธ์การจัดการโปรแกรมนานาชาติในแต่ละประเภทของรูปแบบการจัดการ โดยการสังเคราะห์รูปแบบจากสภาพในปัจจุบันและศึกษาปัจจัยแห่งความสำเร็จในการจัดการโปรแกรมนานาชาติในแต่ละรูปแบบเพื่อนำไปสู่การวางแผนกลยุทธ์ในการจัดการโปรแกรมนานาชาติ โดยมีวัตถุประสงค์ของการวิจัยดังนี้

1. ศึกษาวิเคราะห์สภาพปัจจุบันและปัญหาของการจัดการโปรแกรมนานาชาติของสถาบันอุดมศึกษาไทย
2. ศึกษาวิเคราะห์รูปแบบการจัดการโปรแกรมนานาชาติของสถาบันอุดมศึกษาไทย
3. ศึกษาเชิงเปรียบเทียบปัจจัยแห่งความสำเร็จในการจัดการโปรแกรมนานาชาติในแต่ละรูปแบบ
4. เพื่อนำเสนอกลยุทธ์ในการจัดการโปรแกรมนานาชาติตามประเภทรูปแบบของการจัดการโปรแกรมนานาชาติ ของสถาบันอุดมศึกษาไทย

ผู้วิจัยได้แบ่งการนำเสนอผลการวิจัยออกเป็น 5 ตอนเพื่อให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการวิจัยดังนี้

- ตอนที่ 1 การศึกษาวิเคราะห์ และสรุปผลองค์ประกอบของโปรแกรมนานาชาติ
- ตอนที่ 2 ศึกษาวิเคราะห์สภาพปัจจุบันและปัญหาของความเป็นสากลของการจัดการโปรแกรมนานาชาติของสถาบันอุดมศึกษาไทย
- ตอนที่ 3 รูปแบบการจัดโปรแกรมนานาชาติของสถาบันอุดมศึกษาไทยสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา
- ตอนที่ 4 ศึกษาเชิงเปรียบเทียบปัจจัยแห่งความสำเร็จในการจัดการโปรแกรมนานาชาติใน 4รูปแบบ
- ตอนที่ 5 กลยุทธ์ในการจัดการโปรแกรมนานาชาติตามประเภทรูปแบบของการจัดการโปรแกรมนานาชาติของสถาบันอุดมศึกษาไทย

ตอนที่1 การศึกษาวิเคราะห์และสรุปผลองค์ประกอบของโปรแกรมนานาชาติ

การนำเสนอผลการวิจัยการศึกษากาวิเคราะห์องค์ประกอบของโปรแกรมนานาชาติใน
ขั้นตอนนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์หาองค์ประกอบของโปรแกรมนานาชาติ ผู้วิจัยนำเสนอ
แบ่งเป็น 4 ส่วนดังนี้

ส่วนที่1 ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบของโปรแกรมนานาชาติ

ส่วนที่2 ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบโปรแกรมนานาชาติโดยใช้แบบสอบถามไปยัง

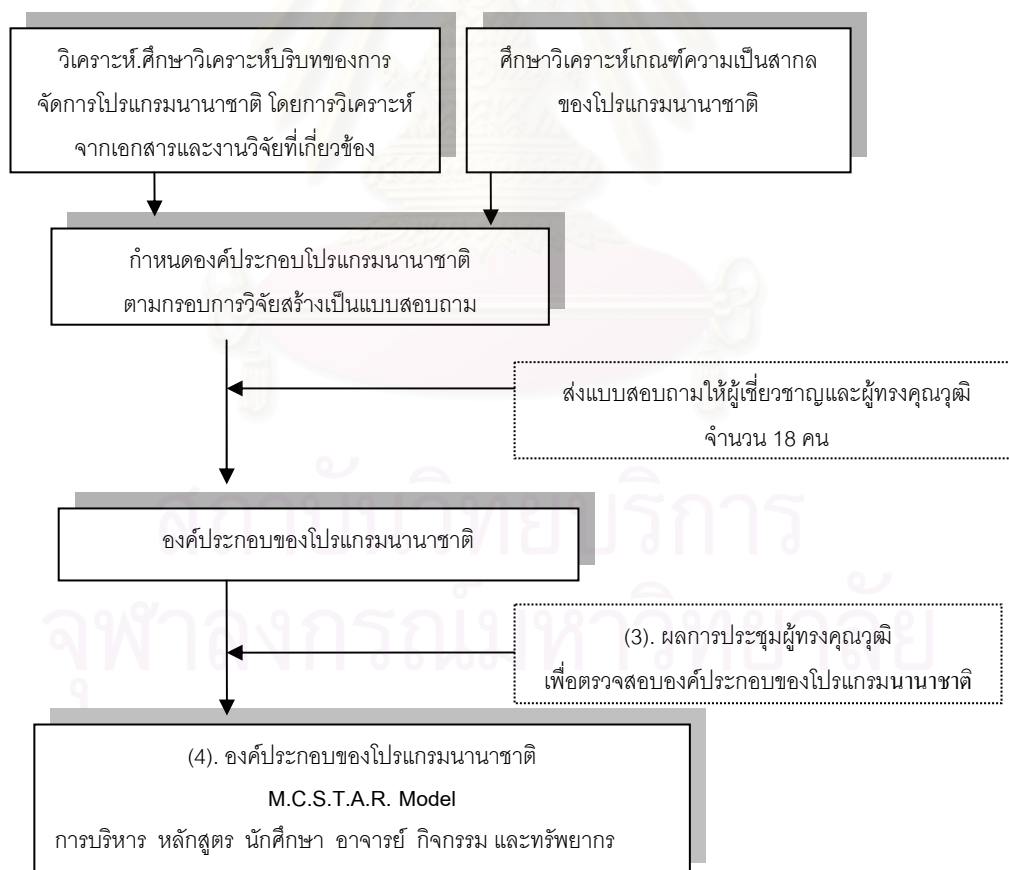
ผู้ทรงคุณวุฒิ

ส่วนที่3 ผลการประชุมผู้ทรงคุณวุฒิเพื่อตรวจสอบองค์ประกอบของโปรแกรมนานาชาติ

ส่วนที่4 นำเสนอ องค์ประกอบโปรแกรมนานาชาติ

โดยมีขั้นตอนในการวิจัยโดยสรุปตามแผนภูมิที่3 ดังนี้

แผนภูมิที่3 ขั้นตอนการวิเคราะห์องค์ประกอบของโปรแกรมนานาชาติ

ส่วนที่ 1 ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบโปรแกรมนานาชาติ

1.1 -ขั้นตอนการศึกษาองค์ประกอบโปรแกรมนานาชาติ

ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาองค์ประกอบโปรแกรมนานาชาติ 6 ขั้นตอนดังนี้

1. ศึกษากรอบแนวคิดที่เกี่ยวกับโปรแกรมนานาชาติ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง วรพรรณ อภิชัย (2535) “ความคิดเห็นของผู้บริหารและอาจารย์ในสถาบันอุดมศึกษาเกี่ยวกับการจัดการหลักสูตรนานาชาติ” อภรณ์ แก่นวงศ์ (2535) “ การศึกษาความร่วมมือทางวิชาการระหว่างสถาบันอุดมศึกษาของรัฐในสังกัดทบวงมหาวิทยาลัยกับสถาบันอุดมศึกษาต่างประเทศ ทองอินทร์ วงศ์โสธร และคณะ (2540) “ความเป็นสากลของการอุดมศึกษาไทย”
2. ศึกษาแบบสอบถามจากงานวิจัยของ วิลาวัณย์ จารุอรียานนท์ (2535: 207-219) เรื่อง “แนวโน้มการจัดโปรแกรมนานาชาติระดับบัณฑิตศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาสังกัดทบวงมหาวิทยาลัยในทศวรรษหน้า (พ.ศ. 2543-2552)
3. สร้างแบบสอบถามโดยอาศัยกรอบแนวคิดเกี่ยวกับโปรแกรมนานาชาติ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
4. ขอความอนุเคราะห์อาจารย์ที่ปรึกษาตรวจสอบแบบสอบถาม
5. ปรับแก้ไขแบบสอบถามตามข้อเสนอแนะของอาจารย์ที่ปรึกษา
6. นำแบบสอบถามส่งไปยังผู้ทรงคุณวุฒิ 18 ท่าน

1.2 เกณฑ์ที่ใช้ในการคัดเลือกกลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิ

ผู้วิจัยได้แบ่งผู้ทรงคุณวุฒิออกตามกลุ่มของสถาบันและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับโปรแกรมนานาชาติ โดยผู้ทรงคุณวุฒิมีตำแหน่งตั้งแต่ระดับ ผู้อำนวยการ หรือรองอธิการบดี ดังนั้นผู้วิจัยจึงแบ่งออกเป็น 3 กลุ่มดังนี้

- 1.2.1 กลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิที่เกี่ยวข้องด้านโปรแกรมนานาชาติจากสถาบันอุดมศึกษารัฐบาล จำนวน 13 ท่าน ได้รับการตอบแบบสอบถามกลับจำนวน 9 ท่าน
- 1.2.2 ผู้ทรงคุณวุฒิที่เกี่ยวข้องด้านโปรแกรมนานาชาติจากสถาบันอุดมศึกษาเอกชน จำนวน 7 ท่าน ได้รับการตอบแบบสอบถามกลับจำนวน 6 ท่าน
- 1.2.3 ผู้ทรงคุณวุฒิที่เกี่ยวข้องด้านโปรแกรมนานาชาติจาก สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษาและองค์การระหว่างประเทศที่เกี่ยวข้องกับอุดมศึกษาจำนวน 4 ท่าน ได้รับการตอบแบบสอบถามกลับจำนวน 3 ท่าน

รายนามผู้ทรงคุณวุฒิตามภาคผนวก ก (หน้า 339-340)

1.3 ผลการศึกษาองค์ประกอบของโปรแกรมนานาชาติ

จากการศึกษาแนวคิดและทฤษฎีต่าง ๆ ที่นำเสนอไว้เป็นกรอบแนวคิดในการวิจัยตามแผนภูมิที่ 1. ในบทที่ 1 ได้แก่ นโยบายเกี่ยวกับความเป็นนานาชาติ ความหมายและเป้าหมายของโปรแกรมนานาชาติ องค์ประกอบของโปรแกรมนานาชาติ และลักษณะของการจัดโปรแกรมนานาชาติ ศึกษากรอบแนวคิดที่เกี่ยวกับโปรแกรมนานาชาติ และจากงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง “ความคิดเห็นของผู้บริหารและอาจารย์ในสถาบันอุดมศึกษาเกี่ยวกับการจัดการหลักสูตรนานาชาติ” (วรพรรณ อภิชัย:2535) “ การศึกษาความร่วมมือทางวิชาการระหว่างสถาบันอุดมศึกษาของรัฐในสังกัดทบวงมหาวิทยาลัยกับสถาบันอุดมศึกษาต่างประเทศ” (อาภรณ์ แก่นวงศ์:2535) “ความเป็นสากลของการอุดมศึกษาไทย”(ทองอินทร์ วงศ์โสธร และคณะ:2540) ผู้วิจัยได้นำมาวิเคราะห์เพื่อกำหนดเป็นองค์ประกอบของโปรแกรมนานาชาติโดยพิจารณาตามความสำคัญต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับองค์ประกอบของโปรแกรมนานาชาติ และนำมาแจกแจงรายละเอียดเพื่อตรวจสอบว่าได้มีผู้เสนอแนะไว้อย่างไร จากนั้นจึงนำรายละเอียดขององค์ประกอบที่มีผู้เสนอมาประมวลเป็นองค์ประกอบย่อยของโปรแกรมนานาชาติ รายละเอียดตามตารางที่ 2 ดังนี้

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 2 ตารางแสดงการวิเคราะห์องค์ประกอบโปรแกรมนานาชาติ

	สกอ.	ประพันธ์พงศ์ เวชชาชีวะ	สุชาติ ตันธนะเดชา	พจนานุกรม อุดมศึกษา	วรพรรณ อภิชัย	จอห์นสัน จูเนียร์	ลิน
การบริหาร	<ul style="list-style-type: none"> มีความร่วมมือทางวิชาการกับสถาบันต่างประเทศ 	<ul style="list-style-type: none"> จัดองค์กรบริหารแบบธุรกิจ มีการตรวจสอบระบบ Post Audit ผลประโยชน์ของบุคลากรเท่าเทียมกับเอกชน บริหารบุคลากรตามมาตรฐานขององค์กรธุรกิจ การบริหารการเงินต้องมีอิสระ 	<ul style="list-style-type: none"> มีความร่วมมือกับสถาบันต่างประเทศ 	<ul style="list-style-type: none"> มีความร่วมมือทางวิชาการ 		<ul style="list-style-type: none"> 	
หลักสูตร	<ul style="list-style-type: none"> เนื้อหาต้องมีความเป็นนานาชาติ 	<ul style="list-style-type: none"> ได้รับการยอมรับจากสถาบันต่างประเทศ 	<ul style="list-style-type: none"> มีเนื้อหาให้ความรู้ขยายทัศนะและโลกกว้างสู่การเป็นประชาคมโลก ภาษาสากลอาจเป็นภาษาไทยก็ได้ การเทียบโอนหน่วยกิต การให้ปริญญาร่วมกับ 	<ul style="list-style-type: none"> เนื้อหาเป็นสากล 	<ul style="list-style-type: none"> การใช้ภาษาสากล มีมาตรฐานได้รับการยอมรับระดับนานาชาติ เนื้อหาส่งเสริมให้มีโลกทัศน์กว้างและทักษะในการติดต่อต่างประเทศ 	<ul style="list-style-type: none"> ภาษาต่างประเทศ เนื้อหาของหลักสูตรมีความเป็นสากล 	<ul style="list-style-type: none"> เป็นรายวิชาที่ยึดปัญหาเป็นศูนย์กลาง มีการเขียนภาษาต่างประเทศ โครงการร่วมเพื่อรับปริญญาที่เกี่ยวข้องเพิ่มอีกปริญญาหนึ่ง
นักศึกษา	<ul style="list-style-type: none"> นักศึกษาชาวไทยชาวต่างชาติเข้าศึกษา 	<ul style="list-style-type: none"> กำหนดมาตรฐานความรู้ในการรับนักศึกษา 	<ul style="list-style-type: none"> มาจากนานาชาติ 		<ul style="list-style-type: none"> ผู้เรียนมาจากชาติต่างๆ 		<ul style="list-style-type: none"> มีนักศึกษานานาชาติ มีปฏิสัมพันธ์ระหว่างนักศึกษาต่างวัฒนธรรมในการเรียน
อาจารย์	<ul style="list-style-type: none"> อาจารย์ผู้สอนต้องมีประสบการณ์ในเนื้อหาที่สอน มีความรู้ภาษาที่ใช้สอนอยู่ในเกณฑ์ดีมาก 	<ul style="list-style-type: none"> มีความสามารถทางวิชาการ มีประสบการณ์ มีความสามารถในการทำวิจัย 	<ul style="list-style-type: none"> มาจากนานาชาติ 		<ul style="list-style-type: none"> ผู้สอนมาจากชาติต่างๆ 		<ul style="list-style-type: none"> มีอาจารย์จากต่างประเทศ คณาจารย์มีประสบการณ์ในการสอนการวิจัยในต่างประเทศ คณาจารย์เพิ่มพูนประสบการณ์ในต่างประเทศ
กิจกรรม	<ul style="list-style-type: none"> กิจกรรมแลกเปลี่ยนนักศึกษา แลกเปลี่ยนนักวิชาการ การแลกเปลี่ยนวัฒนธรรมระหว่างชาติ 	<ul style="list-style-type: none"> มีการพัฒนานักศึกษาทั้งในและนอกชั้นเรียน 	<ul style="list-style-type: none"> มีกิจกรรมแลกเปลี่ยนวัฒนธรรม แลกเปลี่ยนนักศึกษา แลกเปลี่ยนคณาจารย์ 	<ul style="list-style-type: none"> ให้ทุนแก่นักศึกษาในการฝึกอบรมและการวิจัย 	<ul style="list-style-type: none"> มีกิจกรรมนานาชาติ 	<ul style="list-style-type: none"> การศึกษาในต่างประเทศ 	<ul style="list-style-type: none"> กิจกรรมภายใน เช่นเชิญวิทยากรจากต่างประเทศมาบรรยาย โครงการภายนอก เช่นการส่งนักศึกษาไปฝึกงานในต่างประเทศ
ทรัพยากร	<ul style="list-style-type: none"> อุปกรณ์การเรียนการสอน ตำราเรียน สื่อเทคโนโลยี ต้องมีความทันสมัย เอื้อให้นักศึกษาใช้ประโยชน์ 		<ul style="list-style-type: none"> สื่อเทคโนโลยีทันสมัย 	<ul style="list-style-type: none"> 		<ul style="list-style-type: none"> 	

จากการวิเคราะห์องค์ประกอบโปรแกรมนานาชาติเพื่อกำหนดเป็นองค์ประกอบของหลักสูตร โดยพิจารณาตามความสำคัญต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับองค์ประกอบของโปรแกรมนานาชาติ และนำมาแจกแจงรายละเอียดเพื่อตรวจสอบว่าได้มีผู้เสนอแนะไว้อย่างไร จากนั้นจึงนำรายละเอียดขององค์ประกอบที่มีผู้เสนอมาประมวลเป็นองค์ประกอบของโปรแกรมนานาชาติ สรุปได้ว่าโปรแกรมนานาชาติมี 6 องค์ประกอบหลัก ดังนี้

1. **การบริหาร (Management)** โปรแกรมนานาชาติต้องมีการบริหารงานมีลักษณะเฉพาะตัวเพื่อความคล่องตัวในการบริหารจัดการ ทั้งด้านบุคลากรและการเงิน และการประกันคุณภาพหลักสูตร เนื่องจากต้องมีการปรับปรุงหลักสูตรและกิจกรรมตลอดเวลา เพื่อความทันสมัยของหลักสูตรและกิจกรรม

2. **ด้านหลักสูตร (Curriculum)** โปรแกรมนานาชาติต้องมีจุดมุ่งหมายของหลักสูตรที่มุ่งเน้นความเป็นนานาชาติได้รับการยอมรับจากสถาบันต่างประเทศ มีการเทียบโอนหน่วยกิต มีการใช้ภาษาสากลเป็นสื่อในการเรียนการสอน

3. **นักศึกษา (Student)** ได้แก่ โปรแกรมนานาชาติต้องมีความหลากหลายของนักศึกษาที่มีนักศึกษานานาชาติเข้ามาเรียนในโปรแกรมและรวมไปถึงการความสามารถใช้ภาษาต่าง ๆ ของนักศึกษา

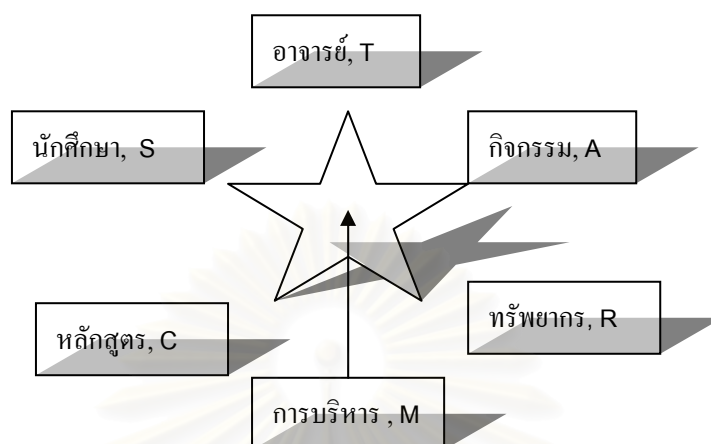
4. **ผู้สอน (Teacher)** ได้แก่ โปรแกรมนานาชาติต้องมีความหลากหลายของอาจารย์ที่มีจากหลากหลายประเทศ มีอาจารย์ที่มีคุณภาพมีความสามารถในการสอน รวมถึงไปถึงมีผลงานทางวิชาการและงานวิจัยให้เกิดความรู้ใหม่ ๆ เกิดขึ้น

5. **กิจกรรมนานาชาติ (Activity)** โปรแกรมนานาชาติต้องมีกิจกรรมที่ช่วยเสริมสร้างประสบการณ์ทางวิชาการและวัฒนธรรมให้แก่ผู้เรียน และรวมไปถึงผู้สอน เช่น การแลกเปลี่ยนนักศึกษา อาจารย์ การประชุมวิชาการระดับนานาชาติ การสร้างความร่วมมือกับต่างประเทศ เป็นต้น

6. **ทรัพยากร (Resource)** โปรแกรมนานาชาติต้องมีทรัพยากรที่เอื้ออำนวยความสะดวกให้แก่ผู้เรียนในการค้นคว้าข้อมูล ทางด้านวิชาการ เช่น ห้องสมุด ระบบอินเทอร์เน็ต อาคารสถานที่ และวารสาร เป็นต้น

จากทั้ง 6 องค์ประกอบโปรแกรมนานาชาติผลแสดงดังแผนภาพที่ 1

แผนภาพที่1 องค์ประกอบโปรแกรมนานาชาติ

ส่วนที่ 2 ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบโปรแกรมนานาชาติโดยใช้แบบสอบถามไปยังผู้ทรงคุณวุฒิ

2.1 การจัดทำแบบสอบถาม องค์ประกอบของโปรแกรมนานาชาติ

ในการศึกษาองค์ประกอบโปรแกรมนานาชาติเพื่อหาความสอดคล้องและความเหมาะสมขององค์ประกอบของโปรแกรมนานาชาติ ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิจัยโดยการทำแบบสอบถามไปยังผู้เชี่ยวชาญเพื่อถามความคิดเห็นเรียงตามความเหมาะสมขององค์ประกอบโปรแกรมนานาชาติที่ได้จากการวิเคราะห์เอกสารโดยมีขั้นตอนแสดงรายละเอียดดังนี้

2.1.1 ศึกษากรอบแนวคิดที่เกี่ยวกับโปรแกรมนานาชาติ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ดังนี้ วรพรรณ อภิชัย (2535) “ความคิดเห็นของผู้บริหารและอาจารย์ในสถาบันอุดมศึกษาเกี่ยวกับการจัดการหลักสูตรนานาชาติ” อภรณ์ แก่นวงศ์ (2535) “การศึกษาความร่วมมือทางวิชาการระหว่างสถาบันอุดมศึกษาของรัฐในสังกัดทบวงมหาวิทยาลัยกับสถาบันอุดมศึกษาต่างประเทศ ทองอินทร์ วงศ์โสธร และคณะ (2540) “ความเป็นสากลของการอุดมศึกษาไทย”

2.1.2 ศึกษาแบบสอบถามจากงานวิจัยของ วิลาวัณย์ จารุอริยานนท์ (2535: 207-219) เรื่อง “แนวโน้มการจัดโปรแกรมนานาชาติระดับบัณฑิตศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาสังกัดทบวงมหาวิทยาลัยในทศวรรษหน้า (พ.ศ. 2543-2552)

2.1.3 สร้างแบบสอบถามโดยอาศัยกรอบแนวคิดเกี่ยวกับโปรแกรม นานาชาติ งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

2.1.4 ขอความอนุเคราะห์อาจารย์ที่ปรึกษาตรวจสอบแบบสอบถาม

2.1.5 ปรับแก้ไขแบบสอบถามตามข้อเสนอแนะของอาจารย์ที่ปรึกษา

2.1.6 นำแบบสอบถามส่งไปยังผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 25 ท่าน ได้รับแบบ สอบตอบกลับมา 18 ท่าน

2.2 เกณฑ์ที่ใช้ในการคัดเลือกกลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิ

ผู้วิจัยได้แบ่งผู้ทรงคุณวุฒิออกตามกลุ่มของสถาบันและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง กับโปรแกรมนานาชาติ โดยผู้ทรงคุณวุฒิมีตำแหน่งตั้งแต่ระดับ ผู้อำนวยการ หรือรองอธิการบดี ดังนั้นผู้วิจัยจึงแบ่งออกเป็น 3 กลุ่มดังนี้

2.2.1 กลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิที่เกี่ยวข้องด้านโปรแกรมนานาชาติจาก สถาบันอุดมศึกษารัฐบาล จำนวน 13 ท่าน ได้รับการตอบแบบสอบถามกลับจำนวน 10 ท่าน

2.2.2 ผู้ทรงคุณวุฒิที่เกี่ยวข้องด้านโปรแกรมนานาชาติจากสถาบัน อุดมศึกษาเอกชน จำนวน 7 ท่าน ได้รับการตอบแบบสอบถามกลับจำนวน 4 ท่าน

2.2.3 ผู้ทรงคุณวุฒิที่เกี่ยวข้องด้านโปรแกรมนานาชาติจาก สำนักงาน คณะกรรมการการอุดมศึกษาและองค์กรระหว่างประเทศที่เกี่ยวข้องกับอุดมศึกษาจำนวน 4 ท่าน ได้รับการตอบแบบสอบถามกลับจำนวน 4 ท่าน

รายนามผู้ทรงคุณวุฒิตามภาคผนวก ก (หน้า 348-349)

2.3 ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบโปรแกรมนานาชาติโดยใช้แบบสอบถามไปยังผู้ทรงคุณวุฒิ

ผลที่ได้จากการเก็บแบบสอบถามผู้เชี่ยวชาญและผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 18 ท่าน (รายชื่อใน ภาคผนวก ก) โดยได้สร้างแบบสอบถามขึ้นมาเกี่ยวกับความคิดเห็นต่อตัวบ่งชี้ในการประเมินความ เป็นสากลของโปรแกรมนานาชาติที่จัดในประเทศไทยโดยมหาวิทยาลัยของรัฐและเอกชน (ภาคผนวก ข) สามารถสรุปผลจากการเก็บแบบสอบถาม โดยเรียงตามค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อยใน แต่ละหมวด มีดังนี้

1. มิติด้านผู้เรียน (S, Student)

ตัวบ่งชี้	ความเหมาะสม		
	จำนวน	ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
1.1 ความหลากหลายของนักศึกษา			
1.1.1 ร้อยละของนักศึกษาต่างชาติ/นักศึกษาไทย	18	4.83	.383
1.1.2 จำนวนประเทศที่มาของนักศึกษา	18	4.39	.778
1.1.3 จำนวนนักศึกษาแลกเปลี่ยนระหว่างประเทศ	18	4.22	.808
1.2 ระบบการคัดนักศึกษ			
1.2.1 การทดสอบความรู้ทางด้านภาษาอังกฤษ	18	4.67	.594
1.2.2 เกณฑ์คะแนนในการสอบคัดเลือก (TOEFL, SAT)	18	4.61	.608

2. มิติด้านผู้สอน (T, Teacher)

ตัวบ่งชี้	ความเหมาะสมในการบ่งชี้		
	จำนวน	ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
2.1 ความหลากหลายของผู้สอน			
2.1.1 ร้อยละของอาจารย์ชาวต่างชาติ/อาจารย์ไทย	18	4.56	.705
2.1.2 จำนวนประเทศที่มาของอาจารย์	18	3.89	.758
2.2 คุณภาพของอาจารย์ผู้สอน			
2.2.1 ร้อยละของอาจารย์ผู้สอนที่จบต่างประเทศ	18	4.61	.608
2.2.2 จำนวนอาจารย์ที่มีประสบการณ์ทำงานในสายงานที่เกี่ยวข้องกับรายวิชาที่สอน	18	4.33	.686
2.2.3 จำนวนอาจารย์ที่มีประสบการณ์สอนในต่างประเทศ	18	3.78	.732
2.3 กระบวนการสรรหาและคัดเลือกอาจารย์			
2.3.1 มีคณะกรรมการสรรหาอาจารย์และอาจารย์พิเศษ	18	4.33	.686
2.3.2 เกณฑ์คะแนนด้านภาษาอังกฤษในการสอบคัดเลือก (TOEFL)	17	4.24	.831
2.4 การพัฒนาคณาจารย์			
2.4.1 แผนพัฒนาบุคลากรในระยะ 5 ปี	18	4.50	.707
2.4.2 จำนวนการเข้าอบรม สัมมนาวิชาการระดับนานาชาติ เฉลี่ยในรอบ 2 ปี	18	4.28	.826
2.4.3 จำนวนอาจารย์แลกเปลี่ยนระหว่างประเทศ	18	4.06	.725

2. มิติด้านผู้สอน (T, Teacher) (ต่อ)

ตัวบ่งชี้	ความเหมาะสมในการบ่งชี้		
	จำนวน	ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
2.5 ผลงานของอาจารย์			
2.5.1 จำนวนบทความวิชาการที่ได้พิมพ์เผยแพร่ในระดับนานาชาติเฉลี่ยในรอบ 5 ปี	18	4.78	.428
2.5.2 จำนวนงานวิจัยในรอบ 5 ปี	18	4.72	.461
2.5.3 จำนวนบทความวิชาการที่ได้พิมพ์เผยแพร่ในระดับชาติเฉลี่ยในรอบ 5 ปี	18	4.56	.616
2.5.4 จำนวนทุนวิจัยที่ได้รับในรอบ 5 ปี	18	4.50	.618
2.5.5 จำนวนตำราที่ได้พิมพ์เผยแพร่ในระดับชาติและนานาชาติเฉลี่ยในรอบ 5 ปี	18	4.39	.778
2.5.6 รางวัลระดับชาติและระดับนานาชาติที่ได้รับเฉลี่ยในรอบ 5 ปี	18	3.89	.963

3. มิติด้าน กิจกรรมนานาชาติ (A, Activities)

ตัวบ่งชี้	ความเหมาะสมในการบ่งชี้		
	จำนวน	ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
3.1 ด้านนักศึกษา			
3.1.1 จำนวนการจัดกิจกรรมนานาชาติในรอบ 2 ปี	17	4.00	.935
3.1.2 จำนวนนักศึกษาไปดูงานหรือศึกษาเพิ่มเติมในต่างประเทศ	17	3.94	.899
3.2 ด้านอาจารย์ผู้สอน			
3.2.1 จำนวนอาจารย์ที่ไปร่วมประชุมหรือเสนอผลงานในที่ประชุมระดับนานาชาติ	17	4.76	.437
3.3 ด้านงานวิจัย			
3.3.1 จำนวนงานวิจัยที่ทำร่วมกับต่างประเทศ	17	4.41	.618
3.3.2 จำนวนนักวิชาการชาวต่างประเทศที่มาร่วมทำงานวิจัยในไทย	17	4.00	.500

3. มิติด้าน กิจกรรมนานาชาติ (A, Activities) (ต่อ)

ตัวบ่งชี้	ความเหมาะสมในการบ่งชี้		
	จำนวน	ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
3.4 การแลกเปลี่ยนบุคคลากร			
3.4.1 จำนวนอาจารย์ชาวต่างประเทศที่มาดูงานหลักสูตรที่จัด หรือ มาฝึกอบรมเฉลี่ยก็ครั้งต่อปี	17	3.41	.870
3.5 วิชาการ			
3.5.1 จำนวนการจัดประชุมหรือสัมมนาวิชาการระดับนานาชาติ	17	4.18	.636
3.5.2 จำนวนบุคลากรในหน่วยงานที่ส่งไปเป็นผู้เชี่ยวชาญให้คำปรึกษาหรือบรรยายในสถาบันการศึกษาในต่างประเทศ	17	3.71	.686
3.6 สิ่งอำนวยความสะดวกให้นักศึกษาต่างประเทศ			
3.6.1 หน่วยงานที่รับผิดชอบนักศึกษาต่างชาติโดยตรง	17	4.82	.393
3.6.2 ที่พัก	17	4.35	.862
3.6.3 ทุนการศึกษา	17	3.88	1.054
3.7 ข้อตกลงความร่วมมือกับต่างประเทศ (MOU)			
3.7.1 รูปแบบของความร่วมมือตามข้อตกลง	17	4.12	.928
3.7.2 จำนวนฉบับของข้อตกลงความร่วมมือทางวิชาการกับมหาวิทยาลัยต่างประเทศ	17	3.71	.920

4. มิติด้าน ทรัพยากรสนับสนุน (R, Resource Support)

ตัวบ่งชี้	ความเหมาะสมในการบ่งชี้		
	จำนวน	ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
ทรัพยากรสนับสนุน			
4.1 จำนวนหนังสือต่างประเทศ	17	4.82	.393
4.2 การให้บริการห้องสมุด	18	4.78	.428
4.3 จำนวนแหล่งที่มาของวารสารต่างประเทศ	18	4.78	.428
4.4 รูปแบบการให้บริการ อินเทอร์เน็ต	17	4.65	.493
4.5 จำนวนคอมพิวเตอร์เฉลี่ยต่อนักศึกษา	18	4.61	.502
4.6 อาคาร สถานที่	18	4.39	.608

5. มิติด้านการบริหาร (M, Management)

ตัวบ่งชี้	ความเหมาะสมในการบ่งชี้		
	จำนวน	ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน.
การบริหารและการจัดการ			
5.1 โครงสร้างและระบบการบริหาร	18	4.44	.616
5.2 รูปแบบการบริหารจัดการ	18	4.33	.686
5.3 การบริหารการเงิน	18	4.22	.878

6. มิติด้านหลักสูตร (C, Curriculum)

ตัวบ่งชี้	ความเหมาะสมในการบ่งชี้		
	จำนวน	ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
6.1 จุดมุ่งหมายของหลักสูตร	18	4.83	.383
6.2 การรับรองหลักสูตร	17	4.71	.588
6.3 รูปแบบการจัดหลักสูตร (จัดเอง ร่วมมือกับสถาบันอื่น, มีคณะกรรมการภายนอกร่วมจัด ฯลฯ)	18	4.44	.705
6.4 รูปแบบความร่วมมือ (Joint Degree, เรียนร่วมกัน)	18	4.11	.900

คะแนนความสำคัญของแต่ละมิติ/องค์ประกอบของตัวบ่งชี้ความเป็นสากลของโปรแกรมนานาชาติทั้ง 6 องค์ประกอบ (S.T.A.R-M.C. Model) (คะแนน 1-10) เมื่อ 1 = สำคัญน้อยที่สุด 10 = สำคัญมากที่สุด ดังต่อไปนี้

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

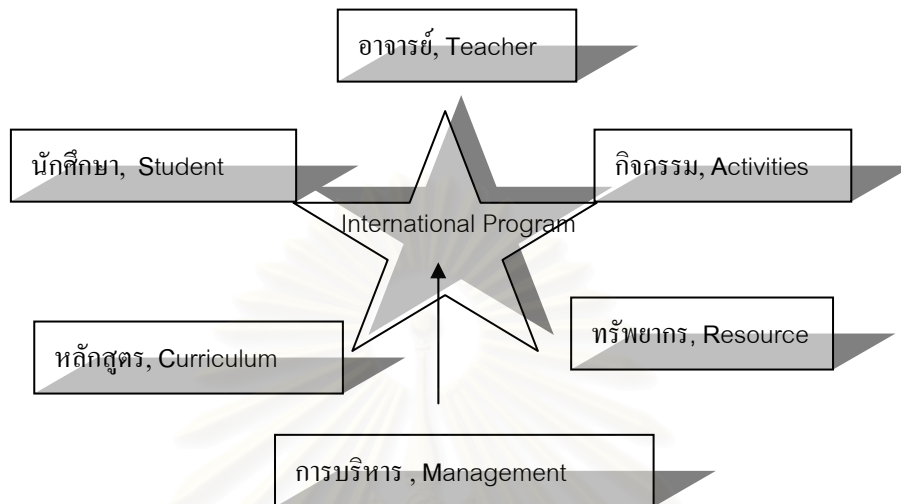
มิติขององค์ประกอบตัวบ่งชี้ ความเป็นสากลของโปรแกรม	น้ำหนักคะแนนความสำคัญของ แต่ละมิติ (เต็ม 10 คะแนน)		
	จำนวน	ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
1. ด้าน ผู้สอน (T, Teacher)	18	9.56	.856
2. ด้าน ผู้เรียน (S, Student)	18	9.28	1.018
3. ด้านหลักสูตร (C, Curriculum)	18	8.94	1.110
4. ด้านการบริหาร (M, Management)	18	8.33	1.237
5. ด้าน ทรัพยากรสนับสนุน (R, Resource)	18	8.00	1.283
6 ด้านกิจกรรมนานาชาติ (A , International Activities)	18	7.78	1.665

จากตารางผลการวิเคราะห์พบว่า ผู้เชี่ยวชาญมีความเห็นสอดคล้องกันในเรื่องขององค์ประกอบความเป็นสากลของโปรแกรมนานาชาติ ควรจะประกอบด้วย 6 ด้าน คือ ผู้เรียน ผู้สอน กิจกรรมนานาชาติ ทรัพยากรสนับสนุน การบริหารและหลักสูตร โดยให้ความสำคัญจากมากไปน้อยเรียงตามลำดับดังนี้ ผู้สอน ผู้เรียน หลักสูตร การบริหาร ทรัพยากรสนับสนุน และกิจกรรมนานาชาติ และตัวบ่งชี้ความเป็นสากลของผู้เรียน ผู้สอน กิจกรรมนักศึกษา ทรัพยากรสนับสนุน การบริหารและหลักสูตร ทุกตัวบ่งชี้ที่ผู้เชี่ยวชาญมีความเห็นด้วยอย่างยิ่ง

โดยสรุป องค์ประกอบความเป็นสากลของโปรแกรมนานาชาติมีองค์ประกอบ 6 ด้าน คือ การบริหารงาน (Management) หลักสูตรที่เป็นสากล (Curriculum) นักศึกษา (Student) ผู้สอน (Teacher) กิจกรรมนานาชาติ (Activity) และทรัพยากรสนับสนุนทางการศึกษา (Resource) โดย
 ดังแผนภาพที่ 2

สถาบันวิทยบริการ
 จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

แผนภาพที่ 2 องค์ประกอบโปรแกรมนานาชาติ M.C.S.T.A.R. Model ก่อนประชุมผู้ทรงคุณวุฒิ

ส่วนที่ 3 ผลการประชุมผู้ทรงคุณวุฒิเพื่อตรวจสอบองค์ประกอบโปรแกรมนานาชาติ

จากการที่กลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 20 คน (ภาคผนวก ก) ร่วมสัมมนา อภิปราย และแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับร่างองค์ประกอบของโปรแกรมนานาชาติในประเทศโดยที่ผู้วิจัยได้พัฒนาขึ้นในด้านความเหมาะสมตลอดจนข้อเสนอแนะความคิดเห็นเพิ่มเติมเพื่อปรับปรุงรูปแบบให้สมบูรณ์ สามารถสรุปผลได้ดังนี้

ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะ โดยภาพรวมของผู้ทรงคุณวุฒิมีเห็นด้วยกับโมเดลองค์ประกอบ M.C.S.T.A.R. Model เพียงแต่มีข้อพึงสังเกตดังนี้

1. ระหว่างหลักสูตรในองค์ประกอบนี้ น่าที่จะมุ่งเน้นเพิ่มขึ้นให้เด่นชัดในเรื่องขององค์ความรู้ (Knowledge) เนื่องจากถ้าประเทศมีองค์ความรู้ที่เด่นชัดก็สามารถที่จะเป็นสากลและดึงดูดให้ต่างประเทศเข้ามาศึกษาในประเทศไทยได้ เช่น องค์ความรู้ด้านการวางแผนไทย การศึกษาเกี่ยวกับโรคเขตร้อน เป็นต้น

2. ผลผลิตที่ได้จากการดำเนินการตามองค์ประกอบสากลข้างต้น จะมั่นใจได้อย่างไรเกี่ยวกับการพัฒนานักศึกษาให้มีความคิดที่หลากหลายกว้างไกล ผู้ทรงคุณวุฒิเสนอว่าน่าจะมีการประเมินผลของบัณฑิตที่จบจากโปรแกรมนานาชาติ ในขณะเดียวกัน ผู้ทรงคุณวุฒิบางท่าน เห็นว่าการประเมินนั้นกระทำได้ยากเนื่องจากความเป็นสากลหรือการคิดที่เป็นสากลนั้นมีทั้งที่ปรากฏชัด

และไม่ปรากฏชัดในตัวตนของบัณฑิต เช่น ปรากฏชัด หมายถึง การที่บัณฑิตได้ทำงานในองค์กรต่างประเทศ หรือ ทำงานที่เกี่ยวข้องกับต่างประเทศ ในขณะที่ไม่ปรากฏชัด คือบัณฑิตอาจจะไม่ได้ทำงานในองค์กรต่างประเทศแต่ทำงานในองค์กรขนาดเล็กหรือธุรกิจครอบครัว แต่มีความคิดที่เป็นสากลในกรณีนี้การวัดผลสัมฤทธิ์ของบัณฑิตจะยากต่อการประเมิน

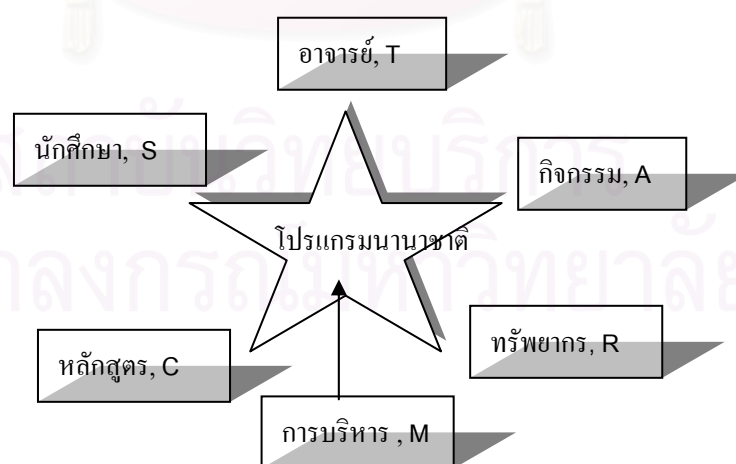
3. องค์ประกอบโปรแกรมนานาชาติ M.C.S.T.A.R Model ควรจะมีการแสดงการประกันคุณภาพให้เด่นชัดกว่าเดิมที่รวมอยู่ในการบริหาร (Q.A)

4. M.C.S.T.A.R. Model ควรจะเขียนองค์ประกอบให้เชื่อมติดกันต่อเนื่องเชื่อมโยงประสานกันเพื่อให้เกิดความเป็นสากลของโปรแกรมนานาชาติ

ส่วนที่ 4 ผลการสังเคราะห์องค์ประกอบโปรแกรมนานาชาติเพื่อความเป็นสากล

ในการนำเสนอองค์ประกอบโปรแกรมนานาชาติผู้วิจัยได้นำข้อมูลจากส่วนที่ 1 คือ ร่างองค์ประกอบนานาชาติที่ได้จากวิธีการสังเคราะห์จากเอกสารและส่งแบบสอบถาม และส่วนที่ 2 คือ ผลการประชุมผู้ทรงคุณวุฒิเพื่อตรวจสอบองค์ประกอบโปรแกรมนานาชาติ มาวิเคราะห์ด้วยการบูรณาการเนื้อหาสาระของผลการศึกษาในส่วนต่าง ๆ เป็นรูปแบบองค์ประกอบโปรแกรมนานาชาติ (M.C.S.T.A.R Model) ในบริบทของประเทศไทยดังแผนภาพที่ 1 และตารางที่ 1 ต่อไปนี้

แผนภาพ ที่ 3 องค์ประกอบโปรแกรมนานาชาติ M.C.S.T.A.R. Model

จากแผนภาพที่ 3 องค์ประกอบหลักของโปรแกรมนานาชาติมีดังนี้

1. **การบริหาร (Management)** โปรแกรมนานาชาติต้องมีการบริหารงานมีลักษณะเฉพาะตัวเพื่อความคล่องตัวในการบริหารจัดการ ทั้งด้านบุคลากรและการเงิน และการประกันคุณภาพ เนื่องจากต้องมีการปรับปรุงหลักสูตรและกิจกรรมตลอดเวลา เพื่อความทันสมัยของหลักสูตรและกิจกรรม

2. **ด้านหลักสูตร (Curriculum)** โปรแกรมนานาชาติต้องมีจุดมุ่งหมายของหลักสูตรที่มุ่งเน้นความเป็นนานาชาติได้รับการยอมรับจากสถาบันต่างประเทศ หรือองค์ความรู้ของท้องถิ่น (Local body knowledge) ที่มีความเป็นเอกลักษณ์เฉพาะภูมิภาคหรือท้องถิ่น และเป็นที่ยอมรับของนานาชาติ

3. **นักศึกษา (Student)** ได้แก่ ความหลากหลายของนักศึกษาที่มีนักศึกษานานาชาติเข้ามาเรียนในโปรแกรมและรวมไปถึงการความสามารถใช้ภาษาต่าง ๆ ของนักศึกษา

4. **ผู้สอน (Teacher)** ได้แก่ โปรแกรมนานาชาติต้องมีความหลากหลายของอาจารย์ที่มีจากหลากหลายประเทศ มีอาจารย์ที่มีคุณภาพมีความสามารถในการสอน รวมไปถึงมีผลงานทางวิชาการและงานวิจัยให้เกิดความรู้ใหม่ ๆ เกิดขึ้น

5. **กิจกรรมนานาชาติ (Activity)** โปรแกรมนานาชาติต้องมีกิจกรรมที่ช่วยเสริมสร้างประสบการณ์ทางวิชาการและวัฒนธรรมให้แก่ผู้เรียน และรวมไปถึงผู้สอน เช่น การแลกเปลี่ยนนักศึกษา อาจารย์ การประชุมวิชาการระดับนานาชาติ การสร้างความร่วมมือกับต่างประเทศ เป็นต้น

6. **ทรัพยากร (Resource)** โปรแกรมนานาชาติต้องมีทรัพยากรที่เอื้ออำนวยความสะดวกให้แก่ผู้เรียนในการค้นคว้าข้อมูล ทางด้านวิชาการ เช่น ห้องสมุด ระบบอินเทอร์เน็ต อาคารสถานที่ และวารสาร เป็นต้น

องค์ประกอบโปรแกรมนานาชาติมีตัวบ่งชี้ความเป็นสากลทั้ง 6 มิติ ดังนี้

1. มิติด้านการบริหาร (M, Management)

ตัวบ่งชี้

การบริหารและการจัดการ

- 1.1 โครงสร้างและระบบการบริหาร
- 1.2 รูปแบบการบริหารจัดการ
- 1.3 การบริหารการเงิน

2. มิติด้านหลักสูตร (C, Curriculum)

ตัวบ่งชี้

- 2.1 จุดมุ่งหมายของหลักสูตร
- 2.2 รูปแบบการจัดหลักสูตร (จัดเอง ร่วมมือกับสถาบันอื่น, มีคณะกรรมการภายนอกร่วมจัด ฯลฯ)
- 2.3 รูปแบบความร่วมมือ (Join Degree, เรียนร่วมกัน)
- 2.4 การรับรองหลักสูตร

3. มิติด้านผู้เรียน (S, Student)

ตัวบ่งชี้

- 3.1 ความหลากหลายของนักศึกษา
 - 3.1.1 ร้อยละของนักศึกษาต่างชาติ/นักศึกษาไทย
 - 3.1.2 จำนวนประเทศที่มาของนักศึกษา
 - 3.1.3 จำนวนนักศึกษาแลกเปลี่ยนระหว่างประเทศ
- 3.2 ระบบการคัดนักศึกษา
 - 3.2.1 การทดสอบความรู้ทางด้านภาษาอังกฤษ
 - 3.2.2 เกณฑ์คะแนนในการสอบคัดเลือก (TOEFL, SAT)

4. มิติด้านผู้สอน (T, Teacher)

ตัวบ่งชี้

- 4.1 ความหลากหลายของผู้สอน
 - 4.1.1 ร้อยละของอาจารย์ชาวต่างชาติ/อาจารย์ไทย
 - 4.1.2 จำนวนประเทศที่มาของอาจารย์
- 4.2 คุณภาพของอาจารย์ผู้สอน
 - 4.2.1 ร้อยละของอาจารย์ผู้สอนที่จบต่างประเทศ
 - 4.2.2 จำนวนอาจารย์ที่มีประสบการณ์สอนในต่างประเทศ
 - 4.2.3 จำนวนอาจารย์ที่มีประสบการณ์ทำงานในสายงานที่เกี่ยวข้องกับรายวิชาที่สอน

4. มิติด้านผู้สอน (T, Teacher) (ต่อ)

ตัวบ่งชี้

4.3 กระบวนการสรรหาและคัดเลือกอาจารย์

- 4.3.1 มีคณะกรรมการสรรหาอาจารย์และอาจารย์พิเศษ
- 4.3.2 เกณฑ์คะแนนด้านภาษาอังกฤษในการสอบคัดเลือก (TOEFL)

4.4 การพัฒนาคุณภาพอาจารย์

- 4.4.1 จำนวนอาจารย์แลกเปลี่ยนระหว่างประเทศ
- 4.4.2 จำนวนการเข้าอบรม สัมมนาวิชาการระดับนานาชาติ เฉลี่ยในรอบ 2 ปี
- 4.4.3 แผนพัฒนาบุคลากรในระยะ 5 ปี

4.5 ผลงานของอาจารย์

- 4.5.1 จำนวนบทความวิชาการที่ได้พิมพ์เผยแพร่ในระดับชาติเฉลี่ยในรอบ 5 ปี
- 4.5.2 จำนวนบทความวิชาการที่ได้พิมพ์เผยแพร่ในระดับนานาชาติเฉลี่ยในรอบ 5 ปี
- 4.5.3 จำนวนตำราที่ได้พิมพ์เผยแพร่ในระดับชาติและนานาชาติเฉลี่ยในรอบ 5 ปี
- 4.5.4 รางวัลระดับชาติและระดับนานาชาติที่ได้รับเฉลี่ยในรอบ 5 ปี
- 4.5.5 จำนวนงานวิจัยในรอบ 5 ปี
- 4.5.6 จำนวนทุนวิจัยที่ได้รับในรอบ 5 ปี

5. มิติด้าน กิจกรรมนานาชาติ (A, Activity)

ตัวบ่งชี้

5.1 ด้านนักศึกษา

- 5.1.1 จำนวนนักศึกษาไปดูงานหรือศึกษาเพิ่มเติมในต่างประเทศ
- 5.1.2 จำนวนการจัดกิจกรรมนานาชาติในรอบ 2 ปี

5.2 ด้านอาจารย์ผู้สอน

- 5.2.1 จำนวนอาจารย์ที่ไปร่วมประชุมหรือเสนอผลงานในที่ประชุมระดับนานาชาติ

5.3 ด้านงานวิจัย

- 5.3.1 จำนวนงานวิจัยที่ทำร่วมกับต่างประเทศ
- 5.3.2 จำนวนนักวิชาการชาวต่างประเทศที่มาร่วมทำงานวิจัยในไทย

5.4 การแลกเปลี่ยนบุคคลากร

- 5.4.1 จำนวนอาจารย์ชาวต่างประเทศที่มาดูงานหลักสูตรที่จัด หรือมาฝึกอบรมเฉลี่ยที่ครั้งต่อปี

5.5 วิชาการ

- 5.5.1 จำนวนการจัดประชุมหรือสัมมนาวิชาการระดับนานาชาติ
- 5.5.2 จำนวนบุคลากรในหน่วยงานที่ส่งไปเป็นผู้เชี่ยวชาญให้คำปรึกษาหรือบรรยายในสถาบันการศึกษาในต่างประเทศ

5. มิติด้าน กิจกรรมนานาชาติ (A, Activity) (ต่อ)

ตัวบ่งชี้

5.6 สิ่งอำนวยความสะดวกให้นักศึกษาต่างประเทศ

- 5.6.1 หน่วยงานที่รับผิดชอบนักศึกษาต่างชาติโดยตรง
- 5.6.2 ที่พัก
- 5.6.3 ทุนการศึกษา

5.7 ข้อตกลงความร่วมมือกับต่างประเทศ (MOU)

- 5.7.1 จำนวนฉบับของข้อตกลงความร่วมมือทางวิชาการกับมหาวิทยาลัยต่างประเทศ
- 5.7.2 รูปแบบของความร่วมมือตามข้อตกลง

6. มิติด้าน ทรัพยากรสนับสนุน_(R, Resource Support)

ตัวบ่งชี้

ทรัพยากรสนับสนุน

- 6.1 อาคาร สถานที่
- 6.2 การให้บริการห้องสมุด
- 6.3 จำนวนแหล่งที่มาของวารสารต่างประเทศ
- 6.4 จำนวนหนังสือต่างประเทศ
- 6.5 จำนวนคอมพิวเตอร์เฉลี่ยต่อนักศึกษา
- 6.6 รูปแบบการให้บริการ อินเทอร์เน็ต

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตอนที่ 2 ศึกษาวิเคราะห์สภาพปัจจุบันและปัญหาของความเป็นสากลของการจัดการ โปรแกรมนานาชาติของสถาบันอุดมศึกษาไทย

การศึกษาระดมความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพปัจจุบันและปัญหาของความเป็นสากลของการจัดการโปรแกรม
นานาชาติของสถาบันอุดมศึกษา มีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์ให้เห็นภาพรวมของนักศึกษา
ต่างชาติที่เข้ามาเรียนอยู่ในประเทศ และสภาพปัญหาที่เกิดขึ้นในปัจจุบันในการจัดการโปรแกรม
นานาชาติของสถาบันอุดมศึกษาไทย การเสนอผลผู้วิจัยได้แบ่งการนำเสนอออกเป็น 3 ส่วน ดังนี้

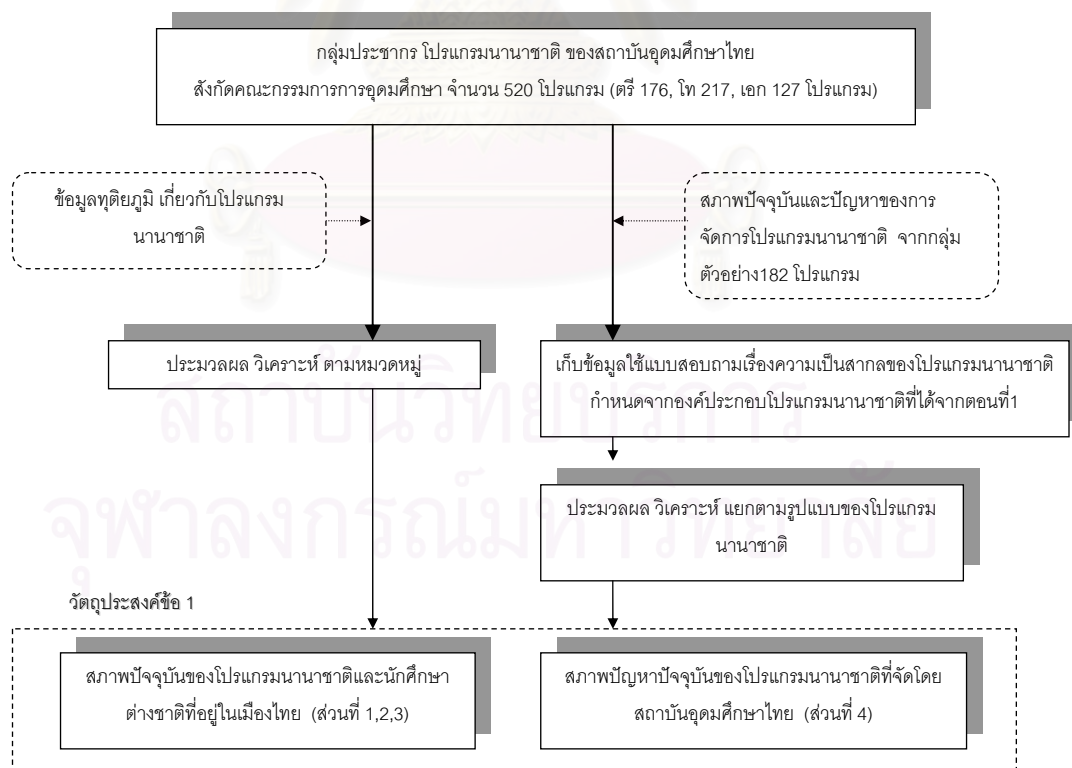
ส่วนที่ 1 สภาพปัจจุบันของโปรแกรมนานาชาติในสถาบันอุดมศึกษาไทย

ส่วนที่ 2 นักศึกษาต่างชาติที่อยู่ในสถาบัน อุดมศึกษาไทย

ส่วนที่ 3 การเปรียบเทียบข้อมูลนักศึกษาต่างชาติที่เข้ามาศึกษาอยู่ในสถาบันอุดมศึกษา
ไทย ระหว่างปี 2545 และ 2546

ส่วนที่ 4 สภาพปัญหาในปัจจุบันจากแบบสอบถามที่ส่งถึงผู้บริหารโปรแกรมนานาชาติ
ทั้ง 4 ส่วนที่นำเสนอมีขั้นตอนการวิจัยดังแผนภูมิที่ 4 ดังนี้

แผนภูมิที่ 4 ขั้นตอนการวิเคราะห์สภาพปัจจุบันและปัญหาของโปรแกรมนานาชาติ

ส่วนที่ 1 สภาพปัจจุบันของโปรแกรมนานาชาติในสถาบันอุดมศึกษาไทย

การวิเคราะห์ข้อมูลจากการสำรวจสภาพปัจจุบันการ จัดโปรแกรมนานาชาติโดยสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษามีรายละเอียดดังนี้

1.1 ข้อมูลโปรแกรมนานาชาติที่เปิดสอนในสถาบันอุดมศึกษาไทย

ปัจจุบันปี 2547 โปรแกรมนานาชาติที่เปิดดำเนินการในสถาบันอุดมศึกษาไทยทั้งสิ้น 520 หลักสูตร ซึ่งจำแนกตามลำดับการศึกษา ได้ดังนี้

ระดับการศึกษา	จำนวนหลักสูตร	จำนวนสถาบันที่เปิดสอน
ปริญญาตรี	176	31
ปริญญาโท	217	29
ปริญญาเอก	127	18

1.2 พัฒนาการและแนวโน้มของจำนวนนักศึกษาต่างชาติ และจำนวน

โปรแกรมนานาชาติในสถาบันอุดมศึกษา

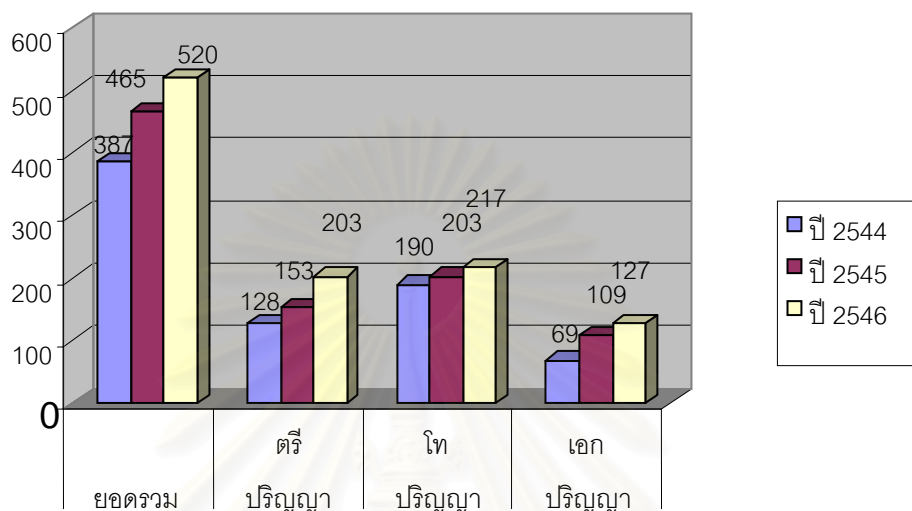
ปีการศึกษา	จำนวนนักศึกษาต่างชาติ	จำนวนหลักสูตรนานาชาติ	ระดับการศึกษา			ประมาณการรายได้เงินตราต่างประเทศ***
			ปริญญาตรี	ปริญญาโท	ปริญญาเอก	
2544	2,500	387	128	190	69	1,250 ล้านบาท
2545	4,343	465	153	203	109	2,171 ล้านบาท
2546	4,170*	520	176	217	127	2,085 ล้านบาท
2547	5,650**					2,825 ล้านบาท

* ตัวเลขประมาณการเมื่อเดือนพฤษภาคม 2546

** นักศึกษาต่างชาติ 1 คน จะมีค่าใช้จ่ายปีละ 500,000 บาท โดยจำแนกเป็นค่าเล่าเรียนปีการศึกษาละ 344,000 บาท และค่าใช้จ่ายส่วนตัวปีละประมาณ 156,000 บาท (เฉลี่ยเดือนละ 13,000 บาท)

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

แผนภาพที่ 4 แสดงจำนวนโปรแกรมนานาชาติในสถาบันอุดมศึกษาไทย ระหว่างปีการศึกษา 2544-2546

1.3 ศูนย์ความเป็นเลิศ (Center of Excellence) และศูนย์อาณานิคมศึกษา (Area Studies)

สถาบันอุดมศึกษา	ศูนย์ความเป็นเลิศ*	ศูนย์อาณานิคมศึกษา
1. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย	<ul style="list-style-type: none"> ▪ ศูนย์ความเป็นเลิศด้านการจัดการสิ่งแวดล้อมและของเสียอันตราย ▪ ศูนย์ความเป็นเลิศด้านปิโตรเคมีและเทคโนโลยีปิโตรเคมี 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ ศูนย์ยุโรปศึกษา** ▪ สถาบันเอเชียศึกษา ▪ ศูนย์ไทยศึกษา
2. มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์	<ul style="list-style-type: none"> ▪ ศูนย์ความเป็นเลิศด้านเทคโนโลยีชีวภาพเกษตร 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ ศูนย์ออสเตรเลียศึกษา
3. มหาวิทยาลัยมหิดล	<ul style="list-style-type: none"> ▪ ศูนย์ความเป็นเลิศด้านเคมี ▪ ศูนย์ความเป็นเลิศด้านวิทยาศาสตร์สิ่งแวดล้อม เทคโนโลยีและการจัดการ 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ สถาบันวิจัยภาษาและวัฒนธรรมเพื่อพัฒนาชนบท
4. มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี	<ul style="list-style-type: none"> ▪ ศูนย์ความเป็นเลิศด้านพลังงานและสิ่งแวดล้อม 	
5. มหาวิทยาลัยเชียงใหม่	<ul style="list-style-type: none"> ▪ ศูนย์ความเป็นเลิศด้านเทคโนโลยีหลังการเก็บเกี่ยว 	

สถาบันอุดมศึกษา	ศูนย์ความเป็นเลิศ*	ศูนย์อาณานิคมศึกษา
6. มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์		<ul style="list-style-type: none"> ▪ ศูนย์เอเชียตะวันออกเฉียง ▪ ศูนย์ศึกษาเอเปก(APEC)**
7. มหาวิทยาลัยนเรศวร		<ul style="list-style-type: none"> ▪ ศูนย์พม่าศึกษา
8. มหาวิทยาลัยรามคำแหง		<ul style="list-style-type: none"> ▪ ศูนย์ศึกษาเอเชียตะวันออกเฉียง ▪ ศูนย์เกาหลีศึกษา
9. มหาวิทยาลัยศิลปากร		<ul style="list-style-type: none"> ▪ ศูนย์สันสกฤตศึกษา
10. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ		<ul style="list-style-type: none"> ▪ สถาบันเอเชียแปซิฟิกศึกษา

* ศูนย์ความเป็นเลิศทั้ง 7 ศูนย์นั้นเป็นศูนย์ที่จัดตั้งโดยสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา ซึ่งอาศัยสถานที่ของสถาบันอุดมศึกษาในสังกัดเป็นที่ตั้ง

** ทั้ง 3 ศูนย์เป็นศูนย์ที่จัดตั้งโดยสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา ซึ่งอาศัยสถานที่ของสถาบันอุดมศึกษาในสังกัดเป็นที่ตั้ง

1.4 สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษาและสถาบันอุดมศึกษาไทยเป็นที่ตั้งขององค์การระหว่างประเทศที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาและการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์

องค์การระหว่างประเทศ	ที่ตั้ง
1. สำนักงานเลขานุการเครือข่ายมหาวิทยาลัยอาเซียน	จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
2. สถาบันระหว่างประเทศเพื่อการค้าและการพัฒนา	สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา
3. ศูนย์ SEAMEO RIHED	มหาวิทยาลัยมหิดล
4. ศูนย์ SEAMEO TROPED	มหาวิทยาลัยขอนแก่น
5. สถาบันความร่วมมือเพื่อพัฒนาเศรษฐกิจลุ่มน้ำโขง	มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
6. ศูนย์ฝึกอบรมรวมศาสตร์ชุมชนแห่งภูมิภาคเอเชียแปซิฟิก	

1.5 โครงการแลกเปลี่ยนนักศึกษาและคณาจารย์ของสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา

สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษาได้ดำเนินโครงการแลกเปลี่ยนนักศึกษาและคณาจารย์ระหว่างไทยกับต่างประเทศจำนวน 2 โครงการ คือ ภายใต้โครงการ University Mobility in Asia and the Pacific: UMAP และโครงการแลกเปลี่ยนบุคลากรและนักศึกษาไทยกับประเทศอนุภูมิภาคแม่น้ำโขง (GMS) ซึ่งสามารถสรุปจำนวนคณาจารย์ นักศึกษา และบุคลากรที่เข้าร่วมโครงการได้ ดังนี้

โครงการ UMAP และ UMAP Credit Transfer Scheme (UCTS)

	2541	2542	2543	2544	2545	2546	2547
นักศึกษา	30	43	69	64	25	32	263
อาจารย์	11	6	21	24	14	29	105
บุคลากร	3	2	6	3	1	5	20
รวม	44	51	96	91	40	66	388

โครงการแลกเปลี่ยนบุคลากรและนักศึกษาไทยกับประเทศอนุภูมิภาคกลุ่มแม่น้ำโขง (GMS)

ปีงบประมาณ	คณาจารย์		นักศึกษา		รวม
	ไทย	GMS	ไทย	GMS	
2543	13	46	11	5	75
2544	21	79	12	23	135
2546		อยู่ในระหว่างการดำเนินการ			42
รวม					252

1.6 ระดับสถาบัน: สถาบันอุดมศึกษาในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษาได้
 ทำความตกลงกับต่างประเทศ สรุปได้ดังนี้

ประเทศ	จำนวนความตกลงในระดับสถาบัน (ฉบับ)
1. สหรัฐอเมริกา	317
2. ออสเตรเลีย	146
3. ญี่ปุ่น	134
4. สหราชอาณาจักร	106
5. สาธารณรัฐประชาชนจีน	105
6. แคนาดา	69
7. ฝรั่งเศส	56
8. เยอรมนี	43
9. เวียดนาม	40
10. นิวซีแลนด์	21
11. ออสเตรเลีย	15
12. สาธารณรัฐเกาหลี	14
13. มาเลเซีย	12
14. ฟิลิปปินส์	11
15. เบลเยียม	10
16. เดนมาร์ก	10

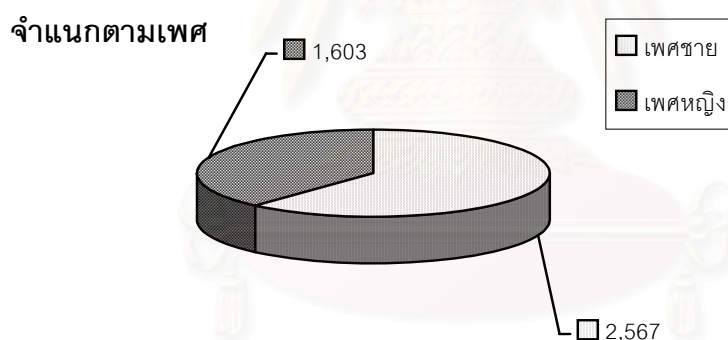
ประเทศ	จำนวนความตกลงในระดับสถาบัน (ฉบับ)
17. ลาว	5
18. กัมพูชา	4

ส่วนที่ 2 นักศึกษาต่างชาติที่ศึกษาอยู่ในสถาบันอุดมศึกษาไทย

สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษาได้สำรวจข้อมูลเกี่ยวกับนักศึกษาต่างชาติที่เข้ามาศึกษาอยู่ในสถาบันอุดมศึกษาไทยล่าสุดช่วงระหว่างมกราคม กันยายน พ.ศ. 2546 มีรายละเอียดดังนี้

2.1 นักศึกษาต่างชาติที่เข้ามาศึกษาต่อในสถาบันอุดมศึกษาของไทย มีจำนวนทั้งสิ้น 4,170 คน

เพศชาย	2,567	คน
เพศหญิง	1,603	คน

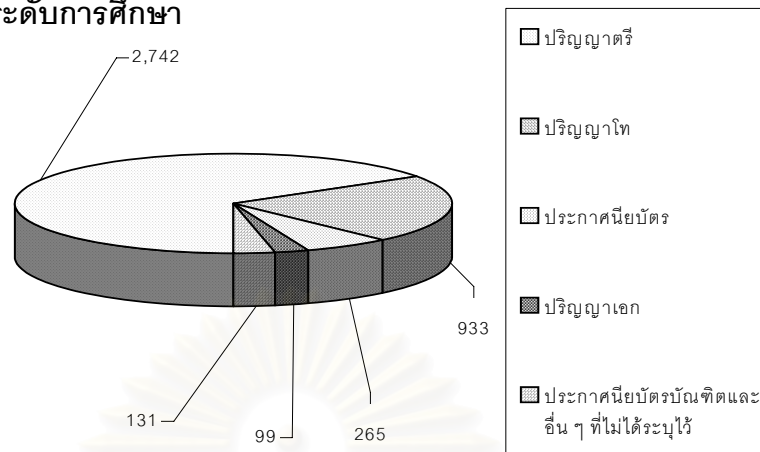

2.2 นักศึกษาส่วนใหญ่มีอายุอยู่ในช่วง 17-29 ปี และศึกษาอยู่ในระดับปริญญาตรีมากที่สุด

ระดับปริญญาตรี	2,742	คน
ระดับปริญญาโท	933	คน
ระดับประกาศนียบัตร	265	คน
ระดับปริญญาเอก	99	คน

ส่วนที่เหลือจะเป็นระดับประกาศนียบัตรบัณฑิต และอื่น ๆ ที่ไม่ได้ระบุไว้

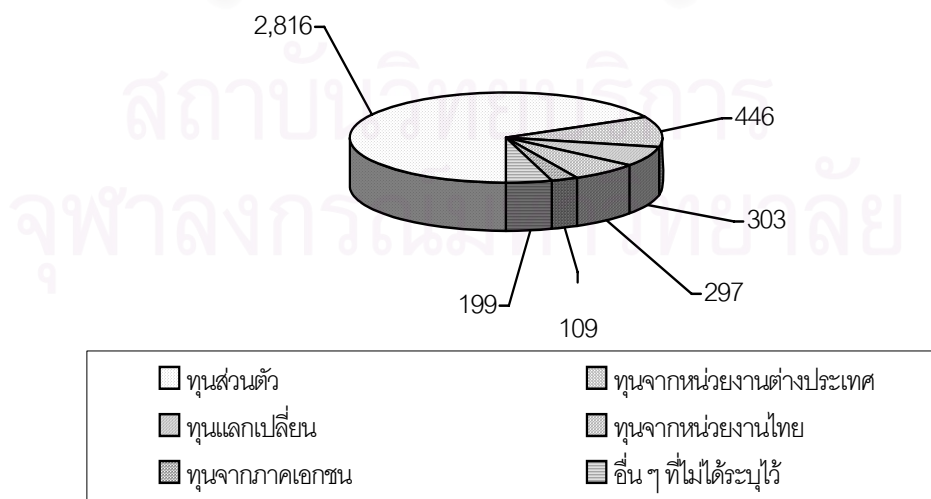
จำแนกตามระดับการศึกษา

2.3 ในการเดินทางมาศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาไทย ค่าใช้จ่ายในการศึกษาของนักศึกษาต่างชาติส่วนใหญ่จะมาจากด้วยทุนส่วนตัว

ทุนส่วนตัว	2,816	คน
ทุนจากหน่วยงานต่างประเทศ	446	คน
ทุนแลกเปลี่ยน	303	คน
ทุนจากหน่วยงานไทย	297	คน
ทุนจากภาคเอกชน	109	คน
อื่น ๆ ที่ไม่ได้ระบุไว้	199	คน

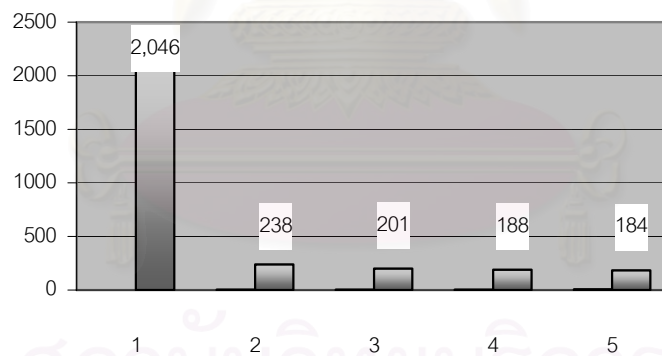
จำแนกตามค่าใช้จ่ายในการมาศึกษา

2.4 สถาบันอุดมศึกษาที่มีจำนวนนักศึกษาต่างชาติมากที่สุด เรียงตามลำดับ 10 ลำดับแรก ได้แก่

1	มหาวิทยาลัยอัสสัมชัญ	2,046 คน (ร้อยละ 49.06)
2	มหาวิทยาลัยเว็บสเตอร์ (ประเทศไทย)	238 คน (ร้อยละ 5.71)
3	มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์	201 คน (ร้อยละ 4.82)
4	จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย	188 คน (ร้อยละ 4.51)
5	มหาวิทยาลัยมหิดล	184 คน (ร้อยละ 4.41)
6	มหาวิทยาลัยนานาชาติซิลเลอร์แสดมฟอร์ด	182 คน (ร้อยละ 4.36)
7	วิทยาลัยมิชชัน	149 คน (ร้อยละ 3.57)
8	มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์	136 คน (ร้อยละ 3.26)
9	วิทยาลัยรัชต์ภาคย์	123 คน (ร้อยละ 2.95)
10	มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช	114 คน (ร้อยละ 2.73)

จำแนกตามสถาบันอุดมศึกษาที่มีจำนวนนักศึกษาต่างชาติมากที่สุด 5 ลำดับแรก

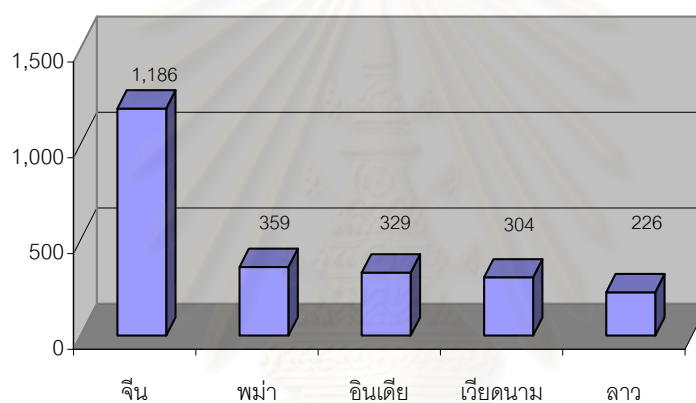
1	มหาวิทยาลัยอัสสัมชัญ	4	จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
2	มหาวิทยาลัยเว็บสเตอร์ (ประเทศไทย)	5	มหาวิทยาลัยมหิดล
3	มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์		

2.5 สัญชาติของนักศึกษาที่มาศึกษาต่อในไทยมากที่สุด เรียงตามลำดับ 10 ลำดับแรก

1	จีน	1,186 คน (ร้อยละ 28.44)
2	พม่า	359 คน (ร้อยละ 8.61)
3	อินเดีย	329 คน (ร้อยละ 7.89)

4	เวียดนาม	304	คน (ร้อยละ 7.29)
5	ลาว	226	คน (ร้อยละ 5.42)
6	อเมริกัน	203	คน (ร้อยละ 4.87)
7	ญี่ปุ่น	161	คน (ร้อยละ 3.86)
8	จีนไทเป	159	คน (ร้อยละ 3.81)
9	กัมพูชา	128	คน (ร้อยละ 3.07)
10	บังคลาเทศ	122	คน (ร้อยละ 2.93)

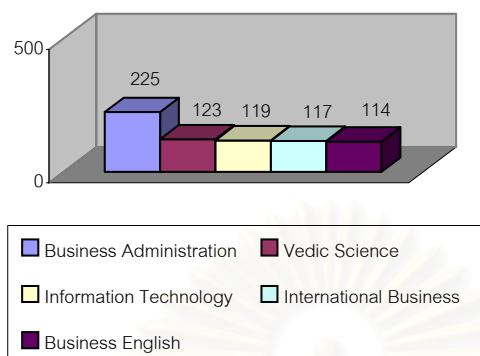
จำนวนสัญชาติของนักศึกษาที่มาศึกษาต่อในประเทศไทยมากที่สุด 5 ลำดับแรก

2.6 สาขาวิชาที่มีนักศึกษต่างชาติเข้าศึกษามากที่สุด เรียงตามลำดับ 10 ลำดับแรก

1	Business Administration	225	คน (ร้อยละ 5.40)
2	Vedic Science	123	คน (ร้อยละ 2.95)
3	Information Technology	119	คน (ร้อยละ 2.85)
4	International Business	117	คน (ร้อยละ 2.81)
5	Business English	114	คน (ร้อยละ 2.73)
6	Marketing	98	คน (ร้อยละ 2.35)
7	Thai Studies	75	คน (ร้อยละ 1.80)
8	Computer Science	74	คน (ร้อยละ 1.77)
9	Intensive English Language Program	55	คน (ร้อยละ 1.32)
10	Tropical Agriculture	52	คน (ร้อยละ 1.25)

จำแนกตามสาขาวิชาที่มีนักศึกษาต่างชาติเข้าศึกษามากที่สุด 5 ลำดับแรก

ส่วนที่ 3 การเปรียบเทียบข้อมูลนักศึกษาต่างชาติที่เข้ามาศึกษาอยู่ในสถาบันอุดมศึกษาไทย ระหว่างปี 2545 และ 2546

3.1 จำนวนนักศึกษาต่างชาติ จำแนกตามเพศ

ปีที่สำรวจ	รวม	เพศชาย	เพศหญิง	ไม่ตอบ
2545	3,339	1,961	1,359	19
2546	4,170	2,567	1,603	-

3.2 จำนวนนักศึกษาต่างชาติ จำแนกตามระดับการศึกษา

ปีที่สำรวจ	รวม	ประกาศนียบัตร	ตรี	โท	เอก	อื่น ๆ
2545	3,339	-	2,057	884	42	356 ¹
2546	4,170	265	2,742	993	99	131 ²

¹ = ฝึกอบรม และอื่น ๆ ที่ไม่ได้ระบุไว้

² = ประกาศนียบัตรบัณฑิต และอื่น ๆ ที่ไม่ได้ระบุไว้

3.3 จำนวนนักศึกษาต่างชาติ จำแนกตามสถาบันอุดมศึกษาที่มีจำนวนนักศึกษาต่างชาติมากที่สุด

ลำดับ ที่	ปีที่ สำรวจ	ชื่อสถาบันอุดมศึกษา	ปีที่ สำรวจ	ชื่อสถาบันอุดมศึกษา
1	2545	มหาวิทยาลัยอัสสัมชัญ	2546	มหาวิทยาลัยอัสสัมชัญ
2		มหาวิทยาลัยเว็สเตอร์ (ประเทศไทย)		มหาวิทยาลัยเว็สเตอร์ (ประเทศไทย)
3		มหาวิทยาลัยมหิดล		มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
4		มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์		จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
5		มหาวิทยาลัยเชียงใหม่		มหาวิทยาลัยมหิดล
6		มหาวิทยาลัยสยาม		มหาวิทยาลัยนานาชาติซีแอลเออร์ แสตมป์พอร์ต
7		มหาวิทยาลัยกรุงเทพ		มหาวิทยาลัยมิชซัน
8		มหาวิทยาลัยพายัพ		มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
9		จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย		วิทยาลัยรัชต์ภาคย์
10		มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ		มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช

3.4 จำนวนนักศึกษาต่างชาติ จำแนกตามสัญชาติของนักศึกษาที่มาศึกษาต่อในไทยมากที่สุด

ปีที่ สำรวจ	ลำดับที่									
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
2545	จีน	พม่า	เวียดนาม	ญี่ปุ่น	อินเดีย	จีนไทเป	อเมริกัน	บังคลาเทศ	เนปาล	ลาว
2546	จีน	พม่า	อินเดีย	เวียดนาม	ลาว	อเมริกัน	ญี่ปุ่น	จีนไทเป	กัมพูชา	บังคลาเทศ

3.5 จำนวนนักศึกษาต่างชาติ จำแนกตามค่าใช้จ่ายในการศึกษา

ปีที่สำรวจ	รวม	ทุนส่วนตัว	ทุนรัฐบาลอื่น	ทุนแลกเปลี่ยน	ทุนรัฐบาลไทย	ทุนเอกชน	ทุนอื่น ๆ
2545	3,339	759	202	221	89	276	1,792 ¹
2546	4,170	2,816	446	303	297	109	199 ¹

¹ = อื่น ๆ ที่ไม่ได้ระบุไว้

หมายเหตุ ข้อมูลสำหรับปี 2545 จากรายงานจำนวนนักศึกษาต่างชาติที่ศึกษาอยู่ในสถาบันอุดมศึกษาไทย ของกองวิเทศสัมพันธ์ สำนักงานปลัดทบวงมหาวิทยาลัย มีนาคม 2546 โดยนับเปรียบเทียบเฉพาะจำนวนนักศึกษาที่อยู่ในสถาบันอุดมศึกษาของไทย (ไม่นับรวมข้อมูลของสถาบันเทคโนโลยีแห่งเอเชีย) รวมจำนวน 38 สถาบัน

ส่วนที่ 4 สภาพปัญหาในปัจจุบันจากแบบสอบถามที่ส่งถึงผู้บริหารโปรแกรมนานาชาติของสถาบันอุดมศึกษาไทย

1. การจัดทำแบบสอบถาม รูปแบบ สภาพปัจจุบัน และปัญหาของโปรแกรมนานาชาติมีดังนี้

- 1.1 ศึกษากรอบแนวคิดที่เกี่ยวกับโปรแกรมนานาชาติ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
 วรรณ อภิชัย (2535) “ความคิดเห็นของผู้บริหารและอาจารย์ในสถาบันอุดมศึกษาเกี่ยวกับการจัดการหลักสูตรนานาชาติ”
 อภรณ์ แก่นวงศ์ (2535) “การศึกษาความร่วมมือทางวิชาการระหว่างสถาบันอุดมศึกษาของรัฐในสังกัดทบวงมหาวิทยาลัยกับสถาบันอุดมศึกษาต่างประเทศ”
 วิลาวัลย์ จารฤทธิยานนท์ (2535) เรื่อง “ แนวโน้มการจัดโปรแกรมนานาชาติระดับบัณฑิตศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาสังกัดทบวงมหาวิทยาลัยในทศวรรษหน้า (พ.ศ. 2543-2552)”
- 1.2 ศึกษาแบบสอบถามจากงานวิจัยของ ทองอินทร์ วงศ์โสธร และคณะ (3540 : หน้า 94-102) “ความเป็นสากลของการอุดมศึกษาไทย”
- 1.3 สร้างแบบสอบถามโดยอาศัยกรอบแนวคิดที่เกี่ยวกับโปรแกรมนานาชาติ งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
- 1.4 ขอความอนุเคราะห์ผู้ทรงคุณวุฒิ 4 ท่าน ตรวจสอบแบบสอบถาม

1. ดร.ผดุงชาติ สุวรรณวงศ์ ผู้อำนวยการศูนย์ SEAMEO RIHED

2. คุณ พรทิพย์ กาญจนนียต ผู้อำนวยการบริหารมูลนิธิการศึกษาไทย-อเมริกัน(ฟลูไบรท์)
3. ผศ.ดร. ปิยพร ณ.นคร รองผู้อำนวยการ สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา
4. ผศ.ดร. สุชาติ ตันธนะเดชา อาจารย์ที่ปรึกษางานวิจัย

1.5 ปรับแก้ไขแบบสอบถามตามข้อเสนอแนะจากผู้ทรงคุณวุฒิ

1.6 นำแบบสอบถามส่งไปยังกลุ่มประชากรผู้บริหารโปรแกรมนานาชาติทั้งหมด 520 โปรแกรมโดยอาศัยฐานข้อมูลโปรแกรมที่เปิดสอนของสถาบันอุดมศึกษาที่เปิดสอนในไทย ตามหนังสือ“Study in Thailand 2004-5” จัดพิมพ์โดย สำนักยุทธศาสตร์อุดมศึกษาต่างประเทศ สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา 2004

1.7 ได้รับแบบสอบถามที่สมบูรณ์ ตอบกลับจากกลุ่มประชากรมา 182 โปรแกรม

หมายเหตุ: กลุ่มประชากรที่ปรากฏในหนังสือ “Study in Thailand 2004-2005” บางโปรแกรมไม่มีนโยบายระดับประเทศ กล่าวคือผู้บริหารโปรแกรมนานาชาติที่ปรากฏในหนังสือแจ้งกลับว่าโปรแกรมของตนไม่ได้เป็นโปรแกรมนานาชาติ

จากการสำรวจโดยส่งแบบสอบถามสรุปความคิดเห็นของผู้บริหารโปรแกรมนานาชาติจากการส่งแบบสอบถามรูปแบบและสภาพปัจจุบันของโปรแกรมนานาชาติดังนี้

2. กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างของการวิจัยครั้งนี้ได้แก่ สถาบันอุดมศึกษาของรัฐและเอกชนในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา จำนวน 28 สถาบัน 182 หลักสูตร โดยแบ่งออกเป็นสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ 15 สถาบัน 117 หลักสูตร สถาบันอุดมศึกษาของเอกชน 10 สถาบัน 38 หลักสูตร สถาบันอุดมศึกษาในกำกับ 3 แห่ง 27 หลักสูตร

ประเภทมหาวิทยาลัย	จำนวน	ร้อยละ
มหาวิทยาลัยของรัฐ	117	64.3
มหาวิทยาลัยเอกชน	38	20.9
มหาวิทยาลัยในกำกับ	27	14.8
รวม	182	100.0

3. รูปแบบการจัดหลักสูตร

โดยเป็นรูปแบบการจัดหลักสูตรสังเคราะห์ได้ 4 รูปแบบที่ 1 สถาบันอุดมศึกษาไทยจัดเอง จำนวน 158 หลักสูตร คิดเป็นร้อยละ 86.8 รูปแบบการจัดหลักสูตร แบบที่ 2 สถาบันอุดมศึกษาไทยร่วมมือกันระหว่างสถาบันในประเทศ จำนวน 1 หลักสูตร คิดเป็นร้อยละ 0.5 รูปแบบที่ 3 รูปแบบสถาบันอุดมศึกษาไทยร่วมมือกับต่างประเทศ จำนวน 21 หลักสูตร คิดเป็นร้อยละ 11.5 และรูปแบบที่ 4 สถาบันอุดมศึกษาไทยร่วมมือกับต่างประเทศในลักษณะเป็นสถาบันนานาชาติ จำนวน 1 หลักสูตร คิดเป็นร้อยละ 0.5 ของหลักสูตรทั้งหมด

พบว่าหลักสูตรโดยส่วนใหญ่ของการจัดโปรแกรมนานาชาติจะอยู่ในรูปแบบที่ 1 สถาบันอุดมศึกษาไทยจัดเอง รองมา รูปแบบที่ 3 สถาบันอุดมศึกษาไทยร่วมมือกับต่างประเทศ และรูปแบบที่ 2 สถาบันอุดมศึกษาไทยร่วมมือกันระหว่างสถาบันในประเทศ และ รูปแบบที่ 4 สถาบันอุดมศึกษาไทยร่วมมือกับต่างประเทศจัดตั้งในลักษณะเป็นสถาบันนานาชาติ มีอยู่เท่ากัน คือรูปแบบละเพียง 1 หลักสูตรเท่านั้นในปัจจุบัน

รูปแบบการจัดหลักสูตร	จำนวน	ร้อยละ
รูปแบบที่ 1 สถาบันอุดมศึกษาไทยจัดเอง	159	87.5
รูปแบบที่ 2 สถาบันอุดมศึกษาไทยร่วมมือกันระหว่างสถาบันในประเทศ	1	.5
รูปแบบที่ 3 สถาบันอุดมศึกษาไทยร่วมมือกับต่างประเทศ	21	11.5
รูปแบบที่ 4 สถาบันอุดมศึกษาไทยร่วมมือกับต่างประเทศจัดตั้งในลักษณะเป็นสถาบันนานาชาติ	1	.5
รวม	181	100.00

4. จำนวนอาจารย์ต่างชาติ

พบว่าจำนวนอาจารย์ของต่างชาติส่วนมากมีเพียง 1-5 คน ต่อหลักสูตรเท่านั้น คิดเป็นร้อยละ 45.6 รองลงมาคือไม่มีอาจารย์ต่างชาติ และมี 6-10 คน เพียงร้อยละ 18.7 ตามลำดับ ยกเว้นหลักสูตร รูปแบบที่ 4 สถาบันอุดมศึกษาไทยร่วมมือกับต่างประเทศมีอาจารย์ต่างชาติมากถึง 20 คน คิดเป็น 100% ของจำนวนอาจารย์ที่สอน รายละเอียดดังนี้

จำนวนอาจารย์ต่างประเทศ	จำนวน	ร้อยละ
ไม่มี	36	19.8
1-5 คน	86	47.3
6-10 คน	34	18.7
11-15 คน	5	2.7
16-20 คน	14	7.7
ไม่ได้ตอบ	7	3.8
รวมทั้งหมด	182	100.0

5. การเรียนตลอดหลักสูตร

จากการเก็บข้อมูลกลุ่มตัวอย่างพบว่าส่วนมากร้อยละ 82.4 เรียนในประเทศตลอดหลักสูตร มีเพียงร้อยละ 15.9 ของหลักสูตรทั้งหมดเท่านั้นที่มีเรียนทั้งใน และต่างประเทศรายละเอียดดังนี้

การเรียนตลอดหลักสูตร	จำนวน	ร้อยละ
เรียนในประเทศ	150	82.4
เรียนทั้งในและต่างประเทศ	29	15.9
ไม่ได้ตอบ	3	1.6
รวมทั้งหมด	182	100.0

6. การออกร่วมงานแสดงนิทรรศการการศึกษาในต่างประเทศ

พบว่าส่วนมากหลักสูตรเคยร่วมแสดงนิทรรศการการศึกษาในต่างประเทศคิดเป็นร้อยละ 55.5 และไม่เคยจัดคิดเป็นร้อยละ 39.6 ดังปรากฏในตารางที่ 45 โดยมาร่วมมือกับ สกอ.คิดเป็นร้อยละ 24.2 และรองลงมาด้วยการจัดเองร้อยละ 14.3 และเคยร่วมมือกับกรมส่งเสริมการส่งออกเพียงร้อยละ 6.6 รายละเอียดดังนี้

เข้าร่วมกับงานแสดงนิทรรศการทางการศึกษาในต่างประเทศ

แสดงนิทรรศการในต่างประเทศ	จำนวน	ร้อยละ
ไม่เคยจัด	72	39.6
เคยจัด	101	55.5
ไม่ได้ตอบ	9	4.9
รวมทั้งหมด	182	100.0

ผู้จัดนิทรรศการทางการศึกษา

ผู้จัด	จำนวน	ร้อยละ
จัดเอง	26	14.3
ร่วมงานกับ สกอ.	44	24.2
ร่วมงานกับ กรมส่งเสริมการส่งออก	12	6.6
ร่วมงานโดยองค์กรเอกชน	3	1.6
ร่วมงานโดยองค์กรรัฐบาล	4	2.2
ร่วมงานกับที่อื่นๆ	9	4.9
ไม่ตอบ	84	46.2
รวมทั้งหมด	182	100.0

7. เป้าหมายของการจัดโปรแกรมนานาชาติ

พบว่าอันดับแรกของเป้าหมายที่ให้ความสำคัญคือ เพื่อให้เป็นที่ยอมรับความเป็นสากลของสถาบัน มีค่าเฉลี่ย 4.56 จากค่าเต็ม 5 รองมาเพื่อผลิตบัณฑิตที่สามารถทำงานกับหน่วยงานของประเทศไทยที่มีลักษณะงานเกี่ยวข้องกับต่างประเทศได้มีค่าเฉลี่ย 4.51 เป้าหมายเพื่อพัฒนางานทางไทยให้เป็นที่ยอมรับนานาชาติ มีค่าเฉลี่ย 4.49 เป้าหมายเพื่อผลิตบัณฑิตที่สามารถทำงานกับหน่วยงานต่างประเทศได้ มีค่าเฉลี่ย 4.45 เป้าหมายเพื่อเตรียมคนไทยให้มีบทบาทในเวทีโลก มีค่าเฉลี่ย 4.25 และเป้าหมายเพื่อสร้างความร่วมมือกับต่างประเทศซึ่งจะทำให้รู้ความเป็นไปของโลก มีค่าเฉลี่ย 4.10 โดยเรียงตามลำดับ ที่ปรากฏตามตารางที่ 6 และเมื่อวิเคราะห์โดยแยกตามรูปแบบที่จัดโปรแกรมนานาชาติ มีความสอดคล้องไปในทิศทางเดียวกัน โดยไม่มีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญ

เป้าหมายของการจัดหลักสูตรนานาชาติ	จำนวน	ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
1. เพื่อให้เป็นที่ยอมรับความเป็นสากลของสถาบัน	176	4.56	.798
2. เพื่อผลิตบัณฑิตที่สามารถทำงานกับหน่วยงานของประเทศไทยที่มีลักษณะงานเกี่ยวข้องกับต่างประเทศได้	175	4.51	.830
3. เพื่อพัฒนาวิชาการไทยให้เป็นที่ยอมรับของนานาชาติ	175	4.49	.718
4. เพื่อผลิตบัณฑิตที่สามารถทำงานกับหน่วยงานต่างประเทศได้	176	4.45	.805
5. เพื่อเตรียมคนไทยให้มีบทบาทในเวทีโลก	175	4.25	.852
6. เพื่อสร้างความร่วมมือกับต่างประเทศซึ่งจะทำให้รู้ความเป็นไปของโลก	174	4.10	.948

8. ปัญหาและอุปสรรคในการจัดหลักสูตรนานาชาติ

พบว่าปัญหาและอุปสรรคในการจัดโปรแกรมนานาชาตินั้นมีปัญหาอยู่ในระดับแต่ปานกลางถึงมาก โดยเรียงตามลำดับจากปัญหามากที่สุด ไปยังน้อยสุดตามลำดับดังนี้ ปัญหาเรื่องทุนการศึกษาสำหรับนักศึกษาต่างชาติมีน้อยและมีจำนวนนักศึกษาต่างชาติเข้าเรียนน้อยรองลงไป คือความรู้ด้านการใช้ภาษาของนักศึกษายังไม่ได้มาตรฐาน และมีจำนวนนักศึกษามัธยมศึกษาเรียนน้อยกว่าเป้าหมายที่ตั้งไว้ ตามลำดับ ปัญหาต่างๆมีความสอดคล้องกันไม่มีการแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญ ตามรูปแบบของการจัดโปรแกรมนานาชาติ ทั้ง 4 รูปแบบ มีรายละเอียดดังนี้

ปัญหาและอุปสรรคในการจัดโปรแกรมนานาชาติ	จำนวน	ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
1. ขาดศูนย์หรือสำนักงานระดับประเทศที่คอยดูแลด้านการประชาสัมพันธ์ ให้ข้อมูลแก่นักศึกษาต่างประเทศอย่างชัดเจน	171	3.53	1.276
2. มีทุนการศึกษาสำหรับนักศึกษาต่างชาติน้อย	171	3.51	1.374
3. มีจำนวนนักศึกษาต่างชาติเข้าเรียนน้อย	171	3.51	1.399
4. ความรู้ด้านการใช้ภาษาของนักศึกษายังไม่ได้มาตรฐาน	173	3.49	1.213
5. มีจำนวนนักศึกษามัธยมศึกษาเรียนน้อยกว่าเป้าหมายที่ตั้งไว้	172	3.38	1.377
6. ขาดแคลนงบประมาณในการพัฒนาคณาจารย์	174	3.30	1.296
7. ขาดแคลนอาจารย์ผู้สอนชาวต่างประเทศ	176	3.25	1.354
8. ขาดแคลนงบประมาณในการประชาสัมพันธ์หลักสูตร ฯ	173	3.17	1.255
9. มีผลงานวิชาการระดับนานาชาติน้อย	174	3.09	2.655
10. ขาดแคลนบุคลากรในการบริหารหลักสูตร	173	3.02	1.205
11. ความร่วมมือตามข้อตกลง (MOU) มีผลในทางปฏิบัติน้อย	171	2.89	1.193
12. ขาดแคลนอาจารย์ผู้สอนชาวไทย	174	2.77	1.305
13. ขาดแคลนตำราและอุปกรณ์การศึกษา	174	2.76	1.294
14. หน่วยงานไม่มีนโยบายและกลไกสนับสนุนในการจัดการศึกษาสู่ความเป็นสากล	174	2.70	1.306

9. ปัญหาและอุปสรรคในการจัดกิจกรรมนานาชาติ

พบว่าขาดแคลนงบประมาณในการจัดกิจกรรมมีปัญหามากที่สุด รองลงมาคือ มีการแลกเปลี่ยนอาจารย์กับต่างชาติมีน้อยและมีการแลกเปลี่ยนนักศึกษาต่างชาติมีน้อย ในขณะที่ปัญหาที่น้อยที่สุดคือ หน่วยงานยังไม่มียุทธศาสตร์เกี่ยวกับเรื่องนี้และรองลงมาคือ สถาบันขาดการสนับสนุน เช่น ขาดหน่วยงานที่รับผิดชอบด้านต่างประเทศโดยตรง รายละเอียดดังปรากฏดังนี้

ปัญหาและอุปสรรคในการจัดกิจกรรมที่เป็นสากล	รวม	ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
1.ขาดแคลนงบประมาณในการจัดกิจกรรมต่างๆ	171	3.37	1.232
2.มีการแลกเปลี่ยนอาจารย์กับต่างชาติน้อย	170	3.28	1.260
3.มีการแลกเปลี่ยนนักศึกษากับต่างชาติน้อย	169	3.27	1.257
4.นักศึกษามีความรู้ด้านภาษาต่างประเทศไม่เพียงพอ	169	3.15	1.220
5.สถาบันขาดกลไกสนับสนุน เช่นขาดหน่วยงานที่รับผิดชอบด้านต่างประเทศโดยตรง	171	3.01	1.317
6.มีปัญหาเกี่ยวกับการประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง	171	2.87	1.206
7.อาจารย์มีความรู้ด้านภาษาต่างประเทศไม่เพียงพอ	171	2.36	1.226
8. หน่วยงานยังไม่มียุทธศาสตร์เกี่ยวกับเรื่องนี้	171	2.30	1.163

เมื่อทดสอบความแตกต่างระหว่างรูปแบบต่อปัญหาและอุปสรรคในการจัดกิจกรรมนานาชาติ ไม่มีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญ และพบว่าทุกรูปแบบทั้ง 4 มีความเห็นสอดคล้องกัน

สรุปผลการวิจัย

ผลจากการศึกษาวิเคราะห์ในส่วนที่ 1 สภาพปัจจุบันของโปรแกรมนานาชาติและนักศึกษาต่างชาติในสถาบันอุดมศึกษาไทย พบว่าโปรแกรมนานาชาติที่เปิดสอนในประเทศไทยมีการขยายตัวอย่างต่อเนื่องนับจากปี 2544 ถึงปัจจุบันและขณะเดียวกันก็มีจำนวนนักศึกษาต่างชาติมาเรียนที่เมืองไทยเพิ่มขึ้น โดยมีนักศึกษาต่างชาติจากประเทศจีนมาเรียนต่อในเมืองไทยมากที่สุดคิดเป็นร้อยละ 28.44 ของนักศึกษาต่างชาติทั้งหมด รองมาคือจากประเทศพม่าคิดเป็นร้อยละ 8.61 และนักศึกษาจากประเทศอินเดียคิดเป็นร้อยละ 7.89 สาขาวิชาที่นักศึกษาต่างชาตินิยมเรียนมากที่สุดได้แก่สาขาบริหารธุรกิจ และเทคโนโลยีสารสนเทศ ในการเดินทางมาศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาไทยส่วนมากมาโดยใช้ทุนส่วนตัวเป็นส่วนมาก และสถาบันที่มีนักศึกษาต่างชาติมากที่สุด 3 อันดับแรกคือ มหาวิทยาลัยอัสสัมชัญ มหาวิทยาลัยเว็บบสเตอร์(ประเทศไทย) มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย และมหาวิทยาลัยมหิดล เรียงตามลำดับ

ผลจากการศึกษาส่วนที่ 2 สภาพปัจจุบันและปัญหาที่กล่าวมาพบว่าปัจจุบันโปรแกรมนานาชาติที่นิยมจัดในเมืองไทย มีการจัดอยู่ 4 รูปแบบคือ รูปแบบที่ 1 รูปแบบสถาบันอุดมศึกษา โดยจัดเอง รองมาคือรูปแบบที่ 3 รูปแบบสถาบันอุดมศึกษาไทยร่วมมือกับต่างประเทศ รองลงเป็น

รูปแบบที่ 2 สถาบันอุดมศึกษาไทยร่วมมือกันระหว่างสถาบันในประเทศ และ รูปแบบที่ 4 คือและรูปแบบสถาบันอุดมศึกษาไทยร่วมมือกับต่างประเทศ จัดเป็นสถาบันนานาชาติ

โปรแกรมนานาชาติส่วนมากมีอาจารย์ต่างชาติน้อย โดยเฉลี่ย 1-5 คน ต่อโปรแกรม โปรแกรมในรูปแบบที่ 2 และ 4 จะมีอาจารย์ต่างประเทศมากกว่าทั่วไป การเรียนการสอนโดยส่วนมากจะเรียนในประเทศไทยมีบางส่วนเท่านั้นที่เรียนทั้งในประเทศไทยและต่างประเทศ ส่วนด้านการประชาสัมพันธ์โปรแกรมนานาชาติ ส่วนมากจะร่วมแสดงนิทรรศการการศึกษาในต่างประเทศที่จัดดำเนินการโดย สกอ.

เป้าหมายของการจัดโปรแกรมนานาชาติโดยส่วนมากเป้าหมายของการจัดโปรแกรมนานาชาติเพื่อให้เป็นที่ยอมรับความเป็นสากลของสถาบันเป็นเป้าหมายแรก รองลงมาจึงมุ่งไปที่บัณฑิตที่จะจบจากโปรแกรมนานาชาติ

ปัญหาและอุปสรรคในการจัดการโปรแกรมนานาชาติสู่ความเป็นสากลนั้นปัญหาแรกคือนักศึกษาที่มีจำนวนนักศึกษาต่างชาติน้อยและไม่มีทุนการศึกษาให้นักศึกษาต่างชาติ ในขณะที่ตัวนักศึกษาเองก็มีความรู้ทักษะการใช้ภาษา ยังไม่ได้มาตรฐานและจำนวนนักศึกษาที่สมัครเรียนในโปรแกรมนานาชาติยังมีน้อยกว่าเป้าหมายจำนวนที่จะรับนักศึกษาได้ ในขณะที่ปัญหาในเรื่องของการจัดกิจกรรมนานาชาตินั้นการขาดแคลนงบประมาณในการสนับสนุนการจัดกิจกรรมนานาชาติเป็นปัญหาอันดับแรกและปัญหาเรื่องมีการแลกเปลี่ยนอาจารย์และนักศึกษากับต่างชาติน้อยเป็นอันดับรองลงมา

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตอนที่ 3 รูปแบบการจัดโปรแกรมนานาชาติของสถาบันอุดมศึกษาไทย

การศึกษาวิเคราะห์รูปแบบการจัดการโปรแกรมนานาชาติในขั้นตอนนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์หารูปแบบการจัดการโปรแกรมนานาชาติในปัจจุบัน การนำเสนอผลการวิจัย ผู้วิจัยได้แบ่งการนำเสนอเป็น 5 ส่วนดังนี้

ส่วนที่ 1 ส่วนประกอบของการเป็นโปรแกรมนานาชาติ และความหมายของโปรแกรมนานาชาติ

ส่วนที่ 2 รูปแบบการจัดการโปรแกรมนานาชาติภายใต้โครงสร้างของมหาวิทยาลัย

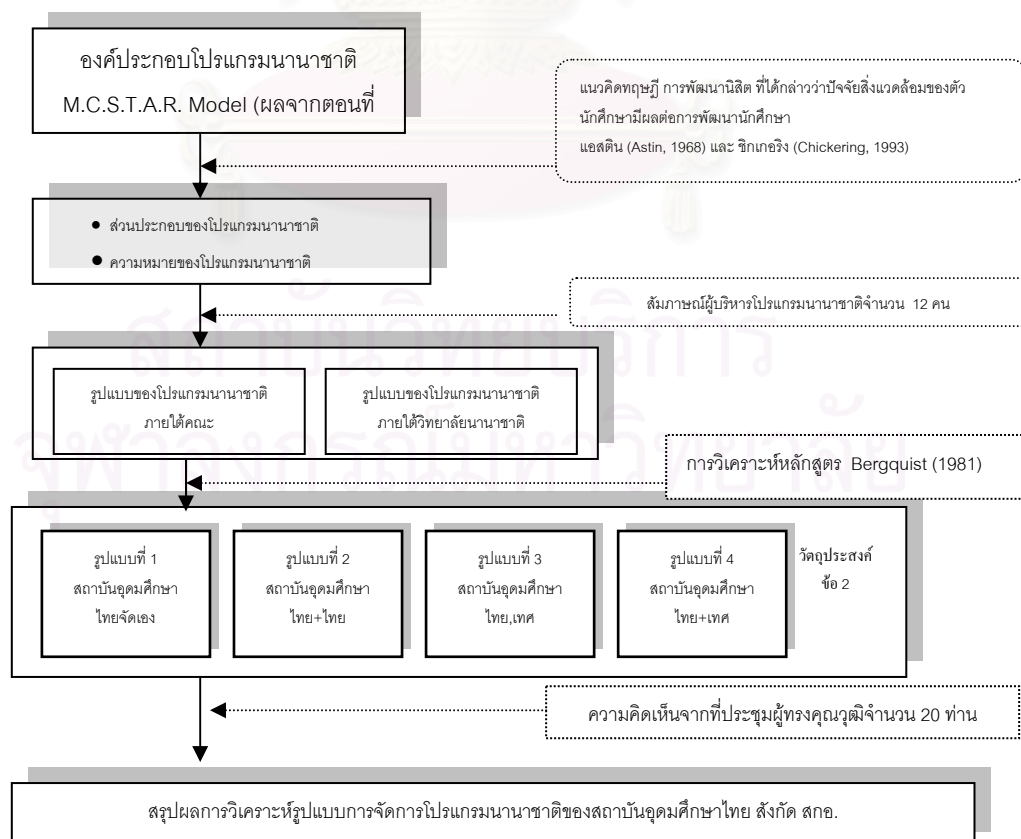
ส่วนที่ 3 รูปแบบการจัดการโปรแกรมนานาชาติในประเทศไทย

ส่วนที่ 4 ผลการประชุมผู้ทรงคุณวุฒิเพื่อตรวจสอบรูปแบบของโปรแกรมนานาชาติ

ส่วนที่ 5 ผลจากการสังเคราะห์ส่วนประกอบของโปรแกรมนานาชาติและรูปแบบการจัดการโปรแกรมนานาชาติ

โดยมีขั้นตอนการวิจัยโดยสรุปตามแผนภูมิที่ 5

แผนภูมิที่ 5 ขั้นตอนวิธีการวิเคราะห์หารูปแบบการจัดการโปรแกรมนานาชาติ

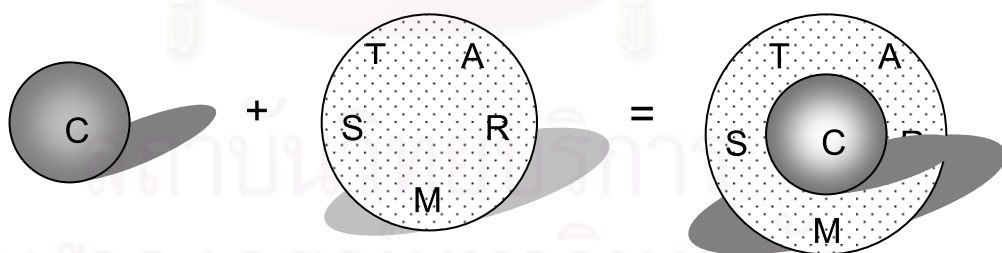
ส่วนที่ 1 ส่วนประกอบของการเป็นโปรแกรมนานาชาติ และความหมายของโปรแกรมนานาชาติ

1.1 ส่วนประกอบของโปรแกรมนานาชาติ

จากการสังเคราะห์ข้อมูลองค์ประกอบของโปรแกรมนานาชาติที่ได้จากตอนที่ 1 องค์ประกอบโปรแกรมนานาชาติ (M.C.S.T.A.R.. Model) ประกอบด้วย 6 ด้าน ผูกกับแนวคิดด้านการพัฒนานิสิตนักศึกษาของ แอสติน (Astin, 1968) และ ชิกเกอร์ริง (Chickering, 1993) ที่ได้กล่าวถึงการพัฒนานักศึกษาว่าปัจจัยสิ่งแวดล้อมของตัวนักศึกษามีอิทธิพลต่อการพัฒนานักศึกษาให้บรรลุวัตถุประสงค์ตามเป้าหมายของการพัฒนานักศึกษาที่ต้องการ ดังนั้นเมื่อองค์ประกอบของโปรแกรมนานาชาติมาบูรณาการร่วมกับแนวคิดทางด้านการพัฒนานักศึกษา ผู้วิจัยพบว่าองค์ประกอบของโปรแกรมนานาชาตินั้นสามารถแยกออกได้เป็น 2 ส่วน คือ เนื้อหาหลักสูตร (C) ที่เป็นสากลเป็นที่ยอมรับ และสภาพแวดล้อมที่เป็นนานาชาติ ที่ประกอบด้วย (M.C.S.T.A.R. Factors)) เพื่อช่วยส่งเสริมและเสริมสร้างประสบการณ์นานาชาติให้นักศึกษา โดยมีแผนภาพดังนี้

แผนภาพที่ 5 ส่วนประกอบ 2 ส่วน ของโปรแกรมนานาชาติ

หลักสูตรนานาชาติ (International Curriculum)[†] + สภาพแวดล้อมที่เป็นนานาชาติ (International Environment) = โปรแกรมนานาชาติ (International Program)

โปรแกรมนานาชาติในบริบทของประเทศไทยที่ต้องการสร้างสภาพแวดล้อมที่เป็นนานาชาติให้นักศึกษา เนื่องจากสภาพแวดล้อมโดยทั่วไปของเมืองไทยรูปแบบไม่เป็นนานาชาติอย่างชัดเจนโดยธรรมชาติ ที่ประกอบด้วยสื่อที่ใช้ในการสื่อสารเป็นภาษาอังกฤษ ความหลากหลายของวัฒนธรรมนานาชาติ การเรียนรู้ร่วมกันในความแตกต่างและค่านิยมของสังคม

ดังนั้นโปรแกรมนานาชาติในบริบทของประเทศไทยที่ไม่ได้ใช้ภาษาอังกฤษเป็นภาษาราชการและใช้กันทั่วไปในประเทศ จึงมีส่วนหลัก 2 ส่วนคือ หลักสูตรนานาชาติและสภาพแวดล้อมที่เป็น

นานาชาติเพื่อพัฒนานักศึกษาให้เติบโตตามเป้าหมายของโปรแกรมนานาชาติที่ต้องการพัฒนานักศึกษาให้มีโลกทัศน์กว้างไกล มีศักยภาพพร้อมในระดับนานาชาติ มีการเรียนรู้ถึงความหลากหลายของวัฒนธรรม ผู้บริหารโปรแกรมนานาชาติจำเป็นต้องสร้างสภาพแวดล้อมให้เป็นนานาชาติเพื่อเป็นการพัฒนานักศึกษาไม่ใช่เพียงมุ่งเน้นแต่การพัฒนาหลักสูตรเท่านั้น

1.2 ความหมายและความแตกต่างระหว่างโปรแกรมนานาชาติกับ หลักสูตรนานาชาติ

จากการศึกษาองค์ประกอบของโปรแกรมนานาชาติ (M.C.S.T.A.R. Model) ในตอนที่ 1 จากการศึกษาส่วนประกอบของโปรแกรมนานาชาติในหัวข้อ 2.1 ในตอนที่ 2 นั้น ผู้วิจัยได้นำมา ระบุเป็นความหมายของโปรแกรมนานาชาติและหลักสูตรนานาชาติได้ดังนี้

โปรแกรมนานาชาติ หมายถึง การเรียนการสอนหลักสูตรนานาชาติ และ เสริมสร้างประสบการณ์นานาชาติให้แก่ผู้เรียนเพื่อเพิ่มคุณภาพและศักยภาพของบัณฑิตในระดับนานาชาติ โดยใช้ภาษาสากลเป็นสื่อในการเรียนการสอน

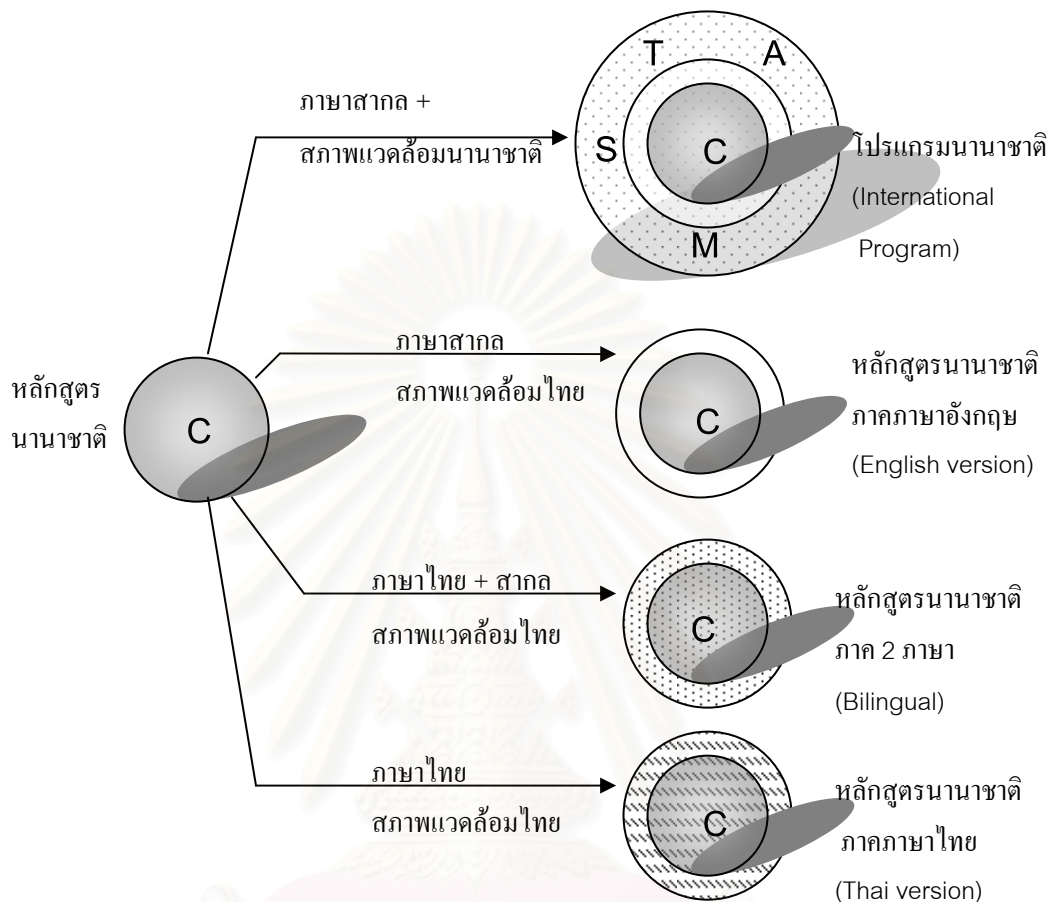
หลักสูตรนานาชาติ หมายถึง หลักสูตรที่มีเนื้อหาเป็นสากลและเป็นที่ยอมรับในระดับนานาชาติ โดยใช้ภาษาเป็นสื่อในการเรียนการสอน

1.3 ความแตกต่างระหว่างโปรแกรมนานาชาติและหลักสูตรนานาชาติ

ภาษาที่ใช้ในโปรแกรมนานาชาติ ภาษาเป็นเพียงสื่อในการสื่อสารในการเรียนการสอนเท่านั้น ดังนั้นเมื่อนำองค์ประกอบเรื่องภาษามาดูนอกกับองค์ประกอบหลัก 2 ส่วน ของโปรแกรมนานาชาติจะพบความแตกต่างระหว่างโปรแกรมนานาชาติและหลักสูตรนานาชาติตามแผนภาพที่ 6 ดังนี้

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

แผนภาพที่ 6 ความแตกต่างระหว่างโปรแกรมนานาชาติกับหลักสูตรนานาชาติ

จากแผนภาพที่ 6 ข้างต้นจะเห็นความแตกต่างระหว่างหลักสูตรนานาชาติและโปรแกรมนานาชาติ

หลักสูตรนานาชาติ ภาคภาษาไทย เป็นการเรียนการสอนหลักสูตรนานาชาติใช้สื่อการสอนเป็นภาษาไทย สภพแวดล้อมไม่มีความเป็นนานาชาติ

หลักสูตรนานาชาติ ภาค 2 ภาษา เป็นการเรียนการสอนหลักสูตรนานาชาติใช้สื่อการสอนเป็นภาษาไทยและภาษาสากล สภพแวดล้อมไม่มีความเป็นนานาชาติ

หลักสูตรนานาชาติ ภาคภาษาสากล เป็นการเรียนการสอนหลักสูตรนานาชาติใช้สื่อการสอนเป็นภาษาสากล สภพแวดล้อมไม่มีความเป็นนานาชาติ

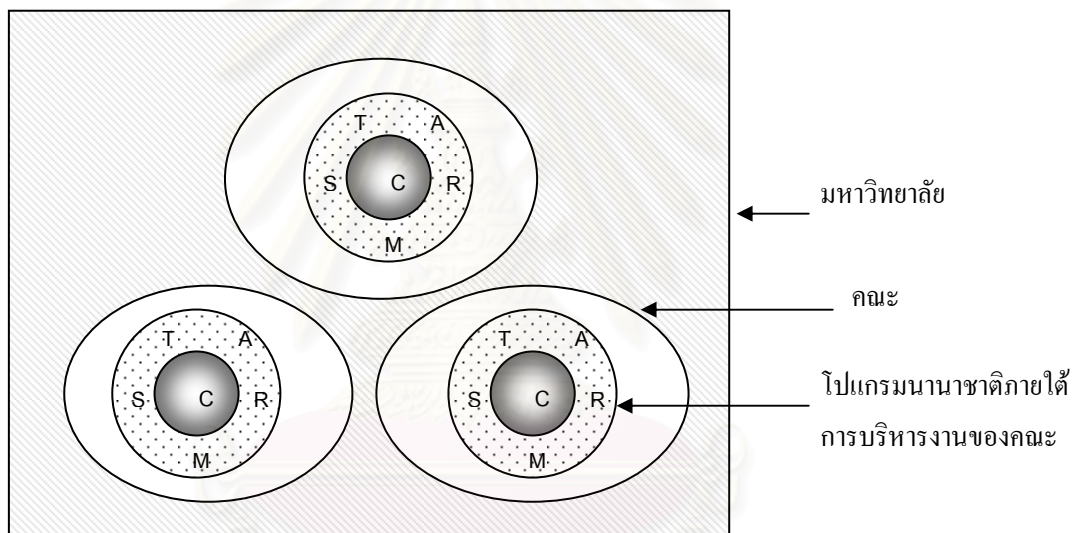
โปรแกรมนานาชาติ เป็นการเรียนการสอนหลักสูตรนานาชาติ ใช้สื่อการสอนเป็นภาษาสากล สภพแวดล้อมมีความเป็นนานาชาติเพื่อเสริมสร้างประสบการณ์นานาชาติให้นักศึกษา

ส่วนที่ 2 รูปแบบการจัดการโปรแกรมนานาชาติภายใต้โครงสร้างของมหาวิทยาลัย

เนื่องจากในสภาวะปัจจุบันการติดต่อสื่อสารการแลกเปลี่ยนองค์ความรู้และวัฒนธรรมโดยมีการเปลี่ยนแปลงไปอย่างสะดวกและรวดเร็ว ดังนั้นรูปแบบการจัดโปรแกรมนานาชาติจึงมีการเปลี่ยนแปลงรูปแบบไปตลอดเวลาและต่อเนื่อง จากการศึกษาพบว่าปัจจุบันมีการบริหารโปรแกรมนานาชาติภายใต้โครงสร้างของมหาวิทยาลัยนั้น มีการบริหารงานใน 2 รูปแบบคือ

2.1 โปรแกรมนานาชาติฐานะเทียบเท่าภาควิชาอยู่ภายใต้การบริหารของคณะ ตามแผนภาพที่ 7

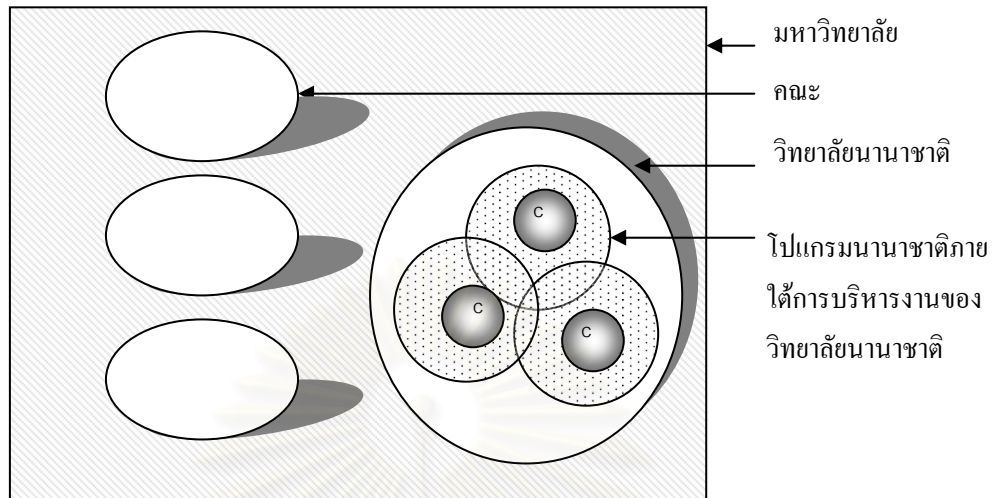
แผนภาพที่ 7 หลักสูตรนานาชาติบริหารภายใต้คณะ

2.2 โปรแกรมนานาชาติการบริหารภายใต้วิทยาลัยนานาชาติ

จัดตั้งเป็นหน่วยงานอิสระโดยแยกเป็นเอกเทศออกจากคณะมีการบริหารจัดการเป็นอิสระทั้งด้านการเงิน บุคคลและการจัดการต่าง ๆ มีฐานะเทียบเท่าคณะในโครงสร้างของมหาวิทยาลัย ในวิทยาลัยนานาชาติจะมีหลายหลักสูตรและหลายสาขาวิชาแต่มารวมกันภายใต้การบริหารของวิทยาลัยนานาชาติ มีการใช้ทรัพยากรร่วมกันมีสังคมสภาพแวดล้อมร่วมกันจึงทำให้เกิดสภาพความเป็นนานาชาติมีความหลากหลายของผู้เรียนและผู้สอนเป็นสังคมเล็กๆ การรวมกันของสภาพแวดล้อมแต่ละโปรแกรมทำให้มีสภาพแวดล้อมที่เป็นนานาชาติเร็วขึ้น ดังแผนภาพที่ 2

แผนภาพที่ 8 รูปแบบการจัดการ โปรแกรมนานาชาติภายใต้วิทยาลัยนานาชาติ

ส่วนที่ 3 รูปแบบการจัดการโปรแกรมนานาชาติในประเทศไทย

จากการศึกษาวิเคราะห์รูปแบบการจัดการโปรแกรมนานาชาติของสถาบันอุดมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา จากการวิจัยพบว่ามีทั้งหมด 4 รูปแบบหลัก คือ

รูปแบบที่ 1: สถาบันอุดมศึกษาไทยจัดเอง

รูปแบบที่ 2: สถาบันอุดมศึกษาไทยร่วมมือกันระหว่างสถาบันในประเทศ

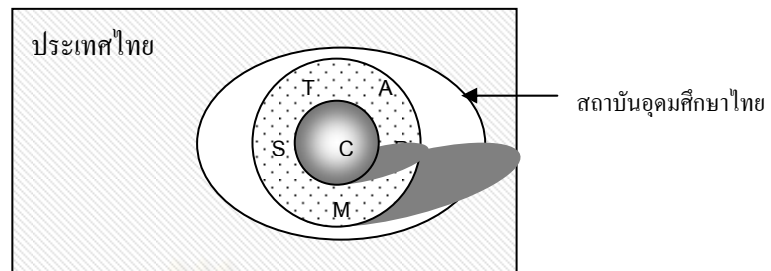
รูปแบบที่ 3: สถาบันอุดมศึกษาไทยร่วมมือกับต่างประเทศ

รูปแบบที่ 4: สถาบันอุดมศึกษาไทยร่วมมือกับต่างประเทศจัดตั้งในลักษณะ
เป็นสถาบันอุดมศึกษานานาชาติ

3.1 รูปแบบที่ 1 สถาบันอุดมศึกษาไทยจัดเอง

รูปแบบนี้เป็นรูปแบบที่มีการจัดมากที่สุดในปัจจุบัน เป็นโปรแกรมนานาชาติที่ทางสถาบันอุดมศึกษาไทยจัดการหลักสูตรเองและมีการบริหารงานภายใต้สถาบันอุดมศึกษาของไทย ปริญญาบัตรที่ได้รับเป็นปริญญาบัตรที่ออกโดยสถาบันอุดมศึกษาไทยที่จัดโปรแกรมนานาชาตินี้ขึ้นมา ดังแผนภาพที่ 1

แผนภาพที่ 9 สถาบันอุดมศึกษาไทย

รายละเอียดของรูปแบบการจัดโปรแกรมนานาชาติของสถาบันอุดมศึกษาในรูปแบบที่ 1: สถาบันอุดมศึกษาไทยจัดเอง ผู้วิจัยได้รวบรวมวิเคราะห์และประมวลข้อมูลจากการสัมภาษณ์ผู้บริหารหลักสูตรและเอกสารประชาสัมพันธ์หลักสูตร โดยนำแนวคิดทฤษฎีของเบอร์ควิส (1981) ในเรื่องของการวิเคราะห์หลักสูตรบริบท 6 ด้าน คือ เวลา(Time) สถานที่(Space) ทรัพยากร (Resource) องค์กร(Organization) ขบวนการ(Process) และเป้าหมาย(Outcome) มาเป็นเกณฑ์ในการนำเสนอตารางวิเคราะห์รูปแบบการจัดการโปรแกรมนานาชาติ รายละเอียดตามตารางที่ 3

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

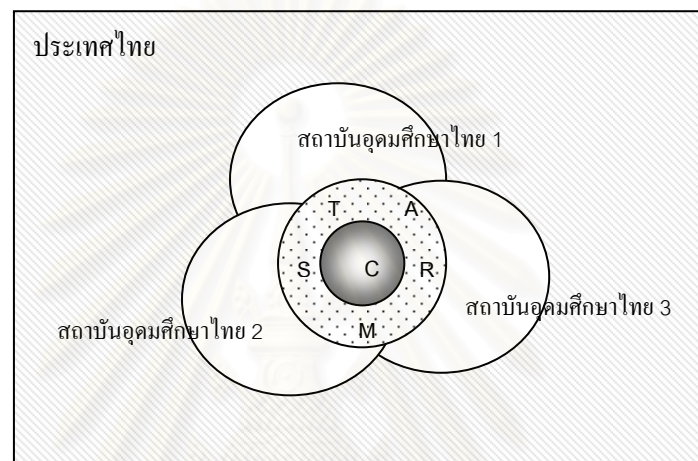
ตารางที่ 3 รูปแบบการจัดโปรแกรมนานาชาติของสถาบันอุดมศึกษาไทยรูปแบบที่ 1 : สถาบันอุดมศึกษาไทยจัดเอง

มิติหลัก	มิตีย่อย	ตัวเลือก		
1. สถานที่ (Place)	● สถานที่เรียน	เรียนในประเทศตลอดหลักสูตร		
	● อาคารเรียน	ใช้อาคารสถานที่ของหลักสูตรปกติ	จัดห้องเรียนแยกจากหลักสูตรทั่วไป	
2. เวลา (Time)	● ปฏิทินการเรียน	แบบเทอมการศึกษา (Semester) 2 เทอม/ปี		จัดเป็นชุดวิชา (Module)
	● เวลาเรียน	4 เดือน/เทอม (2 เทอม/ปี)		2 เดือน/ 2 ชุดวิชา (Module)
3. แหล่งวิทยากร หรือทรัพยากร (Resource)	● อาจารย์ผู้สอน	อาจารย์ไทยทั้งหมด	อาจารย์ไทยผสมต่างชาติ	อาจารย์ต่างชาติทั้งหมด
	● ความร่วมมือกับต่างประเทศ	แลกเปลี่ยนนักศึกษา		
	● วัสดุอุปกรณ์การสอน	ใช้ทรัพยากรของคณะ	ใช้ทรัพยากรของหน่วยงานอิสระ เช่น วิทยาลัยนานาชาติ	
4. องค์กร (Organization)	● รูปแบบของการบริหารงาน	เป็นโครงการพิเศษภายในคณะ:เทียบเท่าภาควิชา		เป็นหน่วยงานอิสระฐานะเทียบเท่าคณะ เช่นวิทยาลัยนานาชาติ
	● ตำแหน่งผู้บริหาร	ผู้อำนวยการหลักสูตร		ผู้อำนวยการวิทยาลัยนานาชาติ
	● งบประมาณ	บริหารการเงินภายใต้คณะ		บริหารการเงินภายใต้นโยบายของหน่วยงานอิสระ
5. ขบวนการ (Process)	● ผู้ดูแลออกแบบหลักสูตร	สถาบันอุดมศึกษาไทย		
	● หน่วยกิต	เรียนครบตามหน่วยกิตของสถาบันตามที่ระบุ และสามารถเทียบโอนหน่วยกิตได้ในบางส่วน		
6. ผลผลิต (Outcome)	● ผู้ออกไปปริญญา	สถาบันอุดมศึกษาไทย		

3.2 รูปแบบที่ 2 สถาบันอุดมศึกษาไทยร่วมมือกันระหว่างสถาบันในประเทศ

รูปแบบนี้เป็นเป็นโปรแกรมนานาชาติที่ทางสถาบันอุดมศึกษาไทยร่วมมือกันจัดการหลักสูตรและมีหน่วยงานอิสระขึ้นมาดูแลโครงการนี้ ปริญญาบัตรที่ได้รับเป็นปริญญาบัตรที่ออกโดยสถาบันอุดมศึกษาไทยที่จัดโปรแกรมนานาชาตินี้ขึ้นมา ดังแผนภาพที่ 10

แผนภาพที่ 10 สถาบันอุดมศึกษาไทยร่วมมือกันระหว่างสถาบันในประเทศ

รายละเอียดของรูปแบบการจัดโปรแกรมนานาชาติของสถาบันอุดมศึกษาในรูปแบบที่ 2: สถาบันอุดมศึกษาไทยร่วมมือกันระหว่างสถาบันในประเทศ ผู้วิจัยได้รวบรวมวิเคราะห์และประมวลข้อมูลจากการสัมภาษณ์ผู้บริหารหลักสูตรและเอกสารประชาสัมพันธ์หลักสูตร โดยนำแนวคิดทฤษฎีของเบอร์ควิส (1981). ในเรื่องของการวิเคราะห์หลักสูตรบริบท 6 ด้าน คือ เวลา (Time) สถานที่ (Space) ทรัพยากร (Resource) องค์กร (Organization) ขบวนการ (Process) และเป้าหมาย (Outcome) มาเป็นเกณฑ์ในการนำเสนอตารางวิเคราะห์รูปแบบการจัดการโปรแกรมนานาชาติ รายละเอียดตามตารางที่ 4

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

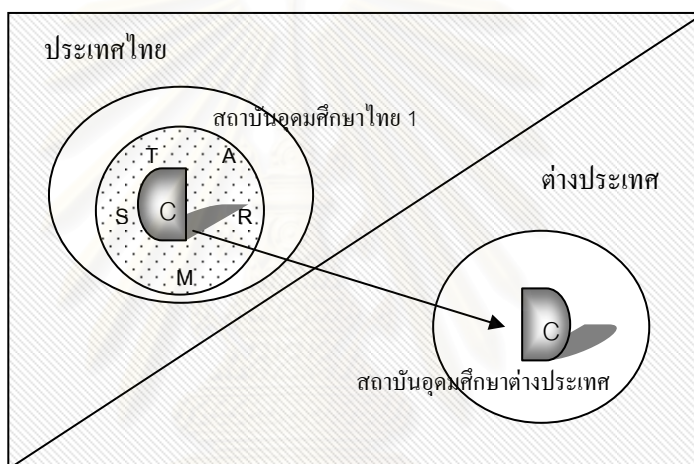
ตารางที่ 4 รูปแบบการจัดโปรแกรมนานาชาติของสถาบันอุดมศึกษาไทย รูปแบบที่ 2 : สถาบันอุดมศึกษาไทยร่วมมือกันระหว่างสถาบันในประเทศ

มิติหลัก	มิติย่อย	ตัวเลือก
1. สถานที่ (Place)	● สถานที่เรียน	เรียนในประเทศตลอดหลักสูตร
	● อาคารเรียน	ใช้อาคารสถานที่ของสถาบันที่ร่วมมือกัน
2. เวลา (Time)	● ปฏิทินการเรียน	แบบเทอมการศึกษา (Semester)
	● เวลาเรียน	3 เทอม/ปี
3. แหล่ง วิทยาการหรือ ทรัพยากร (Resource)	● อาจารย์ผู้สอน	อาจารย์ไทยและต่างชาติ
	● ความร่วมมือกับต่างประเทศ	แลกเปลี่ยนนักศึกษา
	● วัสดุอุปกรณ์การสอน	ใช้ทรัพยากรของคณะที่ร่วมมือกันของสถาบันที่ร่วมมือกัน
4. องค์กร (Organization)	● รูปแบบของการบริหารงาน	<ul style="list-style-type: none"> ● เป็นโครงการพิเศษเป็นหน่วยงานอิสระ: ● นักศึกษาดูแลโดยตามต้นสังกัดมหาวิทยาลัยที่รับนักศึกษา
	● ตำแหน่งผู้บริหาร	ผู้อำนวยการหลักสูตร
	● งบประมาณ	บริหารการเงินภายใต้นโยบายของหน่วยงานอิสระ
5. ขบวนการ (Process)	● ผู้ดูแลออกแบบหลักสูตร	ร่วมกันของสถาบันอุดมศึกษาไทย
	● หน่วยกิต	เรียนครบตามหน่วยกิตของสถาบันตามที่ระบุ และสามารถเทียบโอนหน่วยกิตได้ในบางส่วน
6. ผลผลิต (Outcome)	● ผู้ออกไปปริญญา	สถาบันอุดมศึกษาไทยของแต่ละแห่งเป็นเอกเทศในการออกปริญญาบัตรให้กับนักศึกษาที่สังกัด

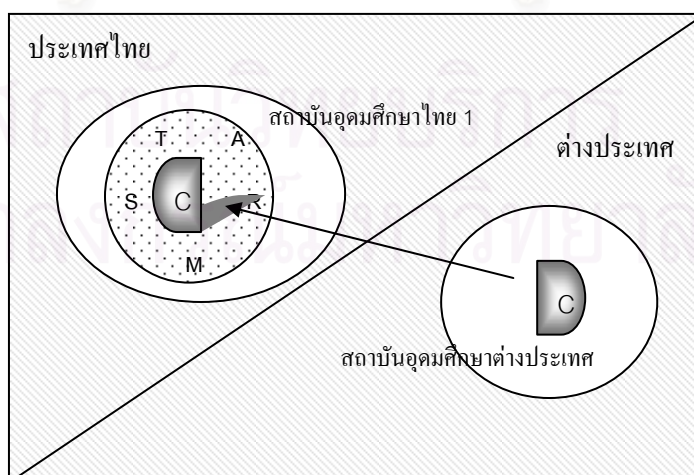
3.3 รูปแบบที่ 3 สถาบันอุดมศึกษาไทยร่วมมือกับสถาบันอุดมศึกษาต่างประเทศ

รูปแบบนี้เป็นโปรแกรมนานาชาติที่ทางสถาบันอุดมศึกษาไทยร่วมมือกับสถาบันอุดมศึกษาต่างประเทศจัดหลักสูตรปริญญาบัตรที่ได้รับมีทั้งปริญญาบัตรที่ออกโดยสถาบันอุดมศึกษาไทยที่จัดโปรแกรมนานาชาติและ/หรือสถาบันต่างประเทศที่ร่วมจัดหลักสูตรนี้ขึ้นมา และในขณะเดียวการเรียนการสอนมีทั้งเรียนในประเทศไทยตลอดหลักสูตรและ/หรือเรียนทั้งไทยและต่างประเทศ (Sandwich Program) ดังแผนภาพที่ 11 และ 12

แผนภาพที่ 11 สถาบันอุดมศึกษาไทยร่วมมือกับสถาบันอุดมศึกษาต่างประเทศ
นักศึกษาเรียนทั้งที่เมืองไทยและเมืองนอก (Sandwich Program)

แผนภาพที่ 12 สถาบันอุดมศึกษาไทยร่วมมือกับสถาบันอุดมศึกษา
ต่างประเทศนักศึกษาเรียนที่เมืองไทย

รายละเอียดของรูปแบบการจัดโปรแกรมนานาชาติของสถาบันอุดมศึกษาในรูปแบบที่ 3: สถาบันอุดมศึกษาไทยร่วมมือกับสถาบันอุดมศึกษาต่างประเทศ ผู้วิจัยได้รวบรวมวิเคราะห์และประมวลข้อมูลจากการสัมภาษณ์ผู้บริหารหลักสูตรและเอกสารประชาสัมพันธ์หลักสูตร โดยนำแนวคิดทฤษฎีของเบอร์ควิส (1981).ในเรื่องของการวิเคราะห์หลักสูตรบริบท 6 ด้าน คือ เวลา (Time) สถานที่(Space) ทรัพยากร(Resource) องค์กร(Organization) ขบวนการ(Process) และเป้าหมาย(Outcome) มาเป็นเกณฑ์ในการนำเสนอตารางวิเคราะห์รูปแบบการจัดการโปรแกรมนานาชาติ รายละเอียดตามตารางที่ 5

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

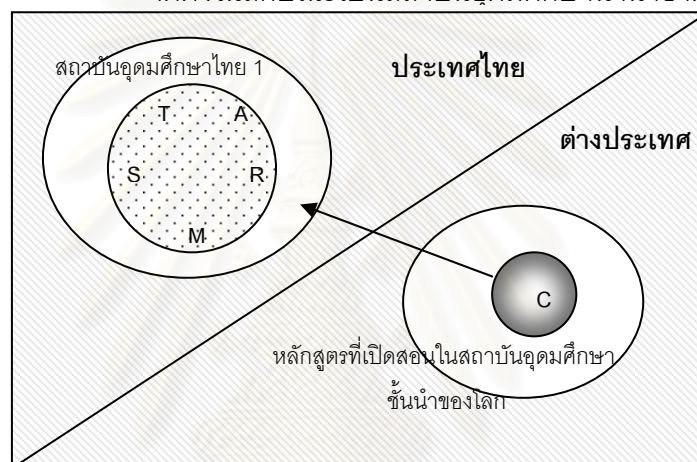
ตารางที่ 5 รูปแบบการจัดโปรแกรมนานาชาติของสถาบันอุดมศึกษาไทย รูปแบบที่ 3 : สถาบันอุดมศึกษาไทยร่วมมือกับสถาบันต่างประเทศ

มิติหลัก	มิตีย่อย	ตัวเลือก		
1. สถานที่ (Place)	● สถานที่เรียน	เรียนในประเทศตลอดหลักสูตร		ในประเทศและต่างประเทศ
	● อาคารเรียน	ใช้อาคารสถานที่ของหลักสูตรปกติ		จัดห้องเรียนแยกจากหลักสูตรทั่วไป
2. เวลา (Time)	● ปฏิทินการเรียน	แบบภาคการศึกษา (Semester) 2 ภาคการศึกษา		จัดในรูปแบบของชุดวิชา (Module)
	● เวลาเรียน	4 เดือน/เทอม (2 เทอม/ปี)		2 เดือน/ 2 ชุดวิชา (Module)
3. แหล่ง ทรัพยากร (Resource)	● อาจารย์ผู้สอน	อาจารย์ไทยทั้งหมด	อาจารย์ไทยผสมต่างชาติ	อาจารย์ต่างชาติทั้งหมด
	● ความร่วมมือกับต่างประเทศ	แลกเปลี่ยนนักศึกษา	พัฒนาหลักสูตร	วิจัยร่วมกัน
	● วัสดุอุปกรณ์การสอน	ใช้ทรัพยากรของคณะ		ใช้ทรัพยากรของหน่วยงานอิสระ เช่น วิทยาลัยนานาชาติ
4. องค์กร (Organization)	● รูปแบบของการบริหารงาน	เป็นโครงการพิเศษภายในคณะ:เทียบเท่าภาควิชา		เป็นหน่วยงานอิสระฐานะเทียบเท่าคณะ เช่นวิทยาลัยนานาชาติ
	● ตำแหน่งผู้บริหาร	ผู้อำนวยการหลักสูตร		ผู้อำนวยการวิทยาลัยนานาชาติ
	● งบประมาณ	บริหารการเงินภายใต้คณะ		บริหารการเงินภายใต้นโยบายของหน่วยงานอิสระ
5. ขบวนการ (Process)	● ผู้ดูแลออกแบบหลักสูตร	สถาบันอุดมศึกษาไทย		ร่วมกันระหว่างของไทยและต่างชาติ
	● หน่วยกิต	เรียนครบตามหน่วยกิตของสถาบันตามที่ระบุ		สามารถเทียบโอนหน่วยกิตได้ในบางส่วน
6. ผลผลิต (Outcome)	● ผู้ออกใบปริญญา	ได้รับปริญญา 2 ใบในสาขาเดียวกัน ● ไทยออก 1 ใบ ● ต่างชาติออก 1 ใบ (Duo Degree Program, Twining Degree Program)		ได้รับปริญญา 2 ใบ ต่างสาขาวิชา ● ไทยออก 1 ใบ ● ต่างชาติออก 1 ใบ (Double Degree)

3.4 รูปแบบที่ 4: สถาบันอุดมศึกษาไทยร่วมมือกับต่างประเทศจัดตั้งในลักษณะเป็นสถาบันอุดมศึกษานานาชาติ

รูปแบบนี้เป็นเป็นโปรแกรมนานาชาติที่ทางสถาบันอุดมศึกษาไทยร่วมมือกับสถาบันต่างประเทศชั้นนำระดับโลก (World class university) โดยการนำหลักสูตรที่ทำการสอนในมหาวิทยาลัยชั้นนำระดับโลกในต่างประเทศมาเปิดสอนในประเทศไทย ปริญญาบัตรที่ได้รับเป็นปริญญาบัตรที่ลงนามร่วมกันระหว่างสถาบันอุดมศึกษาไทยและต่างประเทศ ดังแผนภาพที่ 13

แผนภาพที่ 13 สถาบันอุดมศึกษาไทยร่วมมือกับสถาบันอุดมศึกษาต่างประเทศจัดตั้งในลักษณะเป็นสถาบันอุดมศึกษานานาชาติ

รายละเอียดของรูปแบบของการจัดโปรแกรมนานาชาติของสถาบันอุดมศึกษาในรูปแบบที่ 4: สถาบันอุดมศึกษาไทยร่วมมือกันระหว่างสถาบันในประเทศ ผู้วิจัยได้รวบรวมวิเคราะห์และประมวลข้อมูลจากการสัมภาษณ์ผู้บริหารหลักสูตรและเอกสารประชาสัมพันธ์หลักสูตร โดยนำแนวคิดทฤษฎีของเบอร์ควิส (1981) .ในเรื่องของการวิเคราะห์หลักสูตรบริบท 6 ด้าน คือ เวลา(Time) สถานที่ (Space) ทรัพยากร(Resource) องค์กร(Organization) ขบวนการ(Process) และเป้าหมาย (Outcome) มาเป็นเกณฑ์ในการนำเสนอตารางวิเคราะห์รูปแบบการจัดการโปรแกรมนานาชาติ รายละเอียดตามตารางที่ 6

ตารางที่ 6 รูปแบบการจัดโปรแกรมนานาชาติของสถาบันอุดมศึกษาไทย รูปแบบที่ 4:

สถาบันอุดมศึกษาไทยร่วมมือกับต่างประเทศจัดตั้งในลักษณะเป็นสถาบันอุดมศึกษานานาชาติ

มิติหลัก	มิตีย่อย	ตัวเลือก
1. สถานที่ (Place)	● สถานที่เรียน	เรียนในประเทศตลอดหลักสูตร
	● อาคารเรียน	ใช้อาคารสถานที่ของสถาบันที่ก่อตั้งขึ้นเป็นเอกเทศ
2. เวลา (Time)	● ปฏิทินการเรียน	เรียนเป็นชุดวิชา (Module)
	● เวลาเรียน	ระยะเวลา 2 เดือน/ ชุดวิชา (Module)
3. แหล่งวิทยาการ หรือทรัพยากร (Resource)	● อาจารย์ผู้สอน	เป็นอาจารย์ต่างชาติทั้งหมดที่มาจากมหาวิทยาลัยที่ร่วมมือกัน
	● ความร่วมมือกับต่างประเทศ	แลกเปลี่ยนนักศึกษา
	● วัสดุอุปกรณ์การสอน	ใช้ทรัพยากรของสถาบัน
4. องค์กร (Organization)	● รูปแบบของการบริหารงาน	เป็นหน่วยงานอิสระในรูปของสถาบัน:
	● ตำแหน่งผู้บริหาร	ผู้อำนวยการสถาบัน
	● งบประมาณ	บริหารการเงินภายใต้นโยบายของสถาบัน
5. ขบวนการ (Process)	● ผู้ดูแลออกแบบหลักสูตร	ร่วมกันของสถาบันอุดมศึกษาไทยและต่างประเทศ โดยยึดหลักสูตรของต่างประเทศเป็นหลัก
	● หน่วยกิต	เรียนครบตามหน่วยกิตของสถาบันตามทีระบุ และสามารถเทียบโอนหน่วยกิตได้ในบางส่วน
6. ผลผลิต (Outcome)	● ผู้ออกใบปริญญา	สถาบันอุดมศึกษาไทย ลงนามร่วมกับสถาบันอุดมศึกษาต่างประเทศ

ส่วนที่ 4 ผลการประชุมผู้ทรงคุณวุฒิเพื่อตรวจสอบรูปแบบของ โปรแกรมนานาชาติ

จากการที่ประชุมผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 20 คน ร่วมอภิปรายและแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับความหมายของโปรแกรมนานาชาติและรูปแบบของโปรแกรมนานาชาติที่ผู้วิจัยได้สังเคราะห์ขึ้นในด้านความเหมาะสม ตลอดจน ข้อเสนอแนะความคิดเห็นเพิ่มเติมเพื่อปรับปรุงรูปแบบให้สมบูรณ์สามารถสรุปได้ดังนี้

โดยรวมกลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิมีความสอดคล้องกันและเห็นด้วยกับรูปแบบ ความหมาย ที่ผู้วิจัยได้นำเสนอตาม แผนภาพ 1 แต่มีข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะ อยู่ 2 ประเด็นหลักคือ

1 สภาพแวดล้อมที่อยู่ในแผนภาพที่แสดงถึงโปรแกรมนานาชาตินั้น สภาพแวดล้อมนั้นควรจะต้องมีการขยายความคำว่าสากลว่าเป็นความหลากหลายของนานาชาติเพื่อให้ผู้บริหารโปรแกรมนานาชาติเข้าใจตรงกันไม่เช่นนั้นสภาพแวดล้อมที่จัดขึ้นนี้อาจจะเป็นในรูปแบบ ตะวันตกอเมริกัน มากเกินไป ซึ่งจะไม่มีความเป็นนานาชาติอันหมายถึง ความหลากหลายของวัฒนธรรมและการเรียนรู้ร่วมกัน แต่อย่างไรก็ตามหากสถาบันใดต้องการ ลักษณะและเอกลักษณ์ของสภาพแวดล้อมของโปรแกรมก็สามารถทำได้โดยประชาสัมพันธ์บอกถึงสภาพแวดล้อมของโปรแกรมตนเอง เช่น โปรแกรมนานาชาติในสภาพแวดล้อมแบบอเมริกัน แบบอังกฤษ แบบยุโรป หรือเป็นแบบออสเตรเลีย เป็นต้น

2 หลักสูตรที่เป็นนานาชาติ ผู้ทรงคุณวุฒิมีข้อเสนอแนะว่าหลักสูตรนานาชาติควรจะต้องขยายความถึงความรู้ที่อยู่บนพื้นฐานขององค์ความรู้ที่มีของแต่ละภูมิภาค และพื้นที่ (body of region knowledge and local wisdom) ได้ เช่นองค์ความรู้ศาสตร์ทางด้านการทำสมุนไพรไทย หรือการเล่นดนตรีไทย เป็นต้น เป็นองค์ความรู้ที่สร้างขึ้นมาจากภูมิปัญญาท้องถิ่นของประเทศก็สามารถที่เป็นหลักสูตรสากลที่เป็นที่ยอมรับในระดับนานาชาติได้ และสามารถให้ผู้เรียนที่สนใจจากหลากหลายประเทศมาศึกษาที่ถิ่นฐานของเราในสภาพแวดล้อมของไทยและความหลากหลายของสภาพแวดล้อมทางวัฒนธรรมนานาชาติจะมาเมื่อมีคนต่างชาติสนใจเข้ามาศึกษาองค์ความรู้ดังกล่าว เพิ่มมากขึ้น จากหลากหลายประเทศ กล่าวคือ ใช้องค์ความรู้ของถิ่นฐานเป็นตัวนำมาซึ่งความหลากหลายของวัฒนธรรม

ส่วนที่ 5 ผลจากการสังเคราะห์ส่วนประกอบของโปรแกรมนานาชาติและรูปแบบการจัดการโปรแกรมนานาชาติ

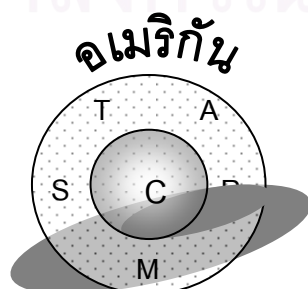
พบว่าจากองค์ประกอบของโปรแกรมนานาชาติที่พบในตอนต้นที่ 1 (M.C.S.T.A.R.. Model) ที่ประกอบด้วย 6 ด้านนั้น สามารถแบ่งออกเป็น 2 ส่วนด้วยกันคือ ส่วนที่ 1 เป็นหลักสูตรนานาชาติเป็นที่ยอมรับหรือเป็นองค์ความรู้ที่มีเฉพาะภูมิภาคและภูมิปัญญาท้องถิ่นที่เป็นที่ยอมรับในระดับนานาชาติ (body of region knowledge/ local wisdom) และส่วนที่ 2 คือสภาพแวดล้อมที่เป็นนานาชาติ โดยมีความหลากหลายของวัฒนธรรมของผู้เรียน ผู้สอนและกิจกรรม ทรัพยากร และการบริหารจัดการ แต่ในขณะเดียวกันบริบทของสภาพแวดล้อมอาจจะมีลักษณะเฉพาะได้ เช่น ในสภาพแวดล้อมของอเมริกัน (American Environment Style) หรือในสภาพแวดล้อมของยุโรป (European Environment Style) เหล่านี้จัดเป็น โปรแกรมนานาชาติแต่อยู่ในบริบทที่ถูกกำหนดขึ้นเฉพาะขึ้นมา

ดังนั้นโปรแกรมนานาชาติในบริบทของประเทศที่ไม่ได้ใช้ภาษาอังกฤษเป็นภาษาราชการ และใช้กันทั่วไปในประเทศ จึงมีส่วนหลัก 2 ส่วนคือ หลักสูตรนานาชาติและสภาพแวดล้อมที่เป็นนานาชาติเพื่อพัฒนานักศึกษาให้เติบโตตามเป้าหมายของโปรแกรมนานาชาติที่ต้องการพัฒนานักศึกษาให้มีโลกทัศน์กว้างไกล มีศักยภาพพร้อมในระดับนานาชาติ มีการเรียนรู้ถึงความหลากหลายของวัฒนธรรม ผู้บริหารโปรแกรมนานาชาติจำเป็นต้องสร้างสภาพแวดล้อมให้เป็นนานาชาติเพื่อเป็นการพัฒนานักศึกษาไม่ใช่เพียงมุ่งเน้นแต่การพัฒนาหลักสูตรเท่านั้น

สภาพแวดล้อม

บริบทที่เป็นนานาชาติมีความหลากหลายของนานาชาติ

สภาพแวดล้อมที่มีบริบทเฉพาะเช่น อเมริกัน

ยุโรป ออสเตรเลีย หรือ เอเชีย

จากการศึกษาวิเคราะห์รูปแบบการจัดการโปรแกรมนานาชาติของสถาบันอุดมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษาพบว่าม[ี]ทั้งหมด 4 รูปแบบหลัก คือ

รูปแบบที่1: สถาบันอุดมศึกษาไทยจัดเอง

รูปแบบที่2: สถาบันอุดมศึกษาไทยร่วมมือกันระหว่างสถาบันในประเทศ

รูปแบบที่3: สถาบันอุดมศึกษาไทยร่วมมือกับต่างประเทศ

รูปแบบที่4: สถาบันอุดมศึกษาไทยร่วมมือกับต่างประเทศจัดตั้งในลักษณะ

เป็นสถาบันอุดมศึกษานานาชาติ

โดยมีการจัดวางโปรแกรมนานาชาติในโครงสร้างของการบริหารงานของสถาบันอุดมศึกษา อยู่ 2 รูปแบบคือ 1) จัดเป็นโครงการพิเศษอยู่ภายใต้การบริหารงานของคณะ และ 2) รูปแบบเป็น หน่วยงานอิสระมีฐานะเทียบเท่าคณะมีการบริหารจัดการทั้งทางด้านการเงิน บุคลากร สถานที่ เป็น อิสระ การบริหารจัดการในรูปแบบที่ 2 ภายใต้วิทยาลัยนานาชาตินี้จะมีความคล่องตัวและรวดเร็ว กว่ากรบริหารงานในรูปแบบแรกที่อยู่ภายใต้คณะ การบริหารงานแบบหน่วยงานอิสระนี้จะมี ความเหมาะสมกับการจัดการโปรแกรมนานาชาติมากที่สุด

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตอนที่ 4 ศึกษาเชิงเปรียบเทียบปัจจัยแห่งความสำเร็จในการจัดการโปรแกรมนานาชาติ ทั้ง 4 รูปแบบ

การศึกษาวិเคราะห์ปัจจัยแห่งความสำเร็จของการจัดการโปรแกรมนานาชาติ มีวัตถุประสงค์เพื่อเปรียบเทียบปัจจัยแห่งความสำเร็จการจัดการโปรแกรมนานาชาติใน 4 รูปแบบในการนำเสนอผลการศึกษาวิจัยปัจจัยแห่งความสำเร็จของแต่ละรูปแบบโปรแกรมนานาชาติ ผู้วิจัยได้แบ่งการนำเสนอเป็น 6 ส่วนดังนี้

ส่วนที่ 1 ผลการสัมภาษณ์ผู้บริหารโปรแกรมนานาชาติใน 4 รูปแบบ

ส่วนที่ 2 ปัจจัยแห่งความสำเร็จของ โปรแกรมนานาชาติรูปแบบที่ 1 สถาบันอุดมศึกษา
ไทยจัดเอง

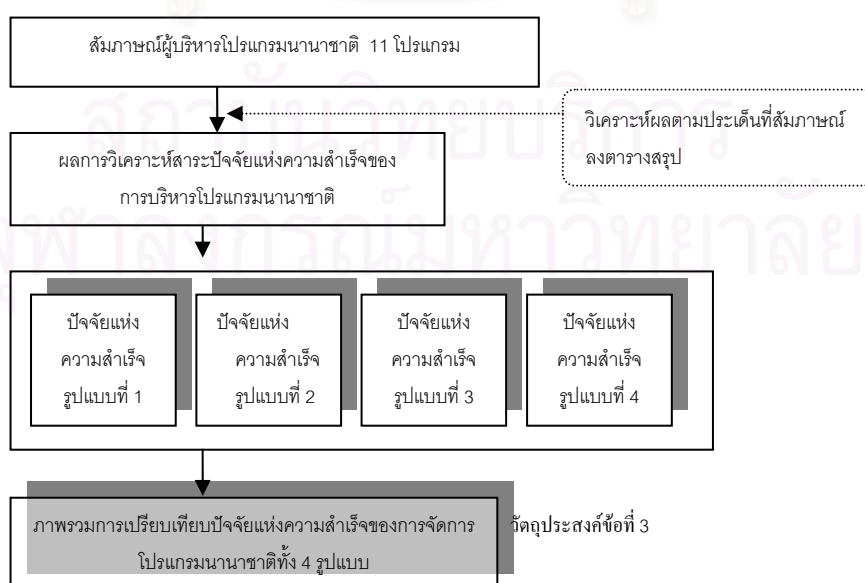
ส่วนที่ 3 ปัจจัยแห่งความสำเร็จของโปรแกรมนานาชาติรูปแบบที่ 2: สถาบันอุดมศึกษา
ไทยร่วมมือกันระหว่างสถาบันในประเทศ

ส่วนที่ 4 ปัจจัยแห่งความสำเร็จของโปรแกรมนานาชาติรูปแบบที่ 3: สถาบันอุดมศึกษา
โดยร่วมมือกับสถาบันอุดมศึกษาต่างชาติ

ส่วนที่ 5 ปัจจัยแห่งความสำเร็จของโปรแกรมนานาชาติรูปแบบที่ 4: สถาบันอุดมศึกษา
ไทยร่วมมือกับต่างประเทศจัดตั้งในลักษณะเป็นสถาบันอุดมศึกษานานาชาติ

ส่วนที่ 6 การเปรียบเทียบปัจจัยแห่งความสำเร็จของโปรแกรมนานาชาติทั้ง 4 รูปแบบ

แผนภูมิที่ 6 ขั้นตอนการวิเคราะห์การเปรียบเทียบปัจจัยแห่งความสำเร็จ

ส่วนที่ 1 ผลการสัมภาษณ์ผู้บริหารโปรแกรมนานาชาติใน 4 รูปแบบ

ผู้วิจัยได้สัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างผู้บริหารโปรแกรมนานาชาติใน 4 รูปแบบ โดยกลุ่มตัวอย่างโปรแกรมนานาชาติที่ใช้ในการวิเคราะห์หารปัจจัยแห่งความสำเร็จ (Key Success Factors) ในการวิจัยครั้งนี้ เลือกในลักษณะการแบ่งชั้น (Stratified Sampling) ซึ่งเป็นการเลือกกลุ่มตัวอย่างจากการแบ่งกลุ่มประเภทของรูปแบบการจัดการโปรแกรมนานาชาติก่อน แล้วจากนั้นทำการเลือกกลุ่มตัวอย่างที่ประสบผลสำเร็จจากแต่ละประเภทรูปแบบ

การจัดทำแบบสัมภาษณ์

การจัดทำแบบสัมภาษณ์มีขั้นตอนดังต่อไปนี้

1. ศึกษากรอบแนวคิดที่เกี่ยวกับโปรแกรมนานาชาติ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
2. ศึกษากรอบแนวคิดเกี่ยวกับการจัดทำแผนกลยุทธ์
3. สร้างแบบสัมภาษณ์โดยอาศัยกรอบแนวคิดเกี่ยวกับโปรแกรมนานาชาติและการวางแผนเชิงกลยุทธ์ ในเรื่องของ โอกาส อุปสรรค จุดแข็ง จุดอ่อน วิสัยทัศน์
4. ขอความอนุเคราะห์จากอาจารย์ที่ปรึกษาตรวจแบบสัมภาษณ์
5. ปรับแก้ไขแบบสอบถามตามข้อเสนอแนะจากผู้ทรงคุณวุฒิ
6. ทำการสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง โดยใช้คำถามปลายเปิด
7. กลุ่มตัวอย่างผู้บริหารโปรแกรมนานาชาติ ติดต่อกันได้ 16 ท่าน ได้รับการตอบรับพร้อมให้สัมภาษณ์จำนวน 12 ท่าน

เกณฑ์ในการคัดเลือกกลุ่มตัวอย่าง

1. แบ่งกลุ่มตัวอย่างออกเป็น 4 กลุ่มตามรูปแบบของการจัดการโปรแกรมนานาชาติที่ได้
2. ในแต่ละกลุ่มตัวอย่างแยกออกเป็นสถาบันของรัฐและเอกชน ยกเว้นรูปแบบที่ 2 และ 4 นั้น มีประชากรโปรแกรมนานาชาติในรูปแบบนี้อยู่เพียงอย่างละ 1 โปรแกรมเท่านั้น ดังนั้นการสัมภาษณ์การจัดการรูปแบบนี้จึงใช้กลุ่มประชากรที่มีอยู่อย่างละ 1 โปรแกรม
3. เลือกตัวอย่างที่เป็นที่ประสบผลสำเร็จในการจัดการโปรแกรมนานาชาติและเป็นที่รู้จักโดยทั่วไป
4. ผู้ให้สัมภาษณ์เป็นผู้บริหารโปรแกรมนานาชาติ ตั้งแต่รองผู้อำนวยการโปรแกรมนานาชาติขึ้นไป

กลุ่มตัวอย่างในการสัมภาษณ์

ประเภทรูปแบบ	จำนวนกลุ่ม ตัวอย่าง
1. สถาบันอุดมศึกษาไทยจัดเอง	6 ตัวอย่าง
2. สถาบันอุดมศึกษาไทยร่วมมือกันระหว่างสถาบันในประเทศ	1 ตัวอย่าง
3. สถาบันอุดมศึกษาไทยร่วมมือกับต่างประเทศ	3 ตัวอย่าง
4. สถาบันอุดมศึกษาไทยร่วมมือกับต่างประเทศจัดตั้งในลักษณะเป็นสถาบันอุดมศึกษา	1 ตัวอย่าง
รวม	11 ตัวอย่าง

รายนามผู้บริหารโปรแกรมนานาชาติที่ให้สัมภาษณ์ตามภาคผนวก ก (หน้า 358-365)

ผลจากการสัมภาษณ์ผู้วิจัยได้นำมาวิเคราะห์เพื่อหาปัจจัยแห่งความสำเร็จในแต่ละรูปแบบโดยสรุปผลวิเคราะห์สาระจากการสัมภาษณ์ผู้บริหารโปรแกรมนานาชาติดังตารางที่ 7 และ 8 ตามลำดับ

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 7 สรุปผลการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ รูปแบบที่ 1: สถาบันอุดมศึกษาไทยจัดเอง จำนวน 6 แห่ง (1/1-6)

ผู้บริหาร ประเด็น	รูปแบบ 1 / 1 วิทยาลัยนานาชาติ หลักสูตรจัดเอง ()	รูปแบบ 1 / 2 วิทยาลัยนานาชาติ หลักสูตรจัดเอง	รูปแบบ 1 / 3 ภายในวิทยาลัยนานาชาติ หลักสูตรจัดเอง	รูปแบบ 1 / 4 วิทยาลัยนานาชาติ หลักสูตรจัดเอง	รูปแบบ 1 / 5 สถาบันอุดมศึกษานานาชาติ หลักสูตรจัดเอง	รูปแบบ 1 / 6 ภายใต้คณะ หลักสูตรจัดเอง
กลุ่มนักศึกษา เป้าหมาย หลัก	<ul style="list-style-type: none"> • นักศึกษาทั่วไปสามารถเข้าถึงการศึกษาได้โดยค่าเล่าเรียนมีราคาไม่สูง • ชาวต่างชาติที่ทำงานอยู่ในเมืองไทย 	<ul style="list-style-type: none"> • นักศึกษาทั่วไปมีพื้นฐานทางภาษาอังกฤษดี • กลุ่มนักศึกษาไทยหรือต่างชาติที่ต้องการเรียนต่างประเทศแต่มีข้อจำกัดด้านเวลา และ/หรือสถานที่ • ต้องการความรู้ใหม่ๆที่สอดคล้องกับสภาพตลาดแรงงานในปัจจุบัน 	<ul style="list-style-type: none"> • นักศึกษาทั่วไป • นักศึกษาที่มีข้อจำกัดด้านการเงิน • นักศึกษาที่ต้องการพัฒนาความสามารถทางด้านภาษาอังกฤษ 	<ul style="list-style-type: none"> • นักศึกษาทั่วไป • กลุ่มนักศึกษาไทยหรือต่างชาติที่ต้องการเรียนต่างประเทศแต่มีข้อจำกัดด้านเวลา และ/หรือ สถานที่ • นักศึกษาที่ต้องการพัฒนาความสามารถทางด้านภาษาอังกฤษ • ต้องการความรู้ใหม่ๆที่สอดคล้องกับสภาพตลาดแรงงานในปัจจุบัน 	<ul style="list-style-type: none"> • นักศึกษาทั่วไป • กลุ่มนักศึกษาไทยหรือต่างชาติที่ต้องการเรียนต่างประเทศแต่มีข้อจำกัดด้านเวลา และ/หรือ สถานที่ • นักศึกษาที่ต้องการพัฒนาความสามารถทางด้านภาษาทางด้านภาษาอังกฤษ • ต้องการความรู้ใหม่ๆที่สอดคล้องกับสภาพตลาดแรงงานในปัจจุบัน 	<ul style="list-style-type: none"> • กลุ่มนักศึกษาที่ไม่มีข้อจำกัดในด้านการใช้ภาษา • กลุ่มนักศึกษาไทยหรือต่างชาติที่ต้องการเรียนต่างประเทศแต่มีข้อจำกัดด้านเวลา และ/หรือ สถานที่ • ต้องการความรู้ใหม่ๆที่สอดคล้องกับสภาพตลาดแรงงานในปัจจุบัน • นิยมชื่อเสียงมหาวิทยาลัยต่างประเทศ
ปัจจัยแห่ง ความสำเร็จ (Key Success Factors)	<ul style="list-style-type: none"> • ทัศนคติของผู้บริหาร • ความเป็นผู้นำของผู้บริหาร • การพัฒนาเว็บไซต์ของหลักสูตรให้มีความน่าสนใจ • ความใหม่ของโปรแกรม • คุณภาพของอาจารย์ เจ้าหน้าที่ และ พนักงาน (Human Resource) • การต่อจบบนผลประโยชน์ร่วมกันระหว่างคู่สัญญา (Win-Win Situation) 	<ul style="list-style-type: none"> • การบริหารงานคล่องตัว • การพัฒนาหลักสูตรให้มีความทันสมัย • คุณภาพของอาจารย์ผู้สอน • การพัฒนางานวิจัยอย่างต่อเนื่อง • ผู้สนับสนุนทุนจากองค์กรภายนอกในการพัฒนางานวิจัย 	<ul style="list-style-type: none"> • ทัศนคติของผู้บริหาร • ความเป็นผู้นำของผู้บริหาร • การพัฒนาเว็บไซต์ของหลักสูตรให้มีความน่าสนใจ • ความใหม่ของโปรแกรม • คุณภาพของอาจารย์ เจ้าหน้าที่ และ พนักงาน (human resource) • การประชาสัมพันธ์ • ความยืดหยุ่นของหลักสูตร 	<ul style="list-style-type: none"> • ทัศนคติของผู้บริหาร • ความเป็นผู้นำของผู้บริหาร • การพัฒนาเว็บไซต์ของหลักสูตรให้มีความน่าสนใจ • ความใหม่ของโปรแกรม • คุณภาพของอาจารย์ เจ้าหน้าที่ และ พนักงาน (human resource) • การประชาสัมพันธ์ • ความยืดหยุ่นของหลักสูตร • การบอกต่อนักศึกษาเรื่องคุณภาพ 	<ul style="list-style-type: none"> • ทัศนคติของผู้บริหาร • ความคล่องตัวของการบริหารงาน • การประหยัดต้นทุนการดำเนินงานโดยใช้ทรัพยากรให้มีประสิทธิภาพมากที่สุด • ชื่อเสียงของสถาบันเดิมที่มีอยู่ • เครือข่ายต่างประเทศ (Network) 	<ul style="list-style-type: none"> • การสื่อสารที่ดีระหว่างผู้บริหารของทั้งสถาบันไทยและต่างประเทศ (good communication partner) • ความสัมพันธ์ส่วนบุคคลของไทยและต่างประเทศ (Personal Connection) • ความสนใจร่วมกัน (Mutual Interest) • ทัศนคติของผู้บริหารระดับสูง • การบริหารงานคล่องตัว • ประสิทธิภาพของพนักงานองค์กร

ตารางที่ 7 (ต่อ)

ผู้บริหาร ประเด็น	รูปแบบ 1 / 1 วิทยาลัยนานาชาติ หลักสูตรจัดเอง ()	รูปแบบ 1 / 2 วิทยาลัยนานาชาติ หลักสูตรจัดเอง	รูปแบบ 1 / 3 ภายใต้วิทยาลัยนานาชาติ หลักสูตรจัดเอง	รูปแบบ 1 / 4 วิทยาลัยนานาชาติ หลักสูตรจัดเอง	รูปแบบ 1 / 5 สถาบันอุดมศึกษานานาชาติ หลักสูตรจัดเอง)	รูปแบบ 1 / 6 ภายใต้คณะ หลักสูตรจัดเอง
ข้อเสนอแนะ	<ul style="list-style-type: none"> • ฝั่งระหว่งเรื่องต้นทุนเนื่องจาก ค่าจ้างคณาจารย์ต่างประเทศ มีต้นทุนสูง • คุณวุฒิของอาจารย์ผู้สอน ต้องมีการตรวจสอบ • การจัดสรรเวลาและวิชาสอน ให้แก่อาจารย์ต่างประเทศ ที่มาอยู่เพียงช่วงเวลาสั้นๆ 	<ul style="list-style-type: none"> • การเปิดหลักสูตรใหม่ๆ ต้องมีการ ประชาสัมพันธ์ที่ดีมากและตรง กลุ่มเป้าหมายเนื่องจากการเปิด หลักสูตรใหม่ต้องสามารถเลี้ยง ตนเองได้ในการบริหารงานใน รูปแบบองค์กรอิสระเลี้ยงตนเอง เช่นนี้ • งานวิจัยเป็นสิ่งที่สำคัญอย่างยิ่ง ต่อการพัฒนาวิชาการให้ทันสมัย 	<ul style="list-style-type: none"> • คุณวุฒิของอาจารย์ผู้สอนต้อง มีการตรวจสอบ • การจัดสรรเวลาและวิชาสอน ให้แก่อาจารย์ต่างประเทศที่มา อยู่เพียงช่วงเวลาสั้นๆ 	<ul style="list-style-type: none"> • คุณวุฒิของอาจารย์ผู้สอนต้องมีการ ตรวจสอบ • การจัดสรรเวลาและวิชาสอน ให้แก่ อาจารย์ต่างประเทศที่มาอยู่เพียง ช่วงเวลาสั้นๆ • ความพร้อมเรื่องอาคารสถานที่สำหรับการเรียนการสอน 	<ul style="list-style-type: none"> • รัฐบาลควรจะมีหน่วยงาน ส่งเสริมดูแลด้านไปนแกรม นานาชาติอย่างจริงจัง • การบริหารต้องมีประสิทธิภาพ รวดเร็ว ตอบสนองความต้องการ ของผู้ใช้บริการ 	<ul style="list-style-type: none"> • ต้นทุนในการจ้างคณาจารย์มาจาก มหาวิทยาลัยชั้นนำมีต้นทุนที่สูงมาก • ชื่อเสียงของสถาบัน • ต้องมีการติดต่อประสานงานที่ดีกับ มหาวิทยาลัยต่างประเทศเพื่อการ พัฒนาวิชาการและการแลกเปลี่ยน นักศึกษา
ภาพรวมของ รูปแบบ หลักสูตรที่จัด	<p>จุดแข็ง</p> <ul style="list-style-type: none"> • การบริหารงานมีความ คล่องตัว • ค่าเรียนมีราคาไม่สูง • มีอาจารย์ต่างชาติจากการ ติดต่อผ่านทางเครือข่าย อินเทอร์เน็ต • เปิดหลากหลายสาขาวิชา • มีความยืดหยุ่นในตารางเรียน • มีการพัฒนาระบบ IT อย่าง ต่อเนื่อง • ค่าใช้จ่ายในการดำเนินงานต่ำ • มีอาคารสถานที่พร้อม • อุปกรณ์และสื่อการสอนพร้อม 	<p>จุดแข็ง</p> <ul style="list-style-type: none"> • การบริหารงานมีความคล่องตัว • ค่าเรียนมีราคาไม่สูงมาก • มีอาจารย์ต่างชาติ • เปิดหลากหลายสาขาวิชา • มีความยืดหยุ่นในตารางเรียน • มีการพัฒนาระบบ IT อย่าง ต่อเนื่อง • ค่าใช้จ่ายในการดำเนินงานต่ำ • มีอาคารสถานที่พร้อม • อุปกรณ์และสื่อการสอนพร้อม 	<p>จุดแข็ง</p> <ul style="list-style-type: none"> • หน่วยงานมีความคล่องตัวในการบริหารงานสูง • ค่าเรียนมีราคาไม่สูง • เปิดหลากหลายสาขาวิชา • มีความยืดหยุ่นในตารางเรียน • มีการพัฒนาระบบ IT อย่าง ต่อเนื่อง • ค่าใช้จ่ายในการดำเนินงานต่ำ • มีอาคารสถานที่พร้อม • อุปกรณ์และสื่อการสอนพร้อม 	<p>จุดแข็ง</p> <ul style="list-style-type: none"> • หน่วยงานมีความคล่องตัวในการบริหารงานสูง • ค่าเรียนมีราคาไม่สูง • เปิดหลากหลายสาขาวิชา • มีความยืดหยุ่นในตารางเรียน • มีการพัฒนาระบบ IT อย่างต่อเนื่อง • ค่าใช้จ่ายในการดำเนินงานต่ำ • มีอาคารสถานที่พร้อม • อุปกรณ์และสื่อการสอนพร้อม • มีกิจกรรมนานาชาติเด่นชัด • ชื่อเสียงทางสถาบันในระดับภูมิภาค 	<p>จุดแข็ง</p> <ul style="list-style-type: none"> • หน่วยงานมีความคล่องตัวในการบริหารงานสูง • ค่าเรียนมีราคาไม่สูง • เปิดหลากหลายสาขาวิชา • มีความยืดหยุ่นในตารางเรียน • มีการพัฒนาระบบ IT อย่าง ต่อเนื่อง • ค่าใช้จ่ายในการดำเนินงานต่ำ • มีอาคารสถานที่พร้อม • อุปกรณ์และสื่อการสอนพร้อม 	<p>จุดแข็ง</p> <ul style="list-style-type: none"> • ค่าเรียนมีราคาไม่สูง • มีอาจารย์ต่างชาติสอน • มีความยืดหยุ่นในตารางเรียน • มีการพัฒนาระบบ IT อย่างต่อเนื่อง • ค่าใช้จ่ายในการดำเนินงานต่ำ • มีอาคารสถานที่พร้อม • อุปกรณ์และสื่อการสอนพร้อม • มีนักศึกษาแลกเปลี่ยนไปเรียนที่เมืองนอกทุกคน • ชื่อเสียงทางสถาบันในระดับภูมิภาคและนานาชาติ

ตารางที่ 7 (ต่อ)

ผู้บริหาร ประเด็น	รูปแบบ 1 / 1 วิทยาลัยนานาชาติ หลักสูตรจัดเอง ()	รูปแบบ 1 / 2 วิทยาลัยนานาชาติ หลักสูตรจัดเอง	รูปแบบ 1 / 3 ภายใต้วิทยาลัยนานาชาติ หลักสูตรจัดเอง	รูปแบบ 1 / 4 วิทยาลัยนานาชาติ หลักสูตรจัดเอง	รูปแบบ 1 / 5 สถาบันอุดมศึกษานานาชาติ หลักสูตรจัดเอง	รูปแบบ 1 / 6 ภายใต้คณะ หลักสูตรจัดเอง
	<p>จุดอ่อน</p> <ul style="list-style-type: none"> ชื่อเสียงทางสถาบันในระดับภูมิภาคและนานาชาติ หลักสูตรยังไม่หลากหลายและทันสมัยรองรับตลาดแรงงานที่เกิดขึ้นใหม่ กิจกรรมนานาชาติมีน้อย ขาดการประชาสัมพันธ์ที่มีประสิทธิภาพไปยังกลุ่มเป้าหมาย อาจารย์ผู้สอนที่มีคุณภาพและมีประสบการณ์ด้านสาขานั้นมีน้อย ๆ ความร่วมมือทางวิชาการกับสถาบันอุดมศึกษาต่างประเทศมีน้อย ความร่วมมือกับองค์กรระดับชาติมีน้อย นักศึกษาต่างชาติมีน้อย งานวิจัยที่มีการร่วมมือกับสถาบัน ต่างชาติยังมีน้อย 	<p>จุดอ่อน</p> <ul style="list-style-type: none"> ชื่อเสียงทางสถาบันในระดับภูมิภาคและนานาชาติ กิจกรรมนานาชาติมีน้อย ขาดการประชาสัมพันธ์ที่มีประสิทธิภาพไปยังกลุ่มเป้าหมาย ความร่วมมือทางวิชาการกับสถาบันอุดมศึกษาต่างประเทศมีน้อย ความร่วมมือกับองค์กรระดับชาติมีน้อย นักศึกษาต่างชาติมีน้อย งานวิจัยที่มีการร่วมมือกับสถาบันอุดมศึกษา ต่างชาติมีน้อย 	<p>จุดอ่อน</p> <ul style="list-style-type: none"> ชื่อเสียงทางสถาบันในระดับภูมิภาคและนานาชาติมีน้อย หลักสูตรยังไม่หลากหลายและทันสมัยรองรับตลาดแรงงานที่เกิดขึ้นใหม่ กิจกรรมนานาชาติมีน้อย ขาดการประชาสัมพันธ์ที่มีประสิทธิภาพไปยังกลุ่มเป้าหมาย อาจารย์ต่างชาติมีน้อย อาจารย์ผู้สอนที่มีคุณภาพและมีประสบการณ์ด้านสาขานั้นมีน้อย ๆ ความร่วมมือทางวิชาการกับสถาบันอุดมศึกษาต่างประเทศมีน้อย ความร่วมมือกับองค์กรระดับชาติมีน้อย นักศึกษาต่างชาติมีน้อย งานวิจัยที่มีการร่วมมือกับสถาบันอุดมศึกษา ต่างชาติยังมีน้อย 	<p>จุดอ่อน</p> <ul style="list-style-type: none"> ขาดการประชาสัมพันธ์ที่มีประสิทธิภาพไปยังกลุ่มเป้าหมาย ความร่วมมือทางวิชาการกับสถาบันอุดมศึกษาต่างประเทศมีน้อย ความร่วมมือกับองค์กรระดับชาติมีน้อย งานวิจัยที่มีการร่วมมือกับสถาบันอุดมศึกษา ต่างชาติยังมีน้อย 	<p>จุดอ่อน</p> <ul style="list-style-type: none"> อาจารย์ผู้สอนที่มีคุณภาพและมีประสบการณ์ด้านสาขานั้นมีน้อย ๆ ความร่วมมือทางวิชาการกับสถาบันอุดมศึกษาต่างประเทศมีน้อย ความร่วมมือกับองค์กรระดับชาติมีน้อย งานวิจัยที่มีการร่วมมือกับสถาบันอุดมศึกษา ต่างชาติยังมีน้อย 	<p>จุดอ่อน</p> <ul style="list-style-type: none"> การบริหารงานไม่มีความคล่องตัว กิจกรรมนานาชาติมีน้อย ความร่วมมือทางวิชาการกับสถาบันอุดมศึกษาต่างประเทศมีน้อย ความร่วมมือกับองค์กรระดับชาติมีน้อย นักศึกษาต่างชาติมีน้อย งานวิจัยที่มีการร่วมมือกับสถาบันอุดมศึกษา ต่างชาติยังมีน้อย

ตารางที่ 8 ผลการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ รูปแบบที่ 2 สถาบันอุดมศึกษาไทยร่วมมือกันระหว่างสถาบันในประเทศ จำนวน 1 แห่ง
 รูปแบบที่ 3 สถาบันอุดมศึกษาไทยร่วมมือกับต่างประเทศ จำนวน 3 แห่ง
 รูปแบบที่ 4 สถาบันอุดมศึกษาไทยร่วมมือกับต่างประเทศจัดตั้งในลักษณะเป็นสถาบันอุดมศึกษานานาชาติจำนวน 1 แห่ง

ผู้บริหาร ประเด็น	รูปแบบ 2 สถาบันอุดมศึกษาไทย ร่วมมือกันระหว่างสถาบัน	รูปแบบ 3 / 1 ภายใต้คณะ หลักสูตรร่วมมือกับต่างประเทศ	รูปแบบ 3 / 2 ภายใต้คณะ หลักสูตรร่วมมือกับต่างประเทศ	รูปแบบ 3 / 3 วิทยาลัยนานาชาติ สถาบันอุดมศึกษาไทย ร่วมมือกับสถาบันต่างประเทศ	รูปแบบ 4 สถาบันนานาชาติ ปฏิญญาร่วมกันระหว่างไทยกับ ต่างประเทศ
กลุ่มนักศึกษา เป้าหมายหลัก	<ul style="list-style-type: none"> • นักศึกษาทั่วไปมีพื้นฐานทางภาษาอังกฤษดี • กลุ่มนักศึกษาไทยหรือต่างชาติที่ต้องการเรียนต่างประเทศแต่มีข้อจำกัดด้านเวลา และ/หรือ สถานที่ • ต้องการความรู้ใหม่ๆที่สอดคล้องกับสภาพตลาดแรงงานในปัจจุบัน 	<ul style="list-style-type: none"> • กลุ่มนักศึกษาไทยหรือต่างชาติที่ต้องการเรียนต่างประเทศแต่มีข้อจำกัดด้านเวลา และ/หรือ สถานที่ • ต้องการความรู้ใหม่ๆที่สอดคล้องกับสภาพตลาดแรงงานในปัจจุบัน • นิยมชื่อเสียงมหาวิทยาลัยต่างประเทศ • ต้องการใบปริญญาบัตรที่เป็นของต่างประเทศ 	<ul style="list-style-type: none"> • กลุ่มนักศึกษาไทยหรือต่างชาติที่ต้องการเรียนต่างประเทศแต่มีข้อจำกัดด้านเวลา และ/หรือ สถานที่ • ต้องการความรู้ใหม่ๆที่สอดคล้องกับสภาพตลาดแรงงานในปัจจุบัน • นิยมชื่อเสียงมหาวิทยาลัยต่างประเทศ • ต้องการใบปริญญาบัตรที่เป็นของต่างประเทศ 	<ul style="list-style-type: none"> • นักศึกษาทั่วไปมีพื้นฐานทางภาษาอังกฤษดี • กลุ่มนักศึกษาไทยหรือต่างชาติที่ต้องการเรียนต่างประเทศแต่มีข้อจำกัดด้านเวลา และ/หรือ สถานที่ • ต้องการความรู้ใหม่ๆที่สอดคล้องกับสภาพตลาดแรงงานในปัจจุบัน 	<ul style="list-style-type: none"> • กลุ่มนักศึกษาที่ไม่มีข้อจำกัดในด้านการใช้ภาษา • กลุ่มนักศึกษาไทยหรือต่างชาติที่ต้องการเรียนต่างประเทศแต่มีข้อจำกัดด้านเวลา และ/หรือ สถานที่ • ต้องการความรู้ใหม่ๆที่สอดคล้องกับสภาพตลาดแรงงานในปัจจุบัน • นิยมชื่อเสียงมหาวิทยาลัยต่างประเทศ • ต้องการปริญญาบัตรของต่างประเทศ
ปัจจัยแห่งความสำเร็จ (Key Success Factors)	<ul style="list-style-type: none"> • มีแหล่งเงินทุนภายนอกสนับสนุน • ความมีชื่อเสียงของสถาบันที่ร่วมมือกัน • การใช้ทรัพยากรอาคาร สถานที่ ร่วมกัน • การใช้ทรัพยากรคณาจารย์ร่วมกัน • การบริหารงานคล่องตัว • มีโมเดลที่ทันสมัยดึงดูดผู้เรียน 	<ul style="list-style-type: none"> • การสื่อสารที่ดีของทั้งสองฝ่ายที่มีการตกลงในความร่วมมือกัน (good communication partner) • ทัศนคติของผู้บริหาร • ความคล่องตัวของการบริหารงาน • การประหยัดต้นทุนการดำเนินงานโดยใช้ทรัพยากรให้มีประสิทธิภาพมากที่สุด • ชื่อเสียงของสถาบันเดิมที่มีอยู่ 	<ul style="list-style-type: none"> • การสื่อสารที่ดีของทั้งสองฝ่ายที่มีการตกลงในความร่วมมือกัน (Good communication partner) • ทัศนคติของผู้บริหาร • ความคล่องตัวของการบริหารงาน • การประหยัดต้นทุนการดำเนินงานโดยใช้ทรัพยากรให้มีประสิทธิภาพมากที่สุด • ชื่อเสียงของสถาบันเดิมที่มีอยู่ 	<ul style="list-style-type: none"> • ความมีชื่อเสียงของสถาบันที่ร่วมมือกัน • ความคล่องตัวของการบริหารงาน • มีโมเดลที่ทันสมัยดึงดูดผู้เรียน • หลักสูตรทันสมัย • ความสัมพันธ์การติดต่อที่ดีระหว่างมหาวิทยาลัยในการประสานงานร่วมกันในการเรียนการสอน 	<ul style="list-style-type: none"> • การสื่อสารที่ดีระหว่างผู้บริหารของทั้งสถาบันไทยและต่างประเทศ (good communication partner) • ความสัมพันธ์ส่วนบุคคลของไทยและต่างประเทศ (personal connection) • ความสนใจร่วมกัน (Mutual Interest) • มีแหล่งเงินทุนนอกสนับสนุน • ทัศนคติของผู้บริหารระดับสูง • การบริหารงานคล่องตัว • ประสิทธิภาพของพนักงานองค์กร

ตารางที่ 8 (ต่อ)

ผู้บริหาร ประเด็น	รูปแบบ 2 สถาบันอุดมศึกษาไทย ร่วมมือกันระหว่างสถาบัน	รูปแบบ 3 / 1 ภายใต้คณะ หลักสูตรร่วมมือกับต่างประเทศ	รูปแบบ 3 / 2 ภายใต้คณะ หลักสูตรร่วมมือกับต่างประเทศ	รูปแบบ 3 / 3 วิทยาลัยนานาชาติ สถาบันอุดมศึกษาไทย ร่วมมือกับสถาบันต่างประเทศ	รูปแบบ 4 สถาบันนานาชาติ ปฏิญญาร่วมกันระหว่างไทยกับ ต่างประเทศ
ข้อเสนอแนะ	<ul style="list-style-type: none"> การจ้างคณาจารย์ต่างประเทศเป็นค่าใช้จ่ายที่สูง การมีหน่วยงานหรือองค์กรภายนอกร่วมสนับสนุนจะช่วยให้การดำเนินงานมีความก้าวหน้าขึ้น โดยอยู่บนพื้นฐานของผลประโยชน์ร่วมกัน (mutual benefit) รัฐบาลควรจัดทำต้นแบบของการจัดการโปรแกรมนานาชาติที่มีคุณภาพเพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาต่อไป 	<ul style="list-style-type: none"> หากบัณฑิตที่จบต้องมีการออกไปประกอบอาชีพเช่นในประกอบอาชีพของวิศวกรไฟฟ้า หลักสูตรที่จัดร่วมกับต่างประเทศจะต้องสอดคล้องกับเงื่อนไขหลักสูตรและรายวิชาที่ทางองค์กรหรือสมาคมที่ออกไปประกอบอาชีพกำหนด 	<ul style="list-style-type: none"> การเรียนแบบสองปริญญา นักศึกษาต้องมีความพร้อมมากกว่าปกติเนื่องจากมีวิชาเรียนเพิ่มมากขึ้นในรายวิชาที่ต้องเรียน 	<ul style="list-style-type: none"> การควบคุมดูแลเรื่องค่าใช้จ่ายในการดำเนินการติดต่อระหว่างประเทศ การควบคุมคุณภาพของหลักสูตรที่ต้องเรียนทั้งสองสถาบันคือไทยและต่างประเทศ การติดต่อประสานงานระหว่างสถาบันต้องอยู่บนพื้นฐานของการเท่าเทียมกัน (win-win Situation) 	<ul style="list-style-type: none"> ต้นทุนในการจ้างคณาจารย์มาจากมหาวิทยาลัยชั้นนำมีต้นทุนที่สูงมาก ชื่อเสียงของสถาบันที่ทำความร่วมมือกันต้องมีชื่อเสียงและเป็นที่ยอมรับทั้ง 2 ฝ่าย มีทุนจากภายนอกสนับสนุนในช่วงเริ่มก่อตั้งเป็นสถาบันนานาชาติที่มีความเป็นอิสระในการบริหารงาน
ภาพรวมของ รูปแบบหลักสูตร ที่จัด	<p>จุดแข็ง</p> <ul style="list-style-type: none"> ชื่อเสียงเป็นที่ยอมรับในระดับภูมิภาค หน่วยงานมีความคล่องตัวในการบริหารงานสูง สถาบันอุดมศึกษาไทยมีการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง มีการพัฒนาระบบ IT อย่างต่อเนื่อง มีอาจารย์ผู้สอนชาวต่างชาติ มีอาคารสถานที่พร้อม อุปกรณ์และสื่อการสอนพร้อม แหล่งข้อมูลพร้อม ทั้งวารสาร ตำรา งานวิจัย 	<p>จุดแข็ง</p> <ul style="list-style-type: none"> ชื่อเสียงเป็นที่ยอมรับในระดับนานาชาติ มีอาจารย์ผู้สอนชาวต่างชาติ สถาบันอุดมศึกษาไทยมีการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง มีการพัฒนาระบบ IT อย่างต่อเนื่อง มีอาคารสถานที่พร้อม อุปกรณ์และสื่อการสอนพร้อม 	<p>จุดแข็ง</p> <ul style="list-style-type: none"> ชื่อเสียงเป็นที่ยอมรับในระดับนานาชาติ มีอาจารย์ผู้สอนชาวต่างชาติ สถาบันอุดมศึกษาไทยมีการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง มีการพัฒนาระบบ IT อย่างต่อเนื่อง มีอาคารสถานที่พร้อม อุปกรณ์และสื่อการสอนพร้อม 	<p>จุดแข็ง</p> <ul style="list-style-type: none"> ชื่อเสียงเป็นที่ยอมรับในระดับนานาชาติ มีอาจารย์ผู้สอนชาวต่างชาติ สถาบันอุดมศึกษาไทยมีการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง มีการพัฒนาระบบ IT อย่างต่อเนื่อง มีอาคารสถานที่พร้อม อุปกรณ์และสื่อการสอนพร้อม 	<p>จุดแข็ง</p> <ul style="list-style-type: none"> ชื่อเสียงเป็นที่ยอมรับในระดับนานาชาติ เรื่องคุณภาพและการยอมรับระดับนานาชาติ (quality) สถาบันอุดมศึกษาไทยมีการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง มีการพัฒนาระบบ IT อย่างต่อเนื่อง มีอาจารย์ผู้สอนเป็นชาวต่างชาติทั้งหมด แหล่งข้อมูลพร้อมทั้งวารสาร ตำรา งานวิจัย มีอาคารสถานที่พร้อม อุปกรณ์และสื่อการสอนพร้อม มีนักศึกษาต่างชาติ

ผลการวิเคราะห์และสังเคราะห์จากการสัมภาษณ์ผู้บริหารโปรแกรมนานาชาติจำนวน 12 แห่ง ตามตารางที่ 10 พบว่า การบริหารจัดการโปรแกรมนานาชาติในแต่ละรูปแบบมีปัจจัยแห่งความสำเร็จหลายปัจจัยที่เหมือนกัน และบางปัจจัยที่เพิ่มเติมขึ้นมาตามรูปแบบนั้น

ส่วนที่ 2 ปัจจัยแห่งความสำเร็จของ โปรแกรมนานาชาติรูปแบบที่ 1 สถาบันอุดมศึกษาไทยจัดเอง

การจัดการโปรแกรมนานาชาติในรูปแบบที่ 1 ผู้วิจัยพบว่าปัจจัยแห่งความสำเร็จ 8 ปัจจัยดังนี้

1 วิสัยทัศน์ของผู้บริหาร (Vision)

ผู้เชี่ยวชาญมีความเห็นสอดคล้องกันว่าวิสัยทัศน์ของผู้บริหารมีความสำคัญอย่างมากเนื่องจากหากผู้บริหารมีวิสัยทัศน์ด้านโปรแกรมนานาชาติจะช่วยทำให้การบริหารจัดการรวมไปถึงการอนุมัติงบประมาณมีความคล่องตัวสูงและมีความทันสมัยมากขึ้นในการบริหารจัดการรวมไปถึงการพัฒนาหลักสูตร และการส่งเสริมกิจกรรมนานาชาติต่าง ๆ

2 ความเป็นผู้นำของผู้บริหาร (Leadership)

ผู้บริหารโปรแกรมนานาชาติต้องมีภาวะความเป็นผู้นำในการกล้าตัดสินใจพัฒนาหรือลงทุนในสิ่งอำนวยความสะดวกแต่ผู้เรียน ผู้สอน รวมไปถึงการเป็นผู้ชี้แนะและนำความคิดใหม่ ๆ ในการพัฒนาปรับปรุงการบริหารโปรแกรมนานาชาติให้มีความทันสมัยในการบริหารและประสบผลสำเร็จยิ่งขึ้น

3 ความคล่องตัวในการบริหารงานโปรแกรมนานาชาติ (Agility organization)

ความคล่องตัวของการบริหารเป็นปัจจัยแห่งความสำเร็จในการบริหารงานโปรแกรมนานาชาติเนื่องจากโปรแกรมนานาชาติจำเป็นต้องมีการบริหารงานที่รวดเร็วและความคล่องตัวในเรื่องการเงินเพื่อให้การบริการที่รวดเร็วทันสมัยต่อผู้เรียน รวมถึงการจัดหาคณาจารย์ สอน และการพัฒนาหลักสูตรการจัดกิจกรรมนานาชาติต่าง ๆ

4 คุณภาพของอาจารย์ (Quality of teaching)

โปรแกรมจะต้องมีอาจารย์ที่มีคุณภาพและมีความเชี่ยวชาญในเนื้อหาที่สอน รวมไปถึงการสื่อสารทางด้านภาษาสู่ผู้เรียนและต้องเป็นผู้ที่รักในการวิจัยเพื่อพัฒนาองค์ความรู้ที่มีอยู่ให้ทันสมัยมากขึ้นนอกจากคุณภาพของอาจารย์แล้วยังต้องมุ่งคุณภาพของเจ้าหน้าที่ เจ้าหน้าที่ต้องสามารถสื่อสารด้วยภาษาอังกฤษหรือภาษาสากลนิยมได้ เพื่ออำนวยความสะดวกให้แก่ผู้เรียนชาวต่างชาติและนอกจากภาษาควรจะต้องมีทักษะในการทำงานที่ได้รับมอบหมายไปเพื่อดำเนินการให้บรรลุเป้าหมายที่ตั้งไว้เจ้าหน้าที่ที่มีคุณภาพจะสามารถช่วยภาระหน้าที่ของผู้บริหาร

คณาจารย์ได้และทำให้องค์กรมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น ความหลากหลายของคณาจารย์จะต้องมีความหลากหลายประเทศเพื่อให้โปรแกรมนานาชาติมีสภาพแวดล้อมที่เป็นนานาชาติอย่างแท้จริง

5 ความทันสมัยของโปรแกรมนานาชาติ (Modern program)

โปรแกรมนานาชาติที่เปิดสอนมีความทันสมัยเป็นหลักสูตรที่ตอบสนองต่อตลาดแรงงานในอนาคตจะทำให้มีผู้เรียนสนใจที่มาศึกษาต่อมากขึ้น หลักสูตรควรมีการพัฒนาปรับปรุงสม่ำเสมอและมีส่วนร่วมของศิษย์เอกมากขึ้นในการฝึกอบรมเพื่อพัฒนาคุณภาพนักศึกษา

6 การพัฒนาเว็บไซต์ของหลักสูตร (Attractive website)

การพัฒนาเว็บไซต์ให้มีความน่าสนใจมากขึ้นเพื่อสร้างภาพลักษณ์ของสถาบันและโปรแกรมให้มีภาพลักษณ์ที่ดีและน่าสนใจเพื่อสร้างความเชื่อมั่นในตัวสถาบันให้แก่สถาบันอุดมศึกษาต่างประเทศที่จะเข้ามาร่วมมือกัน ผู้เรียนที่จะมาเรียนและผู้สอนที่จะมาสอนที่สถาบัน และในที่สุดจะนำมาซึ่งผู้เรียนและผู้สอนที่หลากหลายจากต่างประเทศและ

7. การสื่อสารที่ีระหว่างผู้บริหารของสถาบันอุดมศึกษาไทยและต่างชาติ

(Effective Communication Partners)

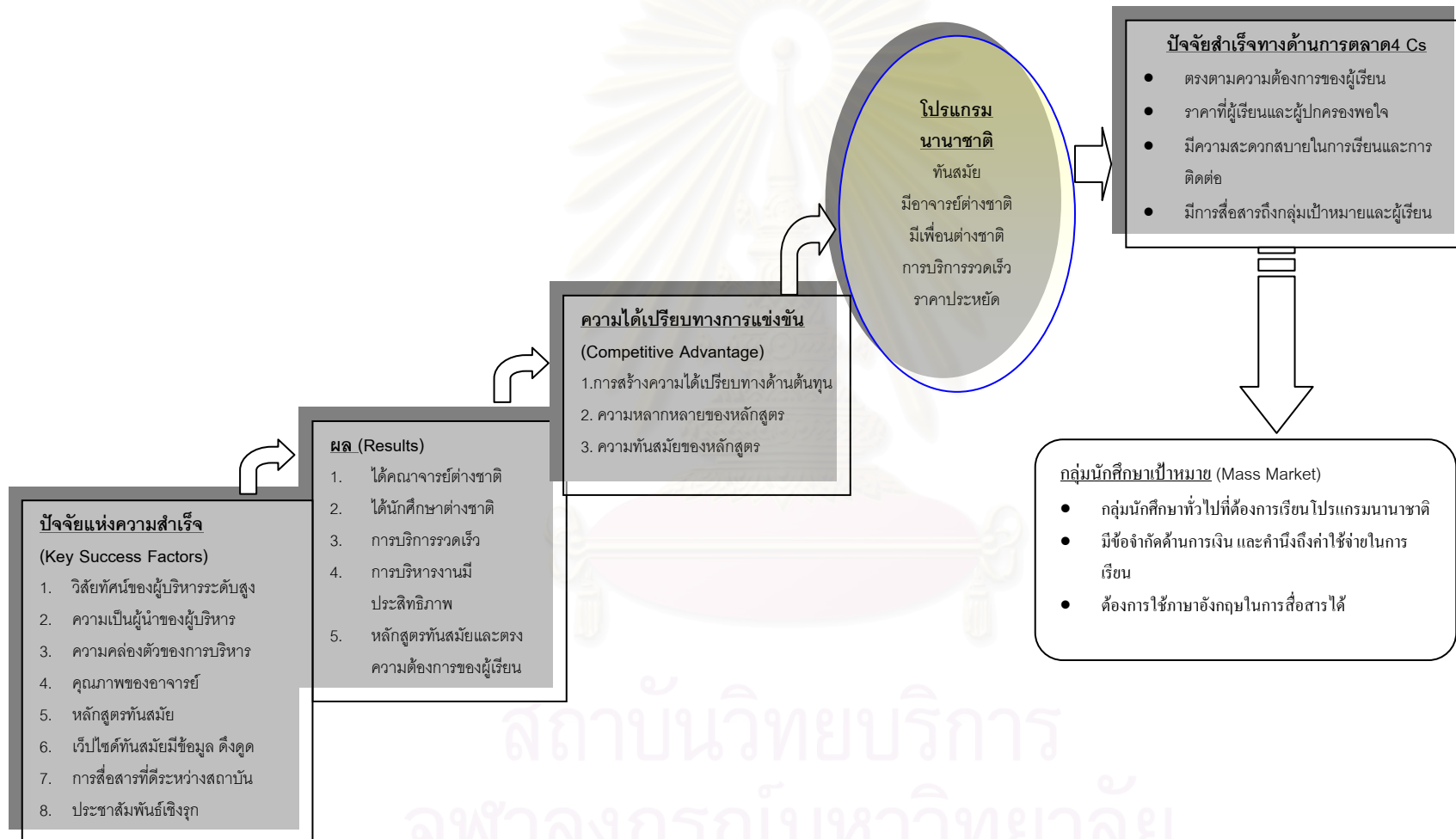
การสื่อสารที่ดี (Good Communication) จะนำมาซึ่งความร่วมมือที่ดีระหว่างสถาบันที่ร่วมมือกันและพัฒนาไปสู่การแลกเปลี่ยนอาจารย์และนักศึกษาซึ่งกันและกัน รวมไปถึงการเจรจาต่อรองในการแลกเปลี่ยนทางวิชาการ

8. การประชาสัมพันธ์เชิงรุก (Proactive promotion)

โปรแกรมนานาชาติจะต้องมีการประชาสัมพันธ์เชิงรุกมากขึ้นโดยเข้าถึงกลุ่มเป้าหมายผู้เรียนและผู้สอนให้มากขึ้นเพื่อการได้มาซึ่งความหลากหลายของผู้เรียนและผู้สอน โดยการใช้สื่อในการประชาสัมพันธ์ในหลายช่องทางให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล

จากการสัมภาษณ์ผู้บริหารโปรแกรมนานาชาติและผลการศึกษาปัจจัยแห่งความสำเร็จของการจัดการโปรแกรมนานาชาติรูปแบบที่ 1 นี้ ปัจจัยแห่งความสำเร็จ 8 ปัจจัย ผู้วิจัยนำมาประมวลแสดงถึงผลกระทบที่นำไปสู่ความสำเร็จของโปรแกรมสู่กลุ่มนักศึกษาเป้าหมาย ดังแผนภาพที่ 14

แผนภาพที่ 14 ปัจจัยแห่งความสำเร็จของการจัดการบริหารโปรแกรมนานาชาติรูปแบบที่ 1: สถาบันอุดมศึกษาไทยจัดเอง

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ส่วนที่ 3 ปัจจัยแห่งความสำเร็จของโปรแกรมนานาชาติรูปแบบที่ 2: สถาบันอุดมศึกษาไทยร่วมมือกันระหว่างสถาบันในประเทศ

จากการศึกษาวิเคราะห์ปัจจัยแห่งความสำเร็จของการจัดการโปรแกรมนานาชาติรูปแบบที่ 2 สถาบันอุดมศึกษาไทยร่วมมือกันระหว่างสถาบันในประเทศพบว่าปัจจัยแห่งความสำเร็จ 11 ปัจจัย โดยมี 8 ปัจจัยแรกเหมือนกับรูปแบบที่ 1 แต่มีส่วนที่เพิ่มเติมมาในปัจจัยแห่งความสำเร็จอีก 3 ปัจจัยคือ

1. มีแหล่งเงินสนับสนุนภายนอก (External sources of Fund)

การมีแหล่งเงินทุนสนับสนุนจากภายนอกเช่นองค์กรระหว่างประเทศ หรือ องค์กรเอกชนเพื่อเป็นแหล่งทุนในการจ้างคณาจารย์ต่างประเทศที่มีคุณภาพเข้ามาสอนในโปรแกรม การมีแหล่งเงินทุนภายนอกจะช่วยให้การดำเนินงานโปรแกรมนานาชาติได้รูปแบบที่มีต้นทุนต่ำลงเนื่องจากโดยทั่วไปแล้วค่าใช้จ่ายในการจ้างอาจารย์ต่างชาตินั้นเป็นค่าใช้จ่ายที่อยู่ในสัดส่วนที่สูงมากเมื่อเทียบกับค่าใช้จ่ายทั้งหมดในการบริหารโปรแกรมนานาชาติ

2. การใช้ทรัพยากรร่วมกันให้เกิดประโยชน์สูงสุด (Maximum utilization Resource)

การบริหารจัดการโปรแกรมนานาชาติในรูปแบบนี้การใช้ทรัพยากรร่วมกัน หมายถึงคณาจารย์ ห้องสมุด ห้องปฏิบัติการ ทำให้ค่าใช้จ่ายในด้านการจัดสรรทรัพยากรเพื่ออำนวยความสะดวกแก่ผู้เรียนนั้นลดลง

3. ความมีชื่อเสียงของสถาบันที่ร่วมมือกัน (Reputation Name)

ความมีชื่อเสียงของสถาบันที่ร่วมมือกัน ทำให้เกิดความเชื่อถือในโปรแกรม ถึงแม้ว่าจะไม่ได้ร่วมกับมหาวิทยาลัยต่างประเทศก็ตามความเชื่อถือจึงนำมาซึ่งนักศึกษาและคณาจารย์ที่มีคุณภาพเข้ามาสู่โปรแกรมนานาชาติในรูปแบบนี้

จากการสัมภาษณ์ผู้บริหารโปรแกรมนานาชาติและผลการศึกษาปัจจัยแห่งความสำเร็จของการจัดการโปรแกรมนานาชาติรูปแบบที่ 2 นี้ ปัจจัยแห่งความสำเร็จ 11 ปัจจัย ผู้วิจัยนำมาประมวลแสดงถึงผลกระทบต่อที่นำไปสู่ความสำเร็จของโปรแกรมสู่กลุ่มนักศึกษาเป้าหมาย ดังแผนภาพที่ 15 ดังต่อไปนี้

แผนภาพที่ 15_ ปัจจัยแห่งความสำเร็จของการจัดการโปรแกรมนานาชาติรูปแบบที่ 2: สถาบันอุดมศึกษาไทยร่วมมือกันระหว่างสถาบันในประเทศ

ส่วนที่ 4 ปัจจัยแห่งความสำเร็จในรูปแบบที่ 3: สถาบันอุดมศึกษาโดย ร่วมมือกับสถาบันอุดมศึกษาต่างชาติ

จากการศึกษาพบว่าปัจจัยแห่งความสำเร็จนั้นมี 8 ปัจจัยหลักสอดคล้องเหมือนกับรูปแบบที่ 1 แต่มีส่วนที่มีความสำคัญอย่างมากที่สุดคือปัจจัยแห่งความสำเร็จข้อที่ 7 ปัจจัยทางการสื่อสารที่ดีของทั้งสองฝ่ายที่มีการตกลงในความร่วมมือกัน (Good Communication Partner) การจัดการโปรแกรมนานาชาติรูปแบบนี้จะต้องมีการติดต่อประสานงานกันตลอดเวลาเนื่องจากจะต้องการโอนนักศึกษาไปเรียนที่ต่างประเทศและ/หรือต้องออกปริญญาร่วมกัน

ดังนั้นการสื่อสารถึงกันและกันเพื่อการพัฒนาหลักสูตรและ/หรือการประมาณการในเรื่องการแลกเปลี่ยนนักศึกษาและอาจารย์โดยความสัมพันธ์ที่นั่นเริ่มจากความสัมพันธ์ส่วนบุคคลของไทยและต่างประเทศ (Personal Relationship) ตลอดจนระยะเวลาความต่อเนื่องของการบริหารของผู้บริหารของแต่ละฝ่ายในประสานงานกัน

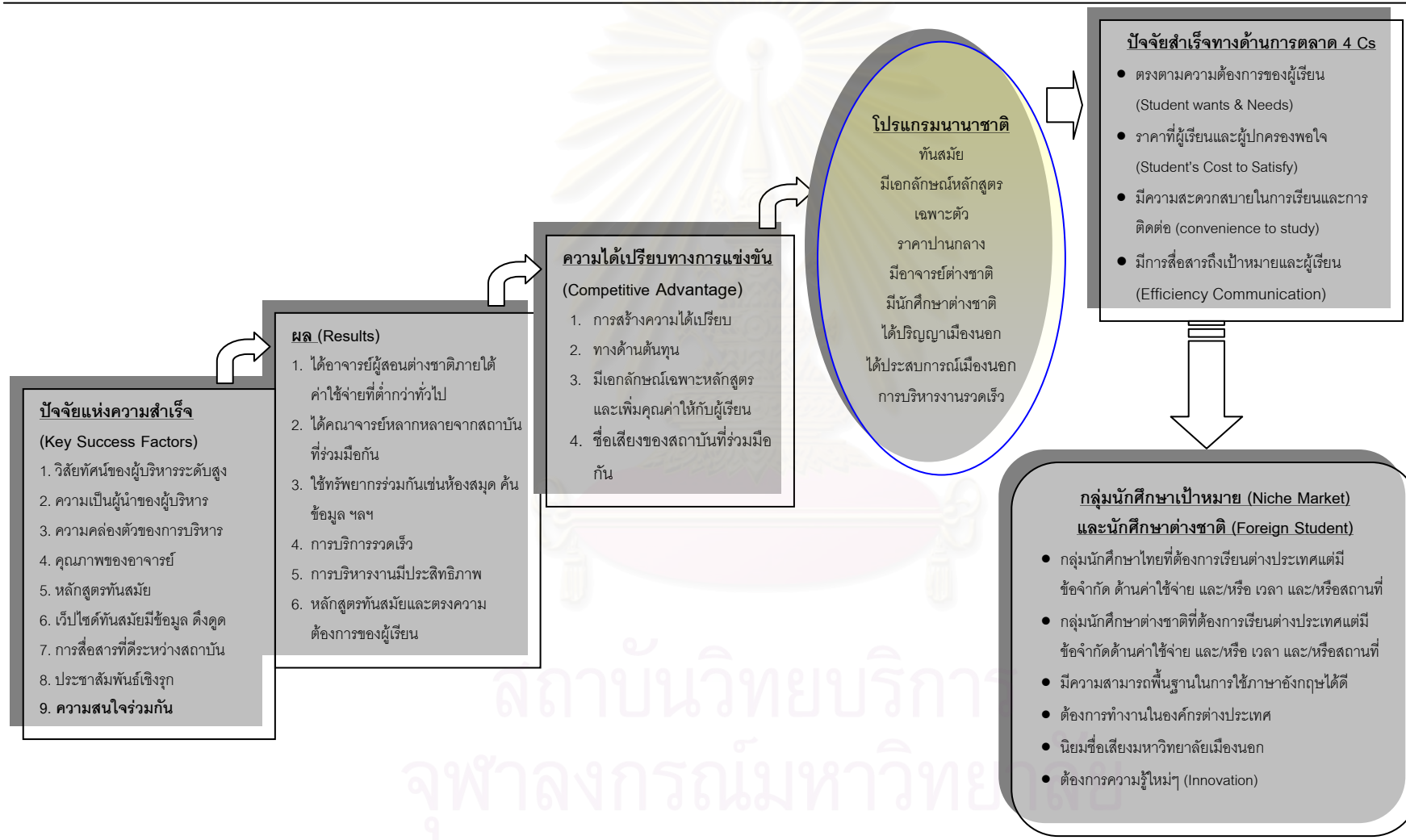
ปัจจัยแห่งความสำเร็จส่วนที่เพิ่มเติมจากรูปแบบที่ 1 คือ

1. ความสนใจร่วมกัน (Mutual Interest)

ความสนใจร่วมกันเป็นปัจจัยแห่งความสำเร็จที่สำคัญในการจัดการโปรแกรมนานาชาติในรูปแบบที่ 3 นี้เนื่องจากการทำงานที่ตกลงร่วมกันในการสร้างหลักสูตรร่วมกันนั้นจะต้องเกิดจากความเห็นพร้อมต้องกันในเรื่องต่างๆทั้งทางด้านการบริหารวิชาการ บุคลากร การเงิน และสถานที่ โดยการเจรจาต่อรองอยู่บนผลประโยชน์ร่วมกันที่ต่างฝ่ายต่างตอบแทน (Win-Win Situation) จะนำมาซึ่งความสำเร็จของการเจรจาตกลงกันของทั้งสองฝ่าย

จากการสัมภาษณ์ผู้บริหารโปรแกรมนานาชาติและผลการศึกษาปัจจัยแห่งความสำเร็จของการจัดการโปรแกรมนานาชาติรูปแบบที่ 3 นี้ ปัจจัยแห่งความสำเร็จ 9 ปัจจัย ผู้วิจัยนำมาประมวลแสดงถึงผลกระทบที่นำไปสู่ความสำเร็จของโปรแกรมสู่กลุ่มนักศึกษาเป้าหมาย ดังแผนภาพที่ 16 ดังต่อไปนี้

แผนภาพที่ 16 ปัจจัยแห่งความสำเร็จของการจัดการโปรแกรมนานาชาติรูปแบบที่ 3: สถาบันอุดมศึกษาโดยร่วมมือกับสถาบันอุดมศึกษาต่างชาติ

ส่วนที่ 5 ปัจจัยแห่งความสำเร็จรูปแบบที่ 4 สถาบันอุดมศึกษาไทย ร่วมมือกับต่างประเทศจัดตั้งในลักษณะเป็นสถาบันอุดมศึกษานานาชาติ

จากการศึกษาวิเคราะห์ปัจจัยแห่งความสำเร็จของการจัดการโปรแกรมนานาชาติรูปแบบที่ 4 สถาบันอุดมศึกษาไทยร่วมมือกับต่างประเทศจัดตั้งในลักษณะเป็นสถาบันอุดมศึกษานานาชาติ พบว่าปัจจัยแห่งความสำเร็จ 12 ปัจจัย โดยมี 9 ปัจจัยแรกเหมือนกับรูปแบบที่ 3 แต่มีส่วนที่เพิ่มเติมมาในปัจจัยแห่งความสำเร็จอีก 3 ปัจจัยคือ

1. ต้องมีแหล่งทุนภายนอกสนับสนุน (External source of fund)

ในการก่อตั้งระยะแรกต้องการแหล่งเงินทุนสนับสนุนจากภายนอกเนื่องจากแยกตัวออกมาเป็นสถาบันนานาชาติและต้องจัดสร้างสิ่งอำนวยความสะดวกทั้งหมดใหม่ เช่น ห้องประชุม ห้องสมุด อาคารห้องเรียน ฯลฯ ระยะเริ่มต้นโครงการต้องใช้เงินลงทุนสูงดังนั้นแหล่งทุนจากภายนอกจึงมีความสำคัญและจำเป็นอย่างยิ่งในระยะเริ่มต้น แต่เมื่อเริ่มดำเนินการมีรายได้จากค่าเทอมก็จะทำให้การอาศัยแหล่งเงินทุนภายนอกลดลง

2. การมีชื่อเสียงของสถาบันที่ร่วมมือกัน (Reputation of partners)

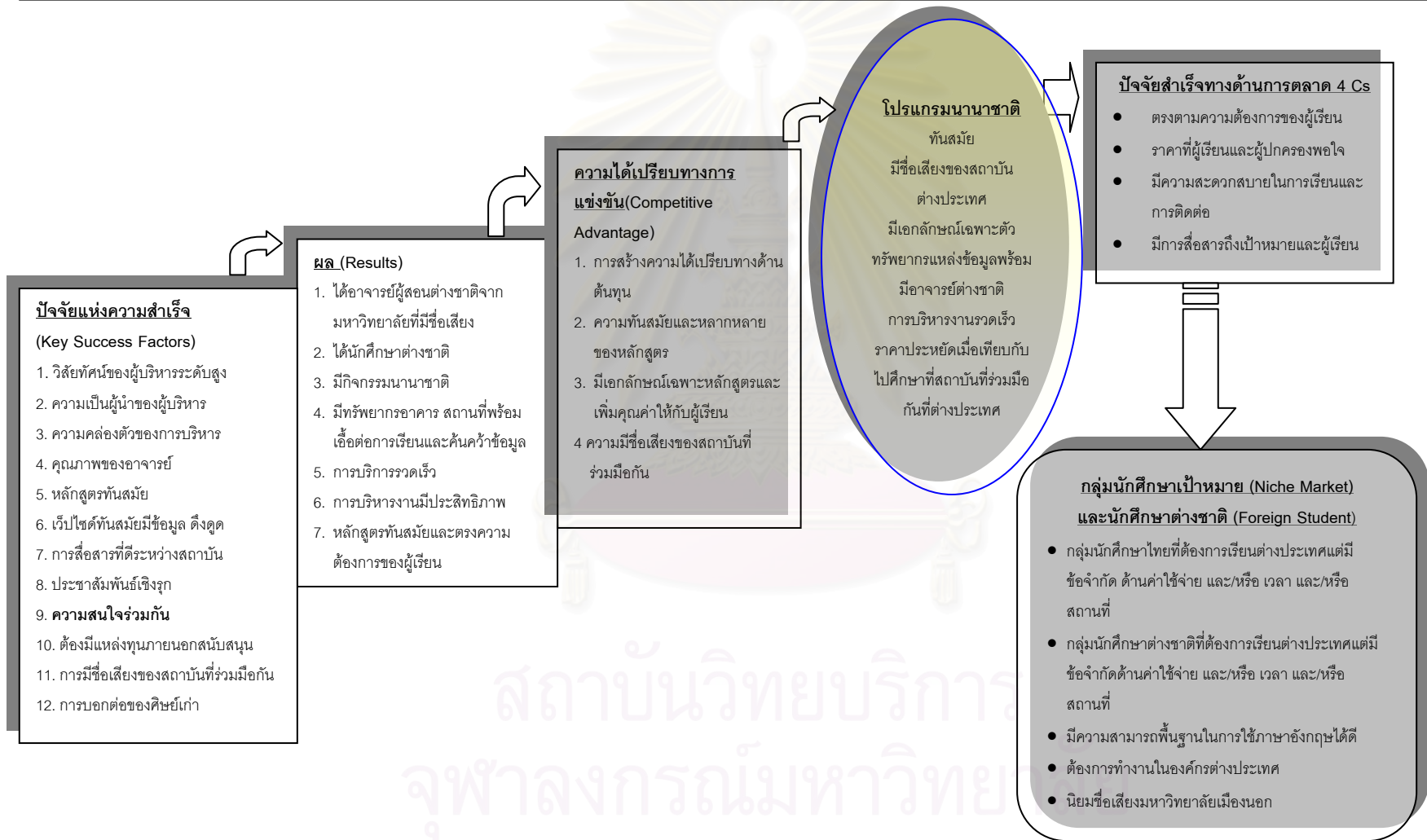
ชื่อเสียงของสถาบันที่ร่วมมือกันต้องเป็นมหาวิทยาลัยชั้นนำของโลกและเป็นที่ยอมรับในระดับนานาชาติเป็นปัจจัยแห่งความสำเร็จของโปรแกรมนานาชาติรูปแบบนี้เนื่องจากหลักสูตรที่ใช้ในการเรียนการสอนนั้นเป็นหลักสูตรเดียวกับที่ใช้ในมหาวิทยาลัยชั้นนำของโลกและคณาจารย์ผู้สอนก็มาจากมหาวิทยาลัยแห่งนั้น จึงทำให้ผู้เรียนสนใจที่จะมาเรียนในหลักสูตรนี้ถึงแม้ว่าค่าใช้จ่ายในการลงทะเบียนเรียนจะสูงก็ตาม

3. การบอกต่อของศิษย์เก่า (Word of mouth)

การบอกต่อของศิษย์เก่าเป็นสิ่งที่มีความสำคัญอย่างยิ่งในเรื่องของการตัดสินใจเรียนในโปรแกรมนานาชาติในรูปแบบนี้เนื่องจากค่าหน่วยกิตในรูปแบบนี้มีค่าใช้จ่ายสูงอันเนื่องมาจาก ค่าจ้างอาจารย์ต่างชาติที่สอนอยู่ในมหาวิทยาลัยชั้นนำระดับโลกมาสอนที่โปรแกรมนี้

จากการสัมภาษณ์ผู้บริหารโปรแกรมนานาชาติและผลการศึกษาปัจจัยแห่งความสำเร็จของการจัดการโปรแกรมนานาชาติรูปแบบที่ 3 นี้ ปัจจัยแห่งความสำเร็จ 12 ปัจจัย ผู้วิจัยนำมาประมวลแสดงถึงผลกระทบที่นำไปสู่ความสำเร็จของโปรแกรมสู่กลุ่มนักศึกษาเป้าหมาย ดังแผนภาพที่ 17 ดังต่อไปนี้

แผนภาพที่ 17 ปัจจัยแห่งความสำเร็จของการบริหารโปรแกรมนานาชาติรูปแบบที่4: สถาบันอุดมศึกษาไทยร่วมมือกับต่างประเทศจัดตั้งในลักษณะเป็นสถาบันอุดมศึกษานานาชาติ

ส่วนที่ 6 การเปรียบเทียบปัจจัยแห่งความสำเร็จการจัดการโปรแกรมนานาชาติทั้ง

4 รูปแบบ

จากการศึกษาวิเคราะห์ปัจจัยแห่งความสำเร็จของการจัดโปรแกรมนานาชาติทั้ง 4 รูปแบบ พบว่ามีปัจจัยแห่งความสำเร็จที่สอดคล้องและเหมือนกันทั้ง 4 รูปแบบ ใน 8 ปัจจัยด้วยกันคือ

1. วิสัยทัศน์ของผู้บริหารระดับสูง (Vision)
2. ความเป็นผู้นำของผู้บริหาร (Leadership)
3. ความคล่องตัวของการบริหาร (Autonomous organization)
4. คุณภาพของอาจารย์ (Quality of teacher)
5. หลักสูตรทันสมัย (Modern Curriculum)
6. เว็บไซต์ทันสมัยมีข้อมูลน่าสนใจ (Attractive website)
7. การสื่อสารที่ดีระหว่างสถาบัน (Effective Communication of partners)
8. การประชาสัมพันธ์เชิงรุก (Proactive promotion)

โปรแกรมนานาชาติรูปแบบที่ 1 มีปัจจัยแห่งความสำเร็จจำนวน 8 ปัจจัย คือ

1. วิสัยทัศน์ของผู้บริหารระดับสูง (Vision)
2. ความเป็นผู้นำของผู้บริหาร (Leadership)
3. ความคล่องตัวของการบริหาร (Agility)
4. คุณภาพของอาจารย์ (Quality of teacher)
5. หลักสูตรทันสมัย (Modern curriculum)
6. เว็บไซต์ทันสมัยมีข้อมูลน่าสนใจ (Attractive website)
7. การสื่อสารที่ดีระหว่างสถาบัน (Effective Communication of partners)
8. การประชาสัมพันธ์เชิงรุก (Proactive promotion)

โปรแกรมนานาชาติรูปแบบที่ 2 มีปัจจัยแห่งความสำเร็จจำนวน 11 ปัจจัย โดยมี 8 ปัจจัยเหมือนรูปแบบที่ 1 แต่มีปัจจัยแห่งความสำเร็จที่เพิ่มอีก 3 ปัจจัยคือ

1. มีแหล่งเงินสนับสนุนจากภายนอก (External sources of fund)
2. การใช้ทรัพยากรร่วมกันให้เกิดประโยชน์สูงสุด (Utility of resources)
3. ความมีชื่อเสียงของสถาบันที่ร่วมมือกัน (Reputation of partners)

โปรแกรมนานาชาติรูปแบบที่ 3 มีปัจจัยแห่งความสำเร็จจำนวน 9 ปัจจัย โดยมี 8 ปัจจัยเหมือนรูปแบบที่ 1 แต่มีปัจจัยแห่งความสำเร็จเพิ่มอีก 1 คือ

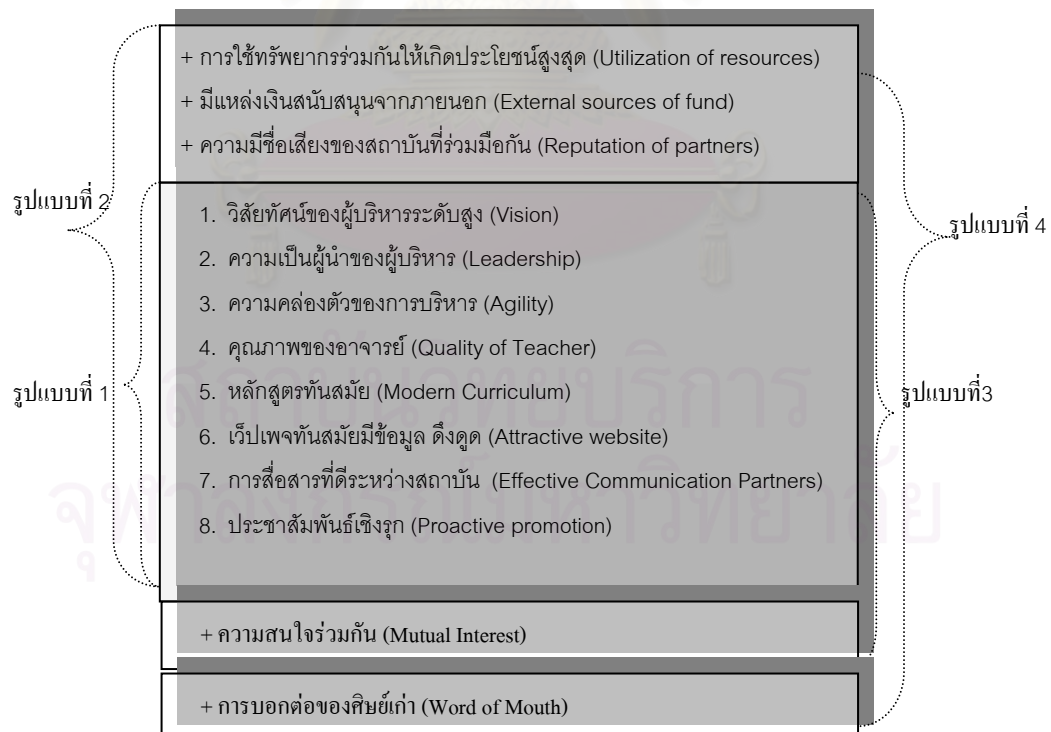
1. ความสนใจร่วมกัน (Mutual interest)

โปรแกรมนานาชาติรูปแบบที่ 4 มีปัจจัยแห่งความสำเร็จจำนวน 12 ปัจจัย โดยมี 9 ปัจจัยเหมือนรูปแบบที่ 3 แต่มีปัจจัยแห่งความสำเร็จเพิ่มอีก 3 คือ

1. ต้องมีแหล่งทุนภายนอกสนับสนุน (External sources of fund)
2. การมีชื่อเสียงของสถาบันที่ร่วมมือกัน (Reputation)
3. การบอกต่อของศิษย์เก่า (Word of mouth)

จากปัจจัยแห่งความสำเร็จของทั้ง 4 รูปแบบ ผู้วิจัยนำมาประมวลผลการเปรียบเทียบของปัจจัยแห่งความสำเร็จของการจัดการโปรแกรมนานาชาติตั้งแผนภาพที่ 4 ดังนี้

แผนภาพที่ 18 ภาพรวมเปรียบเทียบปัจจัยแห่งความสำเร็จของการจัดการโปรแกรมนานาชาติทั้ง 4 รูปแบบ

ตอนที่ 5 กลยุทธ์ในการจัดการโปรแกรมนานาชาติตามประเภทรูปแบบของการจัดการ โปรแกรมนานาชาติของสถาบันอุดมศึกษาไทยสังกัดสำนักงานคณะกรรมการ การอุดมศึกษา

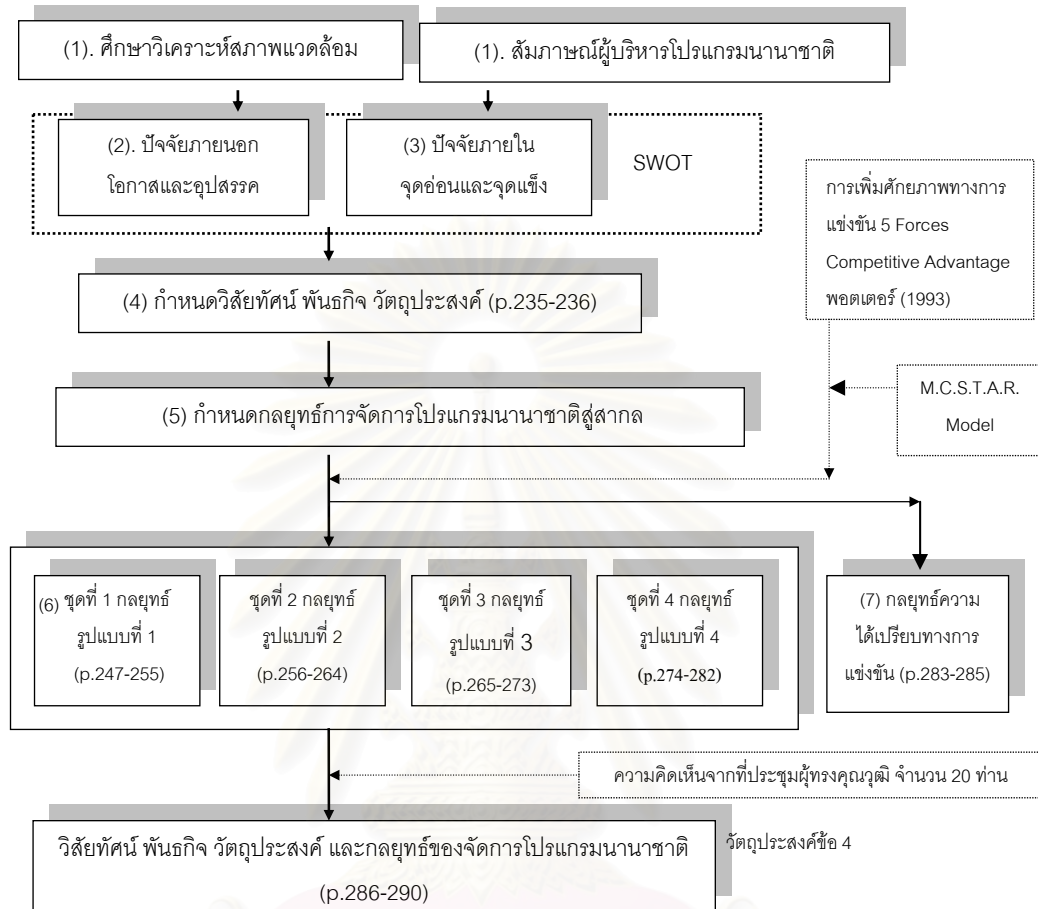
ในการศึกษาเพื่อกำหนดกลยุทธ์การจัดการโปรแกรมนานาชาติผู้สําคัญในการนำเสนอ
ผลการวิจัยกลยุทธ์ ผู้วิจัยได้แบ่งการนำเสนอออกเป็น 9 ส่วนดังนี้

- ส่วนที่ 1 การวิเคราะห์สภาพทั่วไปที่มีผลกระทบต่อโปรแกรมนานาชาติ
- ส่วนที่ 2 การวิเคราะห์สภาพแวดล้อมปัจจัยภายนอก โอกาสและอุปสรรคของโปรแกรม
นานาชาติในประเทศไทย
- ส่วนที่ 3 การวิเคราะห์สภาพแวดล้อมปัจจัยภายใน จุดอ่อนและจุดแข็ง ของโปรแกรม
นานาชาติใน ประเทศไทยในแต่ละรูปแบบ
- ส่วนที่ 4 กำหนด วิสัยทัศน์โปรแกรมนานาชาติของไทย พันธกิจของโปรแกรมนานาชาติ
และวัตถุประสงค์ของการจัดโปรแกรมนานาชาติ
- ส่วนที่ 5 การกำหนดกลยุทธ์โปรแกรมนานาชาติทั้ง 4 โปรแกรม (Internationalization
Strategy)
- ส่วนที่ 6 นำเสนอชุดกลยุทธ์การจัดการโปรแกรมนานาชาติผู้สําคัญ
- ส่วนที่ 7 การกำหนดกลยุทธ์ความได้เปรียบทางการแข่งขัน (Competitive Advantage)
- ส่วนที่ 8 ผลการประชุมผู้ทรงคุณวุฒิเพื่อตรวจสอบกลยุทธ์ของโปรแกรมนานาชาติ
- ส่วนที่ 9 วิสัยทัศน์ พันธะกิจ และวัตถุประสงค์ของโปรแกรมนานาชาติ และกลยุทธ์ในการ
จัดการโปรแกรมนานาชาติ

โดยมีขั้นตอนการกำหนดกลยุทธ์ตามแผนภูมิที่ 7 ดังนี้

สํานักงานอธิการบดี
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

แผนภูมิที่ 7 ขั้นตอนการวิเคราะห์กลยุทธ์การจัดการโปรแกรมนานาชาติ

ส่วนที่ 1 การวิเคราะห์สภาพทั่วไปที่มีผลกระทบต่อโปรแกรมนานาชาติ

การศึกษาวិเคราะห์โอกาสและอุปสรรคของโปรแกรมนานาชาติในประเทศไทย ผู้วิจัยได้ สัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างผู้บริหารโปรแกรมนานาชาติใน 4 รูปแบบ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิเคราะห์ หาความคิดเห็นเกี่ยวกับโอกาสและอุปสรรค ในครั้งนี้ ถูกเลือกในลักษณะการแบ่งชั้น (Stratified Sampling) ซึ่งเป็นการเลือกกลุ่มตัวอย่างจากการแบ่งกลุ่มประเภทของรูปแบบการจัดการโปรแกรม นานาชาติก่อน แล้วจากนั้นทำการเลือกกลุ่มตัวอย่างที่ประสบผลสำเร็จจากแต่ละประเภทรูปแบบ โดยมีกลุ่มตัวอย่างแยกตามประเภทรูปแบบดังนี้

รูปแบบที่ 1: สถาบันอุดมศึกษาไทยจัดเอง จำนวน 6 ท่าน

รูปแบบที่ 2: สถาบันอุดมศึกษาไทยร่วมมือกันระหว่างสถาบันในประเทศ จำนวน 1 แห่ง

รูปแบบที่ 3: สถาบันอุดมศึกษาไทยร่วมมือกับต่างประเทศ จำนวน 3 แห่ง

รูปแบบที่ 4: สถาบันอุดมศึกษาไทยร่วมมือกับต่างประเทศจัดตั้งในลักษณะเป็น

สถาบันอุดมศึกษานานาชาติ จำนวน 1 แห่ง

ผู้วิจัยได้นำมาวิเคราะห์สาระเพื่อหาเนื้อหาของปัจจัยภายนอกโอกาสและอุปสรรคของ โปรแกรมนานาชาติในแต่ละรูปแบบผลดังแสดงในตารางที่ 1 และ 2 ตามลำดับ

ตารางที่ 9 สรุปผลการสัมภาษณ์โอกาส และอุปสรรค จากผู้บริหารรูปแบบที่ 1: สถาบันอุดมศึกษาไทยจัดเอง จำนวน 6 แห่ง; (รูปแบบที่1/ตัวอย่างที่1-6)

ผู้บริหาร ประเด็น	รูปแบบ 1 / 1 วิทยาลัยนานาชาติ โปรแกรมจัดเอง ()	รูปแบบ 1 / 2 วิทยาลัยนานาชาติ โปรแกรมจัดเอง	รูปแบบ 1 / 3 ภายใต้วิทยาลัยนานาชาติ โปรแกรมจัดเอง	รูปแบบ 1 / 4 วิทยาลัยนานาชาติ โปรแกรมจัดเอง	รูปแบบ 1 / 5 สถาบันอุดมศึกษานานาชาติ โปรแกรมจัดเอง	รูปแบบ 1 / 6 ภายใต้คณะ โปรแกรมจัดเอง
ความเห็น FTA ทางอุดมศึกษา	<p>ข้อดี:</p> <ol style="list-style-type: none"> ช่วยกระตุ้นให้เกิดการพัฒนา มากขึ้น เพิ่มทางเลือกในการเรียน <ul style="list-style-type: none"> เพิ่มความหลากหลายของ โปรแกรม 	<p>ข้อดี</p> <ul style="list-style-type: none"> ช่วยให้สถาบันอุดมศึกษาไทย ตื่นตัว เพิ่มทางเลือกให้แก่ผู้เรียน 	<p>ข้อดี:</p> <ol style="list-style-type: none"> ช่วยกระตุ้นให้เกิดการพัฒนา มากขึ้น เพิ่มทางเลือกในการเรียน <ul style="list-style-type: none"> เพิ่มความหลากหลายของ โปรแกรม เพิ่มโอกาสทางความร่วมมือกับ มหาวิทยาลัยต่างประเทศ 	<p>ข้อดี:</p> <ol style="list-style-type: none"> ช่วยกระตุ้นให้เกิดการพัฒนา มากขึ้น เพิ่มทางเลือกในการเรียน <ul style="list-style-type: none"> เพิ่มความหลากหลายของโปรแกรม เพิ่มโอกาสทางความร่วมมือกับ มหาวิทยาลัยต่างประเทศ 	<p>ข้อดี</p> <ul style="list-style-type: none"> ช่วยพัฒนาโปรแกรม ช่วยให้สถาบันอุดมศึกษามีความ ตื่นตัวในด้านการพัฒนาโปรแกรม มากขึ้น เพิ่มทางเลือกให้แก่ผู้เรียน มากขึ้น ความหลากหลายของโปรแกรมมี มากขึ้น 	<p>ข้อดี</p> <ul style="list-style-type: none"> ช่วยกระตุ้นให้มหาวิทยาลัยไทย มีการพัฒนามากยิ่งขึ้น ช่วยเพิ่มทางเลือกให้แก่ผู้เรียน มีความหลากหลายในโปรแกรม มากขึ้น <p>เพิ่มโอกาสในการเข้าเรียน มหาวิทยาลัยต่างประเทศให้แก่คน ไทยมากขึ้น</p>
	<p>ข้อเสีย</p> <ul style="list-style-type: none"> ศักยภาพการแข่งขันเราไม่ พร้อม หากระยะเวลาด้าน สถาบันอุดมศึกษาไทยปรับตัว ไม่ทัน ความมีชื่อเสียงของ มหาวิทยาลัยต่างประเทศ 	<p>ข้อเสีย</p> <ul style="list-style-type: none"> ความไม่พร้อมของ สถาบันอุดมศึกษาไทย ความไม่ชัดเจนของนโยบาย ของรัฐบาลด้านการศึกษา ระยะเวลาปรับตัวสั้นมากหาก ไม่รีบ 	<p>ข้อเสีย</p> <ul style="list-style-type: none"> ศักยภาพการแข่งขันเราไม่พร้อม หากระยะเวลาด้าน สถาบันอุดมศึกษาไทยปรับตัวไม่ ทัน ความมีชื่อเสียงของมหาวิทยาลัย ต่างประเทศ 	<p>ข้อเสีย</p> <ul style="list-style-type: none"> ศักยภาพการแข่งขันเราไม่พร้อม หากระยะเวลาด้านสถาบันอุดมศึกษา ไทยปรับตัวไม่ทัน ความมีชื่อเสียงของมหาวิทยาลัย ต่างประเทศ 	<p>ข้อเสีย</p> <ul style="list-style-type: none"> เกิดการแข่งขันด้านปริมาณโดยไม่ คำนึงถึงคุณภาพของโปรแกรม เวลาด้านสถาบันอุดมศึกษาไทย ปรับตัวไม่ทัน ความได้เปรียบในเรื่องชื่อเสียง ของสถาบันต่างประเทศ 	<p>ข้อเสีย</p> <ul style="list-style-type: none"> มีการแข่งขันมากขึ้นกว่าเดิม ความไม่พร้อมของมหาวิทยาลัย ไทยทำให้ไทยเสียเปรียบในการ แข่งขัน
วิสัยทัศน์ของ ประเทศไทยด้าน โปรแกรมนานาชาติ	<p>ควรเป็น Hub of Education in Asia</p> <ul style="list-style-type: none"> ไทยมีศักยภาพทำได้ 	<p>ขึ้นอยู่กับสายของการศึกษาว่าเป็น สายวิทยาศาสตร์ หรือสายศิลป์</p> <ul style="list-style-type: none"> ด้านสายวิทยาศาสตร์เป็น ศูนย์กลางของอาเซียน (Hub of Education in ASIAN) ด้านสายสังคมศาสตร์ หรือบริหารศูนย์กลาง การศึกษาของเอเชีย (Hub of Education in Asia) 	<p>เป็น ศูนย์กลางการศึกษานานาชาติของ ภูมิภาคอาเซียน (International Education hub for the Asian region)</p> <ul style="list-style-type: none"> ไทยมีศักยภาพทำได้ 	<p>ศูนย์กลางการศึกษานานาชาติบนความ ร่วมมือของภูมิภาค (Hub of Global Partner in Education)</p>	<p>ศูนย์กลางการศึกษาของเอเชีย (Hub of Education in Asia)</p>	<p>ควรอยู่บนพื้นฐานองค์ความรู้ที่เรามี</p> <ul style="list-style-type: none"> ศูนย์กลางของการศึกษาใน ภูมิภาคและพัฒนาไปสู่ระดับ เอเชีย

ตารางที่ 9 (ต่อ)

ผู้บริหาร ประเด็น	รูปแบบ 1 / 1 วิทยาลัยนานาชาติ โปรแกรมจัดเอง ()	รูปแบบ 1 / 2 วิทยาลัยนานาชาติ โปรแกรมจัดเอง	รูปแบบ 1 / 3 ภายใต้วิทยาลัยนานาชาติ โปรแกรมจัดเอง	รูปแบบ 1 / 4 วิทยาลัยนานาชาติ โปรแกรมจัดเอง	รูปแบบ 1 / 5 สถาบันอุดมศึกษานานาชาติ โปรแกรมจัดเอง	รูปแบบ 1 / 6 ภายใต้คณะ โปรแกรมจัดเอง
โปรแกรม นานาชาติที่ควร จะเปิดสอน	โปรแกรมควรขึ้นอยู่กับความพร้อมขององค์ความรู้ที่ประเทศมี และมีความชำนาญเช่นการท่องเที่ยวและสุขภาพ	เป็นการบูรณาการความรู้ต่างๆ และต้องชัดเจนว่าประเทศไทยจะเป็นผู้นำ (Leader, Innovation) หรือผู้ตาม (Follower)	โปรแกรมควรขึ้นอยู่กับความพร้อมขององค์ความรู้ที่ประเทศมีและมีความชำนาญเช่นการท่องเที่ยวและสุขภาพ เป็นศูนย์กลางของการศึกษา โดยเปิดโปรแกรมเกี่ยวกับอุตสาหกรรมบริการ ซึ่งไทยมีความถนัด ซึ่งไทยมีความถนัด	โปรแกรมควรขึ้นอยู่กับความพร้อมขององค์ความรู้ที่ประเทศมีและมีความชำนาญเช่นการท่องเที่ยวและสุขภาพเป็นศูนย์กลางของการศึกษา โดยเปิดโปรแกรมเกี่ยวกับอุตสาหกรรมบริการ ซึ่งไทยมีความถนัด การแพทย์เขตร้อน ฯลฯ	โปรแกรมควรขึ้นอยู่กับความพร้อมขององค์ความรู้ที่ประเทศมีและมีความชำนาญเช่นการท่องเที่ยวและสุขภาพ เป็นศูนย์กลางของการศึกษา โดยเปิดโปรแกรมเกี่ยวกับอุตสาหกรรมบริการ ซึ่งไทยมีความถนัด การแพทย์เขตร้อน และความหลากหลายทางชีวภาพ ฯลฯ	ขึ้นอยู่กับความพร้อมสาขาวิชาที่จะเปิดสอนและ ความร่วมมือของสถาบันที่ตกลงแลกเปลี่ยนทางวิชาการและนักศึกษา
สิ่งที่รัฐบาลควร ช่วยเหลือและ ส่งเสริมอย่างไร	<ul style="list-style-type: none"> • ช่วยเหลือด้านงบประมาณ เช่นการให้ทุนการศึกษาต่อนักศึกษาต่างชาติ • มีหน่วยงานที่คอยช่วยดูแลอาจารย์ต่างประเทศในเรื่องของคุณภาพ และช่วยเหลือในเรื่องของการประชาสัมพันธ์โปรแกรมนานาชาติ • จัดการแสดงนิทรรศการทางการศึกษาในต่างประเทศให้ มีประสิทธิภาพมากขึ้น 	<ul style="list-style-type: none"> • กำหนดทิศทางของประเทศด้าน การศึกษาให้ชัดเจน (Direction) • การให้ข้อมูลตลาดแรงงานที่ ต้องการของประเทศไทย • สื่อสารประชาสัมพันธ์โปรแกรม ใหม่ๆ ให้กลุ่มผู้ประกอบการเพื่อ เข้าใจความสำคัญของ โปรแกรม 	<ul style="list-style-type: none"> • มีหน่วยงานคอยช่วยดูแลอาจารย์ ต่างประเทศในเรื่องของคุณภาพ และช่วยเหลือในเรื่องของการ ประชาสัมพันธ์โปรแกรมนานาชาติ • จัดการแสดงนิทรรศการทางการศึกษาในต่างประเทศให้มี ประสิทธิภาพมากขึ้น • มีหน่วยงานอำนวยความสะดวก นักศึกษาต่างชาติที่มาเรียนและ อาจารย์ต่างประเทศ • การไต่ถามหน่วยงานกิตหรือการ เทียบโอนวุฒิ 	<ul style="list-style-type: none"> • มีหน่วยงานคอยช่วยดูแลอาจารย์ ต่างประเทศในเรื่องของคุณภาพ และช่วยเหลือในเรื่องของการ ประชาสัมพันธ์โปรแกรมนานาชาติ • มีหน่วยงานอำนวยความสะดวก นักศึกษาต่างชาติที่มาเรียนและ อาจารย์ต่างประเทศ • เตรียมความพร้อมของนักเรียนใน ระดับมัธยมปลายในด้านการใช้ ภาษาอังกฤษ เลขคณิต วิทยาศาสตร์ • ส่งเสริมการเรียนรู้ 2 ภาษาในระดับ มัธยม 	<ul style="list-style-type: none"> • มีหน่วยงานคอยช่วยดูแลอาจารย์ ต่างประเทศในเรื่องของคุณภาพ และช่วยเหลือในเรื่องของการ ประชาสัมพันธ์โปรแกรมนานาชาติ • ช่วยประชาสัมพันธ์โปรแกรม ต่างประเทศมาเปิด • มีหน่วยงานที่ดูแลคุณภาพของ โปรแกรมที่มหาวิทยาลัย ต่างประเทศมาเปิด • ช่วยพัฒนาความน่าอยู่ของ ประเทศให้มีความปลอดภัย • พัฒนาการสื่อสารที่ใช้ ภาษาอังกฤษ 	<ul style="list-style-type: none"> • ระบบการประกันคุณภาพของ โปรแกรมนานาชาติ • การส่งเสริมให้มีการบริหาร คุณภาพของโปรแกรม

ตารางที่ 9 (ต่อ)

ผู้บริหาร ประเด็น	รูปแบบ 1 / 1 วิทยาลัยนานาชาติ โปรแกรมจัดเอง ()	รูปแบบ 1 / 2 วิทยาลัยนานาชาติ โปรแกรมจัดเอง	รูปแบบ 1 / 3 ภายใต้วิทยาลัยนานาชาติ โปรแกรมจัดเอง	รูปแบบ 1 / 4 วิทยาลัยนานาชาติ โปรแกรมจัดเอง	รูปแบบ 1 / 5 สถาบันอุดมศึกษานานาชาติ โปรแกรมจัดเอง	รูปแบบ 1 / 6 ภายใต้คณะ โปรแกรมจัดเอง
ภาพรวมของ ประเทศไทยในด้าน การเปิดโปรแกรมนานาชาติ	<p><u>จุดแข็ง</u></p> <ul style="list-style-type: none"> เรื่องวัฒนธรรม ค่าครองชีพต่ำ ความน่าอยู่ของประเทศ พร้อมเรื่องแหล่งท่องเที่ยว <p><u>จุดอ่อน</u></p> <ul style="list-style-type: none"> การสื่อสารเป็นภาษาไทย ความล่าช้าของระบบราชการในการบริหารงาน การอำนวยความสะดวกต่ออาจารย์และนักศึกษาต่างชาติในเรื่องออกวีซ่า 	<p><u>จุดแข็ง</u></p> <ul style="list-style-type: none"> ค่าครองชีพต่ำ มีวัฒนธรรมที่น่าสนใจมีความหลากหลาย <p><u>จุดอ่อน</u></p> <p>ด้านสายวิทยาศาสตร์ประเทศไทยมีข้อจำกัดในเรื่องของเครื่องมือห้องทดลอง และองค์ความรู้ใหม่ แต่สามารถเป็นผู้นำในกลุ่มประเทศอาเซียน</p> <ul style="list-style-type: none"> 	<p><u>จุดแข็ง</u></p> <ul style="list-style-type: none"> เรื่องวัฒนธรรม ค่าครองชีพต่ำ ความน่าอยู่ของประเทศ พร้อมเรื่องแหล่งท่องเที่ยว <p><u>จุดอ่อน</u></p> <ul style="list-style-type: none"> การสื่อสารเป็นภาษาไทย ความล่าช้าของระบบราชการในการบริหารงาน ความมีชื่อเสียงของสถาบันอุดมศึกษาในประเทศ ทรัพยากรมนุษย์ที่มีความรู้ด้านการบริหารโปรแกรมนานาชาติ องค์กรเครือข่ายต่างประเทศยังไม่ มีผลงานเด่นชัด 	<p><u>จุดแข็ง</u></p> <ul style="list-style-type: none"> เรื่องวัฒนธรรม ค่าครองชีพต่ำ ความน่าอยู่ของประเทศ พร้อมเรื่องแหล่งท่องเที่ยว <p><u>จุดอ่อน</u></p> <ul style="list-style-type: none"> การสื่อสารเป็นภาษาไทย ความล่าช้าของระบบราชการในการบริหารงาน ความมีชื่อเสียงของสถาบันอุดมศึกษาในประเทศ ทรัพยากรมนุษย์ที่มีความรู้ด้านการบริหารโปรแกรมนานาชาติ 	<p><u>จุดแข็ง</u></p> <ul style="list-style-type: none"> เรื่องวัฒนธรรม ค่าครองชีพต่ำ ความน่าอยู่ของประเทศ องค์ความรู้ที่มีของประเทศเช่น การท่องเที่ยว ด้านการเกษตร การบริการ พร้อมเรื่องแหล่งที่ท่องเที่ยว <p><u>จุดอ่อน</u></p> <ul style="list-style-type: none"> ทรัพยากรบุคลากรในการบริหารโปรแกรมนานาชาติ การสื่อสารเป็นภาษาไทย ความล่าช้าของระบบราชการในการบริหารงาน ความมีชื่อเสียงของสถาบันอุดมศึกษาในประเทศ 	<p><u>จุดแข็ง</u></p> <ul style="list-style-type: none"> ความหลากหลายของวัฒนธรรม วัฒนธรรมมิตรไมตรีของคนไทย ค่าครองชีพต่ำกว่าต่างประเทศ <p><u>จุดอ่อน</u></p> <ul style="list-style-type: none"> ความล่าช้าของระบบราชการ ความพร้อมในเรื่องของบุคลากรในการบริหารโปรแกรม การสื่อสารกับต่างชาติในเรื่องของการใช้ภาษาอังกฤษไม่คล่อง

ตารางที่ 10 สรุปผลการสัมภาษณ์ผู้บริหาร

รูปแบบที่ 2 สถาบันอุดมศึกษาไทยร่วมมือกันระหว่างสถาบันในประเทศ จำนวน 1 แห่ง

รูปแบบที่ 3 สถาบันอุดมศึกษาไทยร่วมมือกับต่างประเทศจำนวน 3 แห่ง

รูปแบบที่ 4 สถาบันอุดมศึกษาไทยร่วมมือกับต่างประเทศจัดตั้งในลักษณะเป็นสถาบันอุดมศึกษานานาชาติ จำนวน 1 แห่ง

ผู้บริหาร ประเด็น	รูปแบบ 2 สถาบันอุดมศึกษาไทย ร่วมมือกันระหว่างสถาบัน)	รูปแบบ 3 / 1 ภายใต้คณะ โปรแกรมร่วมมือกับต่างประเทศ	รูปแบบ 3 / 2 ภายใต้คณะ โปรแกรมร่วมมือกับต่างประเทศ	รูปแบบ 3 / 3 วิทยาลัยนานาชาติ สถาบันอุดมศึกษาไทย ร่วมมือกับสถาบันต่างประเทศ	รูปแบบ 4 สถาบันนานาชาติ ปฏิญญาร่วมกันระหว่างไทยกับ ต่างประเทศ
ความคิดเห็น FTA ทางด้านอุดมศึกษา	<p>ข้อดี</p> <ul style="list-style-type: none"> • ช่วยให้สถาบันอุดมศึกษาไทยตื่นตัว • เพิ่มทางเลือกให้แก่ผู้เรียน • มีความหลากหลายของโปรแกรมมากขึ้น 	<p>ข้อดี</p> <ul style="list-style-type: none"> • ช่วยให้สถาบันอุดมศึกษามีความตื่นตัวในด้านการพัฒนามากขึ้น • ช่วยพัฒนาโปรแกรม 	<p>ข้อดี</p> <ul style="list-style-type: none"> • ช่วยพัฒนาโปรแกรม • ช่วยให้สถาบันอุดมศึกษามีความตื่นตัวในด้านการพัฒนาโปรแกรมมากขึ้น • เพิ่มทางเลือกให้แก่ผู้เรียนมากขึ้น • ความหลากหลายของโปรแกรมมีมากขึ้น 	<p>ข้อดี</p> <ul style="list-style-type: none"> • ช่วยให้สถาบันอุดมศึกษาไทยตื่นตัว • เพิ่มทางเลือกให้แก่ผู้เรียน • มีความหลากหลายของโปรแกรมมากขึ้น 	<p>ข้อดี</p> <ul style="list-style-type: none"> • ช่วยกระตุ้นให้มหาวิทยาลัยไทยมีการพัฒนามากยิ่งขึ้น • ช่วยเพิ่มทางเลือกให้แก่ผู้เรียน • มีความหลากหลายในโปรแกรมมากขึ้น • เพิ่มโอกาสในการเข้าเรียนมหาวิทยาลัยต่างประเทศให้แก่คนไทยมากขึ้น
	<p>ข้อเสีย</p> <ul style="list-style-type: none"> • ความไม่พร้อมของสถาบันอุดมศึกษาไทย • ระยะเวลาปรับตัวสั้นมากหากไม่รีบปรับตัวจะเป็นผลเสียต่อสถาบัน • เกิดการแข่งขันด้านปริมาณหากไม่ควบคุมคุณภาพของโปรแกรม 	<p>ข้อเสีย</p> <ul style="list-style-type: none"> • เกิดการแข่งขันด้านปริมาณโดยไม่คำนึงถึงคุณภาพของโปรแกรม • เวลาล้านสถาบันอุดมศึกษาไทยปรับตัวไม่ทัน 	<p>ข้อเสีย</p> <ul style="list-style-type: none"> • เกิดการแข่งขันด้านปริมาณโดยไม่คำนึงถึงคุณภาพของโปรแกรม • เวลาล้านสถาบันอุดมศึกษาไทยปรับตัวไม่ทัน 	<p>ข้อเสีย</p> <ul style="list-style-type: none"> • ความไม่พร้อมของสถาบันอุดมศึกษาไทย • ระยะเวลาปรับตัวสั้นมากหากไม่รีบปรับตัวจะเป็นผลเสียต่อสถาบัน • เกิดการแข่งขันด้านปริมาณหากไม่ควบคุมคุณภาพของโปรแกรม 	<p>ข้อเสีย</p> <ul style="list-style-type: none"> • มีการแข่งขันมากขึ้นกว่าเดิม • ความไม่พร้อมของมหาวิทยาลัยไทยทำให้ไทยเสียเปรียบในการแข่งขัน

ตารางที่ 10 (ต่อ)

ผู้บริหาร ประเด็น	รูปแบบ 2 สถาบันอุดมศึกษาไทย ร่วมมือกันระหว่างสถาบัน)	รูปแบบ 3 / 1 ภายใต้คณะ โปรแกรมร่วมมือกับต่างประเทศ	รูปแบบ 3 / 2 ภายใต้คณะ โปรแกรมร่วมมือกับต่างประเทศ	รูปแบบ 3 / 3 วิทยาลัยนานาชาติ สถาบันอุดมศึกษาไทย ร่วมมือกับสถาบันต่างประเทศ	รูปแบบ 4 สถาบันนานาชาติ ปริญญาร่วมมือกันระหว่างไทยกับต่างประเทศ
วิสัยทัศน์ของ ประเทศไทยด้าน โปรแกรม นานาชาติ ประเด็น	ควรอยู่บนพื้นฐานองค์ความรู้ที่เรามี สามารถเป็นเป็นศูนย์กลางการศึกษาระดับโลกได้ ในด้านคุณภาพ การท่องเที่ยว การบริการ รวมไปถึงการศึกษาด้านอัญมณี เครื่องประดับและการออกแบบ เครื่องประดับ	สายวิทย์ <ul style="list-style-type: none"> เป็นศูนย์กลางทางการศึกษาของ อาเซียน (Hub of Education in ASIAN) สายศิลป์, การบริหาร o เป็นศูนย์กลางทางการศึกษาของ เอเชีย (Hub of Education in Asia) 	สายวิทย์ <ul style="list-style-type: none"> เป็นศูนย์กลางทางการศึกษาของเอเชีย โดยเปิดโปรแกรมที่ประเทศไทยมีองค์ ความรู้และโดดเด่นเช่นเกษตรเขตร้อน การ บริการ การท่องเที่ยว สุขภาพ เป็นต้น (Hub of Education in Asia) 	ศูนย์กลางการศึกษาของเอเชีย (Hub of Education for Asia) โดยการเชื่อมโยงร่วมมือ กับประเทศออสเตรเลีย หรือยุโรป อเมริกา	ควรอยู่บนพื้นฐานองค์ความรู้ที่เรามี <ul style="list-style-type: none"> สามารถเป็นเป็นศูนย์กลางการศึกษาระดับโลก ได้ในด้านคุณภาพ การท่องเที่ยว การ บริการ รวมไปถึงการศึกษาด้านอัญมณี เครื่องประดับการออกแบบ
โปรแกรม นานาชาติที่ควร จะ เปิดสอน	เป็นการบูรณาการความรู้ที่มีอยู่เพื่อสร้าง ความเป็นเอกลักษณ์เฉพาะตัวและมีความ โดดเด่นเพื่อดึงดูดผู้เรียนจากทั่วโลกมาเรียน ในไทย เช่นด้านอุตสาหกรรมบริการ และสุขภาพ	เป็นการเปิดโปรแกรมร่วมมือกันระหว่างไทย และต่างประเทศในรูปแบบของความ ร่วมมือทางวิชาการและปริญญาบัตรเพื่อ การพัฒนาวิชาการและเพื่อสามารถเปิด โปรแกรมใหม่ได้ทันสมัยและมีความ หลากหลายมากขึ้น	เป็นการเปิดโปรแกรมร่วมมือกันระหว่างไทยและ ต่างประเทศในรูปแบบของความร่วมมือทาง วิชาการและปริญญาบัตรเพื่อการพัฒนา วิชาการและเพื่อสามารถเปิดโปรแกรมใหม่ได้ ทันสมัยและมีความหลากหลายมากขึ้น	เป็นการบูรณาการความรู้ที่มีอยู่เพื่อสร้างความเป็น เอกลักษณ์เฉพาะตัวและมีความโดดเด่นเพื่อดึงดูด ผู้เรียนจากทั่วโลกมาเรียนในไทย เช่นด้าน อุตสาหกรรมบริการ และสุขภาพ และการ ร่วมมือกับต่างประเทศในการเปิดโปรแกรมใหม่ๆ	เป็นการบูรณาการความรู้ที่มีอยู่เพื่อสร้างความเป็น เอกลักษณ์เฉพาะตัวและมีความโดดเด่น เพื่อดึงดูดผู้เรียนจากทั่วโลกมาเรียนในไทย
สิ่งที่รัฐบาลควร ช่วยเหลือและ ส่งเสริมอย่างไร	<ul style="list-style-type: none"> มีหน่วยงานคอยช่วยเหลืออาจารย์ ต่างประเทศในเรื่องของคุณภาพ และ ช่วยเหลือในเรื่องของการ ประชาสัมพันธ์โปรแกรมนานาชาติ ช่วยประชาสัมพันธ์โปรแกรม มีหน่วยงานที่ดูแลคุณภาพของ โปรแกรมนานาชาติที่มหาวิทยาลัย ต่างประเทศมาเปิด 	<ul style="list-style-type: none"> ช่วยอำนวยความสะดวกในการคิดสรร นักศึกษาจากประเทศเพื่อนบ้านมา ศึกษาต่อในเมืองไทย มีทุนการศึกษาให้กับผู้เรียนในสาขาที่ ขาดแคลนเพื่อเป็นกำลังของประเทศ ต่อไปในอนาคต 	<ul style="list-style-type: none"> ช่วยอำนวยความสะดวกในการคิดสรร นักศึกษาจากประเทศเพื่อนบ้านมาศึกษา ต่อในเมืองไทย มีทุนการศึกษาให้กับผู้เรียนในสาขาที่ขาด แคลนเพื่อเป็นกำลังของประเทศต่อไปใน อนาคต มีทุนสนับสนุนจากรัฐบาลในการพัฒนา งานวิจัย กำหนดทิศทางของประเทศด้านการศึกษา ให้ชัดเจน 	<ul style="list-style-type: none"> มีหน่วยงานคอยช่วยเหลืออาจารย์ต่างประเทศ ในเรื่องของคุณภาพ และช่วยเหลือในเรื่องของ การประชาสัมพันธ์โปรแกรมนานาชาติ ช่วยประชาสัมพันธ์โปรแกรม มีหน่วยงานที่ดูแลคุณภาพของโปรแกรม นานาชาติที่มหาวิทยาลัยต่างประเทศมาเปิด 	<ul style="list-style-type: none"> ช่วยประชาสัมพันธ์โปรแกรม ดูแลบริการนักศึกษาต่างชาติ และ คณาจารย์ต่างชาติ

ตารางที่ 10 (ต่อ)

ผู้บริหาร ประเด็น	รูปแบบ 2 สถาบันอุดมศึกษาไทย ร่วมมือกันระหว่างสถาบัน)	รูปแบบ 3 / 1 ภายใต้คณะ โปรแกรมร่วมมือกับต่างประเทศ	รูปแบบ 3 / 2 ภายใต้คณะ โปรแกรมร่วมมือกับต่างประเทศ	รูปแบบ 3 / 3 วิทยาลัยนานาชาติ สถาบันอุดมศึกษาไทย ร่วมมือกับสถาบันต่างประเทศ	รูปแบบ 4 สถาบันนานาชาติ ปฏิญาร่วมกันระหว่างไทยกับต่างประเทศ
ภาพรวมของประเทศไทย ในด้านการเปิดโปรแกรม นานาชาติ	<p>จุดแข็ง</p> <ul style="list-style-type: none"> เรื่องวัฒนธรรม ค่าครองชีพต่ำ ความน่าอยู่ของประเทศ องค์ความรู้ที่มีของประเทศ พร้อมเรื่องแหล่งท่องเที่ยว <p>จุดอ่อน</p> <ul style="list-style-type: none"> การสื่อสารเป็นภาษาไทย ความล่าช้าของระบบราชการในการบริหารงาน ความมีชื่อเสียงของสถาบันอุดมศึกษาในประเทศ ทรัพยากรมนุษย์ที่มีความรู้ด้านการบริหารโปรแกรมนานาชาติ 	<p>จุดอ่อน</p> <ul style="list-style-type: none"> ความมีชื่อเสียงของสถาบันอุดมศึกษาไทย องค์ความรู้ที่มีของประเทศในสายวิทยาศาสตร์ การใช้ภาษาอังกฤษเป็นภาษาต่างประเทศ 	<p>จุดแข็ง</p> <ul style="list-style-type: none"> เรื่องวัฒนธรรม ค่าครองชีพต่ำ ความน่าอยู่ของประเทศ องค์ความรู้ที่มีของประเทศเช่น การท่องเที่ยว ด้านการเกษตร การบริการ พร้อมเรื่องแหล่งที่ท่องเที่ยว <p>จุดอ่อน</p> <ul style="list-style-type: none"> ทรัพยากรบุคลากรในการบริหารโปรแกรมนานาชาติ การสื่อสารเป็นภาษาไทย ความล่าช้าของระบบราชการในการบริหารงาน ความมีชื่อเสียงของสถาบันอุดมศึกษาในประเทศ 	<p>จุดแข็ง</p> <ul style="list-style-type: none"> เรื่องวัฒนธรรม ค่าครองชีพต่ำ ความน่าอยู่ของประเทศ องค์ความรู้ที่มีของประเทศ พร้อมเรื่องแหล่งท่องเที่ยว <p>จุดอ่อน</p> <ul style="list-style-type: none"> ความล่าช้าของระบบราชการในการบริหารงาน ความมีชื่อเสียงของสถาบันอุดมศึกษาในประเทศ ทรัพยากรมนุษย์ที่มีความรู้ด้านการบริหารโปรแกรมนานาชาติ การใช้ภาษาอังกฤษไม่คล่องของคนไทย 	<p>จุดแข็ง</p> <ul style="list-style-type: none"> ความหลากหลายของวัฒนธรรม วัฒนธรรมมิตรไมตรีของคนไทย ค่าครองชีพต่ำกว่าต่างประเทศ <p>จุดอ่อน</p> <ul style="list-style-type: none"> ความล่าช้าของระบบราชการ การสื่อสารกับต่างชาติในเรื่องของการใช้ภาษาอังกฤษไม่คล่อง

ผลจากการวิเคราะห์สาระตามตารางที่ 9 และ 10 สามารถสรุปได้ประเด็นต่างๆ ดังนี้

1. การเปิดเสรีทางการศึกษาของประเทศไทยภายใต้เขตการค้าเสรี (Free Trade Area: FTA)

จากการวิเคราะห์และประมวลผลจากการสัมภาษณ์ผู้บริหารโปรแกรมนานาชาติจำนวน 12 ท่าน พบว่า การเปิดเสรีทางด้านการศึกษาเป็นทั้งโอกาสและอุปสรรคในขณะเดียวกันผู้บริหารมีความเห็นสอดคล้องกันว่าสถาบันอุดมศึกษาไทยคงจะเข้าไปห้ามหรือเรียกร้องไม่ให้มีการเปิดเสรีทางด้านนี้ได้ ดังนั้นสถาบันอุดมศึกษาต้องตั้งรับกับการคุกคามของสถาบันอุดมศึกษาต่างประเทศ

สถาบันอุดมศึกษาต่างชาติที่จะเข้ามาผลจากการเปิดการค้าเสรีทางการศึกษาจะทำให้มี **ข้อเสีย** คือสถาบันอุดมศึกษาต่างชาติเข้ามาในเมืองไทยมากขึ้นจะส่งผลให้มีการแข่งขันกันสูงมากขึ้นกว่าในปัจจุบัน หากสถาบันอุดมศึกษาใดปรับตัวไม่ทันในด้านการบริหารและพัฒนาสถาบันให้เข้มแข็งก็จะเป็นการเสียเปรียบต่อสถาบันอุดมศึกษาต่างประเทศ แต่อย่างไรก็ตามมี **ข้อดี** คือทำให้เกิดการตื่นตัวแก่สถาบันอุดมศึกษาไทยในการเร่งพัฒนาสถาบันให้มีคุณภาพมากขึ้นกว่าปัจจุบัน ทำให้ผู้เรียนมีทางเลือกในการเรียนมากขึ้น มีโปรแกรมหลายหลายให้เลือก เพิ่มโอกาสในความร่วมมือกันระหว่างสถาบันอุดมศึกษาไทยและต่างชาติมากขึ้น สิ่งสำคัญที่สุดในเรื่องของการเปิดเสรีด้านอุดมศึกษาคือคุณภาพ รัฐบาลจะต้องควบคุมคุณภาพในมาตรฐานเดียวกันโดยไม่เลือกปฏิบัติระหว่างสถาบันอุดมศึกษาไทยและต่างประเทศ ในขณะเดียวกันสถาบันอุดมศึกษาไทยเร่งการพัฒนาสถาบันให้มีความพร้อมมากขึ้นโดยเฉพาะอย่างยิ่งโปรแกรมนานาชาติที่เปิดอยู่แล้วและที่กำลังจะเปิดใหม่ต้องพร้อมทั้งสภาพแวดล้อมของความเป็นนานาชาติและคุณภาพที่มุ่งพัฒนาบัณฑิตให้มีคุณภาพระดับนานาชาติ

2. วิสัยทัศน์ของประเทศไทยกับโปรแกรมนานาชาติ

วิสัยทัศน์โปรแกรมนานาชาติของประเทศไทยผู้วิจัยได้วิเคราะห์แผนพัฒนาการศึกษาระดับอุดมศึกษาฉบับที่ 9 (พ.ศ.2545-2549) แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 9 และเป้าหมายการสร้างคนไทยให้มีคุณภาพตามแผนฯ 9 พบว่าสิ่งที่สอดคล้องกันคือในเรื่องของมุ่งความเป็นสากลของการอุดมศึกษา การสร้างขีดความสามารถในการแข่งขันการสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้ การพึ่งพาตนเองในระยะยาวโดยอาศัยภูมิปัญญาไทย และจากการวิเคราะห์และประมวลผลจากการสัมภาษณ์ผู้บริหารโปรแกรมนานาชาติ (ตามตารางที่ 1: ประเด็นวิสัยทัศน์ของประเทศไทยด้านโปรแกรมนานาชาติ) พบว่าผู้บริหารมีความเห็นสอดคล้องกันว่าประเทศไทยมี

ข้อได้เปรียบในเรื่องของสถานที่ตั้งของประเทศในการที่จะเป็นศูนย์กลางของการศึกษาระดับอุดมศึกษาของเอเชีย แต่ทั้งนี้ต้องดูถึงศักยภาพขององค์ความรู้และวิชาการที่ประเทศไทยว่ามีองค์ประกอบหลักพื้นฐานในการเป็นแหล่งวิชาการของภูมิภาคเอเชีย ในศาสตร์ด้านวิทยาศาสตร์ ประเทศไทยมีศักยภาพไม่เพียงพอในการที่จะเป็นศูนย์กลางทางการศึกษาของเอเชียที่รวมถึงประเทศ ญี่ปุ่น เกาหลี จีนและอินเดีย แต่มีศักยภาพพอที่จะเป็นศูนย์กลางของอาเซียนได้ ในขณะนี้หากเป็นศาสตร์ทางด้านงานบริการ การท่องเที่ยว สุขภาพ ยาสมุนไพร ประเทศไทยพร้อมที่จะเป็นศูนย์กลางทางการศึกษาของโลกในศาสตร์ทางด้านนี้

ดังนั้นวิสัยทัศน์ของประเทศไทยด้านโปรแกรมนานาชาติที่จะเป็นศูนย์กลางของการศึกษา (Hub of Education) นั้นผู้บริหารโปรแกรมนานาชาติเห็นด้วยแต่จะมีขอบเขตว่าจะเป็นศูนย์กลางของการศึกษาในระดับภูมิภาคหรือเอเชียหรือระดับนานาชาติ นั้นขึ้นอยู่กับบริบทที่แตกต่างกันระหว่างศาสตร์ทางวิทยาศาสตร์หรือศาสตร์ทางศิลปศาสตร์ การบริการ ท่องเที่ยว เป็นต้น

3. โปรแกรมนานาชาติที่ควรจะต้องเปิดสอน

โปรแกรมนานาชาติที่ควรจะต้องเปิดสอนควรจะเป็นโปรแกรมที่อยู่บนองค์ความรู้ของประเทศไทยเป็นหลักจะทำให้มีความเป็นเอกลักษณ์และโดดเด่นในระดับนานาชาติในขณะเดียวกัน โปรแกรมที่ต้องอาศัยองค์ความรู้จากต่างชาติก็ขึ้นอยู่กับความพร้อมของสาขาวิชาที่จะเปิดสอน และความร่วมมือของสถาบันที่ตกลงแลกเปลี่ยนทางวิชาการและนักศึกษาซึ่งกันและกัน และความร่วมมือในการพัฒนาเนื้อหาโปรแกรมให้มีการบูรณาการศาสตร์ความรู้มากขึ้นกว่าเดิม ดังนั้นโปรแกรมนานาชาติควรจะต้องเปิดสอนศาสตร์ทางด้านบริการและการท่องเที่ยว และธรรมชาติบำบัด เป็นต้น

ส่วนที่ 2. การวิเคราะห์สภาพแวดล้อมปัจจัยภายนอก โอกาสและอุปสรรคของโปรแกรมนานาชาติในประเทศไทย

ภาพรวมของประเทศไทยในการเปิดโปรแกรมนานาชาติ ผู้วิจัยได้วิเคราะห์จากการสัมภาษณ์ผู้บริหารโปรแกรมนานาชาติ(ตามตาราง ที่ 1 หัวข้อประเด็น ภาพรวมของประเทศไทยในด้านการเปิดโปรแกรมนานาชาติ) พบว่าประเทศไทยมีโอกาสในหลายด้าน ดังนี้

2.1 โอกาสสำหรับของประเทศไทยด้านโปรแกรมนานาชาติ

จากการประมวลผลการสัมภาษณ์ผู้บริหารโปรแกรมนานาชาติและจากเอกสารที่เกี่ยวข้องพบว่าโอกาสของประเทศไทยด้านโปรแกรมนานาชาติมีประเด็นหลักอยู่ 7 ประเด็นดังนี้

1. **วัฒนธรรม** มีความหลากหลายและเป็นเอกลักษณ์ของประเทศไทยมีความน่าสนใจและอุปนิสัยของคนไทยที่มีความเอื้ออารีต่อผู้มาเยือน
2. **ค่าครองชีพต่ำ** ประเทศไทยมีความเจริญทางด้านเศรษฐกิจทัดเทียมอารยประเทศ และมีสาธารณูปโภคมีพร้อมอำนวยความสะดวกต่อผู้มาอยู่ในเมืองไทย เช่น รถไฟใต้ดินที่มีอยู่ในปัจจุบันและกำลังขยายต่อไปในอนาคตเพื่อครอบคลุมพื้นฐานทั้งกรุงเทพมหานคร มีสนามบินนานาชาติที่ใหญ่ติดอันดับของเอเชียและมีการบริการที่สะดวกสบายรวมไปถึงสิ่งอำนวยความสะดวกในด้านไอที ระบบอินเทอร์เน็ตความเร็วสูง แต่ในขณะที่ประเทศไทยมีค่าครองชีพต่ำกว่าประเทศอื่น จึงเป็นโอกาสที่ดีของประเทศไทยที่ได้เปรียบประเทศอื่นด้านค่าครองชีพ
3. **สังคมที่น่าอยู่ของประเทศไทย** ประชาชนคนไทยได้รับการยกย่องจากคนต่างชาติในเรื่องของวัฒนธรรมการต้อนรับความมีน้ำใจไมตรี เอื้ออาทร และเป็นมิตรกับทุกคน ไม่มีปัญหาเรื่องการแบ่งแยกทางศาสนา และไม่มีการกีดกันเชื้อชาติและศาสนา มีความเป็นเสรีภาพและอิสระมากกว่าประเทศอื่น ๆ
4. **อุปทานของนักศึกษาเพิ่มสูงขึ้น** จำนวนความต้องการเรียนโปรแกรมนานาชาติมีจำนวนมากขึ้น เนื่องจากจำนวนโรงเรียนระดับมัธยมศึกษาเปิดโปรแกรมภาคภาษาอังกฤษมากขึ้นจึงทำให้มีกลุ่มนักเรียนเป้าหมายที่ต้องการศึกษาต่อในโปรแกรมนานาชาติมากขึ้น ประกอบกับความต้องการของตลาดแรงงานยุคใหม่ที่ต้องการบุคลากรที่พูดได้อย่างน้อย 2 ภาษา มากขึ้น จึงส่งผลให้นักเรียนต้องการเรียนในโปรแกรมนานาชาติมากขึ้น
5. **นโยบายของรัฐบาลส่งเสริมในเรื่องของความเป็นนานาชาติ** รัฐบาลมีนโยบายส่งเสริมอย่างชัดเจนจากแผนพัฒนาการศึกษาระดับอุดมศึกษาฉบับที่ 9 (พ.ศ.2545-2549) แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 9 และเป้าหมายการสร้างคนไทยให้มีคุณภาพตามแผน 9 รัฐบาลมุ่งเน้นความเป็นสากลของอุดมศึกษา และการสร้างขีดความสามารถในการแข่งขัน รวมถึงการสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้
6. **การท่องเที่ยวและอนุรักษ์วัฒนธรรม** นโยบายของรัฐในการเมื่อนำอยู่ โดยการส่งเสริมการท่องเที่ยวและอนุรักษ์วัฒนธรรมให้มีการพัฒนาและส่งเสริมแหล่งท่องเที่ยวอย่างจริงจังและยั่งยืน ช่วยให้นักเรียนมาเยือนและมีความหลากหลาย เอื้ออำนวยความสะดวกให้แก่ผู้มาเยือน

7. **ทำเลที่ตั้งทางภูมิศาสตร์ของประเทศไทยบนโลกทำเลที่ตั้งทางภูมิศาสตร์ของประเทศไทยมีความได้เปรียบเนื่องจากเป็นจุดเชื่อมต่อที่สะดวกสบายมีระยะทางไม่ไกลจากประเทศต้นทางประเทศไทยได้เปรียบในการเป็นจุดเชื่อมต่อระหว่าง อินเดีย จีน ออสเตรเลีย และยุโรป ดังนั้นศักยภาพเรื่องทำเลที่ตั้งจึงเป็นข้อได้เปรียบของไทย**

2.2 อุปสรรคของประเทศไทยในด้านความเป็นนานาชาติ

จากการประมวลผลการสัมภาษณ์ผู้บริหารโปรแกรมนานาชาติและจากเอกสารที่เกี่ยวข้องพบว่าอุปสรรคของประเทศไทยด้านโปรแกรมนานาชาติมีประเด็นหลักอยู่ 6 ประเด็นดังนี้

1. **การเปิดเสรีทางด้านอุดมศึกษาภายใต้เงื่อนไขของ FTA** การเปิดเสรีทางด้านอุดมศึกษาทำให้สถาบันอุดมศึกษาไทยที่ไม่มีความพร้อมจะเสียเปรียบทั้งในเรื่องของเงินทุนในการพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกและชื่อเสียงมหาวิทยาลัยต่างชาติที่เข้ามาตั้งจะเป็นที่นิยมของนักศึกษามากกว่าส่งผลให้สถาบันอุดมศึกษามีคู่แข่งเพิ่มมากขึ้น

2. **ค่านิยมไปศึกษาต่อต่างประเทศ** ค่านิยมของสังคมไทยที่จะไปศึกษาต่อต่างประเทศเพราะเชื่อว่าจะให้ความรู้ที่ทันสมัยกว่า และให้ประสบการณ์ต่างประเทศได้ดีกว่าที่จะเรียนอยู่ในเมืองไทยถึงแม้ว่าค่าใช้จ่ายในการศึกษาจะสูงกว่าก็ตาม

3. **ค่านิยมนักศึกษาจบจากเมืองนอก** ตลาดแรงงานไทยมีค่านิยมนักศึกษาที่จบจากต่างประเทศมากกว่านักศึกษาที่จบในประเทศไทยโดยตลาดแรงงานไม่มุ่งเน้นถึงคุณภาพของบัณฑิตมากนัก แต่พิจารณาในเรื่องของการใช้ภาษาและการกล้าแสดงออก มากกว่าคุณภาพหรือคุณวุฒิทางการศึกษา

4. **ประเทศไทยไม่ได้ใช้ภาษาอังกฤษเป็นภาษาราชการ** ประเทศไทยไม่ได้ใช้ภาษาอังกฤษเป็นภาษาราชการและทั่วไปในชีวิตประจำวันของประเทศจึงทำให้เกิดความไม่สะดวกในการติดต่อสื่อสารในสังคมสภาพทั่วไปและนักศึกษาไทยก็ไม่มี ความคล่องและเชี่ยวชาญในการใช้ภาษาอังกฤษจึงทำให้เกิดอุปสรรคต่อการเรียนและสภาพแวดล้อมที่เป็นสากลในสภาพทั่วไป

5. **ความล่าช้าของระบบราชการไทย** การติดต่อหน่วยงานราชการล่าช้าและไม่สะดวกเช่นการติดต่อราชการโดยเฉพาะอย่างยิ่งเรื่องวีซ่า ในการอยู่ในเมืองไทย มีขั้นตอนที่ล่าช้าและยุ่งยากไม่เอื้ออำนวยความสะดวกต่ออาจารย์ต่างชาติและนักศึกษาต่างชาติ

6. **สภาวะการแข่งขันทางด้านโปรแกรมนานาชาติมีสูง** เนื่องจากปัจจุบันทุกประเทศมุ่งที่จะเปิดธุรกิจการศึกษาโดยมุ่งหวังดึงนักศึกษาต่างชาติให้มาศึกษาในประเทศของตนเพื่อเพิ่มรายได้ให้แก่ประเทศ และเพิ่มความหลากหลายของนักศึกษาและคณาจารย์ เช่น ประเทศ

มาเลเซีย สิงคโปร์ ออสเตรเลีย จีน มีนโยบายเด่นชัดในการส่งเสริมให้นักศึกษาต่างชาติ เข้าไปเรียนในประเทศของตน

จากข้อมูลภาพรวมของประเทศไทยจากการสัมภาษณ์ผู้บริหาร 12 ท่านและจากการสังเคราะห์เอกสารที่เกี่ยวข้อง ผู้วิจัยได้นำข้อมูลมาประมวลผลโดยวิเคราะห์พิจารณาจาก 4 ด้าน ดังนี้ สังคม (S: Social) เทคโนโลยี (T: Technology) เศรษฐกิจ (E: Economic) นโยบาย/การเมือง (P: Politic) เพื่อแสดงปัจจัยภายนอกที่เป็นโอกาสและอุปสรรคของโปรแกรมนานาชาติของประเทศไทย ตามตารางที่ 11

ตารางที่ 11 โอกาสและอุปสรรคของโปรแกรมนานาชาติในประเทศไทย

โอกาส (Opportunity)	
S: (Social) สังคม	<ol style="list-style-type: none"> 1. นักเรียนไทยมีการพัฒนาด้านการใช้ภาษาอังกฤษมากขึ้น 2. มีเอกลักษณ์และศิลปวัฒนธรรมของชาติที่โดดเด่นกว่าประเทศอื่นในภูมิภาค 3. นิยมการเรียนโปรแกรมแบบบูรณาการศาสตร์ระหว่างสาขาวิชา
T: (Technology) เทคโนโลยี	<ol style="list-style-type: none"> 1. เทคโนโลยีการติดต่อสื่อสารเอื้อต่อการขยายเครือข่ายเชื่อมโยงระหว่างประเทศ 2. สิ่งอำนวยความสะดวก การเดินทางสะดวกมากขึ้น เช่น รถไฟฟ้า สนามบินใหม่
E: (Economic) เศรษฐกิจ	<ol style="list-style-type: none"> 1. ความต้องการเรียนโปรแกรมนานาชาติในประเทศมีสูงขึ้น 2. กลุ่มนักศึกษาเป้าหมายจากโรงเรียนนานาชาติในประเทศไทยมีมากขึ้น 3. ภูมิศาสตร์ทำเลที่ตั้งของประเทศไทยเหมาะสมในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ 4. ตลาดแรงงานยุคใหม่ต้องการบุคลากรที่พูดได้อย่างน้อย 2 ภาษา
P: (Politic) นโยบาย/ การเมือง	<ol style="list-style-type: none"> 1. พ.ร.บ. การศึกษา 2542 เปิดโอกาสให้สถาบันมีความเป็นอิสระในการบริหารงานมากขึ้น 2. แผนพัฒนาอุดมศึกษาฉบับที่ 9 มุ่งเน้นส่งเสริมความเป็นนานาชาติ 3. รัฐบาลส่งเสริมและให้ความสำคัญกับความเป็นนานาชาติของสถาบันอุดมศึกษา 4. รัฐบาลส่งเสริมการท่องเที่ยวเป็นการดึงดูดให้ประเทศน่าอยู่ 5. มีความเป็นเสรีภาพทางด้านสังคม การเมือง และศาสนา
อุปสรรค (Threats)	
S: (Social) สังคม	<ol style="list-style-type: none"> 1. วัฒนธรรมและค่านิยมของสังคมไทยที่มีความนิยมไปศึกษาต่างประเทศมากกว่าในประเทศไทย 2. ค่านิยมของคนไทยนิยมชมชอบนักศึกษาที่จบเมืองนอกมากกว่าจบในเมืองไทย 3. ประเทศไทยไม่ได้ใช้ภาษาอังกฤษเป็นทางการและสื่อสารทั่วไปในสังคม
T: (Technology) เทคโนโลยี	---
E: (Economic) เศรษฐกิจ	<ol style="list-style-type: none"> 1. สภาวะการแข่งขันทางด้านโปรแกรมนานาชาติมีสูง
P: (Politic) นโยบาย/ การเมือง	<ol style="list-style-type: none"> 1. การเปิดเสรีทางอุดมศึกษาที่มหาวิทยาลัยต่างประเทศจะเข้ามาเปิดดำเนินการในประเทศไทยภายใต้เงื่อนไข FTA

ส่วนที่ 3. การวิเคราะห์สภาพแวดล้อมปัจจัยภายใน จุดอ่อนและจุดแข็ง ของ โปรแกรมนานาชาติในประเทศไทยในแต่ละรูปแบบ

การศึกษาวិเคราะห์จุดอ่อนและจุดแข็งของโปรแกรมนานาชาติในประเทศไทย ผู้วิจัยได้ สัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างผู้บริหารโปรแกรมนานาชาติใน 4 รูปแบบ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิเคราะห์ หาความคิดเห็นเกี่ยวกับจุดอ่อนและจุดแข็งจำนวน 12 คน เป็นกลุ่มเดียวกับที่สัมภาษณ์โอกาส และอุปสรรค โดยมีกลุ่มตัวอย่างแยกตามประเภทรูปแบบดังนี้

รูปแบบที่ 1: สถาบันอุดมศึกษาไทยจัดเอง จำนวน 6 ท่าน

รูปแบบที่ 2: สถาบันอุดมศึกษาไทยร่วมมือกันระหว่างสถาบันในประเทศ จำนวน 1 แห่ง

รูปแบบที่ 3: สถาบันอุดมศึกษาไทยร่วมมือกับต่างประเทศ จำนวน 3 แห่ง

รูปแบบที่ 4: สถาบันอุดมศึกษาไทยร่วมมือกับต่างประเทศจัดตั้งในลักษณะเป็น

สถาบันอุดมศึกษานานาชาติ จำนวน 1 แห่ง

ผู้วิจัยได้นำมาวิเคราะห์สภาวะเพื่อหาเนื้อหาของปัจจัยภายใน จุดอ่อนและจุดแข็งของ โปรแกรมนานาชาติในแต่ละรูปแบบผลดังแสดงในตารางที่ 12 และ 13 ตามลำดับ

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 12 สรุปผลการสัมภาษณ์ จุดอ่อน จุดแข็งโปรแกรมนานาชาติจากผู้บริหาร รูปแบบที่ 1 จำนวน 6 แห่ง (รูปแบบที่1/ตัวอย่างที่1-6)

	รูปแบบ 1 / 1 วิทยาลัยนานาชาติ โปรแกรมจัดเอง ()	รูปแบบ 1 / 2 วิทยาลัยนานาชาติ โปรแกรมจัดเอง	รูปแบบ 1 / 3 ภายใต้วิทยาลัยนานาชาติ โปรแกรมจัดเอง	รูปแบบ 1 / 4 วิทยาลัยนานาชาติ โปรแกรมจัดเอง	รูปแบบ 1 / 5 สถาบันอุดมศึกษานานาชาติ โปรแกรมจัดเอง	รูปแบบ 1 / 6 ภายใต้คณะ โปรแกรมจัดเอง
ข้อเสนอแนะ	<ul style="list-style-type: none"> • ฝั่งระวังเรื่องต้นทุนเนื่องจากค่าจ้างคณาจารย์ต่างประเทศมีต้นทุนสูง • คุณวุฒิของอาจารย์ผู้สอนต้องมีการตรวจสอบ • การจัดสรรเวลาและวิชาสอนให้แก่อาจารย์ต่างประเทศที่มาอยู่เพียงช่วงเวลาสั้นๆ 	<ul style="list-style-type: none"> • การเปิดโปรแกรมใหม่ๆ ต้องมีการประชาสัมพันธ์ที่มากและตรงกลุ่มเป้าหมายเนื่องจากการเปิดโปรแกรมใหม่ต้องสามารถเลี้ยงตนเองได้ในการบริหารงานในรูปแบบองค์กรอิสระเลี้ยงตนเอง เช่นนี้ • งานวิจัยเป็นสิ่งที่สำคัญอย่างยิ่งต่อการพัฒนาวิชาการให้ทันสมัยและสอดคล้องกับสภาพปัจจุบัน 	<ul style="list-style-type: none"> • คุณวุฒิของอาจารย์ผู้สอนต้องมีการตรวจสอบ • การจัดสรรเวลาและวิชาสอนให้แก่อาจารย์ต่างประเทศที่มาอยู่เพียงช่วงเวลาสั้นๆ 	<ul style="list-style-type: none"> • คุณวุฒิของอาจารย์ผู้สอนต้องมีการตรวจสอบ • การจัดสรรเวลาและวิชาสอนให้แก่อาจารย์ต่างประเทศที่มาอยู่เพียงช่วงเวลาสั้นๆ • ความพร้อมเรื่องอาคารสถานที่สำหรับการเรียนการสอน 	<ul style="list-style-type: none"> • รัฐบาลควรมีหน่วยงานส่งเสริมดูแลด้านโปรแกรมนานาชาติอย่างจริงจัง • การบริหารต้องมีประสิทธิภาพรวดเร็ว ตอบสนองความต้องการของผู้ใช้บริการ 	<ul style="list-style-type: none"> • ต้นทุนในการจ้างคณาจารย์มาจากมหาวิทยาลัยชั้นนำมีต้นทุนที่สูงมาก • ชื่อเสียงของสถาบัน • ต้องมีการติดต่อประสานงานที่ดีกับมหาวิทยาลัยต่างประเทศเพื่อการพัฒนาวิชาการและการแลกเปลี่ยนนักศึกษา
ภาพรวม ของรูปแบบ โปรแกรมที่ จัด	<p>จุดแข็ง</p> <ul style="list-style-type: none"> • การบริหารงานมีความคล่องตัว • ค่าเรียนมีราคาไม่สูง • มีอาจารย์ต่างชาติจากการติดต่อผ่านทางเครือข่ายอินเตอร์เน็ต • เปิดหลากหลายสาขาวิชา • มีความยืดหยุ่นในตารางเรียน • มีการพัฒนาระบบ IT อย่างต่อเนื่อง • ค่าใช้จ่ายในการดำเนินงานต่ำ • มีอาคารสถานที่พร้อม 	<p>จุดแข็ง</p> <ul style="list-style-type: none"> • การบริหารงานมีความคล่องตัว • ค่าเรียนมีราคาไม่สูงมาก • มีอาจารย์ต่างชาติ • เปิดหลากหลายสาขาวิชา • มีความยืดหยุ่นในตารางเรียน • มีการพัฒนาระบบ IT อย่างต่อเนื่อง • ค่าใช้จ่ายในการดำเนินงานต่ำ • มีอาคารสถานที่พร้อม • อุปกรณ์และสื่อการสอนพร้อม 	<p>จุดแข็ง</p> <ul style="list-style-type: none"> • หน่วยงานมีความคล่องตัวในการบริหารงานสูง • ค่าเรียนมีราคาไม่สูง • เปิดหลากหลายสาขาวิชา • มีความยืดหยุ่นในตารางเรียน • มีการพัฒนาระบบ IT อย่างต่อเนื่อง • ค่าใช้จ่ายในการดำเนินงานต่ำ • มีอาคารสถานที่พร้อม • อุปกรณ์และสื่อการสอนพร้อม 	<p>จุดแข็ง</p> <ul style="list-style-type: none"> • หน่วยงานมีความคล่องตัวในการบริหารงานสูง • ค่าเรียนมีราคาไม่สูง • เปิดหลากหลายสาขาวิชา • มีความยืดหยุ่นในตารางเรียน • มีการพัฒนาระบบ IT อย่างต่อเนื่อง • ค่าใช้จ่ายในการดำเนินงานต่ำ • มีอาคารสถานที่พร้อม • อุปกรณ์และสื่อการสอนพร้อม • มีกิจกรรมนานาชาติเด่นชัด • ชื่อเสียงทางสถาบันในระดับภูมิภาค 	<p>จุดแข็ง</p> <ul style="list-style-type: none"> • หน่วยงานมีความคล่องตัวในการบริหารงานสูง • ค่าเรียนมีราคาไม่สูง • เปิดหลากหลายสาขาวิชา • มีความยืดหยุ่นในตารางเรียน • มีการพัฒนาระบบ IT อย่างต่อเนื่อง • ค่าใช้จ่ายในการดำเนินงานต่ำ • มีอาคารสถานที่พร้อม • อุปกรณ์และสื่อการสอนพร้อม 	<p>จุดแข็ง</p> <ul style="list-style-type: none"> • ค่าเรียนมีราคาไม่สูง • มีอาจารย์ต่างชาติสอน • มีความยืดหยุ่นในตารางเรียน • มีการพัฒนาระบบ IT อย่างต่อเนื่อง • ค่าใช้จ่ายในการดำเนินงานต่ำ • มีอาคารสถานที่พร้อม • อุปกรณ์และสื่อการสอนพร้อม • มีนักศึกษาแลกเปลี่ยนไปเรียนที่เมืองนอกทุกคน • ชื่อเสียงทางสถาบันในระดับภูมิภาคและนานาชาติ

ตารางที่ 12: (ต่อ)

ผู้บริหาร ประเด็น	รูปแบบ 1 / 1 วิทยาลัยนานาชาติ โปรแกรมจัดเอง ()	รูปแบบ 1 / 2 วิทยาลัยนานาชาติ โปรแกรมจัดเอง	รูปแบบ 1 / 3 ภายใต้วิทยาลัยนานาชาติ โปรแกรมจัดเอง	รูปแบบ 1 / 4 วิทยาลัยนานาชาติ โปรแกรมจัดเอง	รูปแบบ 1 / 5 สถาบันอุดมศึกษา นานาชาติ โปรแกรมจัดเอง	รูปแบบ 1 / 6 ภายใต้คณะ โปรแกรมจัดเอง
	<p>จุดอ่อน</p> <ul style="list-style-type: none"> ชื่อเสียงทางสถาบันในระดับภูมิภาคและนานาชาติ โปรแกรมยังไม่หลากหลายและทันสมัยรองรับตลาดแรงงานที่เกิดขึ้นใหม่ กิจกรรมนานาชาติมีน้อย ขาดการประชาสัมพันธ์ที่มีประสิทธิภาพไปยังกลุ่มเป้าหมาย อาจารย์ผู้สอนที่มีคุณภาพและมีประสบการณ์ด้านสาขานั้นมีน้อย ๆ ความร่วมมือทางวิชาการกับสถาบันอุดมศึกษาต่างประเทศมีน้อย ความร่วมมือกับองค์กรระดับชาติมีน้อย นักศึกษาต่างชาติมีน้อย งานวิจัยที่มีการร่วมมือกับสถาบันอุดมศึกษา ต่างชาติมีน้อย 	<p>จุดอ่อน</p> <ul style="list-style-type: none"> ชื่อเสียงทางสถาบันในระดับภูมิภาคและนานาชาติ กิจกรรมนานาชาติมีน้อย ขาดการประชาสัมพันธ์ที่มีประสิทธิภาพไปยังกลุ่มเป้าหมาย ความร่วมมือทางวิชาการกับสถาบันอุดมศึกษาต่างประเทศมีน้อย ความร่วมมือกับองค์กรระดับชาติมีน้อย นักศึกษาต่างชาติมีน้อย งานวิจัยที่มีการร่วมมือกับสถาบันอุดมศึกษา ต่างชาติมีน้อย 	<p>จุดอ่อน</p> <ul style="list-style-type: none"> ชื่อเสียงทางสถาบันในระดับภูมิภาคและนานาชาติมีน้อย โปรแกรมยังไม่หลากหลายและทันสมัยรองรับตลาดแรงงานที่เกิดขึ้นใหม่ กิจกรรมนานาชาติมีน้อย ขาดการประชาสัมพันธ์ที่มีประสิทธิภาพไปยังกลุ่มเป้าหมาย อาจารย์ต่างชาติมีน้อย อาจารย์ผู้สอนที่มีคุณภาพและมีประสบการณ์ด้านสาขานั้นมีน้อย ๆ ความร่วมมือทางวิชาการกับสถาบันอุดมศึกษาต่างประเทศมีน้อย ความร่วมมือกับองค์กรระดับชาติมีน้อย นักศึกษาต่างชาติมีน้อย งานวิจัยที่มีการร่วมมือกับสถาบันอุดมศึกษา ต่างชาติมีน้อย 	<p>จุดอ่อน</p> <ul style="list-style-type: none"> ขาดการประชาสัมพันธ์ที่มีประสิทธิภาพไปยังกลุ่มเป้าหมาย ความร่วมมือทางวิชาการกับสถาบันอุดมศึกษาต่างประเทศมีน้อย ความร่วมมือกับองค์กรระดับชาติมีน้อย งานวิจัยที่มีการร่วมมือกับสถาบันอุดมศึกษา ต่างชาติมีน้อย 	<p>จุดอ่อน</p> <ul style="list-style-type: none"> อาจารย์ผู้สอนที่มีคุณภาพและมีประสบการณ์ด้านสาขานั้นมีน้อย ๆ ความร่วมมือทางวิชาการกับสถาบันอุดมศึกษาต่างประเทศมีน้อย ความร่วมมือกับองค์กรระดับชาติมีน้อย งานวิจัยที่มีการร่วมมือกับสถาบันอุดมศึกษา ต่างชาติมีน้อย 	<p>จุดอ่อน</p> <ul style="list-style-type: none"> การบริหารงานไม่มีความคล่องตัว กิจกรรมนานาชาติมีน้อย ความร่วมมือทางวิชาการกับสถาบันอุดมศึกษาต่างประเทศมีน้อย ความร่วมมือกับองค์กรระดับชาติมีน้อย นักศึกษาต่างชาติมีน้อย งานวิจัยที่มีการร่วมมือกับสถาบันอุดมศึกษา ต่างชาติมีน้อย

ตารางที่ 13 สรุปผลการสัมภาษณ์ จุดอ่อน จุดแข็งของโปรแกรมนานาชาติจากผู้บริหาร

รูปแบบที่ 2 สถาบันอุดมศึกษาไทยร่วมมือกันระหว่างสถาบันในประเทศ จำนวน 1 แห่ง

รูปแบบที่ 3 สถาบันอุดมศึกษาไทยร่วมมือกับต่างประเทศ จำนวน 3 แห่ง

รูปแบบที่ 4 สถาบันอุดมศึกษาไทยร่วมมือกับต่างประเทศจัดตั้งในลักษณะเป็นสถาบันอุดมศึกษานานาชาติ จำนวน 1 แห่ง

ผู้บริหาร ประเด็น	รูปแบบ 2 สถาบันอุดมศึกษาไทย ร่วมมือกันระหว่างสถาบัน)	รูปแบบ 3 / 1 ภายใต้คณะ โปรแกรมร่วมมือกับต่างประเทศ	รูปแบบ 3 / 2 ภายใต้คณะ โปรแกรมร่วมมือกับต่างประเทศ	รูปแบบ 3 / 3 วิทยาลัยนานาชาติ สถาบันอุดมศึกษาไทย ร่วมมือกับสถาบันต่างประเทศ	รูปแบบ 4 สถาบันนานาชาติ ปริญญาร่วมกันระหว่างไทยกับ ต่างประเทศ
ข้อเสนอแนะ	<ul style="list-style-type: none"> การจ้างคณาจารย์ต่างประเทศเป็นค่าใช้จ่ายที่สูง การมีหน่วยงานหรือองค์กรภายนอกร่วมสนับสนุนจะช่วยให้การดำเนินงานมีคุณภาพมากขึ้น โดยอยู่บนพื้นฐานของผลประโยชน์ร่วมกัน (Mutual benefit) รัฐบาลควรจัดทำต้นแบบของการจัดการโปรแกรมนานาชาติที่มีคุณภาพเพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาต่อไป 	<ul style="list-style-type: none"> หากบัณฑิตที่จบต้องมีการออกไปประกอบวิชาชีพเช่นในประกอบอาชีพของวิศวกรไฟฟ้า โปรแกรมที่จัดร่วมกับต่างประเทศจะต้องสอดคล้องกับเงื่อนไขโปรแกรมและรายวิชาที่ทางองค์กรหรือสมาคมที่ออกไปประกอบวิชาชีพกำหนด 	<ul style="list-style-type: none"> การเรียนแบบสองปริญญานักศึกษาต้องมีความพร้อมมากกว่าปกติเนื่องจากมีวิชาเรียนเพิ่มมากขึ้นในรายวิชาที่ต้องเรียน 	<ul style="list-style-type: none"> การควบคุมดูแลเรื่องค่าใช้จ่ายในการดำเนินการติดต่อระหว่างประเทศ การควบคุมคุณภาพของโปรแกรมที่ต้องเรียนทั้งสองสถาบันคือไทยและต่างประเทศ การติดต่อประสานงานระหว่างสถาบันต้องอยู่บนพื้นฐานของการเท่าเทียมกัน (win-win Situation) 	<ul style="list-style-type: none"> ต้นทุนในการจ้างคณาจารย์มาจากมหาวิทยาลัยชั้นนำมีต้นทุนที่สูงมาก ชื่อเสียงของสถาบันที่ทำความร่วมมือกันต้องมีชื่อเสียงและเป็นที่ยอมรับทั้ง 2 ฝ่าย มีทุนจากภายนอกสนับสนุนในช่วงเริ่มก่อตั้งเป็นสถาบันนานาชาติที่มีความเป็นอิสระในการบริหารงาน

ตารางที่ 13: (ต่อ)

ผู้บริหาร ประเด็น	รูปแบบ 2 สถาบันอุดมศึกษาไทย ร่วมมือกันระหว่างสถาบัน)	รูปแบบ 3 / 1 ภายใต้คณะ โปรแกรมร่วมมือกับต่างประเทศ	รูปแบบ 3 / 2 ภายใต้คณะ โปรแกรมร่วมมือกับต่างประเทศ	รูปแบบ 3 / 3 วิทยาลัยนานาชาติ สถาบันอุดมศึกษาไทย ร่วมมือกับสถาบันต่างประเทศ	รูปแบบ 4 สถาบันนานาชาติ ปริญญาร่วมมือกันระหว่างไทยกับ ต่างประเทศ
ภาพรวมของรูปแบบ โปรแกรมที่จัด	<p><u>จุดแข็ง</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • ชื่อเสียงเป็นที่ยอมรับในระดับภูมิภาค • หน่วยงานมีความคล่องตัวในการบริหารงานสูง • สถาบันอุดมศึกษาไทยมีการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง • มีการพัฒนาระบบ IT อย่างต่อเนื่อง • มีอาจารย์ผู้สอนชาวต่างชาติ • มีอาคารสถานที่พร้อม • อุปกรณ์และสื่อการสอนพร้อม • แหล่งข้อมูลพร้อม ทั้งวารสาร ตำรา งานวิจัย 	<p><u>จุดแข็ง</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • ชื่อเสียงเป็นที่ยอมรับในระดับนานาชาติ • มีอาจารย์ผู้สอนชาวต่างชาติ • สถาบันอุดมศึกษาไทยมีการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง • มีการพัฒนาระบบ IT อย่างต่อเนื่อง • มีอาคารสถานที่พร้อม • อุปกรณ์และสื่อการสอนพร้อม 	<p><u>จุดแข็ง</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • ชื่อเสียงเป็นที่ยอมรับในระดับนานาชาติ • มีอาจารย์ผู้สอนชาวต่างชาติ • สถาบันอุดมศึกษาไทยมีการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง • มีการพัฒนาระบบ IT อย่างต่อเนื่อง • มีอาคารสถานที่พร้อม • อุปกรณ์และสื่อการสอนพร้อม 	<p><u>จุดแข็ง</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • ชื่อเสียงเป็นที่ยอมรับในระดับนานาชาติ • มีอาจารย์ผู้สอนชาวต่างชาติ • สถาบันอุดมศึกษาไทยมีการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง • มีการพัฒนาระบบ IT อย่างต่อเนื่อง • มีอาคารสถานที่พร้อม • อุปกรณ์และสื่อการสอนพร้อม 	<p><u>จุดแข็ง</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • ชื่อเสียงเป็นที่ยอมรับในระดับนานาชาติ • เรื่องคุณภาพและการยอมรับระดับนานาชาติ(Quality) • สถาบันอุดมศึกษาไทยมีการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง • มีการพัฒนาระบบ IT อย่างต่อเนื่อง • มีอาจารย์ผู้สอนเป็นชาวต่างชาติทั้งหมด • แหล่งข้อมูลพร้อมทั้งวารสาร ตำรา งานวิจัย • มีอาคารสถานที่พร้อม • อุปกรณ์และสื่อการสอนพร้อม • มีนักศึกษาต่างชาติ

ตารางที่ 13: (ต่อ)

ผู้บริหาร ประเด็น	รูปแบบ 2 สถาบันอุดมศึกษาไทย ร่วมมือกันระหว่างสถาบัน)	รูปแบบ 3 / 1 ภายใต้คณะ โปรแกรมร่วมมือกับต่างประเทศ	รูปแบบ 3 / 2 ภายใต้คณะ โปรแกรมร่วมมือกับต่างประเทศ	รูปแบบ 3 / 3 วิทยาลัยนานาชาติ สถาบันอุดมศึกษาไทย ร่วมมือกับสถาบันต่างประเทศ	รูปแบบ 4 สถาบันนานาชาติ ปฏิญาร่วมกันระหว่างไทยกับ ต่างประเทศ
	<p>จุดอ่อน</p> <ul style="list-style-type: none"> • ขาดหน่วยงานดูแลนักศึกษาต่างชาติโดยตรง • กิจกรรมนานาชาติมีน้อย • ขาดการประชาสัมพันธ์ที่มีประสิทธิภาพไปยังกลุ่มเป้าหมาย • ค่าใช้จ่ายต้นทุนในการบริหารงานสูง • ความร่วมมือกับองค์กรระดับชาติมีน้อย • มีนักศึกษาต่างชาติมีน้อย • มีงานวิจัยที่มีการร่วมมือกับสถาบันอุดมศึกษาต่างชาติมีน้อย 	<p>จุดอ่อน</p> <ul style="list-style-type: none"> • ขาดหน่วยงานดูแลนักศึกษาต่างชาติโดยตรง • กิจกรรมนานาชาติมีน้อย • ขาดการประชาสัมพันธ์ที่มีประสิทธิภาพไปยังกลุ่มเป้าหมาย • ค่าใช้จ่ายต้นทุนในการบริหารงานสูง • นักศึกษาต่างชาติมีน้อย • งานวิจัยที่มีการร่วมมือกับสถาบันอุดมศึกษาต่างชาติมีน้อย 	<p>จุดอ่อน</p> <ul style="list-style-type: none"> • ขาดหน่วยงานดูแลนักศึกษาต่างชาติโดยตรง • กิจกรรมนานาชาติมีน้อย • ขาดการประชาสัมพันธ์ที่มีประสิทธิภาพไปยังกลุ่มเป้าหมาย • ค่าใช้จ่ายต้นทุนในการบริหารงานสูง • นักศึกษาต่างชาติมีน้อย • งานวิจัยที่มีการร่วมมือกับสถาบันอุดมศึกษาต่างชาติมีน้อย 	<p>จุดอ่อน</p> <ul style="list-style-type: none"> • ขาดหน่วยงานดูแลนักศึกษาต่างชาติโดยตรง • กิจกรรมนานาชาติมีน้อย • ขาดการประชาสัมพันธ์ที่มีประสิทธิภาพไปยังกลุ่มเป้าหมาย • ค่าใช้จ่ายต้นทุนในการบริหารงานสูง • นักศึกษาต่างชาติมีน้อย • งานวิจัยที่มีการร่วมมือกับสถาบันอุดมศึกษาต่างชาติมีน้อย 	<p>จุดอ่อน</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. ขาดหน่วยงานดูแลนักศึกษาต่างชาติโดยตรง 2. กิจกรรมนานาชาติมีน้อย 3. ค่าใช้จ่ายต้นทุนในการบริหารงานสูง 4. มีงานวิจัยที่มีการร่วมมือกับสถาบันอุดมศึกษาต่างชาติมีน้อย 5. ค่าใช้จ่ายในการเรียนสูง

จากการวิเคราะห์ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ผู้บริหารโปรแกรมนานาชาติในทั้ง 4 รูปแบบ ปัจจัยภายใน จุดอ่อนและจุดแข็งของรูปแบบการจัดโปรแกรมนานาชาติทั้ง 4 รูปแบบนั้น ผู้วิจัยได้นำองค์ประกอบทั้ง 5 ด้านคือ O: ผลงาน/ ผลผลิต (Output) S: โครงสร้างการบริหาร (Structure) M1: ทรัพยากรบุคคล (Man) M2:การเงิน/ งบประมาณ (Money) M3: ทรัพยากร (Material) M4: ระบบการจัดการ (Management) เป็นเกณฑ์และทำการประมวลผลเสนออยู่ในรูปแบบของการเปรียบเทียบจุดอ่อนและจุดแข็งของการจัดโปรแกรมนานาชาติทั้ง 4 รูปแบบดังนี้

ตารางที่ 14 จุดแข็งจุดอ่อนของโปรแกรมนานาชาติ รูปแบบที่1 สถาบันอุดมศึกษาไทยจัดเอง

จุดแข็ง (Strengths)	จุดอ่อน (Weakness)
1. (S1) สถาบันอุดมศึกษาไทยมีการพัฒนาด้านคุณภาพอย่างต่อเนื่อง	1. (O.1) เรื่องคุณภาพและการยอมรับระดับนานาชาติ
2. (S2) มีความคล่องตัวในการบริหารงาน	2. (O.2) ชื่อเสียงของสถาบันในระดับภูมิภาคและนานาชาติ
3. (S3) มีการพัฒนาระบบ IT อย่างต่อเนื่อง	3. (O.3) หลักสูตรยังไม่หลากหลายและทันสมัยรองรับตลาดแรงงานที่เกิดขึ้นใหม่
4. (M2) ค่าใช้จ่ายในการดำเนินการต่ำ-	4. (S1) ไม่มีหน่วยงานดูแลนักศึกษาต่างชาติโดยตรง
5. (M3/1) มีอาคารสถานที่พร้อม	5. (S2) .มีกิจกรรมนานาชาติมีน้อย
6. (M3/2) อุปกรณ์และสื่อการสอนพร้อม	6. (S3) ขาดการประชาสัมพันธ์ที่มีประสิทธิภาพไปยังกลุ่มเป้าหมาย
	7. (M1) อาจารย์ต่างชาติผู้สอนที่มีคุณภาพและมีประสบการณ์ด้านสาขานั้น ๆ น้อย
	8. (M4/1) งานวิจัยที่มีการร่วมมือกับสถาบันอุดมศึกษาต่างชาติมีน้อย
	9. (M4/2) ความร่วมมือกับองค์กรระดับชาติน้อย
	10. (M4/3) นักศึกษาต่างชาติมีน้อยถึงไม่มีเลย
	11. (M4/4) ความร่วมมือทางวิชาการระหว่างสถาบันอุดมศึกษาต่างประเทศน้อย

ตารางที่ 15 จุดแข็งและจุดอ่อนของโปรแกรมนานาชาติ

รูปแบบที่ 2: สถาบันอุดมศึกษาไทยร่วมมือกันระหว่างสถาบันในประเทศ

จุดแข็ง (Strengths)	จุดอ่อน (Weakness)
1. (O1) ชื่อเสียงเป็นที่ยอมรับในระดับนานาชาติ	1. (S1) ไม่มีหน่วยงานดูแลนักศึกษาต่างชาติโดยตรง
2. (S1) สถาบันอุดมศึกษาไทยมีการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง	2. (S2) .มีกิจกรรมนานาชาติมีน้อย
3. (S2) มีความคล่องตัวในการบริหารงาน	3. (S3) ขาดการประชาสัมพันธ์ที่มีประสิทธิภาพไป ยังกลุ่มเป้าหมาย
4. (S3) มีการพัฒนาระบบ IT อย่างต่อเนื่อง	4. (M2) ค่าใช้จ่ายต้นทุนในการบริหารงานสูง
5. (M3/1) มีอาคารสถานที่พร้อม	5. (M4/1) งานวิจัยที่มีการร่วมมือกับ สถาบันอุดมศึกษาต่างชาติมีน้อย
6. (M3/2) อุปกรณ์และสื่อการสอนพร้อม	6. (M4/2) ความร่วมมือกับองค์กรระดับชาติน้อย
7. (M3/3) แหล่งข้อมูลพร้อม ทั้ง วารสาร ตำรา งานวิจัย	7. (M4/3) นักศึกษาต่างชาติน้อยถึงไม่มีเลย
	8. (M4/4) ความร่วมมือทางวิชาการระหว่าง สถาบันอุดมศึกษาต่างประเทศน้อย

ตารางที่ 16 จุดอ่อนจุดแข็งของโปรแกรมนานาชาติ

รูปแบบที่ 3: สถาบันอุดมศึกษาไทยร่วมมือกับต่างประเทศ

จุดแข็ง (Strengths)	จุดอ่อน (Weakness)
1. (O1) ชื่อเสียงเป็นที่ยอมรับในระดับนานาชาติ	1. (S1) ไม่มีหน่วยงานดูแลนักศึกษาต่างชาติ โดยตรง
2. (S1) สถาบันอุดมศึกษาไทยมีการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง	2. (S2) .มีกิจกรรมนานาชาติมีน้อย
3. (S3) มีการพัฒนาระบบ IT อย่างต่อเนื่อง	3. (S3) ขาดการประชาสัมพันธ์ที่มีประสิทธิภาพไป ยังกลุ่มเป้าหมาย
4. (M1) มีอาจารย์ผู้สอนชาวต่างชาติ	4. (M2) ค่าใช้จ่ายในการบริหารงานสูง
5. (M3/1) มีอาคารสถานที่พร้อม	5. (M4/1) งานวิจัยที่มีการร่วมมือกับ สถาบันอุดมศึกษาต่างชาติมีน้อย
6. (M3/2) อุปกรณ์และสื่อการสอนพร้อม	6. (M4/2) ความร่วมมือกับองค์กรระดับชาติน้อย
	7. (M4/3) นักศึกษาต่างชาติมีน้อย

ตารางที่ 17 จุดอ่อนจุดแข็งของโปรแกรมนานาชาติ รูปแบบที่ 4:

สถาบันอุดมศึกษาไทยร่วมมือกับต่างประเทศจัดตั้งในลักษณะเป็นสถาบันอุดมศึกษา
นานาชาติ

จุดแข็ง (Strengths)	จุดอ่อน (Weakness)
1. (O1) ชื่อเสียงเป็นที่ยอมรับในระดับนานาชาติ	1. (S1) ไม่มีหน่วยงานดูแลนักศึกษาต่างชาติโดยตรง
2. (S1) สถาบันอุดมศึกษาไทยมีการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง	2. (S2) .มีกิจกรรมนานาชาติมีน้อย
3. (S2) มีความคล่องตัวในการบริหารงาน	3. (M2) ค่าใช้จ่ายในการบริหารงานสูง
4. (S3) มีการพัฒนาระบบ IT อย่างต่อเนื่อง	4. (M4/1)งานวิจัยที่มีการร่วมมือกับสถาบันอุดมศึกษาต่างชาติมีน้อย
5. (M1) มีอาจารย์ผู้สอนชาวต่างชาติที่มีชื่อเสียงจากมหาวิทยาลัยชื่อดังจากต่างประเทศ	
6. (M3/1) มีอาคารสถานที่พร้อม	
7. (M3/2) อุปกรณ์และสื่อการสอนพร้อม	
8. (M3/3) แหล่งข้อมูลพร้อม ทั้งวารสาร ตำรา งานวิจัย	
9. (M4/3) มีนักศึกษาต่างชาติ	

จากจุดอ่อนและจุดแข็งของทั้ง 4 รูปแบบ ผู้วิจัยนำมาประมวลผลการเปรียบเทียบในรูปแบบของมิติสัมพันธ์ 4 ด้าน คือ 1.รูปแบบ 2.องค์ประกอบของโปรแกรมนานาชาติ 3.จุดอ่อนและจุดแข็ง และ 4. ความร่วมมือระหว่างสถาบันอุดมศึกษาในประเทศและต่างประเทศ รายละเอียดตามตารางที่ 1 มิติสัมพันธ์ 4 ด้านการเปรียบเทียบจุดอ่อนและจุดแข็งของการจัดการโปรแกรมนานาชาติทั้ง 4 รูปแบบ

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

M2: องค์ประกอบ การเงิน/ งบประมาณร่วมมือ (Money)	→	1. (M2) ค่าใช้จ่ายต้นทุนในการบริหารงานสูง	1. (M2) ค่าใช้จ่ายในการบริหารงานสูง	1. (M2) ค่าใช้จ่ายในการบริหารงานสูง	จุดอ่อน จุดแข็ง ความร่วมมือ
	1. (M2) ค่าใช้จ่ายในการดำเนินการต่ำ-				จุดแข็ง
M3 ทรัพยากร วัสดุ อุปกรณ์ อาคาร ฯลฯ (Materials)		-	-	-	จุดอ่อน
	1. (M3/1) มีอาคารสถานที่พร้อม 2. (M3/2) อุปกรณ์และสื่อการสอนพร้อม	(M3/1) มีอาคารสถานที่พร้อม (M3/2) อุปกรณ์และสื่อการสอนพร้อม (M3/3) แหล่งข้อมูลพร้อม ทั้งวารสาร ตำรา งานวิจัย	1. (M3/1) มีอาคารสถานที่พร้อม 2. (M3/2) อุปกรณ์และสื่อการสอนพร้อม	1. (M3/1) มีอาคารสถานที่พร้อม 2. (M3/2) อุปกรณ์และสื่อการสอนพร้อม 3. (M3/3) แหล่งข้อมูลพร้อม ทั้งวารสาร ตำรา งานวิจัย	จุดแข็ง
M4: ระบบการ จัดการ (Management)	1.(M4/1) งานวิจัยที่มีการร่วมมือกับสถาบันอุดมศึกษา ต่างชาติน้อย	1.(M4/1) งานวิจัยที่มีการร่วมมือกับ สถาบันอุดมศึกษาต่างชาติน้อย	1.(M4/1) งานวิจัยที่มีการร่วมมือกับ สถาบันอุดมศึกษาต่างชาติน้อย	1.(M4/1) งานวิจัยที่มีการร่วมมือกับ สถาบันอุดมศึกษาต่างชาติน้อย	จุดอ่อน
	2.(M4/2) ความร่วมมือกับองค์กรระดับชาติน้อย 3.(M4/3) นักศึกษาต่างชาติชาติน้อยถึงไม่มีเลย 4.(M4/4) ความร่วมมือทางวิชาการระหว่าง สถาบันอุดมศึกษาต่างประเทศน้อย	2.(M4/2) ความร่วมมือกับองค์กรระดับชาติน้อย 3.(M4/3) นักศึกษาต่างชาติชาติน้อยถึงไม่มีเลย 4.(M4/4) ความร่วมมือทางวิชาการระหว่าง สถาบันอุดมศึกษาต่างประเทศน้อย	2.(M4/2) ความร่วมมือกับองค์กรระดับชาติน้อย 3.(M4/3) นักศึกษาต่างชาติชาติน้อย	1.(M4/3) มีนักศึกษาต่างชาติ	
	เครือข่ายทางการศึกษา (Academic Network)	พันธมิตรทางการศึกษา (Academic Alliance)	ร่วมมือกันทางการศึกษา (Academic Joint Venture)	การควบรวมทางการศึกษา (Academic Merger)	
	น้อย	ความร่วมมือระหว่างสถาบันในประเทศและต่างประเทศ (Collaboration)		มาก	

จากตารางที่ 1 มิติสัมพันธการเปรียบเทียบจุดอ่อนและจุดแข็งของการจัดการโปรแกรมทั้ง 4 รูปแบบ จะพบว่าในแต่ละรูปแบบมีจุดอ่อนและจุดแข็งเหมือนกันในบางส่วนและแตกต่างกันในบางส่วนโดยมีประเด็นในการพิจารณาดังนี้

O: ผลงาน/ผลผลิต (Output) จุดอ่อนและจุดแข็งประกอบด้วย 3 ประเด็นดังนี้

1. เรื่องคุณภาพและการยอมรับระดับนานาชาติ

สถาบันอุดมศึกษาไทยยังมีการตีพิมพ์บทความทางวิชาการและผลงานวิจัยระดับนานาชาติน้อยจึงทำให้ไม่ค่อยเป็นที่รู้จักในเรื่องคุณภาพของสถาบันอุดมศึกษาไทย
2. ชื่อเสียงของสถาบันในระดับภูมิภาคและนานาชาติ

เนื่องจากสถาบันอุดมศึกษาไทยมีชื่อเสียงเป็นที่รู้จักน้อยในระดับภูมิภาคเอเชียและนานาชาติ ส่งผลให้นักศึกษาจากหลากหลายประเทศไม่ทราบถึงสถาบันอุดมศึกษาไทย
3. โปรแกรมยังไม่หลากหลายและทันสมัยรองรับตลาดแรงงานที่เกิดขึ้นใหม่

โปรแกรมส่วนมากเป็นโปรแกรมที่จัดเองโดยสถาบันอุดมศึกษาไทยทำให้มีข้อจำกัดในเรื่องขององค์ความรู้ที่หลากหลายและวิทยาการใหม่ๆ ดังนั้นโปรแกรมใหม่ๆ จึงเกิดขึ้นช้ากว่าปกติในขณะที่หากมีความร่วมมือกับต่างประเทศจะทำให้มีการพัฒนาโปรแกรมรวดเร็วขึ้นและมีความหลากหลายทันต่อตลาดแรงงานที่เปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว

S: โครงสร้างการบริหาร (Structure) จุดอ่อนและจุดแข็งประกอบด้วย 6 ประเด็น

1. หน่วยงานที่ดูแลนักศึกษาต่างชาติโดยตรง

สถาบันอุดมศึกษาไทยส่วนมากขาดหน่วยงานเฉพาะคอยดูแลและติดตามให้แก่ นักศึกษาต่างชาติ เช่น เรื่องของวีซ่า ที่พัก หรือเรื่องการปรับตัวเข้ากับสังคมไทย
2. กิจกรรมนานาชาติ

มีกิจกรรมนานาชาติน้อยอันเนื่องมาจากมีจำนวนนักศึกษาต่างชาติและอาจารย์ต่างชาติ น้อย และขาดความหลากหลายของนักศึกษา
3. การประชาสัมพันธ์ที่มีประสิทธิภาพไปยังกลุ่มเป้าหมาย

การประชาสัมพันธ์โปรแกรมยังไม่ค่อยตรงไปกลุ่มเป้าหมายที่จะทำ ให้กลุ่มเป้าหมายทราบถึงรายละเอียดของการสมัครเรียนในโปรแกรมนานาชาติ

4. สถาบันอุดมศึกษาไทยมีการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง

เนื่องมาจากนโยบายของรัฐบาล วิสัยทัศน์ของผู้บริหารระดับสูงของสถาบันที่มีวิสัยทัศน์ทันสมัยและเปิดกว้างและยอมรับและในการพัฒนาปรับปรุงเปลี่ยนแปลง เพื่อให้สถาบันมีความเข้มแข็งและมีความเป็นสากลมากขึ้น

5. ความคล่องตัวในการบริหารงาน

โปรแกรมนานาชาติในสถาบันอุดมศึกษาส่วนมากจะจัดเป็นโปรแกรมพิเศษ หมายถึง การบริหารจัดการโปรแกรมจะมีความคล่องตัวในเรื่องของบุคลากร การเงิน และการจัดการ มากกว่าโปรแกรมประเทศทั่วไป

6. การพัฒนาระบบ IT อย่างต่อเนื่อง

โปรแกรมนานาชาติส่วนมากที่เปิดสอนในสถาบันอุดมศึกษามีการพัฒนาระบบ IT ให้ทันสมัยและต่อเนื่องเพื่อเป็นเครื่องมือในการค้นคว้าหาข้อมูลได้หลากหลายแหล่งทั่วโลก โดยเฉพาะอย่างยิ่งในการค้นฐานข้อมูลงานวิจัยต่างประเทศ

M1: ทรัพยากรบุคคล (Man) จุดอ่อนและจุดแข็งประกอบด้วย 1 ประเด็น

1. อาจารย์ผู้สอนชาวต่างชาติ

เนื่องจากโปรแกรมนานาชาติในรูปแบบนี้มีความร่วมมือกับต่างชาติน้อยจึงทำให้มีการแลกเปลี่ยนอาจารย์ต่างชาติน้อยและขณะเดียวกันโปรแกรมยังไม่มีควมน่าดึงดูดเพียงพอให้อาจารย์ต่างชาติที่มีคุณภาพสนใจที่จะมาสอนในโปรแกรม

M2: การเงิน/ งบประมาณ (Money) จุดอ่อนและจุดแข็งประกอบด้วย 1 ประเด็น

1. ค่าใช้จ่ายในการดำเนินการบริหารจัดการโปรแกรม

ค่าใช้จ่ายในการดำเนินการบริหารจัดการโปรแกรมนานาชาติ ค่าใช้จ่ายส่วนมากขึ้นอยู่กับค่าจ้างอาจารย์ผู้สอนชาวต่างชาติ โดยเฉพาะอย่างยิ่งอาจารย์ต่างชาติที่มีชื่อเสียงจากสถาบันชั้นนำ ดังนั้นค่าใช้จ่ายในการดำเนินงานโดยรวมจึงมีค่าใช้จ่ายสูงขึ้นเมื่อโปรแกรมนั้นๆมีอาจารย์ผู้สอนชาวต่างชาติมาก

M3: ทรัพยากร วัสดุ อุปกรณ์ อาคาร ฯลฯ (Materials) จุดอ่อนและจุดแข็ง ประกอบด้วย 1 ประเด็น

1. อาคารสถานที่

สถาบันอุดมศึกษาไทยมีการขยายตัวและพัฒนาอย่างต่อเนื่องในเรื่องของความพร้อมของอาคารสถานที่และสิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆมากขึ้นโดยเฉพาะอย่างยิ่งสถาบันอุดมศึกษาของรัฐบาล

2. อุปกรณ์และสื่อการสอนพร้อม

สถาบันอุดมศึกษาไทยได้มีการพัฒนาสื่อการสอนอย่างต่อเนื่องเช่นห้องประชุม ห้องบรรยาย ห้องเรียนพร้อมอุปกรณ์สื่อสารที่ใช้ในการเรียนการสอน

3. แหล่งข้อมูลพร้อมทั้งวารสาร ตำรา งานวิจัย

สถาบันอุดมศึกษาไทยส่วนใหญ่ยังมีการพัฒนาด้านแหล่งข้อมูลวารสาร ตำรา และงานวิจัยต่างประเทศในจำนวนที่น้อยและไม่เอื้ออำนวยต่อการค้นคว้าหาความรู้ของผู้เรียน โปรแกรมนานาชาติ

M4: ระบบการจัดการ(Management) จุดอ่อนและจุดแข็งประกอบด้วย 4 ประเด็น

1. งานวิจัยที่ร่วมมือกับสถาบันอุดมศึกษาต่างชาติ

โปรแกรมนานาชาติมีการทำวิจัยน้อยเนื่องจากมุ่งแต่งงานสอนเป็นส่วนมาก โดยเฉพาะอย่างยิ่งงานวิจัยร่วมกับต่างชาติมีน้อย

2. ความร่วมมือกับองค์กรระดับชาติน้อย

ความร่วมมือระหว่างโปรแกรมนานาชาติกับองค์กร เอกชน ระดับชาติน้อยทำให้มีการฝึกงานของนักศึกษาที่องค์กรระดับชาติน้อย

3. นักศึกษาต่างชาติมีน้อย

นักศึกษาต่างชาติมีน้อยเนื่องจากโปรแกรมไม่มีการประชาสัมพันธ์ตรงกลุ่มเป้าหมาย และมีการประชาสัมพันธ์น้อย

4. ความร่วมมือทางวิชาการระหว่างสถาบันอุดมศึกษาต่างชาติมีน้อย

โปรแกรมนานาชาติที่มีความร่วมมือทางวิชาการกับต่างสถาบันน้อย โปรแกรมและการบริหารโปรแกรมสามารถเปิดเสรีภายในสถาบันได้ โดยไม่ต้องอาศัยความร่วมมือกับต่างสถาบันและต่างประเทศ

ส่วนที่ 4 กำหนด วิสัยทัศน์โปรแกรมนานาชาติของไทย พันธกิจของโปรแกรม นานาชาติและวัตถุประสงค์ของการจัดโปรแกรมนานาชาติ

วิสัยทัศน์ด้านอุดมศึกษาของประเทศไทย

ผลจากการสัมภาษณ์ผู้บริหารโปรแกรมนานาชาติใน ส่วนที่ 1 ประเด็นวิสัยทัศน์ของ
ประเทศ หลักสูตรที่ควรจะต้องเปิดสอน ผลกระทบ FTA ด้านการศึกษา ฯลฯ และจากการวิเคราะห์
เอกสารที่เกี่ยวข้องกับนโยบายของรัฐบาลด้านโปรแกรมนานาชาติ เมื่อนำผลมาประมวลรวมกัน
และพิจารณาในสภาวะแวดล้อมปัจจุบันที่ได้วิเคราะห์ไว้ในส่วนที่ 2 โอกาสและอุปสรรคของ
ประเทศไทยในการจัดโปรแกรมนานาชาติ และส่วนที่ 3 ในเรื่องจุดอ่อนและจุดแข็งของการจัดการ
โปรแกรมนานาชาติในรูปแบบต่างๆที่จัดอยู่ในปัจจุบัน พบว่า วิสัยทัศน์ของประเทศไทยด้าน
โปรแกรมนานาชาติควรเป็นดังนี้

วิสัยทัศน์ด้านอุดมศึกษาของประเทศไทย คือ

ศูนย์กลางการศึกษาโปรแกรมนานาชาติภายใต้ความร่วมมือระหว่างประเทศ

(Hub of Global Partner in Education)

วิสัยทัศน์ พันธกิจ วัตถุประสงค์ ของการจัดการโปรแกรมนานาชาติในประเทศไทย

ผู้วิจัยได้ศึกษาวิเคราะห์เป้าหมายของการจัดโปรแกรมนานาชาติโดยรวมและนำหลักการ
4 พันธกิจของสถาบันอุดมศึกษาไทย คือ สอน วิจัย บริการวิชาการ และทะนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม
มาผนวกกันและนำมากำหนด วิสัยทัศน์ พันธกิจ และวัตถุประสงค์ของโปรแกรมนานาชาติของ
สถาบันอุดมศึกษาไทย ดังนี้

วิสัยทัศน์ของการจัดโปรแกรมนานาชาติ (Vision)

พัฒนาบัณฑิตให้มีคุณภาพระดับสากล วิสัยทัศน์กว้างไกล มีศักยภาพความพร้อมใน
การทำงานกับองค์กรต่างประเทศและองค์กรไทยที่เกี่ยวข้องกับต่างประเทศได้

พันธกิจ (Mission)

1. เนื้อหาของหลักสูตรเป็นสากล และทันสมัย (Curriculum)
2. เสริมสร้างประสบการณ์นานาชาติให้แก่ผู้เรียน (Experience)
3. วิจัยแสวงหาความรู้ใหม่ในเชิงบูรณาการภูมิภาค (Research)
4. ส่งเสริมการแลกเปลี่ยนวัฒนธรรมระหว่างชาติ (Exchange culture)
5. สร้างความร่วมมือทางวิชาการกับสถาบันอุดมศึกษาทั้งในและต่างประเทศ (Academic Alliance)
6. สร้างความร่วมมือกับองค์กรหรือหน่วยงานของรัฐและเอกชนในการพัฒนาวิชาการ (Consortium)

วัตถุประสงค์ของการจัดโปรแกรมนานาชาติ

1. เพื่อผลิตบัณฑิตที่สามารถทำงานต่างประเทศได้
2. เพื่อผลิตบัณฑิตที่สามารถทำงานในหน่วยงานของประเทศไทยที่เกี่ยวข้องกับต่างประเทศได้
3. เพื่อพัฒนาคุณภาพของนักศึกษาให้มีมาตรฐานสากล
4. เพื่อพัฒนาวิชาการสู่สากล
5. เพื่อดึงดูดนักศึกษาต่างชาติเข้ามาศึกษาในประเทศไทยมากขึ้น
6. เพื่อดึงดูดนักวิชาการต่างชาติเข้ามาในประเทศไทยมากขึ้น
7. เพื่อเพิ่มความเป็นสากลให้แก่สถาบันในภาพรวม

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ส่วนที่ 5 การกำหนดกลยุทธ์โปรแกรมนานาชาติทั้ง 4 โปรแกรม

ในการกำหนดกลยุทธ์การจัดการโปรแกรมนานาชาติผู้วิจัยได้นำ โอกาส อุปสรรค จุดอ่อน และจุดแข็งมาจัดทำตาราง SWOT และในการพิจารณากำหนดกลยุทธ์ในการจัดการโปรแกรมนานาชาติ โดยนำ SWOT มาจัดทำ เป็น TOWS เมตริกซ์ เพื่อกำหนดกลยุทธ์ตามลักษณะ 4 รูปแบบคือ จุดแข็ง+โอกาส จุดอ่อน+โอกาส จุดแข็ง+อุปสรรค และ จุดอ่อน +อุปสรรค การกำหนดกลยุทธ์ในครั้งนี้ผู้วิจัยได้ศึกษาและวิเคราะห์กลยุทธ์จากเอกสารที่เกี่ยวข้องและโครงสร้างองค์ประกอบของโปรแกรมนานาชาติ (M.C.S.T.A.R. Model) มาเป็นแนวทางในการกำหนดกลยุทธ์โดยกลยุทธ์หลักในการจัดการบริหารโปรแกรมนานาชาติจะแบ่งตาม M.C.S.T.A.R. Model ดังนี้ ตารางที่ 19-22

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 19 TOWS Matrix ของโปรแกรมนานาชาติ รูปแบบที่ 1: สถาบันอุดมศึกษาไทยจัดเอง

<p>ปัจจัยภายใน</p> <p>S: Social สังคม T: Technology เทคโนโลยี E: Economic เศรษฐกิจ P: Politic นโยบาย/การเมือง</p> <p>ปัจจัยภายนอก</p> <p>O: Output ผลงาน ผลผลิต S: Structure โครงสร้างนโยบายการบริหาร M1: Man ทรัพยากรบุคคล M2: Money การเงินงบประมาณ M3: Materials วัสดุ อุปกรณ์ อาคาร สถานที่ M4: Management ระบบการจัดการ</p>	<p>จุดแข็ง (Strengths)</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. สถาบันอุดมศึกษาไทยมีการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง 2. มีความคล่องตัวในการบริหารงาน 3. มีการพัฒนาระบบ IT อย่างต่อเนื่อง 4. ค่าใช้จ่ายในการดำเนินการต่ำ- 5. มีอาคารสถานที่พร้อม 6. อุปกรณ์และสื่อการสอนพร้อม 	<p>จุดอ่อน (Weakness)</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. เรื่องคุณภาพและการยอมรับระดับนานาชาติ 2. ชื่อเสียงของสถาบันในระดับภูมิภาคและนานาชาติ 3. หลักสูตรยังไม่หลากหลายและทันสมัยรองรับตลาดแรงงานที่เกิดขึ้นใหม่ 4. ไม่มีหน่วยงานดูแลนักศึกษาต่างชาติโดยตรง 5. มีกิจกรรมนานาชาติมีน้อย 6. ขาดการประชาสัมพันธ์ที่มีประสิทธิภาพไปยังกลุ่มเป้าหมาย 7. อาจารย์ต่างชาติผู้สอนที่มีคุณภาพและมีประสบการณ์ด้านสาขานั้น ๆ น้อย 8. งานวิจัยที่มีการร่วมมือกับสถาบันอุดมศึกษาต่างชาติมีน้อย 9. ความร่วมมือกับองค์กรระดับนานาชาติ 10. นักศึกษาต่างชาติมีน้อยถึงไม่มีเลย 11. ความร่วมมือทางวิชาการระหว่างสถาบันอุดมศึกษาต่างประเทศมีน้อย
<p>โอกาส (Opportunities)</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. นักเรียนไทยมีการพัฒนาด้านการใช้ภาษาอังกฤษมากขึ้น 2. มีเอกลักษณ์และศิลปวัฒนธรรมของชาติที่โดดเด่นกว่าประเทศอื่นในภูมิภาค 3. นิยมการเขียนหลักสูตรแบบบูรณาการศาสตร์ระหว่างสาขาวิชา 4. เทคโนโลยีการติดต่อสื่อสารเชื่อมต่อการขยายเครือข่ายเชื่อมโยงระหว่างประเทศ 5. สิ่งอำนวยความสะดวก การเดินทางสะดวกมากขึ้น เช่น รถไฟฟ้า สนามบินใหม่ 6. ความต้องการเรียนหลักสูตรนานาชาติในประเทศมีสูงขึ้น 7. กลุ่มนักศึกษาเป้าหมายจากโรงเรียนนานาชาติในประเทศไทยมีมากขึ้น 8. ภูมิศาสตร์ทำเลที่ตั้งของประเทศไทยเหมาะสมในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ 9. ตลาดแรงงานยุคใหม่ต้องการบุคลากรที่พูดได้อย่างน้อย 2 ภาษา 10. พ.ร.บ. การศึกษา 2542 เปิดโอกาสให้สถาบันมีความเป็นอิสระในการบริหารงานมากขึ้น 11. แผนพัฒนาอุดมศึกษาฉบับที่ 9 มุ่งเน้นส่งเสริมความเป็นนานาชาติ 12. รัฐบาลส่งเสริมและให้ความสำคัญกับความเป็นนานาชาติของสถาบันอุดมศึกษา 13. รัฐบาลส่งเสริมการท่องเที่ยวเป็นการดึงดูดให้ประเทศน่าอยู่ 14. มีความเป็นเสรีภาพทางด้านสังคม การเมือง และศาสนา 	<p>จุดแข็ง + โอกาส</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. ส่งเสริมการอำนวยความสะดวกเพื่อจัดประชุมวิชาการระดับนานาชาติ 2. เพิ่มความหลากหลายของวารสารนานาชาติมากขึ้น 3. ส่งเสริมการร่วมใช้ทรัพยากรภายในสถาบันเพื่อประหยัดต้นทุน 4. เพิ่มความหลากหลายของตัวรางวัลประเทศ 5. เพิ่มสมรรถนะในการเข้าถึงฐานข้อมูลทางวิชาการและงานวิจัย 6. สร้างความร่วมมือกับสถาบันอุดมศึกษาไทยมากขึ้นเพื่อการใช้ทรัพยากรร่วมกัน <p>** แผนกลยุทธ์จัดตาม M.C.S.T.A.R. Model</p> <p>M: Management การบริหารจัดการ, C: Curriculum หลักสูตร S: Student นักศึกษา, T: Teacher อาจารย์, R: Resources ทรัพยากรสนับสนุน</p>	<p>จุดอ่อน + โอกาส</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. เพิ่มความหลากหลายของนักศึกษา 2. เสริมสร้างประสบการณ์ความเป็นนานาชาติให้นักศึกษา 3. เพิ่มความหลากหลายของอาจารย์จากหลายประเทศ 4. เสริมสร้างประสบการณ์ในเวทีนานาชาติให้คณาจารย์ไทยมากขึ้น 5. ส่งเสริมการจัดประชุมวิชาการในระดับภูมิภาคอาเซียนและระดับนานาชาติ 6. ส่งเสริมประสานความร่วมมือ ด้านนักศึกษาแลกเปลี่ยนวัฒนธรรมผ่านกิจกรรม 7. ส่งเสริมประสานความร่วมมือ ด้านการจัดกิจกรรมบริการสังคมร่วมกับองค์กรต่างๆ 8. เร่งรัดดำเนินการพัฒนาปรับปรุงหน่วยงานประชาสัมพันธ์หลักสูตร 9. ปรับปรุงการทำงานของฝ่ายวิเทศสัมพันธ์ให้เป็นเชิงรุก 10. เร่งรัดให้สร้างความร่วมมือทางด้านวิชาการกับสถาบันต่างสถาบันทั้งในและต่างประเทศ 11. พัฒนาและเสริมสร้างความร่วมมือทางด้านการวิจัย 12. พัฒนากลยุทธ์ให้ทันสมัยและมีคุณภาพให้เป็นที่ยอมรับในระดับนานาชาติ
<p>อุปสรรค (Threats)</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. วัฒนธรรมและค่านิยมของสังคมไทยที่มีความนิยมไปศึกษาต่างประเทศมากกว่าในประเทศไทย 2. ค่านิยมของคนไทยนิยมชมชอบนักศึกษาที่จบเมืองนอกมากกว่าจบในเมืองไทย 3. ประเทศไทยไม่ได้ใช้ภาษาอังกฤษเป็นทางการและสื่อสารทั่วไปในสังคม 4. สภาวะการแข่งขันทางด้านหลักสูตรนานาชาติมีสูง 5. การเปิดเสรีทางอุดมศึกษาที่มหาวิทยาลัยต่างประเทศจะเข้ามาเปิดดำเนินการในประเทศไทย ภายใต้เงื่อนไข FTA 	<p>จุดแข็ง + อุปสรรค</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. เพิ่มความคล่องตัวในการบริหารโปรแกรมนานาชาติ 2. ปรับปรุงขั้นตอนการบริหารให้สะดวกรวดเร็วครบวงจร 	<p>จุดอ่อน + อุปสรรค</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. พัฒนาความร่วมมือเป็นพันธมิตรกับสถาบันอุดมศึกษาต่างประเทศเพื่อเปิดหลักสูตรใหม่ๆ

ตารางที่ 20 TOWS Matrix ของโปรแกรมนานาชาติ รูปแบบที่ 2: สถาบันอุดมศึกษาไทยร่วมมือกันระหว่างสถาบันในประเทศ

<p>ปัจจัยภายใน</p> <p>S: Social สังคม T: Technology เทคโนโลยี E: Economic เศรษฐกิจ P: Politic นโยบาย/การเมือง</p> <p>ปัจจัยภายนอก</p> <p>O: Output ผลงาน ผลผลิต S: Structure โครงสร้างนโยบายการบริหาร M1: Man ทรัพยากรบุคคล M2: Money การเงิน/งบประมาณ M3: Materials วัสดุ อุปกรณ์ อาคาร สถานที่ M4: Management ระบบการจัดการ</p>	<p>จุดแข็ง (Strengths)</p> <ol style="list-style-type: none"> ชื่อเสียงเป็นที่ยอมรับในระดับนานาชาติ สถาบันอุดมศึกษาไทยมีการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง มีความคล่องตัวในการบริหารงาน มีการพัฒนาระบบ IT อย่างต่อเนื่อง มีอาคารสถานที่พร้อม อุปกรณ์และสื่อการสอนพร้อม แหล่งข้อมูลพร้อม ทั้งวารสาร ตำรา งานวิจัย 	<p>จุดอ่อน (Weakness)</p> <ol style="list-style-type: none"> ไม่มีหน่วยงานดูแลนักศึกษาต่างชาติโดยตรง มีกิจกรรมนานาชาติมีน้อย ขาดการประชาสัมพันธ์ที่มีประสิทธิภาพไปยังกลุ่มเป้าหมาย ค่าใช้จ่ายต้นทุนในการบริหารงานสูง งานวิจัยที่มีการร่วมมือกับสถาบันอุดมศึกษาต่างชาติมีน้อย ความร่วมมือกับองค์กรระดับชาติน้อย นักศึกษาต่างชาติมีน้อยถึงไม่มีเลย ความร่วมมือทางวิชาการระหว่างสถาบันอุดมศึกษาต่างประเทศน้อย
<p>โอกาส (Opportunities)</p> <ol style="list-style-type: none"> นักเรียนไทยมีการพัฒนาด้านการใช้ภาษาอังกฤษมากขึ้น มีเอกลักษณ์และศิลปวัฒนธรรมของชาติที่โดดเด่นกว่าประเทศอื่นในภูมิภาค นิยมการเรียนหลักสูตรแบบบูรณาการศาสตร์ระหว่างสาขาวิชา เทคโนโลยีการติดต่อสื่อสารเชื่อมต่อการขยายเครือข่ายเชื่อมโยงระหว่างประเทศ สิ่งอำนวยความสะดวก การเดินทางสะดวกมากขึ้น เช่นรถไฟฟ้า สนามบินใหม่ ความต้องการเรียนหลักสูตรนานาชาติในประเทศมีสูงขึ้น กลุ่มนักศึกษาเป้าหมายจากโรงเรียนนานาชาติในประเทศไทยมีมากขึ้น ภูมิศาสตร์ทำเลที่ตั้งของประเทศไทยเหมาะสมในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ตลาดแรงงานยุคใหม่ต้องการบุคลากรที่พูดได้อย่างน้อย 2 ภาษา พ.ร.บ. การศึกษา 2542 เปิดโอกาสให้สถาบันมีความเป็นอิสระในการบริหารงานมากขึ้น แผนพัฒนาอุดมศึกษาฉบับที่ 9 มุ่งเน้นส่งเสริมความเป็นนานาชาติ รัฐบาลส่งเสริมและให้ความสำคัญกับความเป็นนานาชาติของสถาบันอุดมศึกษา รัฐบาลส่งเสริมการท่องเที่ยวเป็นการดึงดูดให้ประเทศน่าอยู่ มีความเป็นเสรีภาพทางด้านสังคม การเมือง และศาสนา 	<p>จุดแข็ง + โอกาส</p> <ol style="list-style-type: none"> ส่งเสริมการอำนวยความสะดวกเพื่อจัดประชุมวิชาการระดับนานาชาติ เพิ่มความหลากหลายของวารสารนานาชาติมากขึ้น ส่งเสริมการร่วมใช้ทรัพยากรภายในสถาบันเพื่อประหยัดต้นทุน <p>** แผนกลยุทธ์จัดตาม M.C.S.T.A.R. Model</p> <p>M: Management การบริหารจัดการ, C: Curriculum หลักสูตร S: Student นักศึกษา, T: Teacher อาจารย์, R: Resources ทรัพยากรสนับสนุน</p>	<p>จุดอ่อน + โอกาส</p> <ol style="list-style-type: none"> เพิ่มความหลากหลายของนักศึกษา เสริมสร้างประสบการณ์ความเป็นนานาชาติให้นักศึกษา เพิ่มความหลากหลายของอาจารย์จากหลายประเทศ เสริมสร้างประสบการณ์ในเวทีนานาชาติให้คณาจารย์ไทยมากขึ้น ส่งเสริมการจัดประชุมวิชาการในระดับภูมิภาคอาเซียนและระดับนานาชาติ ส่งเสริมประสานความร่วมมือ ด้านนักศึกษาแลกเปลี่ยนวัฒนธรรมผ่านกิจกรรม ส่งเสริมประสานความร่วมมือ ด้านการจัดกิจกรรมบริการสังคมร่วมกับองค์กรต่างๆ เร่งรัดดำเนินการพัฒนาปรับปรุงหน่วยงานประชาสัมพันธ์หลักสูตร ปรับปรุงการทำงานของฝ่ายวิเทศสัมพันธ์ให้เป็นเชิงรุก เร่งรัดให้สร้างความร่วมมือทางด้านวิชาการกับสถาบันต่างประเทศทั้งในระดับประเทศ พัฒนาและเสริมสร้างความร่วมมือทางด้านงานวิจัย พัฒนาหลักสูตรให้ทันสมัยและมีคุณภาพให้เป็นที่ยอมรับในระดับนานาชาติ
<p>อุปสรรค (Threats)</p> <ol style="list-style-type: none"> วัฒนธรรมและค่านิยมของสังคมไทยที่มีความนิยมไปศึกษาต่างประเทศมากกว่าในประเทศไทย ค่านิยมของคนไทยนิยมชมชอบนักศึกษาที่จบเมืองนอกมากกว่าจบในเมืองไทย ประเทศไทยไม่ได้ใช้ภาษาอังกฤษเป็นทางการและสื่อสารทั่วไปในสังคม สภาวะการแข่งขันทางด้านหลักสูตรนานาชาติมีสูง การเปิดเส้นทางอุดมศึกษาที่มหาวิทยาลัยต่างประเทศจะเข้ามาเปิดดำเนินการในประเทศไทย ภายใต้เงื่อนไข FTA 	<p>จุดแข็ง + อุปสรรค</p> <ol style="list-style-type: none"> เพิ่มความคล่องตัวในการบริหารโปรแกรมนานาชาติ ปรับปรุงขั้นตอนการบริการให้สะดวกรวดเร็วครบวงจร 	<p>จุดอ่อน + อุปสรรค</p> <ol style="list-style-type: none"> พัฒนาความร่วมมือเป็นพันธมิตรกับสถาบันอุดมศึกษาต่างประเทศเพื่อเปิดหลักสูตรใหม่ๆ

ตารางที่ 21 TOWS Matrix ของโปรแกรมนานาชาติ รูปแบบที่ 3: สถาบันอุดมศึกษาไทยร่วมมือกับต่างประเทศ

<p>ปัจจัยภายใน</p> <p>S: Social สังคม T: Technology เทคโนโลยี E: Economic เศรษฐกิจ P: Politic นโยบาย/การเมือง</p> <p>ปัจจัยภายนอก</p> <p>O: Output ผลงาน ผลผลิต S: Structure โครงสร้าง/นโยบายการบริหาร M1: Man ทรัพยากรบุคคล M2: Money การเงินงบประมาณ M3: Materials วัสดุ อุปกรณ์ อาคาร สถานที่ M4: Management ระบบการจัดการ</p>	<p>จุดแข็ง (Strengths)</p> <ol style="list-style-type: none"> ชื่อเสียงเป็นที่ยอมรับในระดับนานาชาติ สถาบันอุดมศึกษาไทยมีการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง มีความคล่องตัวในการบริหารงาน มีการพัฒนาระบบ IT อย่างต่อเนื่อง มีอาคารสถานที่พร้อม อุปกรณ์และสื่อการสอนพร้อม 	<p>จุดอ่อน (Weakness)</p> <ol style="list-style-type: none"> ไม่มีหน่วยงานดูแลนักศึกษาต่างชาติโดยตรง มีกิจกรรมนานาชาติมีน้อย ขาดการประชาสัมพันธ์ที่มีประสิทธิภาพไปยังกลุ่มเป้าหมาย ค่าใช้จ่ายต้นทุนในการบริหารงานสูง งานวิจัยที่มีการร่วมมือกับสถาบันอุดมศึกษาต่างชาติมีน้อย ความร่วมมือกับองค์กรระดับชาติน้อย นักศึกษาต่างชาติมีน้อยถึงไม่มีเลย
<p>โอกาส (Opportunity)</p> <ol style="list-style-type: none"> นักเรียนไทยมีการพัฒนาด้านภาษาอังกฤษมากขึ้น มีเอกลักษณ์และศิลปวัฒนธรรมของชาติที่โดดเด่นกว่าประเทศอื่นในภูมิภาค นิยมการเรียนหลักสูตรแบบบูรณาการศาสตร์ระหว่างสาขาวิชา เทคโนโลยีการติดต่อสื่อสารเชื่อมต่อการขยายเครือข่ายเชื่อมโยงระหว่างประเทศ สิ่งอำนวยความสะดวก การเดินทางสะดวกมากขึ้น เช่นรถไฟฟ้า สนามบินใหม่ ความต้องการเรียนหลักสูตรนานาชาติในประเทศมีสูงขึ้น กลุ่มนักศึกษาเป้าหมายจากโรงเรียนนานาชาติในประเทศไทยมีมากขึ้น ภูมิศาสตร์ทำเลที่ตั้งของประเทศไทยเหมาะสมในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ตลาดแรงงานยุคใหม่ต้องการบุคลากรที่พูดได้อย่างน้อย 2 ภาษา พ.ร.บ. การศึกษา 2542 เปิดโอกาสให้สถาบันมีความเป็นอิสระในการบริหารงานมากขึ้น แผนพัฒนาอุดมศึกษาฉบับที่ 9 มุ่งเน้นส่งเสริมความเป็นนานาชาติ รัฐบาลส่งเสริมและให้ความสำคัญกับความเป็นนานาชาติของสถาบันอุดมศึกษา รัฐบาลส่งเสริมการท่องเที่ยวเป็นการดึงดูดให้ประเทศน่าอยู่ มีความเป็นเสรีภาพทางด้านสังคม การเมือง และศาสนา 	<p>จุดแข็ง + โอกาส</p> <ol style="list-style-type: none"> ส่งเสริมการอำนวยความสะดวกเพื่อจัดประชุมวิชาการระดับนานาชาติ เพิ่มความหลากหลายของวารสารนานาชาติมากขึ้น ส่งเสริมการร่วมใช้ทรัพยากรภายในสถาบันเพื่อประหยัดต้นทุน เพิ่มความหลากหลายของตำราต่างประเทศ เพิ่มสมรรถนะในการเข้าถึงฐานข้อมูลทางวิชาการและงานวิจัย <p>** แผนกลยุทธ์จัดตาม M.C.S.T.A.R. Model M: Management การบริหารจัดการ, C: Curriculum หลักสูตร S: Student นักศึกษา, T: Teacher อาจารย์, R: Resources ทรัพยากรสนับสนุน</p>	<p>จุดอ่อน + โอกาส</p> <ol style="list-style-type: none"> เพิ่มความหลากหลายของนักศึกษา เสริมสร้างประสบการณ์ความเป็นนานาชาติให้นักศึกษา เพิ่มความหลากหลายของอาจารย์จากหลายประเทศ เสริมสร้างประสบการณ์ในเวทีนานาชาติให้คณาจารย์ไทยมากขึ้น ส่งเสริมการจัดประชุมวิชาการในระดับภูมิภาคอาเซียนและระดับนานาชาติ ส่งเสริมประสานความร่วมมือ ด้านนักศึกษาแลกเปลี่ยนวัฒนธรรมผ่านกิจกรรม ส่งเสริมประสานความร่วมมือ ด้านการจัดกิจกรรมบริการสังคมร่วมกับองค์กรต่างๆ เร่งรัดดำเนินการพัฒนาปรับปรุงหน่วยงานประชาสัมพันธ์หลักสูตร ปรับปรุงการทำงานของฝ่ายวิเทศสัมพันธ์ให้เป็นเชิงรุก เร่งรัดให้สร้างความร่วมมือทางด้านวิชาการกับสถาบันต่างสถาบันทั้งในและต่างประเทศ พัฒนาและเสริมสร้างความร่วมมือทางด้านงานวิจัย พัฒนาหลักสูตรให้ทันสมัยและมีคุณภาพให้เป็นที่ยอมรับในระดับนานาชาติ
<p>อุปสรรค (Treats)</p> <ol style="list-style-type: none"> วัฒนธรรมและค่านิยมของสังคมไทยที่มีความนิยมไปศึกษาต่างประเทศมากกว่าในประเทศไทย ค่านิยมของคนไทยนิยมชมชอบนักศึกษาที่จบเมืองนอกมากกว่าจบในเมืองไทย ประเทศไทยไม่ได้ใช้ภาษาอังกฤษเป็นทางการและสื่อสารทั่วไปในสังคม สภาวะการแข่งขันทางด้านหลักสูตรนานาชาติมีสูง การเปิดเสรีทางอุดมศึกษาที่มหาวิทยาลัยต่างประเทศจะเข้ามาเปิดดำเนินการในประเทศไทย ภายใต้เงื่อนไข FTA 	<p>จุดแข็ง + อุปสรรค</p> <ol style="list-style-type: none"> เพิ่มความคล่องตัวในการบริหารโปรแกรมนานาชาติ ปรับปรุงขั้นตอนการบริการให้สะดวกรวดเร็วครบวงจร 	<p>จุดอ่อน + อุปสรรค</p> <ol style="list-style-type: none"> จัดรูปแบบการเรียนในประเทศไทยและต่างประเทศ (Sandwich Program)

ตารางที่ 22 TOWS Matrix ของโปรแกรมนานาชาติ รูปแบบที่ 4: สถาบันอุดมศึกษาไทยร่วมมือกับต่างประเทศจัดตั้งสถาบันนานาชาติ

<p>ปัจจัยภายใน</p> <p>S: Social สังคม T: Technology เทคโนโลยี E: Economic เศรษฐกิจ P: Politic นโยบาย/การเมือง</p> <p>ปัจจัยภายนอก</p> <p>O: Output ผลงาน ผลผลิต S: Structure โครงสร้างนโยบายการบริหาร M1: Man ทรัพยากรบุคคล M2: Money การเงิน/งบประมาณ M3: Materials วัสดุ อุปกรณ์ อาคาร สถานที่ M4: Management ระบบการจัดการ</p>	<p>จุดแข็ง (Strengths)</p> <ol style="list-style-type: none"> ชื่อเสียงเป็นที่ยอมรับในระดับนานาชาติ สถาบันอุดมศึกษาไทยมีการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง มีความคล่องตัวในการบริหารงาน มีการพัฒนาระบบ IT อย่างต่อเนื่อง มีอาจารย์ผู้สอนชาวต่างชาติที่มีชื่อเสียงจากมหาวิทยาลัยชื่อดังจากต่างประเทศ มีอาคารสถานที่พร้อม อุปกรณ์และสื่อการสอนพร้อม แหล่งข้อมูลพร้อม ทั้งวารสาร ตำรา งานวิจัย มีนักศึกษาต่างชาติ 	<p>จุดอ่อน (Weakness)</p> <ol style="list-style-type: none"> ไม่มีหน่วยงานดูแลนักศึกษาต่างชาติโดยตรง มีกิจกรรมนานาชาติมีน้อย ค่าใช้จ่ายต้นทุนในการบริหารงานสูง งานวิจัยที่มีการร่วมมือกับสถาบันอุดมศึกษาต่างชาติมีน้อย
<p>โอกาส (Opportunity)</p> <ol style="list-style-type: none"> นักเรียนไทยมีการพัฒนาด้านการใช้ภาษาอังกฤษมากขึ้น มีเอกลักษณ์และศิลปวัฒนธรรมของชาติที่โดดเด่นกว่าประเทศอื่นในภูมิภาค นิยมการเรียนหลักสูตรแบบบูรณาการศาสตร์ระหว่างสาขาวิชา เทคโนโลยีการติดต่อสื่อสารเชื่อมต่อการขยายเครือข่ายเชื่อมโยงระหว่างประเทศ สิ่งอำนวยความสะดวก การเดินทางสะดวกมากขึ้น เช่นรถไฟฟ้า สนามบินใหม่ ความต้องการเรียนหลักสูตรนานาชาติในประเทศมีสูงขึ้น กลุ่มนักศึกษาเป้าหมายจากโรงเรียนนานาชาติในประเทศไทยมีมากขึ้น ภูมิศาสตร์ทำเลที่ตั้งของประเทศไทยเหมาะสมในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ตลาดแรงงานยุคใหม่ต้องการบุคลากรที่พูดได้อย่างน้อย 2 ภาษา พ.ร.บ. การศึกษา 2542 เปิดโอกาสให้สถาบันมีความเป็นอิสระในการบริหารงานมากขึ้น แผนพัฒนาอุดมศึกษาฉบับที่ 9 มุ่งเน้นส่งเสริมความเป็นนานาชาติ รัฐบาลส่งเสริมและให้ความสำคัญกับความเป็นนานาชาติของสถาบันอุดมศึกษา รัฐบาลส่งเสริมการท่องเที่ยวเป็นทางดึงดูดให้ประเทศน่าอยู่ มีความเป็นเสรีภาพทางด้านสังคม การเมือง และศาสนา 	<p>จุดแข็ง + โอกาส</p> <ol style="list-style-type: none"> ส่งเสริมการอำนวยความสะดวกเพื่อจัดประชุมวิชาการระดับนานาชาติ เพิ่มความหลากหลายของวารสารนานาชาติมากขึ้น ส่งเสริมการร่วมใช้ทรัพยากรภายในสถาบันเพื่อประหยัดต้นทุน <p>** แผนกลยุทธ์จัดตาม M.C.S.T.A.R. Model</p> <p>M: Management การบริหารจัดการ, C: Curriculum หลักสูตร S: Student นักศึกษา, T: Teacher อาจารย์, R: Resources ทรัพยากรสนับสนุน</p>	<p>จุดอ่อน + โอกาส</p> <ol style="list-style-type: none"> เพิ่มความหลากหลายของนักศึกษา เสริมสร้างประสบการณ์ความเป็นนานาชาติให้นักศึกษา เพิ่มความหลากหลายของอาจารย์จากหลายประเทศ เสริมสร้างประสบการณ์ในเวทีนานาชาติให้คณาจารย์ไทยมากขึ้น ส่งเสริมการจัดประชุมวิชาการในระดับภูมิภาคอาเซียนและระดับนานาชาติ ส่งเสริมประสานความร่วมมือ ด้านนักศึกษาแลกเปลี่ยนวัฒนธรรมผ่านกิจกรรม ส่งเสริมประสานความร่วมมือ ด้านการจัดกิจกรรมบริการสังคมร่วมกับองค์กรต่างๆ เร่งรัดดำเนินการพัฒนาปรับปรุงหน่วยงานประชาสัมพันธ์หลักสูตร ปรับปรุงการทำงานของฝ่ายวิเทศสัมพันธ์ให้เป็นเชิงรุก พัฒนาและเสริมสร้างความร่วมมือทางด้านการวิจัย
<p>อุปสรรค (Treats)</p> <ol style="list-style-type: none"> วัฒนธรรมและค่านิยมของสังคมไทยที่มีความนิยมไปศึกษายังต่างประเทศมากกว่าในประเทศไทย ค่านิยมของคนไทยนิยมชมชอบนักศึกษาที่จบเมืองนอกมากกว่าจบในเมืองไทย ประเทศไทยไม่ได้ใช้ภาษาอังกฤษเป็นทางการและสื่อสารทั่วไปในสังคม สภาวะการแข่งขันทางด้านหลักสูตรนานาชาติมีสูง การเปิดเสรีทางอุดมศึกษาที่มหาวิทยาลัยต่างประเทศจะเข้ามาเปิดดำเนินการในประเทศไทย ภายใต้เงื่อนไข FTA 	<p>จุดแข็ง + อุปสรรค</p> <ol style="list-style-type: none"> ปรับปรุงขั้นตอนการบริหารให้สะดวกรวดเร็วครบวงจร 	<p>จุดอ่อน + อุปสรรค</p> <ol style="list-style-type: none"> จัดรูปแบบการเรียนในประเทศไทยและต่างประเทศ (Sandwich Program)

จาก TOWS Matrix ทั้ง 4 ผู้วิจัยได้นำมาแบ่งกลยุทธ์ออกตามองค์ประกอบโปรแกรม นานาชาติ M.C.S.T.A.R. Model และมีกลยุทธ์ระดับแผน แสดงอยู่ในตารางที่ และมีรายละเอียด ดังนี้

กลยุทธ์ระดับองค์กร 1 การพัฒนานักศึกษาสู่สากล (S: International Student)

มีกลยุทธ์ย่อยระดับแผน 2 แผน คือ

1. เพิ่มความหลากหลายของนักศึกษาต่างชาติ
2. เสริมสร้างประสบการณ์ความเป็นนานาชาติ

กลยุทธ์ระดับองค์กรที่ 2 การพัฒนาคณาจารย์สู่สากล (T: International Teacher)

มีกลยุทธ์ย่อยระดับแผน 2 แผน คือ

1. เพิ่มความหลากหลายของอาจารย์
2. เสริมสร้างประสบการณ์ในเวทีนานาชาติให้คณาจารย์ไทยมากขึ้น

กลยุทธ์ระดับองค์กรที่ 3 สนับสนุนกิจกรรมนานาชาติ (A: International Activities)

มีกลยุทธ์ย่อยระดับแผน 3 แผน คือ

1. สนับสนุนการจัดประชุมวิชาการในระดับภูมิภาคเอเชียและระดับนานาชาติ
2. สนับสนุนนักศึกษาแลกเปลี่ยนวัฒนธรรมผ่านกิจกรรมต่าง ๆ และ
3. สนับสนุนการจัดกิจกรรมบริการสังคมร่วมกับองค์กรต่างๆ

กลยุทธ์ระดับองค์กรที่ 4 ทรัพยากรสนับสนุน (R: Supply of Resources)

มีกลยุทธ์ย่อยระดับแผน 5 แผน คือ

1. ส่งเสริมการอำนวยความสะดวกเพื่อจัดประชุมวิชาการระดับนานาชาติ
2. เพิ่มความหลากหลายของวารสารต่างประเทศ
3. ส่งเสริมการร่วมใช้ทรัพยากรภายในสถาบันเพื่อการประหยัดต่อขนาด
4. เพิ่มความหลากหลายของตำรา หนังสือต่างประเทศในห้องสมุด
5. เพิ่มสมรรถนะในการเข้าถึงฐานข้อมูลทางวิชาการและงานวิจัย

กลยุทธ์ระดับองค์กรที่ 5 การบริหารงาน (M: Management)

มีกลยุทธ์ย่อยระดับแผน 6 แผน คือ

1. เร่งรัดดำเนินการพัฒนาปรับปรุงหน่วยงานประชาสัมพันธ์โปรแกรมในเชิงรุก
2. ปรับปรุงการทำงานของฝ่ายวิเทศสัมพันธ์ ในเชิงรุก
3. ปรับปรุงขั้นตอนการบริการให้สะดวกรวดเร็วครบวงจร
4. เร่งรัดสร้างความร่วมมือทางด้านวิชาการกับต่างสถาบันทั้งในและต่างประเทศ
5. สร้างความร่วมมือกับสถาบันอุดมศึกษาไทยมากขึ้นเพื่อการใช้ทรัพยากรร่วมกัน
6. เพิ่มความคล่องตัวในการบริหารโปรแกรมนานาชาติ

กลยุทธ์ระดับองค์กรที่ 6 พัฒนาโปรแกรมสู่สากลนานาชาติ (C: International Curriculum) มีกลยุทธ์ย่อยระดับแผนจำนวน 3 แผน ดังนี้

1. พัฒนาเสริมสร้างความร่วมมือทางด้านวิจัย
2. พัฒนาโปรแกรมให้ทันสมัยและคุณภาพให้เป็นที่ยอมรับในระดับนานาชาติ
3. พัฒนาความร่วมมือเป็นพันธมิตรกับสถาบันอุดมศึกษาต่างประเทศเพื่อเปิดโปรแกรมใหม่ๆ

มิติสัมพันธ์ 4 ด้านของการใช้กลยุทธ์ในการจัดการโปรแกรมนานาชาติสู่สากล

จากการวิเคราะห์ TOWS Matrix ของโปรแกรมนานาชาติทั้ง 4 รูปแบบและได้กำหนดกลยุทธ์ตามแต่ละด้าน ภาพรวมของกลยุทธ์ระดับองค์กรและระดับแผนของรูปแบบการจัดโปรแกรมนานาชาติในรูปทั้ง 4 รูปแบบนั้น ผู้วิจัยได้นำองค์ประกอบทั้ง 6 ด้านขององค์ประกอบโปรแกรมนานาชาติสู่ความเป็นสากล (M.C.S.T.A.R. Model) อันประกอบด้วย นักศึกษา อาจารย์ กิจกรรม ทรัพยากร การบริหาร และโปรแกรม เป็นเกณฑ์และทำการประมวลผลเสนออยู่ในรูปแบบของการเปรียบเทียบกลยุทธ์ของการจัดโปรแกรมนานาชาติทั้ง 4 รูปแบบ โดยนำเสนอในรูปของมิติสัมพันธ์ 4 ด้าน ดังนี้

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

มิติสัมพันธ์ 4 ด้าน

จากมิติสัมพันธ์ดังกล่าวข้างต้นประกอบด้วย 4 มิติดังนี้

มิติที่ 1. รูปแบบโปรแกรมนานาชาติ ประกอบด้วย 4 รูปแบบ

รูปแบบที่ 1 สถาบันอุดมศึกษาไทยจัดเอง

รูปแบบที่ 2 สถาบันอุดมศึกษาไทยร่วมมือกันระหว่างสถาบันในประเทศ

รูปแบบที่ 3 สถาบันอุดมศึกษาไทยร่วมมือกับต่างประเทศ

รูปแบบที่ 4 สถาบันอุดมศึกษาไทยร่วมมือกับสถาบันต่างประเทศจัดตั้ง
เป็นสถาบันนานาชาติ

มิติที่ 2. องค์ประกอบของโปรแกรมนานาชาติ

องค์ประกอบของโปรแกรมนานาชาติประกอบด้วย 6 ด้าน M.C.S.T.A.R Model ประกอบด้วย การบริหาร หลักสูตร นักศึกษา อาจารย์ กิจกรรม และทรัพยากรสนับสนุน

มิติที่ 3. ขั้นตอนสู่สากล

ขั้นตอนการพัฒนาสู่ความเป็นสากล มี 3 ขั้นตอนดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การปรับปรุง การบริหารจัดการให้มีความรวดเร็วและมีประสิทธิภาพ ในเรื่องของ การประชาสัมพันธ์ การเรียน การสร้างความร่วมมือ และความรวดเร็วในการบริหารจัดการโปรแกรม

ขั้นตอนที่ 2 การพัฒนา เป็นการพัฒนาหลักสูตรให้มีความเป็นสากลมากยิ่งขึ้น โดยพัฒนาในเรื่องของ การวิจัย คุณภาพของหลักสูตร และการร่วมมือกันในการพัฒนาหลักสูตร

ขั้นตอนที่ 3 การส่งเสริมสภาพแวดล้อมของนักศึกษาให้มีความเป็นสากลมากขึ้น ใน 4 ด้าน คือ นักศึกษา อาจารย์ กิจกรรม และ ทรัพยากรในการสนับสนุนการเรียนการสอน

มิติที่ 4. ความร่วมมือระหว่างสถาบันอุดมศึกษาในประเทศและต่างประเทศ

ความร่วมมือระหว่างสถาบันในประเทศและต่างประเทศ โดยแบ่งระดับของความร่วมมือออกเป็น 4 ระดับดังนี้

1. ความร่วมมือระดับเครือข่าย (Network) เป็นความร่วมมือในระดับเริ่มต้น โดยการลงนามร่วมกันในข้อตกลงต่างๆ (MOU) เพื่อความช่วยเหลือทางวิชาการและการแลกเปลี่ยนนักศึกษาในทางปฏิบัติแล้วความร่วมมือในรูปแบบนี้มีผลน้อยมากต่อการพัฒนาโปรแกรมให้มีสภาพแวดล้อมเป็นสากล เนื่องจากการลงนามใน MOU ส่วนมากเป็นการลงนามในระดับสถาบันกับสถาบัน มิใช่ระดับโปรแกรมต่อโปรแกรม จึงมีผู้ดูแลให้เกิดผลน้อย

2. ความร่วมมือพันธมิตรทางการศึกษา (Academic Alliance) เป็นความร่วมมือที่มีการตกลงกันในระดับโปรแกรมต่อโปรแกรม มีรายละเอียดชัดเจนในการปฏิบัติตามข้อตกลงที่ทำไว้ ผลในทางปฏิบัติมีมากก่อให้เกิดความร่วมมือทางวิชาการ การวิจัย รวมถึงการแลกเปลี่ยนอาจารย์ผู้สอนของทั้งสองฝ่าย

3. ความร่วมมือในระดับเปิดหลักสูตรร่วมกัน (Joint Program) เป็นความร่วมมือที่มีนัยสำคัญเนื่องจากเป็นความร่วมมือกันในการเปิดสอนหลักสูตรและอนุมัติใบปริญญาบัตรให้แก่ผู้เรียน โดยมีความหลากหลายในรูปแบบของการเรียน มีทั้งเรียนแบบผสมคือเรียนทั้งในประเทศไทย และในต่างประเทศ (Sandwich Program) หรือเรียนตลอดหลักสูตรในประเทศไทยแต่ได้รับปริญญาของต่างประเทศและในประเทศไทย ความร่วมมือประเภทนี้มีความเด่นชัดและเป็นรูปธรรมมากในทางปฏิบัติและการส่งเสริมความเป็นสากล

4. ความร่วมมือในระดับร่วมกันในการสอนและออกใบปริญญาบัตร (Combo Program) เป็นความร่วมมือที่นัยสำคัญมากที่สุดเนื่องจากเป็นความร่วมมือที่ต้องยอมรับในมาตรฐานของสถาบันซึ่งกันและกัน เนื่องจากการใช้ชื่อหลักสูตรร่วมกันเปิดสอนและลงนามในปริญญาบัตรร่วมกัน ในรูปแบบของการเรียนมีการนำบางกลุ่มรายวิชาที่เปิดสอนในสถาบันต่างประเทศที่ร่วมมือกันมาดำเนินการเปิดสอนในสถาบันอุดมศึกษาไทยในประเทศ โดยนำอาจารย์ผู้สอนที่สอนรายวิชาดังกล่าวในสถาบันต่างประเทศนั้นมาสอน

ภาพรวมการกำหนดกลยุทธ์ในการจัดการโปรแกรมนานาชาติในรูปแบบของมิติสัมพันธ์มีรายละเอียดแต่ละช่องตามตารางที่ 23 ดังนี้

	<ol style="list-style-type: none"> เพิ่มความหลากหลายของตำราต่างประเทศ (R4) เพิ่มสมรรถนะในการเข้าถึงฐานข้อมูลทางวิชาการและงานวิจัย (R5) 		<ol style="list-style-type: none"> เพิ่มความหลากหลายของตำราต่างประเทศ(R4) เพิ่มสมรรถนะในการเข้าถึงฐานข้อมูลทางวิชาการและงานวิจัย (R5) 				
C: โปรแกรมสู่สากล (Curriculum)	<ol style="list-style-type: none"> พัฒนาและเสริมสร้างความร่วมมือทางด้านการงานวิจัย (C1) พัฒนาโปรแกรมให้ทันสมัยและมีคุณภาพให้เป็นที่ยอมรับในระดับนานาชาติ (C2) พัฒนาความร่วมมือเป็นพันธมิตรกับสถาบันอุดมศึกษาต่างประเทศเพื่อเปิดโปรแกรมใหม่ๆ (C3) 	<ol style="list-style-type: none"> พัฒนาและเสริมสร้างความร่วมมือทางด้านการงานวิจัย (C1) พัฒนาโปรแกรมให้ทันสมัยและมีคุณภาพให้เป็นที่ยอมรับในระดับนานาชาติ (C2) 	<ol style="list-style-type: none"> พัฒนาและเสริมสร้างความร่วมมือทางด้านการงานวิจัย (C1) พัฒนาโปรแกรมให้ทันสมัยและมีคุณภาพให้เป็นที่ยอมรับในระดับนานาชาติ (C2) 	<ol style="list-style-type: none"> พัฒนาและเสริมสร้างความร่วมมือทางด้านการงานวิจัย (C1) 	วิจัย คุณภาพ ร่วมมือ	พัฒนา	
	<ol style="list-style-type: none"> เร่งรัดดำเนินการพัฒนาปรับปรุงหน่วยงานประชาสัมพันธ์โปรแกรม (M1) ปรับปรุงการทำงานของฝ่ายวิเทศสัมพันธ์ให้เป็นเชิงรุก (M2) ปรับปรุงขั้นตอนการบริการให้สะดวกรวดเร็วครบวงจร (One Stop Service for Student Service) (M3) 	<ol style="list-style-type: none"> ดำเนินการพัฒนาปรับปรุงหน่วยงานประชาสัมพันธ์โปรแกรม (M1) ปรับปรุงการทำงานของฝ่ายวิเทศสัมพันธ์ให้เป็นเชิงรุก (M2) ปรับปรุงขั้นตอนการบริการให้สะดวกรวดเร็วครบวงจร (One Stop Service for Student Service) (M3) 	<ol style="list-style-type: none"> เร่งรัดดำเนินการพัฒนาปรับปรุงหน่วยงานประชาสัมพันธ์โปรแกรม (M1) ปรับปรุงการทำงานของฝ่ายวิเทศสัมพันธ์ให้เป็นเชิงรุก (M2) ปรับปรุงขั้นตอนการบริการให้สะดวกรวดเร็วครบวงจร (One Stop Service for Student Service) (M3) 	<ol style="list-style-type: none"> เร่งรัดดำเนินการพัฒนาปรับปรุงหน่วยงานประชาสัมพันธ์โปรแกรม (M1) ปรับปรุงการทำงานของฝ่ายวิเทศสัมพันธ์ให้เป็นเชิงรุก (M2) ปรับปรุงขั้นตอนการบริการให้สะดวกรวดเร็วครบวงจร (One Stop Service for Student Service) (M3) 	ประชาสัมพันธ์		ปรับปรุง
	<ol style="list-style-type: none"> จัดรูปแบบการเรียนในประเทศไทยและต่างประเทศในบางรายวิชาโดยการเทียบโอนหน่วยกิต (Credit Transfer) (M4) เร่งรัดให้สร้างความร่วมมือทางด้านการวิชาการกับสถาบันต่างสถาบันทั้งในและต่างประเทศ (M5) สร้างความร่วมมือกับสถาบันอุดมศึกษาไทยมากขึ้นเพื่อการใช้ทรัพยากรร่วมกัน (M6) เพิ่มความคล่องตัวในการบริหารโปรแกรมนานาชาติ (M7) 	<ol style="list-style-type: none"> จัดรูปแบบการเรียนในประเทศไทยและต่างประเทศ (Sandwich) (M4) สร้างความร่วมมือกับสถาบันอุดมศึกษาไทยมากขึ้นเพื่อการใช้ทรัพยากรร่วมกัน (M6) เพิ่มความคล่องตัวในการบริหารโปรแกรมนานาชาติ (M7) 	<ol style="list-style-type: none"> จัดรูปแบบการเรียนในประเทศไทยและต่างประเทศ (Sandwich) (M4) สร้างความร่วมมือกับสถาบันอุดมศึกษาไทยมากขึ้นเพื่อการใช้ทรัพยากรร่วมกัน (M6) เพิ่มความคล่องตัวในการบริหารโปรแกรมนานาชาติ (M7) 	<ol style="list-style-type: none"> จัดรูปแบบการเรียนในประเทศไทยและต่างประเทศ (Sandwich) (M4) สร้างความร่วมมือกับสถาบันอุดมศึกษาไทยมากขึ้นเพื่อการใช้ทรัพยากรร่วมกัน (M6) เพิ่มความคล่องตัวในการบริหารโปรแกรมนานาชาติ (M7) 	การเรียน ความร่วมมือ รวดเร็ว		
กลยุทธ์ ความร่วมมือ	เครือข่ายทางการศึกษา (Academic Network)	พันธมิตรทางการศึกษา (Academic Alliance)	ร่วมมือกันทางการศึกษา (Academic Joint Venture)	การควบรวมทางการศึกษา (Academic Merger)	ขั้นตอน ความร่วมมือ		
	น้อย	ความร่วมมือระหว่างสถาบันในประเทศและต่างประเทศ (Collaboration)			มาก		

ส่วนที่ 6 นำเสนอชุดกลยุทธ์การจัดการโปรแกรมนานาชาติสู่สากล

จากการจัดทำ TOWS Matrix และ ตารางที่ 23 มิติสัมพันธ์ 4 ด้านการเปรียบเทียบการใช้กลยุทธ์ในการจัดโปรแกรมนานาชาติทั้ง 4 รูปแบบ ผู้วิจัยได้นำกลยุทธ์ที่ได้มาประมวลผลและนำเสนอเป็นชุดกลยุทธ์สำหรับแต่ละรูปแบบ โดยในแต่ละชุดกลยุทธ์ประกอบด้วย

1. แผนภาพปฏิบัติการ 3 ชั้น สู่ความเป็นสากลของโปรแกรมนานาชาติ,

แสดงแผนภาพสรุปรวมการใช้กลยุทธ์ระดับองค์กรและระดับแผนในการจัดการโปรแกรมนานาชาติสู่ความเป็นสากล เป็นการแสดงถึงขั้นตอนในการดำเนินการ 3 ขั้นตอนสู่ความเป็นสากลของโปรแกรมนานาชาติ โดยจัดเป็น 3 ระยะ

ระยะที่ 1 ระยะปรับปรุง

ระยะที่ 2 ระยะพัฒนา

ระยะที่ 3 ระยะส่งเสริม

2. ตารางแสดงรายละเอียดของกลยุทธ์ระดับองค์กร ระดับแผน ตัวบ่งชี้ และ ปัจจัยแห่งความสำเร็จ

เป็นการแสดงถึงรายละเอียดของกลยุทธ์ระดับองค์กร ระดับแผน ระดับโครงการ ตัวบ่งชี้ที่ และปัจจัยปัจจัยแห่งความสำเร็จที่จะทำให้กลยุทธ์เหล่านี้ประสบผลสำเร็จ

ผู้วิจัยได้นำแผนภาพขั้นตอนสู่ความเป็นสากลและตารางแสดงรายละเอียดนำเสนอรวมกันโดยแบ่งออกตามรูปแบบของโปรแกรมนานาชาติทั้ง 4 รูปแบบ เป็น 4 ชุดดังนี้

ชุดที่ 1 กลยุทธ์การจัดการโปรแกรมนานาชาติของสถาบันอุดมศึกษาไทย

รูปแบบที่ 1 สถาบันอุดมศึกษาไทยจัดเอง

(แผนภาพที่ 19 ตารางที่ 24: หน้า 249-255)

ชุดที่ 2 กลยุทธ์การจัดการโปรแกรมนานาชาติของสถาบันอุดมศึกษาไทย

รูปแบบที่ 2 สถาบันอุดมศึกษาไทยร่วมมือกันระหว่างสถาบันในประเทศ

(แผนภาพที่ 20 ตารางที่ 25: หน้า 258-264)

ชุดที่ 3 กลยุทธ์การจัดการโปรแกรมนานาชาติของสถาบันอุดมศึกษาไทย

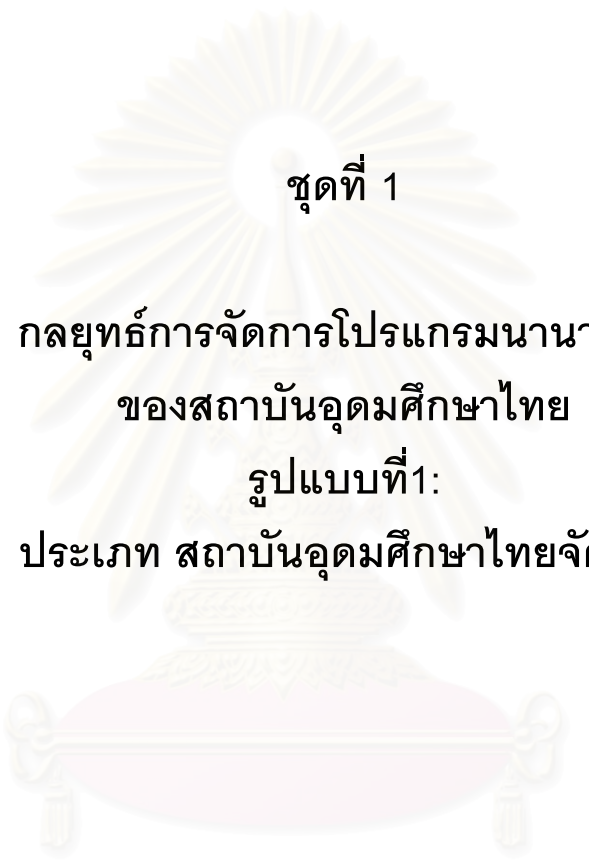
รูปแบบที่ 3 สถาบันอุดมศึกษาไทยร่วมมือกับต่างประเทศ

(แผนภาพที่ 21 ตารางที่ 26: หน้า 267-273)

ชุดที่ 4 กลยุทธ์การจัดการโปรแกรมนานาชาติของสถาบันอุดมศึกษาไทย

รูปแบบที่ 4 สถาบันอุดมศึกษาไทยร่วมมือกับสถาบันต่างประเทศจัดตั้งสถาบัน

นานาชาติ (แผนภาพที่ 22 ตารางที่ 27: หน้า 276-282)

ชุดที่ 1

กลยุทธ์การจัดการโปรแกรมนานาชาติ
ของสถาบันอุดมศึกษาไทย

รูปแบบที่ 1:

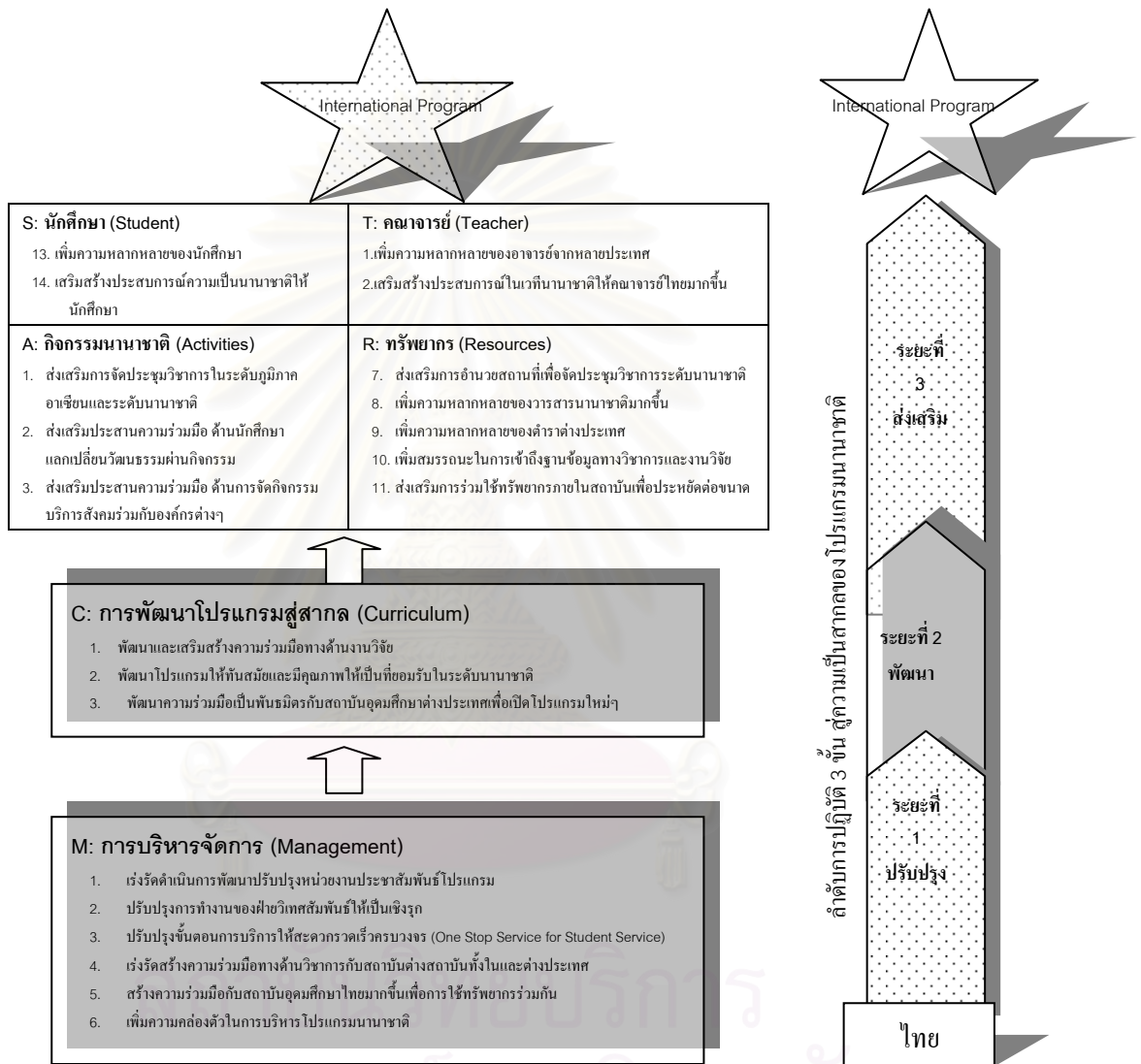
ประเภท สถาบันอุดมศึกษาไทยจัดเอง

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

แผนภาพที่ 19 ภาพรวมการใช้กลยุทธ์สู่ความเป็นสากลของ โปเกรมนานาชาติ

รูปแบบที่ 1: โปเกรมนานาชาติจัดโดยสถาบันอุดมศึกษาไทย

แผนปฏิบัติ 3 ขั้นตอนสู่ความเป็นสากล: 6 ปรับปรุง 3 พัฒนา 12 ส่งเสริม มุ่งสู่ความเป็นสากล

ตารางที่ 24 กลยุทธ์ในการพัฒนาโปรแกรมสู่ความเป็นสากล โปรแกรมนานาชาติรูปแบบที่ 1: สถาบันอุดมศึกษาไทยจัดเอง

กลยุทธ์ระดับองค์กร	กลยุทธ์ระดับแผน	ตัวบ่งชี้	กลยุทธ์ระดับโครงการ	ปัจจัยแห่งความสำเร็จ
1. การบริหารงาน (M: Management)	1. เฝ้ารัดดำเนินการพัฒนา ปรับปรุงหน่วยงาน ประชาสัมพันธ์โปรแกรมในเชิงรุก	1.1 จำนวนผู้เข้าชมโปรแกรมนานาชาติผ่านทาง เครือข่ายอินเทอร์เน็ต (Web site) เฉลี่ยต่อปี 1.2 จำนวนครั้งในการเข้าร่วมประชาสัมพันธ์ โปรแกรมนานาชาติผ่านทางนิทรรศการทางการศึกษาในประเทศ (Higher Education Fair) 1.3 จำนวนครั้งในการเข้าร่วมกิจกรรม ประชาสัมพันธ์โปรแกรมนานาชาติผ่านทาง นิทรรศการทางการศึกษาในต่างประเทศ (International Road Show) 1.4 จำนวนชนิดของสื่อที่ใช้ในการประชาสัมพันธ์	1.1 จัดตั้งหน่วยงานชัดเจนขึ้นมาเพื่อรับผิดชอบโดยตรง เรื่องการประชาสัมพันธ์โปรแกรมนานาชาติเพื่อให้ ข้อมูลแก่ผู้ที่สนใจ 1.2 พัฒนา Web Site ของโปรแกรมให้มีความทันสมัย น่าสนใจ และมีข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับโปรแกรมครบ พร้อมผู้ติดต่อกลับหากสนใจข้อมูลเพิ่มเติม 1.3 เพิ่มการเชื่อมโยงกับแหล่งค้นหาข้อมูลผ่านทางเว็บไซต์ (Search Engine) ให้มากขึ้น 1.4 ร่วมแสดงนิทรรศการในต่างประเทศที่จัดโดย หน่วยงานรัฐและเอกชนมากขึ้น (Road Show) 1.5 ใช้การผสมผสานสื่อหลายด้าน (IMC) ที่มี ประสิทธิภาพเพื่อสื่อสารข้อมูลถึงกลุ่มเป้าหมาย ได้ดียิ่งขึ้น	1. การสื่อสารที่ดีและต่อเนื่อง กับสถาบันอุดมศึกษาไทย และต่างประเทศ (Good Communication Partner) 2. การสร้างเครือข่ายผ่านทาง ความสัมพันธ์ส่วนบุคคล (Personal Contact) 3. การกระจายอำนาจสู่ฝ่าย ประชาสัมพันธ์ 4. วิสัยทัศน์ผู้บริหารโปรแกรมนานาชาติที่สอดคล้องกับ ผู้บริหารระดับสูงของ สถาบัน
	2 ปรับปรุงการทำงานของฝ่าย วิเทศสัมพันธ์ ในเชิงรุก	2.1 จำนวนที่อาจารย์หรือผู้บริหารของ สถาบันอุดมศึกษาต่างประเทศเข้ามาเยือนใน แต่ละปี	2.1 โครงการส่งเสริมให้อาจารย์และเจ้าหน้าที่ฝ่ายวิเทศสัมพันธ์เข้าร่วมประชุมระดับนานาชาติและสานสัมพันธ์กับสถาบันอุดมศึกษาทั้งในและต่างประเทศ มากขึ้น	5. การบริหารงานในรูปแบบ องค์กรอิสระที่มีความ คล่องตัวสูง

ตารางที่ 24 (ต่อ)

กลยุทธ์ระดับองค์กร	กลยุทธ์ระดับแผน	ตัวบ่งชี้	กลยุทธ์ระดับโครงการ	ปัจจัยแห่งความสำเร็จ
1. การบริหารงาน (M: Management	3.ปรับปรุงขั้นตอนการบริการให้สะดวกรวดเร็วครบวงจร (One Stop Service for Student)	3.1 ความพึงพอใจของนักศึกษาในการใช้บริการ เช่นรับผลสอบ การขอใบรับรอง การแก้ปัญหาเฉพาะหน้า	3.1 โครงการพัฒนาบุคลากรในหน่วยงานให้มีความตระหนักในการให้บริการ (Service Mind) 3.2 โครงการปฐมนิเทศนักศึกษาใหม่ให้รู้วิธีการใช้บริการ	
	4.เร่งรัดสร้างความร่วมมือทางด้านวิชาการกับต่างสถาบันทั้งในและต่างประเทศ (Academic Links)	4.1 จำนวนข้อตกลงความร่วมมือ กับสถาบันต่างประเทศ (MOU) ที่เพิ่มขึ้น 4.2 จำนวนข้อตกลงความร่วมมือ (MOU) ที่มีผลทางปฏิบัติ (Effective) ที่เพิ่มขึ้น 4.3 จำนวนการดูงานต่างประเทศและเยี่ยมชมสถาบันอุดมศึกษาต่างประเทศ	4.1โครงการเยี่ยมชมการบริหารงานด้านวิชาการของมหาวิทยาลัยต่างประเทศ (Foreign University Visit) 4.2 สร้างความร่วมมือตกลงทางด้านวิชาการ (Academic MOU)	
	5. สร้างความร่วมมือกับสถาบันอุดมศึกษาไทยมากขึ้นเพื่อการใช้ทรัพยากรร่วมกัน	5.1 จำนวนข้อตกลงความร่วมมือ กับสถาบันในประเทศไทย (MOU) ที่เพิ่มขึ้น 5.2 จำนวนข้อตกลงความร่วมมือ (MOU) ที่มีผลทางปฏิบัติ (Effective) ที่เพิ่มขึ้น	5.1 โครงการความร่วมมือทางวิชาการและสถานที่ร่วมกันกับสถาบันอุดมศึกษาไทย	
	6. เพิ่มความคล่องตัวในการบริหารโปรแกรมนานาชาติ	6.1 ความเป็นอิสระในการบริหารโปรแกรมโปรแกรม 6.2 การกระจายอำนาจของสถาบันสู่ผู้บริหารโปรแกรมนานาชาติ	6.1 โครงการบริหารงานโปรแกรมนานาชาติในรูปแบบหน่วยงานอิสระหรือโครงการพิเศษ	

ตารางที่ 24 (ต่อ)

กลยุทธ์ระดับองค์กร	กลยุทธ์ระดับแผน	ตัวบ่งชี้	กลยุทธ์ระดับหน้าที/โครงการ	ปัจจัยแห่งความสำเร็จ
2. หลักสูตรสู่สากล (C: Curriculum)	1. พัฒนาเสริมสร้างความร่วมมือทางด้านวิจัย (Research Links)	1.1 จำนวนงานวิจัยที่ทำร่วมกับต่างประเทศเฉลี่ยในรอบ 3 ปี 1.2 จำนวนนักวิชาการชาวต่างประเทศที่มาร่วมทำงานวิจัยในประเทศไทยเฉลี่ยในรอบปี 1.3 จำนวนผลงานทางวิจัยที่ได้รับการตีพิมพ์เผยแพร่ในระดับนานาชาติ	1.1 โครงการส่งเสริมให้มีงานวิจัยร่วมกับสถาบันในต่างประเทศ 1.2 โครงการวิจัยร่วมกับองค์กรข้ามชาติที่มาอยู่ในประเทศไทย และที่ตั้งอยู่ในต่างประเทศ 1.3 โครงการส่งเสริมให้มีการวิจัยและนำเสนอผลงานในเวทีระดับนานาชาติ	1. การตระหนักถึงคุณภาพของโปรแกรมของผู้บริหาร 2. ทูตสนับสนุนงานวิจัยทั้งจากภายในและภายนอกองค์กร 3. การสื่อสารที่ดีและต่อเนื่องกับสถาบันอุดมศึกษาไทยและต่างประเทศ (Good Communication Partner) 4. การสร้างเครือข่ายผ่านทางความสัมพันธ์ส่วนบุคคล (Personal Contact)
	2. พัฒนาโปรแกรมให้ทันสมัยและคุณภาพให้เป็นที่ยอมรับในระดับนานาชาติ (Curriculum Development)	2.1 สัดส่วนของคณะกรรมการบริหารโปรแกรมร้อยละของผู้ทรงคุณวุฒิจากภายนอก /:อาจารย์ผู้บริหารโปรแกรมภายใน /อาจารย์ผู้ทรงคุณวุฒิต่างประเทศ	2.1 โครงการส่งเสริมให้มีคณะกรรมการภายนอกที่เป็นกลุ่มบุคคลที่มีโลกทัศน์กว้างมีประสบการณ์นานาชาติ ร่วมออกแบบพัฒนาโปรแกรมนานาชาติ ร่วมออกแบบพัฒนาโปรแกรมนานาชาติ 2.2 จัดตั้งคณะที่ปรึกษาโปรแกรมโดยมีอาจารย์ต่างประเทศที่มีความชำนาญในสาขานั้นๆ 2.3 จัดตั้งคณะกรรมการดูแลและที่ปรึกษาโปรแกรมโดยประกอบด้วยคณะกรรมการภายในและผู้ทรงคุณวุฒิภายนอกที่มีชื่อเสียงและเป็นที่ยอมรับ	
	3. พัฒนาความร่วมมือเป็นพันธมิตรกับสถาบันอุดมศึกษาต่างประเทศเพื่อเปิดโปรแกรมใหม่ๆ	3.1 จำนวนโปรแกรมใหม่ที่มีร่วมมือกับต่างประเทศ	3.1 โครงการเปิดโปรแกรมแบบปริญญาร่วมกับต่างประเทศ	

ตารางที่ 24 (ต่อ)

กลยุทธ์ระดับองค์กร	กลยุทธ์ระดับแผน	ตัวบ่งชี้	กลยุทธ์ระดับโครงการ	ปัจจัยแห่งความสำเร็จ
3.พัฒนานักศึกษาสู่สากล (S: student)	1. เพิ่มความหลากหลายของนักศึกษาต่างชาติ	1.1 ร้อยละของนักศึกษาต่างชาติ / นักศึกษาไทย 1.2 จำนวนนักศึกษาต่างชาติที่แลกเปลี่ยนมาเรียนในสถาบัน	1.1.โครงการแลกเปลี่ยนนักศึกษาระหว่างสถาบันต่างประเทศ 1.2 โครงการแลกเปลี่ยนนักศึกษากาดูคู่ร้อนกับสถาบันในต่างประเทศ 1.3 โครงการสร้างเครือข่ายความร่วมมือระหว่างสถาบันในรูปแบบขององค์นิสิตนักศึกษา เช่นชมรมนักศึกษาต่างๆ	1. การสร้างเครือข่ายกับสถาบันอุดมศึกษาทั้งในไทยและต่างประเทศ (Global Network) 2. การสร้างเครือข่ายผ่านทางความสัมพันธ์ส่วนบุคคลทุกระดับในองค์กร (Personal Contact) 3. การสร้างโฮมเพจที่มีประสิทธิภาพและน่าสนใจ (Attractive Internet Homepage)
	2. เสริมสร้างประสบการณ์ความเป็นนานาชาติ	2.1 จำนวนนักศึกษาแลกเปลี่ยนไปต่างประเทศ 2.2 จำนวนนักศึกษาฝึกงานในองค์กรข้ามชาติต่างๆ 2.3 จำนวนนักศึกษาฝึกงานในต่างประเทศ 2.4 จำนวนนักศึกษาไปดูงานหรือศึกษาเพิ่มเติมในต่างประเทศ	2.1 โครงการฝึกงานในองค์กรข้ามชาติต่างๆที่อยู่ในประเทศไทย 2.2 โครงการจัดสรรทุนการศึกษาให้กับนักศึกษาต่างประเทศผ่านทางองค์กรต่างๆของแต่ละประเทศ 2.3 โครงการอบรมเผยแพร่ถึงวัฒนธรรมของไทยและต่างชาติเพื่อการเรียนรู้ร่วมกัน	

ตารางที่ 24 (ต่อ)

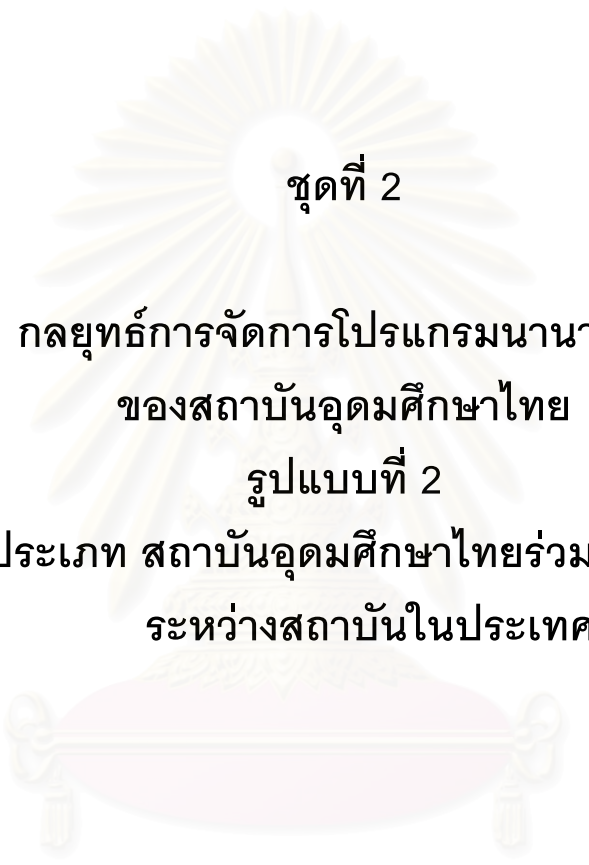
กลยุทธ์ระดับองค์กร	กลยุทธ์ระดับแผน	ตัวบ่งชี้	กลยุทธ์ระดับโครงการ	ปัจจัยแห่งความสำเร็จ
4. พัฒนา คณาจารย์ผู้ สากล (T: Teacher)	1. เพิ่มความหลากหลายของ อาจารย์จากหลาย ประเทศ	1.1 จำนวนอาจารย์ไทยที่แลกเปลี่ยนไปอยู่ที่ เมืองนอก 1.2 จำนวนอาจารย์ต่างชาติที่แลกเปลี่ยนมา อยู่เมืองไทย 1.3 จำนวนผู้ทรงคุณวุฒิต่างชาติที่เชิญมา บรรยายพิเศษ (Guest Speaker) 1.4 ร้อยละของจำนวนอาจารย์ชาว ต่างประเทศ /อาจารย์ไทย	1.1 โครงการแลกเปลี่ยนอาจารย์กับสถาบันต่างประเทศ 1.2 โครงการเชิญอาจารย์ผู้เชี่ยวชาญจากสถาบันต่างประเทศ มาบรรยาย 1.3 โครงการเชิญอาจารย์จากสถาบันอุดมศึกษาอื่นๆใน ประเทศมาสอนเพื่อใช้ทรัพยากรร่วมกันระหว่างสถาบัน 1.4 โครงการอาจารย์ต่างชาติหลังเกษียณในต่างประเทศ	1. การสื่อสารที่ดีและต่อเนื่องกับ สถาบันอุดมศึกษาไทยและ ต่างประเทศ (Good Communication Partner) 2. การสร้างเครือข่ายผ่านทาง ความสัมพันธ์ส่วนบุคคล (Personal Contact) 3. การสร้างโฮมเพจที่มี ประสิทธิภาพและน่าสนใจ 4. ความคล่องตัวในการบริหาร การเงินและอำนาจการตัดสินใจ ด้านงบประมาณของผู้บริหาร โปรแกรมนานาชาติ
	2. เสริมสร้างประสบการณ์ใน เวทีนานาชาติให้ คณาจารย์ไทยมากขึ้น	2.1 จำนวนบทความทางวิชาการที่ได้รับการ ตีพิมพ์เผยแพร่หรือในระดับนานาชาติ เฉลี่ยต่อปี 2.2 จำนวนบทความทางวิชาการที่นำเสนอใน การประชุมนานาชาติ ที่จัดขึ้นในประเทศ และต่างประเทศเฉลี่ยต่อปี 2.3 จำนวนอาจารย์ที่ไปร่วมประชุม อบรม หรือสัมมนาทางวิชาการระดับนานาชาติ เฉลี่ยต่อปี	2.1 โครงการส่งเสริมให้มีการเขียนบทความทางวิชาการและ นำเสนอผลงานในเวทีระดับนานาชาติ 2.2 โครงการบริการวิชาการให้คำปรึกษาหรือแนะนำทาง วิชาการต่อองค์กรข้ามชาติที่มีดำเนินธุรกิจในประเทศไทย 2.3 โครงการส่งเสริมให้มีการเข้าร่วมประชุมในเวทีระดับ นานาชาติมากขึ้น	

ตารางที่ 24 (ต่อ)

กลยุทธ์ระดับองค์กร	กลยุทธ์ระดับแผน	ตัวบ่งชี้	กลยุทธ์ระดับโครงการ	ปัจจัยแห่งความสำเร็จ
5. สนับสนุนกิจกรรมนานาชาติ (A: International Activities)	1. ส่งเสริมการจัดประชุมวิชาการในระดับภูมิภาคอาเซียน และระดับนานาชาติ	1.1 จำนวนการเป็นเจ้าภาพหรือเจ้าภาพร่วมในการจัดการประชุมวิชาการระดับชาติและนานาชาติ	1.1 โครงการเป็นเจ้าภาพร่วมในการจัดประชุมวิชาการระดับชาติและนานาชาติ	1. การสร้างเครือข่ายกับสถาบันอุดมศึกษาทั้งในไทยและต่างประเทศ (Global Network)
	2. ส่งเสริมประสานความร่วมมือด้านนักศึกษาแลกเปลี่ยนวัฒนธรรมผ่านกิจกรรมต่างๆ	2.1 จำนวนการจัดกิจกรรมการแลกเปลี่ยนวัฒนธรรมของสถาบัน	2.1 โครงการจัดงานวันนานาชาติ (International Day) ในสถาบัน	2. การสร้างเครือข่ายผ่านทางความสัมพันธ์ส่วนบุคคล (Personal Contact)
	3. ส่งเสริมประสานความร่วมมือด้าน การจัดการบริการสังคมร่วมกับองค์กรต่างๆ	3.1 จำนวนกิจกรรมที่ร่วมบำเพ็ญประโยชน์สู่สังคมร่วมกับองค์กรหรือหน่วยงานระหว่างประเทศ	3.1 โครงการร่วมกิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์สู่สังคมร่วมกับหน่วยงาน องค์กรข้ามชาติ	3. วิสัยทัศน์ของผู้บริหารระดับสูงในการตระหนักถึงการจัดการกิจกรรมนานาชาติ
				4. ความคล่องตัวในการบริหารการเงินและอำนาจการตัดสินใจด้านงบประมาณของผู้บริหารโปรแกรมนานาชาติ

ตารางที่ 24 (ต่อ)

กลยุทธ์ระดับองค์กร	กลยุทธ์ระดับแผน	ตัวบ่งชี้	กลยุทธ์ระดับโครงการ	ปัจจัยแห่งความสำเร็จ
6.ทรัพยากรสนับสนุน (R: Academic Supporting Resource)	1. ส่งเสริมการอำนวยความสะดวกในการจัดประชุมวิชาการระดับนานาชาติ	1.1 จำนวนการจัดประชุมนานาชาติที่สถาบัน	1.1 โครงการอำนวยความสะดวกในการใช้สถานที่เพื่อจัดประชุม	1. วิสัยทัศน์ของผู้บริหารระดับสูงในการตระหนักถึงคุณภาพของแหล่งค้นคว้าข้อมูล 2.. ความคล่องตัวในการบริหารการเงินและอำนาจการตัดสินใจด้านงบประมาณของผู้บริหารโปรแกรมนานาชาติ
	2. เพิ่มความหลากหลายของวารสารต่างประเทศ	2.1จำนวนวารสารต่างประเทศที่รับเป็นสมาชิก 2.2 จำนวนประเทศที่บอกรับวารสารต่างประเทศ	a. โครงการสรรหาและบอกรับวารสารจากต่างประเทศ	
	3. ส่งเสริมการร่วมใช้ทรัพยากรภายในสถาบันเพื่อการประหยัดต่อขนาด	3.1.จำนวนรายการอาคารสถานที่ส่วนกลางของสถาบันที่สามารถขอใช้ร่วมได้	3.1. โครงการร่วมมือกับส่วนกลางของสถาบันเพื่อใช้ประโยชน์ร่วมกัน เช่นสนามกีฬา ชมรม ฯลฯ	
	4. เพิ่มความหลากหลายของตำรา หนังสือต่างประเทศในห้องสมุด	4.1 จำนวนหนังสือต่างประเทศที่มีในห้องสมุด	4.1 โครงการจัดซื้อหนังสือตำราต่างประเทศ	
	5. เพิ่มสมรรถนะในการเข้าถึงฐานข้อมูลทางวิชาการและงานวิจัย	5.1 จำนวนคอมพิวเตอร์ต่อนักศึกษา 5.2 อัตราความเร็วของระบบอินเทอร์เน็ต	5.1 โครงการเพิ่มความสะดวกและรวดเร็วของระบบอินเทอร์เน็ต	

ชุดที่ 2

กลยุทธ์การจัดการโปรแกรมนานาชาติ
ของสถาบันอุดมศึกษาไทย

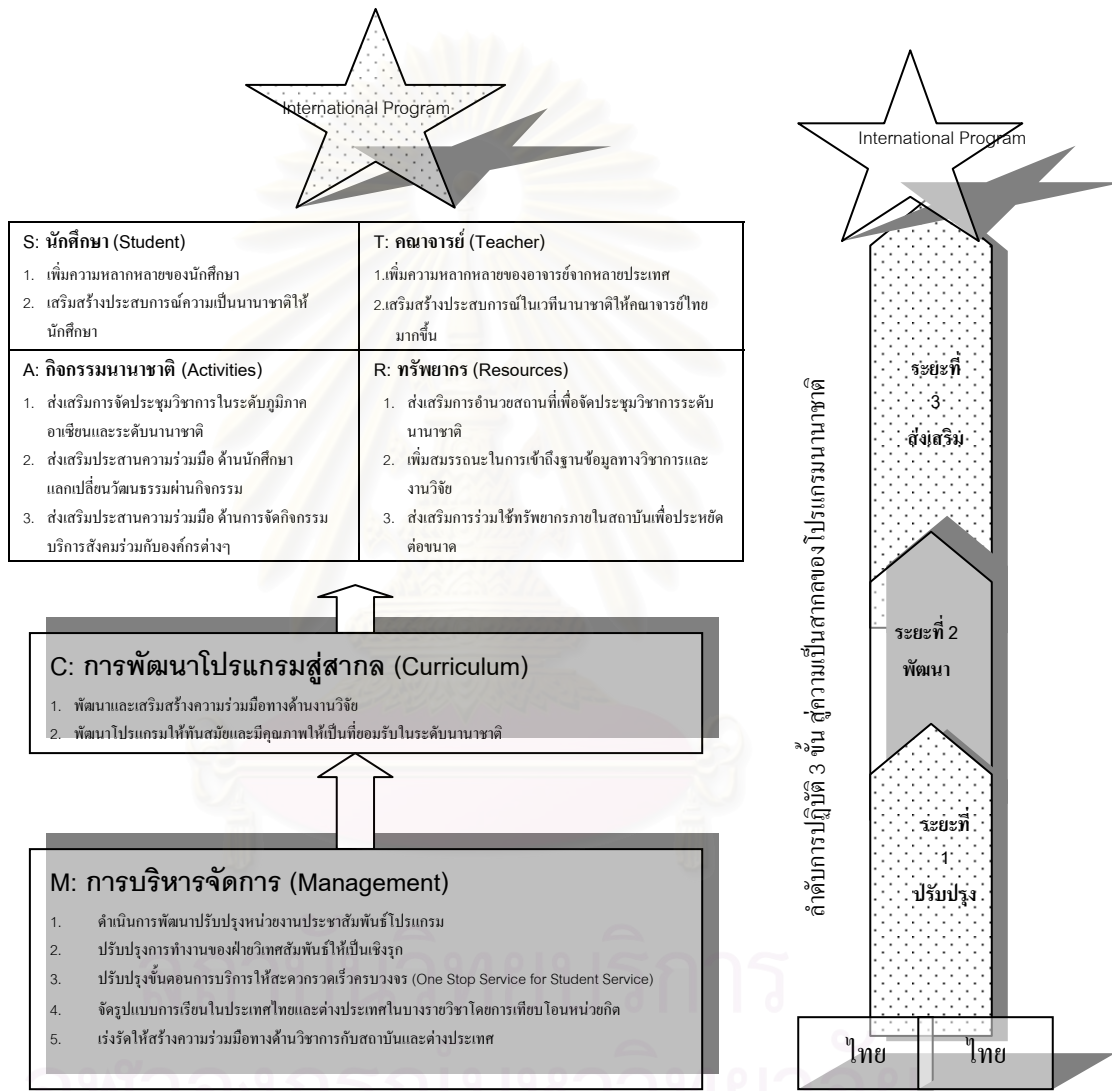
รูปแบบที่ 2

ประเภท สถาบันอุดมศึกษาไทยร่วมมือกัน
ระหว่างสถาบันในประเทศ

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

แผนภาพที่ 20 ภาพรวมการใช้กลยุทธ์สู่ความเป็นสากลของ โปรแกรมนานาชาติ
 รูปแบบที่ 2: สถาบันอุดมศึกษาไทยร่วมมือกันระหว่างสถาบันในประเทศ

แผนปฏิบัติ 3 ขั้นตอนสู่ความเป็นสากล: 5 ปรับปรุง 2 พัฒนา 10 ส่งเสริม มุ่งสู่ความเป็นสากล

ตารางที่ 25 กลยุทธ์ในการพัฒนาโปรแกรมสู่ความเป็นสากล โปรแกรมนานาชาติรูปแบบที่ 2: สถาบันอุดมศึกษาไทยร่วมมือกันระหว่างสถาบันในประเทศ

กลยุทธ์ระดับองค์กร	กลยุทธ์ระดับแผน	ตัวบ่งชี้	กลยุทธ์ระดับโครงการ	ปัจจัยแห่งความสำเร็จ
1. การบริหารจัดการ (M: Management)	1. เฝ้าระวังดำเนินการพัฒนาปรับปรุงหน่วยงานประชาสัมพันธ์โปรแกรมในเชิงรุก	1.1 จำนวนผู้เข้าชมโปรแกรมนานาชาติผ่านทางเครือข่ายอินเทอร์เน็ต (Web site) เฉลี่ยต่อปี 1.2 จำนวนครั้งในการเข้าร่วมประชาสัมพันธ์โปรแกรมนานาชาติผ่านทางนิทรรศการทางการศึกษาในประเทศ (Higher Education Fair) 1.3 จำนวนครั้งในการเข้าร่วมกิจกรรมประชาสัมพันธ์โปรแกรมนานาชาติผ่านทางนิทรรศการทางการศึกษาในต่างประเทศ (International Road Show) 1.4 จำนวนชนิดของสื่อที่ใช้ในการประชาสัมพันธ์	1.1 จัดตั้งหน่วยงานชัดเจนขึ้นมาเพื่อรับผิดชอบโดยตรงเรื่องการประชาสัมพันธ์โปรแกรมนานาชาติเพื่อให้ข้อมูลแก่ผู้ที่เกี่ยวข้อง 1.2 พัฒนา Web Site ของโปรแกรมให้มีความทันสมัย น่าสนใจ และมีข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับโปรแกรมครบพร้อมผู้ติดต่อกลับหากสนใจข้อมูลเพิ่มเติม 1.3 เพิ่มการเชื่อมโยงกับแหล่งค้นหาข้อมูลผ่านทางเว็บไซต์ (Search Engine) ให้มากขึ้น 1.4 ร่วมแสดงนิทรรศการในต่างประเทศที่จัดโดยหน่วยงานรัฐและเอกชนมากขึ้น (Road Show 1.5 ใช้การผสมผสานสื่อหลายด้าน ที่มีประสิทธิภาพเพื่อสื่อข่าวสารข้อมูลถึงกลุ่มเป้าหมายได้ดียิ่งขึ้น	1. การสื่อสารที่ดีและต่อเนื่องกับสถาบันอุดมศึกษาไทยและต่างประเทศ (Good Communication Partner) 2. การสร้างเครือข่ายผ่านความสัมพันธ์ส่วนบุคคล (Personal Contact) 3. การกระจายอำนาจสู่ฝ่ายประชาสัมพันธ์ 4. วิสัยทัศน์ของผู้บริหารระดับสูงที่สอดคล้องกับผู้บริหารโปรแกรมนานาชาติ
	2 ปรับปรุงการทำงานของฝ่ายวิเทศสัมพันธ์ ในเชิงรุก	2.1 จำนวนที่อาจารย์หรือผู้บริหารของสถาบันอุดมศึกษาต่างประเทศเข้ามาเยือนในแต่ละปี	2.1 โครงการส่งเสริมให้อาจารย์และเจ้าหน้าที่ฝ่ายวิเทศสัมพันธ์เข้าร่วมประชุมระดับนานาชาติและสานสัมพันธ์กับสถาบันอุดมศึกษาทั้งในและต่างประเทศมากขึ้น	5. การบริหารงานในรูปแบบองค์กรอิสระที่มีความคล่องตัวสูง

ตารางที่ 25 (ต่อ)

กลยุทธ์ระดับ	กลยุทธ์ระดับแผน	ตัวบ่งชี้	กลยุทธ์ระดับโครงการ	ปัจจัยแห่งความสำเร็จ
1. การบริหารจัดการ (M: Management)	3.ปรับปรุงขั้นตอนการบริการให้สะดวกรวดเร็วครบวงจร (One Stop Service for Student)	3.1 ความพึงพอใจของนักศึกษาในการใช้บริการ เช่นรับผลสอบ การขอใบรับรอง การแก้ปัญหาเฉพาะหน้า	3.1 โครงการพัฒนาบุคลากรในหน่วยงานให้มีความตระหนักในการให้บริการ (Service Mind)	
	4. จัดรูปแบบการเรียนทั้งในไทยและต่างประเทศในบางรายวิชาโดยการเทียบโอนหน่วยกิต (Credit Transfer)	4.1 จำนวนนักศึกษาที่ไปเรียนบางรายวิชาหรือเป็นเทอมที่สถาบันอุดมศึกษาต่างประเทศ (Sandwich or Credit Transfer)	4.1 โครงการร่วมมือในการวางแผนเรียนสองประเทศ (Sandwich Program)	

ตารางที่ 25 (ต่อ)

กลยุทธ์ระดับองค์กร	กลยุทธ์ระดับแผน	ตัวบ่งชี้	กลยุทธ์ระดับหน้าที่/โครงการ	ปัจจัยแห่งความสำเร็จ
3. โปรแกรมสู่สากล (C: Curriculum)	1.พัฒนาเสริมสร้างความร่วมมือทางด้านวิจัย (Research Links)	1.1 จำนวนงานวิจัยที่ทำร่วมกับต่างประเทศเฉลี่ยในรอบ 3 ปี 1.2 จำนวนนักวิชาการชาวต่างประเทศที่มาร่วมทำงานวิจัยในประเทศไทยเฉลี่ยในรอบปี 1.3 จำนวนผลงานทางวิจัยที่ได้รับการตีพิมพ์เผยแพร่ในระดับนานาชาติ	1.1 โครงการส่งเสริมให้มีงานวิจัยร่วมกับสถาบันในต่างประเทศ 1.2 โครงการวิจัยร่วมกับองค์กรข้ามชาติที่มาอยู่ในประเทศไทย และที่ตั้งอยู่ในต่างประเทศ 1.3 โครงการส่งเสริมให้มีการวิจัยและนำเสนอผลงานในเวทีระดับนานาชาติ	1.การตระหนักถึงคุณภาพของโปรแกรมของผู้บริหาร 2. ทุนสนับสนุนงานวิจัยทั้งจากภายในและภายนอกองค์กร 3. การสื่อสารที่ดีและต่อเนื่องกับสถาบันอุดมศึกษาไทยและต่างประเทศ (Good Communication Partner) 4.. การสร้างเครือข่ายผ่านทางความสัมพันธ์ส่วนบุคคล (Personal Contact)
	2.พัฒนาโปรแกรมให้ทันสมัยและคุณภาพให้เป็นที่ยอมรับในระดับนานาชาติ (Curriculum Development)	2.1 สัดส่วนของคณะกรรมการบริหารโปรแกรมร้อยละของผู้ทรงคุณวุฒิจากภายนอก /:อาจารย์ผู้บริหารโปรแกรมภายใน /อาจารย์ผู้ทรงคุณวุฒิต่างประเทศ	2.1 โครงการส่งเสริมให้มีคณะกรรมการภายนอกที่เป็นกลุ่มบุคคลที่มีโลกทัศน์กว้างมีประสบการณ์นานาชาติ ร่วมออกแบบพัฒนาโปรแกรม 2.2จัดตั้งคณะที่ปรึกษาโปรแกรมโดยมีอาจารย์ต่างประเทศที่มีความชำนาญในสาขานั้นๆ 2.3จัดตั้งคณะกรรมการดูแลและที่ปรึกษาโปรแกรมโดยประกอบด้วยคณะกรรมการภายในและผู้ทรงคุณวุฒิภายนอกที่มีชื่อเสียงและเป็นที่ยอมรับ	

ตารางที่ 25 (ต่อ)

กลยุทธ์ระดับองค์กร	กลยุทธ์ระดับแผน	ตัวบ่งชี้	กลยุทธ์ระดับโครงการ	ปัจจัยแห่งความสำเร็จ
3. พัฒนานักศึกษาสู่สากล (S: student)	1. เพิ่มความหลากหลายของนักศึกษาต่างชาติ	1.1 ร้อยละของนักศึกษาต่างชาติ / นักศึกษาไทย 1.2 จำนวนนักศึกษาต่างชาติที่แลกเปลี่ยนมาเรียนในสถาบัน	1.1. โครงการแลกเปลี่ยนนักศึกษาระหว่างสถาบันต่างประเทศ 1.2 โครงการแลกเปลี่ยนนักศึกษาภาคฤดูร้อนกับสถาบันในต่างประเทศ 1.3 โครงการสร้างเครือข่ายความร่วมมือระหว่างสถาบันในรูปแบบของคณิสตินักศึกษา เช่น ชมรมนักศึกษาต่างๆ	1. การสร้างเครือข่ายกับสถาบันอุดมศึกษาทั้งในไทยและต่างประเทศ (Global Network) 2. การสร้างเครือข่ายผ่านทางความสัมพันธ์ส่วนบุคคลทุกระดับในองค์กร (Personal Contact) 3. การสร้างโฮมเพจที่มีประสิทธิภาพและน่าสนใจ (Internet Homepage Attractive)
	2. เสริมสร้างประสบการณ์ความเป็นนานาชาติ	2.1 จำนวนนักศึกษาแลกเปลี่ยนไปต่างประเทศ 2.2 จำนวนนักศึกษาฝึกงานในองค์กรข้ามชาติต่างๆ 2.3 จำนวนนักศึกษาฝึกงานในต่างประเทศ 2.4 จำนวนนักศึกษาไปดูงานหรือศึกษาเพิ่มเติมในต่างประเทศ	2.1 โครงการฝึกงานในองค์กรข้ามชาติต่างๆที่อยู่ในประเทศไทย 2.2 โครงการจัดสรรทุนการศึกษาให้กับนักศึกษาต่างประเทศผ่านทางองค์กรต่างๆของแต่ละประเทศ 2.3 โครงการอบรมเผยแพร่ถึงวัฒนธรรมต่างชาติเพื่อการเรียนรู้ร่วมกัน	

ตารางที่ 25 (ต่อ)

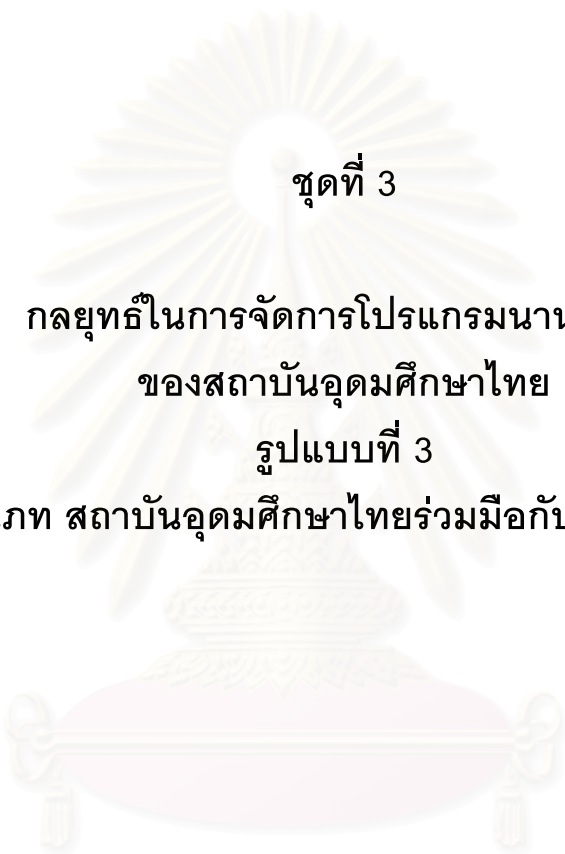
กลยุทธ์ระดับองค์กร	กลยุทธ์ระดับแผน	ตัวบ่งชี้	กลยุทธ์ระดับโครงการ	ปัจจัยแห่งความสำเร็จ
4. พัฒนา คณาจารย์ผู้ สากล (T: Teacher)	1. เพิ่มความหลากหลายของ อาจารย์จากหลายประเทศ	1.1 จำนวนอาจารย์ไทยที่แลกเปลี่ยนไปอยู่ที่ เมืองนอก 1.2 จำนวนอาจารย์ต่างชาติที่แลกเปลี่ยนมา อยู่เมืองไทย 1.3 จำนวนผู้ทรงคุณวุฒิต่างชาติที่เชิญมา บรรยายพิเศษ (Guest Speaker) 1.4 ร้อยละของจำนวนอาจารย์ชาว ต่างประเทศ /อาจารย์ไทย	1.1 โครงการแลกเปลี่ยนอาจารย์กับสถาบันต่างประเทศ 1.2 โครงการเชิญอาจารย์ผู้เชี่ยวชาญจากสถาบันต่างประเทศ มาบรรยาย 1.3 โครงการเชิญอาจารย์จากสถาบันอุดมศึกษาอื่นๆใน ประเทศมาสอนเพื่อใช้ทรัพยากรร่วมกันระหว่างสถาบัน 1.4 โครงการอาจารย์ต่างชาติหลังเกษียณในต่างประเทศ	1. การสื่อสารที่ดีและต่อเนื่องกับ สถาบันอุดมศึกษาไทยและ ต่างประเทศ (Good Communication Partner) 2. การสร้างเครือข่ายผ่านทาง ความสัมพันธ์ส่วนบุคคล (Personal Contact) 3. การสร้างโฮมเพจที่มี ประสิทธิภาพและน่าสนใจ (Internet Homepage Attractive) 4. ความคล่องตัวในการบริหาร การเงินและอำนาจการตัดสินใจ ด้านงบประมาณของผู้บริหาร โปรแกรมนานาชาติ
	2. เสริมสร้างประสบการณ์ใน เวทีนานาชาติให้ คณาจารย์ไทยมากขึ้น	2.1 จำนวนบทความทางวิชาการที่ได้รับการ ตีพิมพ์เผยแพร่หรือในระดับนานาชาติ เฉลี่ยต่อปี 2.2 จำนวนบทความทางวิชาการที่นำเสนอใน การประชุมนานาชาติ ที่จัดขึ้นในประเทศ และต่างประเทศเฉลี่ยต่อปี 2.3 จำนวนอาจารย์ที่ไปร่วมประชุม อบรม หรือสัมมนาทางวิชาการระดับนานาชาติ เฉลี่ยต่อปี	2.1 โครงการส่งเสริมให้มีการเขียนบทความทางวิชาการและ นำเสนอผลงานในเวทีระดับนานาชาติ 2.2 โครงการบริการวิชาการให้คำปรึกษาหรือแนะนำทาง วิชาการต่อองค์กรข้ามชาติที่มีดำเนินธุรกิจในประเทศไทย 2.3 โครงการส่งเสริมให้มีการเข้าร่วมประชุมในเวทีระดับ นานาชาติมากขึ้น	

ตารางที่ 25 (ต่อ)

กลยุทธ์ระดับองค์กร	กลยุทธ์ระดับแผน	ตัวบ่งชี้	กลยุทธ์ระดับโครงการ	ปัจจัยแห่งความสำเร็จ
5. สนับสนุนกิจกรรมนานาชาติ (A: International Activities)	1. ส่งเสริมการจัดประชุมวิชาการในระดับภูมิภาค อาเซียน และระดับนานาชาติ	1.1 จำนวนการเป็นเจ้าภาพหรือเจ้าภาพร่วมในการจัดการประชุมวิชาการระดับชาติและนานาชาติ	1.1 โครงการเป็นเจ้าภาพร่วมในการจัดประชุมวิชาการระดับชาติและนานาชาติ	1. การสร้างเครือข่ายกับสถาบันอุดมศึกษาทั้งในไทยและต่างประเทศ (Global Network)
	2. ส่งเสริมประสานความร่วมมือด้านนักศึกษาแลกเปลี่ยน วัฒนธรรมผ่านกิจกรรมต่างๆ	2.1 จำนวนการจัดกิจกรรมการแลกเปลี่ยน วัฒนธรรมของสถาบัน	2.1 โครงการจัดงานวันนานาชาติ (International Day) ในสถาบัน	2. การสร้างเครือข่ายผ่านทางความสัมพันธ์ส่วนบุคคล (Personal Contact)
	3. ส่งเสริมประสานความร่วมมือด้านการจัดกิจกรรมบริการสังคมร่วมกับองค์กรต่างๆ	3.1 จำนวนกิจกรรมที่ร่วมบำเพ็ญประโยชน์สู่สังคม ร่วมกับองค์กรหรือหน่วยงานระหว่างประเทศ	3.1 โครงการร่วมกิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์สู่สังคม ร่วมกับหน่วยงานองค์กรข้ามชาติ	3. วิสัยทัศน์ของผู้บริหารระดับสูง ในการตระหนักถึงการจัดกิจกรรมนานาชาติ
				4. ความคล่องตัวในการบริหารการเงินและอำนาจการตัดสินใจด้านงบประมาณของผู้บริหารโปรแกรมนานาชาติ

ตารางที่ 25 (ต่อ)

กลยุทธ์ระดับองค์กร	กลยุทธ์ระดับแผน	ตัวบ่งชี้	กลยุทธ์ระดับโครงการ	ปัจจัยแห่งความสำเร็จ
6. ทรัพยากรสนับสนุน (R: Academic Supporting Resource)	1. ส่งเสริมการอำนวยความสะดวกเพื่อจัดประชุมวิชาการระดับนานาชาติ	1.1 จำนวนการจัดประชุมนานาชาติที่สถาบัน	1.1 โครงการอำนวยความสะดวกในหอใช้สถานที่เพื่อจัดประชุม	1. วิสัยทัศน์ของผู้บริหารระดับสูงในการตระหนักถึงคุณภาพของแหล่งค้นคว้าข้อมูล 2. ความคล่องตัวในการบริหารการเงินและอำนาจการตัดสินใจด้านงบประมาณของผู้บริหารโปรแกรมนานาชาติ
	2. เพิ่มความหลากหลายของวารสารต่างประเทศ	2.1 จำนวนวารสารต่างประเทศที่รับเป็นสมาชิก 2.2 จำนวนประเทศที่บอกรับวารสารต่างประเทศ	2.1 โครงการสรรหาและบอกรับวารสารจากต่างประเทศ	
	3. ส่งเสริมการร่วมใช้ทรัพยากรภายในสถาบันเพื่อการประหยัดต่อขนาด (Economy of Scale)	3.1 จำนวนรายการอาคารสถานที่ส่วนกลางของสถาบันที่สามารถขอใช้ร่วมได้	3.1. โครงการร่วมมือกับส่วนกลางของสถาบันเพื่อใช้ประโยชน์ร่วมกัน เช่น สนามกีฬา ชมรม ฯลฯ	

ชุดที่ 3

กลยุทธ์ในการจัดการโปรแกรมนานาชาติ
ของสถาบันอุดมศึกษาไทย

รูปแบบที่ 3

ประเภท สถาบันอุดมศึกษาไทยร่วมมือกับต่างประเทศ

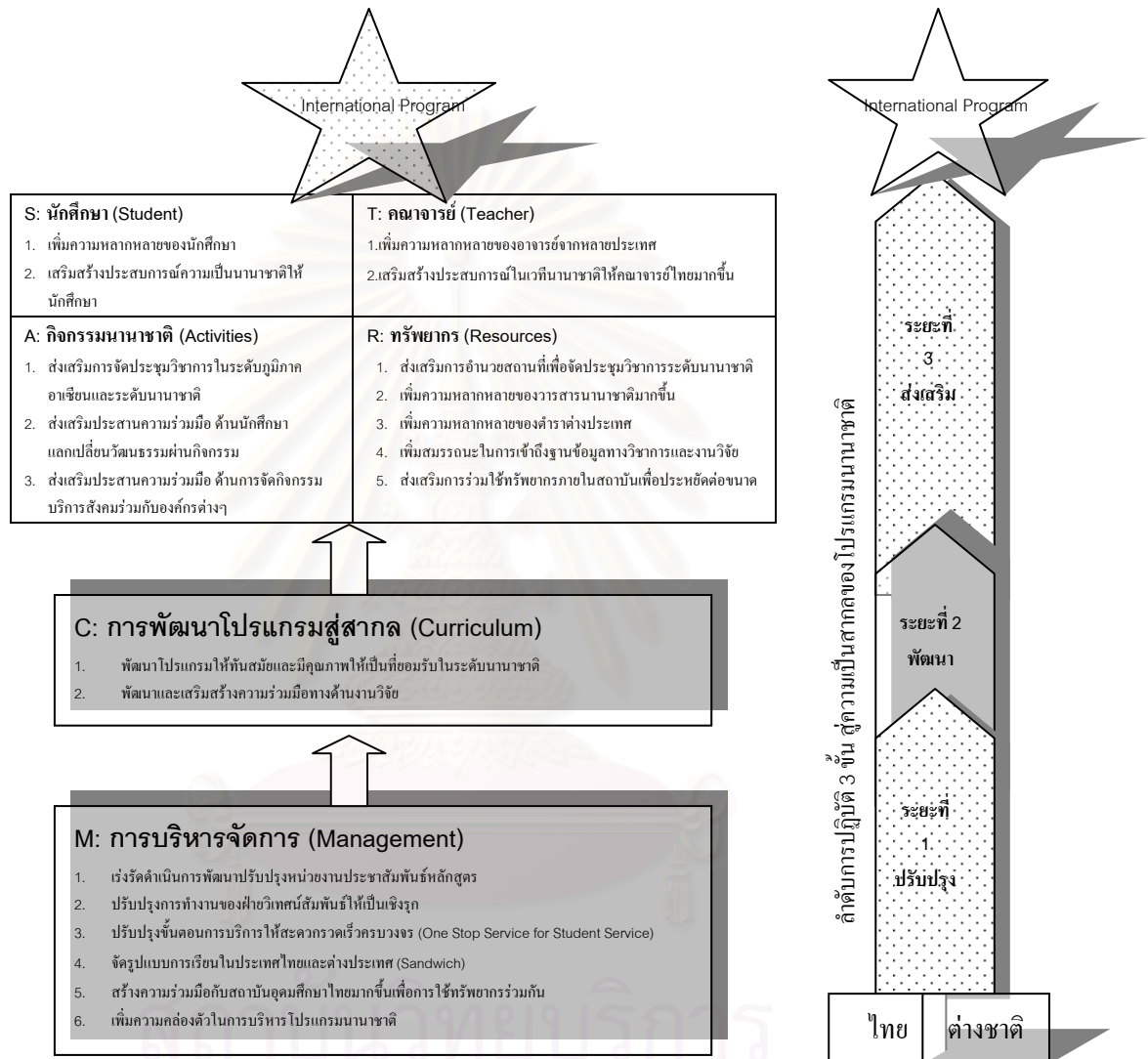
:

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

แผนภาพที่ 21 ภาพรวมการใช้กลยุทธ์สู่ความเป็นสากลของ โปรแกรมนานาชาติ รูปแบบที่ 3 :

โปรแกรมนานาชาติของสถาบันอุดมศึกษาไทยร่วมมือกับสถาบันต่างประเทศ

แผนปฏิบัติ 3 ขั้นตอนสู่ความเป็นสากล: 6 ปรับปรุง 2 พัฒนา 12 ส่งเสริม มุ่งสู่ความเป็นสากล

ตารางที่ 26 กลยุทธ์ในการพัฒนาโปรแกรมสู่ความเป็นสากล
 โปรแกรมนานาชาติรูปแบบที่ 3:สถาบันอุดมศึกษาไทยร่วมมือกับสถาบันต่างประเทศ

กลยุทธ์ระดับองค์กร	กลยุทธ์ระดับแผน	ตัวบ่งชี้	กลยุทธ์ระดับโครงการ	ปัจจัยแห่งความสำเร็จ
1. การบริหารจัดการ (M: Management)	1. เฝ้าระวังดำเนินการพัฒนาปรับปรุงหน่วยงานประชาสัมพันธ์โปรแกรมในเชิงรุก	1.1 จำนวนผู้เข้าชมโปรแกรมนานาชาติผ่านทางเครือข่ายอินเทอร์เน็ต (Web site) เฉลี่ยต่อปี 1.2 จำนวนครั้งในการเข้าร่วมประชาสัมพันธ์โปรแกรมนานาชาติผ่านทางนิทรรศการทางการศึกษาในประเทศ (Higher Education Fair) 1.3 จำนวนครั้งในการเข้าร่วมกิจกรรมประชาสัมพันธ์โปรแกรมนานาชาติผ่านทางนิทรรศการทางการศึกษาในต่างประเทศ (International Road Show) 1.4 จำนวนชนิดของสื่อที่ใช้ในการประชาสัมพันธ์	1.1 จัดตั้งหน่วยงานชัดเจนขึ้นมาเพื่อรับผิดชอบโดยตรงเรื่องการประชาสัมพันธ์โปรแกรมนานาชาติเพื่อให้ข้อมูลแก่ผู้ที่สนใจ 1.2 พัฒนา Web Site ของโปรแกรมให้มีความทันสมัย น่าสนใจ และมีข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับโปรแกรมครบพร้อมผู้ติดต่อกลับหากสนใจข้อมูลเพิ่มเติม 1.3 เพิ่มการเชื่อมโยงกับแหล่งค้นหาข้อมูลผ่านทางเว็บไซต์ (Search Engine) ให้มากขึ้น 1.4 ร่วมแสดงนิทรรศการในต่างประเทศที่จัดโดยหน่วยงานรัฐและเอกชนมากขึ้น (Road Show) 1.5 ใช้การผสมผสานสื่อหลายด้าน (IMC) ที่มีประสิทธิภาพเพื่อสื่อสารข้อมูลถึงกลุ่มเป้าหมายได้อย่างขึ้น	1. การสื่อสารที่ดีและต่อเนื่องกับสถาบันอุดมศึกษาไทยและต่างประเทศ (Good Communication Partner) 2. การสร้างเครือข่ายผ่านทางความสัมพันธ์ส่วนบุคคล (Personal Contact) 3. การกระจายอำนาจสู่ฝ่ายประชาสัมพันธ์ 4. วิสัยทัศน์ของผู้บริหารระดับสูงที่สอดคล้องกับผู้บริหารโปรแกรมนานาชาติ 5. การบริหารงานในรูปแบบองค์กรอิสระที่มีความคล่องตัวสูง

ตารางที่ 26 (ต่อ)

กลยุทธ์ระดับ	กลยุทธ์ระดับแผน	ตัวบ่งชี้	กลยุทธ์ระดับโครงการ	ปัจจัยแห่งความสำเร็จ
1.การบริหารจัดการ (M: Management)	2 ปรับปรุงการทำงานของฝ่ายวิเทศสัมพันธ์ ในเชิงรุก (International Affair)	2.1 จำนวนที่อาจารย์หรือผู้บริหารของสถาบันอุดมศึกษาต่างประเทศเข้ามาเยือนในแต่ละปี	2.1 โครงการส่งเสริมให้อาจารย์และเจ้าหน้าที่ฝ่ายวิเทศสัมพันธ์เข้าร่วมประชุมระดับนานาชาติและสานสัมพันธ์กับสถาบันอุดมศึกษาทั้งในและต่างประเทศมากขึ้น	
	3.ปรับปรุงขั้นตอนการบริการให้สะดวกรวดเร็วครบวงจร (One Stop Service for Student)	3.1 ความพึงพอใจของนักศึกษาในการใช้บริการ เช่นรับผลสอบ การขอใบรับรอง การแก้ปัญหาเฉพาะหน้า	3.1 โครงการพัฒนาบุคลากรในหน่วยงานให้มีความตระหนักในการให้บริการ (Service Mind)	
	4. จัดรูปแบบการเรียนทั้งในไทยและต่างประเทศในบางรายวิชาโดยการเทียบโอนหน่วยกิต	4.1 จำนวนนักศึกษาที่ไปเรียนบางรายวิชาหรือเป็นเทอมที่สถาบันอุดมศึกษาต่างประเทศ (Sandwich or Credit Transfer)	4.1 โครงการร่วมมือในการวางแผนเรียนสองประเทศ (Sandwich Program)	
	5. สร้างความร่วมมือกับสถาบันอุดมศึกษาไทยมากขึ้นเพื่อการใช้ทรัพยากรร่วมกัน	5.1 จำนวนข้อตกลงความร่วมมือ กับสถาบันในประเทศ (MOU) ที่เพิ่มขึ้น 5.2 จำนวนข้อตกลงความร่วมมือ (MOU) ที่มีผลทางปฏิบัติ (Effective) ที่เพิ่มขึ้น	5.1 โครงการความร่วมมือทางวิชาการและสถานที่ร่วมกันกับสถาบันอุดมศึกษาไทย	
	6. เพิ่มความคล่องตัวในการบริหารโปรแกรมนานาชาติ	6.2 ความเป็นอิสระในการบริหารโปรแกรมโปรแกรม 6.2 การกระจายอำนาจของสถาบันสู่ผู้บริหารโปรแกรมนานาชาติ	6.1 โครงการบริหารงานโปรแกรมนานาชาติในรูปแบบหน่วยงานอิสระหรือโครงการพิเศษ	

ตารางที่ 26 (ต่อ)

กลยุทธ์ระดับองค์กร	กลยุทธ์ระดับแผน	ตัวบ่งชี้	กลยุทธ์ระดับหน้าที่/โครงการ	ปัจจัยแห่งความสำเร็จ
2. โปรแกรมสู่สากล (C: Curriculum)	1.พัฒนาเสริมสร้างความร่วมมือทางด้านวิจัย (Research Links)	1.1 จำนวนงานวิจัยที่ทำร่วมกับต่างประเทศเฉลี่ยในรอบ 3 ปี 1.2 จำนวนนักวิชาการชาวต่างประเทศที่มาร่วมทำงานวิจัยในประเทศไทยเฉลี่ยในรอบปี 1.3 จำนวนผลงานทางวิจัยที่ได้รับการตีพิมพ์เผยแพร่ในระดับนานาชาติ	1.1 โครงการส่งเสริมให้ทีมงานวิจัยร่วมกับสถาบันในต่างประเทศ 1.2 โครงการวิจัยร่วมกับองค์กรข้ามชาติที่มาอยู่ในประเทศไทย และที่ตั้งอยู่ในต่างประเทศ 1.3 โครงการส่งเสริมให้มีการวิจัยและนำเสนอผลงานในเวทีระดับนานาชาติ	1.การตระหนักถึงคุณภาพของโปรแกรมของผู้บริหาร 2. ทุนสนับสนุนงานวิจัยทั้งจากภายในและภายนอกองค์กร 3. การสื่อสารที่ดีและต่อเนื่องกับสถาบันอุดมศึกษาไทยและต่างประเทศ (Good Communication Partner)
	2.พัฒนาโปรแกรมให้ทันสมัยและคุณภาพให้เป็นที่ยอมรับในระดับนานาชาติ (Curriculum Development)	2.1 สัดส่วนของคณะกรรมการบริหารโปรแกรมร้อยละของผู้ทรงคุณวุฒิจากภายนอก /:อาจารย์ผู้บริหารโปรแกรมภายใน /อาจารย์ผู้ทรงคุณวุฒิต่างประเทศ	2.1 โครงการส่งเสริมให้มีคณะกรรมการภายนอกที่เป็นกลุ่มบุคคลที่มีโลกทัศน์กว้างมีประสบการณ์นานาชาติ ร่วมออกแบบพัฒนาโปรแกรม 2.2 จัดตั้งคณะที่ปรึกษาโปรแกรมโดยมีอาจารย์ต่างประเทศที่มีความชำนาญในสาขานั้นๆ 2.3 จัดตั้งคณะกรรมการดูแลและที่ปรึกษาโปรแกรมโดยประกอบด้วยคณะกรรมการภายในและผู้ทรงคุณวุฒิภายนอกที่มีชื่อเสียงและเป็นที่ยอมรับ	4.. การสร้างเครือข่ายผ่านทางความสัมพันธ์ส่วนบุคคล (Personal Contact)

ตารางที่ 26 (ต่อ)

กลยุทธ์ระดับองค์กร	กลยุทธ์ระดับแผน	ตัวบ่งชี้	กลยุทธ์ระดับโครงการ	ปัจจัยแห่งความสำเร็จ
3. พัฒนานักศึกษา สู่สากล (S: student)	1. เพิ่มความหลากหลายของ นักศึกษาต่างชาติ	1.1 ร้อยละของนักศึกษาต่างชาติ / นักศึกษา ไทย 1.2 จำนวนนักศึกษาต่างชาติที่แลกเปลี่ยนมา เรียนในสถาบัน	1.1 โครงการแลกเปลี่ยนนักศึกษาระหว่างสถาบัน ต่างประเทศ 1.2 โครงการแลกเปลี่ยนนักศึกษาระหว่างสถาบัน ในต่างประเทศ 1.3 โครงการสร้างเครือข่ายความร่วมมือระหว่างสถาบัน ในรูปแบบขององค์นิสิตนักศึกษา เช่นชมรมนักศึกษา ต่างๆ	1. การสร้างเครือข่ายกับ สถาบันอุดมศึกษาทั้งในไทยและ ต่างประเทศ (Global Network) 2. การสร้างเครือข่ายผ่านทาง ความสัมพันธ์ส่วนบุคคลทุกระดับใน องค์กร (Personal Contact) 3. การสร้างโฮมเพจที่มีประสิทธิภาพและ น่าสนใจ (Internet Homepage Attractive)
	2. เสริมสร้างประสบการณ์ ความเป็นนานาชาติ	2.1 จำนวนนักศึกษาแลกเปลี่ยนไป ต่างประเทศ 2.2 จำนวนนักศึกษาฝึกงานในองค์กรข้ามชาติ ต่างๆ 2.3 จำนวนนักศึกษาฝึกงานในต่างประเทศ 2.4 จำนวนนักศึกษาไปดูงานหรือศึกษา เพิ่มเติมในต่างประเทศ	2.1 โครงการฝึกงานในองค์กรข้ามชาติต่างๆที่อยู่ใน ประเทศไทย 2.2 โครงการจัดสรรทุนการศึกษาให้กับนักศึกษา ต่างประเทศผ่านทางองค์กรต่างๆของแต่ละประเทศ 2.3 โครงการอบรมเผยแพร่ถึงวัฒนธรรมต่างชาติเพื่อการ เรียนรู้ร่วมกัน	

ตารางที่ 26 (ต่อ)

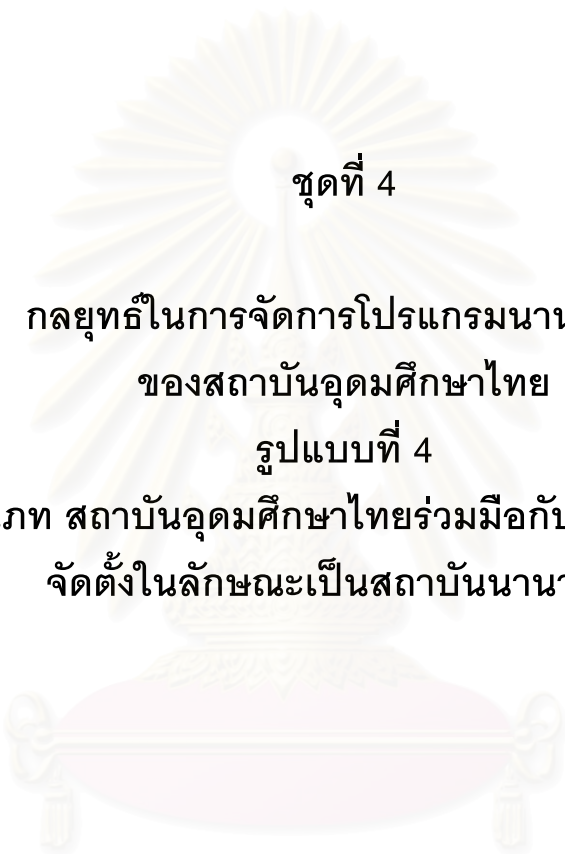
กลยุทธ์ระดับองค์กร	กลยุทธ์ระดับแผน	ตัวบ่งชี้	กลยุทธ์ระดับโครงการ	ปัจจัยแห่งความสำเร็จ
4. พัฒนาคณาจารย์ สู่สากล (T: Teacher)	1. เพิ่มความหลากหลายของ อาจารย์จากหลายประเทศ	1.5 จำนวนอาจารย์ไทยที่แลกเปลี่ยนไปอยู่ที่ เมืองนอก 1.6 จำนวนอาจารย์ต่างชาติที่แลกเปลี่ยนมา อยู่เมืองไทย 1.7 จำนวนผู้ทรงคุณวุฒิต่างชาติที่เชิญมา บรรยายพิเศษ (Guest Speaker) 1.8 ร้อยละของจำนวนอาจารย์ชาว ต่างประเทศ /อาจารย์ไทย	1.1 โครงการแลกเปลี่ยนอาจารย์กับสถาบันต่างประเทศ 1.2 โครงการเชิญอาจารย์ผู้เชี่ยวชาญจากสถาบันต่างประเทศ มาบรรยาย 1.3 โครงการเชิญอาจารย์จากสถาบันอุดมศึกษาอื่นๆใน ประเทศมาสอนเพื่อใช้ทรัพยากรร่วมกันระหว่างสถาบัน 1.4 โครงการอาจารย์ต่างชาติหลังเกษียณในต่างประเทศ	1. การสื่อสารที่ดีและต่อเนื่องกับ สถาบันอุดมศึกษาไทยและ ต่างประเทศ (Good Communication Partner) 2. การสร้างเครือข่ายผ่านทาง ความสัมพันธ์ส่วนบุคคล (Personal Contact) 3. การสร้างโฮมเพจที่มี ประสิทธิภาพและน่าสนใจ (Internet Homepage Attractive) 4. ความคล่องตัวในการบริหาร การเงินและอำนาจการตัดสินใจ ด้านงบประมาณของผู้บริหาร โปรแกรมนานาชาติ
	2. เสริมสร้างประสบการณ์ใน เวทีนานาชาติให้ คณาจารย์ไทยมากขึ้น	2.1 จำนวนบทความทางวิชาการที่ได้รับการ ตีพิมพ์เผยแพร่หรือในระดับนานาชาติ เฉลี่ยต่อปี 2.2 จำนวนบทความทางวิชาการที่นำเสนอใน การประชุมนานาชาติ ที่จัดขึ้นในประเทศ และต่างประเทศเฉลี่ยต่อปี 2.3 จำนวนอาจารย์ที่ไปร่วมประชุม อบรม หรือสัมมนาทางวิชาการระดับนานาชาติ เฉลี่ยต่อปี	2.1 โครงการส่งเสริมให้มีการเขียนบทความทางวิชาการและ นำเสนอผลงานในเวทีระดับนานาชาติ 2.2 โครงการบริการวิชาการให้คำปรึกษาหรือแนะนำทาง วิชาการต่อองค์กรข้ามชาติที่มีดำเนินธุรกิจในประเทศไทย 2.3 โครงการส่งเสริมให้มีการเข้าร่วมประชุมในเวทีระดับ นานาชาติมากขึ้น	

ตารางที่ 26 (ต่อ)

กลยุทธ์ระดับองค์กร	กลยุทธ์ระดับแผน	ตัวบ่งชี้	กลยุทธ์ระดับโครงการ	ปัจจัยแห่งความสำเร็จ
5. สนับสนุนกิจกรรมนานาชาติ (A: International Activities)	1. ส่งเสริมการจัดประชุมวิชาการในระดับภูมิภาคอาเซียน และระดับนานาชาติ	1.1 จำนวนการเป็นเจ้าภาพหรือเจ้าภาพร่วมในการจัดการประชุมวิชาการระดับชาติและนานาชาติ	1.1 โครงการเป็นเจ้าภาพร่วมในการจัดประชุมวิชาการระดับชาติและนานาชาติ	1. การสร้างเครือข่ายกับสถาบันอุดมศึกษาทั้งในไทยและต่างประเทศ (Global Network) 2. การสร้างเครือข่ายผ่านทางความสัมพันธ์ส่วนบุคคล (Personal Contact) 3. วิสัยทัศน์ของผู้บริหารระดับสูงในการตระหนักถึงการจัดการกิจกรรมนานาชาติ 4. ความคล่องตัวในการบริหารการเงินและอำนาจการตัดสินใจด้านงบประมาณของผู้บริหารโปรแกรมนานาชาติ
	2. ส่งเสริมประสานความร่วมมือด้านนวัตกรรมการศึกษาแลกเปลี่ยนวัฒนธรรมผ่านกิจกรรมต่างๆ	2.1 จำนวนการจัดกิจกรรมการแลกเปลี่ยนวัฒนธรรมของสถาบัน	2.1 โครงการจัดงานวันนานาชาติ (International Day) ในสถาบัน	
	3. ส่งเสริมประสานความร่วมมือด้านการจัดกิจกรรมบริการสังคมร่วมกับองค์กรต่างๆ	3.1 จำนวนกิจกรรมที่ร่วมบำเพ็ญประโยชน์สู่สังคมร่วมกับองค์กรหรือหน่วยงานระหว่างประเทศ	3.1 โครงการร่วมกิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์สู่สังคมร่วมกับหน่วยงานองค์กรข้ามชาติ	

ตารางที่ 26 (ต่อ)

กลยุทธ์ระดับองค์กร	กลยุทธ์ระดับแผน	ตัวบ่งชี้	กลยุทธ์ระดับโครงการ	ปัจจัยแห่งความสำเร็จ
6. ทรัพยากรสนับสนุน (R: Academic Supporting Resource)	1. ส่งเสริมการอำนวยความสะดวกในการจัดประชุมวิชาการระดับนานาชาติ	1.1 จำนวนการจัดประชุมนานาชาติที่สถาบัน	1.1 โครงการอำนวยความสะดวกในการใช้สถานที่เพื่อจัดประชุม	1. วิสัยทัศน์ของผู้บริหารระดับสูงในการตระหนักถึงคุณภาพของแหล่งค้นคว้าข้อมูล 2.. ความคล่องตัวในการบริหารการเงินและอำนาจการตัดสินใจด้านงบประมาณของผู้บริหารโปรแกรมนานาชาติ
	2. เพิ่มความหลากหลายของวารสารต่างประเทศ	2.1 จำนวนวารสารต่างประเทศที่รับเป็นสมาชิก 2.2 จำนวนประเทศที่บอกรับวารสารต่างประเทศ	2.1 โครงการสรรหาและบอกรับวารสารจากต่างประเทศ	
	3. ส่งเสริมการร่วมใช้ทรัพยากรภายในสถาบันเพื่อการประหยัดต่อขนาด	3.1 จำนวนรายการอาคารสถานที่ส่วนกลางของสถาบันที่สามารถขอใช้ร่วมได้	3.1. โครงการร่วมมือกับส่วนกลางของสถาบันเพื่อใช้ประโยชน์ร่วมกัน เช่น สนามกีฬา ชมรม ฯลฯ	
	4. เพิ่มความหลากหลายของตำรา หนังสือต่างประเทศในห้องสมุด	4.1 จำนวนหนังสือต่างประเทศที่มีในห้องสมุด	4.1 โครงการจัดซื้อหนังสือตำราต่างประเทศ	
	5. เพิ่มสมรรถนะในการเข้าถึงฐานข้อมูลทางวิชาการและงานวิจัย	5.1 จำนวนคอมพิวเตอร์ต่อนักศึกษา 5.2 อัตราความเร็วของระบบอินเทอร์เน็ต	5.1 โครงการเพิ่มความสะดวกและรวดเร็วของระบบอินเทอร์เน็ต	

ชุดที่ 4

กลยุทธ์ในการจัดการโปรแกรมนานาชาติ
ของสถาบันอุดมศึกษาไทย

รูปแบบที่ 4

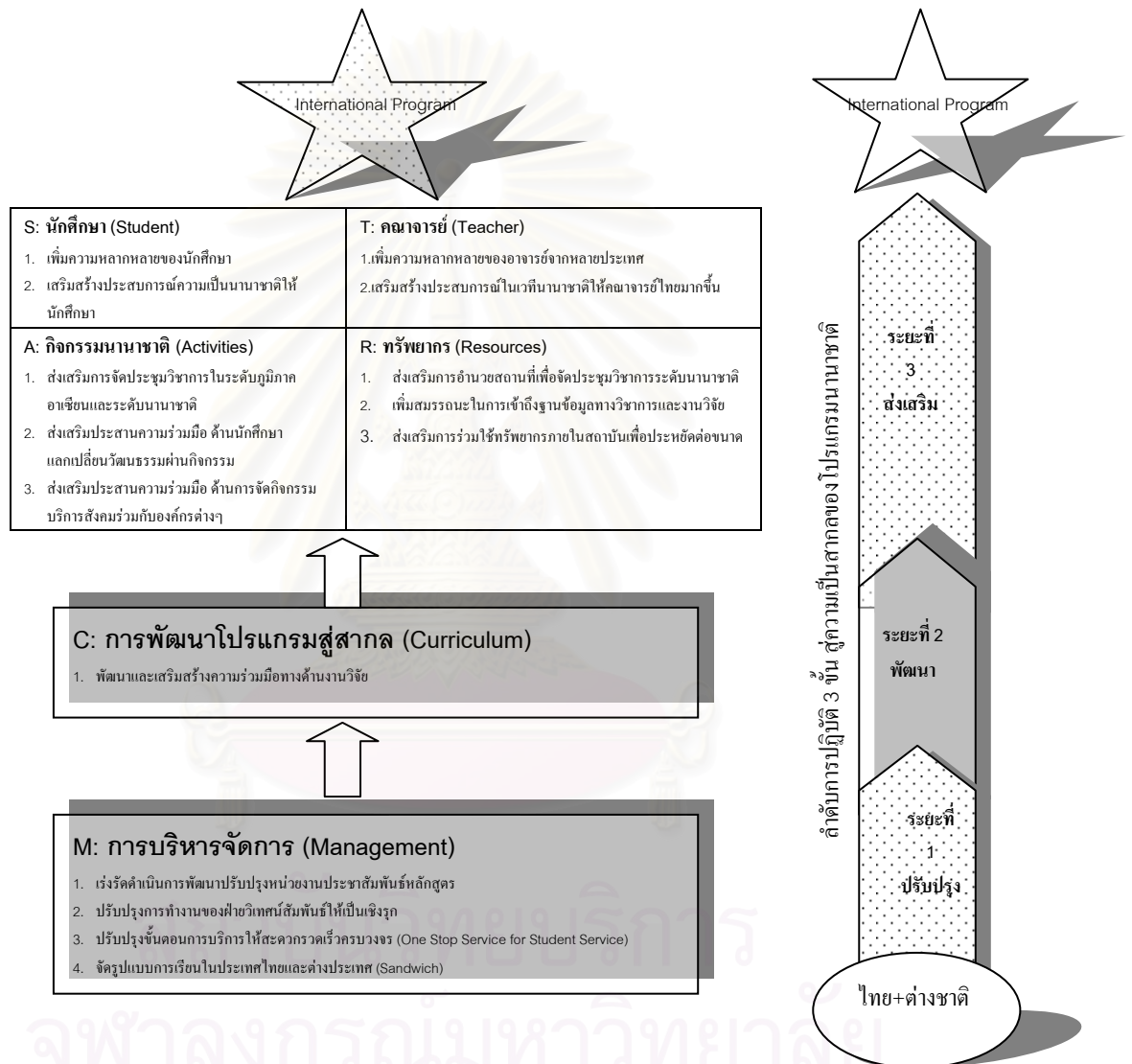
ประเภท สถาบันอุดมศึกษาไทยร่วมมือกับต่างประเทศ
จัดตั้งในลักษณะเป็นสถาบันนานาชาติ

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

แผนภาพที่ 22 ภาพรวมการใช้กลยุทธ์สู่ความเป็นสากลของ โปรแกรมนานาชาติ

รูปแบบที่ 4: ของโปรแกรมนานาชาติของสถาบันอุดมศึกษาไทยร่วมมือกับ
ต่างประเทศจัดตั้งในลักษณะเป็นสถาบันอุดมศึกษานานาชาติ

แผนปฏิบัติ 3 ชั้นตอนสู่ความเป็นสากล: 6 ปรับปรุง 2 พัฒนา 12 ส่งเสริม มุ่งสู่ความเป็นสากล

ตารางที่ 27 กลยุทธ์ในการพัฒนาโปรแกรมสู่ความเป็นสากล โปรแกรมนานาชาติรูปแบบที่ 4: สถาบันอุดมศึกษาไทยร่วมมือกับสถาบันต่างประเทศจัดตั้งในลักษณะเป็นสถาบันอุดมศึกษานานาชาติ

กลยุทธ์ระดับองค์กร	กลยุทธ์ระดับแผน	ตัวบ่งชี้	กลยุทธ์ระดับโครงการ	ปัจจัยแห่งความสำเร็จ
1. การบริหารจัดการ (M: Management)	1. เร่งรัดดำเนินการพัฒนาปรับปรุงหน่วยงานประชาสัมพันธ์โปรแกรมในเชิงรุก	1.1 จำนวนผู้เข้าชมโปรแกรมนานาชาติผ่านทางเครือข่ายอินเทอร์เน็ต (Web site) เฉลี่ยต่อปี 1.2 จำนวนครั้งในการเข้าร่วมประชาสัมพันธ์โปรแกรมนานาชาติผ่านทางนิทรรศการทางการศึกษาในประเทศ (Higher Education Fair) 1.3 จำนวนครั้งในการเข้าร่วมกิจกรรมประชาสัมพันธ์โปรแกรมนานาชาติผ่านทางนิทรรศการทางการศึกษาในต่างประเทศ (International Road Show) 1.4 จำนวนชนิดของสื่อที่ใช้ในการประชาสัมพันธ์	1.1 จัดตั้งหน่วยงานชัดเจนขึ้นมาเพื่อรับผิดชอบโดยตรงเรื่องการประชาสัมพันธ์โปรแกรมนานาชาติเพื่อให้ข้อมูลแก่ผู้สนใจ 1.2 พัฒนา Web Site ของโปรแกรมให้มีความทันสมัย น่าสนใจ และมีข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับโปรแกรมครบ พร้อมผู้ติดต่อกลับหากสนใจข้อมูลเพิ่มเติม 1.3 เพิ่มการเชื่อมโยงกับแหล่งค้นหาข้อมูลผ่านทางเว็บไซต์ (Search Engine) ให้มากขึ้น 1.4 ร่วมแสดงนิทรรศการในต่างประเทศที่จัดโดยหน่วยงานรัฐและเอกชนมากขึ้น (Road Show) 1.5 ใช้การผสมผสานสื่อหลายด้าน (IMC) ที่มีประสิทธิภาพเพื่อสื่อสารข้อมูลถึงกลุ่มเป้าหมายได้ยิ่งขึ้น	1. การสื่อสารที่ดีและต่อเนื่องกับสถาบันอุดมศึกษาไทยและต่างประเทศ (Good Communication Partner) 2. การสร้างเครือข่ายผ่านทางความสัมพันธ์ส่วนบุคคล (Personal Contact) 3. การกระจายอำนาจสู่ฝ่ายประชาสัมพันธ์ 4. วิสัยทัศน์ของผู้บริหารระดับสูงที่สอดคล้องกับผู้บริหารโปรแกรมนานาชาติ

ตารางที่ 27 (ต่อ)

กลยุทธ์ระดับ	กลยุทธ์ระดับแผน	ตัวบ่งชี้	กลยุทธ์ระดับโครงการ	ปัจจัยแห่งความสำเร็จ
1. การบริหารจัดการ (M: Management)	2 ปรับปรุงการทำงานของฝ่าย วิเทศสัมพันธ์ ในเชิงรุก (International Affair)	2.1 จำนวนที่อาจารย์หรือผู้บริหารของ สถาบันอุดมศึกษาต่างประเทศเข้ามาเยือนใน แต่ละปี	2.1 โครงการส่งเสริมให้อาจารย์และเจ้าหน้าที่ฝ่ายวิเทศ สัมพันธ์เข้าร่วมประชุมระดับนานาชาติและสาน สัมพันธ์กับสถาบันอุดมศึกษาทั้งในและต่างประเทศ	5. การบริหารงานในรูปแบบ องค์กรอิสระที่มีความคล่องตัวสูง
	3.ปรับปรุงขั้นตอนการบริการให้ สะดวกรวดเร็วครบวงจร (One Stop Service for Student)	3.1 ความพึงพอใจของนักศึกษาในการใช้บริการ เช่นรับผลสอบ การขอใบรับรอง การ แก้ปัญหาเฉพาะหน้า	3.1 โครงการพัฒนาบุคลากรในหน่วยงานให้มีความ ตระหนักในการให้บริการ (Service Mind)	
	4. จัดรูปแบบการเรียนทั้งในไทย และต่างประเทศในบาง รายวิชาโดยการเทียบโอน หน่วยกิต (Sandwich Program)	4.1 จำนวนนักศึกษาที่ไปเรียนบางรายวิชาหรือ เป็นเทอมที่สถาบันอุดมศึกษาต่างประเทศ (Sandwich or Credit Transfer)	4.1 โครงการร่วมมือในการวางแผนเรียนสองประเทศ (Sandwich Program)	

ตารางที่ 27 (ต่อ)

กลยุทธ์ระดับองค์กร	กลยุทธ์ระดับแผน	ตัวบ่งชี้	กลยุทธ์ระดับหน้าที่/โครงการ	ปัจจัยแห่งความสำเร็จ
2. โปรแกรมสู่นานาชาติ (C: Curriculum)	1. พัฒนาเสริมสร้างความร่วมมือทางด้านวิจัย (Research Links)	1.1 จำนวนงานวิจัยที่ทำร่วมกับต่างประเทศเฉลี่ยในรอบ 3 ปี 1.2 จำนวนนักวิชาการชาวต่างประเทศที่มาร่วมทำงานวิจัยในประเทศไทยเฉลี่ยในรอบปี 1.3 จำนวนผลงานทางวิจัยที่ได้รับการตีพิมพ์เผยแพร่ในระดับนานาชาติ	1.1 โครงการส่งเสริมให้ทีมงานวิจัยร่วมกับสถาบันในต่างประเทศ 1.2 โครงการวิจัยร่วมกับองค์กรข้ามชาติที่มาอยู่ในประเทศไทย และที่ตั้งอยู่ในต่างประเทศ 1.3 โครงการส่งเสริมให้มีการวิจัยและนำเสนอผลงานในเวทีระดับนานาชาติ	1. ทูตสนับสนุนงานวิจัยทั้งจากภายในและภายนอกองค์กร 2. การสื่อสารที่ดีและต่อเนื่องกับสถาบันอุดมศึกษาไทยและต่างประเทศ (Good Communication Partner) 3. การสร้างเครือข่ายผ่านทางความสัมพันธ์ส่วนบุคคล (Personal Contact)

ตารางที่ 27 (ต่อ)

กลยุทธ์ระดับองค์กร	กลยุทธ์ระดับแผน	ตัวบ่งชี้	กลยุทธ์ระดับโครงการ	ปัจจัยแห่งความสำเร็จ
3.พัฒนานักศึกษาสู่สากล (S: student)	1. เพิ่มความหลากหลายของนักศึกษาต่างชาติ	1.1 ร้อยละของนักศึกษาต่างชาติ / นักศึกษาไทย 1.2 จำนวนนักศึกษาต่างชาติที่แลกเปลี่ยนมาเรียนในสถาบัน	1.1 โครงการแลกเปลี่ยนนักศึกษาระหว่างสถาบันต่างประเทศ 1.2 โครงการแลกเปลี่ยนนักศึกษาระหว่างภาคฤดูร้อนกับสถาบันในต่างประเทศ 1.3 โครงการสร้างเครือข่ายความร่วมมือระหว่างสถาบันในรูปแบบขององค์นิสิตนักศึกษา เช่นชมรมนักศึกษาต่างๆ	1. การสร้างเครือข่ายกับสถาบันอุดมศึกษาทั้งในไทยและต่างประเทศ (Global Network) 2. การสร้างเครือข่ายผ่านทางความสัมพันธ์ส่วนบุคคลทุกระดับในองค์กร (Personal Contact) 3. การสร้างโฮมเพจที่มีประสิทธิภาพและน่าสนใจ (Internet Homepage Attractive)
	2. เสริมสร้างประสบการณ์ความเป็นนานาชาติ	2.1 จำนวนนักศึกษาแลกเปลี่ยนไปต่างประเทศ 2.2 จำนวนนักศึกษาฝึกงานในองค์กรข้ามชาติต่างๆ 2.3 จำนวนนักศึกษาฝึกงานในต่างประเทศ 2.4 จำนวนนักศึกษาไปดูงานหรือศึกษาเพิ่มเติมในต่างประเทศ	2.1 โครงการฝึกงานในองค์กรข้ามชาติต่างๆที่อยู่ในประเทศไทย 2.2 โครงการจัดสรรทุนการศึกษาให้กับนักศึกษาต่างประเทศผ่านทางองค์กรต่างๆของแต่ละประเทศ 2.3 โครงการอบรมเผยแพร่ถึงวัฒนธรรมต่างชาติเพื่อการเรียนรู้ร่วมกัน	

ตารางที่ 27 (ต่อ)

กลยุทธ์ระดับองค์กร	กลยุทธ์ระดับแผน	ตัวบ่งชี้	กลยุทธ์ระดับโครงการ	ปัจจัยแห่งความสำเร็จ
4. พัฒนาคณาจารย์ สู่สากล (T: Teacher)	1. เพิ่มความหลากหลายของ อาจารย์จากหลายประเทศ	1.1 จำนวนอาจารย์ไทยที่แลกเปลี่ยนไปอยู่ที่เมืองนอก 1.2 จำนวนอาจารย์ต่างชาติที่แลกเปลี่ยนมาอยู่เมืองไทย 1.3 จำนวนผู้ทรงคุณวุฒิต่างชาติที่เชิญมาบรรยายพิเศษ (Guest Speaker) 1.4 ร้อยละของจำนวนอาจารย์ชาวต่างประเทศ /อาจารย์ไทย	1.1 โครงการแลกเปลี่ยนอาจารย์กับสถาบันต่างประเทศ 1.2 โครงการเชิญอาจารย์ผู้เชี่ยวชาญจากสถาบันต่างประเศมาบรรยาย 1.3 โครงการเชิญอาจารย์จากสถาบันอุดมศึกษาอื่น ๆ ในประเทศมาสอนเพื่อใช้ทรัพยากรร่วมกันระหว่างสถาบัน 1.4 โครงการอาจารย์ต่างชาติหลังเกษียณในต่างประเทศ	1. การสื่อสารที่ดีและต่อเนื่องกับสถาบันอุดมศึกษาไทยและต่างประเทศ (Good Communication Partner) 2. การสร้างเครือข่ายผ่านทางความสัมพันธ์ส่วนบุคคล (Personal Contact) 3. การสร้างโฮมเพจที่มีประสิทธิภาพและน่าสนใจ (Internet Homepage Attractive) 4. ความคล่องตัวในการบริหารการเงินและอำนาจการตัดสินใจด้านงบประมาณของผู้บริหารโปรแกรมนานาชาติ
	2. เสริมสร้างประสบการณ์ใน เวทีนานาชาติให้ คณาจารย์ไทยมากขึ้น	2.1 จำนวนบทความทางวิชาการที่ได้รับการตีพิมพ์เผยแพร่หรือในระดับนานาชาติเฉลี่ยต่อปี 2.2 จำนวนบทความทางวิชาการที่นำเสนอในการประชุมนานาชาติ ที่จัดขึ้นในประเทศและต่างประเทศเฉลี่ยต่อปี 2.3 จำนวนอาจารย์ที่ไปร่วมประชุม อบรมหรือสัมมนาทางวิชาการระดับนานาชาติเฉลี่ยต่อปี	2.1 โครงการส่งเสริมให้มีการเขียนบทความทางวิชาการและนำเสนอผลงานในเวทีระดับนานาชาติ 2.2 โครงการบริการวิชาการให้คำปรึกษาหรือแนะนำทางวิชาการต่อองค์กรข้ามชาติที่มีดำเนินธุรกิจในประเทศไทย 2.3 โครงการส่งเสริมให้มีการเข้าร่วมประชุมในเวทีระดับนานาชาติมากขึ้น	

ตารางที่ 27 (ต่อ)

กลยุทธ์ระดับองค์กร	กลยุทธ์ระดับแผน	ตัวบ่งชี้	กลยุทธ์ระดับโครงการ	ปัจจัยแห่งความสำเร็จ
5. สนับสนุนกิจกรรมนานาชาติ (A: International Activities)	1. ส่งเสริมการจัดประชุมวิชาการในระดับภูมิภาคอาเซียน และระดับนานาชาติ	1.1 จำนวนการเป็นเจ้าภาพหรือเจ้าภาพร่วมในการจัดการประชุมวิชาการระดับชาติและนานาชาติ	1.1 โครงการเป็นเจ้าภาพร่วมในการจัดประชุมวิชาการระดับชาติและนานาชาติ	1. การสร้างเครือข่ายกับสถาบันอุดมศึกษาทั้งในไทยและต่างประเทศ (Global Network)
	2. ส่งเสริมประสานความร่วมมือด้านนศึกษาแลกเปลี่ยนวัฒนธรรมผ่านกิจกรรมต่างๆ	2.1 จำนวนการจัดกิจกรรมการแลกเปลี่ยนวัฒนธรรมของสถาบัน	2.1 โครงการจัดงานวันนานาชาติ (International Day) ในสถาบัน	2. การสร้างเครือข่ายผ่านทางความสัมพันธ์ส่วนบุคคล (Personal Contact)
	3. ส่งเสริมประสานความร่วมมือด้านการจัดกิจกรรมบริการสังคมร่วมกับองค์กรต่างๆ	3.1 จำนวนกิจกรรมที่ร่วมบำเพ็ญประโยชน์สู่สังคมร่วมกับองค์กรหรือหน่วยงานระหว่างประเทศ	3.1 โครงการร่วมกิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์สู่สังคมร่วมกับหน่วยงานองค์กรข้ามชาติ	3. วิสัยทัศน์ของผู้บริหารระดับสูงในการตระหนักถึงการจัดกิจกรรมนานาชาติ 4. ความคล่องตัวในการบริหารการเงินและอำนาจการตัดสินใจด้านงบประมาณของผู้บริหารโปรแกรมนานาชาติ

ตารางที่ 27 (ต่อ)

กลยุทธ์ระดับองค์กร	กลยุทธ์ระดับแผน	ตัวบ่งชี้	กลยุทธ์ระดับโครงการ	ปัจจัยแห่งความสำเร็จ
6. ทรัพยากรสนับสนุน (R: Academic Supporting Resource)	1. ส่งเสริมการอำนวยความสะดวกในการจัดประชุมวิชาการระดับนานาชาติ	1.1 จำนวนการจัดประชุมนานาชาติที่สถาบัน	1.1 โครงการอำนวยความสะดวกในการใช้สถานที่เพื่อจัดประชุม	1. วิสัยทัศน์ของผู้บริหารระดับสูงในการตระหนักถึงคุณภาพของแหล่งค้นคว้าข้อมูล 2.. ความคล่องตัวในการบริหารการเงินและอำนาจการตัดสินใจด้านงบประมาณของผู้บริหารโปรแกรมนานาชาติ
	2. เพิ่มความหลากหลายของวารสารต่างประเทศ	2.1 จำนวนวารสารต่างประเทศที่รับเป็นสมาชิก 2.2 จำนวนประเทศที่บอกรับวารสารต่างประเทศ	14.1 โครงการสรรหาและบอกรับวารสารจากต่างประเทศ	
	3. ส่งเสริมการร่วมใช้ทรัพยากรภายในสถาบันเพื่อการประหยัดต่อขนาด (Economy of Scale)	3.1 จำนวนรายการอาคารสถานที่ส่วนกลางของสถาบันที่สามารถขอใช้ร่วมได้	3.1. โครงการร่วมมือกับส่วนกลางของสถาบันเพื่อใช้ประโยชน์ร่วมกัน เช่น สนามกีฬา ชมรม ฯลฯ	

ส่วนที่ 7 การกำหนดกลยุทธ์ความได้เปรียบทางการแข่งขัน (Competitive Advantage)

จากการศึกษาถึงองค์ประกอบของโปรแกรมนานาชาติ สภาพปัจจุบันของรูปแบบโปรแกรมนานาชาติ และกลยุทธ์ในการจัดการโปรแกรมนานาชาติ พบว่าการที่จะพัฒนาโปรแกรมนานาชาติให้มีความเป็นนานาชาติอย่างเดียวนั้นไม่เพียงพอ เนื่องจากในยุคปัจจุบันที่เรียกว่ายุคของธุรกิจการศึกษา มีการแข่งขันกันสูงมากในการที่จะชักชวนให้นักศึกษาไปศึกษาต่อยังสถาบันของตน ในขณะที่สถาบันอุดมศึกษาไทยได้ให้โปรแกรมนานาชาติเป็นโปรแกรมที่เลี้ยงตนเองให้ได้ ดังนั้นศักยภาพในการแข่งขันด้วยจึงมีความสำคัญอย่างยิ่งต่อโปรแกรมนานาชาติ

ผู้วิจัยได้นำแนวคิดของ พอตเตอร์ (1993) ที่กล่าวถึงแรงผลักดันทั้ง 5 ในการก่อให้เกิดสภาวะการแข่งขัน อันประกอบด้วย การเข้ามาของคู่แข่งรายใหม่ สินค้าที่สามารถทดแทนได้ จำนวนคู่แข่งปัจจุบัน อำนาจการต่อรองของลูกค้า และอำนาจการต่อรองของซัพพลายเออร์ สิ่งเหล่านี้ก่อให้เกิดสภาวะการแข่งขันในอุตสาหกรรมธุรกิจนั้นๆ

โปรแกรมนานาชาติก็มีลักษณะดังกล่าวข้างต้นในปัจจุบัน เนื่องจากมีการเข้ามาของคู่แข่งรายใหม่เกิดขึ้นตลอดเวลาและสินค้าทดแทน กล่าวคือ โปรแกรมนานาชาติมีการเปิดโปรแกรมใหม่ๆ เพิ่มขึ้นตลอดเวลาทั้งจากสถาบันอุดมศึกษาไทยและสถาบันอุดมศึกษาต่างประเทศที่มาเปิดในประเทศไทยร่วมกับสถาบันอุดมศึกษาไทย นอกจากนี้โปรแกรมนานาชาติได้มีการพัฒนาอย่างต่อเนื่องตลอดเวลามีหลักสูตรใหม่ๆ เกิดขึ้นจึงเป็นทางเลือกใหม่ให้แก่ผู้เรียนและทดแทนหลักสูตรเก่าที่มีอยู่ ในขณะเดียวกันหรือการสถาบันอุดมศึกษาต่างประเทศได้ทำประชาสัมพันธ์เชิงรุกในเรื่องของหลักสูตรและสถาบันเพื่อชักชวนนักศึกษาไปศึกษาต่อที่สถาบันของตนในต่างประเทศ

จากสภาพการดังกล่าว โปรแกรมนานาชาติจึงอยู่ในสภาวะการแข่งขันที่เพิ่มขึ้นตลอดเวลาไม่เพียงแต่แข่งขันกันในประเทศเท่านั้นแต่ยังคงต้องแข่งขันกับต่างประเทศด้วยเมื่อนำสภาพปัจจุบันของโปรแกรมนานาชาติผนวกกับแนวคิดของพอตเตอร์ดังกล่าวจะพบว่า กลยุทธ์โดยรวมของโปรแกรมนานาชาติในประเทศไทยควรใช้กลยุทธ์การเติบโตต่อไปเนื่องจากยังมีโอกาสอยู่มากในการขยายตัวโปรแกรมนานาชาติ โดยกลยุทธ์การเติบโต ของโปรแกรมนานาชาติควรจะเป็นในลักษณะของการขยายในแนวนอน (Horizontal Growth) กล่าวคือถ้าสภาวะมีการแข่งขันสูงในกรณีที่มีการเข้ามาของคู่แข่งรายใหม่และสินค้าทดแทนมีสูงขึ้น กลยุทธ์การขยายตัวในแนวนอนจะลดสภาวะการแข่งขันดังกล่าวได้ หมายถึง การร่วมมือ การควมรวม หรือการร่วมลงทุนกับต่างประเทศมากขึ้นเพื่อสร้างความได้เปรียบทางการแข่งขันดังนั้นกลยุทธ์ในการที่จะสร้างความได้เปรียบทางการแข่งขันคือสรุปตั้งแผนภาพที่ 23

แผนภาพที่ 23 กลยุทธ์ในการสร้างความได้เปรียบทางการแข่งขันของโปรแกรม

นานาชาติของสถาบันอุดมศึกษาไทย

(The Strategies for Competitive Advantage of International Program for Thai Higher Education Institutions)

โดยสรุปกลยุทธ์ในการสร้างความได้เปรียบทางการแข่งขันของโปรแกรมนานาชาติ ประกอบด้วย 3

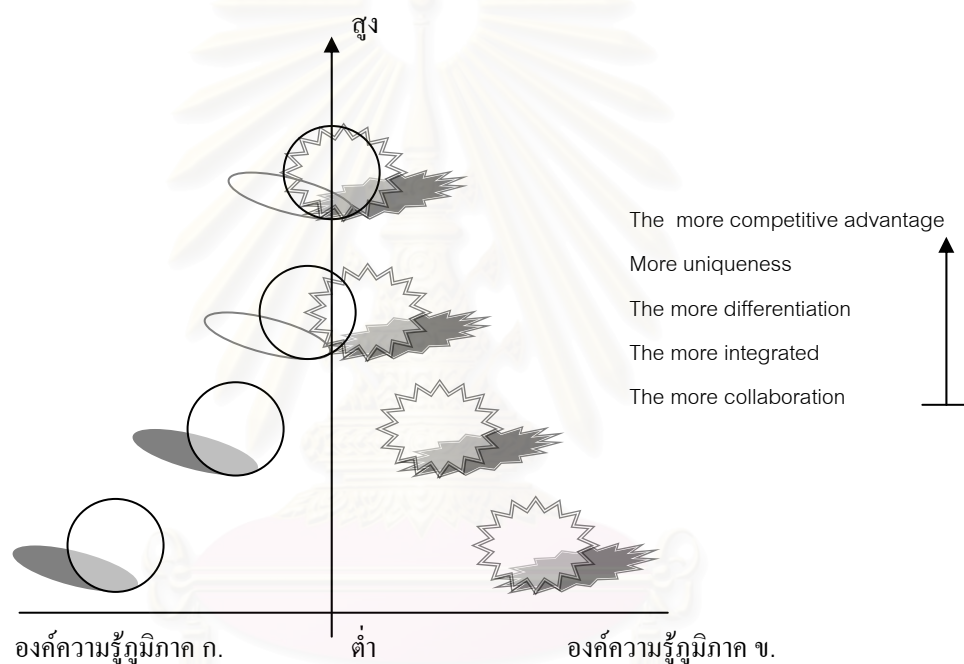
1. กลยุทธ์ในรวมตัวในแนวนอน สร้างความร่วมมือระหว่างสถาบันอุดมศึกษาไทยและต่างประเทศ (International Collaboration)
2. กลยุทธ์ในการสร้างความแตกต่างของโปรแกรมนานาชาติ โดยการบูรณาการหลักสูตร ให้สอดคล้องกับเศรษฐกิจและสังคมที่เปลี่ยนแปลง (Differentiation)
3. กลยุทธ์ในบริหารต้นทุนให้มีประสิทธิภาพ (Cost Effectiveness) การบริหารงานที่มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลจะทำให้โปรแกรมนานาชาติมีความคล่องตัวและส่งผลให้มีค่าใช้จ่ายในการดำเนินงานต่ำ

จากการวิเคราะห์จะพบว่ากรณีที่โปรแกรมนานาชาติจะมีศักยภาพทางการแข่งขันได้นั้น จะต้องเริ่มต้นที่สร้างความร่วมมือกับสถาบันต่างประเทศก่อนเพื่อให้เกิดการตกลงร่วมกันในด้านวิชาการและการบริหาร ยิ่งมีความร่วมมือกันมากขึ้นเท่าใดก็จะส่งผลให้การบูรณาการองค์ความรู้

ของแต่ละฝ่ายมากขึ้น เมื่อมีการบูรณาการความรู้ต่างฝ่ายมากขึ้นก็จะทำให้เกิดความแตกต่างไม่เหมือนที่ใด จึงเกิดเป็นเอกลักษณ์ของโปรแกรมขึ้นมาและในที่สุดโปรแกรมที่เกิดขึ้นจากความร่วมมือกันก็จะมีศักยภาพในการแข่งขันได้ ระดับความร่วมมือ ระดับความแตกต่าง และระดับความเป็นเอกลักษณ์ของโปรแกรมนานาชาติแสดงดังแผนภาพที่ 24 ดังนี้

แผนภาพที่ 24 ภาพแสดงระดับความร่วมมือและระดับความเป็นเอกลักษณ์ของโปรแกรมที่จัดขึ้น

ระดับความร่วมมือและระดับความเป็นเอกลักษณ์ของโปรแกรม

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ส่วนที่ 8 ผลการประชุมผู้ทรงคุณวุฒิเพื่อตรวจสอบกลยุทธ์ของโปรแกรมนานาชาติ

จากการที่กลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 20 คน (ภาคผนวก ก) จัดสัมมนาอภิปรายและแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับร่างกลยุทธ์โปรแกรมนานาชาติที่ผู้วิจัยได้พัฒนาขึ้นในด้านความเหมาะสม ตลอดจนข้อเสนอแนะความคิดเห็นเพิ่มเติมเพื่อปรับปรุง กลยุทธ์ให้สมบูรณ์สามารถสรุปผลได้ดังนี้

ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะโดยภาพรวมผู้ทรงคุณวุฒิมีข้อคิดเห็นสอดคล้องกับที่ผู้วิจัยเสนอแต่มีข้อพึงสังเกต 7 ข้อดังนี้

1. วิสัยทัศน์ด้านอุดมศึกษาของประเทศไทย

“ศูนย์ศึกษาของความร่วมมือทางการศึกษาระดับนานาชาติ”

ผู้ทรงคุณวุฒิมีความเห็นสอดคล้องกันในเรื่องวิสัยทัศน์เนื่องจากประเทศไทยมีศักยภาพเพียงพอในด้านนี้

2. วิสัยทัศน์ของการจัดโปรแกรมนานาชาติ

“พัฒนาบัณฑิตให้มีคุณภาพระดับสากล วิสัยทัศน์กว้างไกลมีศักยภาพความพร้อมในการทำงานกับองค์กรต่างประเทศและองค์กรไทยที่เกี่ยวข้องกับต่างประเทศ”

ผู้ทรงคุณวุฒิให้ข้อสังเกตว่าสากลนั้นควรจะมีการขยายความของคำว่าสากลเนื่องจากปัจจุบันผู้บริหารทั่วไปอาจให้ความหมายของคำว่าสากลออกไปทางตะวันตกอย่างเดียวเช่น รูปแบบอเมริกา แต่ในขณะที่สิ่งที่โปรแกรมนานาชาติต้องการคือความหลากหลายของรูปแบบวัฒนธรรมและการเรียนรู้ร่วมกัน

ที่ประชุมให้ความเห็นว่าควรจะหมายถึงความเป็นนานาชาติ เป็นการผสมผสานของความหลากหลาย แต่อย่างไรก็ตาม หากโปรแกรมใดต้องการเป็นเอกลักษณ์ในด้านของรูปแบบตะวันตกเช่นอเมริกาก็ทำได้ แต่ต้องอธิบายขยายความโปรแกรมที่จัดขึ้น

3. วัตถุประสงค์ของการจัดโปรแกรมนานาชาติ

ที่ประชุมผู้ทรงคุณวุฒิให้ข้อสังเกตว่าจาก 7 ข้อดังนี้

1. เพื่อผลิตบัณฑิตที่สามารถทำงานต่างประเทศได้
2. เพื่อผลิตบัณฑิตที่สามารถทำงานในหน่วยงานของประเทศไทยที่เกี่ยวข้องกับต่างประเทศ
3. เพื่อพัฒนาคุณภาพของนักศึกษาให้มีมาตรฐานสากล
4. เพื่อพัฒนาวิชาการสู่สากล
5. เพื่อดึงดูดนักศึกษาต่างชาติเข้ามาศึกษาในประเทศไทยมากขึ้น

6. เพื่อดึงดูดนักวิชาการต่างชาติเข้ามาในประเทศไทยมากขึ้น

7. เพื่อเพิ่มความเป็นสากลให้แก่สถาบันในภาพรวม

ควรจะยุบรวมกันเหลือเพียง 3 ข้อวัตถุประสงค์ โดยวัตถุประสงค์ ข้อ 1, 2, และ 3 รวมกันเป็น ข้อ 3 ข้อเดียวเนื่องจากเมื่อมีการพัฒนาคุณภาพของนักศึกษาให้มีมาตรฐานสากลตามข้อ 3 ผลที่ได้ 1 และ 2 จะตามมาด้วย และวัตถุประสงค์ข้อ 5 และ 6 รวมกัน วัตถุประสงค์ของโปรแกรมนานาชาติ ควรจะมี 3 ข้อคือ

- 1) เพื่อพัฒนาคุณภาพของนักศึกษาให้มีมาตรฐานสากล
- 2) เพื่อพัฒนามาตรฐานวิทยาการระดับสากล
- 3) เพื่อเพิ่มความเป็นสากลให้แก่สถาบันในภาพรวม

4. กลยุทธ์ในการสร้างความเป็นนานาชาติให้กับโปรแกรมนานาชาติ

ผู้วิจัยได้นำเสนอกลยุทธ์ในการสร้างความเป็นนานาชาติของโปรแกรมนานาชาติโดยการพัฒนาองค์ประกอบของโปรแกรมนานาชาติ (M.C.S.T.A.R. Model) ที่ประกอบด้วยองค์ประกอบ 6 ด้าน คือ การบริหาร หลักสูตร นักศึกษา อาจารย์ กิจกรรม และ ทรัพยากรสนับสนุน การเรียนการสอน ให้มีความเป็นนานาชาติมากขึ้นเพื่อส่งเสริมให้ผู้เรียนบรรลุตามเป้าหมายของการจัดโปรแกรมนานาชาติ รายละเอียดตามแผนภาพที่ 19-22

ที่ประชุมสัมมนาผู้ทรงคุณวุฒิมีความเห็นเห็นด้วยกับกลยุทธ์ดังกล่าวเพื่อส่งเสริมความเป็นนานาชาติให้กับโปรแกรมนานาชาติตามที่ผู้วิจัยได้นำเสนอมาและในที่ประชุมผู้ทรงคุณวุฒิได้เสนอให้เพิ่มเติมถึงการประกันคุณภาพ (Q.A.) เพื่อให้โปรแกรมนานาชาติเป็นโปรแกรมที่มีการพัฒนาคุณภาพอย่างต่อเนื่อง มีคุณภาพมาตรฐานและรักษาคุณภาพมาตรฐานตลอดไป ผู้ทรงคุณวุฒิ สุชาติ ตันธนะเดชา ผู้เชี่ยวชาญด้านการบริหารอุดมศึกษา เห็นด้วยกับการที่นำกลยุทธ์ MCSTAR มาใช้ในการจัดการโปรแกรมนานาชาติจะทำให้โปรแกรมนานาชาติประสบความสำเร็จ และโปรแกรมนานาชาติจะดียิ่งขึ้นถ้าโปรแกรมนานาชาติจัดทำในเรื่องของการจัดทำระบบการประกันคุณภาพ (Q.A.) ตลอดทั้งโปรแกรมโดยการจัดทำการประเมินคุณภาพทั้งภายในและภายนอกโดยใช้มาตรฐาน ตัวบ่งชี้ตามกรอบแนวทางการประเมินคุณภาพภายนอก ระดับอุดมศึกษาของสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (สมศ.) เพื่อให้โปรแกรมนานาชาติมีความเป็นนานาชาติและมีคุณภาพมาตรฐานเป็นที่ยอมรับโดยทั่วไป ซึ่งเปรียบเสมือนได้ 4 ดาว การประกันคุณภาพเป็นอีก 1 ดาว เพื่อให้โปรแกรมนานาชาติเป็นระดับ 5 ดาว

5. กลยุทธ์ในการเพิ่มศักยภาพในการแข่งขันของโปรแกรมนานาชาติของสถาบันอุดมศึกษาไทย

ทางผู้วิจัยได้ข้อเสนอกลยุทธ์หลักคือ การสร้างความแตกต่างและความเป็นเอกลักษณ์ของโปรแกรมชาติ และการเสนอที่ราคาถูก

ที่ประชุมสัมมนาผู้ทรงคุณวุฒิ มีความเห็นด้วยใน 2 ประเด็นแรกคือ การสร้างความแตกต่าง และเอกลักษณ์ของโปรแกรมนานาชาติ ส่วนในเรื่องของราคาค่าหน่วยกิตต่อนั้นที่ประชุมไม่เห็นด้วย เนื่องจากราคาถูกไม่ได้สื่อถึงการมีประสิทธิภาพของการบริหารจัดการ แต่ควรจะเป็นการบริหารจัดการที่มีต้นทุนที่มีประสิทธิภาพจะเหมาะสมกว่าการมีค่าหน่วยกิตราคาถูก เนื่องจากเมื่อบริหารต้นทุนมีประสิทธิภาพ ราคา ก็จะปรับต่ำตามมาเองในที่สุด

6. กลยุทธ์ในการบูรณาการอาศัยความรู้

ผู้วิจัยเสนอการบูรณาการระหว่างภูมิปัญญาตะวันออกผสมผสานกับภูมิปัญญาตะวันตกเพื่อให้เกิดการบูรณาการภูมิปัญญาระหว่าง 2 ภูมิภาค

ที่ประชุมสัมมนาเห็นด้วยกับแนวคิดในการบูรณาการ แต่ไม่เห็นด้วยกับการบูรณาการที่ระบุนระหว่างภูมิปัญญาตะวันออกกับตะวันตกที่ประชุมแสดงความเห็นว่าการบูรณาการระหว่างภูมิปัญญาโดยจะเป็นภูมิภาคใดก็ได้ที่จะบูรณาการ เช่น อาจจะเป็นในเอเชียด้วยกัน เอเชียด้วยกันเอง หรือ อเมริกา + เอเชีย อเมริกา + เอเชีย + ยุโรป เอเชีย + ออสเตรเลีย เป็นต้น และการบูรณาการไม่จำเป็นต้องเป็นแค่ 2 ฝ่าย เท่านั้น อาจจะเป็น 3 ฝ่าย หรือ 4 ฝ่ายก็ได้

7. กลยุทธ์ในการสร้างความเป็นเอกลักษณ์

ที่ประชุมผู้ทรงคุณวุฒิแสดงความเห็นว่าการที่สามารถพัฒนาองค์ความรู้ของไทยที่มีอยู่และสร้างพัฒนามาเป็นหลักสูตรสากลได้ ก็สามารถทำให้เกิดความเป็นเอกลักษณ์ได้

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ส่วนที่ 9 ผลการพัฒนากลยุทธ์การจัดการโปรแกรมนานาชาติของสถาบันอุดมศึกษาไทย

ในการนำเสนอกลยุทธ์การจัดการโปรแกรมนานาชาติผู้วิจัยได้นำส่วนที่ 4-7 และส่วนที่ 8 ผลการประชุมผู้ทรงคุณวุฒิเพื่อตรวจสอบกลยุทธ์ของโปรแกรมนานาชาติ มาประมวลผลร่วมกัน ด้วยการบูรณาการเนื้อหาส่วนต่างๆมาเป็น วิสัยทัศน์ พันธกิจ วัตถุประสงค์ และกลยุทธ์ดังนี้

วิสัยทัศน์ด้านอุดมศึกษาของประเทศไทย (Vision of International Program of Higher Education in Thailand)

ศูนย์กลางของความร่วมมือทางการศึกษาระดับนานาชาติ
(Hub of Global Partner in Education)

วิสัยทัศน์ของการจัดโปรแกรมนานาชาติ (Vision of International Program)

พัฒนาบัณฑิตให้มีคุณภาพระดับนานาชาติ วิสัยทัศน์กว้างไกล มีศักยภาพความพร้อมในการทำงานกับองค์กรต่างประเทศและองค์กรไทยที่เกี่ยวข้องกับต่างประเทศได้

พันธกิจ (Mission)

1. เนื้อหาของหลักสูตรเป็นสากล และทันสมัย (Curriculum)
2. เสริมสร้างประสบการณ์นานาชาติให้แก่ผู้เรียน (Experience)
3. วิจัยแสวงหาความรู้ใหม่ในเชิงบูรณาการภูมิภาค (Research)
4. ส่งเสริมการแลกเปลี่ยนวัฒนธรรมระหว่างชาติ (Cultural Exchange)
5. สร้างความร่วมมือทางวิชาการกับสถาบันอุดมศึกษาทั้งในและต่างประเทศ (Academic Alliance)
6. สร้างความร่วมมือกับองค์กรหรือหน่วยงานของรัฐและเอกชนในการพัฒนาวิชาการ (Consortium)

วัตถุประสงค์ของการจัดโปรแกรมนานาชาติ

1. เพื่อพัฒนาคุณภาพของนักศึกษาให้มีมาตรฐานสากล
2. เพื่อพัฒนามาตรฐานวิชาการระดับสากล
3. เพื่อเพิ่มความเป็นสากลให้แก่สถาบันในภาพรวม

กลยุทธ์ในการจัดการโปรแกรมนานาชาติแบ่งออกเป็น 2 กลยุทธ์หลักดังนี้

1. การพัฒนากลยุทธ์ในการพัฒนาโปรแกรมนานาชาติสู่สากล (รายละเอียดตาม ส่วนที่ 6) มีดังนี้ คือ 7 กลยุทธ์ระดับองค์กร 21 กลยุทธ์ระดับแผน

1.1 กลยุทธ์ระดับองค์กรที่ 1 การบริหารงาน (M: Management)

มีกลยุทธ์ย่อยระดับแผน 6 แผน คือ

1. เร่งรัดดำเนินการปรับปรุงหน่วยงานประชาสัมพันธ์โปรแกรมในเชิงรุก
2. ปรับปรุงการทำงานของฝ่ายวิเทศสัมพันธ์ ในเชิงรุก
3. ปรับปรุงขั้นตอนการบริการให้สะดวกรวดเร็วครบวงจร
4. เร่งรัดสร้างความร่วมมือทางด้านวิชาการกับต่างสถาบันทั้งในและต่างประเทศ
5. สร้างความร่วมมือกับสถาบันอุดมศึกษาไทยมากขึ้นเพื่อการใช้ทรัพยากรร่วมกัน
6. เพิ่มความคล่องตัวในการบริหารโปรแกรมนานาชาติ

1.2 กลยุทธ์ระดับองค์กรที่ 2 พัฒนาโปรแกรมสู่สากลนานาชาติ (C: International Curriculum) มีกลยุทธ์ย่อยระดับแผนจำนวน 3 แผน ดังนี้

1. พัฒนาเสริมสร้างความร่วมมือทางด้านวิจัย (Research Links)
2. พัฒนาโปรแกรมให้ทันสมัยและคุณภาพให้เป็นที่ยอมรับในระดับนานาชาติ (Curriculum Development)
3. พัฒนาความร่วมมือเป็นพันธมิตรกับสถาบันอุดมศึกษาต่างประเทศเพื่อเปิดโปรแกรมใหม่ๆ

1.3 กลยุทธ์ระดับองค์กรที่ 3 การพัฒนานักศึกษาสู่สากล (S: International Student) มีกลยุทธ์ย่อยระดับแผน 2 แผน คือ

1. เพิ่มความหลากหลายของนักศึกษาต่างชาติ
2. เสริมสร้างประสบการณ์ความเป็นนานาชาติ

1.4 กลยุทธ์ระดับองค์กรที่ 4 การพัฒนาคณาจารย์สู่สากล (T: International Teacher) มีกลยุทธ์ย่อยระดับแผน 2 แผน คือ

1. เพิ่มความหลากหลายของอาจารย์และ
2. เสริมสร้างประสบการณ์ในเวทีนานาชาติให้คณาจารย์ไทยมากขึ้น

1.5 กลยุทธ์ระดับองค์กรที่ 5 สนับสนุนกิจกรรมนานาชาติ (A:

International Activities) มีกลยุทธ์ย่อยระดับแผน 3 แผน คือ

1. สนับสนุนการจัดประชุมวิชาการในระดับภูมิภาคเอเชียและระดับนานาชาติ
2. สนับสนุนนักศึกษาแลกเปลี่ยนวัฒนธรรมผ่านกิจกรรมต่างๆ
3. สนับสนุนการจัดกิจกรรมบริการสังคมร่วมกับองค์กรต่างๆ

1.6 กลยุทธ์ระดับองค์กรที่ 6 ทรัพยากรสนับสนุน (R: Resources) มีกล

ยุทธ์ย่อยระดับแผน 5 แผน คือ

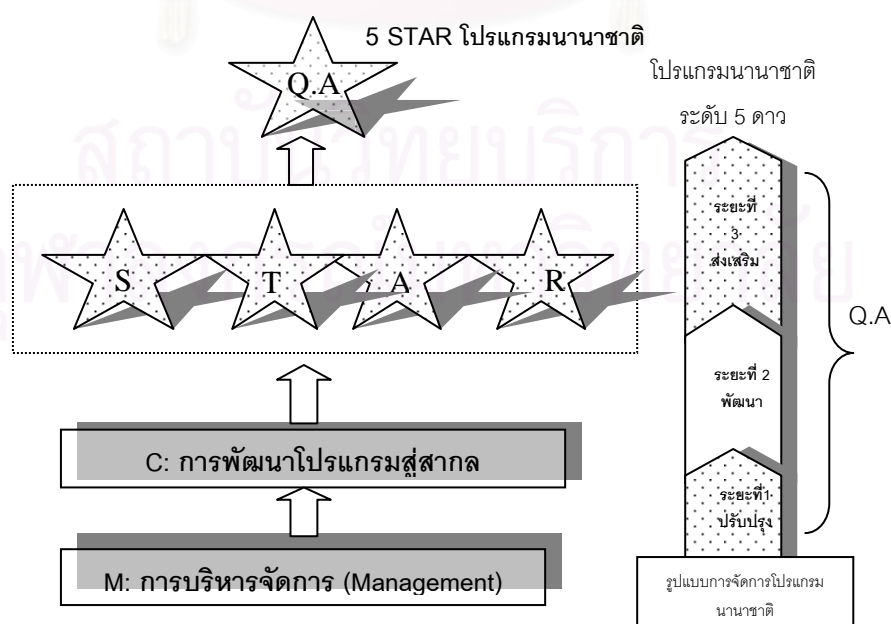
1. ส่งเสริมการอำนวยความสะดวกเพื่อจัดประชุมวิชาการระดับนานาชาติ
2. เพิ่มความหลากหลายของวารสารต่างประเทศ
3. ส่งเสริมการร่วมใช้ทรัพยากรภายในสถาบันเพื่อการประหยัดต่อขนาด
4. เพิ่มความหลากหลายของตำรา หนังสือต่างประเทศในห้องสมุด
5. เพิ่มสมรรถนะในการเข้าถึงฐานข้อมูลทางวิชาการและงานวิจัย

1.7 กลยุทธ์ระดับองค์กรที่ 7 การประกันคุณภาพ (Q.A.) มีกลยุทธ์ย่อย

ระดับแผน 2 แผนคือ

1. จัดทำการประกันคุณภาพภายในทุกขั้นตอนของการจัดการโปรแกรมนานาชาติ
2. ประเมินคุณภาพภายนอกตามมาตรฐานและตัวบ่งชี้ ของ สมศ.

แผนภาพที่ 25 ภาพรวมการใช้กลยุทธ์การจัดการโปรแกรมนานาชาติสู่ระดับ 5 ดาว

2. กลยุทธ์ในการเพิ่มศักยภาพของการแข่งขัน

กลยุทธ์ในการที่จะสร้างความได้เปรียบทางการแข่งขันมี 3 กลยุทธ์ คือ

1. กลยุทธ์ในรวมตัวในแนวนอน สร้างความร่วมมือระหว่างสถาบันอุดมศึกษาไทยและต่างประเทศ (International Collaboration)
2. กลยุทธ์ในการสร้างความแตกต่างของโปรแกรมนานาชาติ โดยการบูรณาการหลักสูตร ล้อมทั้ง เศรษฐกิจและสังคมที่เปลี่ยนไป (Differentiation)
3. กลยุทธ์การบริหารต้นทุนให้ให้ประสิทธิภาพ (Cost effectiveness)

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่อง “การพัฒนากลยุทธ์การจัดการโปรแกรมนานาชาติของสถาบันอุดมศึกษาไทย” ใช้ระเบียบวิธีเชิงบรรยาย (descriptive research) ในการวิจัยครั้งนี้มุ่งเน้นองค์ประกอบของโปรแกรมนานาชาติและกลยุทธ์การจัดการโปรแกรมนานาชาติในแต่ละประเภทของรูปแบบการจัดการ โดยการสังเคราะห์รูปแบบจากสภาพในปัจจุบันและศึกษาปัจจัยแห่งความสำเร็จในการจัดการโปรแกรมนานาชาติในแต่ละรูปแบบเพื่อนำไปสู่การวางแผนกลยุทธ์ในการจัดการโปรแกรมนานาชาติ โดยมีวัตถุประสงค์ของการวิจัยดังนี้

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. ศึกษาวิเคราะห์สภาพปัจจุบันและปัญหาของการจัดการโปรแกรมนานาชาติของสถาบันอุดมศึกษาไทย
2. ศึกษาวิเคราะห์รูปแบบการจัดการโปรแกรมนานาชาติของสถาบันอุดมศึกษาไทย
3. ศึกษาเชิงเปรียบเทียบปัจจัยแห่งความสำเร็จในการจัดการโปรแกรมนานาชาติในแต่ละรูปแบบ
4. เพื่อนำเสนอกลยุทธ์ในการจัดการโปรแกรมนานาชาติตามประเภทรูปแบบของการจัดการโปรแกรมนานาชาติ ของสถาบันอุดมศึกษาไทย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยนี้ประกอบด้วย ผู้อำนวยการหรือผู้บริหารโครงการโปรแกรมนานาชาติของสถาบันอุดมศึกษาไทยทั้งของรัฐบาลและเอกชนที่ กลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิที่ตอบแบบสอบถามองค์ประกอบของโปรแกรมนานาชาติ จำนวน 18 คน กลุ่มตัวอย่างผู้บริหารโปรแกรมนานาชาติของสถาบันอุดมศึกษาทั้งของรัฐบาลและเอกชนที่ตอบแบบสอบถามสภาพปัจจุบันของการจัดการโปรแกรมนานาชาติ จำนวน 182 คน และกลุ่มตัวอย่างผู้บริหารโปรแกรมนานาชาติที่ให้สัมภาษณ์เกี่ยวกับการจัดการโปรแกรมนานาชาติจำนวน 11 คน กลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิในการประชุมผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 20 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ผู้วิจัยใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ประกอบด้วย แบบสำรวจ แบบสอบถาม แบบสัมภาษณ์ แบบสังเคราะห์เอกสาร แบบฟอร์มการเขียนแผนกลยุทธ์

วิธีดำเนินการวิจัย

วิธีการดำเนินการวิจัยแบ่งออกได้ตามขั้นตอนต่อไปนี้

ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาวิเคราะห์องค์ประกอบของโปรแกรมนานาชาติ ผู้วิจัยได้ศึกษาวิเคราะห์บริบทของการจัดโปรแกรมนานาชาติ และเกณฑ์ความเป็นสากลของโปรแกรมนานาชาติจากเอกสารที่เกี่ยวข้อง จากนั้นกำหนดคุณลักษณะและตัวบ่งชี้ขององค์ประกอบนานาชาติ เพื่อสร้างเป็นแบบสอบถาม แล้วนำส่งแบบสอบถามไปยังผู้ทรงคุณวุฒิทางไปรษณีย์จำนวน 18 คนและนำผลที่ได้มาประมวลผลเขียนรายงานเชิงบรรยายและรูปแบบขององค์ประกอบโปรแกรมนานาชาติ

ขั้นตอนที่ 2 การวิเคราะห์สภาพปัจจุบันของการจัดการโปรแกรมนานาชาติ ผู้วิจัยได้สร้างแบบสอบถามเรื่องสภาพปัจจุบัน แล้วนำส่งแบบสอบถามไปยังกลุ่มตัวอย่างผู้บริหารโปรแกรมนานาชาติทรงคุณวุฒิทางไปรษณีย์จำนวน 182 คน และนำผลมาประมวลผลและเขียนรายงานเชิงบรรยาย

ขั้นตอนที่ 3 วิเคราะห์และสังเคราะห์รูปแบบของการจัดการโปรแกรมนานาชาติของสถาบันอุดมศึกษาไทย ผู้วิจัยดำเนินการดังนี้ สังเคราะห์รูปแบบของการจัดการโปรแกรมนานาชาติในโดยทำการวิเคราะห์ใน 6 ด้านขององค์ประกอบโปรแกรมนานาชาติ (S.T.A.R.M.C Model) ที่ได้จากการวิจัยขั้นตอนที่ 1

ขั้นตอนที่ 4 วิเคราะห์ปัจจัยแห่งความสำเร็จ (Key Success Factors) ของแต่ละรูปแบบการจัดการโปรแกรม ผู้วิจัยได้วิเคราะห์จากการสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างผู้บริหารโปรแกรมนานาชาติที่ประสบผลสำเร็จในแต่ละรูปแบบ จำนวนรวม 12 คน

ขั้นตอนที่ 5 การจัดทำกลยุทธ์การจัดการโปรแกรมนานาชาติของสถาบันอุดมศึกษาไทย ในขั้นตอนนี้เป็นการศึกษาและจัดทำร่างกลยุทธ์การบริหารโปรแกรมนานาชาติของสถาบันอุดมศึกษาไทยของแต่ละรูปแบบ

ขั้นตอนที่ 6 วิเคราะห์สรุปนำเสนอรูปแบบและกลยุทธ์การบริหารโปรแกรมนานาชาติในแต่ละรูปแบบ โดยการจัดการประชุมผู้ทรงคุณวุฒิ (Connoisseurship)

สรุปผลการวิจัย

ข้อค้นพบจากการวิจัย เรื่อง “การพัฒนากลยุทธ์การจัดการโปรแกรมนานาชาติของสถาบันอุดมศึกษาไทย” (The Development of Strategic Management for International Programs of Thai Higher Education Institutions) ผู้วิจัยแบ่งนำเสนอสรุปผลการวิจัยออกเป็น 5 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 สรุปผลการวิเคราะห์องค์ประกอบของโปรแกรมนานาชาติ

ตอนที่ 2 สรุปผลการศึกษาวเคราะห์สภาพปัจจุบันและปัญหาของความเป็นสากลของการจัดการโปรแกรมนานาชาติของสถาบันอุดมศึกษาไทย

ตอนที่ 3 สรุปผลการศึกษารูปแบบการจัดโปรแกรมนานาชาติของสถาบันอุดมศึกษาไทย

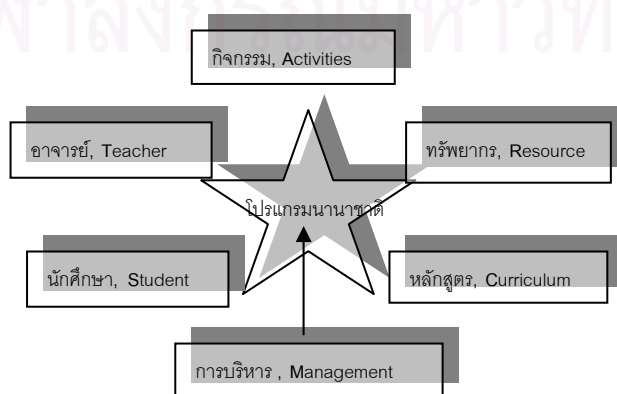
ตอนที่ 4 สรุปผลการศึกษาเชิงเปรียบเทียบปัจจัยแห่งความสำเร็จในการจัดการโปรแกรมนานาชาติเพื่อ ความเป็นสากลในแต่ละรูปแบบ

ตอนที่ 5 สรุปผลการศึกษากลยุทธ์ในการจัดการโปรแกรมนานาชาติตามประเภทรูปแบบของการจัดการโปรแกรมนานาชาติของสถาบันอุดมศึกษาไทย

ตอนที่ 1 สรุปผลการวิเคราะห์องค์ประกอบของโปรแกรมนานาชาติ

ในการศึกษาองค์ประกอบโปรแกรมนานาชาติเพื่อหาความสอดคล้องและความเหมาะสมขององค์ประกอบของโปรแกรมนานาชาติพบว่าประกอบด้วย 6 ด้าน คือ นักศึกษาหลากหลาย (Student) ผู้สอนหลากหลาย (Teacher) กิจกรรมนานาชาติ (Activity) ทรัพยากรสนับสนุนทางการศึกษา (Resource) การบริหารงาน (Management) และหลักสูตรที่เป็นสากล (Curriculum) โดยมีแผนภาพดังต่อไปนี้

สรุปผลการวิเคราะห์ องค์ประกอบโปรแกรมนานาชาติ M.C.S.T.A.R. Model

จากแผนภาพที่ 1 องค์ประกอบหลักของโปรแกรมนานาชาติ ดังนี้

1. **การบริหาร (Management)** โปรแกรมนานาชาติต้องมีการบริหารงานมีลักษณะเฉพาะตัวเพื่อความคล่องตัวในการบริหารจัดการ ทั้งด้านบุคลากรและการเงิน เนื่องจากต้องมีการปรับปรุงหลักสูตรและกิจกรรมตลอดเวลา เพื่อความทันสมัยของหลักสูตรและกิจกรรม

2. **ด้านหลักสูตร (Curriculum)** โปรแกรมนานาชาติต้องมีจุดมุ่งหมายของหลักสูตรที่มุ่งเน้นความเป็นนานาชาติได้รับการยอมรับจากสถาบันต่างประเทศ หรือองค์ความรู้ของภูมิภาค (Region body knowledge) ที่มีความเป็นเอกลักษณ์เฉพาะภูมิภาคหรือท้องถิ่น และเป็นที่ยอมรับของนานาชาติ

3. **นักศึกษา (Student)** ได้แก่ ความหลากหลายของนักศึกษาที่มีนักศึกษานานาชาติเข้ามาเรียนในโปรแกรมและรวมไปถึงความสามารถใช้ภาษาต่าง ๆ ของนักศึกษา

4. **ผู้สอน (Teacher)** ได้แก่ โปรแกรมนานาชาติต้องมีความหลากหลายของอาจารย์ที่มีจากหลากหลายประเทศ มีอาจารย์ที่มีคุณภาพมีความสามารถในการสอน รวมไปถึงมีผลงานทางวิชาการและงานวิจัยให้เกิดความรู้ใหม่ ๆ เกิดขึ้น

5. **กิจกรรมนานาชาติ (Activity)** โปรแกรมนานาชาติต้องมีกิจกรรมที่ช่วยเสริมสร้างประสบการณ์ทางวิชาการและวัฒนธรรมให้แก่ผู้เรียน และรวมไปถึงผู้สอน เช่น การแลกเปลี่ยนนักศึกษา อาจารย์ การประชุมวิชาการระดับนานาชาติ การสร้างความร่วมมือกับต่างประเทศ เป็นต้น

6. **ทรัพยากร (Resource)** โปรแกรมนานาชาติต้องมีทรัพยากรที่เอื้ออำนวยความสะดวกให้แก่ผู้เรียนในการค้นคว้าข้อมูล ทางด้านวิชาการ เช่น ห้องสมุด ระบบอินเทอร์เน็ต อาคารสถานที่ และวารสาร เป็นต้น

องค์ประกอบโปรแกรมนานาชาติมีตัวบ่งชี้ความเป็นสากลทั้ง 6 มิติ ดังนี้

1. มิติด้านการบริหาร (M, Management)

- 1.1 โครงสร้างและระบบการบริหาร
- 1.2 รูปแบบการบริหารจัดการ
- 1.3 การบริหารการเงิน

2. มิติด้านหลักสูตร (C, Curriculum)

- 2.1 จุดมุ่งหมายของหลักสูตร

2.2 รูปแบบการจัดหลักสูตร (จัดเอง ร่วมมือกับสถาบันอื่น, มีคณะกรรมการ
ภายนอกร่วมจัด)

2.3 รูปแบบความร่วมมือ (Join Degree, เรียนร่วมกัน)

2.4 การรับรองหลักสูตร

3. มิติด้านผู้เรียน (S, Student)

3.1 ความหลากหลายของนักศึกษา

3.1.1 ร้อยละของนักศึกษาต่างชาติ/นักศึกษาไทย

3.1.2 จำนวนประเทศที่มาของนักศึกษา

3.1.3 จำนวนนักศึกษาแลกเปลี่ยนระหว่างประเทศ

3.2 ระบบการคัดเลือกนักศึกษา

3.2.1 การทดสอบความรู้ทางด้านภาษาอังกฤษ

3.2.2 เกณฑ์คะแนนในการสอบคัดเลือก (TOEFL, SAT)

4. มิติด้านผู้สอน (T, Teacher)

4.1 ความหลากหลายของผู้สอน

4.1.1 ร้อยละของอาจารย์ชาวต่างชาติ/อาจารย์ไทย

4.1.2 จำนวนประเทศที่มาของอาจารย์

4.2 คุณภาพของอาจารย์ผู้สอน

4.2.1 ร้อยละของอาจารย์ผู้สอนที่จบต่างประเทศ

4.2.2 จำนวนอาจารย์ที่มีประสบการณ์สอนในต่างประเทศ

4.2.3 จำนวนอาจารย์ที่มีประสบการณ์ทำงานในสายงานที่เกี่ยวข้องกับ
รายวิชาที่สอน

4.3 กระบวนการสรรหาและคัดเลือกอาจารย์

4.3.1 มีคณะกรรมการสรรหาอาจารย์และอาจารย์พิเศษ

4.3.2 เกณฑ์คะแนนด้านภาษาอังกฤษในการสอบคัดเลือก (TOEFL)

4.4 การพัฒนาคุณาจารย์

4.4.1 จำนวนอาจารย์แลกเปลี่ยนระหว่างประเทศ

4.4.2 จำนวนการเข้าอบรม สัมมนาวิชาการระดับนานาชาติ เฉลี่ยในรอบ
2 ปี

4.4.3 แผนพัฒนาบุคลากรในระยะ 5 ปี

4.5 ผลงานของอาจารย์

- 4.5.1 จำนวนบทความวิชาการที่ได้พิมพ์เผยแพร่ในระดับชาติเฉลี่ยในรอบ 5 ปี
- 4.5.2 จำนวนบทความวิชาการที่ได้พิมพ์เผยแพร่ในระดับนานาชาติเฉลี่ยในรอบ 5 ปี
- 4.5.3 จำนวนตำราที่ได้พิมพ์เผยแพร่ในระดับชาติและนานาชาติเฉลี่ยในรอบ 5 ปี
- 4.5.4 รางวัลระดับชาติและระดับนานาชาติที่ได้รับเฉลี่ยในรอบ 5 ปี
- 4.5.5 จำนวนงานวิจัยในรอบ 5 ปี
- 4.5.6 จำนวนทุนวิจัยที่ได้รับในรอบ 5 ปี

5.มิติด้าน กิจกรรมนานาชาติ (A, Activities)

- 5.1 ด้านนักศึกษา
 - 5.1.1 จำนวนนักศึกษาไปดูงานหรือศึกษาเพิ่มเติมในต่างประเทศ
 - 5.1.2 จำนวนการจัดกิจกรรมนานาชาติในรอบ 2 ปี
- 5.2 ด้านอาจารย์ผู้สอน
 - 5.2.1 จำนวนอาจารย์ที่ไปร่วมประชุมหรือเสนอผลงานในที่ประชุมระดับนานาชาติ
- 5.3 ด้านงานวิจัย
 - 5.3.1 จำนวนงานวิจัยที่ทำร่วมกับต่างประเทศ
 - 5.3.2 จำนวนนักวิชาการชาวต่างประเทศที่มาร่วมทำงานวิจัยในไทย
- 5.4 การแลกเปลี่ยนบุคคลากร
 - 5.4.1 จำนวนอาจารย์ชาวต่างประเทศที่มาดูงานหลักสูตรที่จัด หรือมาฝึกอบรมเฉลี่ยก็ครั้งต่อปี
- 5.5 วิชาการ
 - 5.5.1 จำนวนการจัดประชุมหรือสัมมนาวิชาการระดับนานาชาติ
 - 5.5.2 จำนวนบุคลากรในหน่วยงานที่ส่งไปเป็นผู้เชี่ยวชาญให้คำปรึกษาหรือบรรยายในสถาบันการศึกษาในต่างประเทศ
- 5.6 สิ่งอำนวยความสะดวกให้นักศึกษาต่างประเทศ
 - 5.6.1 หน่วยงานที่รับผิดชอบนักศึกษาต่างชาติโดยตรง
 - 5.6.2 ที่พัก
 - 5.6.3 ทุนการศึกษา

5.7 ข้อตกลงความร่วมมือกับต่างประเทศ (MOU)

5.7.1 จำนวนฉบับของข้อตกลงความร่วมมือทางวิชาการกับมหาวิทยาลัย
ต่างประเทศ

5.7.2 รูปแบบของความร่วมมือตามข้อตกลง

6. มิติด้าน ทรัพยากรสนับสนุน (R, Resource Support)

6.1 อาคาร สถานที่

6.2 การให้บริการห้องสมุด

6.3 จำนวนแหล่งที่มาของวารสารต่างประเทศ

6.4 จำนวนหนังสือต่างประเทศ

6.5 จำนวนคอมพิวเตอร์เฉลี่ยต่อนักศึกษา

6.6 รูปแบบการให้บริการ อินเทอร์เน็ต

องค์ประกอบของโปรแกรมนานาชาติที่ได้ตามแผนภาพ (M.C.S.T.A.R. Model) นำมาใช้เป็นแนวทางในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ การเป็นแนวทางในคำถามแบบสอบถามสภาพปัจจุบัน การเป็นแนวทางในการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิและเป็นแนวทางในการศึกษากลยุทธ์ พัฒนาการจัดการโปรแกรมนานาชาติสู่สากลในบริบทของประเทศไทย

ตอนที่ 2 สรุปผลศึกษาวิเคราะห์สภาพปัจจุบันและปัญหาของความเป็นสากลของการจัดการโปรแกรมนานาชาติของสถาบันอุดมศึกษาไทย

ส่วนที่ 1 สภาพปัจจุบันของโปรแกรมนานาชาติที่เปิดสอนในสถาบันอุดมศึกษาไทย

จำนวนนักศึกษาต่างชาติที่ศึกษาอยู่ในสถาบันอุดมศึกษาไทย จากการสำรวจข้อมูลเกี่ยวกับนักศึกษาต่างชาติที่เข้ามาศึกษาอยู่ในสถาบันอุดมศึกษาไทยล่าสุดช่วงระหว่างมกราคม-กันยายน พ.ศ. 2546 โดยสำนักงานคณะกรรมการอุดมศึกษา (สกอ.) พบว่านักศึกษาต่างชาติที่เข้ามาศึกษาต่อในสถาบันอุดมศึกษาของไทย มีจำนวนทั้งสิ้น 4,170 คน เป็นเพศชาย 2,567คน และเพศหญิง 1,603 คน นักศึกษาส่วนใหญ่มีอายุอยู่ในช่วง 17-29 ปี และศึกษาอยู่ในระดับปริญญาตรี

มากที่สุด จำนวน 2,742คน ระดับปริญญาโท 933 คน ระดับประกาศนียบัตร265 คน และระดับปริญญาเอก 99 คน ส่วนที่เหลือจะเป็นระดับประกาศนียบัตรบัณฑิต และอื่น ๆ ที่ไม่ได้ระบุไว้

ในการเดินทางมาศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาไทย ค่าใช้จ่ายในการศึกษาของนักศึกษาต่างชาตินั้นส่วนใหญ่จะมาจากตัวผู้เรียนเอง คิดเป็น 67.53% จากหน่วยงานต่างประเทศ446 คน คิดเป็น 10.70% จากหน่วยงานไทย 297 คน คิดเป็น 7.12% และจากภาคเอกชน 109 คน คิดเป็น 2.61%

สถาบันอุดมศึกษาที่มีจำนวนนักศึกษาต่างชาติมากที่สุด เรียงตามลำดับ 5 อันดับแรก ได้แก่ มหาวิทยาลัยอัสสัมชัญ 2,046 คน (ร้อยละ 49.06) มหาวิทยาลัยเว็สเทอ์ (ประเทศไทย) 238คน (ร้อยละ 5.71) มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ 201คน (ร้อยละ 4.82) จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย 188 คน (ร้อยละ 4.51) มหาวิทยาลัยมหิดล 184คน (ร้อยละ 4.41)

สัญชาติของนักศึกษาที่มาศึกษาต่อในไทยมากที่สุด เรียงตามลำดับ 5 ลำดับแรก จีน 1,186 คน (ร้อยละ 28.44) พม่า 359 คน (ร้อยละ 8.61) อินเดีย 329คน (ร้อยละ 7.89) เวียดนาม 304 คน (ร้อยละ 7.29) ลาว 226 คน (ร้อยละ 5.42)

สาขาวิชาที่มีนักศึกษาต่างชาติเข้าศึกษามากที่สุด เรียงตามลำดับ 5 ลำดับแรกคือ Business Administration 225 คน (ร้อยละ 5.40) Vedic Science 123คน (ร้อยละ 2.95) Information Technology 119 คน (ร้อยละ 2.85) International Business 117 คน (ร้อยละ 2.81) Business English 114 คน (ร้อยละ 2.73)

ส่วนที่ 2 สภาพปัญหาในปัจจุบันจากแบบสอบถามที่ส่งถึงผู้บริหารหลักสูตรนานาชาติของสถาบันอุดมศึกษาไทย

ผลจากการศึกษาสภาพปัจจุบันและปัญหาที่พบว่าปัจจุบันโปรแกรมนานาชาติที่นิยมจัดในเมืองไทย มีการจัดอยู่ 4 รูปแบบคือ รูปแบบที่ 1 รูปแบบสถาบันอุดมศึกษาโดยจัดเอง รองมาคือรูปแบบที่ 3 รูปแบบสถาบันอุดมศึกษาไทยร่วมมือกับต่างประเทศ รองลงเป็น รูปแบบที่ 2 สถาบันอุดมศึกษาไทยร่วมมือกันระหว่างสถาบันในประเทศ และ รูปแบบที่ 4 คือและรูปแบบสถาบันอุดมศึกษาไทยร่วมมือกับต่างประเทศ จัดเป็นสถาบันนานาชาติ

โปรแกรมนานาชาติส่วนมากมีอาจารย์ต่างชาติโดยเฉลี่ย 1-5 คน ต่อโปรแกรม โปรแกรมในรูปแบบที่ 2 และ 4 จะมีอาจารย์ต่างประเทศมากกว่าทั่วไป การเรียนการสอนโดยส่วนมากจะเรียนในประเทศไทยมีบางส่วนเท่านั้นที่เรียนทั้งในประเทศไทยและต่างประเทศ ส่วนด้านการประชาสัมพันธ์โปรแกรมนานาชาติ ส่วนมากจะร่วมแสดงนิทรรศการการศึกษาในต่างประเทศที่จัดดำเนินการโดย สกอ.

เป้าหมายของการจัดหลักสูตรนานาชาติโดยส่วนมากเป้าหมายของการจัดหลักสูตรนานาชาติ เพื่อให้เป็นที่ยอมรับความเป็นสากลของสถาบันเป็นเป้าหมายแรก รองลงมาจึงมุ่งไปที่บัณฑิตที่จะจบจากโปรแกรมนานาชาติ

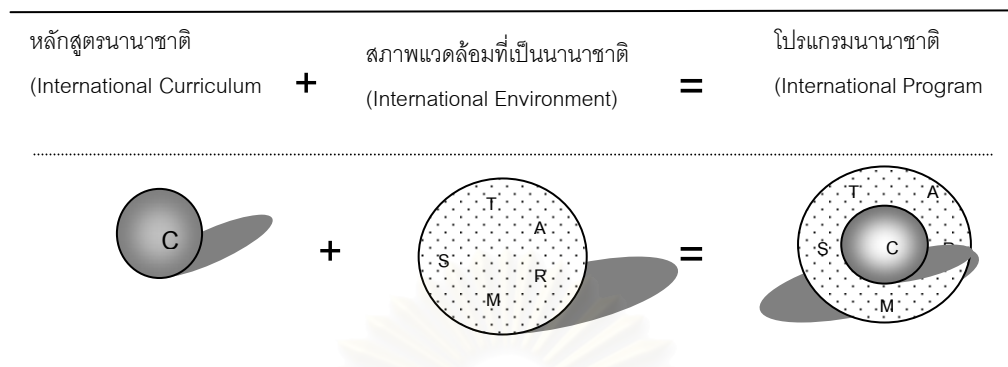
ปัญหาและอุปสรรคในการจัดการโปรแกรมนานาชาติสู่ความเป็นสากลนั้นปัญหาแรกคือนักศึกษาที่มีจำนวนนักศึกษาต่างชาติน้อยและไม่มีทุนการศึกษาให้แก่นักศึกษาต่างชาติ ในขณะที่ตัวนักศึกษาเองก็มีความรู้ทักษะการใช้ภาษายังไม่ได้มาตรฐานและจำนวนนักศึกษาที่สมัครเรียนในโปรแกรมนานาชาติยังมีน้อยกว่าเป้าหมายจำนวนที่จะรับนักศึกษาได้ ในขณะที่ปัญหาในเรื่องของการจัดกิจกรรมนานาชาตินั้นการขาดแคลนงบประมาณในการสนับสนุนการจัดกิจกรรมนานาชาติเป็นปัญหาอันดับแรกและปัญหาเรื่องมีการแลกเปลี่ยนอาจารย์และนักศึกษากับต่างชาติน้อยเป็นอันดับรองลงมา

ตอนที่ 3 สรุปผลการศึกษารูปแบบการจัดโปรแกรมนานาชาติของสถาบัน อุดมศึกษาไทย

ส่วนที่ 1 องค์ประกอบของโปรแกรมนานาชาติ

จากการวิเคราะห์ข้อมูลองค์ประกอบของโปรแกรมนานาชาติที่ได้จากตอนที่ 1 องค์ประกอบโปรแกรมนานาชาติ (M.C.S.T.A.R. Model) ที่ประกอบด้วย 6 มิติ ประกอบกับแนวคิดด้านการพัฒนานิสิตนักศึกษาของ แอสติน (Astin, 1968) และ ชิกเกอร์ริง (Chickering, 1993) ที่ได้กล่าวถึงการพัฒนานักศึกษาได้ขึ้นอยู่กับปัจจัยสิ่งแวดล้อมของตัวนักศึกษามีอิทธิพลต่อการพัฒนานักศึกษาให้บรรลุวัตถุประสงค์ตามเป้าหมายของการพัฒนานักศึกษาที่ต้องการ ดังนั้นเมื่อนำสององค์ประกอบของโปรแกรมนานาชาติมาบูรณาการร่วมกับแนวคิดทางด้านการพัฒนานักศึกษาจะพบว่า เพื่อที่จะแยกส่วนประกอบของโปรแกรมนานาชาติ ผู้วิจัยพบว่า โปรแกรมนานาชาติ นั้นมีองค์ประกอบที่แบ่งออกได้เป็น 2 ส่วน ดังนี้ส่วนที่ 1 คือเนื้อหาหลักสูตรที่เป็นสากลเป็นที่ยอมรับ และส่วนที่ 2 คือสภาพแวดล้อมที่เป็นนานาชาติเพื่อช่วยส่งเสริมและเสริมสร้างประสบการณ์นานาชาติให้แก่ นักศึกษา เพื่อเป็นการพัฒนาวิสัยทัศน์ แนวคิดให้กว้างไกลต่อไปโดยมีแผนภาพดังนี้

องค์ประกอบหลัก 2 ส่วน ของโปรแกรมนานาชาติ

โปรแกรมนานาชาติในบริบทของประเทศไทยที่ต้องมีการสร้างสภาพแวดล้อมที่เป็นนานาชาติให้แก่บัณฑิตนักศึกษา เนื่องจากสภาพแวดล้อมโดยทั่วไปของเมืองไทยรูปแบบไม่เป็นนานาชาติอย่างชัดเจนโดยธรรมชาติอันประกอบด้วยสื่อที่ใช้ในการสื่อสารเป็นภาษาอังกฤษ ความหลากหลายของวัฒนธรรมนานาชาติ, การเรียนรู้ร่วมกันในความแตกต่างและความนิยมของสังคม

ดังนั้นโปรแกรมนานาชาติ จึงมีองค์ประกอบหลัก 2 ส่วนคือ หลักสูตรนานาชาติและสภาพแวดล้อมที่เป็นสากล และผลจากองค์ประกอบหลักทั้ง 2 ส่วน จากการวิจัยพบว่า

โปรแกรมนานาชาติ หมายถึง การเรียนการสอนหลักสูตรนานาชาติ และเสริมสร้างประสบการณ์นานาชาติให้แก่ผู้เรียนเพื่อเพิ่มคุณภาพศักยภาพของบัณฑิตในระดับนานาชาติ โดยใช้ภาษาสากลเป็นสื่อในการเรียนการสอน

หลักสูตรนานาชาติ หมายถึง หลักสูตรที่มีเนื้อหาเป็นสากลและเป็นที่ยอมรับในระดับนานาชาติ โดยใช้ภาษาเป็นสื่อในการเรียนการสอน

หลักสูตรนานาชาติ ภาคภาษาไทย หมายถึง การเรียนการสอนหลักสูตรนานาชาติใช้สื่อการสอนเป็นภาษาไทย แต่ไม่มีสภาพแวดล้อมความเป็นนานาชาติ

หลักสูตรนานาชาติ ภาค 2 ภาษา หมายถึง การเรียนการสอนหลักสูตรนานาชาติใช้สื่อการสอนเป็นภาษาไทยและภาษาสากล แต่ไม่มีสภาพแวดล้อมความเป็นนานาชาติ

หลักสูตรนานาชาติ ภาคภาษาสากล หมายถึง การเรียนการสอนหลักสูตรนานาชาติใช้สื่อการสอนเป็นภาษาสากล แต่ไม่มีสภาพแวดล้อมความเป็นนานาชาติ

โปรแกรมนานาชาติ หมายถึง การเรียนการสอนหลักสูตรนานาชาติ และเสริมสร้างประสบการณ์นานาชาติให้แก่ผู้เรียนเพื่อเพิ่มคุณภาพศักยภาพของบัณฑิตในระดับนานาชาติ โดยใช้ภาษาสากลเป็นสื่อในการเรียนการสอน

ส่วนที่ 2 รูปแบบการจัดการโปรแกรมนานาชาติในประเทศไทย

จากการศึกษาวิเคราะห์รูปแบบการจัดการโปรแกรมนานาชาติของสถาบันอุดมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการอุดมศึกษาพบว่าทั้งหมด 4 รูปแบบหลัก คือ

รูปแบบที่1: สถาบันอุดมศึกษาไทยจัดเอง

รูปแบบที่2: สถาบันอุดมศึกษาไทยร่วมมือกันระหว่างสถาบันในประเทศ

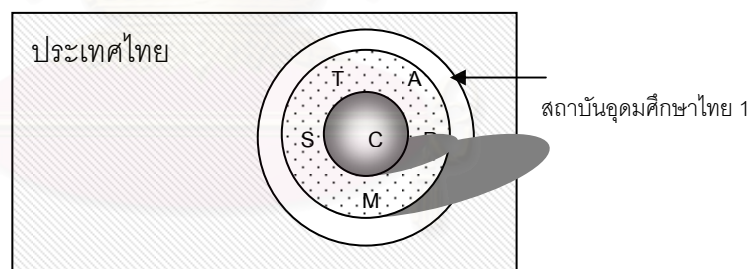
รูปแบบที่3: สถาบันอุดมศึกษาไทยร่วมมือกับต่างประเทศ

รูปแบบที่4: สถาบันอุดมศึกษาไทยร่วมมือกับต่างประเทศจัดตั้งในลักษณะ
เป็นสถาบันอุดมศึกษานานาชาติ

รูปแบบที่ 1 สถาบันอุดมศึกษาไทยจัดเอง

รูปแบบนี้เป็นรูปแบบที่มีการจัดมากที่สุดในปัจจุบัน เป็นโปรแกรมนานาชาติที่ทางสถาบันอุดมศึกษาไทยจัดการหลักสูตรเองและมีการบริหารงานภายใต้สถาบันอุดมศึกษาของไทย ปริญญาบัตรที่ได้รับเป็นปริญญาบัตรที่ออกโดยสถาบันอุดมศึกษาไทยที่จัดโปรแกรมนานาชาตินี้ขึ้นมา ดังแผนภาพ

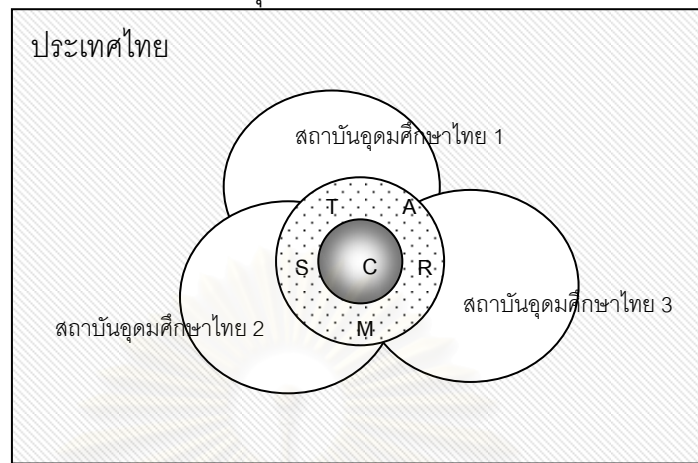
สถาบันอุดมศึกษาไทยจัดเอง'

รูปแบบที่ 2 สถาบันอุดมศึกษาไทยร่วมมือกันระหว่างสถาบันในประเทศ

รูปแบบนี้เป็นโปรแกรมนานาชาติที่ทางสถาบันอุดมศึกษาไทยร่วมมือกันจัดการหลักสูตรและมีหน่วยงานอิสระขึ้นมาดูแลโครงการนี้ ปริญญาบัตรที่ได้รับเป็นปริญญาบัตรที่ออกโดยสถาบันอุดมศึกษาไทยที่จัดโปรแกรมนานาชาตินี้ขึ้นมา ดังแผนภาพ

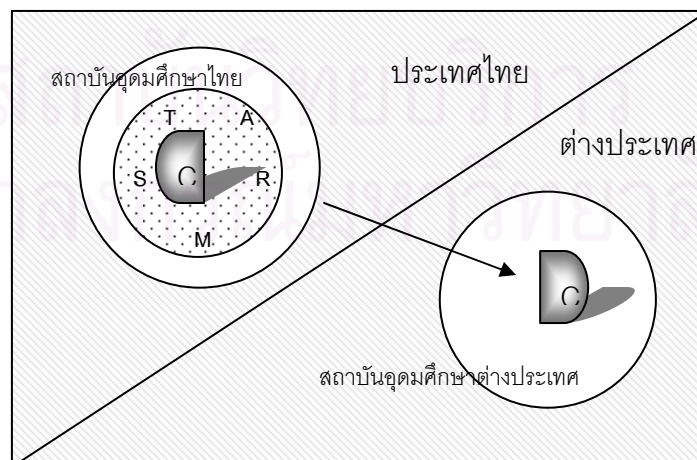
แผนภาพที่ สถาบันอุดมศึกษาไทยร่วมมือกันระหว่างสถาบันใน

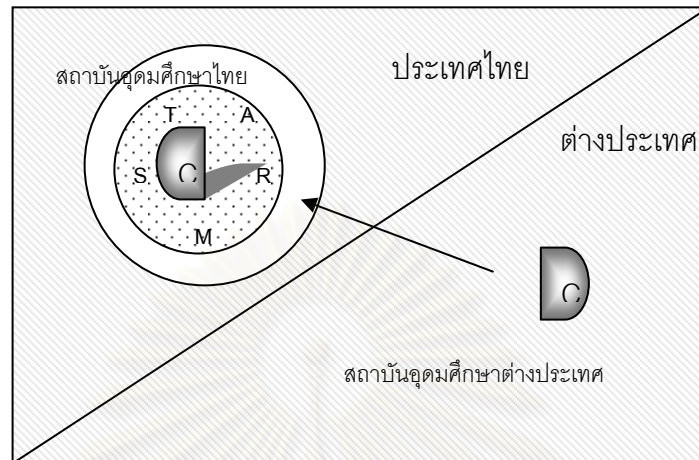
รูปแบบที่ 3 สถาบันอุดมศึกษาไทยร่วมมือกับสถาบันอุดมศึกษาต่างประเทศ

รูปแบบนี้เป็นโปรแกรมนานาชาติที่ทางสถาบันอุดมศึกษาไทยร่วมมือกับสถาบันอุดมศึกษาต่างประเทศจัดหลักสูตรปริญญาบัตรที่ได้รับมีทั้งปริญญาบัตรที่ออกโดยสถาบันอุดมศึกษาไทยที่จัดโปรแกรมนานาชาติและ/หรือสถาบันต่างประเทศที่ร่วมจัดหลักสูตรนี้ขึ้นมา และในขณะเดียวกันการเรียนการสอนมีทั้งเรียนในประเทศไทยตลอดหลักสูตรและเรียนทั้งไทยและต่างประเทศ (Sandwich Program) ดังแผนภาพ

แผนภาพ สถาบันอุดมศึกษาไทยร่วมมือกับสถาบันอุดมศึกษาต่างประเทศ
นักศึกษาเรียนทั้งที่เมืองไทยและเมืองนอก (Sandwich Program)

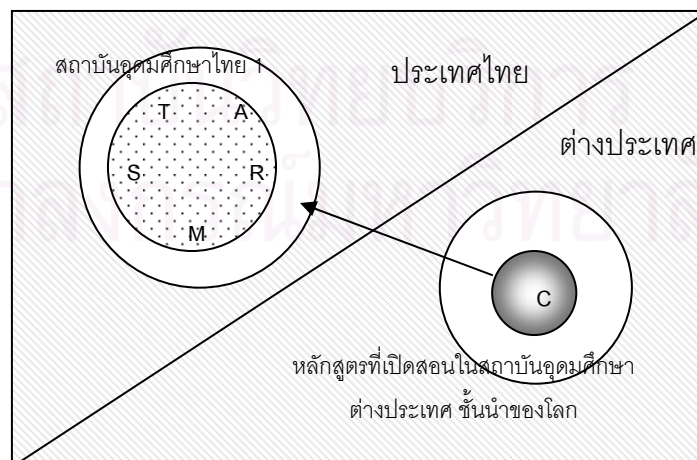
แผนภาพ สถาบันอุดมศึกษาไทยร่วมมือกับสถาบันอุดมศึกษาต่างประเทศ นักศึกษาเรียนที่เมืองไทย

รูปแบบที่ 4 สถาบันอุดมศึกษาไทยร่วมมือกับต่างประเทศจัดตั้งในลักษณะเป็น สถาบันอุดมศึกษานานาชาติ

รูปแบบนี้เป็นเป็นโปรแกรมนานาชาติที่ทางสถาบันอุดมศึกษาไทยร่วมมือกับสถาบันต่างประเทศชั้นนำระดับโลก โดยการนำหลักสูตรที่ทำการสอนในมหาวิทยาลัยชั้นนำระดับโลกในต่างประเทศมาเปิดสอนในประเทศไทย ปริญญาบัตรที่ได้รับเป็นปริญญาบัตรที่ลงนามร่วมกันระหว่างสถาบันอุดมศึกษาไทยและต่างประเทศ ดังแผนภาพ

สถาบันอุดมศึกษาไทยร่วมมือกับสถาบันอุดมศึกษาต่างประเทศ
จัดตั้งในลักษณะเป็นสถาบันอุดมศึกษานานาชาติ

ตอนที่ 4 ศึกษาเชิงเปรียบเทียบปัจจัยแห่งความสำเร็จในการจัดการโปรแกรมนานาชาติ เพื่อความเป็นสากลในแต่ละรูปแบบ

จากการศึกษาวิจัยปัจจัยแห่งความสำเร็จของการจัดการโปรแกรมนานาชาติจาก การสัมภาษณ์ผู้บริหารโปรแกรมนานาชาติและวิเคราะห์จากเอกสารสรุปพบว่า ปัจจัยแห่งความสำเร็จของการจัดโปรแกรมนานาชาติทั้ง 4 รูปแบบมีปัจจัยแห่งความสำเร็จที่สอดคล้องและเหมือนกันใน 8 ปัจจัยหลักด้วยกันคือ

1. วิสัยทัศน์ของผู้บริหารระดับสูง (Vision)
2. ความเป็นผู้นำของผู้บริหาร (Leadership)
3. ความคล่องตัวของการบริหาร (Autonomous Organization)
4. คุณภาพของอาจารย์ (Quality of Teacher)
5. หลักสูตรทันสมัย (Modern Curriculum)
6. เว็บไซต์ทันสมัยมีข้อมูล ดึงดูด (Attractive Home Page)
7. การสื่อสารที่ดีระหว่างสถาบัน (Good Communication Partner)
8. ประชาสัมพันธ์เชิงรุก (Proactive Promotion)

โปรแกรมนานาชาติรูปแบบที่ 1 มีปัจจัยแห่งความสำเร็จจำนวน 8 ปัจจัย คือ

1. วิสัยทัศน์ของผู้บริหารระดับสูง (Vision)
2. ความเป็นผู้นำของผู้บริหาร (Leadership)
3. ความคล่องตัวของการบริหาร (Autonomous Organization)
4. คุณภาพของอาจารย์ (Quality of Teacher)
5. หลักสูตรทันสมัย (Modern Curriculum)
6. เว็บไซต์ทันสมัยมีข้อมูล ดึงดูด (Attractive Home Page)
7. การสื่อสารที่ดีระหว่างสถาบัน (Good Communication Partner)
8. ประชาสัมพันธ์เชิงรุก (Active Promotion)

โปรแกรมนานาชาติรูปแบบที่ 2 มีปัจจัยแห่งความสำเร็จจำนวน 11 ปัจจัย โดยมี 8 ปัจจัยเหมือนรูปแบบที่ 1 แต่มีปัจจัยแห่งความสำเร็จที่เพิ่มอีก 3 ปัจจัยคือ

1. มีแหล่งเงินสนับสนุนจากภายนอก (Outsource Funding)
2. การใช้ทรัพยากรร่วมกันให้เกิดประโยชน์สูงสุด (Efficiency of Resource)
3. ความมีชื่อเสียงของสถาบันที่ร่วมมือกัน (Brand Name)

โปรแกรมนานาชาติรูปแบบที่ 3 มีปัจจัยแห่งความสำเร็จจำนวน 9 ปัจจัย โดยมี 8 ปัจจัยเหมือนรูปแบบ ที่1 แต่มีปัจจัยแห่งความสำเร็จเพิ่มอีก 1 คือ

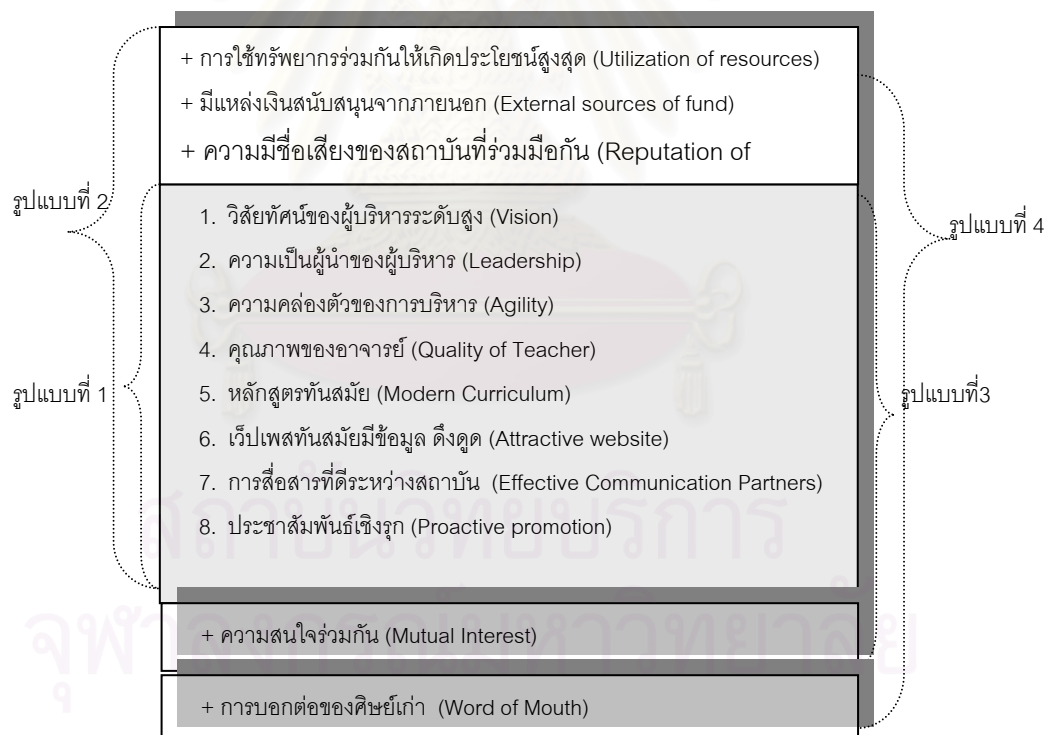
1. ความสนใจร่วมกัน (Mutual Interest)

โปรแกรมนานาชาติรูปแบบที่ 4 มีปัจจัยแห่งความสำเร็จจำนวน 12 ปัจจัย โดยมี 9 ปัจจัยเหมือนรูปแบบที่ 3 แต่มีปัจจัยแห่งความสำเร็จเพิ่มอีก 3 คือ

1. ต้องมีแหล่งทุนภายนอกสนับสนุน (Outsource Funding)
2. การมีชื่อเสียงของสถาบันที่ร่วมมือกัน (World Brand Name)
3. การบอกต่อของศิษย์เก่า (Word of Mouth)

จากปัจจัยแห่งความสำเร็จของทั้ง 4 รูปแบบ นำมาเปรียบเทียบกันเป็นภาพรวมของ

ปัจจัยแห่งความสำเร็จของการจัดการโปรแกรมนานาชาติดังแผนภาพ

ตอนที่ 5 กลยุทธ์ในการจัดการโปรแกรมนานาชาติตามประเภทรูปแบบของการจัดการ โปรแกรมนานาชาติของสถาบันอุดมศึกษาไทย

จากการศึกษาวิเคราะห์สภาพปัจจุบันของโปรแกรมนานาชาติและนำมาประมวลผลร่วมกันด้วยการบูรณาการเนื้อหาส่วนต่างๆมาเป็น วิสัยทัศน์ พันธกิจ วัตถุประสงค์ และกลยุทธ์ ดังนี้

วิสัยทัศน์ด้านอุดมศึกษาของประเทศไทย (Vision of Higher Education in Thailand)

ศูนย์กลางของความร่วมมือทางการศึกษาระดับนานาชาติ
(Hub of Global Partner in Education)

วิสัยทัศน์ของการจัดโปรแกรมนานาชาติ (Vision of International Program)

พัฒนาบัณฑิตให้มีคุณภาพระดับนานาชาติ วิสัยทัศน์กว้างไกล มีศักยภาพความพร้อมในการทำงานกับองค์กรต่างประเทศและองค์กรไทยที่เกี่ยวข้องกับต่างประเทศได้

พันธกิจ (Mission)

1. เนื้อหาของหลักสูตรเป็นสากล และทันสมัย (Curriculum)
2. เสริมสร้างประสบการณ์นานาชาติให้แก่ผู้เรียน (Experience)
3. วิจัยแสวงหาความรู้ใหม่ในเชิงบูรณาการภูมิภาค (Research)
4. ส่งเสริมการแลกเปลี่ยนวัฒนธรรมระหว่างชาติ (Cultural Exchange)
5. สร้างความร่วมมือทางวิชาการกับสถาบันอุดมศึกษาทั้งในและต่างประเทศ (Academic Alliance)
6. สร้างความร่วมมือกับองค์กรหรือหน่วยงานของรัฐและเอกชนในการพัฒนาวิชาการในรูปของงานวิจัยและการฝึกงาน (Consortium)

วัตถุประสงค์ของการจัดโปรแกรมนานาชาติ

1. เพื่อพัฒนาคุณภาพของนักศึกษาให้มีมาตรฐานสากล
2. เพื่อพัฒนามาตรฐานวิชาการระดับสากล
3. เพื่อเพิ่มความเป็นสากลให้แก่สถาบันในภาพรวม

กลยุทธ์ในการจัดการโปรแกรมนานาชาติแบ่งออกเป็น 2 กลยุทธ์หลักดังนี้

1. การพัฒนากลยุทธ์ในการพัฒนาโปรแกรมนานาชาติสู่สากล (รายละเอียดตาม ส่วนที่ 6) มีดังนี้ คือ 7 กลยุทธ์ระดับองค์กร 21 กลยุทธ์ระดับแผน

1.1 กลยุทธ์ระดับองค์กรที่ 1 การบริหารงาน (M: Management)

มีกลยุทธ์ย่อยระดับแผน 6 แผน คือ

1. เร่งรัดดำเนินการพัฒนาปรับปรุงหน่วยงานประชาสัมพันธ์โปรแกรมในเชิงรุก
2. ปรับปรุงการทำงานของฝ่ายวิเทศสัมพันธ์ ในเชิงรุก
3. ปรับปรุงขั้นตอนการบริการให้สะดวกรวดเร็วครบวงจร
4. เร่งรัดสร้างความร่วมมือทางด้านวิชาการกับต่างสถาบันทั้งในและต่างประเทศ
5. สร้างความร่วมมือกับสถาบันอุดมศึกษาไทยมากขึ้นเพื่อการใช้ทรัพยากรร่วมกัน
6. เพิ่มความคล่องตัวในการบริหารโปรแกรมนานาชาติ

1.2 กลยุทธ์ระดับองค์กรที่ 2 พัฒนาโปรแกรมสู่สากลนานาชาติ (C:

International Curriculum) มีกลยุทธ์ย่อยระดับแผนจำนวน 3 แผน ดังนี้

1. พัฒนาเสริมสร้างความร่วมมือทางด้านวิจัย (Research Links)
2. พัฒนาโปรแกรมให้ทันสมัยและคุณภาพให้เป็นที่ยอมรับในระดับนานาชาติ (Curriculum Development)
3. พัฒนาความร่วมมือเป็นพันธมิตรกับสถาบันอุดมศึกษาต่างประเทศเพื่อเปิดโปรแกรมใหม่ๆ

1.3 กลยุทธ์ระดับองค์กรที่ 3 การพัฒนานักศึกษาสู่สากล (S: International

Student) มีกลยุทธ์ย่อยระดับแผน 2 แผน คือ

1. เพิ่มความหลากหลายของนักศึกษาต่างชาติ
2. เสริมสร้างประสบการณ์ความเป็นนานาชาติ

1.4 กลยุทธ์ระดับองค์กรที่ 4 การพัฒนาคณาจารย์สู่สากล (T: International

Teacher) มีกลยุทธ์ย่อยระดับแผน 2 แผน คือ

1. เพิ่มความหลากหลายของอาจารย์และ
2. เสริมสร้างประสบการณ์ในเวทีนานาชาติให้คณาจารย์ไทยมากขึ้น

1.5 กลยุทธ์ระดับองค์กรที่ 5 สนับสนุนกิจกรรมนานาชาติ (A: International Activities) มีกลยุทธ์ย่อยระดับแผน 3 แผน คือ

1. สนับสนุนการจัดประชุมวิชาการในระดับภูมิภาคเอเชียและระดับนานาชาติ
2. สนับสนุนนักศึกษาแลกเปลี่ยนวัฒนธรรมผ่านกิจกรรมต่างๆ
3. สนับสนุนการจัดกิจกรรมบริการสังคมร่วมกับองค์กรต่างๆ

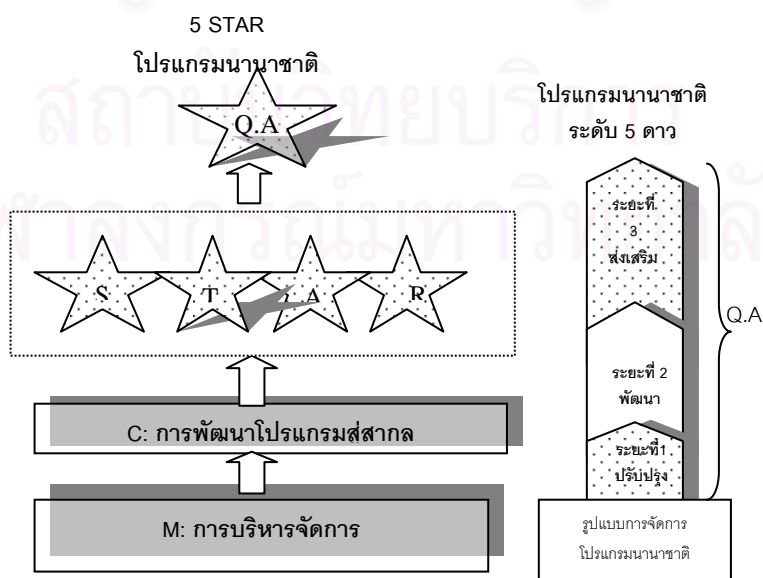
1.6 กลยุทธ์ระดับองค์กรที่ 6 ทรัพยากรสนับสนุน (R: Resources) มีกลยุทธ์ย่อยระดับแผน 5 แผน คือ

1. ส่งเสริมการอำนวยความสะดวกเพื่อจัดประชุมวิชาการระดับนานาชาติ
2. เพิ่มความหลากหลายของวารสารต่างประเทศ
3. ส่งเสริมการร่วมใช้ทรัพยากรภายในสถาบันเพื่อการประหยัดต่อขนาด
4. เพิ่มความหลากหลายของตำรา หนังสือต่างประเทศในห้องสมุด
5. เพิ่มสมรรถนะในการเข้าถึงฐานข้อมูลทางวิชาการและงานวิจัย

1.7 กลยุทธ์ระดับองค์กรที่ 7 การประกันคุณภาพ (Q.A.) มีกลยุทธ์ย่อยระดับแผน 2 แผนคือ

1. จัดทำการประกันคุณภาพภายในทุกขั้นตอนของการจัดการโปรแกรมนานาชาติ
2. ประเมินคุณภาพภายนอกตามมาตรฐานและตัวบ่งชี้ ของ สมศ.

แผนภาพรวมการใช้กลยุทธ์การจัดการโปรแกรมนานาชาติสู่ระดับ 5 ดาว

มิติสัมพันธ์ 4 ด้านการใช้กลยุทธ์ในการจัดการโปรแกรมนานาชาติสู่สากล

จากการวิเคราะห์ TOWS Matrix ของโปรแกรมนานาชาติทั้ง 4 รูปแบบและได้กำหนดกลยุทธ์ตามแต่ละด้าน ภาพรวมของกลยุทธ์ระดับองค์กรและระดับแผนของรูปแบบการจัดโปรแกรมนานาชาติในรูปแบบทั้ง 4 รูปแบบนั้น ผู้วิจัยได้นำองค์ประกอบทั้ง 6 ด้านขององค์ประกอบโปรแกรมนานาชาติสู่ความเป็นสากล(M.C.S.T.A.R. Model) อันประกอบด้วย นักศึกษา อาจารย์ กิจกรรม ทรัพยากร การบริหาร และโปรแกรม เป็นเกณฑ์และทำการประมวลผลเสนออยู่ในรูปแบบของการเปรียบเทียบกลยุทธ์ของการจัดโปรแกรมนานาชาติทั้ง 4 รูปแบบ โดยนำเสนอในรูปแบบของมิติสัมพันธ์ 4 ด้านคือ

ด้านที่ 1. รูปแบบโปรแกรมนานาชาติ

ด้านที่ 2. องค์ประกอบของโปรแกรมนานาชาติ กลยุทธ์

ด้านที่ 3. ขั้นตอนสู่สากล

ด้านที่ 4. ความร่วมมือระหว่างสถาบันอุดมศึกษาในประเทศและต่างประเทศ

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

	1. เพิ่มความหลากหลายของตำราต่างประเทศ (R4) 2. เพิ่มสมรรถนะในการเข้าถึงฐานข้อมูลทางวิชาการและงานวิจัย (R5)		1. เพิ่มความหลากหลายของตำราต่างประเทศ(R4) 2. เพิ่มสมรรถนะในการเข้าถึงฐานข้อมูลทางวิชาการและงานวิจัย (R5)			
C: โปรแกรมสู่สากล (Curriculum)	1. พัฒนาและเสริมสร้างความร่วมมือทางด้านการวิจัย (C1)	1. พัฒนาและเสริมสร้างความร่วมมือทางด้านการวิจัย (C1)	1. พัฒนาและเสริมสร้างความร่วมมือทางด้านการวิจัย (C1)	1. พัฒนาและเสริมสร้างความร่วมมือทางด้านการวิจัย (C1)	วิจัย	พัฒนา
	2. พัฒนาโปรแกรมให้ทันสมัยและมีคุณภาพให้เป็นที่ยอมรับในระดับนานาชาติ (C2)	2. พัฒนาโปรแกรมให้ทันสมัยและมีคุณภาพให้เป็นที่ยอมรับในระดับนานาชาติ (C2)	2. พัฒนาโปรแกรมให้ทันสมัยและมีคุณภาพให้เป็นที่ยอมรับในระดับนานาชาติ (C2)	2. พัฒนาโปรแกรมให้ทันสมัยและมีคุณภาพให้เป็นที่ยอมรับในระดับนานาชาติ (C2)	คุณภาพ	
	3. พัฒนาความร่วมมือเป็นพันธมิตรกับสถาบันอุดมศึกษาต่างประเทศเพื่อเปิดโปรแกรมใหม่ๆ (C3)				ร่วมมือ	
M: การบริหาร (Management)	1. เร่งรัดดำเนินการพัฒนาปรับปรุงหน่วยงานประชาสัมพันธ์โปรแกรม (M1)	1. ดำเนินการพัฒนาปรับปรุงหน่วยงานประชาสัมพันธ์โปรแกรม (M1)	1. เร่งรัดดำเนินการพัฒนาปรับปรุงหน่วยงานประชาสัมพันธ์โปรแกรม (M1)	1. เร่งรัดดำเนินการพัฒนาปรับปรุงหน่วยงานประชาสัมพันธ์โปรแกรม (M1)	ประชาสัมพันธ์	ปรับปรุง
	2. ปรับปรุงการทำงานของฝ่ายวิเทศน์สัมพันธ์ให้เป็นเชิงรุก (M2)	2. ปรับปรุงการทำงานของฝ่ายวิเทศน์สัมพันธ์ให้เป็นเชิงรุก (M2)	2. ปรับปรุงการทำงานของฝ่ายวิเทศน์สัมพันธ์ให้เป็นเชิงรุก (M2)	2. ปรับปรุงการทำงานของฝ่ายวิเทศน์สัมพันธ์ให้เป็นเชิงรุก (M2)		
	3. ปรับปรุงขั้นตอนการบริการให้สะดวกรวดเร็วครบวงจร (One Stop Service for Student Service) (M3)	3. ปรับปรุงขั้นตอนการบริการให้สะดวกรวดเร็วครบวงจร (One Stop Service for Student Service) (M3)	3. ปรับปรุงขั้นตอนการบริการให้สะดวกรวดเร็วครบวงจร (One Stop Service for Student Service) (M3)	3. ปรับปรุงขั้นตอนการบริการให้สะดวกรวดเร็วครบวงจร (One Stop Service for Student Service) (M3)		
		4. จัดรูปแบบการเรียนในประเทศไทยและต่างประเทศในบางรายวิชาโดยการเทียบโอนหน่วยกิต (Credit Transfer) (M4)	4. จัดรูปแบบการเรียนในประเทศไทยและต่างประเทศ (Sandwich) (M4)	4. จัดรูปแบบการเรียนในประเทศไทยและต่างประเทศ (Sandwich) (M4)	การเรียน	
	4. เร่งรัดให้สร้างความร่วมมือทางด้านวิชาการกับสถาบันต่างสถาบันทั้งในและต่างประเทศ (M5)		5. สร้างความร่วมมือกับสถาบันอุดมศึกษาไทยมากขึ้นเพื่อการใช้ทรัพยากรร่วมกัน (M6)	5. สร้างความร่วมมือกับสถาบันอุดมศึกษาไทยมากขึ้นเพื่อการใช้ทรัพยากรร่วมกัน (M6)	ความร่วมมือ	
	5. สร้างความร่วมมือกับสถาบันอุดมศึกษาไทยมากขึ้นเพื่อการใช้ทรัพยากรร่วมกัน (M6)				รวดเร็ว	
6. เพิ่มความคล่องตัวในการบริหารโปรแกรมนานาชาติ (M7)		6. เพิ่มความคล่องตัวในการบริหารโปรแกรมนานาชาติ (M7)				
กลยุทธ์ ความร่วมมือ	เครือข่ายทางการศึกษา (Academic Network)	พันธมิตรทางการศึกษา (Academic Alliance)	ร่วมมือกันทางการศึกษา (Academic Joint Venture)	การควบรวมทางการศึกษา (Academic Merger)	ขั้นตอน ความร่วมมือ	
	น้อย	ความร่วมมือระหว่างสถาบันในประเทศและต่างประเทศ (Collaboration)			มาก	

แผนภาพรวมกลยุทธ์การจัดการโปรแกรมนานาชาติในแต่ละรูปแบบของการจัดการ

กลยุทธ์ที่ได้นำมาประมวลและจัดทำแสดงขั้นตอนในการดำเนินการโดยจัดตามรูปแบบของโปรแกรมนานาชาติที่มีอยู่ 4 รูปแบบ ได้ดังนี้แผนภาพสรุปรวมการใช้กลยุทธ์ระดับองค์กรและระดับแผนในการจัดการโปรแกรมนานาชาติสู่ความเป็นสากลของทั้ง 4 รูปแบบเป็นการแสดงถึงขั้นตอนในการดำเนินการ 3 ขั้นตอนสู่ความเป็นสากลของโปรแกรมนานาชาติทั้ง 4 รูปแบบ โดยจัดเป็น 3 ระยะเวลาคือระยะที่ 1 ปรับปรุง ระยะที่ 2 พัฒนา ระยะที่ 3 ส่งเสริม

ขั้นตอนสู่ความเป็นสากลโดยแบ่งออกตามรูปแบบของโปรแกรมนานาชาติทั้ง 4 รูปแบบ ดังนี้

ชุดที่ 1 ขั้นตอนสู่ความเป็นสากลและรายละเอียดของกลยุทธ์ของโปรแกรมนานาชาติ

รูปแบบที่ 1 สถาบันอุดมศึกษาไทยจัดเอง

ชุดที่ 2 ขั้นตอนสู่ความเป็นสากลและรายละเอียดของกลยุทธ์ของโปรแกรมนานาชาติ

รูปแบบที่ 2 สถาบันอุดมศึกษาไทยร่วมมือกันระหว่างสถาบันในประเทศ

ชุดที่ 3 ขั้นตอนสู่ความเป็นสากลและรายละเอียดของกลยุทธ์ของโปรแกรมนานาชาติ

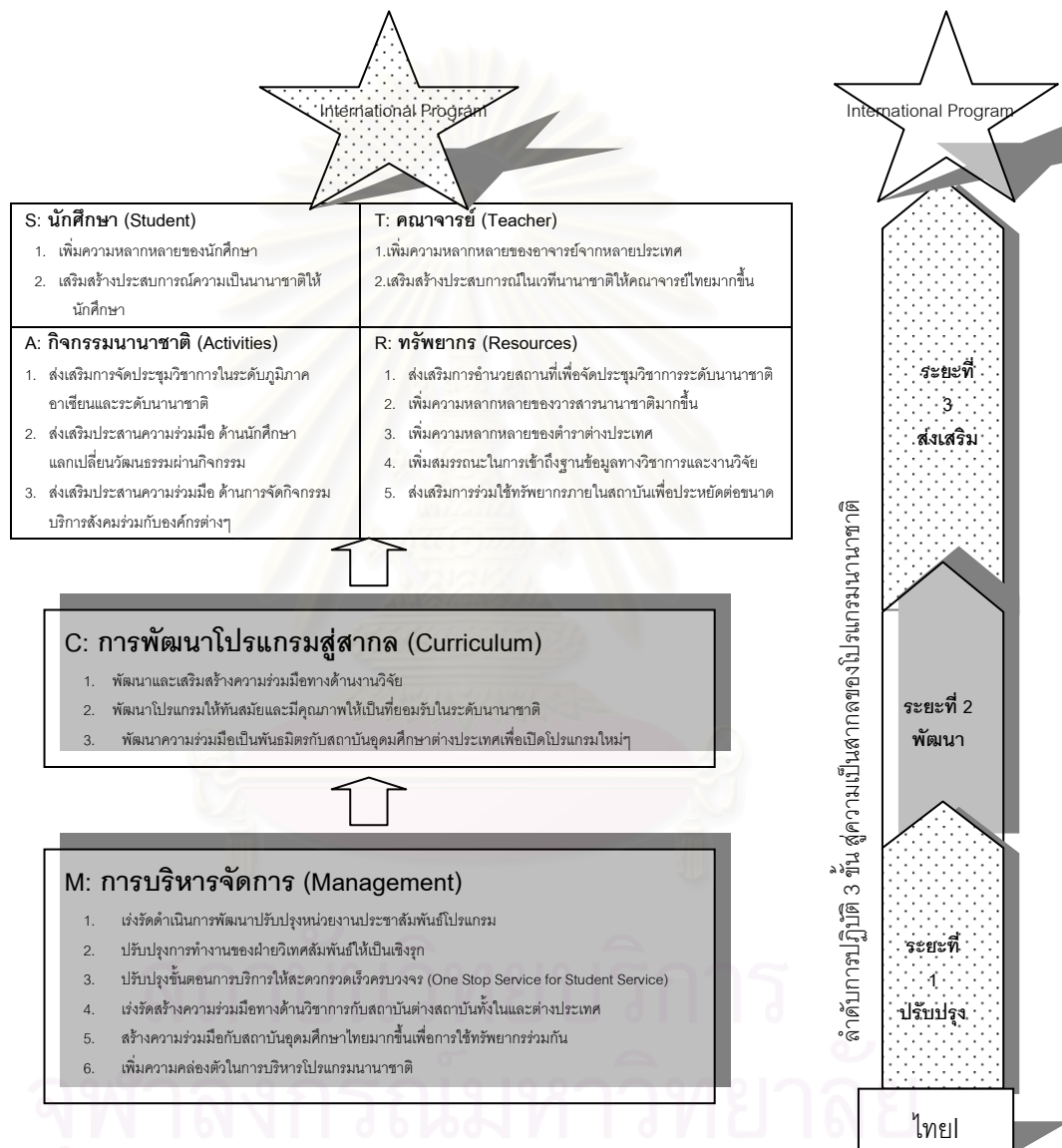
รูปแบบที่ 3 สถาบันอุดมศึกษาไทยร่วมมือกับต่างประเทศ

ชุดที่ 4 ขั้นตอนสู่ความเป็นสากลและรายละเอียดของกลยุทธ์ของโปรแกรมนานาชาติ

รูปแบบที่ 4 สถาบันอุดมศึกษาไทยร่วมมือกับสถาบันต่างประเทศจัดตั้งสถาบันนานาชาติ

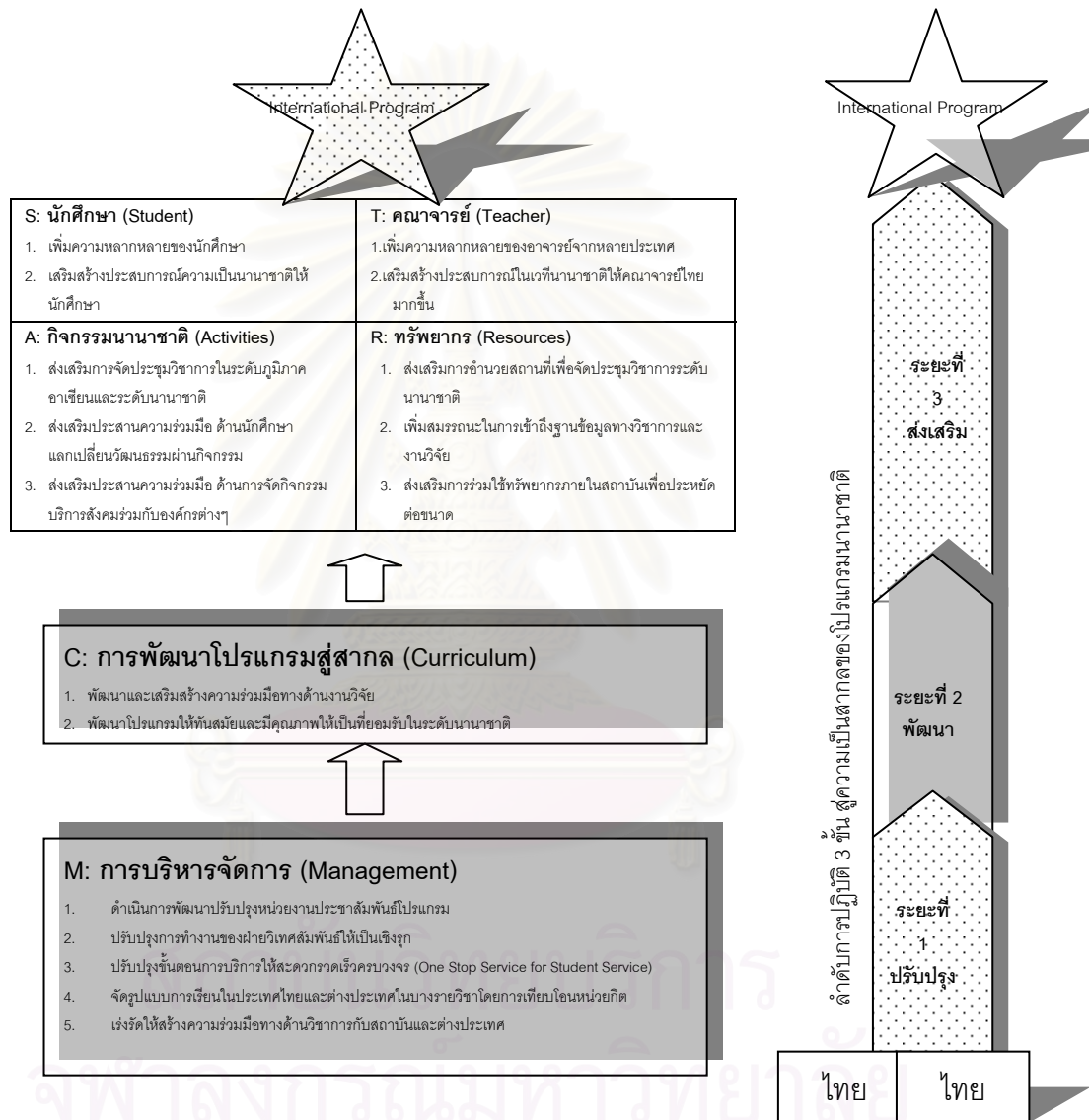
แผนภาพรวมการใช้กลยุทธ์สู่ความเป็นสากลของ โปรแกรมนานาชาติรูปแบบที่ 1:
โปรแกรมนานาชาติจัดโดยสถาบันอุดมศึกษาไทย

แผนปฏิบัติ 3 ขั้นตอนสู่ความเป็นสากล: 6 ปรับปรุง 3 พัฒนา 12 ส่งเสริม มุ่งสู่ความเป็นสากล

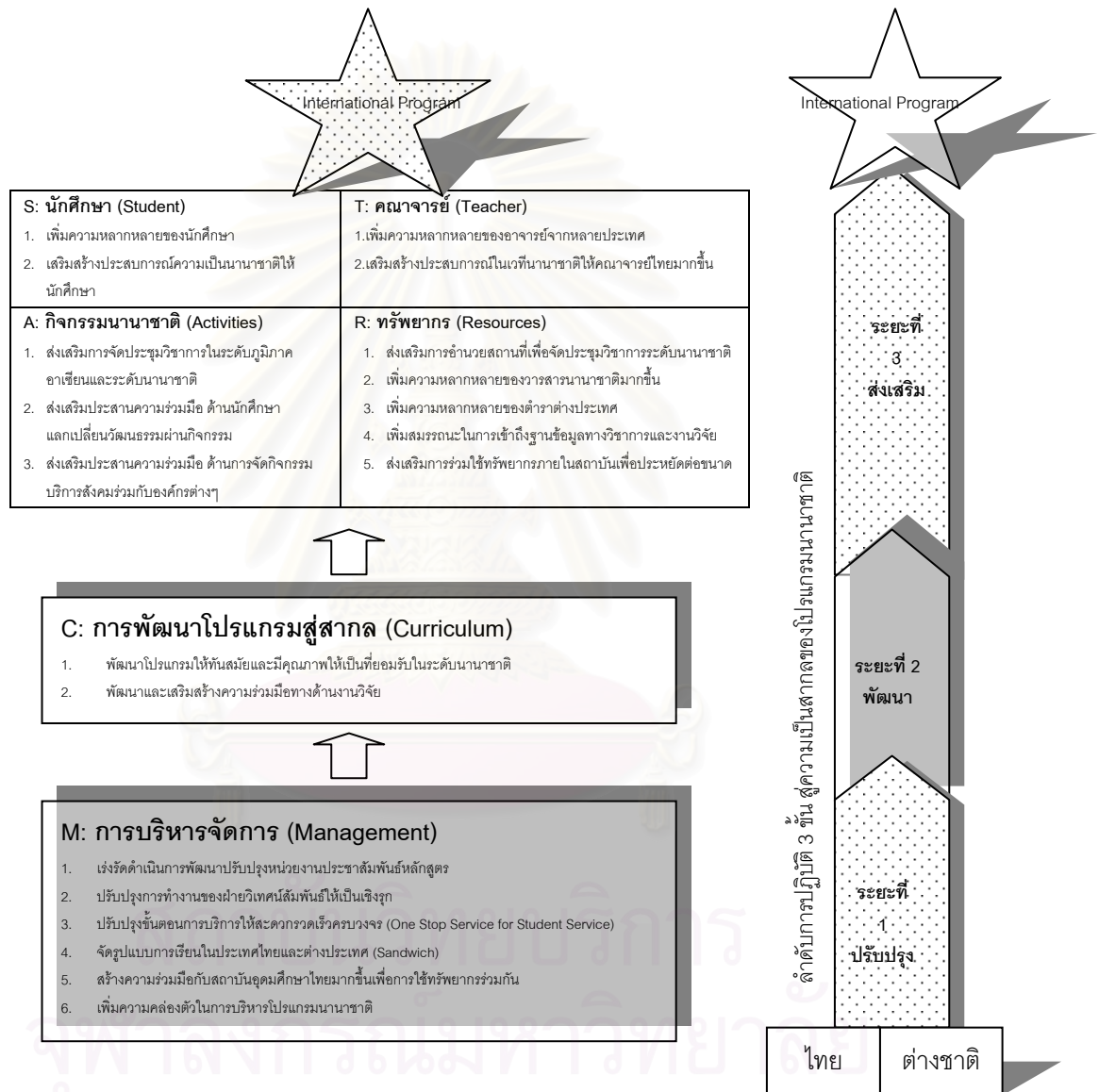
แผนภาพรวมการใช้กลยุทธ์สู่ความเป็นสากลของ โปรแกรมนานาชาติรูปแบบที่ 2:
โปรแกรมนานาชาติของสถาบันอุดมศึกษาไทยร่วมมือกันระหว่างสถาบันในประเทศ

แผนปฏิบัติ 3 ขั้นตอนสู่ความเป็นสากล: 5 ปรับปรุง 2 พัฒนา 10 ส่งเสริม มุ่งสู่ความเป็นสากล

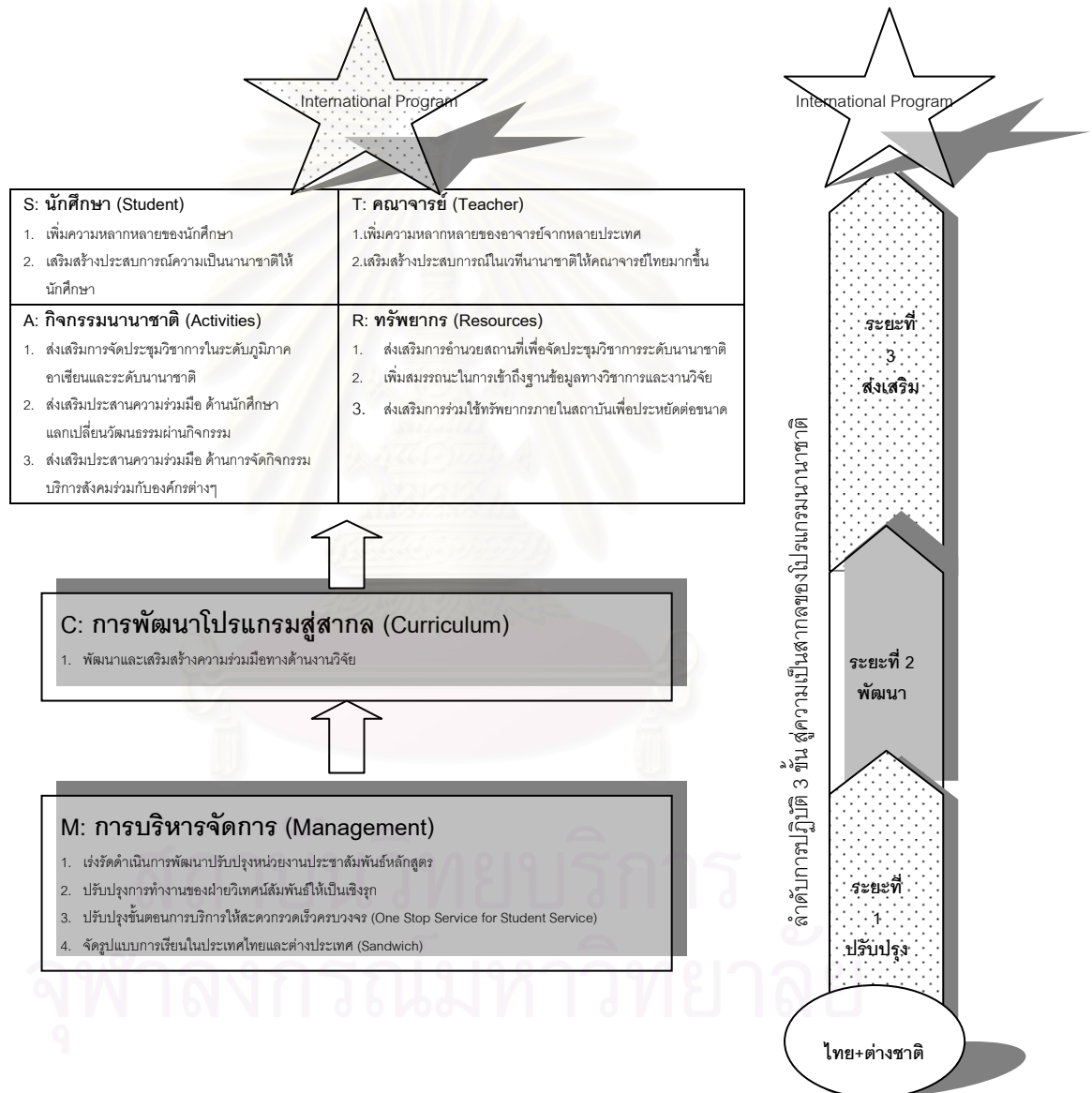
แผนภาพรวมการใช้กลยุทธ์สู่ความเป็นสากลของ โปรแกรมนานาชาติรูปแบบที่ 3:
โปรแกรมนานาชาติของสถาบันอุดมศึกษาไทยร่วมมือกับสถาบันต่างประเทศ

แผนปฏิบัติ 3 ขั้นตอนสู่ความเป็นสากล: 6 ปรับปรุง 2 พัฒนา 12 ส่งเสริม มุ่งสู่ความเป็นสากล

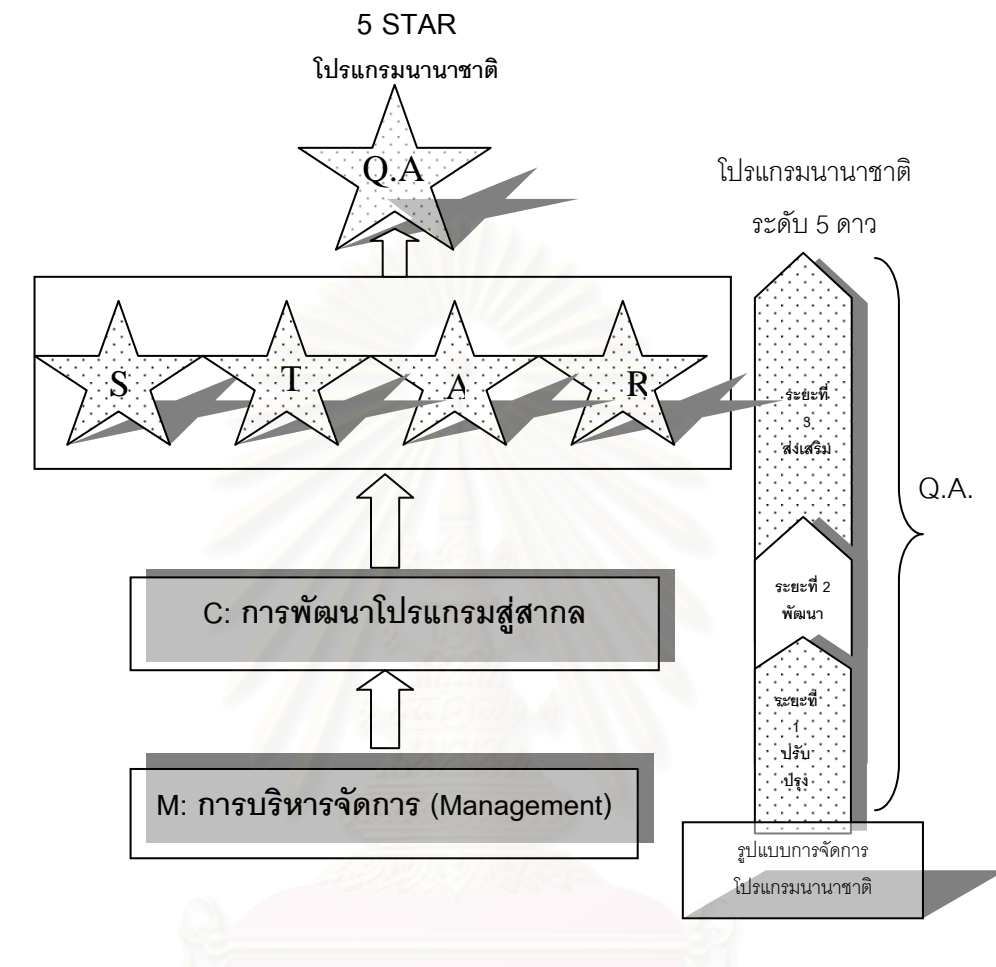

แผนภาพรวมการใช้กลยุทธ์สู่ความเป็นสากลของ โปรแกรมนานาชาติรูปแบบที่ 4:
โปรแกรมนานาชาติของสถาบันอุดมศึกษาไทยร่วมมือกับต่างประเทศ
จัดตั้งในลักษณะเป็นสถาบันอุดมศึกษานานาชาติ

แผนปฏิบัติ 3 ขั้นตอนสู่ความเป็นสากล: 6 ปรับปรุง 2 พัฒนา 12 ส่งเสริม มุ่งสู่ความเป็นสากล

ภาพการจัดการโปรแกรมนานาชาติสู่ระดับ 5 ดาว (5 STAR)

2. กลยุทธ์ในการเพิ่มศักยภาพของการแข่งขัน

กลยุทธ์ในการที่จะสร้างความได้เปรียบทางการแข่งขันมี 3 กลยุทธ์ คือ

1. กลยุทธ์ในรวมตัวในแนวนอน สร้างความร่วมมือระหว่างสถาบันอุดมศึกษาไทยและต่างประเทศ (International Collaboration)
2. กลยุทธ์ในการสร้างความแตกต่างของโปรแกรมนานาชาติ โดยการบูรณาการหลักสูตร ล้อมทั้ง เศรษฐกิจและสังคมที่เปลี่ยนแปลงไป (Differentiation)
3. กลยุทธ์การบริหารต้นทุนให้ให้ประสิทธิภาพ (Cost efficiency)

การอภิปรายผลการวิจัย

ข้อค้นพบและข้อสรุปที่กล่าวมาข้างต้นสามารถสรุปประเด็นอภิปรายและข้อเสนอแนะในเรื่องเกี่ยวกับการจัดการโปรแกรมนานาชาติได้ดังนี้

1. เป้าหมายของโปรแกรมนานาชาติมีลักษณะพิเศษเฉพาะตัวเพิ่มเติมจากหลักสูตรทั่วไป

จากการศึกษาวิจัยถึงเป้าหมายของโปรแกรมนานาชาติพบว่า มีลักษณะเฉพาะตัวแตกต่างจากหลักสูตรทั่วไปเนื่องจากเป้าหมายของโปรแกรมนานาชาติมีเป้าหมายในการพัฒนาบัณฑิตให้มีคุณภาพระดับนานาชาติ เป็นที่ยอมรับของต่างประเทศ มีวิสัยทัศน์กว้างไกลมีศักยภาพความพร้อมในการทำงานกับองค์กรต่างประเทศและองค์กรไทยที่เกี่ยวข้องกับต่างประเทศได้ ส่งผลให้พันธกิจของโปรแกรมนานาชาติมีลักษณะที่ขยายกว่าและเฉพาะมากขึ้น โดยยึดหลักตามพันธกิจของสถาบันอุดมศึกษาที่มี 4 ข้อ คือ สอน วิจัย บริการ สังคม และ บำรุงรักษาวัฒนธรรม โปรแกรมนานาชาติต้องมีพันธกิจที่ต้องพัฒนาเนื้อหาให้ทันสมัยเป็นสากลที่ยอมรับของนานาชาติ (curriculum) เสริมสร้างประสบการณ์ นานาชาติให้แก่ผู้เรียน (experience) วิจัยแสวงหาความรู้ใหม่ในเชิงบูรณาการ ระหว่างภูมิภาค (Research) ส่งเสริมการแลกเปลี่ยนวัฒนธรรมระหว่างชาติ (Culture) สร้างความร่วมมือทางวิชาการกับสถาบันอุดมศึกษาทั้งในและต่างประเทศ (Academic Alliance) และสร้างความร่วมมือกับองค์กรหรือหน่วยงานของรัฐและเอกชนในการพัฒนาการวิชาการ (Academic Service)

ดังนั้น โปรแกรมนานาชาตินอกจากจะต้องมีเนื้อหาที่ทันสมัยเป็นที่ยอมรับในระดับนานาชาติแล้วโปรแกรมนานาชาติจะต้องพยายามพัฒนาบัณฑิตให้มีคุณสมบัติที่มีศักยภาพพร้อมในการทำงานกับองค์กรต่างประเทศหรือ องค์กรไทยที่เกี่ยวข้องกับต่างประเทศได้ อันหมายถึงบัณฑิตจะต้องมีวิสัยทัศน์กว้างไกล มีกระบวนการวิธีคิดแบบสากลที่ยอมรับในความหลากหลายและความแตกต่างของวัฒนธรรมรวมไปถึงการปฏิบัติตัวให้เข้ากับสังคมยุคใหม่ที่มีการเปลี่ยนแปลงตลอดเวลาทั้งวิชาการใหม่ ๆ และ การไหลบ่าของวัฒนธรรมต่างชาติ เพื่อให้สอดคล้องกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจฉบับที่ 9 ในการมุ่งพัฒนาทรัพยากรมนุษย์

2. ความตื่นตัวในการพัฒนาความเป็นสากลของสถาบันอุดมศึกษาไทย

สถาบันอุดมศึกษาไทยได้มีการจัดโปรแกรม นานาชาติขึ้นมาเป็นจำนวนมากในช่วง 2-3 ปีที่ผ่านมา ตลอดจนรูปแบบของความร่วมมือก็มีมากขึ้นและมีการพัฒนาให้หลากหลายรูปแบบ

ปรากฏการณ์เช่นนี้เกิดขึ้นเพื่อสนองตอบความเปลี่ยนแปลงในยุคโลกาภิวัตน์ และความต้องการคุณสมบัติของบัณฑิตที่เปลี่ยนแปลงไปตามตลาดแรงงานในปัจจุบัน และอนาคต เนื่องจากความก้าวหน้าทางด้านเศรษฐกิจยิ่งทำให้คนสามารถติดต่อกันได้ทั้งโลกและความเปลี่ยนแปลงเกิดขึ้นตลอดเวลา มีผลกระทบอย่างยิ่งต่อวิถีการดำรงชีวิตของประชาชน สถาบันอุดมศึกษาจึงต้องเพิ่มความรับผิดชอบให้ผู้เรียนมีความตระหนักและความรู้ ความเข้าใจ เรื่องความแตกต่างทางวัฒนธรรม เพื่อเตรียมความพร้อมสำหรับการมีงานทำที่ไม่จำกัดอยู่ในประเทศ แต่พร้อมจะทำงานทั่วโลก (Van de Water, 2005)

ในขณะเดียวกันสถาบันอุดมศึกษามุ่งพัฒนาสู่ความเป็นสากลมากขึ้นและเล็งเห็นความสำคัญดังกล่าวที่ว่า จะมีมหาวิทยาลัยที่ยิ่งใหญ่ไม่ได้เลย ถ้าปราศจากมิติแห่งความเป็นสากล (Klask, 1992) การพัฒนาการเช่นนี้สอดคล้องกับแนวคิดของการพัฒนาความเป็นสากลของการอุดมศึกษาเพื่อเข้าสู่ศตวรรษที่ 21 (Final Report,1996) รวมถึงแนวคิดที่กำหนดให้สถาบันอุดมศึกษายุคใหม่มีบทบาทให้ความร่วมมือระหว่างประเทศ (Delors :39) แร่กระตุ้นสำคัญของการพัฒนาความเป็นสากลของสถาบันอุดมศึกษาไทยน่าจะมาจากนโยบายและมาตรการของแผนพัฒนาอุดมศึกษาระยะยาวของไทย (พ.ศ.2533-47) และนโยบายที่กำหนดไว้ในแผนพัฒนาการศึกษาระดับอุดมศึกษาฉบับที่ 8 และ 9 นโยบายเหล่านี้เป็นตัวกระตุ้นให้เกิดการพัฒนา รูปแบบการจัดการโปรแกรมนานาชาติมาตลอดเวลา

3. สภาพแวดล้อมนานาชาติมีความสำคัญและเป็นส่วนหนึ่งของการจัดการโปรแกรมนานาชาติ

จากเป้าหมายของโปรแกรมนานาชาติที่ต้องการพัฒนาบัณฑิตให้มีโลกทัศน์กว้างไกล มีศักยภาพในการแข่งขันระดับนานาชาติ และองค์ประกอบของโปรแกรมนานาชาติ 6 ด้าน M.C.S.T.A.R. Modelสามารถแบ่งออกเป็น 2 ส่วนดังนี้คือ

ส่วนที่ 1 เนื้อหาหลักสูตรและองค์ความรู้ (Knowledge)

ส่วนที่ 2 สภาพแวดล้อมนานาชาติอันประกอบด้วย นักศึกษา อาจารย์ กิจกรรม และ

ทรัพยากรในการเรียนการสอน และสิ่งทำให้เกิดสภาพแวดล้อมคือการจัดการ

โปรแกรมนานาชาติ

ดังนั้นจะเห็นได้ว่าโปรแกรมนานาชาตินอกจากจะสอนแล้วสิ่งที่จะต้องทำคือการพัฒนาให้นักศึกษาให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ของโปรแกรมนานาชาติ สิ่งโปรแกรมนานาชาติต้องทำจากในบริบทของประเทศที่ไม่ได้ใช้ภาษาอังกฤษเป็นภาษาราชการคือ จัดสร้างและส่งเสริมสภาพแวดล้อมให้มีความเป็นนานาชาติมีความหลากหลายของวัฒนธรรม มีการเรียนรู้ร่วมกัน อัน

จะเป็น การกระตุ้นส่งเสริมและพัฒนาการของนักศึกษาในทุก ๆ ด้านเพื่อให้นักศึกษาสามารถพัฒนาตนเองไปสู่จุดมุ่งหมายของโปรแกรมนานาชาติได้ ดังที่ซิกเกอร์ริงได้กล่าวไว้ว่าสภาพแวดล้อมและการมีส่วนร่วมของนักศึกษาในกิจกรรมต่างๆ การเรียนรู้ร่วมกันระหว่างเพื่อน ระหว่างอาจารย์ มีผลต่อการพัฒนานักศึกษาไปบรรลุเป้าหมายของบัณฑิตที่พึงประสงค์ได้ (Chickering And Blacklwer, 1970 อ้างในสงวน สหวงษ์ 2526 และ Action, 1993: 7)

4. โปรแกรมนานาชาติของไทยเป็นโปรแกรมที่มีนักศึกษาต่างชาติน้อยส่วนมาก เป็นนักศึกษาไทย

จากข้อค้นพบสภาพปัจจุบันปัญหาและอุปสรรคของการจัดโปรแกรมนานาชาติคือ มีจำนวนนักศึกษาต่างชาติน้อยมาก บางโปรแกรมไม่มีนักศึกษาต่างชาติเลย และเช่นเดียวกัน อาจารย์ต่างชาติที่สอนก็มีจำนวนที่น้อยและไม่มีหลากหลายเช่นเดียวกัน ทำให้เห็นชัดว่าสภาพแวดล้อมความเป็นนานาชาติของโปรแกรมนานาชาติของไทยนั้นมีความเป็นนานาชาติน้อยมาก ในขณะที่เดียวกันในเรื่องของทุนการศึกษาจากการศึกษาพบว่าเป็นปัญหาและอุปสรรคในการที่จะส่งเสริมให้มีความหลากหลายของนักศึกษาต่างชาติ ผู้บริหารโปรแกรมนานาชาติควรมีนโยบายและส่งเสริมการแลกเปลี่ยนนักศึกษาและอาจารย์ระหว่างสถาบันให้มากขึ้น นโยบายเหล่านี้ย่อมเป็นการกระตุ้นเป็นอย่างดีในการที่จะเพิ่มจำนวนนักศึกษาต่างชาติและคณาจารย์ต่างชาติ เนื่องจากสิ่งที่ผู้บริหารโปรแกรมต้องตระหนักว่าทรัพยากรที่สำคัญของโปรแกรมนานาชาติคือ นักศึกษาและอาจารย์ (Kuhlman, 1992:12)

5. ปัจจัยแห่งความสำเร็จของแต่ละรูปแบบการจัดการโปรแกรมนานาชาติมีส่วนที่เหมือนกันเป็นพื้นฐานและแตกต่างกันในบางส่วน

รูปแบบของโปรแกรมนานาชาติ พบว่า การจัดโปรแกรมนานาชาตินั้นมีการจัดอยู่ 4 รูปแบบหลัก คือ

- 1) สถาบันอุดมศึกษาจัดเอง
- 2) สถาบันอุดมศึกษาไทยร่วมมือกันระหว่างสถาบันในประเทศ
- 3) สถาบันอุดมศึกษาไทยร่วมมือกับต่างประเทศ
- 4) สถาบันอุดมศึกษาไทยร่วมกับสถาบันต่างประเทศจัดเป็นสถาบันนานาชาติ

จากการศึกษาวิจัยพบว่ารูปแบบ ของการจัดโปรแกรมนานาชาติแต่ละรูปแบบมีปัจจัยแห่งความสำเร็จที่เหมือนกันและแตกต่างกันในบางส่วน มีความสอดคล้องกับกลยุทธ์และปัจจัยแห่ง

ความสำเร็จที่ศึกษาจาก Dr. Jack Van de Water: (2547), ประพันธ์พงศ์ เวชชาชีวะ(2545) Benda J. Ellingboe (2547), พรทิพย์ กาญจนนิต (2547) ได้แก่

1. เรื่องความเป็นผู้นำ (Leadership)
2. ความเป็นอิสระในการบริหารงาน (Autonomous)
3. ความร่วมมือกันระหว่างสถาบันอุดมศึกษา (Network, Alliance, Joint program)
4. ความร่วมมือกับองค์กรเอกชน (Consortium)
5. การประชาสัมพันธ์ (Promotion)

ความเป็นผู้นำ (Leadership) อันเป็นสิ่งที่สำคัญมากต่อการบริหารโปรแกรมนานาชาติเนื่องต้องการบริหารจัดการที่ทันสมัยรวดเร็วและกล้าตัดสินใจ ในสภาวะต่าง ๆ ดังนั้น ลักษณะที่ดีของความเป็นผู้นำ โปรแกรมนานาชาติ คือ มีวิสัยทัศน์ที่ทันสมัย กล้าแสดงออก และรับผิดชอบ และกล้าตัดสินใจ ในการบริหารโปรแกรมนานาชาติ

ความเป็นอิสระในการบริหารงาน (Autonomous) องค์กรที่บริหารโปรแกรมนานาชาติควรมีความเป็นอิสระในการบริหารเนื่องจากสภาพโปรแกรมนานาชาติต้องมีความเป็นส่วนตัวในเรื่องของบุคคล การเงิน และการจัดสรรทรัพยากรเพื่อเป็นเครื่องช่วยส่งเสริมในการสร้างสิ่งแวดล้อมให้มีผลต่อการพัฒนาของนักศึกษาในโปรแกรมนานาชาติ

ความร่วมมือกันระหว่างสถาบัน (Network, Alliance, Joint program)

จากผลของการศึกษาการจัดการโปรแกรมนานาชาติพบว่าปัจจุบันมีความร่วมมือกับต่างประเทศมากขึ้น และมีความหลากหลายของความร่วมมือเช่น ความร่วมมือในการจัดการเรียนการสอน การแลกเปลี่ยนนักศึกษา อาจารย์ การแลกเปลี่ยนทางวัฒนธรรม การร่วมมือในการทำวิจัย สิ่งเหล่านี้เป็นหัวใจของความเป็นสากล และจะส่งผลต่อการพัฒนาโปรแกรมนานาชาติของไทยให้มีศักยภาพในการแข่งขันกับต่างประเทศได้

ความร่วมมือกับองค์กรเอกชน (Consortium) โปรแกรมนานาชาติจะประสบผลสำเร็จในการพัฒนานักศึกษาให้มีศักยภาพในการทำงานได้ต้องอาศัยการให้นักศึกษาเรียนรู้จากสถานที่จริงได้ฝึกงานทั้งองค์กรในประเทศและองค์กรต่างประเทศที่อยู่ในเมืองไทย ขณะเดียวกันความร่วมมือทางงานวิจัยกับองค์กรเอกชนจะทำให้ประโยชน์และคุณค่าของงานวิจัยมีคุณค่ามากขึ้นเนื่องจากสามารถนำไปประยุกต์ใช้งานได้ และในขณะเดียวกันหากงานวิจัยนั้นองค์กรเอกชนเห็นคุณค่าก็ยังช่วยสนับสนุนทุนวิจัยให้ด้วย

การประชาสัมพันธ์ (Promotion) เป็นปัจจัยแห่งความสำเร็จอย่างหนึ่งที่สำคัญยิ่งเนื่องจากในยุคปัจจุบันเป็นยุคบริโภคข่าวสาร ดังนั้นการประชาสัมพันธ์ให้ตรงตามกลุ่มเป้าหมาย

จะเป็นสิ่งที่ช่วยให้มีผู้สนใจเรียนมากขึ้นและเป็นการสร้างภาพลักษณ์ของความเป็นสากลของสถาบันให้เป็นที่รู้จักมากขึ้น

จากการวิจัยครั้งนี้พบสิ่งที่เพิ่มเติมจากทั่วไปที่นักวิชาการกล่าวไว้หรืองานวิจัยที่เกี่ยวกับการจัดการโปรแกรมนานาชาติคือ

1. การสื่อสารที่ดีระหว่างคู่พันธมิตรทางการศึกษา (Good communication partner)
2. มนุษย์สัมพันธ์ส่วนตัวของผู้บริหารที่ดี (Good interpersonal contact)

ทั้ง 2 สิ่งนี้มีเป็นพื้นฐานที่มีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการก่อให้เกิดความร่วมมือระหว่างสถาบันในการที่จะสามารถตกลงร่วมมือกันและการที่จะบริหารงานร่วมกันตลอดไปบนความเข้าใจและเชื่อมั่นของทั้ง 2 ฝ่าย

6. แนวทางในการพัฒนาโปรแกรมนานาชาติสู่ความเป็นสากลและมีศักยภาพทางการแข่งขัน (international road map)

จากการศึกษาถึงองค์ประกอบของโปรแกรมนานาชาติ สภาพปัจจุบันรูปแบบของโปรแกรมนานาชาติ และกลยุทธ์ในการจัดการโปรแกรมนานาชาติสู่สากลนั้น พบว่าการที่จะพัฒนาโปรแกรมนานาชาติให้มีความเป็นสากลอย่างเดียวยังไม่เพียงพอ เนื่องจากในยุคปัจจุบันที่เรียกว่ายุคของธุรกิจการศึกษา (พรทิพย์ กาญจนนียต, 2545:6) มีการแข่งขันกันสูงมากในการที่จะชักชวนให้นักศึกษาไปศึกษาต่อยังสถาบันของตน ในขณะที่สถาบันอุดมศึกษาไทยได้ให้โปรแกรมนานาชาติเป็นโปรแกรมที่เลี้ยงตนเองให้ได้ตั้งนั้นควรพัฒนาศักยภาพในการแข่งขันจึงมีความสำคัญอย่างยิ่ง การพัฒนากลยุทธ์การจัดการโปรแกรมนานาชาติของสถาบันอุดมศึกษาไทยสังกัดสำนักงานคณะกรรมการอุดมศึกษา ให้ประสบผลสำเร็จนั้นจะต้องประกอบด้วย 3 ด้าน คือ

1) การพัฒนาองค์ประกอบของโปรแกรมให้มีความเป็นนานาชาติ (M.C.S.T.A.R. Model) สถาบันอุดมศึกษาไทยจะต้องพัฒนาโปรแกรมนานาชาติให้มีสภาพแวดล้อมเป็นนานาชาติอย่างแท้จริง เมื่อสภาพแวดล้อมในการเรียนโปรแกรมนานาชาติ มีความเป็นนานาชาติมีการเรียนรู้ร่วมกัน มีกิจกรรมร่วมกัน มีความหลากหลายของวัฒนธรรมจะส่งผลให้นักศึกษาได้รับการพัฒนาให้เป็นไปตามเป้าหมายของบัณฑิตที่พึงประสงค์ได้ เนื่องจากสภาพแวดล้อมของสถาบันการศึกษามีผลต่อพัฒนานักศึกษา ทั้งด้านคุณลักษณะ ความรู้ ความสามารถ และอารมณ์ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของแอสติน (Astin, 1968)

2) การพัฒนาความร่วมมือกับสถาบันต่างประเทศ (Collaboration)

โปรแกรมนานาชาติจะต้องพัฒนาและสร้างความร่วมมือให้เกิดขึ้นเพื่อเป็นการสร้างสภาพแวดล้อมให้มีความเป็นนานาชาติและเพื่อการพัฒนาวิชาการ และงานวิจัยรวมถึงเพื่อความร่วมมือในการพัฒนาหลักสูตรให้มีความทันสมัยมากขึ้น

3) พัฒนาศักยภาพทางการแข่งขัน (Competitive Advantage)

สถาบันอุดมศึกษาไทยจะต้องเพิ่มศักยภาพทางการแข่งขัน เนื่องจากในปัจจุบันเข้าสู่ยุคของ อุตสาหกรรมการศึกษา (พรทิพย์ กาญจนนิต, 2545:6) โปรแกรมนานาชาติจะต้องสามารถดึงดูดให้นักศึกษาต่างชาติเข้ามาเรียนมากขึ้น ปัจจุบันในต่างประเทศ เช่น แคนาดา ออสเตรเลีย อังกฤษ ญี่ปุ่น จีน และมาเลเซีย ต่างก็มีกลยุทธ์ในการจัดการศึกษานานาชาติและสามารถเชิญชวนนักศึกษาต่างชาติเข้ามาศึกษาในประเทศของตนได้ ซึ่งจัดว่าเป็นการแข่งขันทางอุตสาหกรรมการศึกษาอย่างแท้จริง ดังนั้น สถาบันอุดมศึกษาไทย จะต้องเร่งเพิ่มศักยภาพทางการแข่งขันกับนานาชาติ เนื่องจากแต่ละประเทศก็พยายามส่งเสริมทางด้านการศึกษาต่างชาติ เพื่อเป็นแหล่งรายได้ของประเทศ จึงเปิดโปรแกรมนานาชาติมากขึ้นเรื่อยๆ และในขณะเดียวกันโปรแกรมที่เปิดใหม่ก็มีความหลากหลายมากขึ้น มีทั้งเฉพาะเจาะจงไปในแต่ละศาสตร์ และมีทั้งที่เป็นแบบบูรณาการศาสตร์ระหว่างสาขากันมากขึ้น เพื่อตอบสนองตลาดแรงงานเปลี่ยนแปลง ตลาดแรงงานต้องการบัณฑิตที่มีความรู้ ความสามารถในหลายด้านเพื่อมีความพร้อมที่จะทำงานในหลากหลายธุรกิจ (ทองอินทร์ วงศ์โสธรและคณะ, 2540: สกอ-2541)

ดังนั้นเมื่อมอง 3 ด้านดังที่กล่าวมาข้างต้น ผู้วิจัยได้นำมาสร้างเป็นภาพแสดงความสัมพันธ์ของทั้ง 3 ด้านในรูปของแต่ละมิติบนแกน X Y และ Z โดยมีรายละเอียดของแต่ละมิติตามแกนทั้ง 3 แกนดังต่อไปนี้

ระนาบแกน X คือ ความเป็นนานาชาติซึ่งสภาพแวดล้อม (M.C.S.T.A.R Model) โดยแบ่งออกเป็น 3 ระดับ คือ ต่ำ กลาง และสูง

ระนาบแกน Y คือ ความร่วมมือของการจัดการโปรแกรมนานาชาติ ที่อยู่ในรูปของรูปแบบโปรแกรมนานาชาติ โดยแบ่งออกเป็น 4 รูปแบบคือ

ความร่วมมือระหว่างสถาบันในประเทศและต่างประเทศ โดยแบ่งระดับของความร่วมมือออกเป็น 4 ระดับดังนี้

1.ความร่วมมือระดับเครือข่าย (Network) เป็นความร่วมมือในระดับเริ่มต้น โดยการลงนามร่วมกันในข้อตกลงต่างๆ (MOU) เพื่อความช่วยเหลือทางวิชาการและการแลกเปลี่ยนนักศึกษาในทางปฏิบัติแล้วความร่วมมือในรูปแบบนี้มีผลน้อยมากต่อการพัฒนาโปรแกรมให้มี

สภาพแวดล้อมเป็นสากล เนื่องจากการลงนามใน MOU ส่วนมากเป็นการลงนามในระดับสถาบัน กับสถาบัน มิใช่ระดับโปรแกรมต่อโปรแกรม จึงมีผู้ดูแลให้เกิดผลน้อย

2. ความร่วมมือพันธมิตรทางการศึกษา (Academic Alliance) เป็นความร่วมมือที่มีการตกลงกันในระดับโปรแกรมต่อโปรแกรม มีรายละเอียดชัดเจนในการปฏิบัติตามข้อตกลงที่ทำไว้ ผลในทางปฏิบัติมีมากก่อให้เกิดความร่วมมือทางวิชาการ การวิจัย รวมถึงการแลกเปลี่ยนอาจารย์ผู้สอนของทั้งสองฝ่าย

3. ความร่วมมือในระดับเปิดหลักสูตรร่วมกัน (Joint Program) เป็นความร่วมมือที่มีนัยสำคัญเนื่องจากเป็นความร่วมมือกันในการเปิดสอนหลักสูตรและอนุมัติใบปริญญาบัตรให้แก่ผู้เรียน โดยมีความหลากหลายในรูปแบบของการเรียน มีทั้งเรียนแบบผสมคือเรียนทั้งในประเทศไทย และในต่างประเทศ (Sandwich Program) หรือเรียนตลอดหลักสูตรในประเทศไทย แต่ได้รับปริญญาของต่างประเทศและในประเทศ ความร่วมมือประเภทนี้มีความเด่นชัดและเป็นรูปธรรมมากในทางปฏิบัติและการส่งเสริมความเป็นสากล

4. ความร่วมมือในระดับร่วมกันในการสอนและออกใบปริญญาบัตร (Combo Program) เป็นความร่วมมือที่ที่นัยสำคัญมากที่สุดเนื่องจากเป็นความร่วมมือที่ต้องยอมรับในมาตรฐานของสถาบันซึ่งกันและกัน เนื่องจากเป็นการใช้ชื่อหลักสูตรร่วมกันเปิดสอนและลงนามในปริญญาบัตรร่วมกัน ในรูปแบบของการเรียนมีการนำบางกลุ่มรายวิชาที่เปิดสอนในสถาบันต่างประเทศที่ร่วมมือกันมาดำเนินการเปิดสอนในสถาบันอุดมศึกษาไทยในประเทศ โดยนำอาจารย์ผู้สอนที่สอนรายวิชาดังกล่าวในสถาบันต่างประเทศนั้นมาสอน

ระนาบแกน Z คือ ความแตกต่างเป็นเอกลักษณ์ของโปรแกรมเนื้อหาหลักสูตร และการได้รับใบปริญญาบัตร โดยแบ่งออกเป็น 4 รูปแบบ ดังนี้

1. ผู้เรียนได้รับปริญญาบัตรออกที่ออกโดยสถาบันอุดมศึกษาไทย และเนื้อหาหลักสูตรไม่มีการบูรณาไม่มีความแตกต่างจากทั่วไป รูปแบบนี้มีความแตกต่างและมีเอกลักษณ์ในตัวหลักสูตรต่างจากหลักสูตรทั่วไปน้อยมาก

2. ผู้เรียนได้รับปริญญาบัตร 2 ใบในสาขาวิชาเดียวกันโดยได้ทั้งของสถาบันอุดมศึกษาไทยและสถาบันอุดมศึกษาต่างประเทศ รูปแบบนี้มีความแตกต่างและมีเอกลักษณ์ในตัวหลักสูตรต่างจากหลักสูตรทั่วไปปานกลาง

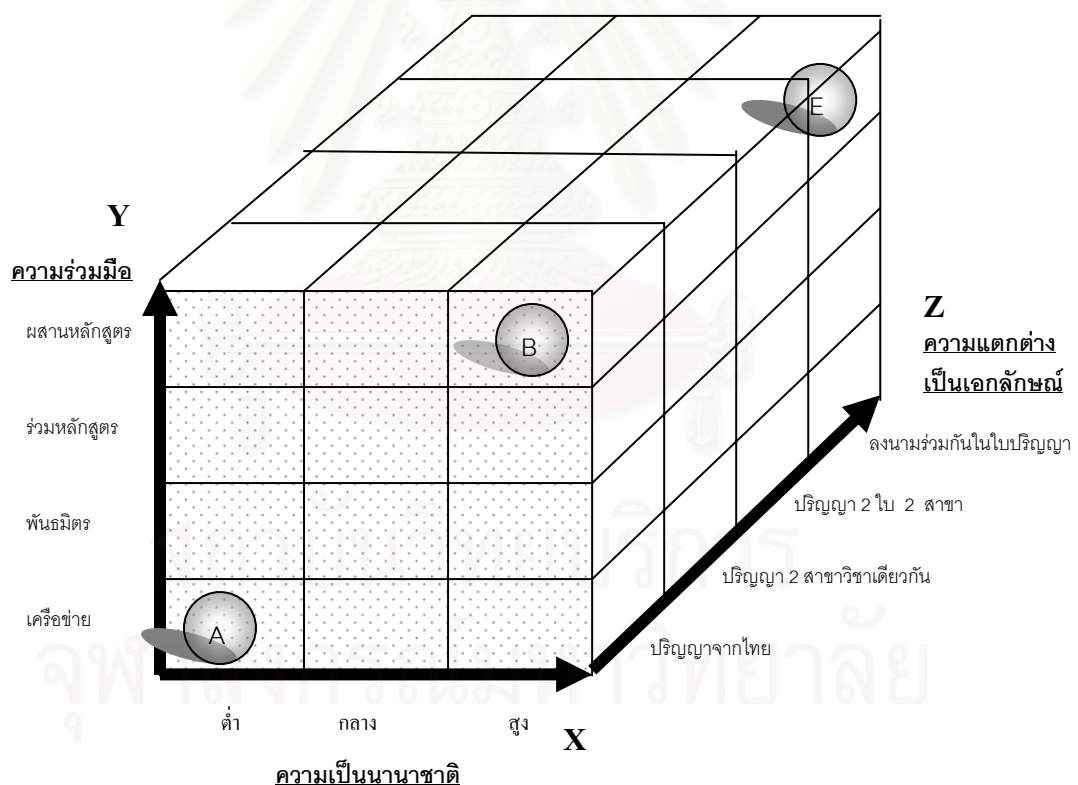
3. ผู้เรียนได้ปริญญา 2 ใบ ในต่างสาขาวิชากันโดยใบหนึ่งออกโดยสถาบันอุดมศึกษาไทย อีกใบหนึ่งเป็นอีกสาขาและออกโดยสถาบันต่างประเทศ ในรูปแบบนี้หลักสูตร

จะต้องมีการบูรณาการเนื้อหาเพื่อให้ผู้เรียนได้รับปริญญา 2 ใบในต่างสาขาและต่างสถาบัน รูปแบบนี้มีความแตกต่างและมีเอกลักษณ์ในตัวหลักสูตรต่างจากหลักสูตรทั่วไปมาก

4. ผู้เรียนได้รับปริญญาใบเดียวแต่ลงนามร่วมกันระหว่างสถาบันอุดมศึกษาไทยและสถาบันอุดมศึกษาต่างประเทศ ในรูปแบบนี้เนื้อหาหลักสูตรจะต้องมีการบูรณาการกันของทั้ง 2 สถาบันที่ร่วมมือกันเพื่อให้เกิดหลักสูตรร่วม และการลงนามร่วมกันมีนัยสำคัญคือการยอมรับในมาตรฐานซึ่งกันและกัน รูปแบบนี้จึงมีความแตกต่างและมีเอกลักษณ์ในตัวหลักสูตรต่างจากหลักสูตรทั่วไปมากที่สุด

จากทั้ง 3 มิติ สร้างเป็นแผนภาพมิติสัมพันธ์ 3 ด้านดังนี้นี้

แผนภาพที่ 26 มิติสัมพันธ์ 3 ด้านของเส้นทางในการพัฒนาโปรแกรมนานาชาติ สู่ความสำเร็จ

จากแผนภาพที่ 26 จะเห็นได้ว่าจุดมุ่งหมายของโปรแกรมนานาชาติของไทยก็คือการที่จะต้องพยายามพัฒนาตนเองจากจุด A ไปสู่จุด E ให้ได้ เนื่องจาก จุด E เป็นจุดที่โปรแกรม

นานาชาติมีความเป็นนานาชาติสูง มีความร่วมมือสูงและมีศักยภาพทางการแข่งขันกับโปรแกรม นานาชาติของสถาบันอื่นทั้งของไทยด้วยกันเองและของสถาบันต่างประเทศ

ดังนั้นกลยุทธ์ที่สถาบันอุดมศึกษาไทยจะต้องนำมาใช้เพื่อให้ประสบผลสำเร็จตามเป้าหมาย ในการพัฒนาโปรแกรมนานาชาติจากจุด A ไปสู่จุด E โดยใช้ 3 กลยุทธ์หลักดังนี้คือ

1. กลยุทธ์ในการพัฒนาสภาพแวดล้อมโปรแกรมนานาชาติของสถาบันอุดมศึกษาไทยให้ เป็นนานาชาติ เพื่อพัฒนาบัณฑิตให้มีคุณสมบัติตามเป้าหมายของโปรแกรมนานาชาติ
2. กลยุทธ์ในการเพิ่มศักยภาพทางการแข่งขันทั้งในและนอกประเทศเพื่อความเป็นสากล ของโปรแกรมนานาชาติและความอยู่รอดของโปรแกรมโดยการสร้างความร่วมมือ
3. กลยุทธ์ในการสร้างความแตกต่างและมีความเป็นเอกลักษณ์ของโปรแกรมโดยการบูรณาการศาสตร์ความรู้

จากแผนภาพที่ 26 มิติสัมพันธ์ 3 ด้านของการพัฒนาโปรแกรมนานาชาตินั้น ผู้บริหาร โปรแกรมนานาชาติสามารถใช้กลยุทธ์ในการพัฒนาโปรแกรมนานาชาติของสถาบันอุดมศึกษาไทย สู่ความสำเร็จมี 4 เส้นทางดังนี้

เส้นทางที่ 1 พัฒนาจากภายในสู่ภายนอก (In-Out Strategic Management Road Map)

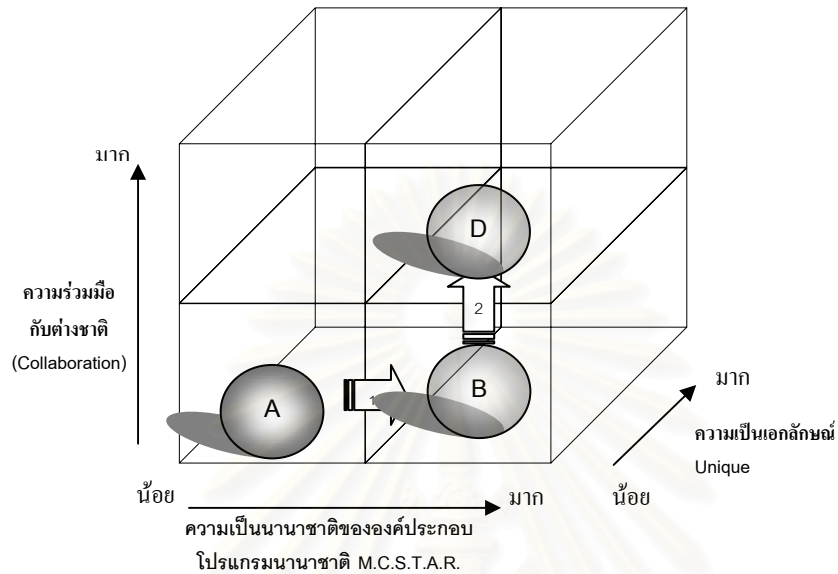
การพัฒนาโปรแกรมนานาชาติของสถาบันอุดมศึกษาไทยให้ประสบผลสำเร็จในเส้นทางที่ 1 โดยมี 2 ขั้นตอนคือ

ขั้นตอนแรก มุ่งพัฒนาภายในโดยพัฒนาสภาพแวดล้อมของโปรแกรมให้มีความ เป็นนานาชาติ เมื่อมีความพร้อมก็พัฒนาสู่ภายนอกใน

ขั้นตอนที่สอง สร้างความร่วมมือกับสถาบันอุดมศึกษาต่างประเทศให้มากขึ้น เพื่อให้เป็นที่รู้จักในระดับนานาชาติ

ในเส้นทางที่ 1 นั้น เหมาะแก่สถาบันอุดมศึกษาไทยที่มีชื่อเสียงอยู่แล้วหรือเป็นที่รู้จักเป็นที่ ยอมรับในเรื่องของคุณภาพ ระดับประเทศภูมิภาค และนานาชาติ (แผนภาพที่ 27)

แผนภาพที่ 27 เส้นทางการพัฒนาโปรแกรมนานาชาติเส้นทางที่ 1 พัฒนา
จากภายในสู่ภายนอก

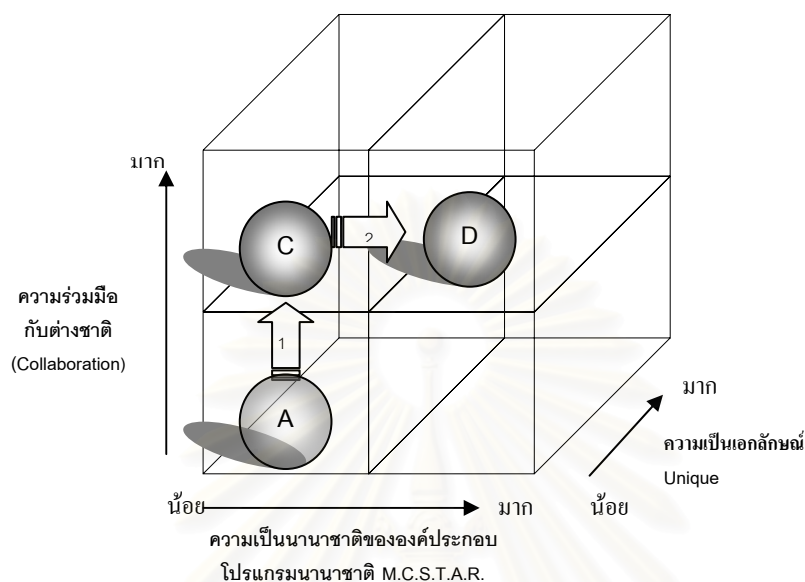

เส้นทางที่ 2 พัฒนาจากภายนอกสู่ภายใน (Out-In Strategy Management Road Map) การพัฒนาโปรแกรมนานาชาติของสถาบันอุดมศึกษาไทยให้ประสบผลสำเร็จในเส้นทางที่ 2 มี 2 ขั้นตอนคือ

ขั้นตอนแรก สร้างความร่วมมือกับต่างประเทศเพื่อเป็นการยกมาตรฐานของสถาบันอุดมศึกษาไทยให้เป็นที่ยอมรับในระดับประเทศ ภูมิภาคและระดับนานาชาติ จากนั้นมุ่งสู่ขั้นตอนที่สอง การพัฒนาภายในเรื่องสภาพแวดล้อมของโปรแกรมนานาชาติให้มีความเป็นนานาชาติ โดยอาศัยความร่วมมือกับต่างประเทศมาสร้างความเป็นนานาชาติของสภาพแวดล้อมให้เกิดขึ้นกับโปรแกรมนานาชาติที่จัดขึ้น

ในเส้นทางที่ 2 นี้ เหมาะแก่สถาบันอุดมศึกษาที่ยังไม่ค่อยมีชื่อเสียงมากนักหรือเป็นที่รู้จักในระดับภูมิภาคหรือนานาชาติ การที่ใช้กลยุทธ์ในการสร้างความร่วมมือเป็นตัวนำจะทำให้เป็นที่ยอมรับในมาตรฐานของสถาบันของตนเร็วขึ้นและเมื่อเกิดการยอมรับก็จะนำมาซึ่งความหลากหลายของนักศึกษาและอาจารย์ ความเป็นนานาชาติขององค์ประกอบก็จะเกิดขึ้น (แผนภาพที่ 28)

แผนภาพที่ 28 เส้นทางการพัฒนาโปรแกรมนานาชาติ เส้นทางการที่ 2 พัฒนาจากภายนอกสู่ภายใน

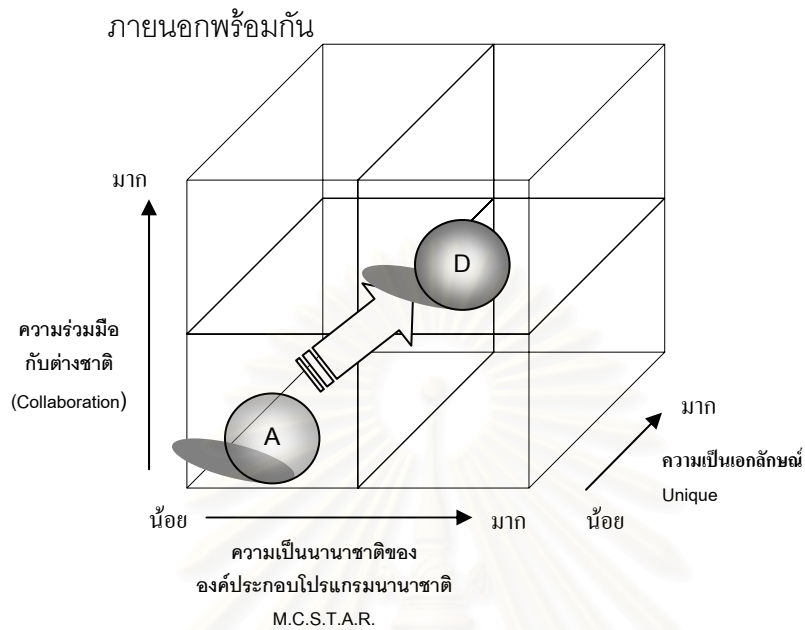
เส้นทางที่ 3 พัฒนาทั้งภายในและภายนอกพร้อมกัน (In and Out Strategic

Management Road Map) การพัฒนาโปรแกรมนานาชาติของสถาบันอุดมศึกษาไทยให้ประสบผลสำเร็จในเส้นทางที่ 3 โดยการใช้กลยุทธ์ร่วม ในเวลาเดียวกัน การใช้กลยุทธ์ร่วมกันทั้ง 2 กลยุทธ์ คือ สร้างความเป็นนานาชาติขององค์ประกอบ M.C.S.T.A.R. Model ให้เกิดขึ้นในขณะเดียวกันก็สร้างความร่วมมือกับต่างชาติในเวลาเดียวกัน การพัฒนาจะดำเนินไปพร้อม ๆ กัน

โดยเริ่มจากพัฒนาสภาพแวดล้อมที่เอื้ออำนวยความสะดวกต่อการเป็นนานาชาติ ในรูปแบบนี้เป็นการร่วมมือกับต่างชาติจัดตั้งเป็นสถาบันมาเป็นหน่วยงานใหม่ ภายใต้สังกัดของมหาวิทยาลัย

ในเส้นทางที่ 3 นั้นเหมาะแก่สถาบันที่มีชื่อเสียงและมีศักยภาพพร้อมในด้านทรัพยากร บุคลากร เงินทุน เนื่องจากในรูปแบบนี้จะต้องสร้างความร่วมมือกับสถาบันต่างประเทศ และสร้างสภาพแวดล้อมความเป็นนานาชาติในเวลาเดียวกันต้องใช้บุคลากรที่มีความสามารถ วิสัยทัศน์ของผู้บริหารระดับสูงในการที่มีความเห็นสอดคล้องกับผู้บริหารโปรแกรมในการพัฒนาโปรแกรมนานาชาติ (แผนภาพที่ 29)

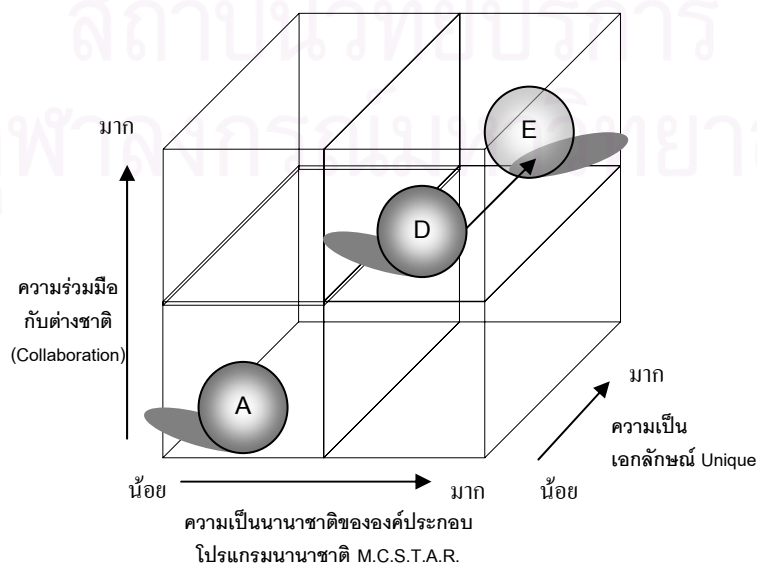
แผนภาพที่ 29 เส้นทางในการพัฒนาโปรแกรมนานาชาติ เส้นทางที่ 3 พัฒนาทั้งภายในและ

เส้นทางที่ 4 เส้นทางต่อยอดสู่ความเป็นเอกลักษณ์ของโปรแกรมนานาชาติ

(Unique Strategic Management Road Map) เป็นการพัฒนาศักยภาพการแข่งขันให้มากขึ้นอีกขั้นโดยการสร้างความเป็นเอกลักษณ์ของโปรแกรมให้มากขึ้นไป เริ่มจากการบูรณาการศาสตร์ความรู้ภูมิภาค (Integrated region knowledge) ที่มีของสถาบันที่ร่วมมือกันทางวิชาการ ในการพัฒนาเนื้อหาหลักสูตรทันสมัยและตรงตามความต้องการของตลาดแรงงานที่เปลี่ยนแปลงไป (แผนภาพที่ 28)

แผนภาพที่ 30 เส้นทางในการต่อยอดสู่ความเป็นเอกลักษณ์ของโปรแกรมนานาชาติ

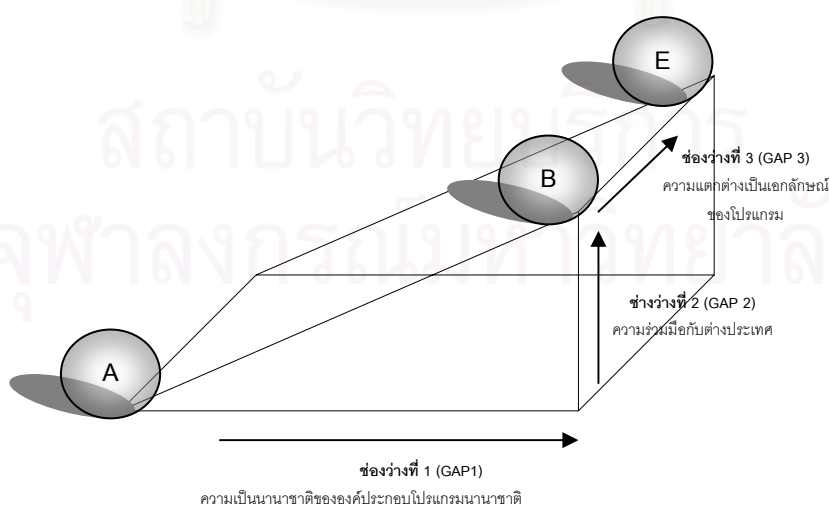

สรุปการใช้กลยุทธ์เพื่อพัฒนาโปรแกรมนานาชาติของสถาบันอุดมศึกษาไทย

ผู้บริหารโปรแกรมนานาชาติจะต้องพัฒนาสามด้านในการที่จะให้โปรแกรมนานาชาติที่เปิดสอนประสบความสำเร็จตามเป้าหมายของโปรแกรมนานาชาติในการที่มุ่งพัฒนาบัณฑิตให้มีศักยภาพความพร้อมในระดับนานาชาติ และในขณะเดียวกันโปรแกรมนานาชาติมีศักยภาพทางการแข่งขันในปัจจุบันด้วย ในยุคที่มีการเปิดโปรแกรมนานาชาติมากมายและมีสถาบันอุดมศึกษาต่างประเทศเข้ามาแข่งขัน ดังนั้นผู้บริหารโปรแกรมนานาชาติจะต้องมีการพัฒนา 3 ด้านเพื่อลดช่องว่างทั้ง 3 ด้านตามแผนภาพที่ 30 โดยการพัฒนาตนเองจากจุด A มุ่งสู่จุด E ได้ นั่น ผู้บริหารโปรแกรมนานาชาติจะต้องพัฒนาดังนี้

1. เพิ่มความเป็นนานาชาติของสภาพแวดล้อมเพื่อลดช่องว่างที่ 1 (GAP1) การพัฒนาสภาพแวดล้อมของโปรแกรมนานาชาติ อันประกอบด้วย นักศึกษา อาจารย์ กิจกรรม ทรัพยากร และการบริหาร (M.C.S.T.A.R.) ให้มีความเป็นนานาชาติมากขึ้น
2. เพิ่มความร่วมมือกับสถาบันต่างประเทศให้มากขึ้น เพื่อลดช่องว่างที่ 2 (GAP2) การสร้างความร่วมมือกับสถาบันในประเทศและต่างประเทศ ทั้งในรูปแบบของวิชาการ และการแลกเปลี่ยนนักศึกษาและอาจารย์
3. สร้างความเฉพาะของหลักสูตรและความร่วมมือในการการออกไปปริญญาร่วมกับของสถาบันอุดมศึกษาไทยและต่างประเทศ เพื่อลดช่องว่างที่ 3 (GAP 3)

แผนภาพที่ 31 กลยุทธ์ในการพัฒนาโปรแกรมนานาชาติสู่ความสำเร็จ

ข้อเสนอแนะและปัญหาในการวิจัย

จากผลการวิจัย การพัฒนากลยุทธ์การจัดการโปรแกรมนานาชาติของสถาบันอุดมศึกษาไทย ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะดังนี้

1. ข้อเสนอแนะสำหรับรัฐบาล

ในการที่จะผลักดันให้ประเทศไทยเป็นศูนย์กลางการศึกษาในกลุ่มประเทศเพื่อนบ้านจากการศึกษามาและวิจัยพบว่าปัญหาที่สำคัญอย่างยิ่งในการที่จะดึงดูดให้นักศึกษาเข้ามาศึกษาต่อในประเทศ หรือ อาจารย์ผู้ทรงคุณวุฒิเข้ามาสอนในประเทศไทยนั้นมีอยู่ 2 ปัจจัยคือ

1.1 พัฒนาสภาพแวดล้อมในประเทศไทย

ภาพลักษณ์ของประเทศ ความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน การสื่อสารภาษาอังกฤษ ระบบคมนาคม ตามปัจจัย ศิลปวัฒนธรรมของประชาชน ทั้งหมดหมายถึง ความน่าอยู่ของประเทศไทยโดยภาพรวม ประเทศไทยยังไม่ได้สร้างความเชื่อมั่นให้แก่ชาวต่างชาติมากนัก ดังนั้นหากรัฐบาลสามารถสร้างความเชื่อมั่นให้ชาวต่างชาติมีมากขึ้นเมื่อใดความสนใจที่จะมาศึกษาต่อในประเทศไทยก็จะมีมากขึ้นทันที

1.2 พัฒนาหน่วยงานดูแลและอำนวยความสะดวกข้อมูลข่าวสารต่อนักศึกษาและอาจารย์ต่างชาติโดยตรง (Clearing house for International Program)

จากการศึกษาและวิจัยพบว่าประเทศไทยไม่มีหน่วยงานชัดเจนรับผิดชอบเรื่องโปรแกรมนานาชาติทั้งระบบและมีความเป็นอิสระคล่องตัวในการทำหน้าที่ดูแลและอำนวยความสะดวกต่อนักศึกษารวมถึงการประชาสัมพันธ์ข่าวสารข้อมูลแก่ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องทั้งทางตรงและทางอ้อม รวมถึงการบริการให้แก่ผู้ที่เกี่ยวข้องกับโปรแกรมนานาชาติในขณะที่ยังต่างประเทศ เช่น ออสเตรเลีย มีศูนย์ (International Development Program, IDP) อเมริกามี USIS, อังกฤษมี British Cousin เป็นหน่วยงานที่ช่วยประชาสัมพันธ์เชิงรุกในต่างประเทศและเป็นแหล่งข้อมูลแก่ผู้สนใจที่จะเข้าไปศึกษาต่อในประเทศของตนเอง

จากการวิจัยพบว่ามีปัญหานี้เป็นปัญหาใหญ่ในปัจจุบันเนื่องจากเป็นผลมาจากการขยายตัวของโปรแกรมนานาชาติที่มีมากขึ้นอย่างต่อเนื่องในระยะ 2-3 ปี ที่ผ่านมา ปัญหาเช่นความไม่สะดวกในการต่อวีซ่าของผู้ที่มาเรียนหรืออาจารย์ที่มาสอนอยู่ในเมือง ความไม่สะดวกในกรณีเมื่อมีปัญหาเกี่ยวกับการใช้ชีวิตอยู่ในเมืองไทย ความไม่สะดวกในการได้รับข่าวสารข้อมูลเกี่ยวกับโปรแกรมนานาชาติของผู้ที่สนใจ ความไม่สะดวกในการหาข้อมูลพันธมิตรทางการศึกษา เป็นต้น

ดังนั้นผู้วิจัยจึงเสนอแนะให้จัดตั้งหน่วยงานแบบรวมศูนย์ มีอิสระจากระบบราชการเพื่อความคล่องตัวในการดำเนินงาน เพื่อดูแลโปรแกรมนานาชาติโดยตรงในลักษณะของการศูนย์บริการนักศึกษา อาจารย์ มีการกระจายสายงานของหน่วยงานออกไปทั้งในประเทศ และ ต่างประเทศมีการประชาสัมพันธ์โปรแกรมนานาชาติในเชิงรุก และขยายเครือข่ายชักนำให้มีการพบปะระหว่างสถาบันอุดมศึกษาไทย และต่างประเทศเพื่อผลประโยชน์ร่วมกันในการพัฒนาโปรแกรมนานาชาติ จากที่ศึกษามา 2 ปีวิจัยดังกล่าวข้างต้นแสดงภาพได้ดังนี้

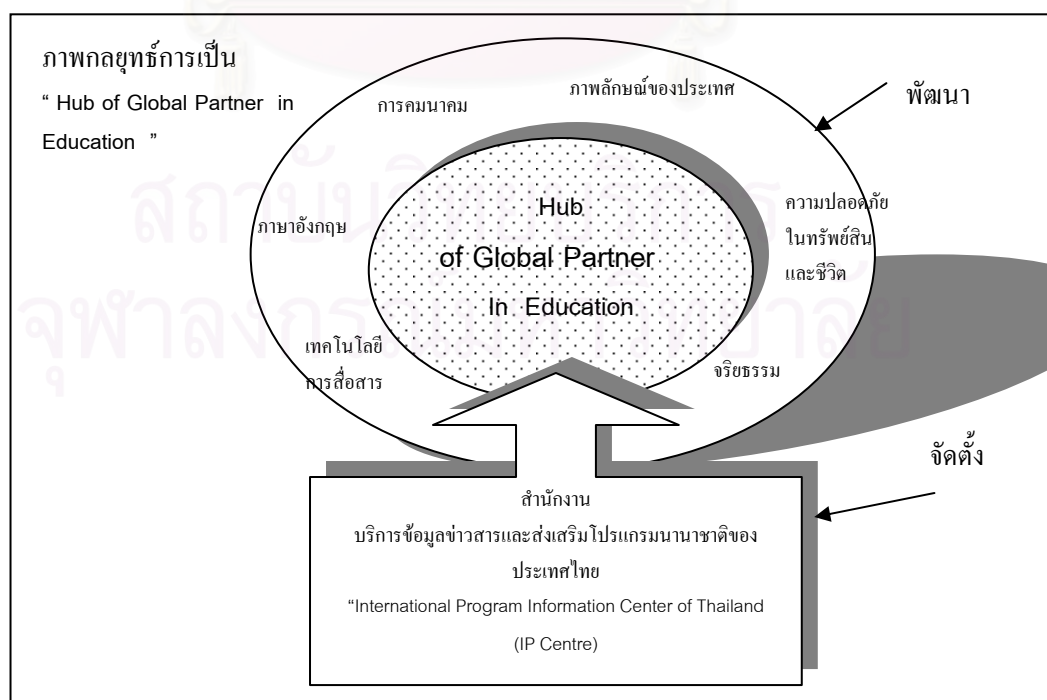
วิสัยทัศน์ของประเทศไทย: โปรแกรมนานาชาติ

“ Hub of Global Partner in Education ”

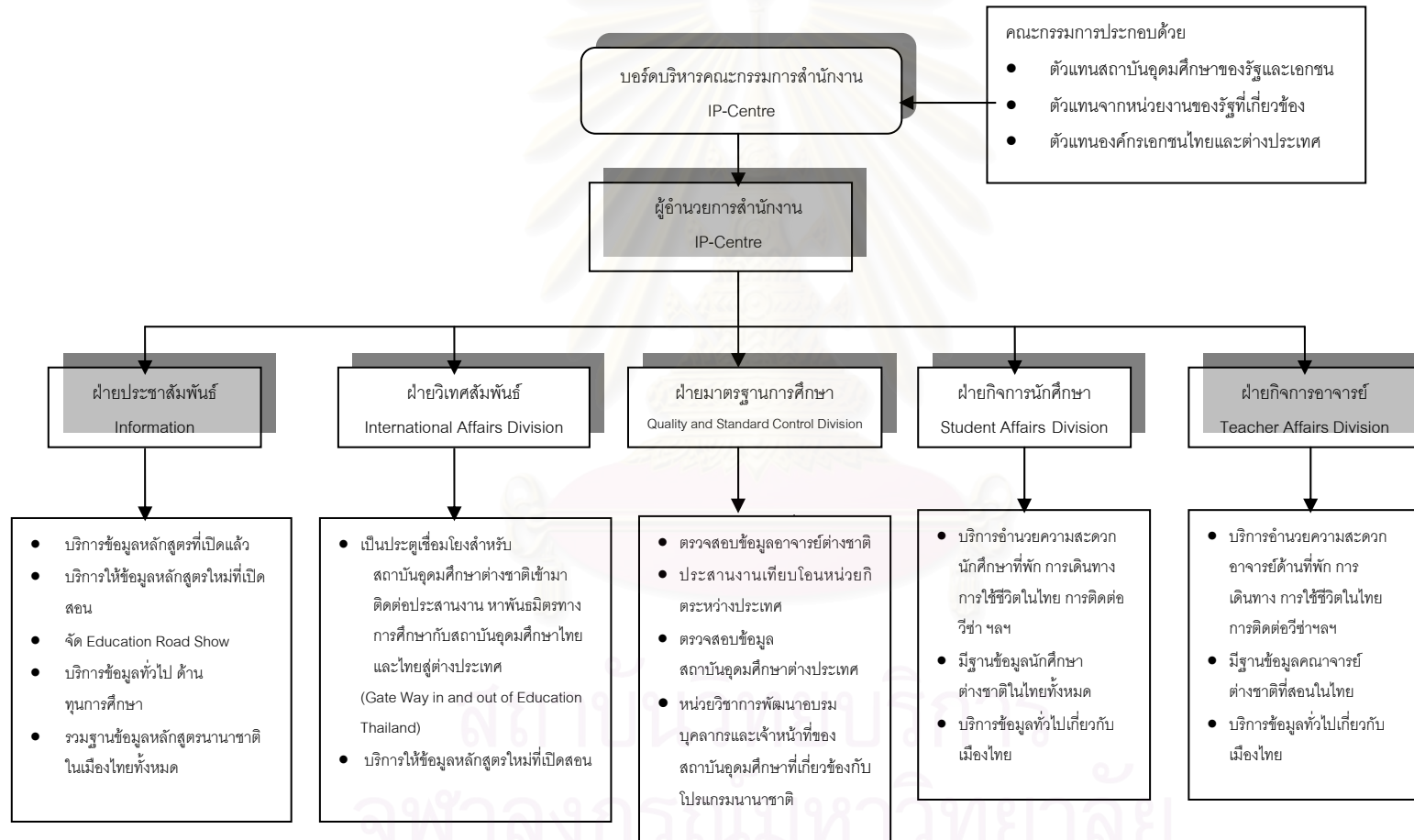
ศูนย์กลางการศึกษาโปรแกรมนานาชาติภายใต้ความร่วมมือระหว่างประเทศ

ปัจจัยแห่งความสำเร็จ (Key Success Factors)

1. พัฒนาสภาพแวดล้อมที่เป็นสากล
 - ภาพลักษณ์ของประเทศ ความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน การสื่อสาร
 - ภาษาอังกฤษ ระบบคมนาคม ความมีจริยธรรมศีลธรรมของประชาชน
2. จัดตั้งหน่วยงานอิสระจากระบบราชการดูแลโปรแกรมนานาชาติโดยตรง
 - ในลักษณะ: รวมศูนย์บริการนักศึกษาอาจารย์ กระจายสาขาประชาสัมพันธ์หลักสูตร ขยายเครือข่าย

แผนภาพโครงสร้าง สำนักงานบริการข้อมูลข่าวสารและส่งเสริมโปรแกรมนานาชาติของประเทศไทย (IP-Centre)

2. ข้อเสนอแนะสำหรับผู้บริหารสถาบันอุดมศึกษาไทย

จากการศึกษาวิจัยพบว่าสภาพแวดล้อม โอกาสและอุปสรรคของประเทศไทยในการดำเนินการเรื่องโปรแกรมนานาชาติในปัจจุบัน สภาพปัจจุบันนี้เอื้อต่อการเปิดโปรแกรมนานาชาติอย่างยิ่งเนื่องจากมีความต้องการ (Demand) ที่สูงมากขึ้นจากอดีตส่วนหนึ่งเนื่องมาจากการเปิดโปรแกรมนานาชาติมากขึ้นในระดับมัธยมและประถมศึกษา ประกอบกับสภาพของตลาดแรงงานในปัจจุบันมีความต้องการผู้ที่มีวิสัยทัศน์กว้างไกลมีความพร้อมด้านภาษา และเข้าใจวัฒนธรรมข้ามชาติ ในขณะที่เดียวกันการเปิดเสรีทางการศึกษาภายใต้ข้อตกลง WTO เป็นทั้งโอกาส และอุปสรรคในอนาคต เป็นโอกาสหากทางสถาบันเจรจาสร้างความร่วมมือกับสถาบันต่างประเทศได้รวดเร็ว แต่จะเป็นอุปสรรคหากสถาบันต่างประเทศมาเปิดดำเนินการในเมืองไทยมากขึ้น ดังนั้น ข้อเสนอแนะสำหรับผู้บริหารสถาบันอุดมศึกษาไทยมี 3 ข้อ ดังนี้

2.1 กำหนดความเป็นสากลหรือนานาชาติของสถาบันเป็นส่วนหนึ่งของวิสัยทัศน์ของสถาบัน

สิ่งที่สำคัญที่ค้นพบคือการบริหารจัดการโปรแกรมให้ประสบผลสำเร็จนี้จะต้องอาศัยความร่วมมือจากผู้บริหารระดับสูงหลายหน่วยงานในการบริหารโปรแกรมให้ประสบผลสำเร็จ ดังนั้นหากทางสถาบันระบุไว้ในวิสัยทัศน์ หรือ เป้าหมายของสถาบันในการมุ่งสู่สากลจะทำให้ทุกหน่วยงานทราบถึงทิศทางที่ชัดเจนของสถาบันและส่งผลให้ทุกหน่วยงานให้ความร่วมมือมากขึ้น

2.2 พัฒนาสถาบันให้มีความพร้อมในการเปิดโปรแกรมนานาชาติ

พัฒนาสถาบันให้มีความพร้อมในการเปิดโปรแกรมนานาชาติ ทั้งในด้านบุคลากร อาจารย์ผู้สอน และ ศึกษาความชัดเจน ความเด่น ของสถาบันว่าหลักสูตรใดมีความเชี่ยวชาญ ชำนาญ เป็นพิเศษ และพร้อมที่จะพัฒนา หลักสูตร ที่ใช้ภาษาไทย ไปเป็นโปรแกรมนานาชาติ

2.3 การกระจายอำนาจและความเป็นอิสระ

กระจายอำนาจและความเป็นอิสระของหน่วยงานที่ดูแลบริหารโปรแกรมนานาชาติ โปรแกรมนานาชาติที่เปิดอยู่แล้วหรือกำลังจะเปิด ควรจะอยู่ในรูปแบบของวิทยาลัยนานาชาติ ที่มีฐานะเทียบเท่าคณะในโครงสร้างของมหาวิทยาลัย เนื่องจากการศึกษาพบว่าการบริหารโปรแกรมนานาชาติภายใต้วิทยาลัยนานาชาติจะมีผลดีมากกว่าการบริหารโปรแกรมนานาชาติ ภายใต้คณะในรูปแบบเดิมที่เทียบเท่าภาควิชา เนื่องจากการบริหารในรูปแบบวิทยาลัยนานาชาตินั้นมีความคล่องตัวและรวดเร็วในการจัดสรรงบประมาณ บุคลากรและทรัพยากรต่างๆ จะช่วยก่อให้เกิด

สภาพแวดล้อมที่เป็นนานาชาติเร็วขึ้นและยั่งยืนอันจะส่งผลต่อนักศึกษาในการพัฒนาตนเองให้ เป็นไปตามเป้าหมายของ โปรแกรมนานาชาติ

การบริหารในรูปแบบวิทยาลัยนานาชาติยังช่วยในเรื่องของความคล่องตัวในเรื่องของการทำงานเป็นอย่างยิ่งเนื่องจากโปรแกรมนานาชาติจำเป็นต้องมีการว่าจ้างผู้สอนในรูปแบบที่หลากหลาย และการจัดซื้ออุปกรณ์สิ่งอำนวยความสะดวกในเรื่องของสื่อการสอน และอุปกรณ์ต่างๆ ที่ทันสมัย ตลอดเวลา

3. ข้อเสนอแนะสำหรับผู้บริหารโปรแกรมนานาชาติ

จากการศึกษาวิจัย พบว่าโปรแกรมนานาชาตินั้นมิได้หมายถึงแต่เพียงการสอนหลักสูตรนานาชาติด้วยสื่อภาษาสากลเท่านั้น แต่รวมถึงการที่ต้องสร้างสภาพแวดล้อมที่มีความเป็นนานาชาติให้แก่ผู้เรียนด้วยอันประกอบด้วย นักศึกษา อาจารย์ กิจกรรม อาคารสถานที่ และการบริหารจัดการ เพื่อให้ผู้เรียนได้รับการพัฒนาทั้งวิชาการและประสบการณ์ที่หลากหลายและมีความเป็นนานาชาติ ผู้วิจัยจึงนำเสนอข้อเสนอแนะผู้บริหารโปรแกรมนานาชาติ 3 ข้อ ดังนี้

3.1 มุ่งพัฒนาภายในองค์กร

พัฒนาหน่วยงานให้มีความพร้อมในเรื่องของความทันสมัยในเทคโนโลยีสื่อ การสอน และเทคโนโลยีเครื่องมือในการค้นคว้าข้อมูลงานวิจัยเช่นระบบอินเทอร์เน็ตเพื่อเข้าถึง แหล่งฐานข้อมูลงานวิจัยของไทยและต่างประเทศ และเพิ่มความคล่องตัวในการปฏิบัติงาน เนื่องจากหน่วยงานนี้จะต้องรองรับการเปลี่ยนแปลงที่มีมาอย่างรวดเร็ว และ ต้องพัฒนาพร้อมที่จะ แข่งขันกับสถาบันอื่น ในขณะเดียวกันมุ่งเน้นการบริการที่สะดวกและการประชาสัมพันธ์เชิงรุกไปยังนักศึกษากลุ่มเป้าหมาย

3.2 พัฒนาสภาพแวดล้อมของโปรแกรมนานาชาติสู่ความเป็นนานาชาติ

มุ่งพัฒนาสภาพแวดล้อมของโปรแกรมนานาชาติอันประกอบด้วย นักศึกษา อาจารย์ อาคารสถานที่รูปแบบการบริหารจัดการและเนื้อหาหลักสูตรให้มีความเป็นนานาชาติ เพื่อ ก่อให้เกิดการเรียนรู้ร่วมกันของสังคมผู้เรียนในโปรแกรมนานาชาติ

3.3 พัฒนาโปรแกรมนานาชาติให้มีศักยภาพทางการแข่งขัน

สิ่งที่สำคัญยิ่งของโปรแกรมนานาชาติ คือ จะต้องสามารถดึงดูดความสนใจ ของผู้เรียนให้มาเรียนในโปรแกรมนี้ได้เนื่องจากการบริหารจัดการเป็นหน่วยงานอิสระการรับรู้ รายได้และค่าใช้จ่ายเป็นเรื่องสำคัญที่จะสามารถดำรงอยู่ได้ ดังนั้นความได้เปรียบทางการแข่งขัน กับโปรแกรมนานาชาติจากสถาบันอื่นจึงมีความสำคัญอย่างยิ่ง วิธีการที่ผู้บริหารโปรแกรม นานาชาติต้องสร้างความสัมพันธ์ ความร่วมมือกับสถาบันต่างประเทศ(Collaboration) ให้มากขึ้น

และเปิดโปรแกรมใหม่ ๆ ที่สอดคล้องกับความต้องการของตลาดแรงงานในอนาคต และในขณะเดียวกันต้องพยายามพัฒนาเนื้อหาหลักสูตรให้มีการบูรณาการศาสตร์มากขึ้นเพื่อสร้างความ เป็นเอกลักษณ์(Unique) เฉพาะตัวของหลักสูตรมากขึ้น

ข้อเสนอแนะในการวิจัยต่อไป

เนื่องจากการวิจัยในครั้งนี้เป็นการศึกษาโดยการใช้แนวคิดในการบริหารเชิงกลยุทธ์มา ศึกษาการบริหารจัดการโปรแกรมนานาชาติของประเทศไทย จึงได้ผลรวมออกมาในรูปแบบของเชิง นโยบายและโครงการต่างๆตามรูปแบบของการจัดการโปรแกรมนานาชาติทั้ง 4 รูปแบบ

ผู้วิจัยจึงมีข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยต่อไปดังนี้

1. ควรมีการวิจัยถึงรูปแบบของหน่วยงานที่ควรจะต้องจัดตั้งขึ้นมาโดยรัฐบาลที่เป็นแหล่งรวม ศูนย์ข้อมูล (Clearinghouse) และการบริการ ให้แก่โปรแกรมนานาชาติ (Service Centre) โดย การศึกษาเปรียบเทียบหน่วยงาน เช่นเดียวกันของแต่ละประเทศเช่น ออสเตรเลีย อังกฤษ อเมริกา สิงคโปร์ มาเลเซีย และญี่ปุ่น เป็นต้น เพื่อสังเคราะห์หาแนวทางและรูปแบบของโครงสร้างที่ เหมาะสมสำหรับประเทศไทย

2. ควรมีการวิจัยเกี่ยวกับการพัฒนานักศึกษาของโปรแกรมนานาชาติโดยศึกษาว่า สภาพแวดล้อมของโปรแกรมนานาชาติในประเทศไทยปัจจุบันบ้างมีอิทธิพลและมากน้อยเพียงใด ต่อการพัฒนาของนักศึกษาสู่ความเป็นสากลเพื่อนำไปสู่การวางแผนกลยุทธ์ในการพัฒนา นักศึกษาโปรแกรมนานาชาติให้มีวิสัยทัศน์กว้างไกล มีศักยภาพความพร้อมในการทำงานตาม เป้าหมายของโปรแกรมนานาชาติ

3. ควรมีการศึกษาวิจัยเรื่องโครงสร้างและการบริหารของวิทยาลัยนานาชาติว่าควรมี รูปแบบใดที่เหมาะสมแก่สถาบันอุดมศึกษาไทยและใช้กลยุทธ์ใดในการบริหารให้ประสบผลสำเร็จ

4. ควรมีการวิจัยเกี่ยวกับ การพัฒนาหลักสูตร

โดยการศึกษากรณีศึกษาการพัฒนาหลักสูตรภูมิปัญญาท้องถิ่นให้เป็นหลักสูตรสากลเป็น ที่ยอมรับในระดับภูมิภาคหรือนานาชาติ โดยการศึกษาเปรียบเทียบกับต่างประเทศ เช่น ประเทศ ญี่ปุ่น หรือประเทศ จีน ที่สามารถพัฒนาศาสตร์ความรู้ของตนเองให้เป็นที่ยอมรับในระดับ นานาชาติได้

5. ควรมีการวิจัยเกี่ยวกับ การบริหารโปรแกรมนานาชาติโดยใช้แนวคิดทางด้านการตลาด โดยศึกษาถึงการได้มาของนักศึกษาและศึกษาถึงความต้องการและความคาดหวังของนักศึกษาที่

จะได้รับจากโปรแกรมนานาชาติเพื่อนำไปวางแผนในการกำหนดกลยุทธ์ในการบริหารโปรแกรม นานาชาติให้ประสบผลสำเร็จต่อไป

ปัญหาและอุปสรรคในการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ประสบปัญหาและอุปสรรคซึ่งเป็นข้อคิดเห็นต่อการทำวิจัยครั้งต่อไปดังนี้

1. ข้อมูลการเก็บสถิติข้อมูลของนักศึกษาต่างชาติมีจำกัดเพียงย้อนหลังไป 2 ปี และข้อมูล ที่จัดเก็บมีความล่าช้าเนื่องจากผู้ตอบแบบสอบถามที่ทางสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา ส่งไปให้นั้นล่าช้า จึงทำให้มีข้อมูลจำกัด ขณะเดียวกันข้อมูลปัจจุบันมีเพียงนักศึกษาต่างชาติที่ ศึกษาอยู่ในประเทศไทย แต่ไม่มีข้อมูลนักศึกษาไทย ที่เรียนอยู่ในโปรแกรมนานาชาติ จึงทำให้ได้ ฐานข้อมูลสถิติเกี่ยวกับตัวเลขของนักศึกษาที่เรียนอยู่ในโปรแกรมนานาชาติไม่ชัดเจนซึ่งคาดหวัง ในอนาคตจะมีข้อมูลสถิติในเรื่องของโปรแกรมนานาชาติมากขึ้น

ดังนั้นเรื่องข้อจำกัดของข้อมูลสถิติเป็นสิ่งที่ต้องคำนึงถึงหากต้องทำงานวิจัยระดับ ภาพรวมทั้งประเทศ

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

รายการอ้างอิง

ภาษาไทย

- กำจัด มงคลกุล. (2542). ในรายงานการประชุมเรื่องเราได้อะไรจากความตกลงกับ
ต่างประเทศ. หน้า 4. วันที่ 7 พฤษภาคม 2542. ณ โรงแรม อมารี วอเตอร์เกต
กรุงเทพมหานคร. (อัดสำเนา)
- เขียน ธีระวิทย์ (2538). ภูมิภาคเอเชียศึกษากับการจัดการศึกษาของมหาวิทยาลัยไทย.
การสัมมนาทางวิชาการเรื่อง การจัดการศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา เพื่อความเป็น
ศูนย์กลางในกลุ่มประเทศอินโดจีน.
- จรัส สุวรรณเวลา. (2542). ในรายงานการประชุมเชิงปฏิบัติการเพื่อขยายผลการประชุม
โลกเรื่องการอุดมศึกษา. หน้า 3. วันที่ 24-25 (มิถุนายน). ณ จุลดิสเขาใหญ่ รีสอร์ท
จังหวัด นครราชสีมา. (อัดสำเนา)
- จุมพล พูลภัทรชีวิน. (2540). การวิจัยอนาคตแบบ EDFR (Ethnographic Deiphi Futures
Research): 259-271. ใน ทิศนา แคมมณี และ สร้อยสน สกลรักษ์ บรรณาธิการ. **แบบ
แผนและเครื่องมือการวิจัยทางการศึกษา**. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์
มหาวิทยาลัย.
- ชวลิต หมิ่นนุช. (2547). ปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะในการส่งเสริมให้นักศึกษาและอาจารย์
ชาวต่างประเทศ มาศึกษาและทำการสอนในสถาบันอุดมศึกษา (การอภิปราย): ใน
รายงาน การส่งเสริมให้นักศึกษาและอาจารย์ชาวต่างประเทศมาศึกษาและทำการ
สอนในสถาบันอุดมศึกษาไทย. (หน้า 12-13). กรุงเทพมหานคร. สำนักงาน
คณะกรรมการการอุดมศึกษา
- ทบวงมหาวิทยาลัย, (2539). **แผนพัฒนาการศึกษาระดับอุดมศึกษา ฉบับที่ 8 (พ.ศ. 2540-
2544)**. กรุงเทพมหานคร : เนติกุลการพิมพ์.
- ทบวงมหาวิทยาลัย, กองวิเทศสัมพันธ์. (2542). **รายงานการประชุมระดับโลกเรื่องการ
อุดมศึกษาอุดมศึกษาในศตวรรษที่ 21 : วิสัยทัศน์และการปฏิบัติ**. หน้า 11. วันที่ 5-
9 (ตุลาคม). ณ สำนักงานใหญ่ยูเนสโก กรุงปารีส ประเทศฝรั่งเศส (อัดสำเนา).
- ทบวงมหาวิทยาลัย, กองวิเทศสัมพันธ์. (2542). **รายงานการประชุมเรื่องเราได้อะไรจากความ
ตกลงกับต่างประเทศ**. หน้า 1-7. วันที่ 7 (พฤษภาคม).ณ โรงแรม อมารี-วอเตอร์เกต
กรุงเทพมหานคร. (อัดสำเนา).

- ทบวงมหาวิทยาลัย, สำนักมาตรฐานอุดมศึกษา. (2541). **ประมวลชื่อหลักสูตร สาขาวิชา และ
ปริญญาของสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ สังกัดทบวงมหาวิทยาลัย** (ม.ป.ท.)
ทบวงมหาวิทยาลัย. (2533). **วัตถุประสงค์ นโยบาย มาตรการและเป้าหมายของแผน
อุดมศึกษาระยะยาว (2533-2547)** (ม.ป.ท.).
- ทองอินทร์ วงศ์โสธร, ไพฑูรย์ ดินลารัตน์ และ วรรณภา โพธิ์น้อย. (2540). **รายงานการวิจัย
เรื่องความเป็นสากลของการอุดมศึกษาไทย**. กรุงเทพมหานคร : ทบวงมหาวิทยาลัย
(อัดสำเนา).
- ธิดารัตน์ บุญนุช. “แนวทางหนึ่งของการพัฒนานิสิตนักศึกษา” ใน ธิดารัตน์ บุญนุช (บรรณาธิการ).
**การอุดมศึกษากับการพัฒนาประเทศ การประเมินเชิงวิเคราะห์และการสอน
ทิศทางการใหม่**. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. (อัดสำเนา)
- นอร์ท, อลาสแตร์. (2534). ในรายงานการสัมมนาระดับชาติเรื่องความเป็นสากลของการ
อุดมศึกษาไทย. หน้า 10. 28-30 (มกราคม). ณ โรงแรมบาสเดอริซตี, จังหวัดชลบุรี.
- นิตา ศรีสุวรรณนท์. (2546). การเปิดเสรีการค้าบริการการศึกษา ภายใต้ความตกลงองค์การการค้า
โลก และภายใต้การเจรจาการค้าเสรีกับต่างประเทศ. .ในรายงาน **การส่งเสริมให้
นักศึกษาและอาจารย์ชาวต่างประเทศมาศึกษาและทำการสอนใน
สถาบันอุดมศึกษาไทย**. (หน้า 85-92). กรุงเทพมหานคร. สำนักงานคณะกรรมการการ
อุดมศึกษา
- ปทีป เมธาคุณวุฒิ.(2532). **หลักสูตรอุดมศึกษา: การประเมินและการพัฒนา**.
กรุงเทพมหานคร. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- ประจวบ ไชยสาส์น. (2541). **เอกสารประกอบการบรรยายพิเศษเรื่อง
มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์กับการพัฒนาหลักสูตรนานาชาติเพื่อเป็นศูนย์กลาง
การศึกษาในภูมิภาค**. กรุงเทพมหานคร : ทบวงมหาวิทยาลัย, (อัดสำเนา).
- ปัญญา สมบูรณ์สิน. (2534). ในรายงานการสัมมนาระดับชาติเรื่องความเป็นสากลของการ
อุดมศึกษาไทย. หน้า 4. 28-30 (มกราคม). ณ โรงแรมแอมบาสเดอริซตี, จังหวัดชลบุรี.
- พรชูลี อาชวอำรุง. (2525). (บรรณาธิการ) **นิสิตนักศึกษา: หลักการปัญหาและแนวปฏิบัติ**.
กรุงเทพมหานคร: โอเดียนสโตร์
- พรทิพย์ กาญจนนิต. (2542). ในรายงานการประชุมเรื่องเราจะได้อะไรจากความตกลงกับ
ต่างประเทศ. หน้า 2-3. 7 (พฤษภาคม) 2542. ณ โรงแรม อมารี วอเตอร์เกต
กรุงเทพมหานคร. (อัดสำเนา)

- พรทิพย์ กาญจนนียต. (2545). **หลักสูตรนานาชาติ ศาสตร์และศิลป์สู่สากล. เอกสารบรรยาย**
ของผู้อำนวยการสำนักมาตรฐานอุดมศึกษา สำนักงานปลัดทบวงมหาวิทยาลัย: 31
(ตุลาคม). ณ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ กรุงเทพมหานคร. (อัดสำเนา)
- พรทิพย์ กาญจนนียต. (2547). **บทความ ความเป็นสากลของอุดมศึกษาต้องดีค่าที่ฐานราก ,**
มกราคม.กรุงเทพมหานคร. (อัดสำเนา)
- พรทิพย์ กาญจนนียต.และลักขณา ดอกเขียว. (2548). **บทความ ความเป็นสากลของ**
อุดมศึกษา คุณค่าของบทเรียนที่ควรแก่การเตรียมพร้อม. กรุงเทพมหานคร. (อัด
สำเนา)
- พันธ์ศักดิ์ พลสารัมย์. (2540). **การพัฒนากระบวนการบริหารงานสถาบันอุดมศึกษาตาม**
แนวคิดการบริหารงานแบบมุ่งคุณภาพทั้งองค์กร: กรณีศึกษาจุฬาลงกรณ์
มหาวิทยาลัย.วิทยานิพนธ์ปริญญาดุษฎีบัณฑิต ภาควิชาอุดมศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ไพฑูริย์ ลินลารัตน์. (2534). **ความเป็นนานาชาติของมหาวิทยาลัยและบทบาทของสถาบันครู**
ศึกษาไทย. วารสารครุศาสตร์. 19 (เมษายน-มิถุนายน): 13-22.
- เมธี เวชรัตน์. (2542). **ในรายงานการประชุมเรื่องเราได้อะไรจากความตกลงกับ**
ต่างประเทศ. หน้า 4-5. 7 (พฤษภาคม). ณ ณ โรงแรม อมารี วอเตอร์เกท
กรุงเทพมหานคร.(อัดสำเนา).
- แมคคินนอน, เคน.(2534). **ในรายงานการสัมมนาระดับชาติเรื่องความเป็นสากลของการ**
อุดมศึกษาไทย. หน้า 5. 28-30 (มกราคม). ณ โรงแรมแอมบาสเดอร์ซิตี, จังหวัดชลบุรี.
- แรมซิง มาร์โก้ (2534).. **ในรายงานการสัมมนาระดับชาติเรื่องความเป็นสากลของการ**
อุดมศึกษาไทย. หน้า 12. 28-30 (มกราคม). ณ โรงแรมแอมบาสเดอร์ซิตี, จังหวัดชลบุรี.
- วรเดช จันทรศร. (2546). **การส่งเสริมให้ประเทศไทยเป็นศูนย์กลางการศึกษาในกลุ่มประเทศ**
เพื่อนบ้าน: ในรายงาน การส่งเสริมให้นักศึกษาและอาจารย์ชาวต่างประเทศมา
ศึกษาและทำการสอนในสถาบันอุดมศึกษาไทย. กรุงเทพมหานคร. สำนักงาน
คณะกรรมการการอุดมศึกษา
- วรพรรณ อภิชัย. (2535). **ความคิดเห็นของผู้บริหารและอาจารย์ในสถาบันอุดมศึกษา**
เกี่ยวกับการจัดหลักสูตรนานาชาติ. วิทยานิพนธ์ ปริญญามหาบัณฑิต ภาควิชา
อุดมศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- วิจิตร ศรีสอ้าน. (2534). **ในรายงานการสัมมนาระดับชาติเรื่องความเป็นสากลของการ**
อุดมศึกษาไทย. หน้า 2. 28-30 (มกราคม). ณ โรงแรมแอมบาสเดอร์ซิตี, จังหวัดชลบุรี.

วิลาวัณย์ จารุอรียานนท์. (2542). **แนวโน้มการจัดโปรแกรมนานาชาติระดับบัณฑิตศึกษาในสถาบันอุดมศึกษา สังกัดทบวงมหาวิทยาลัยในทศวรรษหน้า พ.ศ. 2543-2552** วิทยานิพนธ์ปริญญาามหาบัณฑิต ภาควิชาอุดมศึกษา บัณฑิตวิทยาลัยจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ศรีเรือน โกศลวัฒน์ และศิริพร สิริไพโรจน์, (2541). **หลักสูตรนานาชาติ. บัณฑิตศึกษา สารสนเทศ** ฉบับที่ 51. ปีที่ 9 สิงหาคม 2541. งานบริการการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล.

สำนักยุทธศาสตร์อุดมศึกษาต่างประเทศ สำนักงานคณะกรรมการอุดมศึกษา. (2547). **รายงานการสัมมนา การส่งเสริมให้นักศึกษาและอาจารย์ชาวต่างประเทศมาศึกษาและทำการสอนในสถาบันอุดมศึกษาไทย.** กรุงเทพมหานคร: สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา

สำนักยุทธศาสตร์อุดมศึกษาต่างประเทศ สำนักงานคณะกรรมการอุดมศึกษา. (2547). **รายงานจำนวนนักศึกษาต่างชาติที่ศึกษาอยู่ในสถาบันอุดมศึกษาไทย.** กรุงเทพมหานคร: สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา

สำนักยุทธศาสตร์อุดมศึกษาต่างประเทศ สำนักงานคณะกรรมการอุดมศึกษา. (2548). **การเปิดเสรีการค้าบริการ บริบทด้านการศึกษา.** กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา

สำเนา ขจรศิลป์. (2538). **มิติใหม่ของกิจการนักศึกษา 2 การพัฒนานักศึกษา.** มหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต

อภิสิทธิ์ เวชชาชีวะ. (2542). ในรายงานการสัมมนาทางวิชาการเรื่องสู่เส้นทางการปฏิรูปอุดมศึกษาครั้งที่ 4 ศตวรรษใหม่อุดมศึกษาไทย : บทเรียนจากการปฏิรูปอุดมศึกษานานาชาติ. หน้า 5-8. 4 (สิงหาคม). ณ โรงแรมปรินซ์พาเลซ, กรุงเทพมหานคร.

อภิสิทธิ์ เวชชาชีวะ.(2542) แนวคิดเกี่ยวกับการจัดการศึกษาตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย. ใน รายงานการสัมมนาทางวิชาการเนื่องในโอกาสสถาปนาทบวงมหาวิทยาลัยครบ 27 ปี เรื่อง รัฐธรรมนูญกับการจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษา_ หน้า 18. 6 (กันยายน). ณ โรงแรม เซ็นทรัลแกรนด์พลาซ่า, กรุงเทพมหานคร.

อรุณี โคตรสมบัติ. (2542). **การศึกษาทัศนะของผู้บริหารอาจารย์และนักศึกษาเกี่ยวกับสภาพแวดล้อมที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนานักศึกษาของสถาบันราชภัฏกลุ่ม**

รัตน์โกสินทร์. วิทยานิพนธ์ ปริญญาโทมหาบัณฑิต ภาควิชาอุดมศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

อาภรณ์ แก่นวงศ์. (2535). การศึกษาความร่วมมือทางวิชาการระหว่างสถาบันอุดมศึกษา
ของรัฐในสังกัดทบวงมหาวิทยาลัยกับสถาบันอุดมศึกษาต่างประเทศ วิทยานิพนธ์
ปริญญาโทมหาบัณฑิต ภาควิชาอุดมศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

อำนาจ บัวศิริ. (2539). การพัฒนารูปแบบมหาวิทยาลัยสงฆ์นานาชาติในประเทศไทย.
วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต ภาควิชาอุดมศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์
มหาวิทยาลัย.

แฮนเดอรัสน์, เจ. (2534). ในรายงานการสัมมนาระดับชาติเรื่องความเป็นสากลของการ
อุดมศึกษาไทย หน้า 3. 28-30 (มกราคม). ณ โรงแรมแอมบาสเดอร์ซีดี, จังหวัดชลบุรี.

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาษาอังกฤษ

- American Council on Education.(2002). **A Comprehensive National Policy on International Education**. American Council on Education.
- Astin Alexander W. **The College Environment**. (1968). Washington, D.C. American Council on Education
- Barker, T.S. (1994), **The Status of the Implementation of International Education in Texas Four - Year Colleges and Universities : A Comprehensive Study** Doctoral dissertation. University of North Texas. Dissertation Abstracts International.
- Bergquist, William H. (1981) Gould Rould A. and Greenker Elinor Miller. **Designing Undergraduate Education**. California: Jossey-Bass limited.
- Broucqsault, E.F. (1995). **International Programs**. Dissertation Abstract, California state University, Fullerton. Dissertation Abstracts International_ No. AAC 1375156.
- Bureau of International (2004). **Cooperation Strategy Commission on Higher Education.2004. Study in Thailand 2004-5**. Bangkok
- Chickering, A. W. and Reisser. (1993). L. **Education and Identity**. 2nd ed. San Francisco: Jossey-Bass
- Colorado State University – **International Programs**. “19989. [Online]. Available from: <http://www.colostate.edu/Depts/IP/index.html>
- Daniel James Rowley and Herbert Sherman.(2001) **From Strategy to Change.**, Sanfrancisco,California: Jossey-Bass
- Division of **International Programs at Northern Illinois University**. “1998.[Online]. Available from : http://www.niu.edu/depts/intl_prgms/div
- Ebuchi, K. (1989). Paper Presented as a Keynote Report on **OECD Japan Seminar on Higher Education and the Flow of Foreign Student**. Hiroshima : Seikosha Printing.
- Emerason, M.L., and Newsom, R.W. (1995). **Further Defining the Role of the community college. A Model Taxonomy for International Programs**. International Education 68(6).

- Farrow, K.R. (1994). **Educational Preparation of the Occupational Therapist for International Practice**. Dissertation Abstract, Rush University. Dissertation Abstracts International_ No. AAC 1359308.
- International Education, (2000), [Online]. Available from :
<http://edu.leeds.ac.uk/inted/inted>.
- International Programs. (1998). [online]. Available from:
<http://www.ups.edu/intlprogs/home.htm>.
- International Programs. (1998.) [Online]. Available from:
<http://www.etsu.edu/cas/history/intprog.html>. :
- International Students, Programs, and Activities. (2000). [Online]. Available from:
<http://www.brocku.ca/vbrockinternational>.
- Johnston, P. (ed.). (1993). **Guide to International Studies at Canadian Universities**. [CD-ROM]. Abstract from : WINSPIRS : ERIC 1992-3/98.
- Johnston, S.J. (1996). International Program at AAC&U. "**Liberal Education**, Fall96, Vol. 82, Issue 4, Item No. 243610. Association of American Colleges and Universities. [Online] Available from : EBSCOhost WEB
- Knight, J. (1995). **International at Canadian Universities : The Changing Landscape**. [CD-ROM]. Abstract from : WinSPIRS : ERIC 1992-3/98.
- Knight, J. and Wit, H. (1997) . **Internationalization of Higher Education in Asia Pacific Countries**. Published by the European Association for international Education.
- Knowles, A.S. (1977). **The International Encyclopedia of Higher Education**. Vol. 5, San Francisco : Hamilton Printing.
- Kuhlman, A. (1992). International Students and Schools. In Charles B.Klasek, ed., **Bridges to the Future : Strategies for Internationalizing Higher Education**. Illinois : Southern Illinois University at Carbondale.
- M.A. in International Studies. (2000).[Online]. Available from
: <http://www.leeds.ac.uk/iis/master>.
- Ministry of University Affairs. (1999). **International Programs in That Higher Education Institutions**. Bangkok : Division of International Cooperation.

- Pickert, S.M. (1992). **Preparing for a Global Community : Achieving an International Perspective in Higher Education**. [Online]. Available from:
http://www.ed.gov/databases/ERIC_Digests/ed350971.html
- Porter, Michael E. (1985). **Competitive Advantage**. Boston: Free Press.
- Porter, Michael E. (1990). **The Competitive Advantage of Nations**. Boston: Free Press.
- Porter, Michael E.(1995). **Competitive Strategy: Techniques for Analyzing Industries and Competitors**, New York: The Free Press.
- Sunborn, R.D. (1990). **Educating Students for International Careers : The Rice University Career Services Center**. Dissertation Abstract, Columbia University Teacher College. Dissertation Abstracts International. No. AAC 9033903.
- The Center for International Programs. (1998). [Online]. Available from:
<http://www.washcoll.edu/WC.HTML/Academics/cip/cip>
- University of Asia. (2000). [Online]. Available from:
<http://www.uniasia.edu/frames/Doctors.html>.
- University of Asia.(2000). [Online]. Available from:
<http://www.uniasia.edu/frames/Masters.html>.
- Van, D.H. and Meijer, K, (1997). **The Internationalization Cube. A Tentative Model for the Study of Organizational Designs and the Results of Internationalization in Higher Education**. "[CD-ROM]. Abstract from : WinSPIRS : ERIC 1992-3/98.
- Wang, G. (1993). **The Impact of Centralized Offices of International Programs on Internationalization of Curriculum in the United States Land Grant Institutions**. Dissertation Abstract, West Virginia University. Dissertation Abstracts International No. AAC 9427996.
- Warzyn, D. (1997), "Internationalizing the Curriculum : A Case Study in the Business Division." [CD-ROM]. Abstract from : WinSPIRS : ERIC 1992-3/98.
- Wit, H. (1997). "Journal of Studies in International Education". Spring 1997, Vol. 1, No. 1, Council on International Educational Education Exchange, New York.

ภาคผนวก ก

รายนามผู้ทรงคุณวุฒิ
รายนามผู้บริหารโปรแกรมนานาชาติ
รายนามผู้ร่วมการประชุมผู้ทรงคุณวุฒิ

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

1. รายนามผู้ทรงคุณวุฒิและผู้เชี่ยวชาญที่ตอบแบบสอบถามองค์ประกอบโปรแกรม
นานาชาติ จำนวน 18 ท่าน

โดยการแบ่งกลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิและผู้เชี่ยวชาญออกเป็น 3 กลุ่มดังนี้

กลุ่มที่ 1 มหาวิทยาลัยของรัฐ

กลุ่มที่ 2 มหาวิทยาลัยเอกชน

กลุ่มที่ 3 ผู้ทรงคุณวุฒิจาก สำนักงานคณะกรรมการอุดมศึกษา

และองค์กรระหว่างประเทศที่เกี่ยวข้องกับอุดมศึกษา

กลุ่มที่ 1 มหาวิทยาลัยของรัฐ 9 ท่าน

	รายชื่อ	ตำแหน่ง	สถาบัน
1	ศ. จริยา บรอดเคลแมน	ผ.อ. วิทยาลัยนานาชาติ	มหาวิทยาลัยมหิดล
2	ศ. ทศนีย์ อัดตมันท์	คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย	มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
3	ศ. ดร. ปรีดา วิบุรณสวัสดิ์	ผ.อ. สถาบันเทคโนโลยีนานาชาติสิรินธร	มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
4	รศ.ดร. สากล จริยวิทยานนท์	รองอธิการบดีฝ่ายวิชาการ	NIDA
5	ผศ. พงษ์อินทร์ รักอริยะธรรม	รองอธิการบดีฝ่ายวิชาการ	มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
6	รศ.ดร. เทิด เทศประทีป	รองอธิการบดีฝ่ายวิชาการและวิจัย	มหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวง
7	รศ.ดร. ครรชิต ทะกอง	ผอ. วิทยาลัยนานาชาติ	มหาวิทยาลัยนเรศวร
8	รศ. กุลธิดา ท้วมสุข	รองอธิการวิชาการและวิเทศสัมพันธ์	มหาวิทยาลัยขอนแก่น
9	รศ.ดร. ศุภโชค วิริยะโกศล	รักษาการ รองอธิการบดี ฝ่ายบริการ วิชาการและวิเทศสัมพันธ์	มหาวิทยาลัยสงขลลา
10.	ผศ.ดร. อรุณ ไชยเสนะ	มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี	ผู้อำนวยการศูนย์กิจการ นานาชาติ

กลุ่มที่ 2 มหาวิทยาลัยเอกชน 6 ท่าน

	รายชื่อ	ตำแหน่ง	สถาบัน
1	บราเดอร์ วิศิษฐ์ ศรีวิชัยรัตน	รองอธิการบดีฝ่ายวิชาการ	มหาวิทยาลัยอัสสัมชัญ
2	ดร. มัทนา สานติวัตร	รองอธิการบดีฝ่ายวิชาการ	มหาวิทยาลัยกรุงเทพ
3	อ.จินดา เตชะวณิช	ผอ. หลักสูตรนานาชาติ	มหาวิทยาลัยศรีปทุม
4	รศ.ดร. สมบูรณ์วัลย์ สัตยารักษ์วิทย์	รองอธิการบดีฝ่ายวิชาการ	มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต

กลุ่มที่ 3 ผู้ทรงคุณวุฒิจาก สำนักงานคณะกรรมการอุดมศึกษา และองค์กรระหว่างประเทศที่เกี่ยวข้องกับอุดมศึกษา 3 ท่าน

	รายชื่อ	ตำแหน่ง	สถาบัน
1	ดร.สุชาติ เมืองแก้ว	รักษาราชการแทน รองเลขาธิการ คณะกรรมการอุดมศึกษา	สำนักงานคณะกรรมการ อุดมศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ
2.	ดร. ฉันทวิทย์ สุชาติานนท์	รักษาราชการที่ปรึกษาด้านกิจการอุดมศึกษา เอกชน	สำนักงานคณะกรรมการ อุดมศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ
3	พรทิพย์ กาญจนนียต	ผู้อำนวยการบริหารมูลนิธิการศึกษาไทย อเมริกัน (ฟูลไบรท์)	FULBRIGHT
4.	ดร. ผดุงชาติ สุวรรณวงศ์	ผู้อำนวยการ	SEAMEO RIHED

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

2. รายชื่อผู้บริหารโปรแกรมนานาชาติ ที่ตอบสนองภารกิจการบริหารโปรแกรมนานาชาติ

	รายชื่อผู้ทรงคุณวุฒิ	สถาบัน	ตำแหน่ง, หลักสูตร
1	รศ.ดร.สุธี เอกะหิตานนท์	ศศินทร์	รองผู้อำนวยการ
2	รศ.ดร. พรชัย ชุมหจินดา	มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์	ผู้อำนวยการหลักสูตร JDBA
3	ศ. จริยา บรอดเคลแมน	มหาวิทยาลัยมหิดล	ผ.อ. วิทยาลัยนานาชาติมหิดล
4	อ.เกษมชาติ ศรีวัลย์	มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์	คณะวิศวกรรมศาสตร์ หลักสูตรนานาชาติ
5	รศ.ดร. ชิตาภา เกตวัลท์	มหาวิทยาลัย เกษตรศาสตร์	ผ.อ.หลักสูตรนานาชาติ คณะเกษตรศาสตร์
6	รศ.ดร. ไพบุลย์ ภูริเวทย์	มหาวิทยาลัยรามคำแหง	ผู้อำนวยการวิทยาลัยนานาชาติ
7	ศ.ดร.สมนึก ตั้งเต็มศิริกุล	มหาวิทยาลัย ธรรมศาสตร์	รองผู้อำนวยการ ศูนย์นานาชาติสิรินธร
8	รศ.ดร. พอพันธ์ วิชจิตพันธ์	จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย	ประธานหลักสูตรนานาชาติ BBA
9	ดร. ขวลิต หมื่นนุช	มหาวิทยาลัยอัสสัมชัญ	รองอธิการบดี ฝ่ายบริหาร
10	ดร. ณัฐวุฒิ ศรีศักดิ์บุญ	มหาวิทยาลัยธุรกิจ บัณฑิต	รองผู้อำนวยการหลักสูตรนานาชาติ
11	อ. จินดา เตชะวงษ์	มหาวิทยาลัยศรีปทุม	ผู้อำนวยการวิทยาลัยนานาชาติ

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

3. รายชื่อผู้ทรงคุณวุฒิ ในการสัมมนาผู้ทรงคุณวุฒิ

	รายชื่อผู้ทรงคุณวุฒิ	สถาบัน	ตำแหน่ง, หลักสูตร
1	รศ.ดร. พรชัย ชูณหจันดา	มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์	ผู้อำนวยการหลักสูตร JDBA
2	อ.เกษมชาติ ศรีวัลย์	มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์	คณะวิศวกรรมศาสตร์ หลักสูตรนานาชาติ
3	รศ.ดร.ชิตามา เกตวัลย์	มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์	ผ.อ.หลักสูตรนานาชาติ คณะเกษตรศาสตร์
4	คุณ พัชราวดี แพ้ตกุล	มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์	ผู้อำนวยการกองวิเทศสัมพันธ์ สำนักอธิการบดี
5	ผศ.สมพงษ์ อำนวยเงินตรา	มหาวิทยาลัยมหิดล	วิทยาลัยนานาชาติ
6	ผศ.ดร. อรุณ ไชยเสนาะ	มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี	ผู้อำนวยการศูนย์กิจการนานาชาติ
7	ดร.อัจฉราวรรณ จุฑารัตน์	มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระ จอมเกล้าธนบุรี	คณะ สถาปัตยกรรม
8	ดร. ชวลิต หมั่นนุช	มหาวิทยาลัยอัสสัมชัญ	รองอธิการบดี ฝ่ายบริหาร
9	ดร. ณัฐวุฒิ ศรีกัตัญญ	มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต	รองผู้อำนวยการหลักสูตรนานาชาติ
10	อ. จินดา เตชะวงษ์	มหาวิทยาลัยศรีปทุม	ผู้อำนวยการวิทยาลัยนานาชาติ
11	รศ. กนิษฐา นาวารัตน	มหาวิทยาลัยชินวัตร	รองอธิการบดีฝ่ายกิจการนักศึกษา
12	ดร. มีทนา สานติวัตร	มหาวิทยาลัยกรุงเทพ	รองอธิการบดีฝ่ายวิชาการ (วิทยาลัยนานาชาติ)
13	คุณ อภรณ์ แก่นวงศ์	สำนักงานคณะกรรมการ อุดมศึกษา	ผ.อ.สำนักยุทธศาสตร์อุดมศึกษา ต่างประเทศ
14	ดร.ผดุงชาติ สุวรรณวงศ์	SEAMEO RIHED	ผู้อำนวยการ
15	คุณ พรทิพย์ กาญจนนิตย์	มูลนิธิศึกษาไทย-อเมริกัน (ฟูลไบรท์)-	ผู้อำนวยการบริหาร
16	รศ.ดร.วราภรณ์ บวรศิริ	จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย	สาขา อุดมศึกษา
17	ผศ.ดร.สุชาติ ตันธนะเดชา	จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย	สาขา อุดมศึกษา
18	ผศ.ดร. ภัทรียา วิสัยจร	มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี	รองอธิการบดีฝ่ายวิเทศสัมพันธ์
19	คุณ ลักขณา ดอกเขียว	สำนักงานคณะกรรมการ อุดมศึกษา	นักวิชาการ สำนักยุทธศาสตร์อุดมศึกษา ต่างประเทศ
20	คุณ วรลักษณ์ ชุมสาย ณ.อยุธยา	สถาบันศึกษาสัจยาไส	ผู้อำนวยการสถาบัน

ภาคผนวก ข

แบบสอบถาม ความคิดเห็นองค์ประกอบโปรแกรมนานาชาติ
แบบสอบถามสภาพปัจจุบันของโปรแกรมนานาชาติ
แบบสัมภาษณ์การบริหารจัดการโปรแกรมนานาชาติ

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

แบบสอบถาม

ความคิดเห็นต่อตัวบ่งชี้ในการประเมินความเป็นสากลของโปรแกรมนานาชาติ
ที่จัดในประเทศไทยโดยมหาวิทยาลัยของรัฐและเอกชน

แบบสอบถามแบ่งออกเป็น 2 ตอน

ตอนที่ 1 แสดงความคิดเห็นต่อตัวบ่งชี้

ตอนที่ 2 ให้คะแนนความสำคัญของแต่ละมิติ/องค์ประกอบของตัวบ่งชี้ความเป็นสากล

ตอนที่ 1 แสดงความคิดเห็นต่อตัวบ่งชี้

คำชี้แจง ขอความกรุณาท่านช่วยแสดงความคิดเห็นต่อกรอบแนวคิด เรื่อง ตัวบ่งชี้ความเป็นสากลของโปรแกรมนานาชาติที่จัดโดยสถาบันอุดมศึกษาไทย สังกัดทบวงมหาวิทยาลัย ดังที่ผู้วิจัยได้นำเสนอไว้ในตารางตามมิติหลักจำนวน 6 ด้าน (STAR-MC Model) ลงในข้อคำถามแต่ละข้อดังต่อไปนี้

1. มิติด้านผู้เรียน (S, Student)

ตัวบ่งชี้	ความเหมาะสมในการบ่งชี้ความเป็นสากล				
	5	4	3	2	1
1.1 ความหลากหลายของนักศึกษา					
1.1.1 ร้อยละของนักศึกษาต่างชาติ/นักศึกษาไทย					
1.1.2 จำนวนประเทศที่มาของนักศึกษา					
1.1.3 จำนวนนักศึกษาแลกเปลี่ยนระหว่างประเทศ					
1.2 ระบบการคัดนักศึกษา					
1.2.1 การทดสอบความรู้ทางด้านภาษาอังกฤษ					
1.2.2 เกณฑ์คะแนนในการสอบคัดเลือก (TOEFL, SAT)					
9					
ตัวบ่งชี้ที่ควรแก้ไข / เพิ่มเติม	ความเหมาะสม				

2. มิติด้านผู้สอน (T, Teacher)

ตัวบ่งชี้	ความเหมาะสมในการบ่งชี้ ความเป็นสากล				
	5	4	3	2	1
2.1 ความหลากหลายของผู้สอน					
2.1.1 ร้อยละของอาจารย์ชาวต่างชาติ/อาจารย์ไทย					
2.1.2 จำนวนประเทศที่มาของอาจารย์					
2.2 คุณภาพของอาจารย์ผู้สอน					
2.2.1 ร้อยละของอาจารย์ผู้สอนที่จบต่างประเทศ					
2.2.2 จำนวนอาจารย์ที่มีประสบการณ์สอนในต่างประเทศ					
2.2.3 จำนวนอาจารย์ที่มีประสบการณ์ทำงานในสายงานที่เกี่ยวข้องกับรายวิชาที่สอน					
2.3 กระบวนการสรรหาและคัดเลือกอาจารย์					
2.3.1 มีคณะกรรมการสรรหาอาจารย์และอาจารย์พิเศษ					
2.3.2 เกณฑ์คะแนนด้านภาษาอังกฤษในการสอบคัดเลือก (TOEFL)					
2.4 การพัฒนาคณาจารย์					
2.4.1 จำนวนอาจารย์แลกเปลี่ยนระหว่างประเทศ					
2.4.2 จำนวนการเข้าอบรม สัมมนาวิชาการระดับนานาชาติเฉลี่ยในรอบ 2 ปี					
2.4.3 แผนพัฒนาบุคลากรในระยะ 5 ปี					
2.5 ผลงานของอาจารย์					
2.5.1 จำนวนบทความวิชาการที่ได้พิมพ์เผยแพร่ในระดับชาติเฉลี่ยในรอบ 5 ปี					
2.5.2 จำนวนบทความวิชาการที่ได้พิมพ์เผยแพร่ในระดับนานาชาติเฉลี่ยในรอบ 5 ปี					
2.5.3 จำนวนตำราที่ได้พิมพ์เผยแพร่ในระดับชาติและนานาชาติเฉลี่ยในรอบ 5 ปี					
2.5.4 รางวัลระดับชาติและระดับนานาชาติที่ได้รับเฉลี่ยในรอบ 5 ปี					
2.5.5 จำนวนงานวิจัยในรอบ 5 ปี					
2.5.6 จำนวนทุนวิจัยที่ได้รับในรอบ 5 ปี					

ตัวบ่งชี้ที่ควรแก้ไข / เพิ่มเติม	ความเหมาะสม				

3. มิติด้าน กิจกรรมนานาชาติ (A, Activities)

ตัวบ่งชี้	ความเหมาะสมในการบ่งชี้ ความเป็นสากล				
	5	4	3	2	1
3.1 ด้านนักศึกษา					
3.1.1 จำนวนนักศึกษาไปทำงานหรือศึกษาเพิ่มเติมในต่างประเทศ					
3.1.2 จำนวนการจัดกิจกรรมนานาชาติในรอบ 2 ปี					
3.2 ด้านอาจารย์ผู้สอน					
3.2.1 จำนวนอาจารย์ที่เข้าร่วมประชุมหรือเสนอผลงานในที่ประชุมระดับนานาชาติ					
3.3 ด้านงานวิจัย					
3.3.1 จำนวนงานวิจัยที่ทำร่วมกับต่างประเทศ					
3.3.2 จำนวนนักวิชาการชาวต่างประเทศที่มาร่วมทำงานวิจัยในไทย					
3.4 การแลกเปลี่ยนบุคคลากร					
3.4.1 จำนวนอาจารย์ชาวต่างประเทศที่มาดูงานหลักสูตรที่จัด หรือมาฝึกอบรมเฉลี่ยปีครั้งต่อปี					
3.5 วิชาการ					
3.5.1 จำนวนการจัดประชุมหรือสัมมนาวิชาการระดับนานาชาติ					
3.5.2 จำนวนบุคลากรในหน่วยงานที่ส่งไปเป็นผู้เชี่ยวชาญให้คำปรึกษาหรือบรรยายในสถาบันการศึกษาในต่างประเทศ					
3.6 สิ่งอำนวยความสะดวกให้นักศึกษาต่างประเทศ					
3.6.1 หน่วยงานที่รับผิดชอบนักศึกษาต่างชาติโดยตรง					
3.6.2 ที่พัก					
3.6.3 ศูนย์การศึกษา					
3.7 ข้อตกลงความร่วมมือกับต่างประเทศ (MOU)					

3.7.1 จำนวนฉบับของข้อตกลงความร่วมมือทางวิชาการกับมหาวิทยาลัยต่างประเทศ					
3.7.2 รูปแบบของความร่วมมือนี้ออกตามข้อตกลง					
ตัวบ่งชี้ที่ควรแก้ไข / เพิ่มเติม	ความเหมาะสม				

4. มิติด้าน ทรัพยากรสนับสนุน (R, Resource Support)

ตัวบ่งชี้	ความเหมาะสมในการบ่งชี้ ความเป็นสากล				
	5	4	3	2	1
ทรัพยากรสนับสนุน					
4.1 อาคาร สถานที่					
4.2 การให้บริการห้องสมุด					
4.3 จำนวนแหล่งที่มาของวารสารต่างประเทศ					
4.4 จำนวนหนังสือต่างประเทศ					
4.5 จำนวนคอมพิวเตอร์เฉลี่ยต่อนักศึกษา					
4.6 รูปแบบการให้บริการ อินเทอร์เน็ต					
ตัวบ่งชี้ที่ควรแก้ไข / เพิ่มเติม	ความเหมาะสม				

5. มิติด้านการบริหาร (M, Management)

ตัวบ่งชี้	ความเหมาะสมในการบ่งชี้ ความเป็นสากล				
	5	4	3	2	1
การบริหารและการจัดการ					
5.1 โครงสร้างและระบบการบริหาร					
5.2 รูปแบบการบริหารจัดการ					
5.3 การบริหารการเงิน					
ตัวบ่งชี้ที่ควรแก้ไข / เพิ่มเติม	ความเหมาะสม				

6. มิติด้านหลักสูตร (C, Curriculum)

ตัวบ่งชี้	ความเหมาะสมในการบ่งชี้ ความเป็นสากล				
	5	4	3	2	1
6.1 จุดมุ่งหมายของหลักสูตร					
6.2 รูปแบบการจัดหลักสูตร (จัดเอง ร่วมมือกับสถาบันอื่น, มี คณะกรรมการภายนอกร่วมจัด ฯลฯ)					
6.3 รูปแบบความร่วมมือ (Joint Degree, เรียนร่วมกัน)					
6.4 การรับรองหลักสูตร					
ตัวบ่งชี้ที่ควรแก้ไข / เพิ่มเติม	ความเหมาะสม				

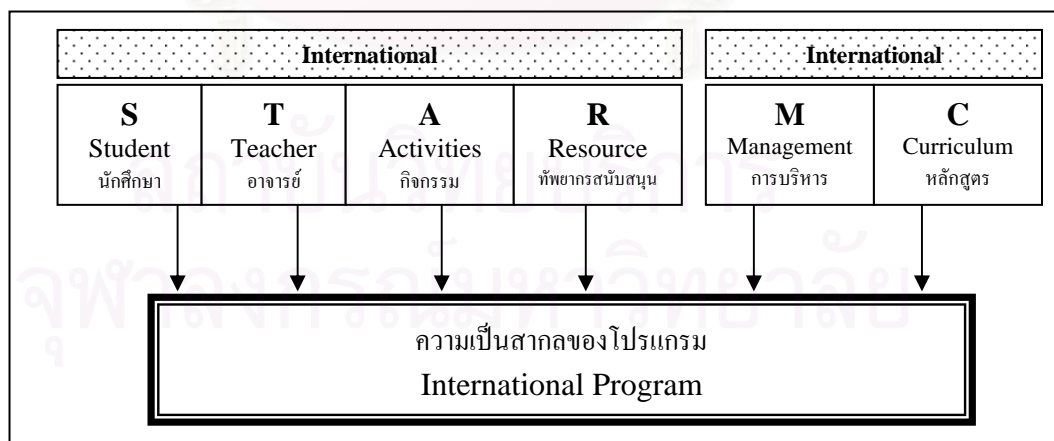
สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตอนที่ 2 ให้คะแนนความสำคัญของแต่ละมิติ/องค์ประกอบของตัวบ่งชี้ความเป็นสากล

คำชี้แจง โปรดให้คะแนนความสำคัญของแต่ละมิติ/องค์ประกอบของตัวบ่งชี้ความเป็นสากลของ
โปรแกรมนานาชาติทั้ง 6 องค์ประกอบ (S.T.A.R-M.C. Model)
(คะแนน 1-10) เมื่อ 1 = สำคัญน้อยที่สุด, 10 = สำคัญมากที่สุด

มิติขององค์ประกอบตัวบ่งชี้ ความเป็นสากลของโปรแกรม	น้ำหนักคะแนนความสำคัญ ของแต่ละมิติ (เต็ม 10 คะแนน)
1. ด้าน ผู้เรียน (S, Student)	()
2. ด้าน ผู้สอน (T, Teacher)	()
3 ด้านกิจกรรมนานาชาติ (A , International Activities)	()
4. ด้าน ทรัพยากรสนับสนุน (R, Academic Supporting Resource)	()
5. ด้านการบริหาร (M, Management)	()
6. ด้านหลักสูตร (C, Curriculum)	()

รูปภาพ: องค์ประกอบหลักของความเป็นสากลของโปรแกรมนานาชาติ (STAR-MC Model)

แบบสอบถาม
รูปแบบและสภาพปัจจุบันของโปรแกรมนานาชาติ
เพื่อการวิจัย
เรื่อง
การพัฒนากลยุทธ์การจัดการโปรแกรมนานาชาติ
ของสถาบันอุดมศึกษาไทย

ผู้วิจัย นาย ธเนศ จิตสุทธิภากร
นิสิต ปริญญาโท สาขาวิชา อุดมศึกษา
ภาควิชา นโยบาย การจัดการและความเป็นผู้นำทางการศึกษา
คณะครุศาสตร์
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตอนที่ 1 รูปแบบหลักสูตรนานาชาติของท่าน

ผู้ตอบแบบสอบถาม

ชื่อ – สกุล.....

- ตำแหน่ง ผู้อำนวยการหลักสูตรนานาชาติ
 อาจารย์ประจำหลักสูตร
 อื่น ๆ โปรดระบุ.....

หน่วยงานที่สังกัด คณะ.....

มหาวิทยาลัย.....

รูปแบบหลักสูตรนานาชาติของท่าน (Model)

1.1 ชื่อหลักสูตร (ภาษาไทย)..... (ภาษาอังกฤษ).....
1.2 เป็นการศึกษาในระดับ ☐ ตริ ☐ โท ☐ เอก ☐ อื่น ๆ.....
1.3 ดูแลบริหารหลักสูตรภายใต้ ☐ คณะ..... ☐ สถาบัน / ศูนย์..... ☐ อื่น ๆ โปรดระบุ.....
1.4 เป็นหลักสูตรที่ได้รับความร่วมมือ (Collaboration) จาก มหาวิทยาลัย 1. มหาวิทยาลัย..... ประเทศ..... 2. มหาวิทยาลัย..... ประเทศ..... 3. มหาวิทยาลัย..... ประเทศ.....
1.5 รูปแบบของการจัดหลักสูตรเป็นรูปแบบใด (Model) ☐ เป็นหลักสูตรที่ทางสถาบันจัดเอง ☐ เป็นความร่วมมือกันระหว่างสถาบันอุดมศึกษาของไทยด้วยกัน (Joint Degree) (เช่น J-DBA, ของ จุฬา ธรรมศาสตร์ และนิด้า เป็นต้น) ☐ เป็นความร่วมมือของสถาบันอุดมศึกษาไทยกับสถาบันอุดมศึกษาต่างประเทศ (Collaboration) ☐ เป็นความร่วมมือของสถาบันอุดมศึกษาไทยกับสถาบันอุดมศึกษาต่างประเทศ และจัดตั้งในลักษณะเป็นสถาบันอุดมศึกษานานาชาติ (เช่น SASIN ของ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย) ☐ อื่น ๆ โปรดระบุ.....

<p>1.6 ผู้เรียนได้รับปริญญาบัตรที่ออกโดยสถาบันใด</p> <p>☐ สถาบันในประเทศ</p> <p>☐ สถาบันต่างประเทศ</p> <p>☐ ได้รับปริญญาใบเดียว จากสถาบันในประเทศ แต่ลงนามร่วมกับสถาบันในต่างประเทศ</p> <p>☐ ได้รับปริญญา 2 ใบ จาก 2 สถาบัน (Dual Degrees), ทั้งในประเทศและต่างประเทศ</p> <p>☐ อื่น ๆ โปรดระบุ.....</p>
<p>1.7 การเรียนตลอดหลักสูตร</p> <p>☐ เรียนในประเทศตลอดหลักสูตร</p> <p>☐ เรียนทั้งในประเทศและต่างประเทศ</p> <p>ระยะเวลาเรียนในประเทศไทย.....ปี หรือ.....เทอม</p> <p>ระยะเวลาเรียนในการเรียนต่างประเทศ.....ปี หรือ.....เทอม</p> <p>อื่น ๆ โปรดระบุ.....</p>

ความเป็นสากล ในหลักสูตรนานาชาติ

<p>ความหลากหลายของนักศึกษา</p> <p>21. จำนวนนักศึกษาต่างชาติในหลักสูตรนานาชาติ โดยเฉลี่ย / รุ่น</p> <p>☐ ไม่มี ☐ 1-5 คน ☐ 6-10 คน ☐ 11-15 คน ☐ 16-20 คน</p> <p>☐ มากกว่า 20 คน โปรดระบุ.....คน</p>
<p>2.2 หน่วยงานที่รับผิดชอบงานด้านนักศึกษาต่างชาติ</p> <p>☐ ไม่มีหน่วยงานเฉพาะที่รับผิดชอบด้านนักศึกษาต่างประเทศ</p> <p>☐ มีหน่วยงาน</p> <p>☐ ระดับคณะ</p> <p>☐ ศูนย์หรือสถาบัน</p> <p>☐ คณะกรรมการซึ่งรับผิดชอบนักศึกษาต่างประเทศโดยตรง</p> <p>☐ อื่น ๆ โปรดระบุ.....</p>
<p>ความหลากหลายของผู้สอน</p> <p>3.1 จำนวนอาจารย์ต่างชาติในหลักสูตรนานาชาติ โดยเฉลี่ย</p> <p>☐ ไม่มี ☐ 1-3 คน ☐ 4-6 คน ☐ 7-8 คน ☐ มากกว่า 8 คน</p>
<p>3.2 หน่วยงานของท่าน มีข้อตกลงความร่วมมือกับมหาวิทยาลัยต่างประเทศหรือไม่ (MOU)</p> <p>☐ ไม่มี</p> <p>☐ มีจำนวน.....ฉบับ</p> <p>☐ อื่น ๆ โปรดระบุ.....</p>

3.3 การได้มาของนักศึกษาต่างประเทศโดยวิธีใด

(เลือกได้มากกว่า 1 ข้อ)

- ให้ทุนการศึกษาแก่นักศึกษาต่างชาติ
- การแลกเปลี่ยนนักศึกษา
- จากโครงการข้อตกลงความร่วมมือกับหน่วยงานต่างชาติต่าง ๆ
- จากการไปร่วมงานนิทรรศการการศึกษาในต่างประเทศ (Thai Education Road Show)
- จากการประชาสัมพันธ์ทั่วไปในต่างประเทศ
- จากการประชาสัมพันธ์ทั่วไปในประเทศ
- อื่น ๆ (โปรดระบุ).....

3.4 หลักสูตรนานาชาติของท่านเคยร่วมงานแสดงนิทรรศการการศึกษาในต่างประเทศหรือไม่

(Road Show ในต่างประเทศ)

- ไม่เคยจัด หรือร่วมงาน
- เคยจัด จัดโดย
 - จัดเองโดยร่วมมือกับสถาบันต่างประเทศ
 - ร่วมงาน ที่จัดโดยสำนักยุทธศาสตร์อุดมศึกษาต่างประเทศ สำนักงานคณะกรรมการอุดมศึกษา
 - ร่วมงาน ที่จัดโดย กรมส่งเสริมการส่งออก กระทรวงพาณิชย์
 - ร่วมงาน ที่จัดโดยองค์กรเอกชน (โปรดระบุ)
 - ร่วมงาน ที่จัดโดยองค์กรรัฐบาล (โปรดระบุ)
 - ร่วมงาน ที่จัดโดย (โปรดระบุ)

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตอนที่ 2 ความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพปัจจุบันของหลักสูตรนานาชาติของท่าน

โปรดพิจารณาข้อความต่อไปนี้ แล้วประเมินค่าตามความเป็นจริงว่าหลักสูตรนานาชาติของท่านสอนอยู่ในปัจจุบันมีลักษณะดังต่อไปนี้เพียงใด โดยกาเครื่องหมาย ในช่องตรงความเห็นของท่าน

5 = มากที่สุด 4 = มาก 3 = ปานกลาง 2 = น้อย 1 = สำคัญน้อยที่สุด

1. เป้าหมายของการจัดหลักสูตรนานาชาติ

เป้าหมายในการจัดหลักสูตร	ระดับความสำคัญของเป้าหมาย				
	5	4	3	2	1
1.1 เพื่อผลิตบัณฑิตที่สามารถทำงานกลับหน่วยงานของประเทศไทยที่ลักษณะงานเกี่ยวข้องกับต่างประเทศได้					
1.2 เพื่อผลิตบัณฑิตที่สามารถทำงานกับหน่วยงานต่างประเทศได้					
1.3 เพื่อให้เป็นที่ยอมรับความเป็นสากลของสถาบัน					
1.4 เพื่อพัฒนาวิชาการไทยให้เป็นที่ยอมรับของนานาชาติ					
1.5 เพื่อเตรียมคนไทยให้มีบทบาทในเวทีโลก					
1.6 เพื่อสร้างความร่วมมือกับต่างประเทศซึ่งจะทำให้รู้ความเป็นไปของโลก					
1.7 อื่น ๆ โปรดระบุ 1..... 2.....					

2. ปัญหาและอุปสรรคในการจัดหลักสูตรนานาชาติ

ปัญหาในการจัดหลักสูตร	ระดับความสำคัญของปัญหา				
	5	4	3	2	1
2.1 ขาดแคลนอาจารย์ผู้สอนชาวไทย					
2.2 ขาดแคลนอาจารย์ผู้สอนชาวต่างประเทศ					
2.3 มีจำนวนนักศึกษาสมัครเรียนน้อยกว่าเป้าหมายที่ตั้งไว้					
2.4 มีจำนวนนักศึกษาต่างชาติเข้าเรียนน้อย					
2.5 มีทุนการศึกษาสำหรับนักศึกษาต่างชาติน้อย					
2.6 ความรู้ด้านการใช้ภาษาของนักศึกษายัง ไม่ได้มาตรฐาน					
2.7 ความร่วมมือตามข้อตกลง (MOU) มีผลในทางปฏิบัติน้อย					
2.8 ขาดแคลนงบประมาณในการพัฒนาคณาจารย์					
2.9 ขาดแคลนตำราและอุปกรณ์การศึกษา					
2.10 หน่วยงานไม่มีนโยบายและกลไกสนับสนุนอย่างชัดเจนในการจัดการศึกษาสู่ความเป็นสากล					
2.11 มีผลงานวิชาการระดับนานาชาติน้อย					

2.12 ขาดแคลนบุคลากรในการบริหารหลักสูตร					
2.13 ขาดแคลนงบประมาณในการประชาสัมพันธ์หลักสูตร ฯ					
2.14 ขาดศูนย์หรือสำนักงานระดับประเทศที่คอยดูแลด้าน การประชาสัมพันธ์ ให้ข้อมูลแก่นักศึกษาต่างประเทศ อย่างชัดเจน					
2.15 อื่น ๆ โปรดระบุ..... 1..... 2.....					

3. ปัญหาและอุปสรรคในการจัดกิจกรรมที่เป็นสากล

ปัญหาในการจัดกิจกรรม	ระดับความสำคัญของปัญหา				
	5	4	3	2	1
3.1 ขาดแคลนงบประมาณในการจัดกิจกรรมต่าง ๆ					
3.2 นักศึกษามีความรู้ด้านภาษาต่างประเทศไม่เพียงพอ					
3.3 อาจารย์มีความรู้ด้านภาษาต่างประเทศไม่เพียงพอ					
3.4 สถาบันขาดกลไกสนับสนุน เช่นขาดหน่วยงานที่รับผิดชอบ ขอรับด้านต่างประเทศโดยตรง					
3.5 มีปัญหาเกี่ยวกับการประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง					
3.6 มีการแลกเปลี่ยนนักศึกษากับต่างชาติน้อย					
3.7 มีการแลกเปลี่ยนอาจารย์กับต่างชาติน้อย					
3.8 หน่วยงานยังไม่มียุทธศาสตร์เกี่ยวกับเรื่องนี้					
3.9 อื่น ๆ โปรดระบุ 1..... 2.....					

ขอขอบพระคุณอย่างสูงในการตอบแบบสอบถาม มา ณ. โอกาสนี้

ผู้วิจัย นาย ธเนศ จิตสุทธิภากร

โทร 01-6801814, E-mail tanate@loxinfo.co.th

แบบสัมภาษณ์ ผู้บริหารหลักสูตรนานาชาติ

แบบสัมภาษณ์เพื่อสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดการโปรแกรมนานาชาติ
ของสถาบันอุดมศึกษาไทย และปัจจัยแห่งความสำเร็จ (Key success factors)
ของหลักสูตรนานาชาติ

ประเด็นในการสัมภาษณ์ แบ่งออกเป็น 2 ตอน

ตอนที่ 1 ภาพรวมหลักสูตรนานาชาติในระดับประเทศ

- เป้าหมาย วิสัยทัศน์
- แนวทางการดำเนินงาน
- จุด แข็ง จุดอ่อน โอกาส และอุปสรรค
ของประเทศในการจัดการหลักสูตรนานาชาติ

ตอนที่ 2 รูปแบบของหลักสูตรที่บริหารจัดการอยู่

- จุด แข็ง จุดอ่อน โอกาส และอุปสรรค
ของรูปแบบการจัดการหลักสูตรนานาชาติของท่าน
- ปัจจัยแห่งความสำเร็จ (Key Success Factors)

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ชื่อผู้ให้สัมภาษณ์

ตำแหน่งหน่วยงาน.....

วันที่ให้สัมภาษณ์.....เวลา... ..สถานที่.....

ตอนที่ 1 ภาพรวมหลักสูตรนานาชาติในระดับประเทศ

1. ในมุมมองของท่านโดยภาพรวม หลักสูตรนานาชาติที่เปิดในประเทศไทยที่จัดโดย สถาบันอุดมศึกษาไทยนั้น (Direction)

1.1 ท่านมีความคิดเห็นอย่างไรต่อนโยบายการเปิดเสรีทางการศึกษาภายใต้ กรอบ WTO ที่ประเทศไทยต้องปฏิบัติตาม ท่านมีความคิดเห็นในประเด็นนี้อย่างไร

.....
.....
.....

ประเทศไทยควรมีวิสัยทัศน์ และเป้าหมายในระดับประเทศอย่างไรบ้างต่อ
เปลี่ยนแปลงในครั้งนี้และการเข้ามาของมหาวิทยาลัยต่างประเทศ

Vision

Mission

1.2 หลักสูตรนานาชาติของสถาบันอุดมศึกษาไทยมีความจำเป็นหรือมีความต้องการ
อย่างไรในสภาพการณ์ปัจจุบันและอนาคต

.....
.....
.....
.....
.....

1.3 โดยภาพรวมหลักสูตรนานาชาติที่ควรจะดำเนินการเปิดสอนคือหลักสูตรประเภทใด

1.....

2.....

3.....

4.....

.....

2. ประเทศไทยควรมีแผนการดำเนินนโยบายระดับประเทศหรือยุทธศาสตร์ในการจัดการหลักสูตรนานาชาติอย่างไรเพื่อเป็นการส่งเสริมให้บรรลุตามเป้าหมายหรือวิสัยทัศน์ตามที่กล่าวมาด้านบน

ยุทธศาสตร์ ระยะสั้น 1-2 ปี

.....

.....

.....

ยุทธศาสตร์ ระยะยาว 3-5 ปี

.....

.....

.....

ภาพรวมในระดับประเทศ (Nation viewpoint)

ท่านคิดว่า ประเทศไทยมีสิ่งใดที่จะดึงดูด (Attractive) สถาบันต่างประเทศให้มาลงทุนด้านการศึกษาในไทยและร่วมมือกับสถาบันอุดมศึกษาไทยเพื่อดึงดูดนักศึกษาต่างชาติให้สนใจมาศึกษาในประเทศไทยเมื่อเทียบกับในต่างประเทศ

ประเทศไทยมี SWOT เป็นอย่างไรในเรื่องการศึกษานี้

3. ท่านคิดว่าอะไรเป็นจุดแข็ง (Strength) ของสถาบันอุดมศึกษาไทยในการเปิดสอนหลักสูตรนานาชาติ

1.....

2.....

- 3.....
- 4.....
- 5.....
- 6.....

4. ท่านคิดว่าอะไรเป็นจุดอ่อน (Weakness) ของสถาบันอุดมศึกษาไทยในการเปิดสอนหลักสูตรนานาชาติ

- 1.....
- 2.....
- 3.....
- 4.....
- 5.....
- 6.....

5. ท่านคิดว่าอะไรเป็น โอกาส (Opportunities) ของประเทศไทยในการเปิดสอนหลักสูตรนานาชาติ

- 1.....
- 2.....
- 3.....
- 4.....
- 5.....
- 6.....

6. ท่านคิดว่าอะไรเป็น อุปสรรค (Threats) ของประเทศไทยในการเปิดสอนหลักสูตรนานาชาติ

- 1.....
- 2.....
- 3.....
- 4.....

5.....

6.....

และท่านมีข้อเสนอแนะการแก้ไขปัญหานี้อย่างไร

1.....

2.....

3.....

4.....

5.....

6.....

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตอนที่ 2 รูปแบบของการบริหารจัดการหลักสูตรนานาชาติที่ท่านบริหารจัดการอยู่

รูปแบบการบริหารและจัดการหลักสูตรของท่าน

รูปแบบ.....

1. ท่านคิดว่าอะไรเป็นจุดแข็ง (Strength) ของรูปแบบการบริหารจัดการหลักสูตรนานาชาติ (International Management Model) ที่ท่านจัดอยู่ในขณะนี้

- 1.....
- 2.....
- 3.....
- 4.....
- 5.....
- 6.....

2. ท่านคิดว่าอะไรเป็นจุดอ่อน (Weakness) ของรูปแบบการบริหารจัดการหลักสูตรนานาชาติ (International Management Model) ที่ท่านจัดอยู่ในขณะนี้

- 1.....
- 2.....
- 3.....
-
- 5.....
- 6.....

และท่านมีวิธีการเสนอแนะแนวทางในการแก้ไขปัญหาได้อย่างไร

- 1.....
- 2.....
- 3.....
- 4.....
- 5.....
- 6.....

3. ท่านคิดว่าอะไรเป็น โอกาส (Opportunities) ของรูปแบบการบริหารจัดการหลักสูตรนานาชาติ (International Management Model) ที่ท่านจัดอยู่ในขณะนี้

1.....

2.....

3.....

4.....

5.....

6.....

.....

4. ท่านคิดว่าอะไรเป็น อุปสรรค (Threats) ของรูปแบบการบริหารจัดการหลักสูตรนานาชาติ (International Management Model) ที่ท่านจัดอยู่ในขณะนี้

1.....

2.....

3.....

4.....

5.....

6.....

.....

และท่านมีวิธีการแก้ไขปัญหานี้อย่างไร

1.....

2.....

3.....

4.....

5.....

6.....

5. ท่านคิดว่าอะไรเป็นปัจจัยแห่งความสำเร็จ (Key Success Factor) ในการจัดการหลักสูตรนานาชาติในรูปแบบที่ท่านกำลังดำเนินการอยู่ให้ประสบผลสำเร็จ

5.1 ปัจจัยแห่งความสำเร็จในการได้มาของนักศึกษาต่างชาติและมีความหลากหลาย

1.....

2.....

3.....

5.2 ปัจจัยแห่งความสำเร็จในการได้มาการได้มาของคณาจารย์ผู้ทรงคุณวุฒิ

1.....

2.....

3.....

5.3 ปัจจัยแห่งความสำเร็จในด้านกิจกรรมนานาชาติ

1.....

2.....

3.....

5.4 ปัจจัยแห่งความสำเร็จในด้านทรัพยากรสนับสนุน

1.....

2.....

3.....

5.5 ปัจจัยแห่งความสำเร็จในด้านการบริหาร

1.....

2.....

3.....

5.6 ปัจจัยสำเร็จการได้มาซึ่งความร่วมมือระหว่างประเทศ

1.....

2.....

3.....

5.7 อื่นๆ.....

.....

ประวัติผู้เขียนวิทยานิพนธ์

นายธนศ จิตสุทธิภากร เกิดเมื่อวันที่ 24 กรกฎาคม 2508 ที่อำเภอเมือง จ.นครสวรรค์ ปี 2526 จบมัธยมศึกษาตอนปลายจาก โรงเรียนเตรียมอุดมศึกษา (พญาไท) ปี 2529 จบปริญญาตรีสาขาเศรษฐศาสตร์เกษตร คณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ (KU43) ปี 2533 สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาโท บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต (M.B.A) สาขาการเงิน จาก มหาวิทยาลัย โทเรโด มลรัฐโอไฮโอ ประเทศสหรัฐอเมริกา (The University of Toledo ,Ohio, U.S.A) ปี 2543 สำเร็จประกาศนียบัตรบัณฑิตชั้นสูง(หลักสูตรนานาชาติ) สาขาการจัดการ อุดมศึกษา(รุ่น1) คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ปี 2546 ได้รับทุนแลกเปลี่ยนอาจารย์ จากมูลนิธิการศึกษาไทย-อเมริกัน(ฟูลไบรท์) เดินทางไปบรรยายที่ University of Texas at Brownsville, Texas, U.S.A)

ปัจจุบันเป็นอาจารย์ สาขาการเงินการธนาคาร คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยภาคกลาง อำเภอเมือง จังหวัดนครสวรรค์

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย